

AMMATTIOSAAMISEN ASIALLA

SKILLS FINLAND 1993–2013

AMMATTIOSAAMISEN ASIALLA

SKILLS FINLAND 1993–2013

**AMMATTIOSAAMISEN ASIALLA
SKILLS FINLAND 1993–2013**

Kirjoittaja	Markku Tasala ja Eija Alhojärvi
Toimitustyö	Veijo Hintsanen, Pirjo Elo, Elisabet Saranpää, Katja Katajamäki, Annamari Henriksson, Ulla Matikainen ja Liina Luukkonen.
Taitto	Roope Sandberg / G-Works
Kuvien käsittely	Mikko Lagerstedt
Paino	Bookwell

© 2017 Skills Finland ry

OSA 1

AMMATTITAITOKILPAILUJEN HISTORIA SUOMESSA

- 13 Ammattikoulutuksen arvostus
aallonpohjasta aallonharjalle
- 17 Kehittämiskuja työryhmien ja
kampanjoiden avulla 1980-luvulta lähtien
- 23 Ammattitaitokilpailujen
käynnistyminen Suomessa
- 36 Suomi liittyy kansainvälisen
järjestön IVTON jäseneksi
- 46 Taitaja 88 -kilpailun
suurtahtuma Hämeenlinnassa
- 55 Taitaja hakee muotoaan
vuosina 1989–1992
- 63 Suomi lähtee mukaan
kansainväliseen kilpailutoimintaan
- 80 Amsterdamin kisoista
vuonna 1991 ensimmäinen mitali

OSA 2

SUOMESTA TAITAVA AMMATTITAITOKILPAILUJEN JÄRJESTÄJÄ

- 94 Suomen ammattitaito –
Skill Finland ry perustetaan
- 105 Suomelle ensimmäinen kultamitali
taito-olympialaisissa vuonna 1993
- 110 Yhdistys kasvaa
ja kisamenestys kohenee
- 130 Vuoden 2005 Worldskills-kilpailut
Suomeen
- 138 Matka kohti WorldSkills Helsinki 2005
-kilpailua alkaa
- 163 Kisavalmistelujen loppuhuipennus
- 198 WorldSkills Helsinki 2005 –
kaikkien aikojen parhaat kisat

OSA 3

WORLDSKILLS HELSINKI 2005 KANTOAALTONA KOHTI TULEVAA

- 230 Skills Finland maailman parhaan ammattiosaamisen rakentajana
- 236 Taitajasta kasvaa ammatillisen koulutuksen suurtapahtuma
- 251 Taitaja9 jatkaa menestyskulkuaan
- 256 Erityisopiskelijat mukaan kilpailutoimintaan – TaitajaPLUS ja Abilympics käynnistyvät
- 262 WorldSkills-kilpailut suomalaisen huippuosaamisen edistäjänä
- 274 EuroSkills-kilpailulle on tilaus
- 282 Huippuosaajien valmennus saa jatkoa
- 284 Skills Trainers' Academy perustetaan
- 285 Kilpailutoiminta sitouttaa yrityksiä
- 293 Tutkimus- ja julkaisutoiminta saa kansainvälistä huomiota

OSA 4

FUTURIIKKI

LIITTEET

LUKIJALLE

Skills Finland ry perustettiin tammikuussa 1993 tavoitteenaan edistää suomalaista ammattiosaamista ja sen arvostusta kilpailutoiminnan avulla. Yhdistyksen ja ammattitaitokilpailujen juuret ovat kuitenkin paljon syvemmällä. Eri alojen ammattilaiset ovat kilpailleet keskenään ainakin 1920-luvulta lähtien ja kansainvälisiin kilpailuihinkin on joillakin aloilla osallistuttu jo 1950-luvulla. Ajatus ammattitaitokilpailujen laajemmasta hyödyntämisestä alkoi viritä 1980-luvulla useilla eri tahoilla yhtäaikaaisesti. Tämä johti ensimmäisen Taitaja-kilpailun järjestämiseen Hämeenlinnassa vuonna 1988 ja ensimmäisten kilpailijoiden lähettämiseen kansainväliseen WorldSkills-kilpailuun vuonna 1989. Kilpailuista saadut hyvät kokemukset puolestaan johtivat Skills Finland ry:n perustamiseen muutamaa vuotta myöhemmin.

Tämän kirjan tarkoituksena on koota yhteen ne kaikki pienet purot, joista lopulta muodostui yhdistyksen perustamiseen johtanut virta. Kirjassa kuvataan, miten yhdistys vähä vähältä, useiden henkilöiden merkittävän työn tuloksena, kasvoi nykyisiin mittoihinsa. Kahden lajin Taitajasta kehittyi nykyisen kaltainen ammatillisen koulutuksen suurtahtuma. Vaattomasta alusta huolimatta Suomesta kasvoi merkittävä tekijä kansainvälisessä ammattitaitokilpailuperheessä. Kaikki tämä on hyödyttänyt suomalaista ammattiosaamista ja ammatillista koulutusta.

Kirjoitusprosessin aikana on saatu kerättyä talteen suuri määrä kilpailutoiminnan ja yhdistyksen alkuvaiheita koskevia tietoja, muistoja ja valokuvia. Tähän saakka suuri osa dokumenteista

on ollut hajallaan ympäri maata eri henkilöiden työhuoneissa, kellareissa ja vinttikomeroissa. Arvokkaita ovat myös ne lukuisat kilpailutoiminnan ja yhdistyksen historiaan liittyvät tarinat, jotka olemme löytäneet ja tämän kirjan avulla voineet nostaa esille ja jakaa.

Maaailma ympärillämme on yhdistyksen olemassaolon aikana muuttunut. Työelämän vaatimukset, ammattiosaaminen ja ammatillinen koulutus sekä niiden myötä ammattitaitokilpailut ovat vuosien saatossa muuttaneet muotoaan. Näitä muutoksia olemme pyrkineet konkretisoimaan pukuompelulajin esimerkin avulla. Pukuompelu on ollut mukana Taitajassa alusta saakka ja lajiin on osallistuttu myös kansainvälisellä tasolla heti ensimmäisistä kisoistamme lähtien. Lajin kehittyminen kuvaa mielestäni erinomaisella tavalla paitsi muutoksia toimialalla ja ammatillisessa koulutuksessamme, myös muutoksia kilpailutoiminnan tavoitteissa ja toteutuksessa.

Haluan lämpimästi kiittää kaikkia teitä, jotka olette antaneet aikaanne, jakaneet tietojanne ja muistojanne ja kolunneet arkistojanne ja siten tehneet mahdolliseksi tämän kirjan synnyn.

Erityiskiitokset haluan osoittaa Pirjo Elolle, joka on toiminut ensiarvoisen tärkeänä asian-

tuntijana ja tukena koko historiikkiprojektimme ajan. Ilman hänen panostaan kirja tuskin olisi koskaan nähnyt päivänvaloa. Kiitokset myös kirjan toiselle kirjoittajalle Markku Tasalalle ansiokkaasta työstä ja Vuorineuvos Petter Forsströmin Ammattikoulut -säätiölle taloudellisesta tuesta.

Tämän historiikkiprosessin aikana minulla on ollut mahdollisuus syvällisesti perehtyä yhdistyksen ja kilpailutoiminnan juuriin, käydä mielenkiintoisia ja antoisia keskusteluja lukuisien ammatillisen koulutuksen asiantuntijoiden kanssa ja oppia paljon, paljon uutta. Suurimman vaikutuksen minuun on tehnyt se into ja omistautuminen, jolla lukuisat henkilöt ovat, usein oman työnsä ohessa, ammattitaitokilpailuja edistäneet. Keskustelut entisten kilpailijoiden kanssa ovat puolestaan saaneet minut vakuuttuneeksi siitä, että olemme oikealla tiellä.

Skills Finland ry perustettiin rohkeasti 1990-luvun laman keskellä. Keskeisenä ajatuksena oli koota yhteen ja kehittämistyöhön kaikki ammatillisen koulutuksen parissa työskentelevät tahot. Kantakoon tämä rohkeus, ennakkoluulottomuus ja yhteistyö meitä myös tulevana haasteellisina vuosina entistä parempaan tulevaisuuteen.

Eija Alhojärvi

toiminnanjohtaja

Skills Finland

1

*Ammattitaitokilpailujen
historia Suomessa*

Lontoon WorldSkills 2011 -kilpailun maajoukkuetta oli Säätötalolla matkaan lähettämässä opetusministeri Jukka Gustafsson. Eturivissä vasemmalta Skills Finland ry:n toiminnanjohtaja Eija Alhojärvi, International Abilitympics Federationin hallituksen jäsen Markku Aunola, ministeri Gustafsson, Suomen virallinen WorldSkills-delegaatti Timo Lankinen ja tekninen delegaatti Hannu Immonen.

Ammattikoulutuksen arvostus aallonpohjasta aallonharjalle

Ammattitaitokilpailujen kannalta 1980-luvun puoliväli oli hyvin merkityksellinen. Tuohon aikaan virisi samanaikaisesti eri tahoilla – joiden taustavoimat olivat osittain samoja – toimintaa, jonka päämäärä oli yhteinen: tehdä ammatillista koulutusta tunnetuksi ja lisätä sen vetovoimaa.

Keskustelu ammattitaitokilpailuista liittyi siihen keskusteluun ammattikoulutuksesta, jota vuosikymmenen puolivälissä käytiin paikoitellen kiivaastikin. Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa 10.2.1985 tartuttiin aiheeseen otsikolla ”Ammattikoulutuksen syrjintä kaatuu kaikkien päälle”. Kirjoituksessa todettiin, että keskiasteen koulun uudistuksen kokonaisuus oli pahoin unohdettu suurten päätösten jälkeen. Erityisesti elinkeinoelämä oli kritisoinut kipakasti koulutuspolitiikkaa ja ennen muuta keskiasteen koulun uudistusta. Teollisuus vaati pätevämpää työvoimaa, mikä aiheutti painetta parantaa koulutuksen laatua.

Ammatillisen koulutuksen vetovoiman lisäämistavoitteet ja niiden saavuttamiseen tähdätty toiminta johtivat lopulta säännöllisen ja monialaisen ammattitaitokilpailutoiminnan käynnistymiseen. Ensimmäiset Taitaja-kilpailut järjestettiin Hämeenlinnassa vuonna 1988.

Myöhemmin kilpailutoiminta jäntevoityi, sai kansainväliset mittasuhteet, ja kehittyessään veti ammatilliset oppilaitokset vastustamattomasti mukaansa.

PAINEEET NOSTAA AMMATILLISEN KOULUTUKSEN TASOA KASVAVAT

Sodanjälkeinen jälleenrakennus sotakorvauksineen oli pakottanut Suomen kehittämään kotimaista teollisuutta ja nostamaan ammatikoulutuksen suunnittelun osaksi kokonaisvaltaista koulutuspolitiikkaa. Ammatillinen koulutus olikin laajentunut huomattavasti 1960-luvulla muun muassa sen myötä, että vuoden 1958 ammattikoululaissa kunnille oli säilytetty velvollisuus varata ammattikoulupaikkoja. Yleissivistävästä koulutuksesta vastanneen kouluhallituksen rinnalle perustettiin vuonna 1966 ammattikasvatushallitus (AKH). Myöhemmin, vuonna 1991, kouluhallitus ja ammattikasvatushallitus yhdistettiin Opetushallitukseksi (OPH).

Ammatillisen koulutuksen kehittämistä pohdittiin 1970-luvulla yli kymmenessä eri toimikunnassa ja komiteassa. Peruskoulun uudistuksen jälkeen, vuonna 1974, linjattiin valtioneuvoston periaatepäätöksellä keskiasteen

koulunuudistuksen ideologiset ja rakenteelliset ratkaisut. Päätöksen mukaan ammatillisesta koulutuksesta tuli kehittää lukion kanssa kilpailukykyinen väylä korkeakouluopintoihin kuitenkin niin, että ensisijaisesti otetaan huomioon työelämän asettamat vaatimukset ja niissä tapahtuvat muutokset.

Keskiasteen koulunuudistuksen yksi keskeisimmistä tavoitteista oli taata koulutus koko ikäluokalle. Periaatteessa ammatillisesti eriytyneen koulutuksen aloituspaikat jo riittivät. Tilannetta kuitenkin mutkisti se, että lukion käyneitä riitti paitsi akateemisiin opintoihin, myös opistoihin ja ammattikouluihin. Kaikille opiskelijoille yhteisen yleisjakson käyttöönottoa kritisoitiin voimakkaasti. Yleisjakso oli luonut nuorille epärealistisia toiveita monipuolisista mahdollisuuksista jatko-opintoihin, kun käytännössä ylioppilaskiintiöt olivat monessa tapauksessa romuttaneet ne jo ennakoon. Suuri määrä opiskelijoita oli keskeyttänyt opintonsa ja toisen asteen oppilaitoksiin oli jäänyt runsaasti tyhjiä oppilaspaikkoja. Ongelmaksi nähtiin myös se, että yleisjaksolla painotettiin yleissivistäviä aineita. Näin käytännön ammattitaidosta kiinnostuneet nuoret joutuivat peruskoulun jälkeen palaamaan uudelleen teoreettisten aineiden pariin.

Ammatillisen koulutuksen lainsäädäntö oli hajanainen aina 1980-luvun loppupuolelle asti. Hajanaisuus yhtenäistettiin lopullisesti vuonna 1987 voimaan tulleessa laissa ammatillisista oppilaitoksista. 1990-luvulla toteutettua ammatti-

korkeakoulu-uudistusta ennakoiti se, että uuden lain nojalla metsätaloudessa, tekniikan aloilla ja merenkulussa ylempi opistoaste muutettiin ammatilliseksi korkea-asteeksi.

Seuraavat merkittävät muutokset ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöön tehtiin vuonna 1991, jolloin päätösvaltaa siirrettiin oppilaitostasolle. Valtioneuvosto päätti keväällä 1994 ammatillisen peruskoulutuksen uudistamisesta. Vuoden yleisjakson ja sen jälkeen koulu- tai opistoasteelle johtaneen eriytymisen sijasta kaikki ammattikoululaiset suorittivat kahdesta kolmeen vuotta kestävästä ammatillisen perustutkinnon. Opiskelijoille tarjottiin jatko-opintomahdollisuuksia opistossa, ammattikorkeakoulussa tai muussa kolmannen asteen koulutuksessa. Lainsäädännön muutosten myötä vähintään kolmivuotinen ammatillinen tutkinto avasi etenemismahdollisuuden myös yliopisto-opintoihin.

Lainsäädännön uudistamista seurasi voimakas ammatillisen koulutuksen kehittämiskausi. Keskeisenä tavoitteena oli parantaa koulutuksen laatua, työelämävastaavuutta ja vaikuttavuutta. Ammatillisen peruskoulutuksen tutkintorakenne uudistettiin asteittain vuoteen 2001 mennessä. Työpaikoilla tapahtuva oppiminen vakiinnutettiin osaksi ammatillista koulutusta ja otettiin käyttöön näyttöön perustuva osoitus ammatillisten opintokokonaisuuksien tavoitteiden ja ammattitaidon saavuttamisesta. Kansainvälistymistä tuettiin opetusta ja opetussuunnitelmia kehittämällä ja vahvistettiin ammatillisten tutkin-
tojen antamia jatko-opintovalmiuksia. Tavoitteeksi

asetettiin lisäksi riittävän suuret ja monipuoliset tai muutoin vahvat koulutuksen järjestäjät, joilla on edellytykset kehittää työelämää ja vastata sen osaamistarpeisiin.

Tavoitteena oli myös lisätä ammatillista osaamista ja ammattitaidon arvostusta ja parantaa ammatillisen koulutuksen vetovoimaa. Vetovoiman parantaminen nähtiin edellytykseksi, että Suomessa olisi jatkossakin tarpeeksi osaavaa työvoimaa.

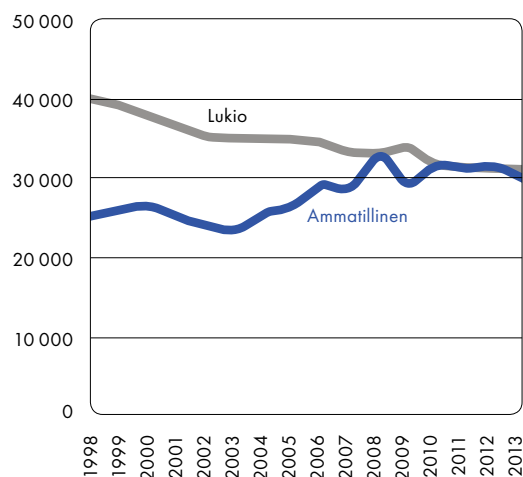
AMMATILLISEN KOULUTUKSEN VETOVOIMA LISÄÄNTYY

Koulutusväylien avautuminen ja ammatillisen koulutuksen kehittämistoimet sekä hyvä työllistyminen ja ammattitaitokilpailujen avulla luotu tunnettuus alkoivat 2000-luvun alusta lähtien vaikuttaa ammattitaidon imagoon ja ammatillisen koulutuksen vetovoimaan. Sen merkittävin yksittäinen selittäjä edellä mainittujen tekijöiden ohella lienee nuorten ammattitaidon maailmanmestaruuskilpailujen järjestäminen Suomessa vuonna 2005. Tapahtuman valmisteluun liittyi mittavia kehittämishankkeita ja valmistelutyössä oli mukana koko ammatillisen koulutuksen kenttä. Tapahtuman nosteessa myös kansalliset Taitaja-kilpailut nousivat uudelle tasolle.

Vuonna 2008 ammatilliseen koulutukseen ensisijaisesti hakeneiden määrä ylitti ensimmäistä kertaa lukioon hakeneiden määrän. Keväällä 2008 ammattikouluun haki 33 370 ja lukioon 33 343 peruskoulunsa päättänyttä nuorta. Kun mukaan lasketaan kaikki kevään yhteishaussa koulutus-

paikkaa hakeneet, ero korostui entisestään. Ammatilliseen koulutukseen haki yhteensä 56 965 nuorta, kun vastaava luku lukion puolella oli 34 185. Aloituspaiikkoja oli tarjolla ammatillisessa koulutuksessa 46 000 ja lukioissa 41 000.

Ammatilliseen ja lukiokoulutukseen yhteishaussa suoraan peruskoulusta hakeneet 1998–2013

Helsingin Sanomat kirjoitti yhteishaun tuloksista pääkirjoituksessaan 5.5.2008 otsikolla ”Ammattikoulut vetävät nuoria enemmän kuin lukiot”:

Ammatillisen koulutuksen suosion kasvu on pitkän työn tulosta. Ammattikoulutus ei enää naulaa nuoren tulevaisuutta loppuiäksi tietylle tasolle, vaan ammattikoulusta valmistuneilla on tie auki vaikka tohtoriksi asti samoin kuin lukion käyneillä. Ammattikoulun käyneillä vain on se etu, että heillä on korkeakouluopintojen aikana jo yksi ammatti, jonka turvin he saavat työtä.

Ammatillisen koulutuksen suosio on vuodesta 2008 lähtien pysynyt tasaisen korkeana.

Opetusministeriön ammatillisen koulutuksen yksikön päällikön, johtaja **Mika Tammilehdon** mukaan ammatillinen koulutus kiinnostaa vuosi vuodelta yhä enemmän. Erityisen ilahduttavaa kehityksessä on ollut se, että hakijoissa on entistä enemmän niitä nuoria, jotka eivät olleet aiemmin hakeutuneet minnekään.

Tammilehdon näkemyksen mukaan ammatillisen koulutuksen suosion kasvun taustalla ovat vahvimmin työelämän tarpeet. Tulevaisuudessa poistumat työvoimasta ovat niin suuria, että odotettavissa on työvoimapula. Käytännön ammatillaisia tarvitaan, ja ammatillisen koulutuksen suorittaneille riittää työtä.

Suosion lisääntymiseen on vaikuttanut myös ammatillisessa koulutuksessa kymmenen vuoden aikana tapahtunut voimakas kehitys. Ammatillisesta koulutuksesta on tullut käytännönläheisempi ja selkeämpi väylä ammattiin. Myös yleinen jatkotutkintokelpoisuus on äärimmäisen tärkeä asia, Tammilehto toteaa.

Tammilehto korostaa myös Taitaja-kilpailujen ja ammattitaidon MM-kisojen merkitystä siinä, että ammatillinen koulutus houkuttelee nuoria yhä enemmän. Kilpailutoiminta on hänen mukaansa ollut hieno tapa nostaa esiin ammatillista osaamista ja kädentaitoja.

*Johtaja Mika Tammilehto,
amatillisen koulutuksen yksikkö,
opetus- ja kulttuuriministeriö*

Kehittämiskuja työryhmien ja kampanjoiden avulla 1980-luvulta lähtien

YLEISTEN AMMATTIKOULUJEN LIITON ESITYKSET

Yleisten ammattikoulujen liiton (YAL) hallitus päätti maaliskuussa 1984 asettaa työryhmän selvittämään, miten lisätä ammattikoulun ja sen antaman ammattitaidon arvostusta sekä tekemään tarpeelliset ehdotukset käytännön toimenpiteiksi. Työryhmä sai työnsä valmiiksi saman vuoden marraskuussa.

Työryhmässä oli oppilaitoskentän ja YAL:n toimiston edustajien lisäksi jäsenenä edustajat Ammattikasvatushallituksesta (AKH), Suomen Työnantajain Keskusliitosta (STK), Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä (SAK), Ammattioppilaitosten opettajien liitosta (AOL) ja Ammattioppilaitosten Insinöörit ry:stä (AOI).

Työryhmän sihteerinä toimineen **Juha Arhinmäen** mukaan tällaiselle työryhmälle oli tuohon aikaan olemassa sosiaalinen tilaus. Vaikka ammattikoulut olivat valtakunnallisesti laajentuneet ja niistä oli muodostunut merkittävä koulutusjärjestelmän osa, ammatillista koulutusta tunnettiin huonosti ja se oli aliarvostettua.

Suomalaisessa yhteiskunnassa oli perinteisesti arvostettu opillista sivistystä. Teollisuuden ammatit nähtiin likaisina, raskaina ja kuluttavina.

Työryhmän muistiossa korostettiin, että koululaitoksen, työelämän eri tahojen ja koko yhteiskunnan vastuu työelämää koskevan tiedon jakamisesta nuorille kasvaa. Ammattikoulun yhteistyötä yritysten ja työmarkkinajärjestöjen kanssa oli tärkeää kehittää.

Työryhmä patisti ammatillisen koulutuksen parissa työskentelevää väkeä talkoisiin ammattikoulun omanarvontuntoa kohottamaan. Se kiinnitti huomiota siihen että ammattikoulusta puuttuivat sellaiset seremonialliset tapahtumat ja traditiot, joita oli runsaasti yleissivistävässä koulussa ja yliopistoissa. Kannustavia symboleja oli työryhmän mielestä liian vähän, eikä sopivia muotoja osoittaa julkisuudelle ammattikoululaisten osaamista ollut kaikkialla löydetty.

Huomionarvoista oli se, että työryhmä esitti alueellisten ja valtakunnallisten ammattitaitokilpailujen käynnistämistä. Tässä työryhmä näki vetovastuun kuuluvan opettajajärjestöille.

PANE PALLO PYÖRIMÄÄN

Samalla kehoitettiin käyttämään tehokkaammin valtakunnallisia ja alueellisia tiedotuskampanjoita.

PANE PALLO PYÖRIMÄÄN -KAMPANJA

AKH:n ylitarkastaja **Juhani Räsänen** oli esitellyt MTV:n ohjelmajohtajalle **Tauno Äijälälle** ideaa ammatillista koulutusta käsittelevästä ohjelmasarjasta ensimmäisen kerran jo 1970-luvulla. Vasta 1980-luvun puolivälissä Äijälä kiinnostui ehdotuksesta, mihin varmasti osaksi vaikutti julkisuudessa käyty laaja yhteiskunnallinen keskustelu ammatillisen koulutuksen tulleisuudesta.

Ohjelmasarja oli päätetty rakentaa ammatillisten oppilaitosten opiskelijoille suunnatun tietotaitokilpailun ympärille, ja se sai nimekseen *Pane pallo pyörimään*. Kampanjan projektisihiteeriksi valittiin YAL:n ammattikoulusihteeriksi Juha Arhinmäki ja ohjausryhmän puheenjohtajaksi AKH:n osastopäällikkö **Juhani Honka**. Kampanjan suunnittelussa ja toteutuksessa hyödynnettiin ammattikasvatushallituksen alakohtaisten asiantuntijoiden tietämystä.

Pane pallo pyörimään -kampanjaan osallistui yhteensä 330 ammatillista oppilaitosta, kaksi kolmannesta kaikista oppilaitoksista. Läänien pääkaupungeissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa järjestetyt läänitapahtumat muodostivat kampanjan alueellisen toiminnan rungon. Aluetapahtumiin marraskuussa 1985 osallistui tuhansia ihmisiä, ja ne saivat runsaasti julkisuutta tiedotus-

välineissä. Monilla paikkakunnilla ammatilliset oppilaitokset järjestivät yhteistyössä erilaisia tapahtumia ja teemaviikkoja. MTV:n eri ohjelmissa seurattiin kampanjan edistymistä.

Itse kilpailu oli monivaiheinen. Alkukilpailuissa syksyllä 1985 kukin osallistuva luokka laati näyttelysuunnitelman oman koulutusalan esittelemiseksi muille nuorille. Kunkin oppilaitoksen parhaaksi valittu suunnitelma lähetettiin edelleen lääninhallituksen kouluosaston nimeämälle läänin kampanjatoimikunnalle. Tämä arvioi lähetetyt työt ja valitsi kunkin oppilaitosryhmän parhaan suunnitelman.

Parhaat suunnitelmat toimitettiin valtakunnalliselle arvostelulautakunnalle, jonka tehtävänä oli valita jokaisen oppilaitosryhmän paras. Voittaneet luokat valitsivat keskuudestaan kolmihenkiset joukkueet kilpailemaan MTV:n esittämässä loppukilpailussa, jonne valikoitui lopulta 12 eri koulutusaloja edustavaa joukkuetta. MTV lähetti kevään 1986 aikana yhteensä kymmenen tunnin pituisia ohjelmaa, joissa kukin osallistuva luokka suoritti omaan ammatialaansa liittyviä tehtäviä. Kilpailu sisälsi sekä tieto- että taitokilpailuosion.

Kilpailun voitti Ilomantsin maatalousoppilaitos. Toiselle sijalle ylsi Mikkelin teknillisen oppilaitoksen joukkue, ja kolmanneksi sijoittui Imatran kauppaoppilaitoksen joukkue. Voittajaluokka pääsi opettajansa kanssa opintomatalle Keski-Eurooppaan, toinen palkinto oli vastaavanlainen matka Pohjois-

maissa, ja kolmanneksi sijoittunut luokka teki matkan kotimaassa. Palkintojen lahjoittajina olivat Liiketyöntantajain Keskusliitto, Maataloustuottajain Keskusliitto ja Suomen Työntantajain Keskusliitto.

Pane pallo pyörimään -kampanja loi valmiuksia sekä laajojen valtakunnallisten hankkeiden että kilpailumuotoisen toiminnan toteuttamiselle. Oppilaitosten ja opiskelijoiden innostus kilpailutoimintaa kohtaan loi vahvaa uskoa tällaisen konseptin toimivuuteen.

TAKITTAMINEN UUTENA VALMISTUJAISTRADITIONA

Tikkurilan ammattikoulussa aloitettiin keväällä 1985 aivan uusi perinne, ammattiin valmistuvien takittaminen. Päätösjuhlissa parturit saivat ylleen valkoiset työtakit ja talonrakentajat siniset timpurinliivit. Kun kaikille ei ollut ehditty hankkia oman alan vaatteita, osa valmistuvista sai päälleen sinisen tai valkoisen t-paidan.

Idean isä oli Tikkurilan ammattikoulun rakennusosaston johtaja **Taisto Hintsanen**. Hän kertoi saaneensa ajatuksen kevään 1985 aikana sekä julkisuudessa käydystä keskustelusta että erilaisissa kirjelmässä ammattikouluille lähetetyistä tavoitteista, jotka liittyivät muun muassa valmistujaistraditioiden kehittämiseen ja imagon kohentamiseen.

Takituksesta oli tarkoitus kehittää ylioppilaiden lakitusta vastaava tilaisuus. Symbolivaatetta voisi käyttää ”ammattikuntatunnuksena tai

juhla-asuna esimerkiksi vappuna”. Takitusjuhla sai paljon huomiota tiedostusvälineissä, myös televisiouutiset noteerasivat tapahtuman.

Taisto Hintsanen perusti yhtiön, Takitus Oy:n, joka valmistutti vuonna 1988 yhteistyössä ammattisuunnittelijoiden kanssa korkeatasoisen ammattilaistakin, jonka materiaali oli ohutta italialaista villaa.

Takitus- ja lakitusseremoniat eivät kuitenkaan koskaan saaneet kunnolla ilmaa siipiensä alle. Koulutusviranomaisetkaan eivät antaneet toiminnalle riittävän selkeää ja näyttävää tukea. Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymän pääjohtaja Veijo Hintsanen kirjoitti Skills Finland ry:n Newsletterissä (9/2008), että yhtenä ilmeisenä syynä vastaanoton laimeuteen oli ”toiminnan leimautuminen liiaksi yhteen oppilaitokseen”. Hintsanen mielestä idean kantovoimaa heikensi myös se, että takitus ja lakitus oli niin selvästi kopioitu ylioppilaslakista ja siihen liittyvästä perinteestä.

Takitus Oy teki tiivistä yhteistyötä Ammatikoulutuksen Tuki ry:n kanssa, jonka varainhankintaan yhtiön toiminta liittyi. Ammatikoulutuksen Tuen olivat perustaneet yksityishenkilöt maaliskuussa 1988. Perustavan kokouksen pöytäkirjassa todetaan: ”Ammattikoulutuksen tukeminen ja sen arvostamisen ylläpitäminen ja kehittäminen tarvitsee sekä yksityisten että eri järjestöjen tukea. On nähty tarpeelliseksi perustaa ’byrokatiasta’ mahdol-

lisimman vapaa yhdistys, joka voisi toteuttaa erilaisia ammattikoulutusta tukevia projekteja.”

Yhdistyksen puheenjohtajana toimi Tikkurilan ammattikoulun rehtori **Jorma Sirkesalo**. Toiminnassa oli alussa mukana useita henkilöitä, joiden nimet tulivat sittemmin esiin myös Taitaja-kilpailujen käynnistysvaiheessa. Ensimmäisessä hallituksessa istuivat Juhani Honka (AKH), **Rauno Jarnila** (Suomen ammatillisten oppilaitosten liitto SAOL, entinen YAL), **Kari Purhonen** (STK) ja **Terttu Vántänen** (SAK). AKH:n pääjohtaja **Jorma Pöyhönen** oli kutsuttu

Vantaan käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen oppilaat suunnittelivat ammattibaretin, jota myytiin vuodesta 1993 lähtien.

yhdistyksen kunniapuheenjohtajaksi. Myöhemmin myös Veijo Hintsanen (AKH) toimi yhdistyksen hallituksessa.

Ammattikoulutuksen Tuki ry jakoi vuosittain stipendejä ”opettajalle tai oppilaalle, joka on ansiokkaalla tavalla ylläpitänyt ammattikoulutuksen arvostusta ja tehnyt sitä tunnetuksi”. Taustalla oli ajatus herättää kiinnostusta ammatin opiskelua kohtaan ja edistää muutenkin

näitä opintoja. Yhdistyksen hallitus valitsikin vuosittain Vuoden kouluttajan ja Vuoden opiskelijan aina 1990-luvun lopulle saakka.

Ammattikoulutuksen Tuki ry julkaisi vuonna 1989 teollisuuden rahoittaman Takitus-videon, jota jaettiin ilmaiseksi ammatillisiin oppilaitoksiin. Yhdistys järjesti ajan mittaan jonkin verran myös koulutustilaisuuksia ja julkaisi Koulutus uutiset-lehteä. Vuosituhannen vaihteessa yhdistyksen toiminta käytännössä lakkasi, vaikka yhdistys on vieläkin nimellisesti olemassa.

Ammattitaitokilpailutoiminnan kehittymisen kannalta oli tärkeää, että perustettu Ammattikoulutuksen Tuki ry saattoi jälleen kerran keskusteluyhteyteen niitä ihmisiä, jotka olivat olleet jo pitkään hakemassa oikeaa tapaa ja muotoa kohottaa ammatillisen koulutuksen arvostusta. Veijo Hintsanen ilmaisi asian ytimekkäästi jälkeinpäin: ”Tarve opetushallintoa, oppilaitoskenttää ja keskeisiä järjestöjä yhdistävän organisaation perustamiselle nousi esille sekä kilpailutoiminnan organisoinnin yhteydessä että Ammattikoulutuksen Tuki ry:n työssä.”

Ammattitaitokilpailujen käynnistyminen Suomessa

Suomessa on jo 1900-luvun alkupuolelta lähtien järjestetty eri ammattialojen sisäisiä kilpailuja, joissa on mitelty ammattikunnan Suomen mestaruuksista. Monilla aloilla on myös jo vuosikymmenien perinteet kansainvälisistä kilpailuista.

TUKKILAISKISOISTA MOOTTORISAHAUKSEN MM- KILPAILUIHIN

Metsäalalla kilpailutoiminnalla on pitkät perinteet. **Raimo Keräsen** toimittamassa kirjassa *Oksat pois – Moottorisahauskilpailujen historia* kerrotaan metsäalan kilpailuista.

Uittotyöt toivat mukanaan taitoa, voimaa ja rohkeutta vaativat kilpailumuodot. Perinnetiedon mukaan jo 1900-luvun alkuvuosina järjestettiin Ounaskoskessa Rovaniemellä jonkin muotoiset tukkilaiskisat. Ensimmäiset tukkilaishiihdot järjestettiin Lieksassa vuonna 1923 ja sen jälkeen tukkilaiskisoja järjestettiin eri puolella Suomea. Lajeina olivat muun muassa koskenlasku, joukkuesoutu, ja sauvominen.

Suomea koetteli toisen maailmansodan riehussa energiapula, erityisesti oli pulaa

pinopuutavarasta. Helsingin Sanomat päätti vuonna 1942 järjestää valtakunnalliset hakkuumestaruuskilpailut. Valtiovalta suhtautui myönteisesti kilpailujen järjestämiseen, koska niillä nähtiin olevan suotuisa vaikutus puuraaka-ainehuoltoon. Vuodesta 1944 lähtien vastuun kilpailujen järjestämisestä otti valtioneuvoston päätöksellä Kulkulaitosten ja yleis-
tentöiden ministeriö. Hakkuumestaruuskilpailuista muodostui suuri mediatapahtuma, vuonna 1951 katsojia oli jo 5 000 ja Yleisradion ääniauto **Pekka Tiilikaisen** johdolla oli paikalla koko kisa-ajan.

1950-luvun lopussa moottorisaha alkoi syrjäyttää käsityökalut metsätoissa. Niinpä hakkuumestarikilpailujen tilalle tulivat moottorisahauskilpailut, joista ensimmäiset pidettiin Lohjalla vuonna 1961. Kisa oli ”moottoroitu jatke” hakkuumestaruuskilpailuille, tavoitteena oli saada pinoon mahdollisimman suuri puumäärä.

Moottorisahan yleistyminen johti myös tarpeeseen kouluttaa metsätyöntekijöitä. Metsureitten yksivuotinen peruskoulutus käynnistyi vuonna 1963. Metsurikoulutuksen oppimistuloksia mitattiin alusta lähtien erilaisilla kilpailuilla. Koulutukseen soveltuvia

kilpailusääntöjä ja moottorisahan käyttötaitoa mittaavia tehtäviä kehitettiin erilaisissa työryhmissä valtakunnan tasolla. Ensimmäiset epäviralliset koulujen väliset kilpailut järjestettiin Evon metsätyökoululla vuonna 1967.

Ensimmäiset viralliset moottorisahauksen maailmanmestaruuskilpailut järjestettiin Unkarissa vuonna 1970 Unkarin ja Jugoslavian yhteistyönä. Suomi oli mukana kilpailuissa ensimmäisen kerran vuonna 1974. Järjestäytyneen muodon toiminta sai Suomessa vuonna 1975, jolloin perustettiin epävirallinen moottorisahauskilpailujen järjestelytoimikunta, jossa olivat edustettuina kaikki

Moottorisahauskilpailut koostuivat useista eri tehtävistä kuten puun tarkkuuskaadosta, oksien karsimisesta, moottorisahan teräketjun vaihdosta, alta-päältä-sahauksesta ja tarkkuuskatkaisusta. Kuvassa kilpailijat ovat karsimassa oksia.

keskeiset tahot: maa- ja metsätalousministeriö, Ammattikasvatushallitus, Metsähallitus, Metsäteollisuuden työnantajaliitto, Maa-seututyöväen liitto ja Työturvallisuuskeskus. MM-kilpailujen järjestämisestä vastaa nykyisin International Association for Logging Championships (IALC). Suomi on ensimmäisistä kisoistaan lähtien ollut aktiivinen toimija kansainvälisessä kilpailutoiminnassa ja on saanut kunnian toimia kisaisäntänä kolmasti, vuosina 1977, 1983 ja 1995.

Valmiiden juhlakampausten esittely Amsterdamin MM-kilpailuissa vuonna 1962.

KILPAILUTOIMINTA VIRIÄÄ MONILLA ALOILLA 1950-LUVULLA

Hiusalalla on ollut kilpailutoimintaa aina 1950-luvun lopulta lähtien. SM-kisoja järjestettiin ensin joka toinen vuosi ja 1960-luvun puolivälistä alkaen vuosittain. Kilpailut järjestää Suomen Hiusyrittäjät (aiemmin Suomen Käihertäjäliitto). Suomen Hiusyrittäjät on oikeutettu valitsemaan ja lähettämään Suomen edustajat myös virallisiin partureiden ja kampaajien MM-kilpailuihin sekä muihin kansainvälisen keskusliiton (Organization Mondiale Coiffure, OMC) alaisuudessa järjestettäviin kilpailuihin. Vuodesta 1997 lähtien se on hoitanut kansainvälisten edustuskilpailijoiden valinnan,

valmennuksen ja kisamatkat yhdessä Helsingin Parturikerhon kanssa. MM-tason kilpailujen lisäksi alalla on toteutettu Pohjoismaiden mestaruuskisoja ja Eurooppa Cupin kilpailuja.

Ensimmäiset kukkasidonnan Suomenmestaruuskilpailut toteutettiin vuonna 1966. SM-kilpailun järjestää vuosittain Suomen Kukkakauppiasliitto, jonka jäsenet lähettävät edustajansa kilpailuun järjestämiensä piirimestaruuskilpailujen kautta.

Myös hotelli- ja ravintola-alalla on vuosikymmenien perinteet kilpailutoiminnasta. Suomen

keittiömestariyhdistyksen edustajat osallistui-
vat ensimmäisen kerran kansainvälisiin kilpai-
luihin vuonna 1954 Bernissä, Sveitsissä.

Hotelli- ja ravintolakoulujen välisiä tarjoilija- ja
kokkikilpailuja on toteutettu 1980-luvun alusta
lähtien vuosittain eri oppilaitoksissa Hotelli- ja
ravintolaneuvoston myötävaikutuksella. Poh-
joismaiset työnantajajärjestöt ovat puolestaan
järjestäneet vuodesta 1981 lähtien pohjoismaisia
oppilaskilpailuja. Suomi vastasi kisajärjestelyistä
ensimmäisen kerran vuonna 1982. Suomalais-
ten kilpailijoiden matkustus- ja osallistumiskus-
tannukset maksetaan rahastosta, jota hallinnoi
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry. Poh-
joismaisiin kilpailuihin osallistuvat kaksihenki-
set kokki- ja tarjoilijajoukkueet kaikista Pohjoismais-
ta. Joukkueet valitaan kansallisissa kilpailuissa.
Myös hovimestareilla on oma kilpailunsa, jonka
taustalla on CC-kilta ry. Vuoden Hovimestari-
kilpailu on järjestetty 1980-luvun alusta lähtien.

TEOLLISUUDEN AMMATTIKOULUJEN TYÖTAITOKILPAILUT

Teollisuuden ammattikoulujen yhteistyöelin,
Teollisuuden ja liikealojen ammatilliset oppilai-
tokset ry (TELAO), perustettiin vuonna 1930.
Sen tehtäväksi tuli edistää ammattikasvatusta,
ja tuloksiin pyrittiin muun muassa järjestämällä
työtaitokilpailuja sotien jälkeen.

Sotakorvaukset olivat merkinneet Suomen teol-
lisuudelle, etenkin metalliteollisuudelle, valtavaa
määrällistä ja laadullista velvoitetta. Tuotannon

*Kari Purhonen on Skills Finland ry:n perustajajäsen.
Hän oli yhdistyksen hallituksen jäsen vuosina 1993–
2004 sekä varapuheenjohtaja vuosina 1993–1999.
Purhonen oli Suomen Työnantajain Keskusliiton sekä
Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton asiamies,
apulaisjohtaja ja koulutuspolitiikasta vastaava johtaja
yli 30 vuoden ajan. Hän oli Teollisuuden ja liikealojen
amatilliset oppilaitokset ry TELAO:n toiminnanjohtaja
vuosina 1983–1990.*

laajentamiseen tarvittiin entistä osaavampia am-
mattimiehiä, mikä asetti vaatimuksia myös teol-
lisuuden ammattikouluille: koulutuksen taso oli
nostettava. Yhdeksi keinoksi laadun parantami-
seen katsottiin työtaitokilpailu.

Lohjan Kalkkitehdas Oy:n konepajakoulu jär-
jesti ensimmäisen työtaitokilpailun yksityis-
teollisuuden konepajakouluille viilaajaoppilaille
Kirkniemessä 27.11.1948. Kilpailuun osallistui
12 koulua. Osanottajat kilpailivat yhden päivän
aikana kahdessa jaksossa suurmestarin arvosta
ja viidestä rahapalkinnosta. Tehtävät olivat sekä
teoreettisia että käytännöllisiä.

Tämän jälkeen teollisuuden työtaitokilpailuista tuli jatkumo, ja niitä pidettiin eri ammatteihin opiskeleville aina 1960-luvun loppupuolelle saakka. Lopulta niiden järjestäminen katsottiin liian työlääksi, eivätkä ne tuntuneet tuovan alalle toivottua myönteistä imagoa.

Kari Purhonen aloitti TELAO:n asiamiehenä vuonna 1983. Hän innostui uudelleen työtaitokilpailuajatuksista ja ehdotti perinteen jatkamista TELAO:n johtokunnalle, joka tekikin asiassa myönteisen päätöksen. Tampereella toimiva Lokomon konepajakoulu järjesti ensimmäisen teollisuuden ammattikoulujen levyseppä-hitsaajille tarkoitetun kilpailun keväällä 1985. Seuraavana vuonna Koneen ammattioppilaitos järjesti kilpailun asentajille ja koneistajille. Kilpailuun otti osaa jo 27 kilpailijaa seitsemästä teollisuuden oppilaitoksesta.

Kun vuoden 1988 keväällä tiedettiin, että Suomi osallistuisi seuraavan vuoden syksyllä Englannin Birminghamissa järjestettäviin kansainvälisiin taito-olympialaisiin, TELAO:n johtokunta päätti, että seuraavat työtaitokilpailut järjestetään näitä kisoja silmälläpitäen. Työtaitokilpailut, joihin osallistui viisi oppilaitosta, pidettiin vuoden 1989 alussa kahdessa lajissa, sorvauksessa ja jyrsinnässä. Sarjojen voittajat osallistuivat TELAO:n kustannuksella Birminghamin taito-olympialaisiin osana Suomen maajoukkuetta. Lisäksi Valmetin teollisuusoppilaitos kustansi kisoihin yhden kilpailijan.

TELAO kustansi myös vuosina 1991 ja 1993 Amsterdamin ja Taiwanin taito-olympialaisiin kilpailijoita. Heidän valmennuskustannuksistaan päävastuun kantoivat taustalla olleet yritykset, mutta niihin osallistui myös Metalliteollisuuden Keskusliitto. Matkakustannuksista huolehti Opetushallitus.

Ympyrä työtaitokilpailujen osalta sulkeutui, kun 1940-luvun aktiivinen kilpailujen järjestäjä Ammattienedistämislaitos AEL sai kunnian toimia toistaiseksi viimeisenä TELAO:n ammattitaitokilpailujen järjestäjänä kesällä 1992. Kilpailut järjestettiin AEL:n 70-vuotisjuhlien yhteydessä. Nimi oli muutettu yleisen käytännön mukaisesti työtaitokilpailusta ammattitaitokilpailuksi. Tämän jälkeen TELAO:n kilpailuja ei enää erikseen järjestetty vaan toiminta integroitui Taitaja-kilpailuihin.

Kansainvälinen ammattitaitokilpailutoiminta syntyy toisen maailmansodan jälkeen

Toisen maailmansodan jälkeen Espanjassa, kuten monissa muissakin maissa, oli huutava pula ammattitaitoisesta työvoimasta. Espanjalaisen nuorisojärjestön (Organización Juvenil Española, OJE) pääjohtajan **José Antonio Elola Olason** käsityksen mukaan oli välttämätöntä vakuuttaa espanjalaiset nuoret sekä heidän vanhempansa, opettajansa ja tulevat työnantajansa ammatillisen koulutuksen tärkeydestä.

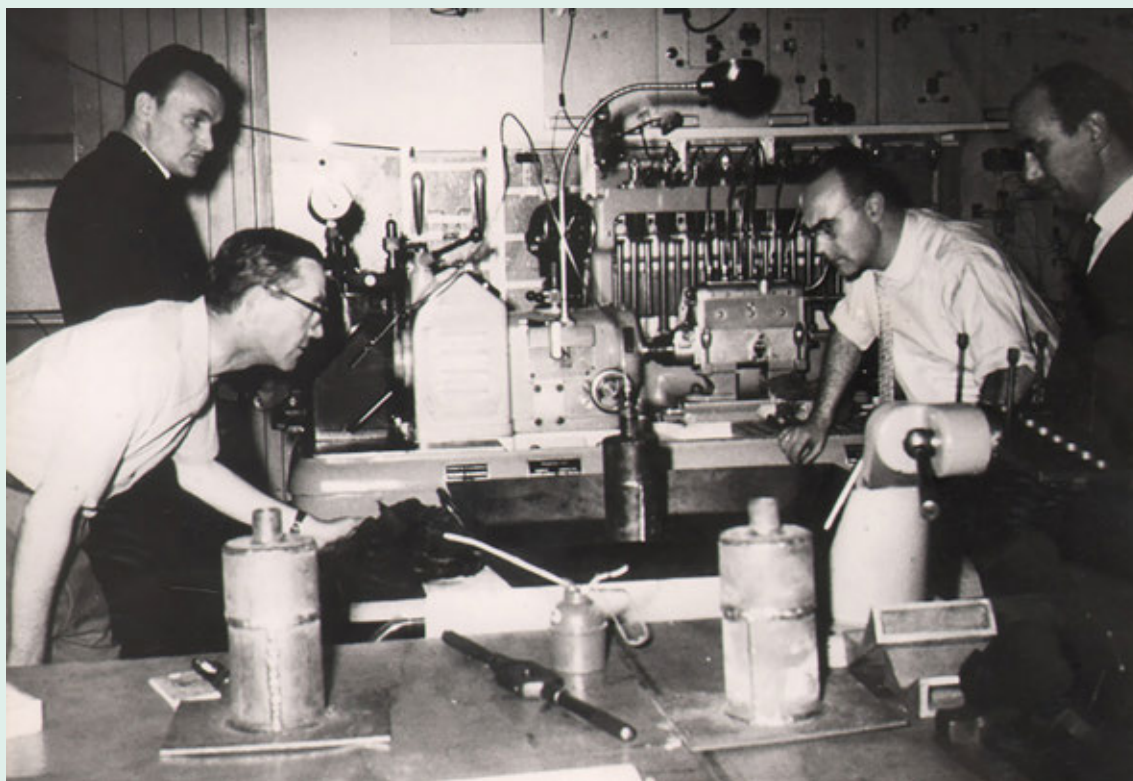
Idean jatkokehittäely tapahtui vuonna 1946 Olason aloitteesta ryhmässä, jota johti **Francisco Albert-Vidal**. Hankkeen tekniseksi neuvonantajaksi saatiin **Diómedes Palencia Albert**, Espanjan merkittävimmän ammattikoulun johtaja. Pohdittuaan asiaa työryhmä tarjosi ratkaisuna nuorille suunnattavaa ammattitaitokilpailua. Perustelujen mukaan kilpailun avulla nuorissa saataisiin herätettyä tervettä kilpailuhenkeä. Lisäksi kilpailutapahtumassa aikuiset voisivat keskustella kilpailun tuloksista ja yleisö pääsisi näkemään eri ammattien suuren kirjon. Idea saavutti heti alusta lähtien suuren suosion valtion, yritysten ja ammatillisen koulutuksen järjestäjien keskuudessa.

Ensimmäinen kilpailu järjestettiin Espanjassa jo vuonna 1947. Kilpailuissa oli mukana kymmen-

kunta tekniikan alan lajia ja noin 4 000 kilpailijaa. Kilpailu oli menestys, mutta sen suunnittelijoiden ja toteuttajien tavoitteet olivat entistä korkeammalla. Ammattitaitoa ja osaamista haluttiin vertailla myös kansainvälisellä tasolla.

Yhteisestä kieli-, kulttuuri- ja historiaustasta johtuen yhteistyötä tarjottiin aluksi Latinalaisen Amerikan maille. Nämä eivät kuitenkaan heti innostuneet asiasta. Espanjan naapurimaa Portugalin sijaan osoitti kiinnostuksensa. Niinpä vuonna 1950 järjestettiin ammattitaitokilpailut maaotteluna Espanjan ja Portugalin välillä. Kilpailuihin oli kutsuttu tarkkailijoita useista eri maista. Vuoden 1953 kilpailuihin lähettivät osallistujia Espanjan ja Portugalin lisäksi jo myös Saksa, Iso-Britannia, Ranska, Marokko ja Sveitsi. Vuonna 1954 perustettiin ensimmäinen organisaatiokomitea, jossa mukana olleita maita edustivat viralliset ja tekniset delegaatit. Kansainväliset ammattitaitokilpailut, International Vocational Training Competitions (IVTC), oli näin saatu hyvään alkuun.

Kilpailut järjestettiin vuoteen 1957 saakka Espanjassa. Seitsemännet kilpailut pidettiin ensimmäistä kertaa Espanjan ulkopuolella, Belgian Brysselissä, vuoden 1958 maailmannäyttelyn yhteydessä.

Vuoteen 1971 saakka kilpailut järjestettiin joka vuosi ja siitä eteenpäin joka toinen vuosi.

Vuodesta 1979 vuoteen 1997 kilpailuista käytettiin nimeä taito-olympialaiset (Youth Skills Olympics). Kilpailujen järjestäjä International Vocational Training Organisation (IVTO) joutui kuitenkin luopumaan Olympics-nimen käytöstä, kun Kansainvälinen olympiakomitea (KOK) yllättäen kielsi sen käytön IVTO:n tekemän yhteistyöaloitteen käsittelyn yhteydessä. Montrealin kisoja 1999 markkinoitiin jo nimellä World Skills Competition. 2000-luvulle tultaessa myös järjestön nimi IVTO korvattiin ensin nimellä WorldSkills Organisation ja pian vielä tarkistetussa muodossa WorldSkills International, kun maanosakohtaiset ja myös kan-

salliset jäsenjärjestöt ryhtyivät ottamaan WorldSkills-nimeä käyttöön omissa organisaatioissaan (esimerkiksi WorldSkills Americas, WorldSkills Norway).

Ensimmäisiin, vuoden 1950 MM-kilpailuihin Espanjassa osallistui kaksi maata ja 24 kilpailijaa. Leipzigin vuonna 2013 osallistuvia maita oli 53 ja kilpailijoita 999.

Francisco Albert-Vidal, IVTO-järjestön perustaja, toimi järjestön pääsihteerinä vuosina 1950–1983 ja presidenttinä vuosina 1985–1992. Vuodesta 1993 lähtien WorldSkills-kilpailuissa kaikkein korkeimman pistemäärän saavuttaneelle annettu palkinto on kantanut nimeä Albert-Vidal-palkinto. ■

ENSIMMÄISTÄ TAITAJA-KILPAILUA ALETAAN VALMISTELLA

Ammatillisen koulutuksen vetovoiman hiipuminen huolestutti 1980-luvun puolivälin jälkeeseen useita tahoja, ja asian korjaamiseksi käytiin sekä virallisia että epävirallisia keskusteluja. Koululaitoksen ja työelämän välistä vuoropuhelua pidettiin jo silloin hyvin tärkeänä.

AKH:ssa osastopäällikkönä tuolloin toiminut Juhani Honka kertoo epävirallisista aamukahvipalavereista, joihin osallistui Hongan lisäksi suuri joukko ammatillisen koulutuksen vaikuttajia. Kokoukset pidettiin usein Johtamistaidon Opiston tiloissa. Puheenjohtajana toimi Teollisuuden koulutusvaliokunnan johtaja **Matti Peltonen** ja sihteerinä TELAO:n asiamies Kari Purhonen.

Aamukahvipalavereihin osallistuivat myös Ammattikasvatustalouden (AKH) pääjohtaja Jorma Pöyhönen, opetusministeriön (OPM) kouluosaston osastopäällikkö **Leevi Melametsä**, OPM:n ammatillisen koulutuksen yksikön päällikkö **Heikki Mäenpää** ja STK:n apulaisjohtaja **Heikki Hirvinen**. Myös Yleisten Ammattikoulujen Liitto YAL:n johtaja Rauno Jarnila oli mukana joissakin palavereissa. Tapaamisissa oli läsnä myös asiantuntijavieraita, useimmiten Peipohjan ammattikoulun rehtori **Väinö Kinnunen**.

YAL:ssa oli 1980-luvun puoliväliin saavuttaessa ollut jo pitkään esillä ammatillisille oppilai-

Helsingin kaupungin opetusviraston pitkäaikainen johtaja Rauno Jarnila on Skills Finland ry:n perustajajäsen ja oli Skills Finland ry:n hallituksessa vuonna 2003. Jarnila on osallistunut Sydneyn vuoden 1988 ammattitaidon MM-kilpailuista lähtien useisiin ammattitaidon MM-kilpailuihin.

toksille suunnatun ammattitaitokilpailun järjestäminen. Mallia haluttiin ottaa jo olemassa olevista kilpailuista. Tuohon aikaan ammattikoululaisille järjestettiin useita eri teemoihin, tapahtumiin ja kampanjoihin liittyviä kilpailuja, esimerkiksi ammattitaitokilpailu ja FYTIMA-matematiikkakilpailu. Kilpailut eivät kuitenkaan olleet saaneet kovin laajaa julkisuutta.

YAL lähti suunnittelemaan kilpailua, jonka päätavoitteina oli saavuttaa julkisuutta ammattikoululaisten osaamiselle ja herättää opiskelijoiden kiinnostus oman ammattitaitonsa kehittämiseen. Kilpailun tuli poiketa riittävästi jo olemassa olevista kilpailuista ja innostaa oppilaita. Parhaiten sen uskottiin onnistuvan kilpailutehtävillä, joiden osina olisivat ideointi, suunnittelu ja toteuttaminen.

Suunnitteluvaiheessa hahmoteltiin kilpailua, joka toistuisi vuosittain ja joka voitaisiin yhdistää jonkin muun valtakunnallisen kilpailun osaksi. Tavoitteena oli, että kilpailutehtävät voitaisiin toteuttaa oppilaiden yhteistyönä. Kilpailun loppuhuipennukseksi suunniteltiin näyttelyä, jossa esiteltäisiin kilpailujen parhaat työt.

Rauno Jarnila johti YAL:a 1980-luvun puolivälissä, ja toimi Suomen ammatillisten oppilaitosten liiton johtajana vuosina 1986–1991. Hänen mukaansa yksi tärkeimmistä syistä kilpailun suunnittelemiseen oli kehittää oppimistulosten arviointia, vaikkei sitä ollutkaan kirjoitettu esiin.

Jarnila korostaa, että ammatillisissa oppilaitoksissa ei vielääkään yleensä suoriteta loppututkintoa siinä mielessä kuin esimerkiksi lukioissa suoritetaan ylioppilastutkinto tai yliopistoissa maisterin tutkinto:

Pidimme tärkeänä Taitaja-hankeeseen ryhdyttäessä, että ammatillisella koulutuksella on tietty tarkoitus ja siitä johdettavat tavoitteet. Meillä ei ollut luotettavaa keinoa eri oppilaitosten tuottaman ammatillisen osaamisen mittaamiseen ja eri oppilaitosten antamien todistusten vertailemiseen. Taitaja-kilpailut olivat ensimmäinen ja sinänsä varovainen askel eteenpäin halutaessa luoda asiassa uskottavuutta sekä työnantajiin että työntekijöihin päin. Ennen muuta halusimme vakuuttaa nuorison tästä mahdollisuudesta.

YAL:n hallituksen kokouksessa 10.12.1986 päätettiin lähteä valmistelemaan ammattitaitokilpailua. Työtä varten asetettiin neuvottelukunta, jonka puheenjohtajaksi kutsuttiin Juhani Honka, varapuheenjohtajaksi Rauno Jarnila ja sihteeriksi Juha Arhinmäki.

Ammattikoulujen oppilaille tarkoitetun kilpailun neuvottelukunnan jäseniksi nimettiin edellä mainittujen lisäksi puheenjohtaja **Mau-no Anttila** (Ammattioppilaitosten Insinöörit ry), koulutussihteeri **Tiina Hakala** (Ammattikoululaisten liitto ry), rehtori **Pauli Hyttinen** (Ammattioppilaitosten Rehtorit ry), vanhempi hallitussihteeri **Erkki Norbäck** (OPM), apulaisjohtaja Kari Purhonen (STK), koulutustoimitsija **Reijo Päivärinta** (Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK) ja opettaja **Pirkko Viitanen** (AOL). Myöhemmin sihteerinä toimi ammattikasvatussihteeri **Saila Kora** (YAL).

SUUNTAVIIVAT TAITAJALLE LOUNAIS-SUOMEN KILPAILUISTA

Ammattikoulut olivat jo ennen Taitaja-kisoja järjestäneet aktiivisesti erilaisia kilpailuja, joissa menestyminen edellytti jonkin alan tai tekemisen alueen ammattitaitoa, lahjakkuutta ja osaamista. Yhdeksi merkittävimmistä kilpailutapahtumista muodostui Turussa huhtikuussa 1987 pidetyt Lounais-Suomen ammattikoulujen ammattitaitokilpailut.

Turun kilpailujen suunnittelu käynnistyi loka-kuussa 1986, kun Lounais-Suomen ammattikou-

lujen kone- ja metallitekniikan sekä LVI-tekniikan opettajat kutsuttiin suunnittelukokoukseen. Suurin osa opettajista kannatti ajatusta kilpailujen järjestämisestä. Kilpailun avulla toivottiin ammattikoulun arvostuksen parantuvan.

Kilpailun käynnistäjä, Forssan ammattikoulun rehtori **Raimo Alho** piti tärkeänä, että löydetään ammattikouluun sopiva tietojen ja taitojen näyttötapa, jonka avulla ammattikoulun päättävät oppilaat saavat julkisuutta. Kilpailutöiden tuli mitata opetussuunnitelmien keskeisimpien tavoitteiden saavuttamista ja työelämässä vaadittavaa ammattitaitoa, motivoida oppilaita ja olla kohtuudella toteutettavissa.

Ammattitaitokilpailu päätettiin järjestää kone- ja metallitekniikan sekä LVI-tekniikan osastoille, koska näiden alojen arvostus oli kehnoita. Kilpailu käytiin päättöluokkien oppilaiden kesken luokkakohtaisesti, eikä eri kouluja tai luokkia kilpailutettu keskenään. Vastuu kilpailutöiden laadinnasta jaettiin eri koulujen kesken.

Suomen Metalliteollisuuden Työnantajaliiton asiamiehenä tuolloin Turun seudulla työskennellyt **Juho Kesseli** kertoo Varsinais-Suomen Metalliteollisuuden Piiriyhdistyksen osallistuneen tapahtuman organisointiin. Kesselin tehtäväksi jäi sitoa paikallinen teollisuus mukaan hankkeeseen, hankkia palkinnot ja hoitaa tiedottaminen. Myös AKH tuki Kesselin mukaan taloudellisesti kilpailua.

Lounais-Suomen ammattikouluissa järjestettyyn kilpailuun osallistui yhteensä 328 oppilasta

23 luokalta Forssan, Loimaan, Raision, Salon, Turun ja Vakka-Suomen ammattikouluista.

Turun kilpailulla oli oma merkityksensä myös vuoden 1988 Taitaja-kilpailulle: järjestäjien kokemuksiä voitiin hyödyntää ensimmäisiä valtakunnallisia ammattitaitokilpailuja suunniteltaessa.

VALTAKUNNALLISELLE KILPAILULLE ETSITÄÄN NIMEÄ

Valtakunnallinen kilpailu, joka myöhemmin sai Taitaja-kilpailun nimen, päätettiin lopulta järjestää kahdella alalla, kone- ja metallitekniikassa ja vaatetusalalla. Taitaja-kilpailujen neuvottelukunta nimesi huhtikuun kokouksessaan vuonna 1987 kilpailujärjestelmän suunnittelijoiksi metallialan valtakunnallisen ammatillisen neuvottelukunnan ja vaatetusalan tutkintolautakunnan. Metallialan neuvottelukuntaa vetämään pyydettiin ylitarkastaja **Pekka Syrjäjä** ja vaatetusalan tutkintolautakuntaa ylitarkastaja **Maija-Sisko Paananen**, molemmat AKH:sta.

Taitaja-kilpailujen neuvottelukunnan kokouksessa 8.9.1987 esiteltiin kummankin alan kilpailujärjestelmäehdotus. Kilpailu päätettiin järjestää kolmiportaisena: koulukohtaisesti, alueittain ja valtakunnallisesti. Tavoitteeksi kirjattiin ”*näyttävä valtakunnallinen lopputuotantona*”.

Puheenjohtaja **Juhani Honka** selvitti neuvottelukunnalle keväällä 1988 Australiassa järjestettävien taito-olympialaisten taustaa ja historiaa sekä kertoi kilpailujen järjestäjästä, kansainvälisestä

Nyky kyky -kilpa vai Taitaja?

Nimiehdotuksia saatiin kerätyksi runsaasti YAL:n koulutuspäivillä ja Turun rehtoripäivillä.

Kaikkiaan niitä tuli lähes 250. Kekseliäimpiä ehdotuksia olivat muun muassa seuraavat:

Taitanutta ei laiteta

Taidolla työelämään Diploma 88 Hinku SM-taitaja 88

Taidamme taitaa! Know-how Kätsä Kähevä Minäkö tumpelo?

Amisbilet TaKoVa Nyky kyky -kilpa
(taitokilpailu kone- ja metalliteknii- Napakka
ja vaatetustekniikan alueelta) Niilo Napakka Opin sauna

Teräsmies 88 Voi hitsi, voi pitsi Amis-kilpailu Metku

Minimaestros Midinetti 88 Taitaja tai Taitava Niina Nokkela

Vuoden Manu Taitohyppynen Kätsy handu Taitoniekka-kilpailu

Kisälli-kisa Sammon taonta Neropatti-kisa Teknisbilet

Mestari-kisa Nyt sytyttää Konstikkaat

Taitaja-sana esiintyi monessa ehdotuksessa, ja se tuli valituksi kilpailun viralliseksi nimeksi. Sen valintaa perusteltiin muun muassa seuraavasti: "Nyky-suomen sanakirjan mukaan taitaja pohjautuu verbiin taitaa: osata harjaantuneisuuden,

luontaisten kykyjen tai tietämyksen nojalla. Taitaa käsitöitä, ammattinsa jne. Lyhyesti sanottuna taitaja on henkilö, jolla on jonkin yhteiskuntaa hyödyttävän erityisalan taito hallussaan." ■

järjestöstä IVTO:sta. Hän pohti selvityksessään myös Suomen mahdollista jäsenyyttä järjestössä.

Syyskuun kokouksen viimeisenä asiana käsiteltiin tulevan kilpailun nimeä. Sovittiin, että seuraavien viikkojen aikana eri tilaisuuksien osanottajia kehoitetaan pohtimaan ”iskeviä ja mieleenpainuvia nimiehdotuksia”.

HAASTE KAIKILLE KONE- JA METALLITEKNIIKAN TAI VAATETUSALAN OPPILAITOKSILLE

YAL:n toimiston johtaja Rauno Jarnila lähetti 15.10.1987 kaikille ammattioppilaitoksille, sidosryhmille ja yhteistyökumppaneille yleiskirjeen, jossa tiedotettiin YAL:n ja AKH:n yhteistyössä järjestämästä ensimmäisestä valtakunnallisesta ammattitaitokilpailusta. Kirjeessä haastettiin mukaan kilpailuun jokainen ammattioppilaitos, jossa on kone- ja metallitekniikan tai vaatetusalan peruslinja. Kilpailun suojelijaksi oli lupautunut AKH:n pääjohtaja Jorma Pöyhönen.

Kilpailulla haluttiin innostaa nuorta opiskelemaan ammattinsa hyväksi taitajaksi ja lisätä kiinnostusta oman ammattitaitonsa kehittämiseen. Tavoitteena oli myös saada myönteistä julkisuutta opiskelijan osaamiselle ja siten lisätä ammattikoulutuksen arvostusta. Kaikkien oppilaitosten toivottiin pohtivan keinoja, joilla kilpailutapahtumasta tulee näyttävä ja tiedotusvälineitä kiinnostava. Ei ollut sattumaa, että kilpailulajeiksi oli valittu kone- ja metallitekniikka ja vaatetusala, jotka kumpikin olivat me-

nettäneet opiskelijoiden silmissä kiinnostavuuttaan ja vetovoimaansa ja joiden oppilasmäärät olivat pudonneet vuosi vuodelta.

YAL:n kirjeessä annettiin ohjeita kolmivaiheisen kilpailun toteuttamiseen keväällä 1988. Oppilaitoskohtaiset kilpailut tuli järjestää tammikuussa. Kilpailu oli vapaamuotoinen, ja sen järjestämisestä vastasi kunkin oppilaitoksen rehtori. Alueellisia kilpailuja varten oppilaitokset oli jaettu 16 alueelliseen ryhmään. Kunkin alueen rehtoreista yksi oli nimetty aluepäälliköksi, joka huolehti kilpailujen järjestelyistä yhteistyössä alueen oppilaitosten rehtoreiden kanssa. Aluekilpailujen valmistelussa ja toteutuksessa oppilaitosten toivottiin olevan yhteistyössä lääninhallitusten kouluosastojen kanssa.

Kilpailun viimeinen vaihe, valtakunnallinen loppukilpailu, oli päätetty järjestää Hämeenlinnassa 19.–20.4.1988. Suurtahtuman suunnittelua ja valmistelua varten perustettiin työryhmä, jonka jäsenet olivat YAL:n, AKH:n, Tampereen yliopiston, Ammattikoulujen Hämeenlinnan opettajaopiston ja ammattioppilaitosten edustajia. Sekä kilpailusta että suurtahtumasta suunniteltiin vuotuista perinnettä.

Kirjeessä kerrottiin myös kansainvälisistä taito-olympialaisista ja mainittiin, että AKH oli parhaillaan anomassa olympialaisia hallinnoivan järjestön IVTO:n jäsenyyttä. Tavoitteeksi ilmoitettiin, että Suomen joukkue olisi ensimmäisen kerran mukana Englannissa järjestettävissä taito-olympialaisissa vuonna 1989.

TAIDOLLA TYÖELÄMÄÄN

VALTAKUNNALLINEN
**AMMATTITAITO-
KILPAILU**

AMMATTIOPILOITOSTEN OPISKELIJOILLE

**TAITAJA 88 -KILPAILUN
SUURTAPAHTUMA
20.4. HÄMEENLINNASSA**

KILPAILUSARJAT:

- KONE- JA METALLITEKNIikka
- VAATETUSALA

JÄRJESTÄJÄT:

- SUOMEN AMMATILLISTEN
OPPILOITOSTEN LIITTO R.Y.
- AMMATTIKASVATUSHALLITUS

Liittöediot: SAOL:n toimisto, p. (09) 771 2272

KILPAILUAIKATAULU:

TAMMI-HELMIKUUSSA KILPAILUT OPPILOITOKSISSA

Suomi liittyy kansainvälisen järjestön IVTON jäseneksi

Samaan aikaan, kun ensimmäistä Taitaja-tapahtumaa valmisteltiin, selviteltiin myös Suomen mahdollisuuksia osallistua kansainvälisiin ammattitaitokilpailuihin. Tässä työssä ja koko suomalaisen ammattitaitokilpailutoiminnan käynnistämisessä oli keskeinen rooli Ammattikasvatushallituksen (AKH) pääjohtajalla Jorma Pöyhösellä.

Pöyhönen oli mukana useimmissa kilpailutoimintaan liittyneissä kehittämishankkeissa, joihin keskusvirastossa ryhdyttiin tai joissa se oli yhteistyökumppanina mukana. Pöyhösen työtoverit kuvaavat häntä kansainvälisesti orientoituneeksi, innovatiiviseksi, aloitteelliseksi ja energiseksi ihmiseksi.

AKH oli käynnistänyt kansainvälistä yhteistyötä jo aiemmin 1980-luvulla. Se oli virallisten kulttuurivaihtosopimusten mukaisessa yhteistyössä muun muassa Pohjoismaiden, DDR:n, Ison-Britannian, Itävallan, Neuvostoliiton, Puolan, Ranskan ja Saksan liittotasavallan kanssa.

RIO DE JANEIRON MAAILMANKONGRESSI

Suomi haki mahdollisuuksia laajentaa kansainvälisiä yhteyksiään. Niinpä saatuaan kut-

Ammattikasvatushallituksen pääjohtajana vuosina 1980–1991 toiminut Jorma Pöyhönen oli keskeisessä roolissa, kun Suomi liittyi IVTON (myöhemmin WSI) jäseneksi Sydneyssä vuonna 1988.

sun Brasiliassa syyskuussa 1986 pidettävään ”Ammatillisen koulutuksen ensimmäiseen maailmankongressiin” pääjohtaja Pöyhönen ei epäröinyt lähteä mukaan, vaikkei tuntenutkaan tapahtuman taustalla olleita organisaatioita. Koska AKH:lla oli tuohon aikaan käytettävissään kansainväliseen toimintaan niukasti määrärahoja, pääjohtaja päätettiin lähettää matkalle yksin.

Kongressin järjestäjiä oli kaksi: International Organisation for the promotion of Vocational Training and the international Youth Skill Olympics (IVTO) ja Servico Nacional de Aprendizagem Industrial (SENAI). IVTO oli perustettu hoitamaan ammatillisen koulutuksen kansainvälistä yhteistyötä ja huolehtimaan nuorison maailmanlaajuisista ammattitaitokilpailuista eli taito-olympialaisista. SENAI puolestaan oli Brasilian teollisuuden ammattikoulutuksesta vastaava järjestö. Kongressin keskeisiä teemoja olivat ammatillisen koulutuksen järjestelmät ja tulevaisuus sekä opettajien koulutus.

Matka kannatti, sillä Suomeen palattuaan Pöyhönen tuli Juhani Hongan kertoman mukaan hänen huoneeseensa ”posket hehkuen ja salkku täynnä brosyireitä” täysin vakuuttuneena siitä, että Suomen on liityttävä IVTON jäseneksi ja lähettävä mukaan ammattitaitokilpailutoimintaan.

Pöyhönen oli tutustunut Rion kongressissa sveitsiläiseen IVTON pääsihteerin Daniel Sommeriin, joka oli kilpailutoiminnan keskeinen henkilö ja ”hallitsi suvereenisti niin tapahumat kuin taloudenkin”.

Sommer toimi aktiivisesti saadakseen Suomen liittymään kilpailevien maiden joukkoon. Hän lähetti parin viikon kuluttua kongressin päättymisestä kutsukirjeen seuraavaan IVTON yleiskokoukseen, jossa Suomi voitaisiin hyväksyä uudeksi jäseneksi.

Brasiliassa ilman yöpaikkaa

Asta Sarjala toimi 1980-luvulla Jorma Pöyhösen alaisena AKH:ssa. Hän kertoo, ettei yhteydenpito toiselle puolen maapalloa ollut mutkatonta. Yhteys Suomen Brasilian-suurlähetystöön Rio de Janeiroon kuitenkin lopulta saatiin. Tieto pääjohtajan saapumisesta kaupunkiin saatiin välitettyä, mutta pyyntö hotellihuoneen varaamisesta hukkui jonnekin.

”Kun Pöyhönen saapui Rioon, ei varausta ollutkaan, eikä hotellihuoneita löytynyt enää siihen hätään. Hän kääntyi Suomen suurlähetystön puoleen, joka otti hänet tietenkin vastaan. Sen yön pääjohtaja yöpyi kuulemani tarinan mukaan lähetystön eteisessä patjalla kenkien keskellä”, Sarjala nauraa.

”Kyllä me vielä Liechtensteinin tasolle päästään”

AKH:n pääjohtaja Jorma Pöyhönen tutustui henkilökohtaisesti IVTON pääsihteerin Daniel Sommerin lisäksi myös Liechtensteinin pienen ruhtinaskunnan ammatillisen koulutuksen pääjohtajaan **Josef Nigschiin**.

Pöyhönen oli pannut merkille, että pieni Liechtenstein sijoittui yhteistuloksissa Sydneyssä 1988 Yhdysvaltoja paremmin. Hän totesi Helsingin Sanomien haastattelussa 21.4.1988, että Suomella on Birminghamin taito-olympialaisissa 1989 realistinen tavoite: *”Kyllä me vielä Liechtensteinin tasolle päästään!”*

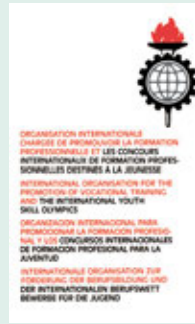
Josef Nigsch tuli myöhemmin tunnetuksi paitsi suurena Suomen ystävänä, myös kipakoita kommentteja esittävänä tiukkana kokousedustajana. Molemmat piirteet tulivat hauskalla tavalla esille WorldSkills Helsinki 2005 -kilpailussa vuosia myöhemmin.

Yleinen käytäntö on, että kisojen käynnistyttyä parissa ensimmäisessä teknisen komitean kokouksessa käydään tiukkaa keskustelua kilpailijoiden majoituksesta, ruokailusta, kuljetuksista ja muista käytännön järjestelyistä. Kunkin maan delegaatti luonnollisesti haluaa taata omille kilpailijoilleen parhaat mahdolliset olosuhteet ja tuo kokoukseen tietoa joukkueensa johtajalta kuulemistaan epäkohdista. Näin myös Helsingissä. Kokouksessa tentattavana ollut kisojen pääsihteerin **Eija Alhojärvi** kuvaa tilannetta näin:

Kysymyksiä, vaatimuksia ja korjausehdotuksia tuli lukuisia. Palaute oli valtaosin asiallista ja edellytti kisaorganisaatiolta toimenpiteitä. Jossakin vaiheessa tilanne tuntui kuitenkin ryöstäytyvän käsistä. Yksi delegaatti valitti, että päivällisellä on liikaa riisiä ja toinen, että riisiä oli liian vähän. Kun asiassa ei päästy eteenpäin, kokouksen varapuheenjohtaja Veijo Hintsanen ehdotti, että varsinainen kokous lopetetaan ja kaikki ne delegaatit, joilla on vielä valitettavaa, tulevat keskustelemaan kanssamme henkilökohtaisesti.

Istuimme Veijon kanssa pöydän taakse ja eteemme muodostui hetkessä pitkä jono. Kauhukseni huomasi, että jonon viimeisenä oli Josef Nigsch yrmeän näköisenä. Jono eteni ja saimme Veijon kanssa ongelmat ratkaistua. Viimeisenä eteemme astui Josef. Huokaisin ja odotin kauhulla, mitä tuleman pitää. Josef astui eteemme, hymyili leveästi ja sanoi: ‘Halusin vain tulla kertomaan, että minulla ei ole mitään valitettavaa.’ Vilkaisimme Veijon kanssa toisiimme ja vastaanotimme Josefin meille lahjoittamat kauniit liechtensteinilaiset kristalliset koriste-esineet.

Helsingin kisat olivat Suomen ystävän Josef Nigschin uran viimeiset, hän jäi eläkkeelle vuoden 2005 syksyllä. ■

Kansainvälinen järjestö ottaa vastuun kilpailujen järjestämisestä

Jo vuonna 1954 nähtiin tarpeelliseksi perustaa järjestö vastaamaan kansainvälisten ammattitaitokilpailujen organisoinnista. Järjestön nimeksi tuli International Vocational Training Organisation (IVTO), nykyisin WorldSkills International (WSI). Järjestön juridinen kotipaikka on Hollanti, mutta henkilöstö työskentelee etäperiaatteella useassa maassa.

Järjestö toimii maailmanlaajuisesti, ja se on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton. Toiminnan tarkoituksena on maailmanlaajuisen yhteistyön avulla edistää tietoisuutta siitä, kuinka tärkeää huippuosaaminen on taloudelliselle hyvinvoinnille ja menestykselle. Näkyvin osa järjestön toimintaa ovat joka toinen vuosi järjestettävä nuorten ammattitaidon MM-kilpailu (WorldSkills Competition, WSC).

Suomi liittyi IVTON jäseneksi vuonna 1988 ja oli ensimmäistä kertaa mukana kilpailuissa Birminghamissa vuonna 1989. Järjestössä Suomea edusti 1990-luvun

alkuun asti ensin Ammattikasvatushallitus ja sen lakauttamisen jälkeen Opetushallitus. Vuonna 1993 vastuu siirtyi vasta perustetulle Suomen ammattitaito – Skill Finland ry:lle (nykyisin Skills Finland ry).

Suomi veti pian mukaansa järjestöön myös Norjan (1990) ja Ruotsin (1994). Tanska oli osallistunut 1960-luvun alussa kaksikin kisoihin, mutta oli sittemmin vetäytynyt kilpailutoiminnasta. Tanska saatiin jälleen mukaan toimintaan vuonna 1998.

Nimi WorldSkills esiteltiin vuoden 2000 yleiskokouksessa, jolloin se tuli kilpailun lisäksi myös koko järjestön uudeksi nimeksi (WorldSkills Organisation, WSO). Virallisesti rekisteröitynä nimenä säilyi kuitenkin edelleen IVTO, minkä takia näitä nimityksiä käytettiin usein rinnakkain. Melbournen yleiskokouksessa vuonna 2006 IVTO-nimitys väistyi lopullisesti, ja järjestöstä alettiin käyttää pelkästään nimitystä WorldSkills International, WSI. ■

PÄÄTÖS JÄSENYYPDEN HAKEMISESTA SYNTYY HITAASTI

Brasiliasta Suomeen palattuun Jorma Pöyhönen alkoi tehdä valmisteluja. Hän lähetti tammikuussa 1987 OPM:lle aloitteen, jossa hän esitti, että ministeriö oikeuttaisi AKH:n anomaa muistiossa tarkemmin esitellyn järjestön, IVTON, jäsenyyttä ja osallistumaan sen järjestämään kilpailuun Australiassa 1988.

Yllättäen hanke ei edennytäkään Pöyhösen kaavaileman aikataulun mukaisesti. OPM ilmoitti AKH:lle vasta syyskuussa 1987, että ministeriön käsityksen mukaan ei ole estettä Suomen liittymiselle järjestöön ja sen toimintaan osal-

listumiselle. Ministeriössä haluttiin kuitenkin tietää tarkemmin taloudellisista velvoitteista, joita liittymisen toisi mukanaan. Kirjeessä ilmoitettiin, että asiassa harkitaan lausunnon pyytämistä ulkoasiainministeriöltä. Tästä kuitenkin luovuttiin, kun Pöyhönen oli lähettänyt lokakuussa selvityksen järjestön taustoista ja liittymisen taloudellisista velvoitteista.

OPM:n viivyttely päätöksensä kanssa alkoi hermostuttaa tahoja, jotka samoihin aikoihin valmistelivat kilpailutoiminnan aloittamista Suomessa.

Suomalaiset Sydneyssä: (vasemmalta) Jorma Pöyhönen, Teuvo Närvänen, Rauno Jarnila, Pekka Aalto, Pekka Ruohotie, Pirkko Viitanen ja Maija-Sisko Paananen. Kuvasta puuttuu Pauli Hyttinen.

Juhani Honka toteaa, että ministeriön varovaisuuteen vaikuttivat eniten ehkä koulutuspolitiikkaan liittyneet ideologiset syyt. ”Siihen aikaan kysyttiin usein, voiko kilpailu edistää ammattitaidon kehittymistä ja kuuluuko kilpailu ylipäätään kouluun. Jos muistelen AKH:n kollegion silloisia istuntoja ja keskusteluita siellä, niin suurin osa kollegion jäsenistä piti kaikkea jollain tavalla oppilaiden kilpailuttamiseen liittyvää huonona asiana.”

Kilpailun liittäminen ammatilliseen koulutukseen oli herättänyt epäluuloja myös silloin, kun Lounais-Suomen ammattikoulujen ammatitaitokilpailua oli syksyllä 1986 suunniteltu. Forssan ammattikoulun opettajan Ossi Talven mukaan kilpailun haitoista keskusteltiin pitkään, mutta ”julkisuuden saamiseksi kilpailu-nimikkeen käyttö tuntui tärkeältä”.

Jukka Sarjala toimi vuosina 1995–2002 Opetushallituksen pääjohtajana. 1980-luvulla hän työskenteli OPM:ssä yleissivistävästä koulutuksesta vastaavana apulaisosastopäällikkönä. Sarjalan mukaan tuohon aikaan suhtauduttiin kilpailutoimintaan ennakkoluuloisesti niin ammatillisessa opetuksessa kuin perusopetuksessakin. ”Ainoa kilpailu, mitä pidettiin silloin hyväksyttävänä, oli kilpailu itsensä kanssa.”

Huomionarvoista oli myös ruotsalaisten viranomaisten hyvin kriittinen suhtautuminen ammatitaitokilpailutoimintaan. Veijo Hintsasen mukaan kilpaileminen ammatitaidolla ei siihen aikaan ollut lainkaan ruotsalaisen yleispoliittisen ajattelun mukaista.

Ruotsi liittyi IVTON jäseneksi vasta vuonna 1994. Kari Purhonen seurasi läheltä ruotsalaisen työnantajajärjestön (Svenska Arbetsgivareförening) toimintaa ruotsalaisen ammatillisen keskusjärjestön LO:n (Landetsorganisationen i Sverige) taivuttelemissa. ”Suomessa SAK näki kilpailutoiminnan merkityksen ja oli alusta lähtien myönteinen asialle, mutta Ruotsissa LO vastusti sitkeästi ajatusta. Ruotsalainen jäsenjärjestömme teki kovasti töitä, lobbasi ja vei LO:n jäseniä seuraamaan kansainvälisiä kisoja. Lopulta työ tuotti tulosta. Kyllä ruotsalaiset ottivat mallia myös Suomesta”, Purhonen kertoo.

Asta Sarjala laati yhdessä Jorma Pöyhösen kanssa kaikki opetusministeriöön aiheesta lähetetyt kirjelmät ja muistiot. Hänen mielestään kilpaileminen toki nähtiin usein sopimattomana suomalaisen koulutusjärjestelmään, mutta aivan yhtä ilmeistä oli – tämä tulee erilaisina painotuksina esiin useiden muidenkin aikalaisten mielipiteissä – että Itä-Euroopan maiden ja erityisesti Neuvostoliiton osallistumattomuus IVTON toimintaan hillitsi virkamiesten intoa lähteä sitoutumaan kansainväliseen järjestöön, jonka taustoja ei kovin hyvin tunnettu.

SOPIMUS IVTON JÄSENYDESTÄ ALLEKIRJOITETAAN SYDNEYSSÄ

Suomen liittymistä IVTOon edelsi suomalaisdelegaation tutustumismatka Sydneyyn taito-olympialaisiin helmikuussa 1988. Jäsenanomus jätettiin ja sopimus allekirjoitet-

International Vocational Training Organisation

IVTO

CERTIFICATE

The General Assembly of the
International Vocational Training Organisation
has accepted as a Member into its organisation the

«**National Board of Education
Finland**»

under the denomination and code

Finland (FIN)

Sydney, 18 February 1988

President:

Cornelis Hubertus Beuk

Secretary General:

Daniel Sommer

tiin matkan aikana. Sydneystä haettiin myös tietoa ja kokemuksia tulevien Taitaja-kisojen järjestämistä varten.

Delegaatiota johti AKH:n pääjohtaja Jorma Pöyhönen. Hänen lisäksi mukana olivat professori Pekka Ruohotie Tampereen yliopistosta, johtaja Rauno Jarnila Suomen ammattillisten oppilaitosten liitosta (SAOL), rehtori Teuvo Närvänen Valmetin teollisuusoppilaitoksesta Jyväskylästä, rehtori Pauli Hyttinen rehtoriyhdistyksestä ja rehtori Pekka Aalto Hämeenlinnan ammattioppilaitoksesta. Pekka Aalto oli mukana ryhmässä lähinnä siksi, että Hämeenlinnan oppilaitoksille oli myönnetty oikeus järjestää ensimmäiset Taitaja-kilpailut huhtikuussa 1988. ”Minulle kilpailut olivat

Neuvottelu liittymisestä IVTON jäseneksi pidettiin Sydneyssä helmikuussa 1988. Kuvassa oikealla IVTON presidentti Francisco Albert-Vidal, hänen takanaan teknisen komitean puheenjohtaja Zae-Zung Kim sekä pääsihteeri Daniel Sommer. Suomea edustivat neuvottelussa (vasemmalta) SAOLin johtaja Rauno Jarnila, rehtori Pekka Aalto, rehtori Teuvo Närvänen, AKH:n pääjohtaja Jorma Pöyhönen, ylitarkastaja Maija-Sisko Paananen ja Suomen kaupallinen konsuli William Leikola (takana).

opintomatka ajatellen kansallisten kilpailujen järjestämisvastuuta”, kertoo Aalto.

Samalle matkalle osallistuivat virallisen miesvaltaisen delegaation ulkopuolella ylitarkastaja Maija-Sisko Paananen ja vaatetusalan opettaja Pirkko Viitanen (Ammattillisten opettajien liitto ry), jotka kumpikin kuuluivat Yleisten

ammattikoulujen liiton asettamaan Taitaja-kilpailujen neuvottelukuntaan. Omien sanojensa mukaan Paananen tunki itsensä väkisin Sydneyn reissulle. Hän anoi matkaraa AKH:lta, mutta ei onnistunut sitä saamaan. ”Minä otin pankkilainan, koska tykkäsin, että asia on niin tärkeä. Olin suunnitellut, että kahden viikon reissulla vietän toisen viikon lomaa”, kertoo Paananen.

Sydneystä järjestettiin taito-olympialaisten yhteydessä järjestyksessään toinen ammatillisen koulutuksen maailmankongressi. Itse kilpailut avasi juhlallisesti Australian pääministeri. Kisoissa oli mukana 19 maata ja 350 kilpailijaa yhteensä 37 lajissa. Parhaiten menestyivät Korea ja Taiwan. Taito-olympialaiset olivat unelmien täyttymys Australian silloiselle viralliselle delegaatille, myöhemmin koko järjestön presidenttinä toimineelle **Tjerk (Jack) Düsseldorfille**. ”Kun Bryan (**Bryan Jones**, Australian tekninen delegaatti) ja minä ensimmäistä kertaa näimme tämän tapahtuman Amerikassa syyskuussa 1981, olimme yhtä ihastuneita kuin kaikki ne ihmiset, jotka nyt ovat vierailleet kilpailupaikalla viiden viimeisen päivän aikana. Muistan, kuinka menimme Amerikan kisojen lomassa kahville ja teimme keskenämme sopimuksen, että teemme töitä yhdessä niin kauan, että saamme kisat Australiaan”, toteaa Düsseldorf Youth Skill Olympics News -julkaisussa helmikuussa 1988.

Maija-Sisko Paananen arvioi kilpailujen tasoa myöhemmin artikkelissaan Taitaja 88 -tiedotuslehdessä seuraavasti: ”Mitä mahdollisuuksia olisi suomalaisilla ollut ’pärjätä’ näissä ki-

soissa? Käsitökseni mukaan hyvän 3-vuotisen ammatillisen peruskoulutuksen saaneet ja oppinsa omaksuneet, itsenäiseen ajatteluun ja päätöksen tekoon tottuneet, hyvähermoiset ja myös työkokemusta hankkineet nuoret suomalaiset vaatetusalan taitajat olisivat pärjänneet näissä kisoissa mitalisijoille.”

Suomen jäsenyyttä käsittelevässä neuvottelussa olivat läsnä IVTO:n edustajina pääsihteeri **Daniel Sommer**, teknisen komitean puheenjohtaja **Zae-Zung Kim** ja presidentti Francisco Albert-Vidal. Samassa neuvottelupöydässä istui myös käytännön järjestelyissä avustanut Suomen kaupallinen konsuli **William Leikola**. Todistus IVTO:n jäsenyydestä allekirjoitettiin 18. helmikuuta 1988. Todistuksen allekirjoittajina olivat pääsihteeri Daniel Sommer ja varapresidentti **Cornelis Hubertus Beuk**, joka toimi IVTO:n presidenttinä vuosina 1992–1999.

Valmetille yllättäviä matkakuluja

Valmet Oy:lle syntyi kisamatkalla yllättäviä ylimääräisiä kuluja. Samaan aikaan taito-olympialaisten kanssa olivat meneillään talviolympialaiset Calgaryssä. Jyväskyläläisenä rehtori Teuvo Närvänen tuli matkan alussa kehuneeksi, että mikäli saman kylän poika **Matti Nykänen** voittaa mäkihypyssä kultaa, hän tarjoaa päivällisen koko delegaatiolle. "Nykänen voitti samoissa kisoissa kolme olympiakultaa, joten me söimme kolme upeaa päivällistä Valmetin piikkiin", muistelee rehtori Pekka Aalto.

Jäsenyysanomus hukassa

Kun Suomen delegaation piti juhlallisesti luovuttaa jäsenanomus IVTON edustajille, huomattiin, ettei sitä ollutkaan mukana. Mutta ei hätää: Maija-Sisko Paanasella oli kopio anomuksesta omien matkatavaroidensa joukossa. Paananen kipaisi hakemassa paperin hotellistaan, ja näin muodollisuudet tulivat hoidetuiksi asiaankuuluvalla tavalla.

Taitaja 88 -kilpailun suurtaapahtuma Hämeenlinnassa

Taitajia ei enää synny nykypäivän yhä kiristyvässä kansainvälisessä kilpailussa ilman riittävän ajanmukaista ja kilpailukykyistä ammattikoulutusta. Tarvitaan yhä terävämpää ammattitaitoa, kuitenkin samalla kykyä ja halua sopeutua muutoksiin ja kehittää itseään, yhteistyövalmiuksia, luovuutta ja yrittäjyyttä. Nämä ovat niitä avainsanoja, joihin ammattikoulutus tähtää ja jotka nykypäivän taitajat ovat jo omaksuneet!

Näillä sanoilla Hämeenlinnan ammattioppilaitoksen rehtori Pekka Aalto ja Opettajaopiston ammattikoulun rehtori **Antti Punkari** toivat väen tervetulleeksi Suomen ensimmäisiin Taitaja-kisoihin Hämeenlinnaan 19.–20.4.1988.

Loppukilpailun tapahtumapaikaksi oli valittu Hämeenlinna, joka oli merkittävä ammattikasvatuskaupunki. Kaupunkiin oli sijoitettu myös Tampereen yliopiston ammattikasvatuksen professori. Oma merkityksensä oli lisäksi sillä, että Hämeenlinnan ammattioppilaitosta ylläpitävä Hämeenlinnan seudun ammattioppilaitosten kuntainliitto oli Suomen Ammatillisten Oppilaitosten Liiton jäsenyhteisö (SAOL). Kilpailun järjestivät SAOL ja Ammattikasvatushallitus yhteistyössä Ammattikoulujen Hämeenlinnan opettajaopiston ja sen ammat-

Ammattikasvatusneuvos Pekka Aalto oli Hämeenlinnan Taitaja-kilpailujen järjestelytoimikuntien jäsen. Hän on käynyt yhdeksässä WorldSkills-tapahtumassa vuodesta 1988 lähtien. Pekka Aalto oli Hämeenlinnan kuntayhtymän johtaja vuosina 2008–2013. Hän oli Hämeenlinnan seudun koulutuskuntayhtymän johtava rehtori vuosina 2008–2007.

tikoulun kanssa. Hämeenlinna isännöi Taitaja-kilpailua jatkossa peräti viisi kertaa: vuosina 1988, 1989, 1990, 1992 ja vielä Taitaja-kilpailujen kymmenvuotisjuhlavuonna 1998.

Taitaja-kilpailun ideana oli, että ”kilpailut oheisluentoineen muodostavat valtakunnallisen suurtaapahtuman, Taitaja-päivän, jossa ammattipetuksen asiantuntijat kohtaavat toisensa”.

Taitaja 88 -suomenmestaruuskilpailuissa Hämeenlinnan ammattioppilaitoksessa ja Opettajaopiston Ammattikoululla kilpaili lopulta 16 kone- ja metallitekniikan sekä 16 vaatetusalan taitajaa. Kone- ja metallitekniikan kilpailu oli yksipäiväinen, vaatetusalalla kilpailtiin kaksi päivää. Opiskelijoiden tie loppukilpailuun oli pitkä. Ensin piti päästä kymmenen parhaan joukkoon oppilaitoskilpailussa, jotta selviäisi seuraavaan vaiheeseen, aluekilpailuun. Aluekilpailujen voittajat saivat kunnian osallistua loppukilpailuun. Kilpailutehtävät pyrittiin rakkentamaan siten, että ne vastasivat opetussuunnitelman mukaisia ammattitöitä.

Yhtä aikaa Taitaja-kilpailun kanssa järjestettiin ammattiopetuksen koulutustilaisuus, johon kokoontui yhteensä lähes 400 opettajaa, rehtoria, talouspäällikköä ja muuta alan asiantuntijaa eri puolilta maata. Koulutus koostui asiantuntijaluennoista ja keskustelutilaisuuksista. Tarkoituksena oli pohtia ammattikasvatuksen haasteita ja ammattitaitokilpailujen tulevaisuutta.

AMMATTIKOULUTUKSEN PULMAT RATKAISTIIN HYDE PARKISSA

Ammattiopetuksen koulutustilaisuudessa järjestettiin ”Hyde Park Corner”, jossa ammattilaisilla ja myös opiskelijoilla oli mahdollisuus tuoda näkemyksiään esiin kolmiminuuttisissa puheenvuoroissa. Puheissa esitettiin muun muassa byrokratian vähentämistä ja päätösvalan siirtämistä oppilaitoksille itselleen. Eräs

opettaja kehotti hakemaan malleja yritysmaailmasta ja peräänkuulutti tulosvastuuta oppilaitoksiin ”vietynä ihan yksittäisen opettajan tasolle”. Samoin kuultiin monenlaisia uudistusehdotuksia ammattikoulutusjärjestelmään.

Hyde Park Cornerin useissa puheenvuoroissa arvosteltiin kärkevästi keskiasteen koulunuudistusta ja siihen liittyvää jähmeää lainsäädäntöä. Opettajat peräsivät ”yhtenäistämisen ja systeemihomman pyörittämisen” sijasta ammattialakohtaista kehittämistä. Oppilaitoksissa tuli erään puheenvuoron mukaan investoida nimenomaan opettajiin ja heidän henkisiin voimavaroihinsa.

Myös opiskelijapuheenvuorossa nostettiin opettajan rooli keskeiseen asemaan: ”Opettajan peruskoulutusta on kehitettävä ja siihen on satsattava. Välillä olisi syytä tutustua työelämään, viikko ei riitä, vaan vuosi. Olisi myös kontrolloitava opetuksen tasoa.” Puhuja oli suurtauluden työnjohdolliselta linjalta.

Monissa kommentteissa kiiteltiin ideaa Taitaja-kilpailun järjestämisestä. Kilpailuvietin herättämisen uskottiin palvelevan koulutuksen kehittämistä ja arvostusta. Taitaja-kilpailuille toivottiin jatkoa. Esiin nostettiin kysymyksiä, joita tulevaisuuden kilpailunjärjestäjät joutuisivat pohtimaan:

- Mikä olisi osallistuvien peruslinjojen määrä?
- Osallistuisivatko kaikki mukaan tulevat peruslinjat joka vuosi?

- Kuinka järjestetään alkukarsinnat?
- Voidaanko kilpailun ammattikohtaista erikoistavuutta ja vaatimustasoa suunnata taito-olympialaisten suuntaan?
- Voiko kilpailutyö kattaa ammattitutkinnon tai osan siitä?
- Toimiiko palkintojärjestelmä niin kuin nyt toimi?

KONE- JA METALLITEKNIKASSA VAATIVIA KILPAILUTEHTÄVIÄ

Kone- ja metallitekniikan kilpailuun osallistui asentaja- ja koneistajalinjojen sekä levyseppähitsaajalinjojen opiskelijoita. Kilpailun järjestelyistä vastasi Hämeenlinnan ammattioppilaitos ja kilpailupäällikkönä toimi lehtori **Keijo Maaranen**.

Kilpailutehtävät laatineessa työryhmässä katsottiin, että yhden kilpailupäivän aikana ei ennetä valmistamaan mitään mielekästä tuotetta. Niinpä päädyttiin ratkaisuun, jossa kilpailu muodostui viidestä erillisestä ja rajatusta osatehtävästä. Yhteensä ehdolle tarjottuja tehtäviä oli seitsemän, joista neljä oli kaikille pakollisia ja lopuista kolmesta kilpailijan tuli valita yksi. Valinnaistehtävää pidettiin tasoltaan selvästi vaativimpana. Käytännön taitojen lisäksi useimpiin tehtäviin sisältyi myös teoreettisia tietoja mittaavia osia.

Pakollisia tehtäviä olivat piirustusten lukeminen, mittaustekniikka, sorvaus ja asennus. Valinnaisia tehtäviä puolestaan olivat hitsaus- ja

levytyö, jyrä/CNC ja pneumatiikka. Sekä pakollisissa että valinnaisissa tehtävissä suoritusaikaa oli tunti.

Kilpailun voitti Pohjois-Karjalan Keskusammattikoulun ylioppilaspohjaisen koneistajalinjan oppilas Matti Mertanen. Hän muistaa hyvin asennustehtävänsä. Työn alla oli jonkinlainen esivalmisteltu kappale, johon piti mittojen mukaan tehdä toleransseja, parannella pinnanlaatua ja sorvata kierre. Mittaus-tehtävä koostui useamman erilaisen mittavälineen käytöstä. Arvioinnin kohteina olivat sekä välineiden oikea käyttö että mittaustulosten tarkkuus. ”Kun itselläni oli ylioppilaspohja, niin kaikki matematiikkaan, laskemiseen ja mittaamiseen liittyvät tehtävät olivat minulle helppoja. Mutta työstötehtävistä suoriutuminen oli vaativaa.”

Kun Matti Mertanen yli 20 vuoden jälkeen muistelee kilpailusuoritustaan ja vertaa sitä omiin kokemuksiinsa työelämästä, hänen on vaikeaa löytää näille kokemuksille kovinkaan paljon yhteistä kosketuspintaa. ”Kilpailutehtävässä sinun piti olla hirveän skarppi koko ajan. Eihän työelämässä voi olla kahdeksaa tuntia skarppi. Työelämässä on enemmän näitä rutiinomaisia tehtäviä ja samanlaista kappaletta tehdään pitkiä sarjoja”, Mertanen pohdiskelee.

Taitaja-kilpailujen voitosta huolimatta Mertanen ei päässyt kilpailemaan Birminghamin taito-olympialaisiin vuonna 1989, koska silloin hän olisi ollut jo yli-ikäinen: ikäraja oli 22 vuotta.

VAATETUSALAN VOITTAJA ROHKENI EROTTUA

Vaatetusalan kilpailua varten saatiin lainaksi koneita ja laitteita tapahtumaa tukeneilta yrityksiltä. Alan yritykset lahjoittivat myös kilpailussa tarvittavat materiaalit. Vaatetusalan kilpailupäällikkönä toimi Hämeenlinnan ammattioppilaitoksen osastonjohtaja, lehtori **Kirsti Häkkinen**.

Koska vaatetusalan valtakunnalliseen loppukilpailuun oli ehdokkaita enemmän kuin rajoitettu osanottajamäärä salli, pyydettiin ehdokkailta ennakkosuunnitelmat kilpailussa valmistettavaa tuotetta varten.

Ehdokkaiden tuli suunnitella vapaa-ajan asu, jonka käyttötarkoitus, toimivuus ja valmistusmateriaalit tuli määrittellä. Suunnitelmat mallista ja valmistamisesta luovutettiin määräaikaan mennessä kilpailupäällikölle. Itse kilpailu oli kaksipäiväinen.

Vaatetusalan kilpailutehtävissä pisteet kertyivät työtapojen, laadun, viimeistelyn, yleisvaikutelman, leikkuun, kuosittelun ja mallin suunnittelun arvioinneista. Kilpailijat itse tilasivat työtään varten tarvittavan määrän kankaita, lankoja ja muita tarvikkeita. Yksi arvioinnin kohde oli myös se, kuinka hyvin materiaalin määrän mitoitus onnistui.

Viidestä tuomariston jäsenestä kaksi oli työelämän edustajia. Hämeen Sanomien haastattelussa 21.4.1988 kilpailutuomari **Maija-Sisko Paananen** totesi kaikkien kilpailijoiden olleen

Voittajaksi selvinnyt Riikka Suutari huomasi kilpailuasunsa olevan täysin erilainen muiden valmistamiin pukuihin verrattuna. Hänen suunnittelemaansa "Pyöräillen diskoon" -pukuun kuuluivat vyöllinen poimutettu hame, merimieshousut ja avaraselkäinen pusero. Muuten asu oli musta, mutta hame oli väritään vaaleasävyinen oranssi.

teknisesti hyviä. Tuomaristo korosti arvioinnissaan myös luovuuden merkitystä ja löysi parhaista töistä uutta ja omaperäistä.

Ennen kilpailun tuloksen julkistamista järjestettiin yleisölle muotinäytös, jossa kilpailijat olivat pukeneet valmistamansa vaatteet päälleen ja esittelivät tuotoksiaan musiikin soidessa taustalla. Tässä vaiheessa kukaan heistä ei vielä tiennyt sijoitustaan.

Riikka Suutarin työssään osoittama rohkeus ja luovuus palkittiin, ja hänet valittiin voittajaksi.

Tuomaristolta tuli erityisesti kiitosta kaavoituksesta, mallin suunnittelusta sekä materiaaliin nähden hyvin valituista ja huolitelluista työtavoista.

Kouvolan ammattioppilaitoksessa Suutaria opettanut **Vuokko Lindfors** kiitteli suojattinsa suoritusta. Leh-tihaastattelussa hän totesi alan opetuksen tavoitteena olevan, että ”koulusta valmistuneet pystyisivät teollisuuden palveluksessa kaavoittajina toimiessaan tekemään läheistä yhteistyötä muotisuunnittelijan kanssa. Ammattitaitoon kuuluu, että heidän pitäisi mahdollisimman nopeasti päästä mukaan muodin uusimpiin virtauksiin. Riikan suunnittelema ja toteuttama vaate osoittaa, että hän on ajan tasalla omalla alallaan”.

Riikka Suutari ei halunnut lähteä kilpailemaan Birminghamiin vuonna 1989, joten taito-olympialaisiin pääsi kolmanneksi sijoittunut Seinäjoen ammattioppilaitoksen **Minna Karevuori**, koska tuolloin katsottiin, että vahvuksiensa ansiosta juuri hän tulisi menestymään parhaiten.

ENSIMMÄISET TAITAJA-KILPAILUT OLIVAT MENESTYS

Hämeenlinnan ammattitaitokilpailut onnistuivat mainiosti. Onnistumisesta saattoi onnitella myös ammatillista koulutusta: Taitajan tittelin hän voitiin hyvin katsoa olevan tunnustus myös ajanmukaiselle ammattiopetukselle tittelin voittaneen opiskelijan oppilaitoksessa.

Ensimmäistä Taitaja-kilpailua ei tiukan aikataulun vuoksi ehditty kovin laajasti markkinoida, mutta siitä huolimatta vastaanotto oppilaitoksissa

oli innostunut. Lähes kaikki kone- ja metalli- ja vaatetusalan oppilaitokset lähtivät mukaan. Kone- ja metallitekniikan loppukilpailuun valittiin osanottajat noin 3 000 ammattikoululaisen joukosta. Vaatetusosalalla kilpaan lähti alun perin yli 700 tyttöä. Tilaongelmien vuoksi kummankin lajin loppukilpailijoiden määrä jouduttiin lopulta rajoittamaan vain aluekilpailujen voittaneisiin.

Vaikka Hämeenlinnassa ei nähtykään suoranaista yleisöryntäystä, paikalle saapui kuitenkin huomattavan paljon eri oppilaitosten opettajia ja tiedotusvälineiden edustajia: ensimmäinen Taitaja-kilpailu uutisoitiin näyttävästi lehdistössä, radiossa ja televisiossa.

Tapahtumasta saatiin aikaan myös räväköitä ot-sikoita. ”Maan taitavimpien ammattikoululais-ten loppukilpailua Hämeenlinnassa sävytti jo sievä kotimainen hurmahenki: Miten mahtavat korkeasti arvostetut lukiolaiset tähän suhtautua!” uutisoi Turun Sanomat 21.4.1988.

Kisavieraaksi ja koulutustilaisuuden yhdeksi puhujaksi oli kutsuttu International Vocational Training Organisationin (IVTO) englantilaisen jäsenjärjestön Skill United Kingdomin (Skill-UK) johtaja **William W. Norris**, johon pääjohtaja Pöyhönen oli tutustunut Rion kongressin aikana. Riossa käydyissä keskusteluissa Norris ja Pöyhönen olivat havainneet maidensa ammatillisen koulutuksen järjestelmissä monia yhtäläisyyksiä ja keskustelleet, miten ammattitaitokilpailuja voisi käyttää ammattikoulutuksen kehittämiseen. Vierailun jälkeen laatimassaan

Oppilaitoskohtaiset kilpailut järjestettiin tammikuussa lähes kaikissa ammatillisissa oppilaitoksissa, joissa oli kone- ja metalliteknikan tai vaatetusalan peruslinjat. Kuva on otettu kone- ja metalliteknikan loppukilpailusta.

raportissa Norris kertoi arvioitaan Taitaja-kilpailuista. Hän kiinnitti huomiota pukuompe-lulajin kunnianhimoiseen tasoon sekä kone- ja metalliteknikan lajissa vallinneeseen hyvään kilpailuhenkeen.

Seminaarissa pitämässään puheessa Norris toi-votti Suomen lämpimästi tervetulleeksi Bir-minghamin taito-olympialaisiin vuonna 1989.

Koska Suomi on ensimmäinen skandinaavi-nen maa, joka osallistuu taito-olympialaisiin, olen varma, että saatte erityisen lämpimän vastaanoton kansainväliseltä järjestöltä. Te-kemieni havaintojen perusteella olen varma siitä, että osoittaudutte arvostetuiksi edellä-kävijöiksi, joiden tavoitteena on kannustaa nuorta, ammatillisesti koulutettua väestöä kohti yhä parempia suorituksia.

Mitä kuuluu ensimmäisille Taitajille?

SUUTARI ”HOVIOMPELEE”

Vaatetusalan kilpailun ensimmäinen voittaja, anjalankoskelainen **Riikka Suutari** on edelleenkin hyvin ylpeä Taitaja-tittelistään. Hän on huolellisesti tallettanut jokaisen pienimmänkin kangastilkun, kaavaluonnoksen, kilpailuohjeen ja lehtileikkeen ikimuistoisesta tapahtumasta, joka hetkeksi mullisti hänen elämänsä. Ainoastaan kilpailun voittanutta pukua hänellä ei enää ole, sillä sen otti talteen Kouvolan ammattioppilaitos, joka halusi säilyttää oman oppilaansa mestarituotteen itsellään.

Suutaria haastateltiin voiton jälkeen useampiin, erityisesti paikkakunnalla ilmestyneisiin lehtiin. Hänet saa vieläkin vääntelehtimään vaivautuneesti muisto **Timo T. A. Mikkosen** haastattelusta MTV3:n ajankohtaisohjelmassa Tänäpäin, tässä ja nyt. *”Minulla oli studiossa se kilpailupuku päällä. Jännitin niin kauheasti, että haastattelu meni ihan pipariksi.*

Riikka Suutarin molemmat vanhemmat työskentelivät paperitehtaalla. Hänen äitinsä ompeli kahdelle tyttärelleen vaatteita. Suutari alkoi jo pienestä näprätä nukenvaatteita. Vähän isompana hän ompelikin jo itselleen, koska oli tärkeätä pukeutua eri tavalla kuin muut.

Suutari hakeutui opiskelemaan Kouvolan ammattioppilaitoksen kaksivuotiselle vaatetusalan peruslinjalle. Hän valmistui kaavanpiirtäjä–leikkaaja-linjalta samana keväänä 1988, kun osallistui Taitaja-kilpailuun.

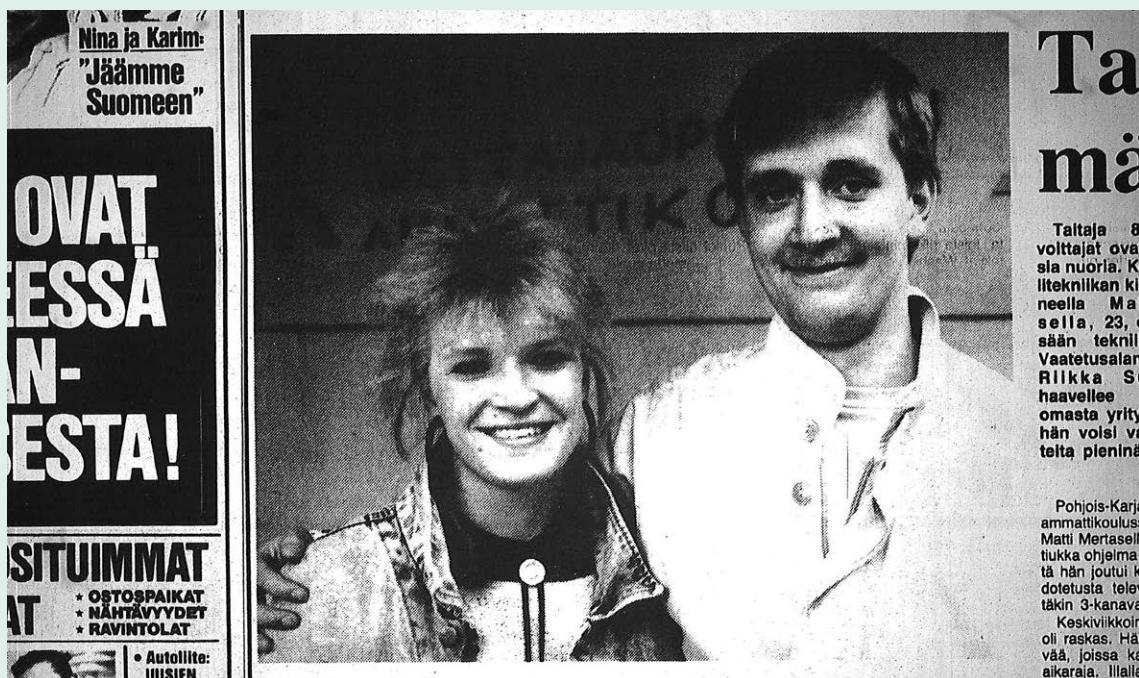
Riikka Suutari asuu edelleenkin kotiseudullaan. Hänellä on avomiehensä kanssa kaksi tytärtä. Hän kertoo, kuinka lapset löysivät kerran kilpailukansiot ja lehtijutut ja tulivat ihmetellen kysymään, onko äiti ollut joku julkkis.

Eräässä työhaastattelussa hän näytti Taitaja-kilpailusta saamaansa todistusta, joka herätti ihastusta työnantajassa. Siitäkään ei varmasti ollut haittaa, että kyseisen yrityksen, Artellan, mallimestari oli ollut Kuopiossa järjestetyn aluekilpailun tuomaristossa. Artella oli erikoistunut työasujen valmistamiseen toimistohenkilökunnalle. Suutari työskenteli siellä mallileikkaajana kolme vuotta, kunnes yritys joutui taloudellisiin vaikeuksiin ja joutui irtisanomaan väkeä.

Suutarille ei tarjoutunut enää alan työtä kotiseudulla, joten hän hakeutui töihin kaupan alalle. *”Ompelua en ole jättänyt koskaan. Olen vapaa-ajallani toiminut hoviompelijana ja tehnyt kaikkea mahdollista vauvanvaatteista lähtien. Monille ystävilleni olen ommellut hää- ja juhlapukuja. Omille lapsilleni ja kummilapsilleni olen aina tehnyt vaatteita.”*

MATTI MERTANEN OPISKELI KONEAUTOMAATIOINSINÖÖRIKSI

Kone- ja metallitekniikan Taitaja-kilpailun voittaja **Matti Mertanen** on syntyisin Polvijärveltä Pohjois-Karjalasta, jossa hänen vanhempansa olivat maanviljelijöitä. Mertasella oli nuoruudessaan kaksi haaveammattia: ambulanssinkuljettaja ja lastentarhanopettaja. *”Allergiasyistä en päässyt lääkin-*

tävahtiestarikoulutukseen. Laulutaidosta taisi olla kiinni, etten päässyt lastentarhanopettajakoulutukseen”, Mertanen kertoo.

Mertanen lähti opiskelemaan Pohjois-Karjalan Keskusammattikoulun ylioppilaspohjaiselle koneistajalinjalle ja valmistui linjalta keväällä 1988, jolloin hän osallistui myös Taitajaan. ”Minua haastateltiin televisioonkin, johonkin Yleisradion ajankohtaisohjelmaan. Olin tietenkin ylpeä saamastani tunnustuksesta. Pienessä kotikylässäni minusta taisi tulla kuuluisuus”, Mertanen naurahtaa.

Seuraavana syksynä hän lähti jatkamaan opintojaan Wärtsilän Teknilliseen Oppilaitokseen, joka on nykyisin osa Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulua. Mertanen valmistui koneautomaatioinsinööriksi vuonna 1992. ”Työurallani en ehtinyt hyödyn-

Hämeen Sanomat julkaisi 21.4.1988 kuvan ensimmäisistä Taitaja-voittajista. Kuvassa Riikka Suutari ja Matti Mertanen.

tää Taitaja-titteliä, koska vaihdoin alaa. Koneistajan hommia tein ainoastaan kesätyöpaikoissani.”

Mertanen on vuosien aikana työskennellyt teollisuudessa suunnitteluinsinöörinä useilla työnantajilla. Hän on suunnitellut uransa aikana muun muassa paperirullanpakkauslinjoja, kokoonpanoautomaatiolaitteita ja kattilalaitoksiin liittyvää tekniikkaa. 2000-luvun alussa hän teki vaimonsa kanssa radikaalin ratkaisun ja jätti vakinaisen työpaikkansa Perlos Automationin Kontiolahden tehtaalla – aviopari lähti neljäksi vuodeksi Namibiaan.

Namibiasta paluun jälkeen Mertanen on työskennellyt konsulttitoimisto Etteplanin Joensuun aluetoimistossa suunnitteluinsinöörinä. ■

Vaatetusalan kilpailutoiminnan uranuurtajat

Ensimmäisten Taitaja-kilpailujen aikaan **Annamaija Aro** työskenteli Seinäjoen ammattioppilaitoksessa vaatetusalan opettajana. 1990-luvun alussa hän siirtyi jatkamaan eläköityneen Maija-Sisko Paananen työtä ylitarkastajana, ensin Ammattikasvatushallituksessa ja sitten Opetushallituksessa.

Aro valmensi Hämeenlinnan kisojen jälkeen ensimmäistä suomalaista vaatetusalan kilpailijaa Birminghamin taito-olympialaisiin. Hän oli ollut pitkään ammattitaitokilpailutoiminnassa mukana erilaisissa tehtävissä, ja toiminut aluksi lajipäällikkönä, ”*vaikka sellaista nimeä ei virallisesti vielä ollutkaan*”. Taiwanin taito-olympialaisissa 1993 hän oli ensimmäistä kertaa eksperttinä. Aro toimi eksperttinä viisissä kansainvälisissä kisoissa, joista kerran pääeksperttinä, Soulin kisoissa vuonna 2001.

Aro oli myös jäsen työryhmässä, joka suunnitteli vaatetusalan kilpailua ensimmäiseen Taitaja-kilpailuun. Maija-Sisko Paananen oli vierailut Sydney taito-olympialaisissa tarkkailijana, ja siltä matkalta hän oli tuonut runsaasti materiaalia, jota työryhmä oli saattanut kokouksissaan tutkia. ”Sydneyssä kilpailulaji toteutettiin samalla tavalla kuin se oli aina tehty. Kilpailutyölle oli olemassa valmis kaava, jonka pohjalta kaikki lähtivät toteuttamaan työtä samasta kankaasta ja saman mallin mukaan”, Aro kertoo. ”Olimme sitä mieltä, että meidän koulutuksessamme

Vaatetusalan ammattitaitokilpailutoiminnan uranuurtajat. Vasemmalla kuvassa AKH:n ja OPH:n ylitarkastaja, opetusneuvos Annamaija Aro (virassa vuosina 1991–2009). Oikealla kuvassa on hänen edeltäjänsä, AKH:n ylitarkastaja Maija-Sisko Paananen (virassa 1968–1990). Muotokuvassa takana Paananen edeltäjä AKH:n tarkastaja Kerttu Toukolehto (virassa 1945–1968).

ammattitaito ymmärrettiin laajemmin. Halusimme rakentaa kilpailun, jossa mitattiin sellaista osaamista, joka oli meidän ammatilliselle koulutuksellemme ominaista. Eli meidän käsitykseemme ammattitaidosta kuului koko suunnittelu- ja valmistusprosessi aina kaavoituksesta viimeistelyyn asti.” ■

Taitaja hakee muotoaan vuosina 1989–1992

HÄMEENLINNA JÄRJESTÄÄ MYÖS VUODEN 1989 KILPAILUT

Vuoden 1989 Taitaja-kilpailut järjestettiin edellisen vuoden hyväksi havaitun konseptin mukaisesti. Kilpailut pidettiin jälleen Hämeenlinnassa, järjestäjinä toimivat Suomen Ammatillisten Oppilaitosten Liitto (SAOL) ja Ammattikasvatushallitus (AKH), ja kilpailuajankohta oli edellisvuoden tapaan huhtikuun puoliväli. Kone- ja metallitekniikan ja vaatetusalan lisäksi kilpailtiin rakennustekniikassa.

Kilpailun yhteydessä järjestettiin tälläkin kerralla alan asiantuntijoille suunnattu Taitaja-koulutuspäivä, jonka tavoitteena oli ”perehdyttää osallistujat luentoja ja ammattitaitokilpailujen myötä ammattitaidolle asetettaviin vaatimuksiin ja ammattioppilaitosten opiskelijoiden osaamiseen”. Yksi koulutuspäivän aikana käsitellyistä keskeisistä kysymyksistä oli, takaako ammattiopetus riittävän ammattitaidon.

Kullakin kilpailusarjalla oli oma valmisteluryhmänsä. Rakennustekniikan ryhmässä oli edustajia AKH:sta, työnantajia edustavasta Suomen Rakennusteollisuusliitosta, työntekijöitä edustavasta Rakennusliitosta sekä alan ammatillisista oppilaitoksista. Loppukilpai-

lujen palkinnot lahjoitti jälleen Teollisuuden koulutusvaliokunta.

Oppilaitoskohtaisten ja aluetason karsintojen raskaaksi koettua organisaatiota oli kevennetty. Oppilaitoksille annettiin vapaat kädet valita omat edustajansa aluekilpailuihin. Jotkut niistä valitsivat edustajansa karsintakilpailujen kautta, toiset tyytyivät opettajien arviointiin perustuvan päätökseen.

Rakennustekniikan kilpailussa kilpailijat rakensivat ensimmäisenä päivänä puusta teräsbetonipalkin muotin ja seuraavana päivänä raudoittivat palkin ja sen ulokkeen.

Aluekilpailut toteutettiin maaliskuun aikana tiivistetyn alueajon mukaan: kilpailut käytiin nyt kahdeksalla alueella eri puolilla maata. Kilpailun eri vaiheisiin osallistui 4 000 opiskelijaa 104 ammattioppilaitoksesta.

TAITAJA · CHAMPION

TAIDOLLA
TYÖELÄMÄÄN

VALTAKUNNALLINEN

AMMATTI- TAITO- KILPAILU

AMMATTIOPPILAITOSTEN
OPISKELIJOILLE

TAITAJA·89
HÄMEEN-
LINNASSA

KILPAILUSARJAT:
HÄMEENLINNAN
AMMATTIOPPILAITOK-
SESSA: VAATETUSALA

OPETTAJAOPISTON
AMMATTIKOULUSSA:
KONE- JA METALLITEKNIikka
RAKENNUSTEKNIikka

JÄRJESTÄJÄT:

 SUOMEN AMMATILLISTEN
OPPILAITOSTEN LIITTO R.Y.
AMMATTIKASVATUSHALLITUS

KILPILUAIKATAULU:

YLEISÖ ON TERVETULLUT
SEURAAMAAN VALTAKUNNALLI-
LISTA LOPPUKILPAILUA

13.4.1989 KLO 10-18
14.4.1989 KLO 8-15

Rakennustekniikan loppukilpailu oli kaksipäiväinen. Kumpikin päivä aloitettiin kirjallisella ammatitietokokeella. Ensimmäisenä päivänä kilpailijat rakensivat puusta teräsbetonipalkin muotin. Toisena päivänä he raudoittivat palkin ja sen ulokkeen.

Kone- ja metallitekniikassa kokeiltiin uutta menettelyä, jossa osa tehtävästä suoritettiin etukäteen. Kukin kilpailija suunnitteli oman kilpailulaitteensa ja valmisti siihen tarvittavat osat etukäteen oppilaitoksessaan. Varsinaisessa kilpailussa laite sitten koottiin, säädettiin ja viimeisteltiin. Valmiit laitteet sekä niiden valmistuksen työvaiheet ja menetelmät myös esiteltiin sekä kilpailun tuomareille että yleisölle.

Hämeenlinnan ammattioppilaitoksen lehtorin Keijo Maaranen mielestä opiskelijoiden tekemät tuotteet poikkesivat valmistusmenetelmiltään ja vaikeusasteiltaan liian paljon toisistaan, jotta ne olisivat olleet keskenään vertailukelpoisia. Torniolainen kilpailija toi Hämeenlinnaan hydraulisen sylinterin, jonka työteho oli 3 000 kiloa. Poika oli tehnyt piirustuksia viikon verran ja valmistanut laitetta neljä päivää. ”Sitten joku toi jonkinlaisen pienen mokkulan, jonka kanssa hän oli puuhastellut päivän kaksi. Tuomaristolla oli vaikeuksia laittaa suorituksia paremmuusjärjestykseen”, toteaa Maaranen. ”Kuka pystyi lopulta takaamaan, että kyseinen kilpailija oli varmasti itse laitteen tehnyt? Kokeilu jäikin tähän yhteen kertaan.”

Vaatetuslajissa kilpailujärjestelyt toteutettiin entiseen tapaan. Vuoden 1989 loppukilpailussa kilpailijoiden tuli valmistaa vuoritettu samettitakki.

UUSIA LAJEJA MUKAAN

Hämeenlinna isännöi jälleen kisahistorian kolmatta, vuoden 1990 Taitaja-kilpailua. Mukana oli yhteensä sata ammatillista oppilaitosta. Seitsemästä aluekilpailusta karsiutui valtakunnalliseen loppukilpailuun yhteensä 28 finalistia. Järjestelyistä vastasivat AKH ja SAOL – samat tahot kuin edellisinäkin vuosina.

Kilpailusarjojen lukumäärä nousi neljään. Hämeenlinnassa valittiin nyt Taitajat rakennustekniikassa, vaatetusalalla, auto- ja kuljetustekniikassa sekä ravitsemis- ja hotellipalvelussa. Kaksi viimeksi mainittua alaa olivat ensimmäistä kertaa mukana. Kone- ja metallitekniikka sen sijaan oli tällä kertaa jätetty kisasta pois.

Taitaja-kilpailun käyttöön oli saatu aivan uudet työpajahallit Hämeenlinnan ammattioppilai-

toksen laajennusosassa, joten kilpailuja vaivannut tilaongelma helpottui merkittävästi. Myös ravitsemis- ja hotellipalvelut pystyttiin toteuttamaan uusissa, ajanmukaisissa tiloissa.

Auto- ja kuljetustekniikan kilpailutehtävissä painotettiin elektroniikan, vianhaun ja asiakaspalvelun osa-alueita. Kilpailijat joutuivat pohtimaan myös asiakkaan ja asentajan välistä vuorovaikutusta yrittäessään selviytyä korjaustyöstä valittamaan tulleesta asiakkaasta.

Ravitsemis- ja hotellipalvelun kilpailutehtävänä oli suunnitella alkuruoka, pääruoka ja salaatti 50:lle henkilöstöravintolan asiakkaalle. Toteutusvaiheessa pöytä katettiin kuudelle hengelle. Arvioinnissa otettiin huomioon erityisesti se, miten suunnittelu toteutui käytännössä. Kilpailijoilta vaadittiin myös tyylitajua aterian ulkonäön sekä kattauksen suhteen.

Loppukilpailun yhteydessä toteutettiin entiseen tapaan koulutuspäivä, sekin uutuuttaan hohtavassa ja modernissa auditoriossa. Tällä kertaa Taitaja-tapahtuman pääpuheenaiheeksi nousivat vaatimukset ammatillisen koulutuksen omista päättötutkinnoista. Useat lehdet nostivat aiheen uutisotsikoihinsa.

Aamulehdessä 27.4.1990 Rakennusteollisuusliiton koulutusasiamies **Juhani Vesama** kertoi liiton ajavan hartiavoimin valtakunnallista päättötutkintoa. Rakennuslinja oli ollut edellisenä keväänä suosituin koulutusala ammatilliseen koulutukseen hakeneiden nuorten keskuudessa: hakijoita oli ol-

lut neljä kertaa enemmän kuin opiskelupaikkoja. Vesaman mielestä selkeä päämäärä olisi omiaan motivoimaan opiskelua. Hän totesi haastattelussa, että julkinen näyttö osaamisesta nostaisi koko ammattikoulutuksen arvostusta.

Veijo Hintsanen korosti Hämeen Sanomien uutisessa 28.4.1990, että kilpailutoiminnan avulla voidaan luoda mahdollisuuksia päättötyökäytännön laajentamiselle myös kouluasteisiin opintoihin. Samassa uutisessa asiaan tarttui myös SAOLin johtaja Rauno Jarnila:

Ammatillisissa oppilaitoksissa ei ole valtakunnallista päättötutkintoa, jossa testataisiin opintonsa päättävien opiskelijoiden ammattitaito. Eri aikoina ja eri paikoissa suoritettujen opintojen vertailtavuus pyritään turvaamaan lähinnä opetuksen tasoa ja sisältöä säätelemällä.

Taitaja-kilpailut eivät voi korvata valtakunnallisia ammattitutkintoja. Sen sijaan kilpailuista vuosien kuluessa saatavaa kokemusta voidaan käyttää hyväksi tutkintojärjestelmää luotaessa.

TAITAJA-KILPAILU LAAJENEE TAAS VÄLIVUODEN JÄLKEEN

Taitaja-kilpailut toteutettiin neljänä ensimmäisenä vuotenaan Hämeenlinnan ammattioppilaitoksessa. Vuonna 1991 pidettiin välivuosi, koska haluttiin arvioida kilpailun periaatteet ja käytännön järjestelyt. Välivuonna 1991 kil-

1992

Valtakunnallinen
loppukilpailu
Hämeenlinnassa
7.-8.5.1992
Aluekilpailut
2.4.1992

Kilpailualat:
rakennustekniikka, kone- ja metallitekniikka,
auto- ja kuljetustekniikka, puutekniikka,
puhtaanapito, somistus.

TAITAJA

champion

pailu järjestettiin Pirkanmaan ammattioppilaitoksessa poikkeuksellisesti vain rakennusalalla, minkä takia tapahtumasta käytettiin nimitystä Rakennus-Taitaja 91. Järjestäjinä olivat Suomen Rakennusteollisuusliitto, Rakennusliitto sekä ammattioppilaitokset, ja kilpailu oli kolmivaiheinen. Loppukilpailuun osallistui kahdeksan nuorta, jotka mittelivät taitojaan muun muassa muuraus- ja laudoitustöissä.

Kaksipäiväisen loppukilpailun yhteydessä esittelivät näytösluonteisesti taitojaan myös kesäkuun lopulla taito-olympialaisiin matkanneet kilpailijat, muurari **Petri Vastamäki**, kirvesmies **Arto Saastamoinen** ja maalari **Petteri Valo**. Maajoukkueeseen jo valituille haettiin tällä tavalla kilpailukokemusta ja tuntumaa työskentelyyn yleisön silmäparien alla. Vastamäen

Ensimmäinen somistuskilpailu vuonna 1992 toteutettiin parityönä.

muuraustyöhön oli haettu vastaavuutta tulevaisuutta kilpailutyöstä Amsterdamissa: tiiliseinään oli muurattava tulppaanikuvio.

Välivuoden jälkeen Taitaja-kilpailu pidettiin jälleen Hämeenlinnassa. Vuoden 1992 kilpailut olivat viimeiset, joissa SAOL oli mukana. Kilpailujen järjestämistä koskevissa uusissa ohjeissa keskeiseen rooliin nostettiin paikallisella tasolla ammatilliset neuvottelukunnat, joiden katsottiin kokoonpanonsa ja luonteensa vuoksi parhaiten soveltuvan oppilaitoskilpailujen toteuttamiseen. Aluekilpailujako seitsemine alueineen säilytettiin ennallaan. Aluekilpailujen organisoinnista vastasi kunkin

alueen oppilaitosten rehtoreista koottu alue-neuvottelukunta, jonka vastuulla oli päättää aluekilpailujen paikasta, kilpailutehtävistä ja arvosteluperusteista. Aluekilpailut järjestettiin niillä aloilla, joissa alan valtakunnallinen koulutustoimikunta oli tehnyt myönteisen päätöksen kilpailujen tukemisesta.

Vuoden 1992 kilpailuun osallistuivat ammattioppilaitosten lisäksi kauppaoppilaitosten, koti- ja laitostalousoppilaitosten sekä käsi- ja taideteollisuusoppilaitosten opiskelijat. Järjestäjinä olivat Hämeenlinnan ammatillinen aikuiskoulutuskeskus, ammattioppilaitos ja liiketalouden ja tietotekniikan instituutti sekä Opetushallitus ja SAOL.

Oppilaitos- ja aluekilpailujen kautta loppukilpailuun oli valikoitunut 40 kilpailijaa eri puolilta Suomea. Kilpailusarjoja oli jo viisi: auto- ja kuljetustekniikka, kone- ja metallitekniikka ja rakennustekniikka sekä uusina lajeina puhtaanapito, puutekniikka ja somistus.

Ensimmäistä kertaa myös yleisöllä oli mahdollisuus äänestää voittajaa. Somistustaidon kilpailu oli tarkoitettu kauppaoppilaitoksissa opiskeleville. Pareittain tehdyt kilpailutyöt levitettiin Hämeenlinnan keskustan kävelykadulla, Reskalla, sijaitsevien myymälöiden näyteikkunoihin. Voittajien valinnan teki asiantuntijaraati, mutta myös yleisö sai äänestää omaa suosikkiaan.

Taitaja-kilpailun suojelijana toiminut OPH:n pääjohtaja **Vilho Hirvi** korosti tervehdyksessään

Taitaja 1992 -tapahtuman käsiohjelmassa, että Euroopan yhdentymiskehitys pakottaa myös Suomen purkamaan suljetut suojajärjestelmät ja asettumaan avoimeen kilpailuasetelmaan koko rintamalla. ”Nyt myös ammatillinen koulutus ja sen tuottama tulos asetetaan ensimmäistä kertaa konkreettisesti vertailtavaksi ja arvioitavaksi eurooppalaisilla mittapuilla. On korkea aika luoda omaan järjestelmäämme sellaisia arviointielementtejä, joilla voimme vakuuttaa kansainvälisiä vertailuja tekevät asiantuntijaraadit ja saada korkeatasoiselle koulutuksellemme sen arvostuksen, joka sille kuuluu.”

Taitaja-koulutuspäivien aikana käsiteltiin ammatillisen kasvatuksen kansainvälistymistä ja yhdenytyvän Euroopan asettamia haasteita suomalaiselle osaamiselle. Luennoilla käytiin läpi ammattikasvatusta Virossa, Saksassa ja Ruotsissa. Toisena teemana oli joustavuus ammatillisissa opinnoissa ja päättötutkinnot. Päivän päätteeksi kootuissa ammattialakohtaisissa ohjatuissa työryhmissä pohdittiin päättötutkinnon kehittämistä ammatillisissa oppilaitoksissa.

Suomen edustajat Birminghamin taito-olympialaisissa 1989.

Kuvassa takana vasemmalta Mika Hokkanen, sorvaus, Jukka Nivala, jyrsintä, Minna Karevuori, pukuompelu, Janne Virtanen, sähköhitsaus. Edessä vasemmalta Harri Nyman, kirvesmies, Juha Salminen, muuraus, Jari Paulin, CNC-tekniikka.

Suomi lähtee mukaan kansainväliseen kilpailutoimintaan

Suomi osallistui ensimmäistä kertaa kansainvälisiin ammattitaito-olympialaisiin vuonna 1989. Olympialaiset järjestettiin Englannin Birminghamissa 27.8.–3.9.1989. Kilpailulajeja oli kaikkiaan 37 ja kilpailijoita yhteensä 382. Kilpailijat edustivat 21 eri maata. Suomen ensimmäiseen kisadelegaatioon kuului 16 virallista edustajaa.

KILPAILIJAT VALIKOITUVAT MAAJOUKKUEESEEN USEITA ERI REITTEJÄ

Suomalaiskilpailijat valittiin edustustehtäväänsä monella eri tavalla ja useita eri reittejä. Ennen kilpailuja julkaistussa ammattikasvatustalituksen lehdistötiedotteessa kuvattiin kilpailijoiden valmennusta ja valintaa seuraavasti: ”Taito-olympialaisiin osallistuvat suomalaiset nuoret on valittu useiden karsintojen ja kilpailujen jälkeen. Taitaja-kilpailujen kautta on löytynyt osa Englantiin lähtijöistä. Myös teollisuuden oppilaitokset ja eri alojen liitot ovat järjestäneet kilpailuja taitavien nuorien löytämiseksi. Valtakunnallisessa Taitaja-kilpailussa saavutettu voitto ei vielä kuitenkaan takaa matkalippua taito-olympialaisiin, sillä kansainvälisen kilpailun taso on korkea. Taito-olympialaisten yläikäraja on 22 vuotta, ja tuohon ikään mennessä muiden maiden osanottajat ovat ehtineet hankkia runsaasti

työkokemusta. Suomalaisnuorten valmentaminen on välttämätöntä, sillä ammattioppilaitoksissa opiskelevat ovat vielä liian nuoria ja ammattitaidossaan vasta-alkajia kovaan kansainväliseen kilpailuun. Taitaja-kilpailussa menestyminen voi kuitenkin olla ponnahduslauta ja mahdollistaa pääsyn valmennettavien joukkoon”.

Naisten pukineiden valmistukseen eli pukuompeluun osallistui Taitaja-kilpailussa vuonna 1988 kolmanneksi sijoittunut **Minna Karevuori**. Karevuori oli ollut lukuvuoden ajan valmennuksessa yhdessä varahenkilönsä **Virve Akkasen** kanssa. Valmennusjakso kesti yhteensä 200 tuntia ja piti sisällään ohjausta sekä vaatturintyössä että pukuompelussa. Nuori ja käden taidot -tapahtumassa Tampereella 14.–15.5.1988 valmennettavat valmistivat jakkupuvun apulaiskaupunginjohtaja **Kaarina Suonion** valitseman mallin mukaan. CNC-tekniikassa Suomea edusti **Jari Paulin**. Hän oli valmistunut Lohjan ammattioppilaitoksen koneistajalinjalta vuonna 1987 ja ollut Valmetin Jyväskylän tehtaalla valmennuksessa.

Kilpailussa Paulin edusti Valmetin teollisuusoppilaitosta. Jyrsintään osallistui **Jukka Nivala** ABB Strömbergin teollisuusoppilaitoksesta Vaasasta ja sorvaukseen **Mika Hokkanen** Ko-

neen teollisuusoppilaitoksesta Hyvinkäältä. Kumpikin voitti oman lajinsa Teollisuus- ja liikealojen ammatilliset oppilaitokset ry:n (TE-LAO) järjestämässä kilpailussa keväällä 1988.

Valtakunnallisen hitsauskilpailun voittaja **Janne Virtanen** Porin teknisestä ammattikoulusta edusti Suomea sähköhitsauksessa. Muurauksen ja kirvesmiehen työn kilpailijat oli valinnut ja valmentanut Rakennusteollisuuden Keskusliitto alueorganisaatioineen. Birminghamiin matkustivat muurari **Juha Salminen** ja kirvesmies **Harri Nyman**. Salminen oli sijoittunut keväällä Joensuussa pidetyissä ammatillisten kurssikeskusten välisissä muuraustaitokilpailuissa vasta neljänneksi, mutta hänen edellään olleet kilpailijat eivät voineet ikänsä puolesta enää osallistua taito-olympialaisiin.

EVÄITÄ KILPAILUUN TEKNISEN KOMITEAN KOKOUKSISTA

Suomen liittyessä International Vocational Training Organisationiin (IVTO) vuonna 1988 maan virallisiksi edustajiksi nimettiin Jorma Pöyhönen viralliseksi delegaatiksi ja Juhani Honka tekniseksi delegaatiksi. Pöyhönen ja Honka olivat jo osallistuneet tarkkailijoina IVTON vuonna 1987 Saksan Bonnissa pidettyyn yleiskokoukseen.

Kun Juhani Honka oli jättänyt osastopäällikön tehtävät Ammattikasvatushallituksessa (AKH) ja siirtynyt elinkeinoelämän palvelukseen vuonna 1988, hänen tehtävänsä osastopäällikönä oli

Veijo Hintsanen oli Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymän pääjohtaja vuosina 1993–2013. Hän on Skills Finland ry:n perustajajäsen ja on istunut yhdistyksen hallituksessa vuosina 1993–2014 ja työvaliokunnassa 2000–2014. Hintsanen oli Suomen tekninen delegaatti WorldSkills International -järjestössä vuosina 1988–2009 sekä teknisen komitean varapuheenjohtaja ja hallituksen jäsen vuodesta 2003 vuoteen 2011. Hän on ollut Jury President seitsemässä WSC-kisoissa vuosina 1989–2001. Hintsanen oli WSC Helsinki 2005 -neuvottelukunnan ja johtoryhmän jäsen sekä WSC-kisojen varajohtaja Helsinki 2005-, Shizouka 2007- sekä Calgary 2009 -kilpailuissa.

ottanut vastaan teollisuusopetuksen osastolla toimistopäällikkönä työskennellyt Veijo Hintsanen. Hintsanen peri Hongalta myös teknisen delegaatin työosan ja osallistui ensimmäiseen kokoukseensa teknisenä delegaattina jo samana vuonna.

Birminghamin kilpailuja edeltäneet IVTON teknisen komitean kokoukset järjestettiin lokakuussa 1988 Lontoossa ja huhtikuussa 1989 Washingtonissa. Kokouksissa sovittiin yksityiskohdista, jotka koskivat eri lajien kilpailutehtävien laatimista, lajijärjestelyjä, tehtävien arviointia ja eksperttien työtä. Teknisille delegaateille muistutettiin, että jokaisen tuomarin,

Suomen tekninen delegaatti Veijo Hintsanen (vasemmalla) ja virallinen delegaatti Vilho Hirvi IVTON kokouksessa.

eli ekspertin, oli tuotava kisoihin mukanaan täydellinen esitys oman lajinsa kilpailutehtäväksi. Lopullinen tehtävä valittiin ehdotusten joukosta vasta kisapaikalla. Eksperttien tehtäviin kuuluivat lisäksi lopullisen kilpailutehtävän muokkaus sekä parannusehdotusten tekeminen lajin toteutukseen ja kilpailutehtävään seuraavia kisoja ajatellen.

Kokouksissa puhuttivat myös eksperttityöskentelyssä jo aiemmin havaitut ongelmat. Kilpailutehtävän laatineen ekspertin ”oma kilpailija” näytti yllättävän monissa tapauksissa menestyneen huomattavan hyvin kilpailussa. Jatkoanalyysissä aiottiinkin selvittää tarkemmin sekä kilpailutehtävän alkuperän että eksperttityöskentelyn vaikutus kilpailijoiden menestymiseen. Oli selkeää näyttöä myös siitä, että ilman oman maan eksperttiä kilpailevat

olivat muita huonommassa asemassa. Tuolloin kullakin maalla sai sääntöjen mukaan olla kilpailussa eksperttejä korkeintaan 60 % kilpailijoiden määrästä.

Suomen tekninen delegaatti Veijo Hintsanen havainnoi kilpailukäytänteitä seuraavasti:

Näyttää olevan tavanomaista, että ekspertit sopivat kilpailujen aikana keskenään seuraavia kilpailuja koskevia linjauksia, joita ei kaikissa tapauksissa millään tavalla dokumentoida. Sisäpiiritieto lisää maiden välistä eriarvoisuutta ja tekee erityisesti uusien jäsenmaiden ensimmäisistä kilpailuista hyvin vaikeita. Juuri mitään dokumentoitua tietoa ei muutenkaan ole edellisistä kilpailuista

tai kilpailutehtävien osaamisvaatimuksista saatavana. Eikä luonnollisesti myöskään niistä "on sovittu" -asioista, joita näyttää eri lajeissa olevan yllättävän paljon. Myös kielitaitoon liittyvät haasteet ja eriarvoisuudet tulivat selvästi esille heti ensimmäisissä kilpailuissa. Korjattavia asioita oli hyvin runsaasti. IVTON toiminta oli tuolloin vielä harrasteluasteella. Samaa voi tietysti sanoa myös Suomen silloisesta kilpailutoiminnasta, jota hoidettiin pienellä joukolla oman toimen ohella.

Suomi otti alusta lähtien aktiivisen ja näkyvän roolin järjestössä. Lontoossa toivottiin Suomen vaikuttavan muihin Pohjoismaihin, jotta nekin tulisivat mukaan IVTON toimintaan ja Washingtonissa Suomi valittiin IVTON vuoden 1990 yleiskokouksen isäntämaaksi.

SUOMEN MENESTYS VAATIMATON BIRMINGHAMISSA 1989

Birminghamin taito-olympialaiset olivat järjestyksessään jo 30:nnet. Kisapaikka oli historiallinen, käynnistyi tähän teollinen vallankumous aikoinaan juuri Birminghamin alueelta. Kilpailujen merkitystä Isolle-Britannialle kuvattiin kisaesitteessä seuraavasti: "Vuosi 1989 tulee olemaan yksi jännittävimmistä ja merkittävimmistä Ison-Britannian ammatillisen koulutuksen historiassa. Tarve hyvin koulutetuille ja sitoutuneille nuorille maamme teollisuudessa ja kaupassa ei ole koskaan ollut suurempi. Uusia työpaikkoja luodaan, ja kilpailu nuorten koulut-

Suomen viralliset delegaatit (Official Delegate) IVTOssa (myöhemmin WorldSkills International)

1988–1991	Jorma Pöyhönen
1991–1999	Vilho Hirvi
2000–2011	Timo Lankinen
2012–	Seija Rasku

Suomen tekniset delegaatit (Technical Delegate) IVTOssa (myöhemmin WorldSkills International)

1988	Juhani Honka
1988–2011	Veijo Hintsanen
2012–	Hannu Immonen

tamisesta ja rekrytoinnista tulee olemaan kova, jotta Iso-Britannia voi vastata vuoden 1992 eurooppalaisten yhteismarkkinoiden haasteeseen.”

Kilpailujen suojelija prinssi **Philip** puolestaan vertasi tervehdyksessään taito-olympialaisia urheilukilpailuihin: ”Me tuemme vahvasti kansainvälisiä urheilijoitamme, mutta kuinka paljon tärkeämpää olisi tukea näitä nuoria, joiden taidot luovat pohjan meidän taloudelliselle hyvinvoinnillemme.”

Taito-olympialaiset avasi vastikään valmistuneen messukeskuksen (National Exhibition Centre) areenalla juhlallisesti prinssi **Edward** ja avauspuheen piti IVTO:n presidentti Francisco Albert-Vidal. Joukkueenjohtajana toimineen **Riitta Lampolan** mukaan suomalaisiin kilpailijoihin teki kuitenkin suurimman vaikutuksen Britannian pääministeri **Margaret Thatcher**. Hän piti päätösjuhlassa kilpailijoille kannustavan puheen, joka selvästi puhutteli nuoria.

Kilpailuja varten oli varattu kaksi messukeskuksen hallia. Kunkin lajin kilpailupaikan koneiden, laitteiden ja materiaalien hankkimisesta vastasivat kisajärjestäjän nimeämät lajimestarit (Shop Master). Tarjolla olevien laitteiden lisäksi kilpailijat saivat käyttää myös omia henkilökohtaisia työvälineitään ja mittalaitteitaan.

Kilpailutehtävien suorittamiseen oli sääntöjen mukaisesti varattu aikaa 22–24 tuntia. Kilpailun päätyttyä osanottajat saivat tutustua toistensa töihin ja keskustella kilpailukoke-

muksistaan. Eksperttien työ, johon oli varattu kilpailun päättymisen jälkeen kaksi päivää, päättyi ”tietokonekäsittelypäivään” ja teknisen komitean kokoukseen. Kokouksessa hyväksyttiin tulokset, arvioitiin kisoja ja tehtiin niitä koskevat loppupäätelmät.

Suomen virallisena delegaattina tapahtumassa oli Jorma Pöyhönen ja teknisenä delegaattina ja teollisuuselektronikkaryhmän tuomariston puheenjohtajana (Jury President) Veijo Hintsanen. Ekspertteinä toimivat Maija-Sisko Paananen (pukuompelu), Teuvo Närvänen (jyrsintä) ja **Heikki Oikarinen** (kirvesmiestyö). Viralliseen delegaatioon kuului lisäksi kolme teknistä tarkkailijaa, **Pekka Tuomi** Suomen Hitsausteknisestä Yhdistyksestä sekä **Pirjo Vuorre** (sittemmin Heikkilä) ja Pekka Syrjälä AKH:sta. AKH:n opetussuunnitelmatoimistossa tuohon aikaan työskennellyt Riitta Lampola oli valittu Suomen ensimmäiseksi joukkueenjohtajaksi.

Kisoissa parhaiten menestyivät Korea, joka saavutti 16 mitalia, ja Taiwan, joka sai 14 mitalia. Suomalaismenestys jäi näissä ensimmäisissä kisoissa hyvin vaatimattomaksi. Parhaiten menestyi Minna Karevuori, joka saavutti kahdeksannen sijan pukuompe-lulajissa. Rakennusalan molemmat kilpailijat sekä CNC-tekniikan ja sähköhitsauksen kilpailijat jäivät omilla lajeillaan viimeisiksi. Sorvauksen kilpailijan sijoitus oli 13:s (15 kilpailijaa) ja jyrsinnän kilpailijan 11:s (12 kilpailijaa). Kukaan suomalaisista ei saavuttanut diplomisuorituksen, 500 pisteen, rajaa. Lähimpänä oli Minna Karevuori 485 pisteellään. Kilpailijoiden omien arvioiden mukaan syitä heik-

Suomen edustajat Birminghamin taito-olympialaisissa 1989.

Takarivissä vasemmalta; Janne Virtanen, sähköhitsaus; Minna Karevuori, pukuompelu; Mika Hokkanen, sorvaus.

Eturivissä vasemmalta Ammattikasvatushallituksen pääjohtaja Jorma Pöyhönen ja joukkueenjohtaja Riitta Lampola sekä kilpailijat Harri Nyman, kirvesmies; Jari Paulin, CNC-tekniikka; Juha Salminen, muuraus; Jukka Nivala, jyrä.

koon menestykseen olivat muun muassa vähäinen valmentautumisaika ja ohjaus, riittämätön tutustuminen kilpailussa käytettyihin koneisiin sekä se, että kilpailutehtävät erosivat hyvin paljon Suomen työelämän käytännön töistä.

Riitta Lampola muistelee, että kilpailijat joutuivat suorittamaan kisaurakkansa ilman sen kummempaa henkistä valmennusta ja aika vähäisellä tuella, olivathan joukkueenjohtaja ja ekspertitkin ensimmäisissä kisoissaan. Tarvittavaa kokemusta ja tietoa ei vielä ollut. ”Järjestimme AKH:ssa joitakin tapaamisia samassa yhteydessä, kun kilpailijat kävivät sovittamassa kisa-asujaan”, kertoo Lampola.

Kun kilpailijat sitten kokoontuivat Helsinki-Vantaan lentokentälle, oli jännitys selvästi havaittavissa. Useimmat kilpailijoista olivat lähdössä elä-

mänsä ensimmäiselle ulkomaanmatkalle. Myös kielitaidon riittävyys askarrutti useimpia. Kielitaito kuitenkin kohentui matkan aikana. Lampola kertoo esimerkin. ”Hetki Lontoon kentälle saavuttuamme eräs kilpailijoista pyysi minua tekemään puolestaan ostoksia, koska ei mielestään osannut riittävästi englantia. Hämmästykseni oli kuitenkin suuri, kun tämä samainen kilpailija joitakin päiviä myöhemmin kisojen päätösjuhlissa keskusteli iloisesti muiden maiden kilpailijoiden kanssa.”

Ensimmäisenä kilpailupäivänä Suomen kilpailijat ja ekspertit kokivat melkoisen yllätyksen, kun muiden maiden kilpailijat tulivat kisapaikalle mukanaan suuret työkalupakit. Lampolan mieleen on jäänyt erityisesti eteläkorealaisten kiiltävät mahonkiset työkalupakit, jotka järkyttivät suomalaiskilpailijoita. Suomalaiset olivat olleet siinä käsityksessä, että tarvittavat työkalut saadaan paikan päältä. ”Siinä sitten ruvettiin haalimaan tarvittavia työkaluja. Osa niistä saatiin niin myöhään, että joidenkin kilpailutöiden aloitus viivästy”, kertoo Lampola.

Lampolan mukaan useimmat kilpailijat kokivat kilpailutilanteen stressaavaksi. Työskentely vierailta työkaluilla kymmenientuhansien silmäparien alla riittämättömästi tilanteeseen valmistautuneena ei ollut helppoa.

Vielä vuosia jälkeenpäinkin Lampola on sitä mieltä, että Suomen nuoret jouduttiin heittämään ”koekaniineiksi” kilpailuun ilman riittävää valmistusta ja tukea. Lampola korostaakin sitä, että Suomen urauurtaneiden kilpailijoiden on syytä olla ylpeitä suoriutumisestaan, riippumatta siitä, mikä oli tulos varsinaisessa kilpailussa.

Lehdissä esiintyneissä arvioissa yhdeksi merkittäväksi syyksi Suomen heikkoon menestymiseen nousi Suomen koulujärjestelmä. Muualla maailmassa ammatti hankittiin etupäässä perinteisen oppisopimuskoulutuksen tai siihen verrattavan väylän kautta, kun taas suomalaisten opiskelu oli enemmän koulumaista. Näin ulkomaisille kilpakumppaneille ehti kertyä 22 ikävuoteen mennessä huomattavasti enemmän työkokemusta.

KAREVUOREN LOUKKAANTUMINEN VEI MITALITOIVEET

Suomalaiskilpailijoista lähimmäksi diplomisuoritusta yltänyt Minna Karevuori oli epäonninen, sillä tapaturma pilasi hänen mahdollisuuksiaan kilpailuissa. Karevuoren oikea käsi osui ylikuumenneen hihalaudan metalliseen alaosaan, ja hän poltti keskisormensa ja nimettömänsä pahoin. Sormien ylimpiin niveliin palaneet rakot jouduttiin hoitamaan poliklinikalla. Kun Karevuori palasi kilpailupaikalle tupot sormissaan, hänelle annettiin hyvitykseksi puoli tuntia lisäaikaa. Aika ei kuitenkaan riittänyt, sillä käsityövaiheet, joihin kuului muun muassa napinläpien tekeminen, olivat vielä aloittamatta. Tupot sormissa sellaisen työn tekeminen oli mahdotonta.

Karevuori kokosi itsensä urheasti ja jatkoi kilpailun loppuun saakka, vaikka napinlävet jäivät tekemättä ja napit kiinnittämättä. Tämä verotti ratkaisevasti hänen pisteitään.

Kilpailutehtävänä oli valmistaa beigenvärinen jakkupuku, joka oli oikein slimmattu ja johon kuului pieni kynähome sekä punainen silkkipusero. Pukuompelussa noudatettiin kansainvälisten kilpailujen osalta aina samaa käytäntöä: tuotteita valmistettiin erilaisista materiaaleista, yleensä villasta ja silkistä, jotta saatiin esiin kilpailijan taito työstää toisistaan poikkeavia materiaaleja.

Suomen eksperttinä toimi Maija-Sisko Paananen. Jokainen ekspertti joutui arvioimaan kymmenen

Minna Karevuori palkittiin maajoukkueen parhaana kilpailijana Birminghamissa vuonna 1989 Best of Nation -mitalilla. Hän sai oman mitalinsa järjestelytoimikunnan puheenjohtajalta Charles Tindallilta.

eri kilpailijan suoritukset siten, että ei osallistunut oman maansa kilpailijan arviointiin. Paanasen mielestä tuomareiden toiminnassa oli erotettavissa selkeä kahtiajako: aasialaiset vastaan eurooppalaiset. Eurooppalaiset edustivat uudempia työtapoja, joissa käytettiin enemmän tekniikkaa hyväksi. Aasian maissa työ oli enemmän käsityövaltaista ja painottui ompelun suuntaan.

Kilpailun voitti Taiwanin edustaja. Toiseksi tuli Englannin kilpailija, ja pronssimitali jaettiin Sveitsin ja Itävallan kesken.

Pukuompelun asiantuntijaryhmä totesi yhteisessä palautteessaan, että kilpailulajissa oli runsaasti kehittämisen tarvetta. Tehtävähdotusten laatimista oli yhdenmukaistettava, kilpailutehtävän valintaa selkiytettävä ja arviointiperusteita täsmennettävä. Yhteisen kielen puuttuminen aiheutti tulkintavaikeuksia, ja tulkkaus eri kielille kulutti suunnittelu-aikaa. Arvioinnin perusteista ja arviointimenettelystä ei ehditty riittävästi neuvotella ennen kilpailujen alkamista.

OPIKSI JA OJENNUKSEKSI SEURAAVIA KISOJA VARTEN

Kilpailuihin osallistuneet suomalaiset tarkkailijat hoitivat työnsä innokkaasti ja huolellisesti. Kisojen jälkeen julkaistiin lukuisia raportteja, joissa arvioitiin kisamenestystä ja kilpailutoiminnan jatkoa Suomessa.

Ammattikasvatushallituksen järjestämälle opintomatkalta taito-olympialaisiin osallistui yhteensä

42 ammatillisen koulutuksen vaikuttajaa. Matkalaisten laatimassa matkakertomuksessa korostettiin kokemuksen karttumisen merkitystä:

Suomalaiset lähtivät ensimmäiseen kilpailuunsa luonnollisesti liian hatarin ennakkotiedoin ja vähäisellä valmennuksella. Kaikki kunnia kuitenkin suomalaisille naisille: vaatealan suomalainen kilpailija oli ilmeisesti hyvin lähellä täydellistä onnistumista. Onneton sattuma, jossa hän poltti sormensa, tuli kuitenkin sotkemaan hänenkin menestymistään.

Seuraaviin kilpailuihin valmentautuminen lienee jo Suomessakin käynnissä. Kaikkien mahdollisten ennakkotietojen hankkiminen, niin kilpailujen hallinnollisista asioista kuin varsinaisista kilpailualoista, joihin aiotaan osallistua, on ehdottoman välttämätöntä.

Mielestämme suomalaisten kannattaa päättäväisesti osallistua säännöllisesti tällaiseen kansainväliseen tapahtumaan, koska se synnyttää luontevaa yhteistyötä suomalaisten oppilaitosten ja suomalaisen tuotantoelämän välille ja palvelee parhaalla mahdollisella tavalla kansainvälistymisen vaatimuksia.

Forssan ammatillinen kurssikeskus lähetti Birminghamiin kolmihenkeisen ryhmän tarkkailuja tutustumismielessä. Tähän ryhmään kuuluivat rehtori **Heikki Paulamäki**, ammatinopettaja **Matti Tiainen** ja rakennusosaston osastonjohtaja **Timo Sirkiä**, joka valittiin seitsemän vuotta

myöhemmin Suomen ammattitaito – Skill Finland ry:n ensimmäiseksi päätoimiseksi toiminnanjohtajaksi.

Forssalaisryhmän matkaraportissa kerrottiin nelipäiväisestä muurauuskilpailusta, jossa kilpailijoiden tehtävänä oli muurata kaksiosainen tiiliseinä, jossa oli kulmia ja kohokuviointia. Ryhmä tarkkaili erityisesti osanottajien erilaisia työskentelytapoja ja kiinnitti huomiota erilaisiin työvälineisiin. Tarkkailijat panivat merkille, että suomalaisilla rakennustyömailla noudatetut käytännöt saattoivat hidastaa kilpailusuoritusta tarpeettomasti.

Juha Salmisen kohtalona oli jäädä kolmentoista kilpailijan joukosta lopulta viimeiseksi, koska hänen työnsä jäi kesken. Kilpailun voittanut australialainen sai työnsä valmiiksi hyvissä ajoin, joten hänellä jäi paljon aikaa viimeistelyyn.

Forssalaisryhmän mielestä suomalaisten mahdollisuudet menestyä jatkossa ilman tuntuvia muutoksia aiempaan olivat heikot. Talonrakennusalan kilpailulajeissa ei silloisella koulutus-, karsinta- ja kilpailujärjestelmällä voitu heidän mielestään saavuttaa tuloksia. Suurimmat haasteet olivat rutiinin, nopeuden, piirustusten lukutaidon ja materiaalin tuntemisen kehittämisessä.

Ryhmän raportissa todetaan:

Seuraaviin taito-olympialaisiin mennessä, jotka pidetään vuonna 1991 Amsterdamissa, pitäisi nopeasti luoda kilpailujärjestel-

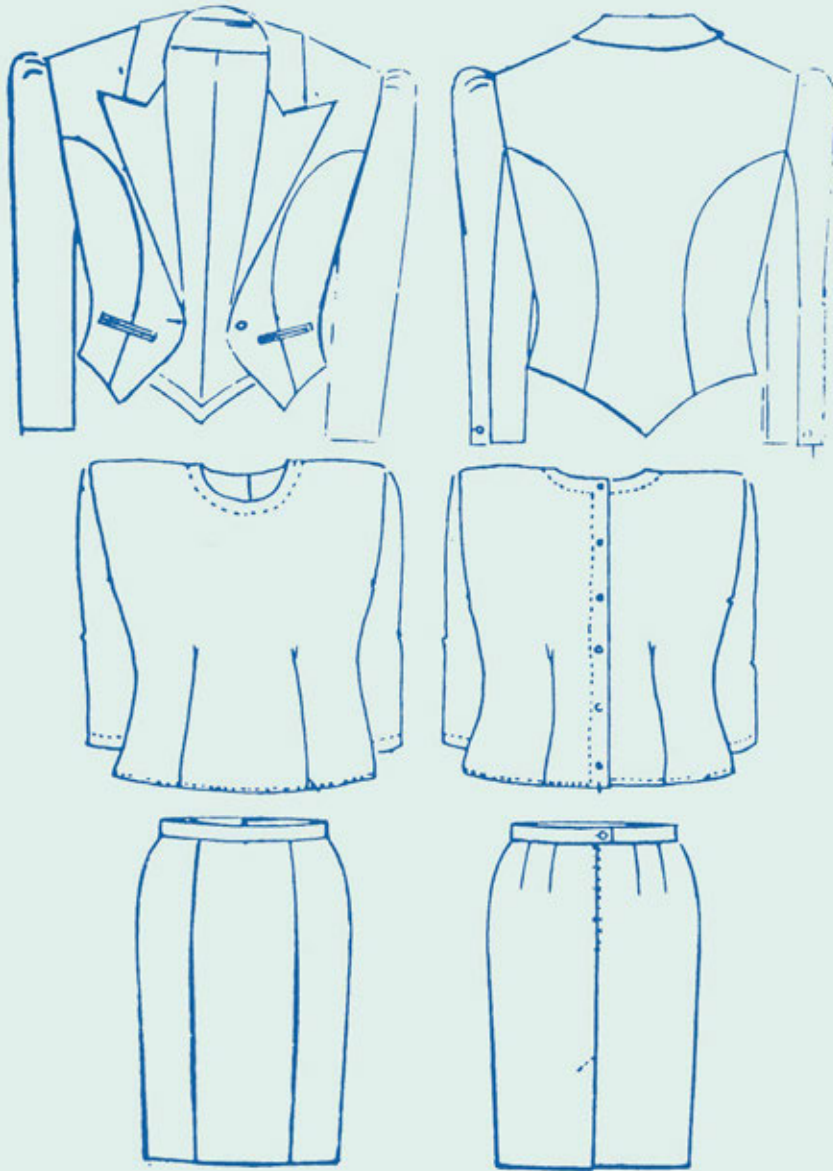
mä, jolla saadaan eri alojen nuoret huiput koottua. Jos tähän saadaan vielä lopuksi jakso, jolloin harjoiteltaisiin kilpailutehtäviä seuraten sekä laatuja että nopeutta, uskomme, että Suomella on mahdollisuus kiilautua aivan maailman kärkeen. Näin ainakin muurauuskilpailussa tulee olemaan hyvät mahdollisuudet. Tähän ei päästä muulla tavalla kuin että kilpailija on hankkinut työelämästä rutiinin ja nopeuden, jolloin hänelle jää aikaa muiden vaadittavien taitojen harjoitteluun. Tällaisen kilpailujärjestelmän kehittämisessä avainasemassa nähdäksemme ovat kouluttajat, teollisuus ja ammattikasvatushallitus.

Suomen tekninen delegaatti Veijo Hintsanen kokosi Birminghamin kokemukset muistioonsa ”Opiksi ja ojennukseksi seuraavia kertoja varten”:

- Älä oleta mitään, vaan pelaa varman päälle.
- Valitse lajit huolella; älä luota vaistoon ja huhupuheisiin.
- Tarjoa omia ekspertejä joka lajiin ja pidä niistä kiinni viimeiseen asti.
- Kouluta ekspertit ajoissa sääntöihin ja lajikohtaisiin ohjeisiin (trade descriptions).
- Tee selväksi testiprojektin vaatavuus ja merkitys sekä eksperteille että kilpailijoille.
- Tee eksperteille selväksi, että kilpailu usein ratkaistaan jo eksperttien testiprojektien valintavaiheessa.

- Valitse vain kilpailijoita, joiden kantti kestää.
- Hanki ja hyödynnä vuoden 1989 olympialaisten kilpailutehtävät ja harjoita kilpailijoita edellisten kilpailujen tehtävillä.
- Pidä huoli siitä, että kilpailijoiden mukaan lähetetään kaikki tarpeelliset työkalut ja mittalaitteet, suojavarusteet, lisävalaisimet jne. = pelaa varman päälle.
- Huolehdi siitä, että kansallinen Taitaja-kilpailu kehittyy taito-olympialaisten suuntaan sekä tehtäviltään että arvosteluperusteiltaan.
- integroi elinkeinoelämä entistä kiinteämmin mukaan toimintaan.
- Laajenna taito-olympialaistoimintaa meille soveltuville uusille aloille, kuten auto-, sähkö- ja elintarviketekniikka, kampaaja, parturi, tarjoilija (vain jos sponsoreita löytyy).
- Muotoile uudelleen ja vakiinnuta oma kansallinen taito-olympialaisorganisaatio ja hoida budjettirahoitus seuraavien vuosien osalta ajoissa kuntoon.

Hintsasen mielestä kansallisen Skills Olympics -komitean oli koostuttava teollisuuden, liike-elämän, koulutuspolitiikan ja ammatillisen koulutuksen korkeimmasta johdosta. Käytännön toimintaa koordinoimaan olisi perustettava operatiivinen ryhmä, joka tulisi muodostaa AKH:n, teollisuuden ja ammatillisten oppilaitosten avainhenkilöistä. Jokaiseen olympialajiin olisi rakennettava valmennusrengas, johon kuuluisivat valmennettavien nuorten lisäksi heidän valmentajansa ja valmennuspäälliköt. Monia näistä ajatuksista alettiin vähitellen toteuttaa ainakin jossakin muodossa, kun kilpailu- ja valmennusjärjestelmää seuraavina vuosina kehitettiin.

Pukuompelulajin kilpailutehtävä vuonna 1989. Suomen ehdotus kilpailutehtäväksi oli ollut jakkupuku, jonka kaavoitus ja valmistus oli toteutettu Roihuvuoren ammattioppilaitoksessa. Lopullinen kilpailutehtävä oli kehitelty kuitenkin Espanjan ekspertin ehdotuksen pohjalta.

Pukuompelutehtävä

Birminghamissa 1989

Kilpailijoille jaettiin kaava-arkit ja materiaalit sekä lisätarvikkeet. Lisämateriaalin pyytämisestä rokotettiin 5 pistettä. Aikaa työn suoritukseen oli 24 tuntia. Kilpailijoille jaettiin seuraavat ohjeet.

PUSERO

- Kilpailija valitsee tukimateriaalit ja niiden kiinnitysalueet.
- Pusero valmistetaan koneella ommellen – myös napinlävet.
- KT-kiinnityksessä kuusi nappia ja napinläpeä.
- Napit kiinnitetään käsin.
- Kaikki saumanvarat huolitellaan yhteen.
- Helmapäärme kaksinkertainen, konetikkauksen etäisyys enintään 1,5 cm.

HAME

- Vyötärössä tukinauha. Kaksi ripustinta.
- Napinläpi ja nappi käsin ommellen.
- Vetoketjun kiinnittäminen käsin tai koneella KT-saumaan / symmetrisesti.
- Vuorin valmistaminen koneella ommellen – myös helmapäärme.
- Helmapäärmeen kiinnittäminen käsin.

TAKKI

- Kilpailija valitsee tukimateriaalit ja määrittelee niiden kiinnitymisalueet. Vuorit leikataan käyttäen valmiita kaavoja apuna / takin kaavat. Keskitäkana on vuorissa laskos. Vuori kiinnitetään käsin hihansuihin, helmaan ja hihan vuori kädentiehen.
- KE-napinläpi ommellaan käsin / vaatturin napinläpi.
- Hihansuun halkioon ommellaan käsin pyöräpäinen napinläpi, jota ei leikata auki. Napit kiinnitetään käsin ommellen.
- Hihan pyöriön laskokset sijoitetaan symmetrisesti (kaksi laskosta eteen ja kaksi taakse).
- Olkatyyny kiinnitetään käsin.

SUOMI JÄRJESTÄÄ IVTON YLEISKOKOUKSEN

IVTON jäseneksi vain kaksi vuotta aiemmin liittynyt Suomi sai kunnian järjestää elokuussa 1990 järjestön yleiskokouksen sekä siihen liittyneet teknisen komitean ja hallintokomitean kokoukset. Kokoukset oheisohjelmineen kestitvät kokonaista viisi päivää. Kokousjärjestelyistä vastasi Ammattikasvatushallitus. Vieraita saapui 23:sta IVTON jäsenmaasta ja jäsenyyttä hakemassa olleesta maasta.

Kokouksessa hyväksyttiin kaikkiin kilpailulajeihin uudet, teknologian kehitystä vastaavat lajikuvaukset. Ne toimivat kilpailusääntöjä lajikohtaisesti täydentävinä ohjeina sekä kilpailutehtävien suunnittelussa että kilpailujen järjestämisessä ja suoritusten arvioinnissa. Kilpailulajien joukosta poistettiin vanhentuneita lajeja ja otettiin mukaan uusia. Kokouksessa hyväksyttiin myös uusia maita järjestön täysivaltaisiksi jäseniksi. ”Muutosten jälkeen kaikki maanosat Etelänapamannerta lukuun ottamatta ovat mukana järjestön toiminnassa”, todettiin tapahtumasta julkaistussa lehdistötiedotteessa.

Varsinaiset kokoukset pidettiin Hanasaaren kurssikeskuksessa Espoossa. Ohjelmaan pääkaupunkiseudulla sisältyi myös teollisuusvierailuja, muun muassa käynti Nokian tuotantotiloissa. Virallisten kokousten jälkeen tehtiin kaksipäiväinen retki Jyväskylän seudulle, jossa tutustuttiin Valmetin Rautpohjan tehtaisiin ja Yhtyneiden Paperitehtaiden Jämsänkosken

tehtaaseen. Iltaohjelmassa oli muun muassa tervehdyrypurjehdus Päijänteellä ja iltapala rantakallioilla soihtujen valaistuksessa. Viimeisenä iltana saunottiin Teknisten liiton juuri valmistuneessa Majvikin kurssikeskuksessa Kirkkonummella.

Kokousten isännille, Jorma Pöyhöselle ja Veijo Hintsaselle, osoittamassaan kiitoskirjeessä IVTO:n pääsihteeri Daniel Sommer kehuu vuolaasti kokousjärjestelyjä ja oheisohjelmaa, joka antoi erinomaisen kuvan Suomesta ja suomalaisesta elämäntavasta. Hän totesi, että osanottajia oli ennätysellisen paljon, ja huomautti, että suurin osa kokousvieraista oli elämänsä ensimmäistä kertaa Suomessa. Sommer esitti kirjeensä lopussa yhteenvedon: ”We were very happy and enjoyed your hospitality very much!”

Suomi on saanut onnistuneen kokousisännöityden jälkeen osoittaa vieraanvaraisuuttaan useita kertoja myöhemminkin. Vuoden 2005 WorldSkills-kisojen järjestelyjä valmisteltiin WorldSkills Organisationin, WSO:n (nykyinen WorldSkills International, WSI) teknisen komitean kokouksessa Suomessa syksyllä 2004. Vuoden 2005 jälkeenkin Suomi on isännöinyt lukuisia WSI:n teknisen työryhmän kokouksia ja kerran ESPOn (European Skills Promotion Organisation) hallituksen kokousta. WSI:n hallituksen jäseniä ja muita asiantuntijoita on lisäksi vierailut sekä Skills Finlandin vuosittaisissa laivaseminaareissa että Taitaja-kilpailuissa.

Suomi on isännöinyt WSI:n teknisen komitean työryhmien kokouksia useita kertoja vuosien 2003–2009 aikana. Kuvassa vasemmalta WSI:n pääsihteeri David Hoey, teknisen komitean puheenjohtaja Liam Corcoran, Hollannin tekninen delegaatti Peter van den Berg, toiminnanjohtaja Eija Alhojärvi ja Kanadan WSC 2009 -kilpailun tekniikkapäällikkö Brian Pardell.

Suomi kilpailulajien aloitteellisena uudistajana

Nuorten kansainvälisten ammattitaitokilpailujen lajivalikoima oli kilpailuhistorian alussa 1950-luvulla kapea ja pelkistetty. Lajit perustuivat käsityötaitoon ja yksinkertaiseen tekniikkaan. Metallin ja puun työstäminen olivat kaksi keskeistä lajiryhmää.

1960-luvun lopulla valikoimaan kuului jo 30 lajia, joista yli kymmenen liittyi kone- ja metallitekniikkaan, neljä sähkötekniikkaan, neljä puutekniikkaan, viisi rakennustekniikkaan ja kaksi tekstiili-, vaatetus-, nahka- ja kenkäteollisuuteen. Kampaajan ja kultasepän lajit olivat poikkeuksia tekniikkapainotteisessa tarjonnassa.

Kun Suomi liittyi IVTON jäseneksi vuonna 1988, lajit olivat edelleen keskeisiltä osiltaan samoja kuin 1960-luvun lopulla. Tekniikka oli usein varsin vanhakantaista. Esimerkiksi teknisessä piirustuksessa käytettiin edelleen piirustuslautaa ja metallin työstö perustui useimmiten manuaalitekniikkaan. Kilpailutehtävillä mitattiin lähes poikkeuksetta pelkästään käden taitoja.

Muutosta enteileviä uusia lajeja olivat CNC-työstö (CNC = Computerized Numerical Control, tietokoneistettu numeerinen ohjaus) ja graafinen suunnittelu. Palvelualojen lajeihin olivat kampaajien rinnalle tulleet parturit, kokit ja tarjoilijat. Automekaanikot olivat saaneet oman lajinsa 1970-luvun lopulla.

Muutosten tielle lähdettiin voimakkaammin 1990-luvulla uusien jäsenmaiden myötä. Erityisesti Pohjoismaat, Australia ja USA olivat ajaneet uudistuksia. 2000-luvulle tultaessa oli uusina lajeina otettu mukaan mekatroniikka, tietokoneavusteinen suunnittelu, informaatioteknologia, tietokone- ja verkkotuki, kylmäkoneasennus, viherrakentaminen, floristiikka ja automaalaus. Metallin työstössä on siirrytty pääosin CNC-tekniikkaan ja hitsauksessa kokonaan sähköhitsaukseen. Tekninen piirustus ja kaasuhitsaus on lajeina lopetettu.

WSO:n teknisen komitean kokouksessa vuonna 2002 päätettiin uusista merkittävistä muutoksista, jotka toteutettiin Helsingin WSC-kisoissa 2005. Suomen aloitteen pohjalta päätettiin korvata vanhan lajivalikoiman kolme ensimmäistä lajia (asennus, työkalun valmistus ja instrumentointi) yhdellä modernilla lajilla, joka nimettiin polymekaniikaksi. Lisäksi yhdistettiin CNC-sorvaus ja CNC-jyrsintä yhdeksi CNC-työstölajiksi ja otettiin viralliseksi lajiksi edellisissä kilpailuissa kokeiltu konepajatekniikan joukkuelaji (Manufacturing Team Challenge), joka kattoi sekä suunnittelun että toteutuksen. Uusiksi virallisiksi lajeiksi tulivat myös kauneudenhoito ja verkkosivujen suunnittelu.

Helsingin kilpailun lajivalikoimasta poistettiin pienen osanottajamäärän vuoksi teräsrakentaminen,

valumallin valmistus ja kipsityö. Uudistuksia vauhditti myös käyttöön otettu sääntömuutos, joka edellytti aikaisempaa suurempaa osanottajamäärää lajin järjestämiseksi.

Uusina kokeilulajeina eli demonstraatiolajeina olivat Helsingissä muun muassa painotyö, tietoliikennetekniikka, kuljetustekniikka ja uudistettu ohutlevyteknikka. Niistä ainakin painotyö näyttää edelleenkin menestyvän virallisena lajina, vaikka se on varustukseltaan kallis. Kuljetustekniikassa ylivoimaisiksi ongelmiksi muodostuivat jo vuoden 2007 (Shizuoka) kilpailuissa sekä vasemmanpuoleinen liikenne että japaninkieliset katukyltit. Osa tehtävistähän suoritettiin kaduilla ja teillä, oikeissa olosuhteissa, joten lajia ei ollut mahdollista ottaa Japanissa kisaohjelmaan. Lajiesittelynä Helsingissä toteutettu hoitotyö tuli vuoden 2007 kilpailuihin kokeilulajiksi ja sen jälkeen myös viralliseksi lajiksi.

Vuoden 2007 kilpailujen isäntämaa Japanilla oli suuri tarve saada keskeisten sponsoriensa vaatimat lajit tavalla tai toisella kilpailujen ohjelmaan. Listalla olivat muun muassa osa niistä vanhoista työstötekniikan lajeista, jotka olivat jo sääntöjen mukaan pudonneet virallisten lajien listalta. Pitkien ja vaikeiden neuvottelujen jälkeen ratkaisu löytyi Suomen aloitteesta ottaa käyttöön uutena lajiryhmänä Host Member Skills eli lajiryhmä, johon kisojen isäntämaa saa valita lajit edellyttäen, että niihin saadaan riittävä määrä kilpailijoita myös muista maista. Näitä lajeja oli Shizuokan kilpailuissa peräti viisi. Tämä lajiryhmä otettiin myöhemmin mu-

kaan WSC-sääntöihin. Sillä on ratkaistu monta visaista ongelmaa myös myöhempien kilpailujen valmistelussa.

Uusille lajeille on osanottajamäärää koskevan vaatimuksen lisäksi asetettu sisältövaatimuksia siten, että lajin pitää kattaa ainakin kolme seuraavista sisältövaatimuksista: suunnittelu, valmistus, kommunikointi ja markkinointi. Lajivalikoima on vuosien aikana monipuolistunut ja kattaa nyt perinteisen tekniikan lisäksi aiempaa paremmin myös palvelualaa. Suomi on nähnyt tärkeinä myös uudet palvelualan lajit ja lähettänyt useimpiin niistä kilpailijoita. Osaamisvaatimukset tuodaan esille entistä paremmin, ja lajeja on uudistettu niin, että niihin on sisällytetty myös suunnittelua. Näkyvyydessä, havainnollisuudessa ja yleisöystävällisyydessä on myös päästy kilpailujen toteuttamisessa huomasti eteenpäin. Yhtenä tärkeänä tavoitteena on pidetty tiimityön lisäämistä, mutta sitä on jarruttanut lajikohtaisten osallistumiskustannusten kasvaminen. EuroSkills-kilpailuissa on tiimityösä ja yhteisöllisyydessä edetty huomattavasti nopeammin kuin WorldSkills-kilpailuissa. ■

Amsterdamin kisoista vuonna 1991 ensimmäinen mitali

Järjestyksessään 31. taito-olympialaiset järjestettiin kesä-heinäkuun vaihteessa vuonna 1991 Amsterdamin suuressa RAI-keskuksessa. Kilpailulajeja oli 37, ja olympialaisiin osallistui 434 kilpailijaa 25 eri maasta. Amsterdamin kisoihin lähetettiin Suomesta kaikkiaan kymmenen kilpailijaa ja kuusi eksperttiä. Lajit olivat ompelija, kokki, tarjoilija, sorvaaja, CNC-sorvaaja, metallijyrsijä, hitsaaja, muurari, kirvesmies ja maalari.

HARJOITTELUA HOLLANNIN KANSALLISISSA KISOISSA VUONNA 1990

Rakennusalan lajit olivat alusta lähtien vahvasti mukana Suomen kansainvälisessä kilpailutoiminnassa. Syynä oli alan työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen, Rakennusteollisuusliiton ja Rakennusliiton innostus ja panostus asiaan. Rakennusala piti jatkuvasti esillä vaatimustaan päättötutkintojen ja ammattipassien toteuttamisesta ja näiden edistämisestä myös kilpailutoiminnalla nähtiin olevan oma roolinsa.

Muurauslajin edustajat taito-olympialaisiin oli tapana valita ammatillisten kurssikeskusten välisissä SM-kilpailuissa. Vuoden 1990 alussa mestaruuden voitti Forssassa opiskellut ja Ypäjältä kotoisin oleva muurari **Petri Vasta-**

mäki. Rakennusteollisuusliitto ehdotti, että Vastamäki ja toinen taito-olympialaisiin valittu kilpailija, kirvesmies Arto Saastamoinen, osallistuisivat vieraskilpailijoina vuoden 1990 marraskuussa Hollannin kansalliseen kilpailuun Amsterdammassa. Tällaiseen järjestelyyn oli auennut mahdollisuus henkilökohtaisten suhteiden ja Birminghamissa käytyjen keskustelujen pohjalta.

Ammattikasvatushallituksessa (AKH) suhtauduttiin suunnitelmaan myönteisesti. Osallistuminen nähtiin hyvänä tapana valmistautua samassa kaupungissa seuraavana vuonna pidettäviin taito-olympialaisiin. Tarkoituksena oli tutustua kilpailupaikkaan ja sikäläisiin muurauksessa käytettyihin työvälineisiin ja materiaaleihin. Samalla oli mahdollisuus nähdä hollantilaiskilpailijoiden nykytaso, olihan hollantilainen muurari sijoittunut Birminghamin kovatasoisessa kilpailussa kuudenneksi. Matka varmistui lopullisesti, kun Rakennusteollisuusliitto lupautui kustantamaan kilpailijoiden ja heidän avustajiensa matkan.

Hollantiin matkusti kisojen aikaan myös ryhmä ammatillisen koulutuksen edustajia Suomen Ammatillisten Oppilaitosten Liiton (SAOL) järjestämällä matkalla. Suomalaisten asian-

Petri Vastamäki sijoittui Hollannin kansallisissa kilpailuissa muurauslajissa hienosti neljänneksi. Kilpailu oli kenraaliharjoitus vuoden 1991 taito-olympialaisia varten, sillä se oli järjestetty vastaavalla tavalla kuin Birminghamin kisat edellisenä vuonna.

tuntijoiden matkaohjelmaan kuuluivat muun muassa vierailut Hollannin opetusministeriössä ja useassa oppilaitoksessa.

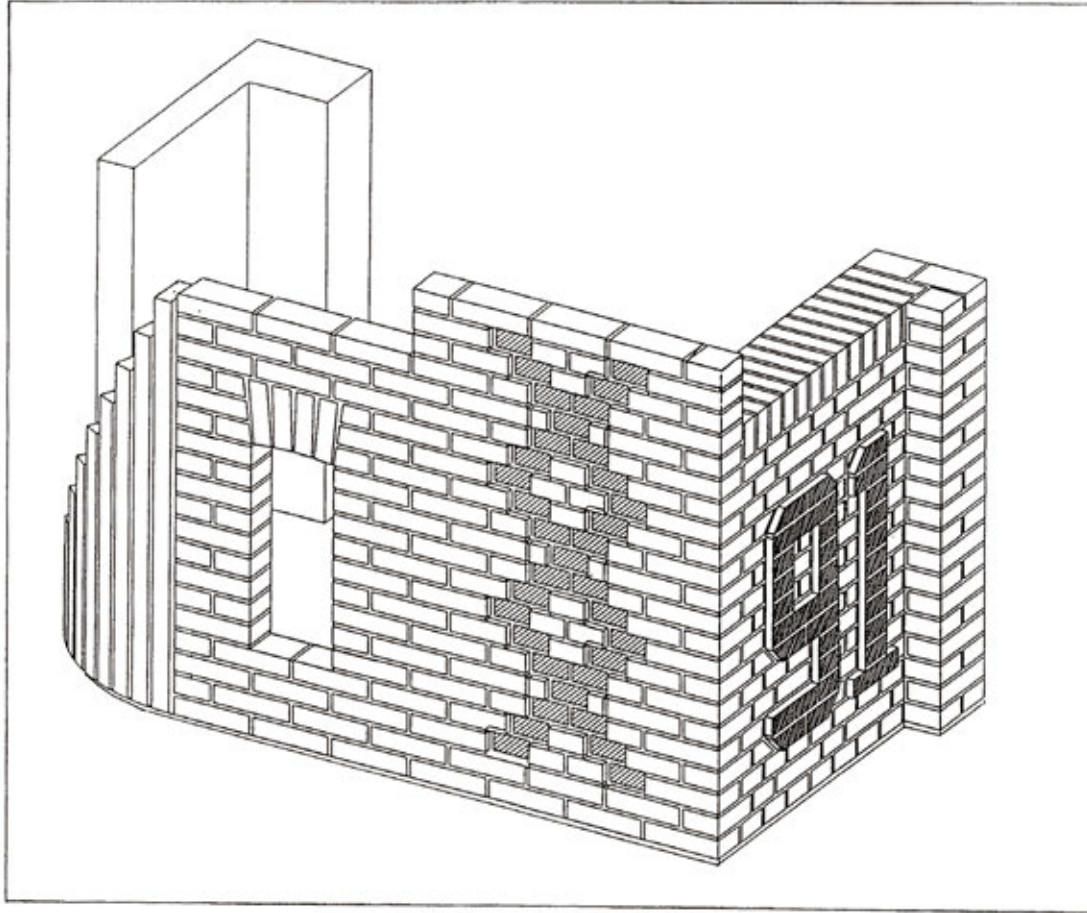
Ammattikasvatushallitus oli tiedustellut Timo Sirkiältä mahdollisuutta ryhtyä muurauslajin ekspertiksi tulevissa olympialaisissa. Sirkiä lähti mukaan myös Amsterdamin kansalliseen kilpailuun ulkopuolisena tarkkailijana ja osallistui tuomariyhmän työskentelyyn päästäkseen lajin vaatimustasoon ja arviointikriteereihin kiinni.

Timo Sirkiä ja ammatinopettaja **Matti Tiainen** pitivät Hollannin kansallista kilpailua suhteel-

lisen vaativana. Hollantilaisten kilpailijoiden tapa muurata jälkisaumattava seinä poikkesi hieman suomalaisesta:

He eivät jättäneet laastia heti syvemmälle pinnasta vaan kaapivat noin neljän tunnin välein saumaraudalla saumat puhtaiksi jälkisaumausta varten. Työssä oli erikoisuutena yläosassa olevat pystytiilet. Ne aiheuttivat sen, että kivistä tuli hakata lapepuolelta 3–5 mm pois, jotta limitys onnistuisi ja saumaksi jäisi edelleen 10 mm. Hollantilaisilla oli erityinen lyöntirauta, jolla tämä onnistui suhteellisen hyvin. Tässä vaiheessa Petri

TEST PROJECT

Timo Sirkian suunnittelema kilpailutyöehdotus valittiin muuraustyön kilpailutehtäväksi Amsterdamin taito-olympialaisissa vuonna 1991. Sirkä käytti hyödykseen Birminghamissa 1989 ja Amsterdamissa syksyllä 1990 toteutettuja kilpailutehtäviä.

joutui turvautumaan lainatyökaluihin, sillä tuomarit halusivat nähdä myös Petrin tekevän saman kavennuksen.

Kilpailun päättyessä työt jäivät kaikilta osanottajilta kesken saumauksen osalta. Petri Vastamäki sijoittui korkeatasoisessa kilpailussa hienosti neljänneksi. Kilpailun järjestäjiltä hän sai muistoksi muurausvasaran ja terän, jolla saattoi harjoitella tiilien kavennusta ennen taito-olympialaisia. Vastamäki kertoi lahjastaan: ”Se katkaisutyökalu oli vähän kuin sirpinterä. Se laitettiin tiilen päälle ja tiili lyötiin vasaralla poikki. Se nopeutti ja tarkkuutti sitä tiilen työstämistä. Parasta reissussa oli, että pääsin tutustumaan paikallisiin työmateriaaleihin. Kyllä me koetimme myöhemmin kehittää niitä työkaluja ja taito-olympialaisiin. Edellisestä kerrasta oli viisastuttu. Yritimme rakentaa työkalupakista mahdollisimman kattavan.”

Sirkiä ja Tiainen totesivat matkaraportissaan, että kilpailu oli selvästi kenraaliharjoitus tulevia taito-olympialaisia varten, sillä se oli järjestetty vastaavalla tavalla kuin Birminghamin kisat edellisenä vuonna. Heidän mielestään matka oli onnistunut ja täytti sille asetetut tavoitteet. He välittivät Suomeen tietoa myös paikallisesta koulutusjärjestelmästä ja kilpailutoiminnasta.

Petri Vastamäen harjoittelua tuleviin taito-olympialaisiin vaikeutti se, että hän suoritti koko valmennusjakson ajan asevelvollisuuttaan. Hän oli saanut Hollannin kansallisia kisoja varten vain lyhyen loman. Tapaamiset valmen-

tajina toimineiden Timo Sirkiän ja Matti Tiaisen kanssa jäivät vähiin. ”Olin ollut joinakin viikonloppuina harjoittelemassa Forssan kurssikeskuksessa. Teimme niitä töitä, joita oli aiemmissa olympialaisissa ollut kilpailutehtävinä, mutta mihinkään pitkäjänteiseen harjoitteluun ei ollut mahdollisuuksia,” toteaa Vastamäki.

SUOMALAINEN EHDOTUS VALITTAAN KILPAILUTYÖKSI

AKH oli nimennyt Timo Sirkiän muurauslajin ekspertiksi taito-olympialaisiin Amsterdamiin. Kunkin ekspertin oli esitettävä ennen kilpailun alkua oma kilpailutyöehdotuksensa, ja Sirkiä olikin lähtenyt työstämään omaa ehdotustaan jo helmikuussa.

Sirkiä onnistui työssään, sillä ensimmäistä kertaa suomalaisen ekspertin ehdotus valittiin kilpailutehtäväksi. Suunnittelussa Sirkiä käytti hyödykseen Birminghamissa ja Amsterdammassa toteutettuja kilpailutehtäviä, joista hän sai tärkeää tietoa myös Birminghamissa kirvesmieslajissa eksperttinä toimineelta **Heikki Oikariselta**. Kun Sirkiä sai ensimmäisen hahmotelman ehdotuksestaan valmiiksi, hän viimeisteli sen yksityiskohdat ja alustavan tiili- ja maalausohjeen yhdessä ammatinopettaja Matti Tiaisen kanssa. Varsinaisen piirtämisen Sirkiä toteutti AutoCAD-ohjelman avulla, koska sillä tavalla työstä saatiin näyttävämpi. Kesäkuussa kilpailutyöehdotus oli monien korjausten ja viimeistelyjen jälkeen valmis. Arvosteluohjeet Sirkiä laati englanniksi.

Ekspertit aloittivat työskentelynsä kisapaikalla viikkoa ennen kilpailun alkua. Muurajilajissa oli Suomen lisäksi ekspertit Englannista, Irlannista, Yhdysvalloista, Sveitsistä, Australiasta, Saksasta ja Hollannista. Tarkkailijana oli seuraavien kisojen isäntämaan Taiwanin edustaja. Pääekspertiksi valittiin saksalainen.

Tutustumis- ja järjestäytymispäivän jälkeen eksperttien keskinäisessä kommunikoinnissa käytettäviksi kieliksi sovittiin englanti ja saksa. Kilpailutyön valinta ja sen muokkaaminen lopulliseksi kilpailutehtäväksi aloitettiin samantien. Eksperttien tuomista kilpailutyöehdotuksista äänestettiin kahdesti. Suomen ehdotus voitti ensimmäisen äänestyksen, Australian ehdotus tuli toiseksi. Toisessa äänestyksessä Suomi voitti, ja Sirkiän ehdotus valittiin kilpailutyön pohjaksi. Sirkiä pohdiskeli myöhemmin eri ehdotuksia:

Töiden piirtämis- ja esitystyylit poikkesivat melkoisesti toisistaan. Joidenkin töiden lukeminen ja ymmärtäminen oli vaikeaa, ja osa oli selvästi liian vaikeita toteutettavaksi 22 tunnissa. Viidessä työssä oli kuvattu tuulimylly jossain muodossa ja monessa taas Amsterdamin vaakunan logo. Valittavan työn piti olla sellainen, että se vaatii muurarin taitoja ja samalla se on näyttävä katselijoille.

Timo Sirkiän laatima ja eksperttien yhdessä muokkaama kilpailutyö oli koristemuuraustehtävä, johon kuului esimerkiksi Amsterdamin vaakunan tulppaanikuvion muuraaminen. Arvi-

ointikohteista 60 prosenttia liittyi objektiiviseen arviointiin eli tarkkaan mittaamiseen. Loput pisteet jaettiin subjektiivisen arvioinnin perusteella: pisteitä jaettiin muun muassa ulkonäöstä, saumoista ja ulosvedosta. ”En tiedä, vastasiko tehtävä ammattityöntekijän arkea, mutta jollain tavallahan ne kilpailijoiden väliset erot oli saatava näkyviin. Silmämääräisesti töiden välillä ei ollut paljonkaan eroja, joten mittauksista ne piti hakea”, toteaa Sirkiä kilpailutyöstään.

Hannele Marttiini (vasemmalla), Veijo Hintsanen ja Pirjo Heikkilä Amsterdamin kilpailussa vuonna 1991.

Ennen kilpailun käynnistymistä eksperttien ohjelmaan kuului osallistuminen ammatillisen koulutuksen laatua käsitelleeseen kongressiin. Kongressin jälkeisenä päivänä tarkistettiin vielä kilpailupaikat, -välineet ja -materiaalit.

Taito-olympialaisten aattona 28.6.1991 kilpailijat pääsivät tutustumaan sekä toisiinsa että kilpailupaikkaan ja heille esiteltiin tuomaristo ja lajimestari. Samana päivänä kilpailijoilla oli mahdollisuus kolmen tunnin ajan kokeilla työvälineitään.

Lauantaina 29. kesäkuuta alkoi itse kilpailu. Jokaiselle kilpailijalle annettiin ohjeet hänen omalla äidinkielellään. Mikäli kukaan eksper-teistä ei puhunut kyseistä kieltä, oli mahdolli-suus käyttää tulkkia. Kilpailutyöt oli käännet-ty jokaisen kilpailijan äidinkielelle. Kilpailun käynnistyttyä eksperttien tehtävänä oli seurata kilpailun kulkua ja pitää huolta siitä, että kaikki noudattivat sääntöjä ja sopimuksia.

Toisen kilpailupäivän aikana alkoi näyttää siltä, että työ jää useimmilta kilpailijoilta kesken. Eks-pertit esittivät yksimielisesti kilpailujohdolle tunnin lisäaikaa, mikä hyväksyttiin. Tiistaina 2. heinäkuuta kilpailu oli ohi. Lopulta vain yksi työ jäi kesken, joten kilpailutehtävä oli osoittautunut oikein laadituksi ja mitoitetuksi. Välittömästi kil-pailun loputtua aloitettiin töiden arviointi.

Ensin suoritettiin subjektiivinen arviointi. Työ työltä pisteet annettiin arvosteluohjeen mu-kaan numerolapuilla. Mikäli kahden eksper-tin antamien pisteiden ero oli yli kaksi pistettä, asiasta keskusteltiin ja jompikumpi ekspertti muutti pisteensä. Työ oli melko hidasta, koska arvosteltavia kohteita oli runsaasti. Seuraavana päivänä jatkettiin objektiivisella arvioinnilla. Iltapäivällä alkoi pistelasku, joka kesti iltamyö-hään, vaikka työtä tehtiin ryhmissä.

PETRI VASTAMÄKI VOITTA MUURAUKSESSA PRONSSIA

Suomen joukkueen menestys oli Amsterdamissa selvästi parempi kuin Birminghamissa, tuloksena

oli yksi pronssimitali ja yksi diplomisija. Silti ki-samenestys jäi kokonaisuudessaan melko heikok-si: Suomi sijoittui 25 maan joukossa sijalle 18.

Kärkeen kiilasivat odotetusti sellaiset teollisuus-maat kuten Taiwan, Korea, Saksa, Sveitsi ja Japa-ni. Eurooppalaisista maista jäivät Suomen jälkeen vain Portugali, Espanja, Mansaari ja Gibraltar.

Rakennusalan yhteistyökumppaneiden voima-kas panostus suomalaisen muurarikilpailijan valmennukseen tuotti Amsterdamissa hie-non tuloksen. Petri Vastamäki voitti Suomelle kautta aikojen ensimmäisen arvokisamitalin kansainvälisissä ammattitaitokilpailuissa. ”Kil-pailupaikkana oli iso halli, missä oli kesäaikaan kuuma ja paljon porukkaa. Olin tutustunut materiaaleihin edellisenä syksynä. Työtavatkin olimme suunnitelleet etukäteen. Kilpailutehtä-vä noudatti sitä samaa kaavaa, mitä aikaisem-matkin tehtävät, joita olimme harjoitelleet”, muistelee Vastamäki kisakokemustaan.

Toinen rakennusalan kilpailulaji oli kirvesmie-hen työ, johon osallistunut vantaalainen kirves-mies **Arto Saastamoinen** jäi lajissaan viimeiseksi. Hän joutui suorittamaan kilpailutehtävää, jolla ei ollut suomalaisten mittapuiden mukaan mitään tekemistä kirvesmiehen ammatin kanssa. Työ oli jonkinlainen ”kolmiulotteinen häkkyrä”, jolle oli vaikea löytää esikuvaa käytännön elämästä.

Pukuompelulajiin osallistunut **Anne Äikäs** ylsi viidenteen sijaan ja diplomisuoritukseen 508 pisteellään.

Amsterdamin taito-olympialaisissa oli ensimmäistä kertaa mukana myös kokkeja ja tarjoilijoita. Tarjoilijalajiin osallistunut **Mikko Olanterä** ja kokkilajissa kilpaillut **Satu Katoniemi** olivat opiskelleet Espoon hotelli- ja ravintolaoppilaitoksessa. Olanterä sijoittui lajissaan 11:nneksi, mutta hän sai erikoismaininnan luonnollisuudesta asiakaspalvelussa. Katoniemi oli lopputuloksissa jaetulla 12. sijalla.

Kilpailu toi yllätyksiä molemmille kilpailijoille, sillä Keski-Euroopassa ravintola-alalla olivat pitkät gourmet-perinteet, joiden vuoksi sekä kokilta että tarjoilijalta vaadittiin paljon. Länsiväylä-lehden haastattelussa 4.8.1991 Katoniemi totesi, että jo ruuanlaittotavat ja raaka-aineet olivat erilaisia. ”Keski-Euroopassa harrastetaan pitkiä lounaita ja hyvää palvelua, kun meillä Suomessa periaatteena on nopeasti syöttää asiakas ja ottaa uusi tilalle. Jos meillä sovellettaisiin eurooppalaisia tapoja, olisi ravintola kahdessa viikossa konkurssissa”, kiteytti puolestaan tarjoilijoiden kilpailuun osallistunut Mikko Olanterä.

Amsterdamin kisojen jälkeen Suomessa keskusteltiin paljon kilpailujen aikana havaituista sääntöjen vastaisista menettelytavoista ja epäoikeudenmukaisuudesta suoritusten arvioinnissa. Opetusneuvos **Pirkko Vesterinen** Opetushallituksesta vaati Insinööriopettaja-lehdessä (3/1991) sääntöjen selkiyttämistä tuomaripelin kitkemiseksi. Arviointia moitti saman lehden haastattelussa myös johtaja Veijo Hintsanen OPH:sta: ”Erityisesti subjektiiviseen arvosteluun perustuvat osa-alueet ovat nykyjärjestel-

mällä epäoikeudenmukaisia. Ne maat, joilla ei ole eksperttia tuomaristossa, kärsivät. Laskelmointi vaivaa tuomaristotyöskentelyä.”

Veijo Hintsanen tähdensi samassa lehtiartikkelissa, ettei suhteellisen heikko kokonaisu-menestys välttämättä johtunut maamme huonosta koulutuksesta. Suomessa ei vain ollut riittävän tehokasta, huiput esiin haravoivaa järjestelmää. Keski-Euroopassa käytössä olevat päättökokeet sen sijaan nostivat väkisinkin kyvyt esille. Ammattitaitoa mittaavat näyttökokeet, tutkinnot ja ammattitaitokilpailut olivat useissa teollisuusmaissa oleellinen osa ammatillista koulutusta ja ammattitaitoon valmennusta.

Syyskuussa 1991 järjestettiin Amsterdamin taito-olympialaisissa menestyneiden kilpailijoiden palkitsemistilaisuus, jossa opetusministeri **Riitta Uosukainen** ojensi Petri Vastamäelle 10 000

Amsterdamin taito-olympialaisissa menestyneille kilpailijoille järjestettiin palkitsemistilaisuus, jossa opetusministeri Riitta Uosukainen ojensi Petri Vastamäelle 10 000 markan ja Anne Äikäälle 5 000 markan arvoiset palkintosekit.

markan ja Anne Äikäälle 5 000 markan arvoiset palkintosekit. Vastamäkeä oli Rakennusteollisuusliitto muistanut erikseen arvokkaalla Rolex-rannekellolla.

Ministeri Uosukainen korosti puheessaan, että ammattitaitokilpailujärjestelmän avulla suomalainen osaaminen joutuu tärkeällä tavalla kansainvälisen arvioinnin ja vertailun kohteeksi. Hän katsoi toiminnan tarvitsevan jatkossa enenevässä määrin opetushallinnon ulkopuolista rahoitusta ja tukea. Hän haastoi työmarkkinajärjestöt mukaan kehittäelytyöhön ja sen rahoittamiseen. ”Suomalainen koulutusjärjestelmä on havaittu kansainvälisissä vertailuissa varsin hyväksi yhdellä poikkeuksella: kykenemme kouluttamaan keskimäärin hyvätasoisia oppilaita, mutta niin sanottuja huippuosaajia koulujärjestelmämme ei nosta esiin”, Uosukainen arvosteli.

Suomen maajoukkue 1991. Joukkueenjohtaja Kari Kiiski kuvassa oikealla.

Suomen joukkueeseen kuuluivat Kari Aalto, CNC-sorvaus; Juhani Johansson, CNC-työstö; Teemu Kangas, CNC-jyrsintä; Satu Katoniemi, kokki; Jarkko Mäenpää, hitsaus; Mikko Olanterä, tarjoilija; Arto Saastamoinen, kirvesmies; Jari Valo, maalaus ja tapetointi; Petri Vastamäki, muuraus; Anne Äikäs, pukuompelu.

HUONO KISAMENESTYS OLI PETTYMYS

Timo Sirkiä kävi kriittisesti läpi Amsterdamin taito-olympialaisten kokemuksia muistiossaan (28.8.1992). Joukkueen menestys kisoissa oli ollut pettymys. Huonoon menestykseen oli Sirkiän mukaan haettavissa syitä myös suomalaisesta yhteiskunnasta. Sirkiä mainitsi esimerkkeinä muun muassa kilpailutradition puuttumisen ammatillisessa koulutuksessa ja hyvinvointivaltion nuorten työmoraalin.

Petri Vastamäki oli aikanaan ylpeä pronssimitalistaan, joka on edelleen hyvässä tallessa. Tämän kirjan julkaisun aikaan hän työskentelee Someron kaupungin palveluksessa rakennustarkastajana.

Pronssimitali kiiltää Someron kaupungintalolla

Petri Vastamäen isä oli ammatiltaan kirvesmies ja äiti hammashoitaja. Kolme hänen nuorempaa veljeään valitsi metallialan, mutta Petri itse kiinnostui rakennusalasta. Hän opiskeli ensin Forssan ammattikoulun talonrakennuslinjalla, minkä jälkeen hän työskenteli vuoden verran paikallisella rakennustyömaalla.

Työkokemusta saatuaan Vastamäki lähti opiskelemaan 12 kuukauden mittaista muuraukskursseja Forssan ammatilliseen kurssikeskukseen. ”Varmastikin ammatinvalintaan vaikutti myös muurarin hyvä palkka tuohon aikaan.”

Vastamäki oli valittu oppilaitoksensa nuorimpana kurssilaisena SM-kisaedustajaksi – hän oli vasta 19-vuotias voittaessaan mestaruuden vuonna 1990 ammatillisten kurssikeskusten välisessä muuraukskilpailussa. Osallistuminen Hollannin kansallisiin kisoihin ja taito-olympialaisiin olivat nuorelle miehelle tietysti elämyksiä. ”Ne olivat minun ensimmäisiä ulkomaanmatkojani.”

Vastamäki oli ylpeä saavutuksestaan. Forssan ammatillinen kurssikeskus, joka myöhemmin muuttui aikuiskoulutuskeskukseksi, halusi pitää kilpailumenestyksen jälkeen hyvistä ammattimiehistä kiinni. Vastamäki työskenteli siellä osa-aikaisena ammatinopettajana useiden vuosien ajan. Samalla hän teki omia muuraustyökeikkoja.

Vastamäki lähti 1990-luvun alkupuolella kolmeksi vuodeksi opiskelemaan Hämeenlinnan teknilliseen oppilaitokseen ja valmistui rakennusmestariksi vuonna 1995. 1990-luvun lopulla muurareita ei enää haluttu palkata yrityksiin vakituisiksi työntekijöiksi. ”Oli pakko laittaa yritys. Perustin sen toiminimellä ja olin yrityksen ainoa työntekijä. 2000-luvulla käytin myös jonkin verran aliorakoitsijoita.”

Vastamäki toimi muurauslajin eksperttinä St. Gallenin kisoissa Sveitsissä 1997 ja Montrealin kisoissa Kanadassa 1999. Hän kertoo olleensa Suomen ammatitaito – Skill Finland ry:n organisoimassa eksperttikoulutuksessa mukana. Erityisesti kielikurssista oli hyötyä. ”Kielitaitoni ei ole koskaan ollut hyvä, mutta kyllä sitä aina jotenkin eksperttiryhmän mukana selviytyi niistä tehtävistä. Kilpailutehtävät olivat muuttuneet minun ajoistani ja huonompaan suuntaan. Ennen tehtiin käsin kaikki leikkaukset. Nyt siellä sai jo käyttää sähkötyökaluja. Kahta kilpailijaa kohden oli yksi sahaustyökalu, joten toinen joutui odottamaan vuoroaan. Se oli melkoista kaaosta, kun kilpailijat juoksivat tiilien kanssa pitkin hallia.”

Petri Vastamäki on työskennellyt vuodesta 2008 Someron kaupungin palveluksessa rakennustarkastajana. ■

Muualla maailmassa nuorten taito-olympialaisia pidettiin Sirkiän mielestä suuressa arvossa, ja monet maat olivat isoilla joukkueilla mukana. Usein näissä maissa kotiutuvan kilpailujoukkueen otti vastaan vähintään maan pääministeri.

Sirkiä korosti, että Suomen oli tärkeä olla mukana kilpailutoiminnassa jo yksin näkyvyyden takia, mutta vielä tärkeämpiä olivat ammattiosaamisen kehittämistavoitteet. Pääosin kilpailulajit olivat tehtäviltään ja vaatimustasoiltaan verrattavissa suomalaiseseen teollisuusosaamiseen. ”Lajeja kuitenkin kehitetään koko ajan, ja Suomi on saanut tehtäväkseen rakennusalan töiden soveltuvuuden arvioinnin ja kehittämishdotuksen tekemisen vuonna 1992. Tämänkaltaisella toiminnalla on mahdollisuus vaikuttaa kilpailujen kuvaan ja viestittää oma näkemyksensä nykyajan ja tulevaisuuden ammattiosaamisesta.”

Amsterdamin taito-olympialaisia ja seuraavaksi järjestettäviä Taiwanin kisoja käsittelevässä tiedotteessaan (9.7.1991) Veijo Hintsanen otti esille myös suomalaisen kilpailujärjestelmän ongelmat. Pitkälle ja kalliille kilpailumatkalle Taiwaniin ei hänen mielestään kannattanut lähettää kovin monen lajin edustajia, jos valmentautumista ei pystytty hoitamaan kisojen vaatimalla tavalla.

Hintsasen mielestä rakennusteollisuus oli siihen mennessä hoitanut asian parhaiten. Hän otti jälleen esille tarpeen perustaa kilpailutoimintaan keskittynyt organisaatio. ”Sektorikohtais-

ten ratkaisujen vaihtoehtona tai täydentäjänä myös meillä voisi monien muiden maiden tapaan olla rahasto tai säätiö, jonka kautta hoidettaisiin sekä kotimaiset Taitaja-kilpailut että kansainväliset Skill Olympics -kilpailut.”

Hintsanen kokosi ammattitaitokilpailuja ja niiden organisaatioita käsittelevän muistion 18.8.1991. Siinä hän vertaili suomalaista järjestelmää muissa maissa toteutettuihin toimintamalleihin. Hän totesi, että kotimaassa kansainvälistä ammattitaitokilpailutoimintaa on lähes kautta linjan leimannut harrastajamaisuus ja heikko sitoutuminen.

Varsinkin valmennuksessa on oltu niin kaukana sekä Keski-Euroopan että Kaukoidän teollisuusmaiden tasosta, ettei menestymisen edellytyksiä ole ollut. Ammattitaito-olympialaisten osanottajamaiden järjestelmien vertailu osoittaa, että lähes kaikissa tapauksissa teollisuudella tai laajemmin ottaen elinkeinoelämällä on keskeinen rooli sekä kansallisten ammattitaitokilpailujen tai ammattitutkintojen järjestämisessä että kilpailijoiden valmentamisessa kansainvälisiin ammattitaitokilpailuihin. Useimmissa maissa ammattitaitokilpailuja varten on luotu oma kansallinen organisaatio, joka voi nojautua joko puhtaasti yksityiseen sektoriin tai olla sen ja julkisen vallan yhteinen. Viimemainittua on toteutettu erilaisia organisointitapoja käyttäen; rahasto, säätiö, yhdistys, yhteistyösopimus.

Suomessa taito-olympialaisten järjestelyt olivat olleet lähellä Irlannin mallia, jossa pääasiassa valtio oli opetushallinnon kautta rahoittanut toimintaa. Kansalliset Taitaja-kilpailut oli taas tietoisesti yritetty pitää erillään opetushallinnon suorasta ohjauksesta tai rahoituksesta. Kun näissä järjestelyissä oli ollut koko ajan suuria ongelmia, oli paikallaan selvittää vaihtoehtoisia toimintamalleja. ”Keskeisin kysymys on eri tahojen valmius osallistua toiminnan organisointiin ja rahoitukseen. Miten ja millä ehdoilla”, Hintsanen pohti muistiossaan.

2

Suomesta taitava
ammattitaitokilpailujen
järjestäjä

Suomen ammattitaito – Skill Finland ry perustetaan

1990-luvun alussa kävi ilmeiseksi, että Suomeen oli tarpeen perustaa puolueeton organisaatio, jonka tehtäväksi määriteltäisiin ammattillisen koulutuksen arvostuksen ja vetovoiman kehittäminen ja kilpailutoiminnan organisointi. Vaikka aiemmin eri yhteyksissä oli puhuttu säätiön perustamisesta, katsottiin kuitenkin tarkoituksenmukaisemmaksi perustaa rekisteröity yhdistys. Johtavana ajatuksena oli saada yhdistyksen puheenjohtajaksi henkilö, jolla oli riittävästi vaikutusvaltaa ja suorat yhteydet ope-
tushallintoon.

Oleellista oli myös saattaa yhteen oppilaitoskenttä ja elinkeinoelämä. Ammattikasvatushallituksen (AKH) lakkauttamisen ja Opetushallituksen (OPH) perustamisen jälkeen ei tuntunut helpolta löytää kilpailutoiminnan ve-

täjää eläkkeelle vuonna 1991 siirtyneen AKH:n pääjohtajan Jorma Pöyhösen tilalle. Ei ainakaan sellaista, joka olisi ollut yhtä innostunut ja omistautunut. Huoli osoittautui kuitenkin turhaksi: uunituoreen OPH:n ensimmäinen pääjohtaja **Vilho Hirvi** otti mielellään haasteen vastaan.

Taitaja-kisoissa vuonna 1992 Hirvi antoi tervetuloa tunnustusta ammattitaitokilpailutoiminnalle. Hän näki sillä olevan merkitystä myös suomalaisen koulutusjärjestelmän kyvyille vastata Euroopan integraatiokehityksen asettamiin koulutuksellisiin haasteisiin.

Taitaja-kilpailut ovat toimineet tienraivaajina uusien menettelytapojen ja ajatusmallien hakemisessa ammattitaidon osoittamiseen ja arviointiin. Kilpailut ovat tuoneet ammatil-

PERUSTAMISKIRJA

Me allekirjoittaneet perustamme täten Suomen ammat-
titaito - Skill Finland -nimisen yhdistyksen, lii-
tyimme yhdistyksen jäseniksi ja hyväksyimme sille
ohkeen liitetyt säännöt.

Helsingissä tammikuun 11. päivänä 1993

<i>Vilho Hirvi</i>	Vilho Hirvi
<i>Jarmo Nurmi</i>	Jarmo Nurmi
<i>Matti Pekko</i>	Matti Pekko
<i>Erko Lankila</i>	Erko Lankila
<i>Tapani Tikenoja</i>	Tapani Tikenoja
<i>Arto Seärinen</i>	Arto Seärinen
<i>Piirjo Heikkilä</i>	Piirjo Heikkilä
<i>Veijo Hintsanen</i>	Veijo Hintsanen
<i>Jenna Kuisma</i>	Jenna Kuisma
<i>Kari Purhonen</i>	Kari Purhonen
<i>Petri Pohjonen</i>	Petri Pohjonen
<i>Reuno Jarnila</i>	Reuno Jarnila
<i>Piirjo Elo</i>	Piirjo Elo
<i>Ilhan Heikid</i>	Ilhan Heikid

Suomen ammattitaito – Skill Finland ry:n perustajajäsenet

Perustajajäsenet 11.1.1993

- Elo Pirjo
(Ammatillisen Koulutuksen Talouspäälliköt ry)
- Hamid Ilhan (Opetushallitus)
- Heikkilä Pirjo (Opetushallitus)
- Hintsanen Veijo (Opetushallitus)
- Hirvi Vilho (Opetushallitus)
- Jarnila Rauno (Helsingin Opetusvirasto)
- Lankila Esko
(Suomen Ammatillisten Oppilaitosten Liitto)
- Nurmio Jarmo (Opetusalan Ammattijärjestö)
- Pekko Matti (Ammattikasvatussäätiö)
- Pohjonen Petri
(Ammatillisten Aikuiskoulutuskeskusten liitto)
- Purhonen Kari
(Teollisuuden ja Työntantajain Keskusliitto)
- Saarinen Arto
(Ammatillisten Oppilaitosten Rehtoriliitto)
- Tikanoja Tapani (Yksityisrittäjien säätiö)
- Kuisma Jaana
(Suomen Ammattiin Opiskelevien Keskusliitto)

Yhteisöjäsenet vuonna 1993 liittymisjärjestyksessä

- Teollisuuden ja liikealojen ammatilliset oppilaitokset ry
- AEL
- Autoalan työnantajaliitto
- Teollisuuden ja Työntantajain Keskusliitto
- Finnairin ilmailuopisto
- Metalliteollisuuden työnantajaliitto
- Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto SAKKI ry.
- Ammatillisten Oppilaitosten Rehtoriliitto ry.
- Länsi-Lapin ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä
- Ammattikasvatussäätiö
- Ammatillisen Koulutuksen Talouspäälliköt ry.
- Turun teknillinen ammattioppilaitos
- Opetushallitus
- Vakka-Suomen ammattioppilaitos
- Ammatillisten Aikuiskoulutuskeskusten liitto
- Kokkolan ammattioppilaitos
- Pieksämäen ammattioppilaitos
- Savonlinnan ammattioppilaitos
- Opetusalan Ammattijärjestö ry.
- Seinäjoen ammattioppilaitos

liselle koulutukselle myönteistä julkisuutta ja luoneet pohjaa opintojen päättövaiheeseen ajoittuvan arvioinnin kehittämiseksi. Kilpailulla on siten tärkeä rooli Suomen ammatillisen koulutuksen siirtämisessä euroaikaan.

UUDEN YHDISTYKSEN TOIMINTA KÄYNNISTYY 1990-LUVUN LAMAN KESKELLÄ

Veijo Hintsanen laati pohjapaperin, johon hän kirjasi ajatuksia muun muassa tulevan yhdistyksen toiminnan tarkoituksesta ja tavoitteista. Yhdistyksen sääntöjen kirjoittaminen annettiin näiden luonnosten pohjalta Suomen ammatillisten oppilaitosten liitto SAOLin puheenjohtajan, Kokkolan kaupunginjohtaja **Esko Lankilan** tehtäväksi.

Vilho Hirvi kutsui perustavan kokouksen koolle 11.1.1993. OPH:n pääjohtajan huoneessa järjestetyssä tilaisuudessa oli koolla vaikutusvaltainen joukko ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi kiinnostuneita tahoja. Niiden tahojen edustajat, jotka jo tässä vaiheessa olivat päättäneet osallistua yhdistyksen toimintaan, allekirjoittivat perustamisasiakirjan.

Yhdistyksen nimeksi tuli Suomen ammattitaito – Skill Finland ry, ja sen kotipaikaksi merkittiin Helsingin kaupunki. Perustetun yhdistyksen tarkoituksena oli edistää ammatillisen koulutuksen arvostusta ja tunnettavuutta yhteiskunnassa, ammatillisen koulutuksen oppimistuloksia sekä opiskelijoiden kiinnostusta ammattitaidon jatkuvaan kehittämiseen ja itsenäiseen yrittäjyyteen.

Vilho Hirvi (1941–2001) oli Opetushallituksen pääjohtaja vuosina 1991–1994 ja opetusministeriön kansliapäällikkö vuosina 1995–2001. Hän kutsui koolle Skills Finlandin perustamiskokouksen ja oli Skills Finland ry:n hallituksen jäsen vuonna 1993 sekä puheenjohtaja vuosina 1994–2000. Hirvi oli IVTON Suomen virallinen delegaatti vuosina 1995–1999.

Sääntöjen mukaan yhdistys toteutti tarkoitustaan

1. seuraamalla ammatillisen koulutuksen tilaa ja ammattitaidon arvostusta yhteiskunnassa sekä tekemällä näitä asioita koskevia aloitteita ja esityksiä
2. organisoimalla valtakunnallisia teollisuus- ja palvelualojen ammattitaitokilpailuja
3. tukemalla suomalaisten osallistumista kansainvälisiin ammattitaito-olympialaisiin ja niihin liittyvään ammattitaidon kansainväliseen edistämistoimintaan
4. jakamalla apurahoja ja stipendejä
5. harjoittamalla toimialaansa koskevaa tiedotus- ja julkaisutoimintaa.

Kaupunkineuvos Esko Lankila (1928–2009) oli Skill Finlandin perustajajäsen ja ensimmäinen hallituksen puheenjohtaja vuosina 1993–1994. Hän kirjoitti yhdistyksen ensimmäiset säännöt.

Henkilöjäsenet ovat yhdistyksen toiminnan alusta alkaen olleet tärkeä verkosto oppilaitoksiin päin. Kuntayhtymän johtaja Matti Notko Ylä-Savon ammattiopistosta on ollut pitkäaikainen, aktiivinen henkilöjäsen, joka kantaa ylpeänä rinnassaan jäsenyydestä kertovaa rintamerkkiä.

Yhdistyksen tavoitteena ei ollut voiton taikka muun taloudellisen ansion hankkiminen siihen osallisille, eikä sen toiminta muutoinkaan saanut muodostua pääasiallisesti taloudelliseksi.

Yhdistyksen tarkoitus ja tehtävät ovat säilyneet muuttumattomina aina nykypäivään saakka.

Hallituksen puheenjohtajana toimi 22.12.1993 saakka Esko Lankila, minkä jälkeen puheenjohtajuuden otti vastaan Vilho Hirvi. **Kari Purhonen** valittiin hallituksen varapuheenjohtajaksi ja Pirjo Heikkilä sihteeriksi. OPH:n osastosihteerinä työskennellyt **Hannele Marttiini** nimettiin rahastonhoitajaksi. Muiksi hallituksen jäseniksi valittiin **Pirjo Elo**, **Eero Heinäluoma**, **Reijo Paananen**, **Veijo Hintsanen**, **Jaana Kuisma**, **Jarmo Nurmio**, **Matti Pekko**, **Petri Pohjonen**, **Arto Saarinen** ja **Pentti Rauhala**.

Hallitus kokoontui vuoden 1993 aikana kolme kertaa. Se käynnisti yhdistyksen toiminnan, loi sille taloudellisen perustan ja asetti avukseen Työ-, Jäsenhankinta-, Taitaja- ja Olympiajaokset.

Taitaja-jaoksen tärkeimpänä tehtävänä oli laatia säännöt Taitaja 1994 -kilpailua varten, ja se kokoontui ensimmäisen toimintavuoden aikana viisi kertaa. Olympiajaoksen toiminta päätettiin käynnistää vasta vuonna 1994. Tavoitteeksi asetettiin osallistuminen 15 lajiin vuoden 1995 taito-olympialaisissa Lyonissa. Jaoston tehtävänä oli organisoida kilpailijoiden valinta ja valmentaminen kisoihin.

Jäsenhankintajaos kokoontui vuoden aikana keran. Se keskittyi tiedottamaan yhdistyksen toiminnasta lähinnä eri järjestöjen avulla. Sääntöjen mukaan yhdistyksen jäseneksi saattoivat liittyä sekä yhteisöt että yksityiset henkilöt. Jäsenmaksu oli ensimmäisenä vuonna yhteisöjäseniltä tuhat markkaa ja henkilöjäseniltä sata markkaa. Vuoden 1993 lopussa oli jäsenmaksun maksaneita henkilöjäseniä 25 ja yhteisöjäseniä 20.

Toimintasuunnitelma yhdistyksen ensimmäiselle täydelle toimintavuodelle, vuodelle 1994, hyväksyttiin vuosikokouksessa 11.4.1994. Suunnitelman mukaisesti ”Yhdistyksen tavoitteena on vakiinnuttaa toimintansa ensimmäisenä täytenä vuonna. Erityistä huomiota toiminnassa kiinnitetään yhdistyksen julkisuus-

Perustajajäseniä Skills Finland ry:n 15-vuotisgaalajuhlissa. Kuvassa vasemmalta Jaana Ylitalo, Matti Pekko, Veijo Hintsanen, Arto Saarinen, Petri Pohjonen (etualalla), Kari Purhonen, Rauno Jarnila, Pirjo Elo, Ilhan Hamid. Kuvasta puuttuvat Vilho Hirvi, Jarmo Nurmio, Esko Lankila, Tapani Tikanoja ja Pirjo Heikkilä.

kuvaan. Tarkoituksena on, että yhdistys ja sen tavoitteet tulevat tunnetuiksi valtion ja kunnan hallinnossa sekä elinkeinoelämän että koulutuksen piirissä. Keskeisiä vaikuttamisen kohteita eri tasoilla ovat poliittiset päätöksentekijät, elinkeinoelämä ja järjestöt. Avainasemassa ovat ammatillista koulutusta järjestävien oppilaitosten henkilöstö ja opiskelijat.”

Vuonna 1994 keskityttiin edelleen jäsenten ja varojen hankintaan. Vuoden 1994 toiminta-

kertomukseen saatiin kirjattua jo 45 yhteisöjä jäsentä ja 36 henkilöjäsentä.

Vuonna 1994 järjestettiin ensimmäistä kertaa uuden yhdistyksen koordinoimat Taitaja-kilpailut, osallistuttiin ensimmäistä kertaa Next Step -messuille sekä kartoitettiin Lyonin taito-olympialaisten osallistumislajit ja käynnistettiin valmentautuminen niihin.

Yhdistyksen perustamisajankohta 1990-luvun laman keskellä toi omat haasteensa toiminnan käynnistämiseksi. Laman myötä valtio, kunnat, oppilaitokset ja yritykset laskivat tarkkaan jokaisen sijoittamansa markan ja siitä saatavan hyödyn.

Pirjo Elo edusti yhdistyksen hallituksessa Ammatillisen Koulutuksen Talouspäälliköt ry:tä. Elon mukaan ammatillinen koulutus oli tuohon aikaan melkoisessa aallonpohjassa. Oli tarvetta sekä lisätä ammatillisen koulutuksen vetovoimaa että ennen kaikkea parantaa opiskelijoiden ammattitaitoa. Päivänpolttavia puheenaiheita ammatillisessa koulutuksessa olivat nuorten syrjäytymisen estäminen, henkilökunnan lomautukset ja rahoituslainsäädännön uudistuksen aiheuttama epävarmuus.

”Esimerkiksi talouspäällikköyhdistys lähti mukaan siitä yksinkertaisesta syystä, että jollei ammatillinen koulutus ollut vetovoimainen, ei talouskaan toimi. On ollut iso asia, että talouspäälliköt ovat todella kiitettävän hyvin ymmärtäneet kilpailemisen arvon koulutuksen kehittä-

Pirjo Elo on Skill Finlandin perustajajäsen. Hän toimi yhdistyksen hallituksessa 1993–2006 ja työ- ja talousvaliokunnassa 2003–2011. Itä-Uudenmaan koulutuskuntayhtymän hallintojohtajana työskennellyt Elo edusti Ammatillisen koulutuksen talouspäälliköitä, jonka puheenjohtaja hän oli 1998–2005.

täjänä, vaikka se onkin monta kertaa tuottanut ylimääräisiä kustannuksia”, toteaa Pirjo Elo.

Elo kertoo Vilho Hirven henkilökohtaisesti sitoutuneen nostamaan ammatillisen koulutuksen arvostusta. Hirvi näki tilanteen kansantaloudellisenä ja kansallisena ongelmana, joka pitää voittaa. Hänen panoksensa yhdistyksen toiminnan käynnistysvaiheessa oli ratkaiseva. Yhdistyksen toiminta alkoi pienimuotoisena ja talkoovoimin. Hallituksen jäsenille ei maksettu kokouspalkkioita eikä muitakaan korvauksia, mutta OPH:n pääjohtaja tarjosi aina hyvät pullakahvit.

Hannele Marttiini oli saanut ensikosketuksen ammattitaitokilpailutoimintaan jo vuonna 1988 työskennellessään AKH:n teollisuusopetuksen osastolla, missä hän oli avustanut kilpailutoi-

Talous kasvaa yhdistyksen toiminnan myötä

Yhdistyksen ensimmäinen vuosibudjetti oli niukka. Ensimmäisen vuoden tuloslaskelman mukaan yhdistys käytti toimintaansa 2 647 markkaa ja myönsi stipendejä 15 000 markan arvosta. Yhdistys sai Yksityisyrittäjien säätiöltä 100 000 markan avustuksen taitokilpailutoiminnan tukemiseen. Suomen ammatillisten oppilaitosten liitto tuki yhdistyksen toiminnan käynnistymistä ja ammattitaitokilpailujen kehittämistä kahdella 10 000 markan lahjoituksella. Avustuksia yhdistykselle kertyi yhteensä 157 400 markkaa ja jäsenmaksutuloja 20 400 markkaa.

Seuraavakin toimintavuosi oli numeroiden valossa vielä vaatimaton. Vuoden 1994 tuloslaskelmasta käy ilmi, että kulut toiminnasta olivat hie-man yli 21 000 markkaa ja Taitaja-kilpailuista vähän alle 13 000 markkaa. Vuoden aikana oli saatu avustuksia yhteensä 115 000 markkaa ja jäsenmaksutuloja runsaat 43 000 markkaa. Toiminnan alkuvuosien tärkeitä tukijoita oli muiden muassa Raha-automaattiyhdistys, jonka avustukset oli osoitettu nuorten ammatillisen osaamisen edistämiseen ja tukemiseen.

Kolmen toimintavuoden jälkeen yhdistykselle oli kertynyt jonkin verran omia varoja, ja kun opetusministeriö teki päätöksen vuosittaisesta yleisavustuksesta, toimintaa saatettiin laajentaa

merkittävästi. Ensimmäisten vuosiansa aikana yhdistyksellä ei ollut yhtään päätoimista työntekijää, vaan Opetushallituksen ylitarkastaja Pirjo Heikkilä hoiti toiminnanjohtajan tehtäviä oman virkatyönsä ohessa. Osastosihteeri Hannele Marttiini oli alusta lähtien hoitanut sekä yhdistyksen toimintaan että kilpailutoimintaan liittyviä käytännön asioita niin ikään oman toimensa ohella. Vuonna 1996 saatettiin palkata ensimmäinen kokopäivätoiminen toiminnanjohtaja. Ensimmäiset EU-projektit käynnistettiin vuonna 2001. Projektirahoituksella yhdistys on pystynyt antamaan tukevan pohjan huipputaloustyölle ja kehittämään peruskoulun yhdeksäsluokkalaisille suunnattua Taitaja9-kilpailutoimintaa.

Helsingissä vuonna 2005 järjestettyjen ammattitaidon MM-kilpailujen vaikutus alkoi merkittävästi näkyä yhdistyksen taloudessa vuodesta 2003 alkaen. Siihen saakka yritysyhteistyön tuottojen määrä euroina oli ollut vähäistä. Yritysten rooli koko toiminnan kannalta oli kuitenkin alusta lähtien merkittävä. Helsingin kisojen jälkeen yhteistyö ja verkottuminen yrityselämän kanssa on jatkunut ja monipuolistunut. ■

minnan käynnistämässä aktiivisesti toimineita esimiehiään, ensin Juhani Honkaa ja sitten Veijo Hintsasta. ”Alkuvuosina kaikki käytännön järjestelyt kansainvälisiin kilpailuihin osallistumiseksi hoidettiin AKH:ssa ja myöhemmin OPH:ssa, pääasiassa teollisuusopetuksen osastolla. Innostuin asiaan heti ja halusin olla mukana.”

Hannele Marttiini muistelee, että tuohon aikaan tärkeimmät sähköiset työvälineet olivat tekstinkäsittelylaitteet ja telefaksi. Paperitöitä oli kisojen alla melkoisesti, ja käytännön asioita hoidettiin innostuneesti oman työn ohessa pienellä joukolla.

YHDISTYS OTTAA VASTUUN TAITAJA-KILPAILUSTA

Vuoden 1992 Taitaja-kilpailut olivat viimeiset Suomen Ammattioppilaitosten Liiton järjestämät, SAOL:n toiminta lopetettiin vuonna 1993. Taitajan sijaan järjestettiin vuonna 1993 ainoastaan rakennusalan kilpailu, Rakennus-Taitaja. Suomen Ammattitaito – Skill Finland ry otti vastuun Taitajasta vuodesta 1994 alkaen. Vuosien 1994–1996 kilpailut järjestettiin yhteistyössä Opetushallituksen ja eri alojen koulutustoimikuntien kanssa. Oppilaitostason kilpailujen järjestämisvastuu oli paikallisilla ammatillisilla neuvottelukunnilla, jotka tekivät päätökset sekä kilpailutehtävistä että arvosteluperusteista. Loppukilpailu toteutettiin alakohtaisina kilpailuina eri puolilla maata. Vuonna 1996 järjestettiin Taitaja

Opetushallituksen pääjohtajan sihteerinä pitkään työskennellyt Hannele Marttiini toimi Skills Finlandin rahastonhoitajana 1993–1995. Hän johti Suomen WorldSkills-maajoukkuetta vuosina 1995–2005.

jo yhdeksässä lajissa. Lisäksi vuoden aikana järjestettiin erilliset kilpailut floristiikassa sekä Internet- ja multimedialajissa, joka pidettiin Aulangolla Interaktiivinen teknologia-koulutuskonferenssin yhteydessä.

Vuoden 1996 toimintakertomukseen saatettiin kirjata varsin positiivinen arvio: ”Taitaja-kilpailut ovat muutaman hiljaisemman vuoden jälkeen taas heräämässä uuteen eloon. Taitaja-kilpailun kehittämiseksi haetaan jatkuvasti uusia ideoita, joiden avulla yhä useammat oppilaitokset saataisiin toimintaan mukaan.”

Virkamiesten arkea

Virkamiehet saattoivat joutua yllättäviinkin tilanteisiin. Suomalaisten valmistautuessa Taiwanin taito-olympialaisiin vuonna 1993 Veijo Hintsanen oli saanut kilpailunjärjestäjiltä lentorahtina paketin, joka oli epämääräisyytensä takia herättänyt suomalaisissa tulliviranomaisissa epäilyjä ja juuttunut tulliin. "Minun ei auttanut muuta kuin lähteä lentokentälle selvittämään tilannetta. Siinä minä sitten aukaisin paketin tiukkailmeisen tullimiehen silmien edessä. Sieltä tuli esiin johdon pätkiä, kaakeleita, tiiliä, kangaspaloja ja kaikenlaista muuta pientä tavaraa", kertoo Hannele Marttiini.

Kyse oli taito-olympialaisten kilpailutehtävissä käytettävistä materiaalinäytteistä. Koska tullimies ei ollut koskaan kuullutkaan ammatitaitokilpailuista, Marttiini joutui esittelemään asiaa ja selvittämään, mihin kilpailulajiin kyseiset näytteet kuuluivat. "Tämä kaakeli tulee laatoittajalle ja tämä kankaanpala ompelijalle... Tullimies murahteli jotain vastaukseksi, mutta suostui lopulta antamaan paketin sisällön minulle. Eikä tullia tarvinnut maksaa."

*Janne Rantala (oikealla) jakoi muurauslajin kultamitalin
Taiwanin kilpailijan kanssa Taipein kilpailussa 1993.*

Suomelle ensimmäinen kultamitali taito-olympialaisissa vuonna 1993

Suomen ammattitaito – Skill Finland ry:n ensimmäisessä toimintakertomuksessa vuodelta 1993 saatiin heti kertoa hyviä uutisia. Muurari **Janne Rantala** oli voittanut kesäkuussa nuorten taito-olympialaisissa Taiwanin Taipeiissa kultamitalin. Yhdistys myönsi kisoissa menestyneille kilpailijoille, Rantalalle ja diplomisijan saavuttaneelle sähköhitsaajalle **Mikko Niemiselle**, 10 000 markan ja 5 000 markan stipendit.

Muurauksen ja sähköhitsauksen lisäksi Suomi osallistui metallijyrsintään, CNC-koneistukseen, teollisuussähköasennukseen, kirvesmiehen työhön, maalaukseen ja pukuompeluun sekä mekatroniikkaan, joka järjestettiin nyt ensimmäistä kertaa virallisena kilpailulajina.

Joukkueenjohtajana toimineen Opetushallituksen opetusneuvoksen **Pirkko Vesterisen** mukaan

joukkueen yhteishenki oli erittäin hyvä ja tunnelma joukkueessa korkealla lähes koko ajan. Vesterinen esitti kisa-arviossaan, että jatkossa valmennuksessa pitää kiinnittää erityistä huomiota kahteen seikkaan: kilpailijoiden kykyyn ja haluun kilpailla, ei pelkkään osaamiseen, sekä vieraaseen kulttuuriin ja siinä elämiseen ja olemiseen. Hänen mukaansa esimerkiksi ruokailut tuottivat joillekin kilpailijoille ongelmia.

Diplomisijaan yltänyt sähköhitsaaja Mikko Nieminen kuvaa Sakki-lehden haastattelussa omia kisakokemuksiaan seuraavasti:

“Oli aika kuumat oltavat juu. Sähköhitsaus on muutenkin lämmintä hommaa, mutta kilpailuhalli oli sijoitettu kaikkein kuumimpaan paikkaan. 47 astetta oli kaikkien kovin lämpötila, mitä siitä hallista mitattiin, että kyllä

siellä tarkeni. Nestettä meni 5–7-tuntisten päivien aikana litratolkulla. Vähän hukassa oli varsinkin ensimmäisenä päivänä, kun oli oudot systeemit ja aika kova kiire, että jos toisen kerran pääsisi... Valitettavasti ei pääse. Säännöt kun ovat sellaiset.”

Kaiken kaikkiaan Mikko Nieminen piti Taipeiin kisoja erittäin myönteisenä tapahtumana. ”Hieno kokemus se oli. Itseluottamus nousi kyllä aika paljon. Jälkeenpäin on mukava muistella, että siellä pysyi 16 ulkomaalaisen tahdissa. Ei ne siellä sen parempia ole kuin täälläkään.” Mikko ehti pohtia jo ennen olympialaisia ulkomaille töihin lähtemistä, ja kisakokemus toi ajatukseen ehkä vielä lisää pontta. ”Kyllä mä joskus ulkomaille töihin menenkin. Niin kauan kun on nuori ja voi lähteä, niin meinaan lähteä kokemusta hakemaan.”

Janne Rantalan saavuttama kultamitali jatkoi rakennusalan hyvää menestystä. Olihan Suomen kaikkien aikojen ensimmäinen mitali, **Petri Vastamäen** pronssi vuoden 1991 Amsterdamin taito-olympialaisissa saavutettu juuri muurauksessa. Janne Rantala olivat valmentaneet **Timo Sirkiä** ja **Matti Tiainen**. Sirkiä toimi Taipeiissa myös muurauksien eksperttinä. Rantala valmennettiin karsintakisan jälkeen puolenkymmentä kertaa, yhteensä seitsemän viikon ajan.

”Tehtäväjako valmennuksessa toimi niin, että minä hoidin teknisen valmennuksen ja ammattimurari hoiti perusvalmennuksen. Me veimme valmennuk-

sen todella pitkälle Rakennusliiton ja Rakennusteollisuusliiton kanssa, ja yhteistyö sujui hyvin. Saimmehan olympiatasolla kolmena vuonna peräkkäin mitalin, ensin pronssia, sitten kultaa ja vielä hopeaa. Hopeaa toi **Sami Ojanen** Lyonista vuonna 1995. Menestys johtui paljolti siitä, että haimme yhdessä liittojen kanssa edustajat työelämästä. Meillä oli vuoden mittainen valmennusjakso, johon käytettiin oppisopimusta”, kertoo Sirkiä.

Taipeissa kilpailijat joutuivat tekemään koriste-muurauksen, jossa yhdelle sivulle piti muurata auringon nousu, toiselle vuosiluku 93 ja kolmannelle olympiatuli. Tehtävä oli vaativa, määräaikaan mennessä 15 kilpailijasta ainoastaan seitsemän sai työnsä valmiiksi. Janne Rantala ei yllätynyt kilpailutehtävästä. ”Kun näin piirustukset, tiesin heti, että selviän. Niissä ei ollut mitään pelättävää.”

Rantala oli huolissaan vain työkalupakistaan: olivatko kaikki tarpeelliset työkalut tulleet varmasti mukaan? Sähkötyökaluja, joita suomalaisella työmaalla yleisesti käytettiin, ei kilpailussa ollut lupa käyttää. Se oli opittu jo Birminghamissa vuonna 1989.

Rantalan huoli osoittautuikin aiheelliseksi, sillä pakista puuttui yksi olennaisen tärkeä väline: tiilien katkaisemiseen tarkoitettu kovametallisaaha. Kilpailussa käytettiin muuraukseen kovia ja isorakeisia tulitiiliä, jotka murenivat helposti. Suomessa sellaisia käytettiin vain tulisijojen muuraukseen. Suomalainen tiili katkesi tasaisesti, kun siihen lyötiin lujaa ja napakasti, mutta kilpailutiilet murenivat sellaisesta iskusta täysin.

Rantala osoitti ongelman ratkaisemisessa kylmähermoisuutta ja neuvokkuutta. Hän alkoi valita tiilistä ehjimpiä hieromalla niitä vastakkain, jolloin liikkeestä syntynyt ääni kertoi tiilen käyttökelpoisuudesta. Rikkonainen tiili rahisi, ja kun sellaista yritti katkaista, se mureni käsiin. Helposti katkaistavasta ehjästä tiilestä syntyi sen sijaan terävä ääni. Tällä keinolla Rantala pääsi jatkamaan kilpailua menettämättä liiaksi aikaa valmistelutöihin.

Kun suomalainen kilpailun päätyttyä sai tasapisteet taiwanilaisen kanssa ja ylsi jaettuun voittoon, World Trade Center oli revetä suomalaisyleisön riemusta.

Rantalan vanhemmat olivat mukana kilpailumatkalla. Pentti-isä, muurari jo toisessa polvessa, kertoi luottaneensa koko ajan poikaansa, koska tiesi tämän keskittymiskyvyn olevan ilmiömäinen. Siitä huolimatta kultamitali liikutti isää. Sirpa-äidin kädet vapisivat tunnekuohusta niin, ettei hän saanut kiinnitettyä kultaista ranneketjua Jannen käteen. Ketju oli perheen lahja pojalle.

KYKENEKÖ EUROOPPA VASTAAMAAN KAUKOIDÄN ASETTAMAAN HAASTEeseen?

Vuoden 1993 Taiwanin kisoihin oli valmistauduttu huolellisemmin kuin kaksii aiempiin taito-olympialaisiin. Yhä useammassa lajeissa oli järjestetty karsintoja, ja valmennuskin oli hieman paremmalla tolalla. Tällä kertaa Suomen joukkue oli saanut sääntömuutoksen an-

siosta jokaiseen osallistumaansa lajiin oman eksperttinsä mukaan, mitä oli pidetty ensiarvoisen tärkeänä menestymisen kannalta.

Valmetin koulutuspäällikkö **Teuvo Närvänen**, joka oli osallistunut jo kaksiiin taito-olympialaisiin eksperttinä, valittiin nyt metallijyrnsinän pääekspertiksi. Hän siis johti ensimmäisenä suomalaisena lajituomariston toimintaa. OPH:n ylitarkastajana työskennellyt Annamaija Aro toimi Taiwanin kisoissa ensimmäistä kertaa pukuompelun eksperttinä.

OPH:n pääjohtaja ja International Vocational Training Organisationin (IVTO) hallinnollisen komitean jäsen Vilho Hirvi nosti taito-olympialaisten palautepäivän tilaisuudessa 10.9.1993 esiin Kaukoidän maiden menestyksen, johon hän piti yhtenä syynä näissä maissa toteutettua erikoisvalmennusta. Korean, Taiwanin ja Japanin kilpailijat osallistuivat valmennukseen täysipäiväisesti 1–3 vuotta lajista ja taustayrityksestä riippuen.

”Useissa maissa arvostetaan erittäin korkealle menestymistä nuorten taito-olympialaisissa. Japanin, Korean ja Taiwanin nuorten voittaminen on muille maille yhä vaikeampaa. Tulosten perusteella voidaankin kysyä, miten Eurooppa aikoo vastata Kaukoidän ammattitaidon haasteisiin vai onko periksi antaminen meidän valintamme”, sanoi Vilho Hirvi.

Hirvi otti myös puheeksi saman asian kuin opetusministeri **Riitta Uosukainen** kaksi vuotta aiemmin: koulutusjärjestelmämme ei nostonut

Janne Rantala muurasi grillin Mauno ja Tellervo Koivistolle

Suomen ensimmäisen taito-olympialaisten kulta-mitalistin, muurari Janne Rantalan ympärille luotiin Ammattitaito hallinnassa -projekti, joka toimi yli kaksi vuotta. Projektin tavoitteena oli lisätä ammattitaidon arvostusta järjestämällä tilaisuuksia, joissa nuoret voivat konkreettisesti nähdä maailman parasta muurausta. Samalla pyrittiin myös jakamaan tietoa eri koulutusmuodoista, taito-olympialaisista ja Taitaja-kilpailuista. Projektin rahoittajia olivat Opetushallitus, Ammatillisten Aikuskoulutuskeskusten Liitto, Opetusalan ammattijärjestö OAJ, Rakennusliitto, Rakennusteollisuuden Keskusliitto, Suomen ammattitaito – Skill Finland, Optiroc ja Tiileritehtaat. Projektin käytössä oli OAJ:n tiedotuskanavat, ja sen koordinaattorina toimi rakennusalan koulutustoimikunta.

Kultamitalisti Janne Rantalan taidonnäytteitä saatiin ihailla ympäri Suomea järjestetyissä yli kymmenessä Ammattitaito hallinnassa -projektin liittyneessä yleisötilaisuudessa vuoden 1994 keväällä ja kesällä.

Rantala muurasi erilaisissa tilaisuuksissa aina grillin, jonka useimmiten suunnitteli hänen valmentajansa Timo Sirkiä. Grillejä lahjoitettiin sekä julkisuuden henkilöille että erilaisille järjestöille. Ajatuksena oli, että muuratut tuotteet mainostavat hyvää ammattitaitoa koko elinikensä ajan.

Ensimmäisen grillinsä Rantala teki Next Step -messuilla tammikuussa 1994. Grilli lahjoitettiin presidenttipari **Mauno ja Tellervo Koivistolle** heidän kesäasunnolleen Inkoon Tähtelään. Rantala asensi grillin paikalleen kesäkuussa yhdessä Timo Sirkiän ja **Pertti Törmälän** kanssa.

Kaustisen musiikkijuhlilla Rantala taituroi **Pia Purhosen** suunnitteleman erikoisen Musiikin aallot-grillin, jonka valmistumista pääministeri **Esko Aho** katseli kiinnostuneena vaikutusvaltaisen seurueensa kanssa. Esko Aholle lahjoitettiin myöhemmin oma grilli.

Rantalan mukaan kokemukset projektista olivat todella myönteiset, yleisöä oli tilaisuuksissa runsaasti ja työt herättivät paljon kiinnostusta. Ammattitaito hallinnassa -projektin ansiota lienee ollut myös se, että rakennusalalla tuli menestystä myös vuoden 1995 taito-olympialaisissa Lyonissa.

Mistä projekti sai nimensä? Kun Janne Rantalalta kysyttiin, osaako hän muurauksen lisäksi myös laatoittaa, Janne vastasi: ”Kyllä sekin on hallinnassa.” Tästä syntyi projektille nimi – Ammattitaito hallinnassa. ■

riittävästi esiin huippuosaajia. Hirvi korosti taito-olympialaisten merkitystä oppimista-pahtumana. Esimerkiksi Taiein kilpailutöitä saattoi hänen mielestään käyttää suomalaisen näyttötutkintojärjestelmän kehittämiseen. Laadunarvioinnista oli tulossa kansallisesti ja kansainvälisesti yhä keskeisempi ammatillisen koulutuksen kehittämisväline.

Lehtori **Seppo Huhtiniemi** Pirkanmaan ammattioppilaitoksesta oli ollut alusta lähtien mukana järjestämässä Taitaja-kilpailuja ja olympiaedustajien karsintoja. Taiwanin kilpailujen jälkeen hän totesi lehtikolumnissaan, että kansainvälisistä kisoista kootulla kokemuksella on oma merkityksensä myös suomalaisen opetuksen suunnitteluun ja kehittämiseen. Huhtiniemellä oli valmentajakokemusta ainoastaan Taitaja-kilpailusta, mutta jo sillä kokemuksella hän saattoi todeta, että kädentaitojen valmentaminen on aivan yhtä vaativaa kuin urheilijoiden valmentaminen.

Huhtiniemen mielestä valmennus sopii oppilaitosympäristöön, koska se osaltaan lisää niin opettajien kuin opiskelijoiden motivaatiota ponnisteluisissa hyvän ammattitaidon puolesta.

Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) johtavaksi rehtoriksi 1990-luvun alussa siirtynyt Veijo Hintsanen arvosteli Taiwanin kisojen muistiossaan 10.9.1993 jälleen suomalaista koulutusjärjestelmää ja etenkin vuosikymmeniä jatkunutta nuorten ihmisten kouluttamista ”toisen palvelukseen pitkällä yhtäjaksoisella ja todellisesta työelämästä irralleen vedetyllä koulutuksella, jossa pääideologiana on ollut

koulutuksellinen tasa-arvo ja yleisten perusvalmiuksien antaminen kaikkialla maassa mahdollisimman samalla tavalla”. Hintsasen mielestä koko järjestelmään olisi puhallettava uusi henki, uudenlainen toimintakulttuuri, joka arvostaisi yksilöiden erilaista lahjakkuutta, innovatiivisuutta, sisäistä yrittäjyyttä ja oppilaitosten omaleimaista profiloitumista.

Hintsanen pohti jo alkuvuodesta 1993 sitä, olisiko Suomella edellytyksiä hakea vuoden 2001 taito-olympialaisia. Myöhemmin syksyllä kuitenkin päädyttiin siihen, että liian vähäisellä kokemuspohjalla ei kisoja kannattanut lähteä hakemaan. Oli käynyt myös ilmi, että kisaisännän valinnassa noudatetun maanosien vuorotteluperiaatteen vuoksi vuosina 1999 ja 2001 kisat tulitaisiin joka tapauksessa järjestämään Euroopan ulkopuolella, kun vuosien 1995 ja 1997 kisat oli jo myönnetty Eurooppaan. Hintsanen arvioi:

Kansainvälisten kilpailujen järjestäminen on mahdotonta, jos kansallista järjestelmää ei ole. Kansallisen järjestelmän luominen vaatii edellä esitettyä korkean tason päätöksentekoa ja sitoutumista sekä tulosvastuullista vetäjää, joka pystyy luomaan tarvittavan organisaation ja hankkimaan yhdessä taustavaikuttajien kanssa asialle riittävän taloudellisen tuen. Kansallinen järjestelmä voidaan rakentaa keväällä 1993 perustetun Suomen ammattitaito – Skill Finland ry:n pohjalle. Sen tueksi tarvitaan kuitenkin kansallinen taito-olympiakomitea, joka takaa ylimpien päättäjien sitoutumisen sekä kansallisen järjestelmän luomiseen että olympialaisten järjestämiseen.

Kiinnostuneita kuulijoita Skills Finland ry:n vuoden 2008 seminaarissa Tallinnassa Viru-hotellin kongressitiloissa. Seminaarin teemana oli Tulevaisuus ja huipputasaajat.

Yhdistys kasvaa ja kisamenestys kohenee

SKILLS-LAIVASEMINAARISTA MUODOSTUU PERINNE

Yhtenä vuodelle 1994 kirjattuna tavoitteena oli selvittää mahdollisuudet järjestää tammikuussa 1995 laivaseminaari rehtoreille ja apulaisrehtoreille. Seminaarin valmistelut aloitettiin vuonna 1994, ja seminaari toteutettiin yhteistyössä Opetushallituksen kanssa M/S Silja Symphonylla 26.–28.1.1995.

Seminaarin teemana oli Taito tavoitteena – laatu kriteerinä. Kahden seminaaripäivän aikana esiteltiin suomalaisia ja kansainvälisiä arviointistrategioita sekä keskusteltiin ammatillisen koulutuksen laadun kohottamisesta. Teemaa valottivat muun muassa kehityspäällikkö **Kaisa Kautto-Koivula** (Nokia Telecommunication), jonka esityksessä käsiteltiin yritys näkökulmasta koulutuksen laatuun ja tuloksellisuuteen kohdistuvia odotuksia, sekä dosentti **Urpo Sarala** (Helsingin yliopisto,

kasvatustieteen laitos), joka perehdytti kuulijat opetuksen laadun osatekijöihin ammatillisessa koulutuksessa. Yhdistyksen ensimmäiseen seminaariin saatiin myös ulkomaisia vieraita. International Vocational Training Organisationin (IVTO) presidentti, hollantilainen **Cees Beuk** kertoi järjestön toiminnasta sekä Hollannin ammatillisesta koulutusjärjestelmästä ja ammatillisen koulutuksen laadun arvioinnista. Ruotsi oli liittynyt järjestöön edellisenä vuonna, ja sen edustajana paikalla oli Skolverketin osastopäällikkö **Sten Petterson**, jonka aiheena oli ruotsalainen arviointijärjestelmä.

Palaute oli niin hyvää, että vastaava seminaari päätettiin järjestää myös seuraavana vuonna. Yhdistyksen hallitus arvioi, että samaa teemaa voitaisiin jatkaa näkökulmaa syventäen. Tarkoituksena oli myös, että yhdistys voisi pitää yllä keskustelua opetuksen laadusta sekä kehitellä laatusertifikaatteja.

Merkittävä perinne, joka on vuosien varrella vain vahvistanut asemaansa, oli syntynyt. Laiseminaari jatkoi tietyllä tavalla ensimmäisten Taitaja-suurtapahtumien asiantuntijaseminaariperinnettä. Tarkoituksena oli koota ammatillisen koulutuksen ammattilaiset kerran vuodessa kaksipäiväiseen tapahtumaan saamaan tietoa, vaihtamaan ajatuksia ja kokemuksia, ideoimaan, verkostoitumaan ja innostumaan. Helsinki-Tukholma-Helsinki-risteilyn muodossa toteutettavalla seminaarilla on alusta lähtien ollut merkittävä rooli myös yhdistyksen varainhankinnan välineenä.

SUOMALAISILLE MENESTYSTÄ LYONISSA VUONNA 1995

Lyönin taito-olympialaisiin vuonna 1995 osallistui 500 kilpailijaa ja lähes yhtä monta eksperttiä 28 eri maasta. Mestaruudesta kamppailtiin 37 virallisessa lajissa, joista 20:ssä nähtiin suomalainen osallistuja. Kun näytöslajiin osallistuneet lasketaan mukaan, Lyonissa kilpaili yhteensä 24 suomalaista. Joukkue oli jo niin suuri, että kilpailusääntöjen mukaan Suomi sai lähettää kilpailijoiden tueksi kaksi joukkueenjohtajaa. Pirkko Vesterisen avuksi toiseksi joukkueenjohtajaksi nimettiin Hannele Marttiini Opetushallituksesta. Tästä alkoi Marttiinin aina vuoteen 2005 saakka jatkunut ura joukkueenjohtajana.

Suomen joukkue menestyi Lyonissa erittäin hyvin. Kotiin tuomisina oli kaksi kultaa, yksi hopea ja viisi diplomisijaa. Rakennusalan kilpailijat olivat jälleen vahvasti esillä: **Kasimir Kvist** voitti laatoituksessa kultaa ja Sami Ojanen muurauksessa hopeaa. Kirvesmiehen työhön osallistunut **Jarkko Pakaslahti** sai diplomin.

Muita diplomisuorituksiin ylänneitä suomalaisia olivat **Jukka Kenttämies** ja **Jarkko Vähä-Tahlo** mekatroniikassa, **Teija Mattson** pukuompelussa, **Lukas Bäckström** autonasennuksessa ja **Mikko Levoska** tarjoilussa.

Suomalaiset osallistuivat Lyonissa myös näytöslajina olleeseen multimedialajiin (Global Multimedia Challenge), jossa olivat Suomen lisäksi mukana joukkueet Australiasta, Yhdys-

Laivaseminaareissa kehitetään yhdessä

Seminaarien teemoiksi on vuosittain nostettu ammatillisen koulutuksen ja kilpailutoiminnan kehittämisen kannalta keskeisiä ja ajankohtaisia aihealueita. Jo ensimmäinen seminaari keräsi yli sata osallistujaa. Sittenkin osanottajien määrä on vaihdellut 150:n ja 300:n välillä.

Puhujiksi seminaareihin on saatu korkeaa-arvoisia valtiohallinnon, yritysten, työmarkkinajärjestöjen, koulutuksen järjestäjien ja tutkimuksen edustajia, omien alojensa kansallisia ja kansainvälisiä huipputasiantuntijoita, urheiluelämän edustajia ja ammattitaitokilpailujen parhaita osajia. Seminaareissa on perinteisesti annettu tilaa myös nuorille osajille ja heidän näkemyksilleen.

Seminaarien rakenne ja konsepti ovat vuosien saatossa pysyneet kutakuinkin samanlaisina. Ohjelma on tiukka ja asiapainotteinen, mutta toisena päivänä on yleensä varattu halukkaille aikaa tutustua Tukholmaan. Viime vuosina yhä suurempi osa seminaariväestä on Tukholmaan tutustumisen sijasta käyttänyt ajan omien kokoustensa ja koulutustilaisuuksiensa järjestämiseen.

Joinakin vuosina toisen päivän ohjelma on jaettu kahteen teemaan, joista toinen on käsitellyt kilpailutoimintaa ja toinen ammatillisen koulutuksen kehittämistä yleisemmin. Vaihtelua seminaariohjelmaan on haettu kyselytunneilla ja paneeleilla. Vuonna 1996 kokeiltiin uudenlaista non-stop-työpajaa; osanottajilla oli matkan aikana mahdollisuus perehtyä multimediaan ja internetiin!

Vuoden 1996 seminaarissa, jonka teemana oli ”Kansainvälinen tulevaisuus”, luovutettiin emeritus pääjohtaja Jorma Pöyhöselle IVTON kunniajäsenen diplomi. Seuraavia suomalaisia kunniajäseniä saatiin odottaa yli kymmenen vuotta: Veijo Hintsanen nimettiin WSI:n kunniajäseneksi vuonna 2011 ja Timo Lankinen vuonna 2012.

Yhdistyksen vuoden 2005 suururakka, Helsingin WorldSkills-kilpailut, näkyi myös seminaariohjelmien painotuksissa. Vuonna 2003 otsikkona oli ”Suurtalkoot – taito-olympialaiset 2005”. Kahtena seuraavana vuonna nimenä oli ”Ammatillisen osaamisen vuosi 2005 – kohti ammattitaidon MM-kilpailuja”.

Vuoden 2008 seminaari järjestettiin poikkeuksellisesti Tallinnassa yhteistyössä Skills Finlandin virolaisen sisarjärjestön Innoven kanssa.

Vuonna 2013 yhdistys täytti 20 vuotta ja Taitaja-kilpailu 25 vuotta. Tämän kunniaksi järjestettiin Hämeenlinnan Vanajanlinnassa kaksipäiväinen juhlaseminaari. Seminaarin toisena päivänä järjestettiin ryhmäpohdiskelu, Vanajan vaellus, jonka tuloksena yhdistyksen strategiaan kirjattiin selkeänä tahtotilana EuroSkills 2020 -tapahtuman järjestäminen Suomessa. Vanajanlinnassa myös palkittiin ansioituneita yhdistyksen ja Taitajan alkuajojen toimijoita.

valloista, Britanniasta, Ruotsista ja Malesiasta. Kaksitoista tuomaria arvioi nuorten työskente-lyä neljän päivän aikana.

Joukkuekilpailu suoritettiin erikoisella tavalla: neljän hengen tiimistä kaksi toimi kisapaikalla Lyonissa ja kaksi kotimaassa. **Jussi Tuominen** ja **Kari Helenius** tekivät juttuja ja ottivat valokuvia kisatapahtumista Lyonissa. He lähettivät materiaalin internetin välityksellä Suomeen, jossa **Timo Oksanen** ja **Janne Ostrovski** kokosivat materiaalista nettisivut ja toimittivat ne takaisin Ranskaan.

Suomen joukkue koottiin viime tingassa, mutta lopputuloksen perusteella kilpailijoiden valinta ja toteutettu työnjako osuivat nappiin: Suomi voitti kultamitalin. Kolme joukkueen jäsenistä opiskeli tai oli opiskellut tietotekniikkaa Hämeen ammattikorkeakoulun Forssan yksikössä. Jussi Tuominen opiskeli kisojen aikaan Hämeenlinnan Liiketalouden ja Tietotekniikan Instituutissa.

Janne Ostrovski luonnehti joukkueen toimintaa kirjeenvaihtaja- ja taittotiimiksi, joka yhdessä kehitti ja ylläpiti web-sivustoa. Ranskan päässä tarvittiin sosiaalista ja teknistä osaamista, Suomessa etupäässä teknistä osaamista. ”Onnistuimme tasapainoisesti työssämme koko kilpailun ajan, mikä oli varmasti yksi voittomme avain.” Ostrovskin mielestä kilpailulaji ja kilpailutehtävät olivat tulevaisuutta ennakoivia. 1990-luvun puolivälissä ei vielä järjestetty multimedialajien laajamittaista koulutusta missään päin maailmaa. Se loi toisaalta tasavertaisen pohjan

Rakennusalan kilpailijat olivat jälleen vahvasti esillä Lyonissa vuonna 1995. Kasimir Kvist (oikealla) voitti laatoituksessa kultaa ja Sami Ojanen muurauksessa hopeaa.

kaikille kilpailuun osallistuneille tiimeille: kilpailijat olivat itseoppineita ja alasta tavalla tai toisella kiinnostuneita.

Multimedialajia ei järjestetty tässä muodossa enää toistamiseen. Ostrovskin mielestä tekniikka meni 1990-luvun puolivälissä kovasti eteenpäin, multimedialajien käsite laajeni ja internetin käyttö lisääntyi. Reportterin osuus kilpailulajissa jäi yhteen kokeiluun. Informaatioteknologia oli kuitenkin ollut kilpailulajina jo Taiwanin kisoista vuodesta 1993 alkaen. Verkkosivujen suunnittelu, Web Design, tuli mukaan ensimmäisen kerran St. Gallenin WSC-kisoissa 2003, jolloin suomalainen **Joni Aaltonen** ylsi lajissa diplomisuoritukseen ja tuli pian sen jälkeen palkatuksi WSI-organisaation tieto- ja viestintäteknologiatiimiin.

Joukkueenjohtaja Pirkko Vesterisen mielestä ilahduttavaa oli, että Lyonissa menestystä tuli sekä perinteisissä että uusissa lajeissa. Amatitaito-olympialaiset ovat aina unohtumaton

kokemus nuorille ammattilaisille, heidän opettajilleen ja eksperteilleen sekä kaikille kilpailujärjestelyihin aktiivisesti osallistuneille.

Olen tutustunut suomalaisiin nuoriin, jotka ovat joko vielä koulutuksessa tai ovat oppilaitoksista vastikään valmistuneita nuoria ammattilaisia. Olen nähnyt, miten he reagoivat kireässä kilpailutilanteessa ja tilanteen lauetua. Olen aistunut, miten tunnelma on tiivis ja innostus nuorten keskuudessa suurta. Olen myös kuullut, miten hyvin he selviävät vieraalla kielellä vieraassa maassa. Voin vain sanoa, että heistä voimme olla todella ylpeitä.

Myös eksperteistä saatettiin olla ylpeitä. Suomalaisen ekspertin laatima kilpailutyöehdotus valittiin seuraavien kisojen kilpailutehtäväksi jo kahdessa lajissa: Timo Sirkiän ehdotus muurauksessa jo toistamiseen ja Annamaija Aron pukuompelussa ensimmäistä kertaa. Aron Lyonissa esittelemä ehdotus oli Suomessa valmistettu tiimityönä.

MAAILMANPOLITIikka VAIKUTTAA KISOIHIN

Toukokuussa 1995 Ranska oli saanut vaaleissa uuden presidentin, **Jacques Chiracin**. Pian valintansa jälkeen Chirac oli määrännyt ydinkokeiden jatkamisesta Mururoan atollilla Ranskan Polynesiassa huolimatta ankarasta kansainvälisestä kritiikistä. Presidentin toteuttamat budjettileikkaukset ja eläkeuudistusten hylkääminen puolestaan nostivat ranskalaisissa syksyn aikana esiin protestimieltä ja aiheuttivat

Opetusneuvos Pirkko Vesterinen oli Suomen WorldSkills-maajoukkueen johtaja vuosina 1993–1995 sekä ravintolapalvelulajin ekspertti vuonna 1991.

lakkoja. Marras-joulukuussa nähtiin maassa suurin yleislakko sitten vuoden 1968. Levoton protestimieliala heijastui myös lokakuun puolivälissä pidettyihin ammattitaito-olympialaisiin.

Muurari Sami Ojanen kuvasi tunnelmaa kisa-kaupungissa sähköiseksi. Taito-olympialaisten avajaisia jouduttiin lykkäämään pommiuhan takia, ja yhteinen illanvietto peruuntui samasta syystä.

Kisapäivien erikoisimmaksi kokemukseksi Ojanen mainitsee erään ruokailutilaisuuden. Heitä oli pöydässä syömässä kolme suomalaista, kun äkkiä heidän pöytänsä eteen tuli ranskalainen herrasmies, joka ”solkkasi ranskaa”. Suomalaiset eivät ymmärtäneet kieltä ja olivat vähän väsyksissäkin kilpailupäivän jälkeen. Ranskalainen sai lopulta tarpeekseen yksinpuhelusta ja toivotti suomalaisille englanniksi hyvää ruokahalua. ”Saman tien siihen pelmahti toimitta-

jiä ja kuvausporukkaa pöydän ympärille. Yksi toimittaja haukkui meille englanniksi kyseisen miehen maanrakoon. Silloin me vasta tajusimme, että kaveri oli presidentti Jacques Chirac.”

Koska suomalaisnuorten menestys Lyonin taito-olympialaisissa oli hyvä, kotimaassa otettiin kisojen jälkeen ensimmäistä kertaa vakavammin ja laajemmin esille taito-olympialaisten vähäinen arvostus mediassa.

Metallityöväen Liiton ammattikoulutussihteeri **Pekka Porvali** suomi ankarasti Palkkatyöläisen haastattelussa (31.10.1995) olympiajoukkueen nuivaa vastaanottoa ja tiedotusvälineiden välipitämättömyyttä. ”Kun vuorineuvos julistaa suomalaisen menestyvän maailmalla vain erinomaisella osaamisella, lausunto välitetään viestimissä nopeasti ja tehokkaasti. Mutta kun ammattitaidon maailmanmestarit palaavat kotiin, vain yhdellä tiedotusvälineellä ja Opetushallituksen pääjohtajalla on aikaa.”

Helsingin Sanomien päätoimittaja **Keijo K. Kulha** ihmetteli samaa asiaa kolumnissaan ”Nuorten taito-olympialaiset” (HS 19.11.1995) kysyen: ”Olivatko vastaanotto ja julkisuus saavutetun menestyksen mukaisia?” Kulhan mielestä ammattitaito-olympialaiset ovat erinomainen keino vertailla eri maiden amatillista osaamista. Menestys kisoissa kertoi hänen mukaansa osanottajamaan koulutuksen tasosta, työskentelyn laadusta ja työmoraalistakin. ”Ne ovat ammattilaisten, eivät amatöörien kisat!”

Kulha puuttui kolumnissaan myös akateemisen koulutuksen yliarvostukseen, joka ei osoittanut laantumisen merkkejä siitä huolimatta, että akateeminen tutkinto ei suinkaan taannut työpaikkaa. Hänen mielestään nuorille täytyy pystyä vaihtoehtona tarjoamaan amatillista koulutusta, joka voi vastata heidän tarpeitaan ja toisaalta taata heille entistä turvallisemmat työnäykymät.

Toivottavasti taito-olympialaisten kaltaiset kisat ja suomalaisten niissä saavuttama menestys kääntävät omalta osaltaan huomiota aiempaa enemmän myös käden taitoihin, joilla tulee olemaan suurempi merkitys jatkossa. Jokaisella on mahdollisuus löytää omat menestystekijänsä ja panostaa niihin. Samalla kansakuntakin menestyy hyvin kovassa kansainvälisessä kilpailussa.

TIMO SIRKIÄSTÄ YHDISTYKSEN ENSIMMÄINEN PÄÄTOIMINEN TOIMINNANJOHTAJA

Vuosi 1996 oli yhdistyksen toiminnassa käänntekevä: opetusministeriö päätti myöntää sille vuosittaisen yleisavustuksen, 250 000 markkaa, valtakunnallisten nuorten ammattitaitokilpailujen organisointiin sekä nuorten valmentautumiseen ja osallistumiseen kansainvälisiin ammattitaito-olympialaisiin. Lisäksi Yksityisyrittäjien Säätiö tuki yhdistyksen toimintaa vuosittain 100 000 markalla.

Yleisavustuksen turvin yhdistys pystyi palkkaamaan päätoimisen toiminnanjohtajan. Toiminnanjohtajaksi kutsuttiin Timo Sirkkiä huhtikuun

Sami Ojanen peri ammattitaidon isältään

Muurari Sami Ojanen voitti hopeaa Lyonin taito-olympialaisissa. Kun Peräseinäjoella syntyneeltä Ojaselta kysytään, milloin hän aloitti muuraushommat, hän vastaa aina samalla tavalla: ”Kuusivuotiaana, kun auttelin isää piipun muuraamisessa ja tipahdin ensimmäisen kerran katolta.” Ojanen on muurari jo viidennessä polvessa. Poika muurasi ensimmäisen pohjalaismuurinsa 12-vuotiaana yhdessä isänsä **Heikki Ojasen** kanssa.

Sami Ojanen suoritti talonrakennuslinjan Törnävän ammattioppilaitoksessa Seinäjoella. Valmistautuessaan Lyonin taito-olympialaisiin hän työskenteli pääkaupunkiseudulla. ”Jos siihen aikaan halusi valmentautua, piti olla valmis itsekin satsamaan melkoisesti. Olin joka kuukausi yhden viikon pois urakatöistä ja harjoittelin Forssan aikuiskoulutuskeskuksessa.”

Edellisten kisojen kultamitalisti Janne Rantala on myös kotoisin Pohjanmaalta. Nuorten miesten isät tunsivat toisensa, koska olivat työskennelleet samoilla rakennustyömailla. Tultuaan valituksi maajoukkueeseen Ojanen kävi tapaamassa Rantala ja keskustelemassa tämän kanssa kilpailukokemuksista. ”Kyllähän Janne oli minulle esikuva ja antoi sellaisen kipinän kilpailuun. Olen minä sen hänelle rehellisesti sanonutkin.”

Lyonin jälkeen Ojanen työskenteli Seicon Oy:n, nykyisen Peab Oy:n, palveluksessa pääkaupunkiseudulla ja teki muuraustöitä huomattavissa rakennus- ja saneerauskohteissa, joista tunnetuimmat olivat Nykytaiteen museo Kiasma, Tennispalatsi ja Outokummun pääkonttori.

Vantaalla tuohon aikaan asunut Ojanen palasi vuonna 2000 Pohjanmaalle. Hän asuu nykyisin Seinäjoella vaimonsa ja kahden lapsensa kanssa ja on perustanut yrityksen, joka keskittyy tulisijojen rakentamiseen.

TELEVISIOMAINOS TEKI SAMI OJASESTA JULKKIKSEN

Sami Ojasesta tuli koko Suomen tuntema Juhla Mokka -mies onnekkaan sattuman kautta. Hän otti yhteyttä Suomen johtavaan kahvinvalmistajaan, Gustav Paulig -yhtiöön osallistuakseen talon järjestämään kädentaitajakilpailuun. Kilpailu oli jo ehditty järjestää, mutta MTV-kolmoselle mainoselokuvia valmistaneen tuotantoyhtiön ohjaaja kiinnostui muurarista. ”He etsivät koko ajan uusia kädentaitajia Juhla Mokka -mainossarjaan. Ohjaaja kiinnostui, kun kerroin yhteisestä työurastamme isäni kanssa.”

Kahvimainossarja oli pyörinyt televisiossa jo parin vuosikymmenen ajan, ja kädentaitajat kilpailivat pääsystä suosittuun sarjaan mukaan. 2000-luvun alussa yhtä mainospätkää varten koekuvattiin parikymmentä osaaajaa.

Heikki ja Sami Ojanen menivät koekuvauksiin, minkä jälkeen mainoselokuva päätettiin kuvata. Kuvaukset tehtiin vuonna 1996 Peräseinäjoella kahdessa eri työkohteessa. "Näissä mainoksissa ei ollut käsikirjoitusta. Ohjaaja jututti meitä ja samalla kamera kuvasi koko ajan."

Kolme päivää kestäneiden kuvauksien aikana syntyi liki kaksi tuntia nauhaa. Materiaalista leikattiin 45 sekuntia kestäneeseen elokuvaan mu-

Sami Ojasaari tuli koko Suomen tuntema Juhla Mokka -mies hänen esiinnyttyään isänsä muurari Heikki Ojasaarin kanssa Pauligin kädentaitajia esittelevässä mainossarjassa.

kaan 30 sekuntia. Mainoksella oli valtava vaikutus: se toi Samille työtilaisuuksia ja tunnettuutta, joka kantaa vielä tänäkin päivänä.

Kahviyhdistys järjesti 1999 yleisöäänestyksen parhaimmasta Juhla Mokka -kädentaitajamainosfilmistä. Muurarien lämpimässä jutustelussa oli jotakin, joka osui työtä ja ammattitaitoa arvostavien suomalaisten sydämiin. Kisan voittanut mainos sai kolmanneksen kaikista annetuista äänistä. ■

alusta lukien. Työsuhde oli määräaikainen ja jatkui vuoden 1997 loppuun saakka. Sirkiää oli pyydetty tehtävään jo vuonna 1993, mutta asiasta oli luovuttu rahoituksen puuttumisen takia.

Opetushallitus antoi yhdistykselle ilmaisen työtilan omista toimitiloistaan Hakaniemestä. Toiminnanjohtajan tehtäviin kuului hoitaa yhdistyksen perustoiminta, Taitaja-kilpailut ja kahden vuoden välein kansainväliset taito-olympiakisat. ”Taitaja-järjestelyt oli iso juttu meille. Haimme osallistujat kilpailuun ja etsimme aluekilpailujen sekä loppukilpailujen järjestäjät. Liittojen vahva tuki auttoi. Varsinkin rakennus- ja sähköalan liitot osallistuivat toimintaan antamalla palkintoja ja toimimalla kilpailuissa jonkin verran tuomareina”, Sirkiä muistelee.

Kilpailu- ja valmennustoiminnan pyörittämiseksi ideoitiin erilaisia rahoitusratkaisuja. Esimerkiksi autoalan kilpailulajeja ja pukuompelua rahoitettiin haastekilpailuilla. Se toimi pukuompelun osalta niin, että alan firmat haastoivat toisiaan mukaan tietyllä summalla. Annamajja Aro ja Timo Sirkiä vastasivat haasteiden toimittamisesta. Vastineena maksamalleen haastesummalle yritys sai nimensä esiin alan lehdessä.

Timo Sirkiä puuttui yhdistyksen varainhankinnan epävakaisuuteen kirjoituksessaan Suomen ammattitaito – Skill Finland ry:n jäsentiedotteessa (1/1997). Yhdistys oli hänen mielestään tullut kehityksessään tienpäähän, ”jossa tulee valita suunta ja toiminnat tulevaisuuteen katsoen”. Toiminnan tuli hänen mielestään olla yhä pitkäjänteisempää ja suunnitelmallisempaa.

Timo Sirkiä oli Skill Finland ry:n toiminnanjohtaja vuosina 1996–2000. Hän oli yhdistyksen hallituksen jäsen vuonna 1995 sekä muurauksien ekspertti vuosina 1991–1995.

Skills Finland ry:n toiminnanjohtajat

1993–1996	Pirjo Heikkilä (hoiti tehtävää oman virkansa ohella)
1996–2000	Timo Sirkiä
2000–2002	Juhani Honka
2003–	Eija Alhojärvi

Yhdistyksen toiminnan rahoitus oli pitkälti kiinni yksityisen ja julkisen sektorin avustuksista ja lahjoituksista. Sirkiä piti hyvin tärkeänä sitä, että yhdistykselle ”tulee kehittää sellaisia toimintoja, joilla se voi myydä itseään ulkopuolisille ja näin rahoittaa oman toimintansa”.

Suomen ammattitaito – Skill Finland ry sai vuonna 1996 ensimmäistä kertaa suoraan ammattitaito-olympialaisiin osallistuvien kilpailijoiden valmennukseen kohdistettuja avustuksia. Postipankin Nuorisosäätiö, joka oli perustettu nuorison harrastusten ja kulttuurin tukemiseen, myönsi 50 000 markkaa kalustepuusepän valmennukseen vuosille 1996 ja 1997.

Keväällä 1997 Turussa järjestettyihin Taitaja-kilpailuihin osallistui ennätysmäärä kilpailijoita. Kilpailussa oli mukana 12 lajia, joihin oli ilmoitautunut yhteensä 194 kilpailijaa. Sirkiän tavoitteena oli koko toimikautensa ajan yhdistää eri lajien kilpailut saman katon alle. Turun tapahtuma oli jo liikahdus siihen suuntaan. Kilpailun päätapahtuma oli toukokuussa Teknisessä ammattioppilaitoksessa, ja siellä järjestettiin kahdeksan lajin loppukilpailut. Päätapahtuman lisäksi järjestettiin neljän lajin kilpailut hajautetusti eri puolilla maata. Autoalan loppukilpailu järjestettiin Haagan ammattioppilaitoksessa Autoteknisen Liiton järjestämän Mestarimekaanikko-kilpailun yhteydessä, parturi-kampaajien loppukilpailu Helsingin kaupungin kauneudenhoitoalan ammattioppilaitoksessa, pintakäsittelyn kilpailu Tampere-talossa Maalarimestariliiton vuosikokouksen yhteydessä sekä levy- ja hitsaustyön kilpailu Tampereen ammattioppilaitoksessa.

Samana vuonna yhdistyksen hallitus jakoi ensimmäistä kertaa kunniakirjat Taitaja-loppukilpailujen voittajat kouluttaneille oppilaitoksille. Ne jaettiin tammikuun laivaseminaarin yhteydessä.

Parturi Toni Kylätasku voitti kilpailutöillään hopeamitalin St. Gallenissa vuonna 1997.

Suomi osallistui autokorinkorjauslajiin ensimmäistä kertaa St. Gallenin kilpailussa 1997. Kilpailija Janne Forsvik keskittyneenä kilpailusuoritukseensa.

ST. GALLENIN KISOISSA 1997 MENESTYTÄÄN PEHMEÄN TEKNOLOGIAN LAJEISSA

Suomi osallistui viidettä kertaa nuorten ammattitaito-olympialaisiin St. Gallenissa Sveitsissä heinäkuussa 1997. Menestys oli siihenastisen kilpailuhistorian paras: Suomen 19-henkinen maajoukkue saavutti kolme mitalia ja yksitoista diplomisijaa. Tavoitteena ollut Lyonin menestyksen taso ylitettiin sel-

västi. Suomi oli maiden välisessä vertailussa 15. sijalla, jo vähän keskiarvon yläpuolella.

Toiminnanjohtaja Timo Sirkiä oli iloinen Suomen joukkueen saavutuksesta. Hän nosti kuitenkin haastattelussaan Spektri-lehdessä (4/1997) esiin muiden Euroopan pienten maiden hyvän tuloksen. Sirkiän mukaan Sveitsissä, Itävallassa ja Luxemburgissa harjittiin tarkkaan, missä ammateissa ja lajeissa oli mahdollista saavuttaa hyvä menestys.

”Itävalta on tällä taktiikalla sijoittunut maitten välisessä vertailussa ensimmäiselle sijalle kaksi kertaa. Se ei satsaa kilpailijoiden määrään, vaan laatuun.”

Sirkiän mielestä Suomen strategiassa oli aina korostunut enemmän oppiminen kuin menestyminen. Suomalaiset olivat koko ajan etsineet rohkeasti uusia kilpailulajeja, joihin osallistua. Rohkaisevaa oli Sirkiän mukaan joukkueen positiivinen kehityssuunta. Vuosien 1996 ja 1997 aikana suoritettu valmennustoiminta oli selvästi tuottanut tulosta.

Aiemmissa taito-olympialaisissa parhaiten olivat menestyneet rakennusalan kilpailijat. Sveitsissä oli pehmeän teknologian alojen vuoro nousta parrasvaloihin. Pukuompelussa saumat osuivat vihdoin kohdalleen: **Anu Savolainen** onnistui pronssimitalin arvoisesti. Savolainen joutui jakamaan sijansa neljän muun kilpailijan kanssa, mutta se ei mitalin arvoa himmentänyt. Kilpailu oli hyvin tasainen, sillä kultamitalikin jaettiin Sveitsin ja Thaimaan kilpailijoiden kesken.

Helmi Halabi työskenteli Helsingin Kauneudenhoitoalojen oppilaitoksessa ja oli mukana suunnittelemassa ensimmäisiä parturi-kampanjoille kohdistettuja Taitaja-kilpailuja 1994. Halabi toimi kauneudenhoitolaajan valmentajana vuonna 1994, eksperttinä vuosina 1997–2001 ja 2005 sekä lajipääällikkönä vuonna 2003.

Parturi **Toni Kylätasku** voitti lajissaan hopeamitalin. Kampanjoaja **Sanna Furu** tuli omassa lajissaan hienosti kolmanneksi. Parturi-kampanjoajat olivat tulleet mukaan Taitaja-kilpailuihin vuonna 1995, ja St. Gallenissa suomalaiset parturit ja kampanjoajat osallistuivat taito-olympialaisiin vasta toista kertaa.

Suomen kilpailijaa Sanna Furua valmensi St. Galleniin hänen opettajansa Kauneudenhoitoalojen ammattioppilaitoksesta, eksperttinä kisoissa toiminut **Helmi Halabi**. Halabi oli itse ollut pitkään mukana hiusalan kilpailutoiminnassa kotimaassa ja ulkomailla; kilpailijana, valmentajana ja tuomarina.

Sanna Furu tuli valituksi St. Gallenin joukkueeseen kampaamoalan SM- ja GP-kisoissa hankitun menestyksen kautta. Kolme parasta valmennettavaa otettiin mukaan karsintaryhmään, jota kilpailutettiin vuoden ajan. Eniten pisteitä kerännyt sai edustuspaikan.

Helmi Halabi kävi eksperttikoulutuksissa hankkimassa tietoa ja opetti valmennettaville taito-olympialaisissa toteutettavia kilpailutehtäviä. Sanna Furun mukaan kansainvälisten kilpailujen tehtävät oli laadittu eri maiden koulutusjärjestelmissä noudatettujen periaatteiden ja niistä tehtyjen kompromissien pohjalta. ”Monissa maissa tehtiin sellaisia vanhanaikaisia töitä kuten lainekampauksia. Ne olivat jo kadonneet suomalaisesta opetuksesta.”

Suomen maajoukkue St. Gallenissa vuonna 1997 sekä joukkueenjohtajat Timo Sirkiä (äärimmäinen vasemmalla) ja Hannele Marttiini (äärimmäinen oikealla).

Joukkueeseen kuuluivat Janne Forsvik, autokorinkorjaus; Sanna Furu, kampaaja; Kirsi Kautto, floristi; Keijo Kivioja, hitsaus; Toni Koskela, muuraus; Matti Kumpulainen, CNC-sorvaus; Toni Kylätasku, parturi; Juha Liitola, mekatroniikka; Kimmo Niemi, teollisuussähköasennus; Tomi-Pekka Nieminen, CNC-jyrsintä; Touko Palviainen, huonekalupuuseppä; Kimmo Puola, mekatroniikka; Petri Päckilä, informaatioteknologia; Markku Randell, maalaus ja tapetointi; Mikko Salonen, autoasennus; Anu Savolainen, pukuompelu; Esa Tilli, laatoitus; Timo Toropainen, CAD; Veli-Pekka Vehmaa, valumallin valmistus; Jenni Yrjölä, tarjoilija.

St. Gallenissa kampaukset tehtiin kahta lukuun ottamatta harjoituspäihin. Elävät mallit arvottiin kilpailijoiden kesken. Järjestelmä ei ollut tasapuolinen, ja nykyään elävien mallien käyttäminen onkin poistettu WorldSkills-kilpailuista kokonaan.

Halabin mielestä Sanna Furu oli sitkeänä harjoittelijana ihanteellinen valmennettava. Valmennusjakson loppuvaiheessa Furulle, kuten useimmille muillekin taito-olympialaisiin tai WSC-kisoihin osallistuneille kilpailijoille, ostettiin huippuvalmennusta alan arvostetuilta ammattilaisilta. Furun vahva kielitaito, positiivinen asenne, erinomaiset vuorovaikutustaidot ja kyky ottaa vastaan palautetta olivat myös suureksi hyödyksi. Halabi muistelee, kuinka Sanna teki kilpailupaikalla suuren vaikutuksen eräaseen sveitsiläiseen liikkeenharjoittajaan, joka olisi ollut valmis ottamaan hänet heti töihin.

TAITAJA 10 VUOTTA – KILPAILUT TUODAAN JÄLLEEN HÄMEENLINNAAN

Suomen ammattitaito – Skill Finland ry:n hallitus teki kesällä 1997 päätöksen jatkaa toiminnanjohtaja Timo Sirkiän työsuhdetta 30.4.2000 saakka. Tiedotus- ja jäsenhankintakampanjat olivat edelleen hyvin tärkeitä uuden yhdistyksen toiminnassa. Edellisenä vuonna aloitettu pohjoismainen yhteistyö sai konkreettisia muotoja, kun suomalaisnuoret osallistuivat marraskuussa 1997 Norjan kansallisiin hitsauskilpailuihin.

Vuosi 1998 oli yhdistykselle juhlavuosi: Taitaja-kilpailut järjestettiin jo kymmenennen

kerran. Juhlavuoden kilpailu haluttiin viedä jälleen Taitajan syntymäkaupunkiin, Hämeenlinnaan. Tapahtuman valmistelu käynnistettiin syksyllä 1997. Yhdistyksen nimeämässä Taitaja-jaoksessa olivat edustettuina Opetushallitus, Teollisuuden Työnantajat, Palvelutyönantajat, loppukilpailut järjestävät oppilaitokset, lääninhallitus, Hämeenlinnan kaupunki ja HAMK Ammatillinen opettajakorkeakoulu.

Hämeenlinnan ammattioppilaitos kantoi päävastuun tapahtuman käytännön järjestelyistä. Oppilaitos rahoitti kilpailukustannuksista yhteensä runsaat 250 000 markkaa. Kun summas- ta vähennettiin osallistumismaksut, seminaarimaksut ja lahjoitukset, oppilaitoksen osuus kustannuksista jäi lopulta vajaaseen 140 000 markkaan.

Suomen Ammattitaito – Skill Finland ry sai opetusministeriöltä 250 000 markan yleisavustuksen lisäksi 100 000 markan avustuksen

Kilpaileminen kypsytti Sanna Furusta yrittäjän

Sanna Furun mielestä jokaisella kilpailijalla on oma tapansa valmentautua ja psyykätä itseään. Lähtökohta on kuitenkin se, että jos mielihii palkintositajalle, harjoituskertoja on oltava satoja, jopa tuhansia, ja toistoja rajaton määrä.

Kirjoitettuaan ylioppilaaksi Sanna päätti toteuttaa haaveensa ja lähti opiskelemaan kampaajaksi, vaikka opinto-ohjaaja yrittikin käännättää häntä jollekin muulle alalle.

Furu valmistui kahden vuoden opiskelun jälkeen parturi-kampaajaksi vuonna 1996 Kauneudenhoitoalojen ammattioppilaitoksen ylioppilas-pohjaiselta linjalta. Hän työskenteli pari vuotta kahden eri työnantajan palveluksessa pääkaupunkiseudulla. ”Olin ajatellut lähteä opiskelemaan alan opettajaksi suoraan koulusta, mutta opettajani ja eksperttini Helmi Halabi kehotti minua tutustumaan ensin työelämään, mikä olikin viisasta.”

Furu ryhtyi opettajan sijasta yrittäjäksi. Hän on kuitenkin päässyt näkemään oppilaitosmaailman kehittymistä Helsingin palvelualojen oppilaitoksen kampaamoalan neuvottelukunnan jäsenenä.

”OLI PERUSTETTAVA YRITYS, ETTÄ PYSTYI TREENAAMAAN”

Helmi Halabi kannusti lahjakasta oppilastaan osallistumaan alansa kilpailuihin. Furu pärjäsi kohtuullisen hyvin. Hän kertoo, että kilpailujen lopettaminen tuntui suorastaan mahdottomalta sen jälkeen, kun hänet oli valittu ensimmäisten kisojen jälkeen junioreiden maajoukkueeseen.

Ennen St. Gallenin taito-olympialaisia Furu oli ehtinyt jo edustaa Suomea kampaamoalan MM-kisoissa sekä junioreiden että nuorten maajoukkueissa. Valmentautuessaan St. Galleniin hän oli jo työelämässä ja koetti harjoitella asiakaspalvelun lomassa. ”Kun ruokatunnit ja omat tauot eivät riittäneet, oli pakko lähteä vapaapäivinä harjoittelemaan koululle.”

Kampaamoalan kilpailutoiminnassa oli välttämätöntä osallistua itsekin kustannuksiin, muun muassa mallien palkat ja kilpailumatkat oli maksettava omasta kukkarosta. ”Vasta valmistuneella kuukausipalkka oli niin huono, että vähitellen koko yhtälö kävi mahdottomaksi. Jos halusin treenata, minun oli pakko perustaa yritys.” Niinpä Furu perusti ensin toiminimen vuonna 1998

ja vuokrasi liiketilan kauneushoitolan yhteydestä. Parin vuoden kuluttua hän löysi toimitilat Helsingin keskustasta, perusti sinne kampaamon ja muutti yrityksensä vuonna 2002 osakeyhtiöksi.

Furu osallistui vuonna 1999 menestyksellisesti kahteen kansainväliseen kilpailuun. Kauden päälkilpailu oli tuona vuonna Eurooppa Cupin loppu-

kilpailu Moskovassa. Seuraavana vuonna Sanna Furu voitti Suomen mestaruuden.

Furun mukaan kampaamoalalla ei tiedetty vielä 1990-luvun puolivälissä nuorten taito-olympialaisista mitään. Alan omissa kilpailuissa jaetut SM-, EM- ja MM-tittelit olivat sen sijaan silloin ja ovat edelleenkin hyvin arvostettuja. Kymmenessä vuodessa Taitaja- ja WorldSkills-kilpailut opittiin

Yrittäjä Sanna Furu (nykyään Ruskomäki) työskentelee Helsingin keskustassa omassa liikkeessään. Hän arvostaa kilpailukokemusta palkatessaan uusia työntekijöitä.

kuitenkin tuntemaan hyvän PR-työn ansiosta, joten myös näille kilpailuille on löytynyt arvostettu sija alan monipuolisesta kilpailuperheestä.

SANNA FURU PALKKAA NYKYÄÄN ”ASENNETTA”

Julkisuuden ja menestyksen myötä töitä tuli ”ovista ja ikkunoista”, jolloin oli pakko saada lisää käsiä niitä tekemään. Monilla Furun omistamassa kampaamossa sopimusyrittäjinä työskentelevillä parturi-kampaajilla on kilpailutaustaa. **Iina Björklöf**, nykyään Kohonen, oli Suomen edustaja WSC-kisassa Montrealissa 1999.

Furu jatkoi kilpailutoimintaa 2000-luvun alkuun asti. Hän on työskennellyt kilpailu-uransa jälkeen myös tuomarina useissa kansallisissa ja kansainvälisissä kilpailuissa. Taitaja-kilpailun tuomarina hän toimi Jyväskylässä vuonna 2003. ”Kilpailemisessa ja yrittäjyydessä tarvitaan samanlaisia ominaisuuksia. On oltava kurinalainen, ahkera ja sosiaalinen. Siitä ajatusprosessista, että opettelee sulkemaan kaiken ulkopuolelle ja keskittyy vain kilpailusuoritukseen, on hyötyä työelämässä. Valmentautuminen kouluihin siihen, että kykenee myöhemmin suorittamaan työtehtävistä nopeasti laadun siitä kärsimättä”, Furu pohtii.

Furun mielestä kilpailutoiminta mittaa hyvin ammattitaitoa. Hän on käyttänyt kilpailumenestystä myös työasenteen mittapuuna palkatessaan ihmisiä työhön. ”Jos hakijan CV:ssä on maininta osallistumisesta Taitajiin tai johonkin alan kilpailuun, se on hirveän iso plussa. Se, että sinulla on nälkäisen asenteen lisäksi terve itsekritiikki, on ihan lyömätön yhdistelmä kädentaidoissa.”

Furun mielestä työelämässä yleisesti arvostetaan ja hyödynnetään aivan liian vähän kilpailutoiminnalla hankittua huippuosaamista. Hänen mielestään kilpailutehtävät vastaavat suomalaista liiketyöosaamista. Ne auttavat nuoria valmistautumaan työelämään varten, mikä on kilpailutoiminnan tehtäväkin. Hänestä on masentavaa, että kilpailussa menestynyt kampaaja joutuu uusimpana työntekijänä alimpaan palkkakuoppaan töihin menessään. ”Siksi kilpailutoiminnassa menestyneet ovat meidän alallamme usein itsenäisiä yrittäjiä.”

Sanna Furu on vanhemmalla iällä huomannut, että yrityksen perustaminen oli hänen ”aikuistumisprosessinsa”. Hän oppi tuntemaan itsensä, mutta myös vastuuta muista. ”Nykyään käytän paljon aikaa harjoittamiseen. Nuorempana pelotti, että jos jään sivuun ja kieltäydyn jostakin tarjotusta tehtävästä, niin kaikki karkaa minulta. Nyt tiedän osaamiseni olevan niin kovalla työllä ja tuskalla hankittu, ettei sitä voi ottaa minulta pois.” ■

10-vuotisjuhlakisan järjestämiseen. Juhlakilpailuja tuki lisäksi suuri määrä yrityksiä ja järjestöjä rahallisesti, palkinnoin ja materiaalitukin.

Taitaja 98 -kilpailuun ilmoittautui yhteensä 61 oppilaitosta. Kasvua edellisen vuoden ilmoittautumismääriin oli 20 %, mikä pantiin iloisena merkille. Karsintakilpailut päästiin järjestämään jo useassa lajissa: autonasennuksessa, koneistuksessa, levyseppähitsauksessa, rakennusmaalauksessa, talonrakennuksessa, puusepäntyössä, ravitsemispalveluissa ja sähköasennuksessa. Loppukilpailussa oli 16 lajia, joista kymmenen järjestettiin kilpailun päätapahtumassa Hämeenlinnan ammattioppilaitoksessa 8.–9.5.1998. Kilpailijoita Hämeenlinnassa oli jo lähes sata.

Opetushallituksen pääjohtaja **Jukka Sarjala** totesi kilpailujen päätöspuheessaan, että ammatillisen koulutuksen arvostus ei ole pyrkimyksistä huolimatta sillä tasolla kuin ammatillisen osaamisen kansantaloudellinen merkitys on olemassa. Siinä mielessä olisi välttämätöntä, että imagon kohottamiseksi tiedostettaisiin ja saatettaisiin yleisön tietoon, mitä suomalaisessa ammattioppilaitoksessa osataan.

ENSIMMÄISET EUROSILLS-KILPAILUT HOLLANNIN GRONINGENISSA 1998

Vuosi 1998 oli yhdistykselle paitsi Taitajan juhlavuosi, myös ensimmäisten EuroSkills-kilpailujen vuosi. Hollannin ja Englannin Skills-

organisaatiot olivat vuonna 1997 perustaneet EuroSkills-järjestön ammatillisen koulutuksen ja ammattitaitokilpailujen kehittämiseksi Euroopassa. Toiminta-ajatuksena oli edistää ammatillisen koulutuksen kehittämistä Euroopan unionin ja Itä-Euroopan alueilla ja lisätä jäsenmaiden välistä yhteistyötä. Lisäksi tarkoituksena oli järjestää joka toinen vuosi EuroSkills-kilpailut. Organisaation perustaminen oli osittain vastaus Aasian maiden keskinäisille ammattitaitokilpailuille, joita alettiin järjestää vuonna 1996.

Ensimmäiset EuroSkills-kilpailut pidettiin Hollannin Groningenissa lokakuun lopussa vuonna 1998, pitkälti Dutch Skillsin (nykyisin Skills Netherlands) toimesta. Kilpailuissa oli mukana 27 lajia ja 170 kilpailijaa 20 maasta. Kilpailutehtävät oli laadittu käyttäen pohjana vuoden 1997 taito-olympialaisten tehtäviä, ja monessa lajissa tehtävät olivat jopa melkein yksi yhteen samat kuin St. Gallenissa vuotta aikaisemmin.

Timo Sirkiän arvion mukaan kilpailujen organisointi ontui monissa kohdin, mikä johtui enimmäkseen siitä, että monet kilpailuista vastaavat henkilöt eivät olleet aikaisemmin toimineet vastuullisissa tehtävissä ja heitä oli muutenkin vähän. Lisäksi Baltian maat eivät lähettäneet kilpailijoiden ohella lainkaan eksperttejä, mistä syystä tuomareita oli kilpailussa liian vähän. Myös osallistujia oli näissä ensimmäisissä kisoissa melko vähän ja useissa lajeissa kilpailijoita oli useampia samasta maasta. Kilpailut eivät siis olleet ensimmäisellä kerralla kovin suosittuja.

Kultaseppälajin eksperttinä toiminut **Arto Tik-kunen** muistelee järjestelyissä ilmenneitä vaikeuksia seuraavasti: ”Kilpailua edeltävänä yönä oli hirveä myrsky ja yksi kilpailueltoista romahti. Tässä teltassa olleet työpisteet sitten ripoteltiin ympäri kisa-alueetta, muun muassa oppilaitoksen käytävälle, ja kisat pääsivät alkamaan normaalisti.”

Timo Sirkiän mukaan ongelmat eivät kuitenkaan vaikuttaneet kilpailun hienoon tunnelmaan, jonka järjestäjät olivat saaneet aikaiseksi. Kilpailu oli Sirkiän mukaan muutenkin kaikin puolin leppoisampi ja kevyempi, kuin mihin oli totuttu WorldSkills-kilpailuissa.

Suomi osallistui näihin ensimmäisiin EuroSkills-kilpailuihin kolmella kilpailijalla. Raa-

Kuvassa vasemmalta Opetushallituksen pääjohtaja Jukka Sarjala, lehtori Jukka Järvinen Hämeenlinnan ammattioppilaitoksesta ja Skill Finland ry:n hallituksen jäsen Pekka Porvali tarkastelemassa vuoden 1998 Taitajan kilpailutehtävää.

hen ammattioppilaitos lähetti kilpailuun hitsajan ja Lahden käsi- ja taideteollisuusoppilaitos kultasepän ja huonekalupuusepän. Oppilaitokset vastasivat yhteistyössä yritysten ja muiden taustayhteisöjensä kanssa kaikista kilpailuista aiheutuneista kustannuksista.

Suomen menestys oli erinomainen: kukin Suomen edustaja voitti kultaa omassa lajissaan.

Pukuompelulaji halutaan elinkeinoelämän vaatimuksia vastaavaksi

Pukuompelvalmennus oli vuosien aikana löytänyt oman toteutustapansa. Jo ensimmäistä kilpailijaa **Minna Karevuorta** vuoden 1989 MM-kilpailuihin valmennettaessa oli otettu käyttöön valmennusohjelma, jossa hyödynnettiin oppisopimusta.

Annamaija Aro oli **Maija-Sisko Paanasen** kehotuksesta ottanut valmennusohjelmaan mukaan taiturimaisen vaatturimestarin, lehtori **Raimo Hietasen**, joka opetti Tampereen ammatติoppi laitoksen Pyynikin yksikössä. Paananen käytti miehestä aivan omaa nimitystään: Mr. Napinläpi. ”Me teimme jo siihen aikaan kaikki napinlävet koneella. Pukuompelijat eivät osanneet tehdä napinläpeä käsin, koska sellaista taitoa ei naisten pukineiden valmistamisessa yleensä tarvittu, mutta taito-olympialaisissa pukuompelun kilpailutehtävässä sitä vaadittiin pitkään. Joka jakussa oli yhdestä viiteen vaatturinapinläpeä, jotka piti tehdä esimerkiksi hihansuihin. Hietanen osasi tehdä napinläven käsin loistavasti.” Yhteistyö Raimo Hietasen kanssa jatkui aina hänen eläköitymiseensä, vuoteen 2008 saakka.

Birminghamin jälkeen oli otettu käytännöksi, että lajin valmennusryhmät perustettiin Tampe-

reelle, jolloin valmennettavat olivat pystyneet osallistumaan Hietasen opetukseen. Edustuspaikasta maajoukkueessa kilpailleet tytöt olivat solmineet oppisopimukset tamperelaisyrittysten kanssa. Oppisopimuskäytäntöä on jatkettu aivan viime aikoihin asti.

Aron mukaan laman iskettyä alalle ja yhteistyön yritysten kanssa vaikeuduttua meneteltiin niin, että tytöt tulivat Tampereelle opiskelemaan vuodeksi joko ammattitutkintoon tai erikoisammattitutkintoon tähtäävässä koulutuksessa. Useimmat kilpailijat suorittivat valmennuksen aikana ammattitutkinnon, jonka jälkeen heidän osallistumisensa kansainväliseen mitteluun luettiin eduksi, jos he päättivät lähteä jatkamaan opintoja. Aron mukaan käytäntö oli hyvä: se takasi kilpailijalle myös opintososiaaliset edut.

Eksperttinä 1990-luvun alusta lähtien toiminut Annamaija Aron mukaan järjestelmää on tietoisesti kehitetty siten, että kansallinen kisa oli saanut vähitellen yhä enemmän taito-olympialaisissa toteutettujen kilpailutehtävien piirteitä. Muun muassa suunnitteluosio oli poistettu kilpailutehtävästä jo vuoden 1990 Taitaja-kisassa. Monet pitivät muutosta vali-

tettavana ja suomalaisen ammattikäsitteen vastaisena, mutta jos haluttiin tavoitella kansainvälistä menestystä, muuta vaihtoehtoa ei ollut. Suomalaiset olivat yrittäneet usein muuttaa kilpailutehtävien sisältöä modernimpaan suuntaan, mutta turhaan.

Taiwanin kisojen jälkeen Aro arvosteli lajin toteutustapaa muistiossaan 4.8.1993. Hänen mielestään kyse oli siitä, että kauan mukana olleet ja uudistuksia vastustaneet ekspertit olivat estäneet lajia kehittymästä elinkeinoelämän vaatimuksia vastaavaksi. ”He pitivät kilpailua Haute Couture-tason kilpailuna, mikä tarkoittaa suurten muotitalojen yksittäisten luomusten tasoa, luomusten, jotka saavat maksaa mitä vaan, joissa on runsaasti käsityötä ja jotka ovat vain maailman rikkaimpien ulottuvilla.” Aro taas näki kilpailun omien sanojensa mukaan Prêt-à-Porter-tasona, jossa laatu oli edelleen hyvin korkea, mutta käsityötaidon osuus järkevällä tasolla. Esimerkiksi napinlävet ja jotkut muut näkyvät kohdat voitiin ommella käsin, mutta vuoritukset ja muut piilossa olevat kohdat ommeltiin koneella.

Pitkän painostuksen ja osittain myös WorldSkills Internationalin teknisen komitean johdon kabinetitijunailujen seurauksena laji uudistettiin vuoden 2009 Calgaryn kilpailuihin. Samalla myös lajin aiempi nimi Ladies’ Dressmaking korvattiin nimellä Fashion Technology. Tässäkin uudistuksessa Suomella oli hyvin vahva rooli. ”Vesikin menee kiven läpi, kun tarpeeksi pitkään tiputtaa”, totesi Veijo Hintsanen jälkeensä. ■

Vuoden 2005 WorldSkills- kilpailut Suomeen

Yhdistyksen vuoden 1999 toimintakertomuksessa saatettiin todeta: ”Vuosi 1999 oli kokonaisuudessaan hyvä vuosi. Yhdistyksen näkyvyyttä monilla eri foorumeilla parani vuoden aikana ja toiminta vahvisti asemaansa kentällä.”

Taitajan kehittämiseksi oli asetettu kunnianhimoisia tavoitteita. Yhdistys lähti neuvottelemaan maan suurimpien koulutuksen järjestäjien kanssa: tavoitteena oli muodostaa Taitaja-loppukilpailuista suurempia tapahtumia, joissa useimmat lajit kamppailevat samanaikaisesti Suomen mestaruuksista ja joissa on myös muuta ohjelmaa. Alakohtaisen näkyvyyden takaamiseksi tavoitteena oli edelleen myös se, että yksittäisten alojen Taitaja-loppukilpailuja järjestettäisiin alakohtaisten messujen yhteydessä.

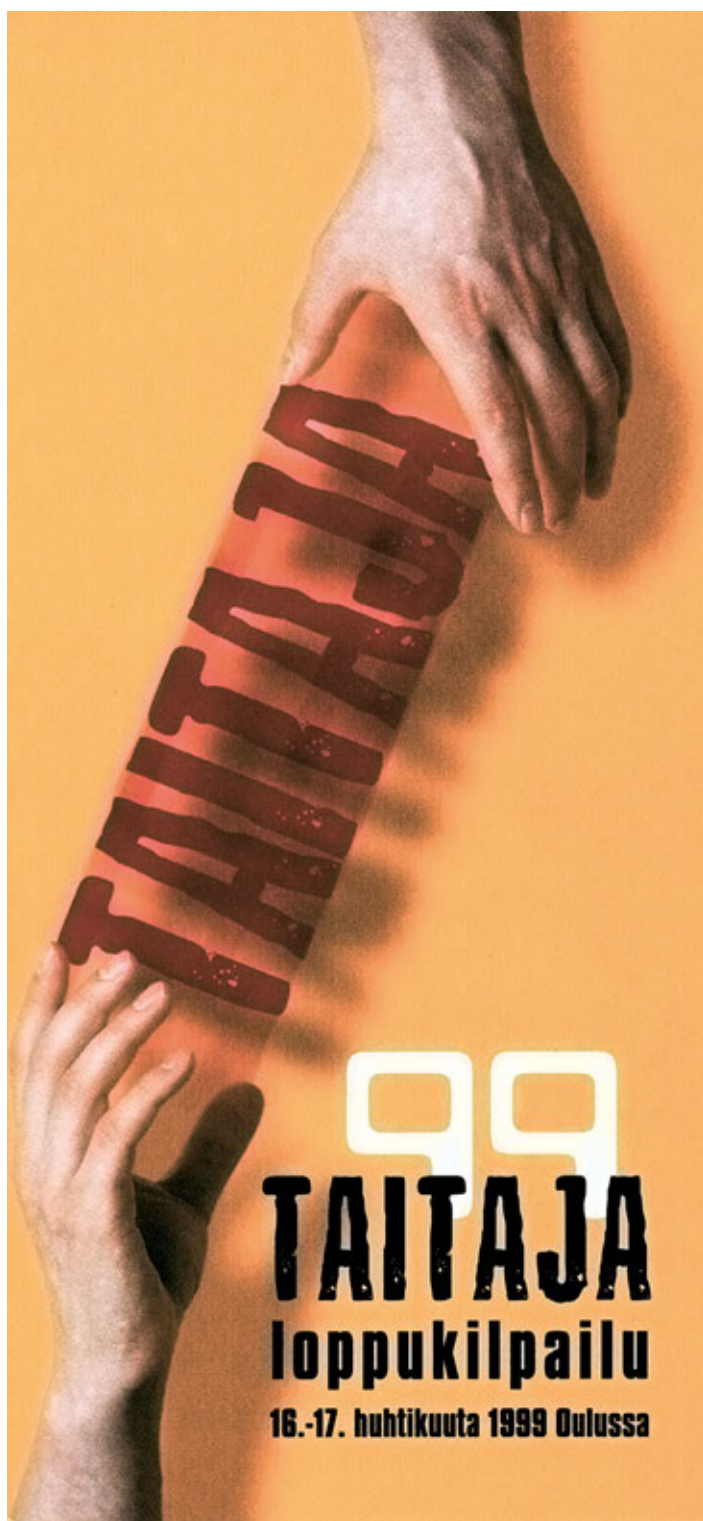
Oulun seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä tarttui haasteeseen ja järjesti huhtikuussa 1999 Taitajan päätapahtuman tiloissaan. Kilpailulajeina olivat parturin työ, kampaajan työt, talonrakennustyö, puusepäntyöt, ravitsemispalvelut, sähköasennustyöt, elektroniikkatyö ja putkiasennustyöt. Lisäksi järjestettiin lajeja hajautetusti ympäri maata: pintakäsittelykilpailu Rakentaja 99 -messujen yhteydessä Tampereella, kaikki auto- ja kuljetusalan kilpailut Seinäjoen ammattioppilaitoksessa, tie-

tojenkäsittelyn kilpailu ITK 99 -konferenssin yhteydessä Hämeenlinnassa ja metallialan kilpailu Tampereen ammattioppilaitoksessa.

Kilpailulajeja oli yhteensä 18, ja kilpailut keräsivät ennätysellisen osanottajamäärän, mikä lisäsi myös alue- ja karsintakilpailujen määrää.

Vuoden aikana laadittiin kilpailutoiminnan kehittämissuunnitelma vuosille 2000–2005. Tavoitteeksi asetettiin ”luoda Taitajasta merkittävä ammatillisen koulutuksen koulutus- ja kilpailutapahtuma, joka kerää itsellään nuoret ja opetusalan edustajat saman katon alle. Ensimmäisenä tehtävänä on selvittää, voiko Taitaja olla oma messu- ja koulutustapahtumansa.”

EuroSkills-järjestö oli lähestynyt sekä Suomen ammattitaito – Skill Finlandia että useita muita suomalaisia tahoja näiden liittymiseksi vasta perustettuun järjestöön. Timo Sirkiä laati kesällä 1999 selvityksen mahdollisen jäseneksi liittymisen eduista ja haitoista. Yhdistyksen hallitus totesi selvityksen pohjalta, että Suomen ammattitaito – Skill Finland olisi luonteva suomalainen järjestön jäsen ja että liittyminen vahvistaisi yhdistyksen toimintaa. Ainoina haasteina nähtiin liittymisen edellyttämä työ ja taloudelliset resurssit. Hallitus päätti käynnistää neuvottelut rahoituksen varmistamiseksi. Niissä ei kuitenkaan

Vuoden 1999 WorldSkills-kilpailu pidettiin Montrealin Olympiastadionilla.

päästy sellaiseen varmuuteen, että hanketta olisi voitu jatkaa. Toiminnanjohtajan työkuorma oli jo kohtuuton, eikä siihen voitu enää lisätä yhtä uutta kilpailumuotoa. Vasta WSC 2005 -kilpailujen synnyttämä noste mahdollisti Skill Finlandin henkilöstön lisäämisen ja avasi mahdollisuudet myös toiminnan laajentamiseen.

Vuosi 1999 oli merkittävä myös pohjoismaisen yhteistyön kannalta. Pohjoismaisten kilpailutoimintaa organisoivien järjestöjen kesken pidettiin jatkuvaa yhteyttä, ja yhteistyökokouksissa sovittiin yhteisten asioiden viemisestä eteenpäin myös kansainvälisessä järjestössä. Putkiasentajat osallistuivat ensimmäistä kertaa kansainvälisiin kisoihin Montrealissa vuonna 1999. Samana vuonna aloitettiin Pohjoismaiden kesken käytäntö, joka osoittautui toimivaksi: ennen

WorldSkills-kilpailuja järjestettiin putkiasentajien väliset Pohjoismaiden mestaruuskisat. Norjan Trondheimissa toteutettuihin ensimmäisiin PM-kisoihin osallistuivat kaikki Pohjoismaat. Kisat olivat hyvä valmistautumiskeino WSC-kilpailuja varten, sillä niiden avulla pystyttiin rakentamaan pohjoismainen yhteistyöverkosto, jolla oli merkitystä myös lajivalmennuksen kannalta. Putkiasennuksen PM-kisojen perinne jatkuu vielä nykyäänkin.

MONTREALIN KISOIHIN VUONNA 1999 MATKASI 30 HUIPPUOSAAJAA

Montrealin kisoista käytettiin ensimmäistä kertaa nimitystä WorldSkills Competition

(WSC) Youth Skills Olympics -nimen sijasta. Montrealin jälkeen myös Suomessa alettiin vähitellen puhua ammattitaidon MM-kisoista, ja nimitys vakiintui meillä käyttöön lopullisesti 2000-luvun alkuvuosina.

Kilpailut järjestettiin Montrealin olympiastadionilla, joka toimi tuohon aikaan normaalisti baseball-kenttänä ja messupaikkana. Kilpailuissa oli mukana 600 kilpailijaa 32 maasta.

Suomi kasvatti jälleen suunnitelmallisesti joukkueensa kokoa ja lähetti kilpailuihin 30 kilpailijaa 28 lajiin. Joukossa oli kaksi parityökentelyyn perustuvaa lajia: mekatroniikka ja viherrakennustyö.

Kilpailuihin valmistautumisesta vastasivat alakohtaiset ohjausryhmät. Kilpailijat valittiin lajikohtaisista valmennusryhmistä, joissa edustuspaikkaa tavoitteli parhaimmillaan toistakymmentä nuorta. Lähes kaikilla valmennukseen osallistuneilla oli tavoitteenaan suorittaa myös oman alansa ammattitutkinto. Valmennuksessa käytettiin hyväksi oppisopimuskoulutusta, omaehtoista koulutusta ja yrityksiltä saatua taloudellista tukea.

Valmennuksesta vastasivat lajikohtaiset valmennusyksiköt, ja valmennus toteutettiin ammatillisissa oppilaitoksissa, aikuiskoulutuskeskuksissa, ammattikorkeakouluissa ja yrityksissä. Näiden lisäksi suuri määrä yrityksiä ja järjestöjä tuki Montrealin WSC-kisoja eri tavoin.

Montrealin kilpailussa menestyneiden kilpailijoiden kuvat komistivat yhdistyksen markkinointimateriaaleja. Parturi Ritva Honkanen voitti lajissaan kultaa ja automaalarari Jukka Markkanen hopeaa.

Ennen WorldSkills 1999 -kilpailua järjestettiin ensimmäistä kertaa valmennusta myös eksper-teille. Kymmenen opintoviikon laajuinen World Class Skill Expert -koulutus toteutettiin yhteistyössä HAMK Ammatillisen opettajakorkeakoulun kanssa ja siihen osallistuivat kaikki 28 Montrealin kisoihin valittua eksperttiä. Kaiken kaikkiaan Suomi lähti hyvin valmistautuneena kilpailuihin.

Suomalaiset pärjäivätkin Montrealissa hyvin. Hiusalan mitalin väri kirkastui kahden vuoden takaisesta hopeasta kullaksi: hyvinkääläinen parturi **Ritva Honkanen** voitti lajinsa. Vantaalainen automaalarari **Jukka Markkanen** pokkasi omassa lajissaan hopeaa. Kahden mitalin lisäksi suomalaiset saavuttivat kahdeksan diplomaia. Mitalitilastossa Suomi sijoittui 15:nneksi 34 maan joukossa.

Suomen Ammattitaito – Skill Finland ry palkitsi molemmat mitalistit 10 000 markan stipendillä.

Diplomisijoille yltäneet saivat 5 000 markan stipendit. Opetusministeri **Maija Rask** kutsui Suomen maajoukkueen arvokkaaseen palkitsemistilaisuuteen valtioneuvoston juhlasaliin.

Kilpailutoiminta oli kaikissa Pohjoismaissa melko uutta, niinpä Ruotsi oli ehdottanut yhteispohjoismaisen esittelyvideon tekemistä Montrealin kilpailuista. Suomessa oli myös tarvetta esittelymateriaaliin, mutta yhteistyöhön tässä asiassa ei haluttu lähteä. Sen sijaan video toteutettiin opiskelijatyönä Oulun käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa. Videota ”Suomalaiset nuoret ammattiosaajat matkalla kohti maailman huippua” sai lunastaa omakustannushintaan, ja sitä käytettiin kiitettävästi tiedotus- ja markkinointitarkoituksissa.

JÄNNITYSTÄ JA RAAKAA TYÖTÄ LISSABONISSA – SUOMI SAA VUODEN 2005 KISASÄNNYDEN

Vuosi 1999 oli historiallinen: Montrealissa syntyi lopulta päätös hakea ammattitaidon MM-kisoja Suomeen. WSC-kisaisännys oli ollut jo Jorma Pöyhösen haaveena, mutta Veijo Hintsasen sanoin suomalaiset olivat ”niin polvihousuasteella vielä silloin, ettei kisojen hakemista voitu vakavasti edes harkita”.

Sen sijaan asetimme tavoitteeksi kasvattaa Suomen joukkuetta systemaattisesti kisa kisalta niin suureksi, että suurin osa kilpailulajeista tulee meille tutuiksi. Vuonna 1999 se sitten tapahtui. Kesken Montrealin

WorldSkills-kisojen totesimme kansliapäällikkö Vilho Hirven kanssa valmiuksien riittävän vuoden 2005 kisojen hakemiseen. Siitä paikasta porhalsimme hotelliimme Business Loungeen tekemään ja lähettämään Suomen mediatiedotetta. Sisältö oli yksinkertainen ja selkeä: Suomi hakee vuoden 2005 WorldSkills-kisojen järjestämisoikeutta.

Hallitusneuvos Timo Lankinen oli toiminut opetusministeriössä koulutus- ja tiedepolitiikan osaston ammatillisen koulutuksen johtajana vuodesta 1997 lähtien. Hän oli kuullut ammattitaitokilpailutoiminnasta jo ennen vuoden 1999 WSC-kisoja. Kuitenkin vasta Montrealissa hänelle avautui, mistä toiminnassa oli oikeastaan kysymys. Montrealiin Lankinen matkusti tarkkailijana parin päivän pikamatkalle kesken Suomen ensimmäisen EU-puheenjohtajakauden kiireitä. ”Ei siitä mittaluokasta ja korkeatasoisuudesta voi saada oikeata käsitystä jonkin videon tai DVD:n kautta. Kun tapahtuman näkee itse omin silmin, tunnetta voi hyvin verrata uskonnolliseen kokemukseen. Montrealista lähtien olin mukana täysin rinnoin”, Lankinen kertoo.

Lankisen mukaan kilpailutoiminta otti Suomessa ison harppauksen siinä vaiheessa, kun Taitaja-tapahtuma vietiin oppilaitosten seinien sisältä pois. Kun siitä tuli riittävän iso ja monipuolinen, se alkoi kiinnostaa myös ulkopuolisia kävijöitä.

Lankinen nimitettiin Suomen viralliseksi delegaatiksi Montrealin kisojen jälkeen vuoden 2000 alussa. Hänen mukaansa päätös MM-ki-

sojen hakemisesta Suomeen oli nostamassa sitä kantaaltoa, joka seuraavien vuosien aikana kohotti myös kansallisen kisan nykyiseen menestykseen ja kukoistukseen:

Joskus olen kuullut ihmettelyä siitä, mihin me tarvitsemme kansainvälistä kilpailutoimintaa, kun kansalliset kisat koetaan koulutuksenjärjestäjien ja muiden toimijoiden näkökulmasta usein merkittävämpinä. Olen silloin sanonut, ettei Taitaja-kisoja olisi ilman kansainvälisiä kisoja. Ne ovat antaneet sen tavoitetason, joka on ollut olemassa Birminghamin kisoista saakka. Kansallinen kilpailu ja valmennustoimintansa ympärillä rakennettiin tukemaan kansainvälistä kilpailutoimintaa. Emme olisi uskaltaneet lähteä järjestämään näin mittavaa kansainvälistä tapahtumaa ilman luottamusta siihen, että Suomesta löytyy vahvoja ammattikoulutuksen järjestäjiä, joilla on mahdollisuus ottaa hanke vastuulleen.

Lankinen muistuttaa, että muualla maailmassa ammattitaitokilpailutoimintaa organisoivat työelämän organisaatiot ja yritykset. Suomalainen kilpailujärjestelmä, jota oli alusta lähtien rakennettu yhdessä koulutuksen järjestäjien kanssa ja ammatillisen koulutuksen tavoitteisiin kytkien, on poikkeuksellinen ja hyvin toimiva.

Kun pöly oli laskeutunut Montrealin kisojen jäljiltä, lähdettiin käynnistämään hakuprosessia. WorldSkills Internationalin sääntöjen mukaan kisaisännyydestä päätetään aina viit-

Kiipulan ammattiopiston pitkäaikaisen rehtorin Markku Aunolan vastuulla oli jättää vuoden 2005 kisojen järjestämishakemus vuonna 2000. Hän on ollut Skills Finland ry:n hallituksen jäsen vuodesta 2007 alkaen. Aunola on keskeisiä kehittäjiä erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden ammattitaitokilpailutoiminnassa. Hän on Suomen edustaja International Abilympic Federationin (IAF) hallituksessa.

tä vuotta ennen kisoja. Opetusministeriö, joka virallisesti haki Suomelle järjestelyoikeutta vuoden 2005 WSC-tapahtumalle, antoi kisa-hakemuksen valmistelun Hämeen ammattikorkeakoulun tehtäväksi. HAMK Ammatillisen opettajakorkeakoulun silloinen johtaja Juhani Honka puolestaan rekrytoi **Markku Aunolan** valmistelemaan hakemusta. Hakemus viimeisteltiin lopullisesti opetusministeriössä.

Markku Aunola työskenteli tuolloin erityiskasvatuksen yliopettajana HAMK Ammatillisessa opettajakorkeakoulussa. Hän otti helmikuun alussa 2000 tehtävästään vapaata keskittyäk-

seen projektiin. Aunolan mukaan toimeksianto oli kaksijakoinen. Ensinnäkin hän teki Timo Lankiselle taustatyötä kokoamalla pohjamateriaalia argumentaation rakentamista varten valtioneuvostolle, koska suuren kansainvälisen tapahtuman järjestämiseen oli saatava vihreä valo myös ylemmältä taholta.

Toiseksi piti selvittää vaadittavat kisajärjestelyt ja valmistella hakemus. Aunolan tehtävä alkoi vauhdikkaasti ja suurieleisesti. Veijo Hintsasen kehoituksesta hän ensi töikseen varasi Messukeskuksen ja Hartwall-areenan kolmeksi viikoksi toukokuun lopulle 2005 omalla nimellään, koska mitään virallista organisaatiota ei kisoja varten ollut vielä olemassa. ”Se oli pisin yhtäjaksoinen varaus, joka Messukeskukseen oli koskaan tehty. Henkilö, jolta varauksen tein, muisteli sitä jälkepäin työuransa erikoisimpana tilanteena.”

Aunola otti yhteyttä Montrealin WSC-kisojen järjestäjiin ja lensi Kanadaan tapaamaan heitä. Paikka oli tuttu, sillä hän oli ollut mukana Ammatillisen opettajakorkeakoulun suuressa observointiryhmässä WSC-kisoissa edellisenä syksynä. Kanadalaiset osoittautuivat hyvin yhteistyöhaluisiksi.

Aunola kirjoitti paluumatkastaan Skills Finlandin sähköisen uutiskirjeen artikkelissa (1/2009) seuraavasti:

Olen joskus jälkepäin ajatellut, että tänä päivänä ei varmaan lentoasemalla ihan kevyin selityksin mentäisi turvatarkastusten lävit-

se Montrealin stadionin tarkkojen pohjapiirosten kanssa – ei ainakaan tällä naamalla.

Aloitimme välittömästi myös promootiomateriaalin valmistamisen Lissabonin kokousta varten. Tiesimme, että kilpailemme kisajärjestelyistä japanilaisten kanssa ja halusimme tehdä jo esittelyssä vaikutuksen. DVD oli silloin uutta teknologiaa, ja päätimme tehdä perinteisen esittelymateriaalin sijaan DVD:n. Teimme näin jälkepäinkin ajatellen lyhyessä ajassa ja niukoilla resursseilla ihan hienon Suomi-esittelyn, jossa kuvattiin myös Messukeskusta, Hartwall-areenaa ja Taitaja-kilpailuja. DVD:ssä oli äänitys kolmella kielellä, ja siinä kuvattiin muun muassa suomalaista kilpailuvillitystä eukonkanosta hiekkalahiihtoon.

Suomen hakemuksessa korostettiin rakenteilla olevaa kilpailu- ja valmennusjärjestelmää, johon liittyvää koulutustoimintaa oltiin juuri aloittamassa. Se tulisi kohentamaan suomalaisten mahdollisuuksia paitsi osallistua kansainvälisiin kisoihin myös järjestää niitä. Hakemuksessa muistutettiin Helsingin vahvasta kokemuksesta organisoida suuria kansainvälisiä kongresseja ja tapahtumia.

Vuoden 2005 WSC-kisoista tehtiin päätös IVTON 50-vuotisjuhlakokouksessa Lissabonissa Portugalissa kesäkuussa 2000. Suomea kokouksessa edustivat Timo Lankinen, Veijo Hintsanen, Juhani Honka ja Markku Aunola. Lankinen oli ensimmäistä kertaa mukana virallisena delegaattina.

Hongan mukaan alkuasetelma oli mahdollisimman jännittävä: alkuviikon keskustelujen aikana suomalaisille syntyi käsitys, että suurin osa yleiskokouksen osanottajista äänestäisi Japania. Suomalaiset näyttivät järjestämässään vastaanottilaisuudessa yleiskokouksen edustajille DVD:n ja esittelivät tapahtumaan liittyneitä ideoitaan. Viikon aikana tilanne alkoi kääntyä suomalaisten eduksi. Aunola toteaa haastattelussaan, kuinka delegaatio näytti virallisessa yleiskokouksessa osan DVD:stä Timo Lankisen pitäessä puheen. ”Kaikesta aikaa oli tietysti käynnissä mahdoton lobbaus. Veijo Hintsanen oli ollut pitkään mukana, joten hän kykeni käyttämään hyväkseen henkilökohtaisia suhteitaan.”

Aunolan mukaan suomalaisten ponnisteluissa korostuivat erityisesti Hintsasen lobbaustaidot ja Lankisen kyky toimia diplomaattisesti kilpailijamaan, Japanin, edustajien kanssa. Suomalaiset olisivat olleet valmiita menemään äänestykseen, mutta japanilaisille mahdollisuus hävitä äänestyksessä oli liian suuri riski. He olivat kovasti ponnistelleet kisaisännyytensä eteen, ja tappio olisi merkinnyt kasvojen menettämistä. Kovaa yrittämistä kuvastaa sekin, että Japanin silloinen virallinen delegaatti **Tadao Sugama** oli matkustanut keväällä 2000 Helsinkiin taivuttelemaan Suomea luopumaan vuoden 2005 kisahakemuksesta. Kohteliaat keskustelut eivät kuitenkaan olleet johtaneet hänen toivomaansa tulokseen.

WSI:n presidentti **Jack (Tjerk) Düsseldorfin** aktiivisella avustuksella onnistuttiin japanilaisten kanssa viimeisenä iltana ennen päätös-

kokousta löytämään sopuratkaisu, jossa vuoden 2005 kisat myönnettäisiin Suomelle, ja Japani isännöisi seuraavia eli vuoden 2007 kilpailuja. Suomen yhtenä vahvana perusteluna oli silloisen EU-ohjelmakauden päättyminen vuoden 2005 jälkeen, eikä seuraavan kauden rahoituksesta ollut mitään tietoa. Suomi ei näin voinut hyväksyä oman esityksensä siirtoa vuodelle 2007. Esitettyä ratkaisua puoltavana argumenttina tuli esiin myös mahdollisuus, että näin Japani voisi järjestää vuonna 2007 yhtä aikaa sekä WSC-kisat että Abilympics-kisat, mikä tapahtuisi ensimmäistä kertaa kilpailujen historiassa. Näin lopulta myös kokouksessa yksimielisesti päätettiin.

Aunola siirtyi kesällä 2000 opettajakorkeakoulusta Kiipulan ammattiopiston rehtoriksi. Hän ei osallistunut Helsingin kisojen järjestykseen sen koommin, mutta ei hän silti niistä kokonaan eroon päässyt. Pari vuotta Lissabonin menestyksen jälkeen Messukeskus muisti kysellä häneltä varauksen voimassaoloa, olihan varaus edelleenkin hänen nimissään.

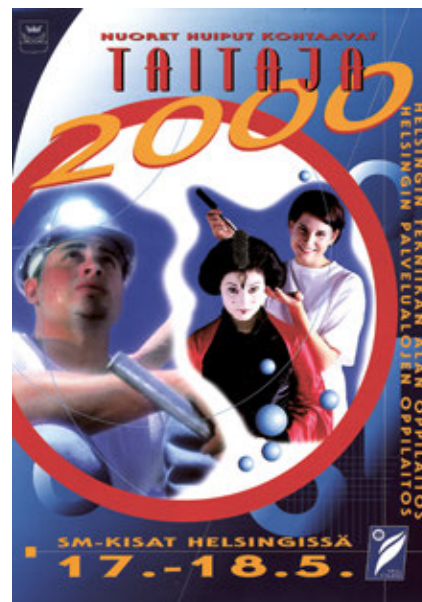
Matka kohti WSC 2005 Helsinki -kilpailua alkaa

Kun kilpailu vuoden 2005 WSC-kisojen isännyydestä oli ratkennut Suomen hyväksi, totesi Vilho Hirvi Tietotaito-lehden (2/2000) haastattelussa, että kilpailujen saaminen Suomeen oli valtava haaste ja kunnia. Hänen mukaansa kisaisännitys myönnettiin Suomelle viime kädessä siksi, että ”suomalaista toimintaa, koulutusta ja elinkeinoelämää arvostetaan maailmalla”. Hirven mielestä kisojen järjestelyihin paneutuminen oli yksi suurimpia ja kunnianhimoisimpia ammatillisen koulutuksen kehittämishankkeita.

Alusta lähtien tavoitteeksi asetettiin paitsi kisahistorian parhaiden WorldSkills-kilpailujen järjestäminen, myös Taitaja-kilpailujen ja koko suomalaisen ammatillisen koulutuksen kehittäminen. Onnistuakseen kisananke edellytti koko suomalaisen ammattikoulutuskentän yhteistyötä.

TAITAJA OSANA HELSINGIN JUHLAVUOTTA 2000

Vuonna 2000 Helsingin kaupunki täytti 450 vuotta. Kaupunki otti muiden juhlatapahtumien ohella hoitaakseen myös Taitaja-kilpailut toukokuussa. Kilpailut liittyivät läheisesti samalla viikolla järjestettyyn Nuori Osaja 2000 -tapahtumaan.

Kisajärjestelyistä vastasi Helsingin opetusviraston ammatti- ja aikuiskoulutuslinja. Kisananketta yhdistyksen hallituksessa toukokuussa esitelleen opetusviraston edustajan **Kristiina Holopaisen** mukaan Helsinki halusi panostaa kunnolla tapahtumaan, jotta Taitajan arvostus nousisi sille kuuluvalla tasolle. Opetusvirasto näki Taitaja-kilpailut erinomaisena asiana ammatillisen koulutuksen markkinoinnin kannalta ja oli varautunut osallistumaan myös vuoden 2005 WorldSkills-hankkeeseen. Opetusvirasto olikin varannut siihen jo etukäteen rahoitusta siltä varalta, että kisaisännitys Suomeen saadaan.

Kilpailu oli hajautettu viiteen Helsingin kaupungin koulutusyksikköön. Kilpailulajeja oli 18 ja kilpailijoita 170. Tapahtuma oli yleisölle avoin, ja kilpailupaikat suunniteltiin niin, että vierailijoilla oli mahdollisuus kiertää seuraamassa kilpailijoiden työskentelyä. Opiskelijat toimivat kisapaikoilla oppaina. Pääkaupunkiseudun kaikki ammatillisen toisen asteen oppilaitokset oli kutsuttu tutustumaan kilpailuun.

Tapahtuman puitteet olivat juhlavat: avajaiset pidettiin uudessa Sanomatalossa ja päättäjäiset palkinnonjakoineen Vanhalla Ylioppilastalolla. Kilpailut avasi Helsingin kaupunginhallituksen puheenjohtaja, kansanedustaja Raakel Hiltunen, ja juhlapuheen piti Skills Finlandin tuore puheenjohtaja Timo Lankinen. Sanomatalon tervehdyksen toi toimitusjohtaja Seppo Kievari ja kannustuspuheenvuoron kilpailijoille esittivät Montrealin WorldSkills-kilpailuissa menestyneet Iina Björklöf (hiusmuotoilu) ja Jukka Markkanen (automaalaus).

Taitaja 2000 -kisaesitteessä Vilho Hirvi pohti kilpailamisen merkitystä koulutuksessa seuraavasti:

Vaikka suomalainen sanookin, että ”kissa kiitoksilla elää”, niin palaute on ihmiselle tärkeä innoituksen ja motivaation lähde. Palaute puolestaan perustuu arviointiin. Kilpailu, kilvoittelu ja suoritusten arviointi on perinteisesti hyväksytty kulttuurin ja urheilun alueella. Koulutuksessa kilpailuun on suhtauduttu pidättyväisemmin – on pelätty kilpailun nujertavan heikoimpia. Koulutuk-

sessakin asenteet ovat muuttuneet. Laatu ja sen arvioinnin kehittäminen ovat keskeisiä teemoja. Näyttökokeet ja -tutkinnot sekä kilpailut ovat uuden vuosituhannen arkipäivää myös koulutuksessa.

Helsingin Taitaja-kilpailussa aloitettiin kaksi perinnettä, jotka molemmat jatkuvat yhä tänäkin päivänä. Päätösjuhlassa Raakel Hiltunen ja valiokuntaneuvos Pentti Arajärvi ripustivat Taitaja-historian ensimmäiset kulta-, hopea- ja pronssimitalit voittajien kaulaan. Toinen perinne sai alkunsa, kun kisajärjestäjää edustanut apulaiskaupunginjohtaja Antti Viinikka luovutti seuraavan vuoden kisajärjestäjälle, Päijät-Hämeen koulutuskonsernille, Taitaja-kiertopalkinnon. Sama kiertopalkinto oli käytössä aina vuoteen 2011 saakka, jolloin siihen oli kertynyt peräti 12 koulutuksen järjestäjän nimet merkkinä kisaisännyydestä ja arvokkaasta panoksesta Suomen ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi. Sekä mitalit että kiertopalkinto oli suunniteltu ja valmistettu Lahden käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa ja Päijät-Hämeen koulutuskonserni oli ne yhdistykselle lahjoittanut. Vuonna 2012 Jyväskylässä otettiin käyttöön historian toinen Taitaja-kiertopalkinto, sekin koulutuskeskus Salpauksessa suunniteltu ja toteutettu.

TIMO LANKISESTA YHDISTYKSEN PUHEENJOHTAJA JA JUHANI HONGASTA TOIMINNANJOHTAJA

Vuoden 2000 keväällä Suomen ammattitaito – Skill Finland ry:n hallituksen pitkäaikainen

Taitaja-mitalit jaettiin ensimmäistä kertaa vuoden 2000 kilpailussa Helsingissä.

puheenjohtaja, entinen Opetushallituksen pääjohtaja ja vuodesta 1995 lähtien opetusministeriön kansliapäällikkönä toiminut Vilho Hirvi luopui puheenjohtajuudesta. Yhdistyksen vuoden 2000 toimintakertomuksessa Vilho Hirven kautta kuvataan seuraavasti:

Puheenjohtaja Hirven aikana (1994–2000) yhdistyksen toiminta ja asema on vahvistunut. Kansallisten ja kansainvälisten ammatillisten kilpailujen merkitys ammatillisen koulutuksen osana on saanut entistä suuremman merkityksen oppilaitosten ja teollisuuden piirissä. Kansainvälisessä organisaatiossa Hirven mielipiteitä arvostettiin.

Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin hallitusneuvos **Timo Lankinen** opetusministeriöstä. Varapuheenjohtajaksi tuli jo vuodesta 1997 yhdistyksen hallituksessa istunut Opetushallituksen pääjohtaja Jukka Sarjala. Yhdistys nimesi ensimmäiseksi kunniajäsenekseen emeritus pääjohtaja Jorma Pöyhösen.

Yhdistyksen hallinnossa tapahtui vuoden aikana muitakin merkittäviä muutoksia, kun ensimmäinen päätoiminen toiminnanjohtaja Timo Sirkiä erosi yhdistyksen palveluksesta heinäkuussa. Sirkiä oli kehittänyt yhdistyksen toimintaa merkittävästi. Vuoden 2000 toimintakertomuksessa arvioitiin, että ”hännen ponnistelujensa ansiosta Taitaja-kilpailut ovat kehittyneet nykyiseen, käytännössä toimivaan ja niin kilpailijoita kuin yleisöä palvelemaan muotoonsa”.

Timo Lankinen oli Skills Finland ry:n hallituksen puheenjohtaja ja WorldSkills Internationalin Suomen virallinen delegaatti vuosina 2000–2012. Lankinen työskenteli opetusministeriön ammatillisen koulutuksen yksikön johtajana vuosina 1997–2007 ja Opetushallituksen pääjohtajana 2008–2011.

Juhani Honka oli Skills Finland ry:n toiminnanjohtaja vuosina 2000–2002. Honka on ollut Suomen joukkueen mukana WorldSkills-kilpailujen eri tehtävissä useita kertoja vuodesta 1989 alkaen. Hän oli aktiivinen taustavaikuttaja Taitaja-kilpailun ja Skill Finland ry:n syntymävaiheissa.

Yhdistys oli alkanut Timo Sirkiän eron jälkeen etsiä uutta toiminnanjohtajaa. Suomen saatua järjestettäväkseen WSC-kilpailut toiminnanjohtajan roolia ja profiilia piti harkita uudelleen, sillä haettavan henkilön tuli toimia kotikisoissa myös kilpailujen pääsihteerinä.

Vuoden 2000 syyskuun alussa uudeksi toiminnanjohtajaksi kutsuttiin Juhani Honka. Hongan ensimmäinen tehtävä oli käynnistää WorldSkills 2005 -hanke ja ennen muuta rakentaa ydintiimi, johon siinä vaiheessa kaavailtiin toiminnanjohtajan lisäksi viittä henkilöä.

AKVA-projektiryhmä WSC 2005 Helsinki -kilpailun avajaisissa jäähallilla. Vasemmalta Tomi Karvinen, Heikki Saarinen, Tuija Kuisma ja Elisa Tuominen sekä Seija Rasku Opetushallituksesta.

ESR-RAHOITTEISILLA PROJEKTEILLA VARMISTETAAN HELSINGIN KISOJEN ONNISTUMINEN

Kahdella Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittamalla hankkeella oli merkittävä rooli Helsingin WSC 2005 -tapahtuman liikkeelle sysäämässä kehittämisprosessissa. Alusta lähtien oli selvää, että pienen yhdistyksen resurssit eivät riitä kahden suuren projektin hallinnoi-

miseen. Luonteva ratkaisu olikin, että vastuu ja työ jaettiin yhteistyökumppanin, Hämeen ammattikorkeakoulun, kanssa.

Kilpailuasiantuntijakoulutuksen kehittämishankkeesta, Ammattitaidon kohottaminen valmennus- ja kilpailutoiminnalla (AKVA), vastasi HAMK Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Suomen ammattitaito – Skill Finland ry puolestaan hallinnoi yrityksissä tapahtuvaa Huippuosaajien ammattitaitovalmennus -projektia (HUVA). Kummastakin projektista saatiin myönteinen rahoituspäätös vuoden 2000 aikana. Timo Sirkiä oli vielä viime töinään saattamassa hakuprosessia alkuun.

AMMATTITAITOKILPAILUJEN ASIAANTUNTIJAVERKOSTOLLE LUODAAN POHJA

AKVA-projektin ensisijaisena tavoitteena oli luoda koko maan kattava ammattitaitokilpailujen asiantuntijoiden järjestelmä sekä heille tarkoitettu koulutusohjelma. Asiantuntijoilla tarkoitettiin ekspertejä, kilpailujen järjestelymestareita ja ammattitaidon valmentajia.

AKVA-jatkoprojektissa koulutus kytkettiin tiiviisti kilpailuihin. Liittämällä koulutus kilpailujen suunnitteluun ja toteuttamiseen se voitiin yhdistää projektin tavoitteiden mukaisesti kilpailujärjestelmän kehittämiseen. Pääasiallisina kohderyhminä olivat ammattitaitokilpailujen kehittämiseen ja toteuttamiseen sekä koulutus- ja valmennustoimintaan vuosina 2003–2005 osallistuneet am-

Heikki Saarinen oli yliopettaja ja Skills-projektien projektipäällikkö Hämeen ammattikorkeakoulussa ja ammatillisessa opettajakorkeakoulussa vuosina 2003–2007. Hän oli HAMK Skills Trainers' Academyn kouluttaja vuosina 2008–2011. Hän vastasi opetustoiminnan koordinoinnista ja koulutuksesta Helsingin WSC-kilpailuissa 2005. Saarinen on ollut mukana erilaisissa tehtävissä WorldSkills-kilpailuissa vuodesta 2003 alkaen.

matillisten oppilaitosten opettajat sekä yritysten työpaikkaohjaajat ja esimiehet. HAMK Ammatillinen opettajakorkeakoulu hallinnoi myöhemmin vielä ESR-rahoitteista Valmentamalla työelämään -projektia (2006–2007). Projektin aikana koulutettiin työpaikkaohjaajien kouluttajia ja työpaikkaohjaajia.

AKVA-projektien kokonaisbudjetti vuosina 2000–2007 oli yhteensä kolme miljoonaa euroa. Projektien kautta Ammatillisen opettajakorkeakoulun asiantuntemus saatiin Skills-verkoston käyttöön ja HAMKin asema verkostossa vahvistui.

AKVA-projektin projektipäällikkönä elokuussa 2002 aloittanut **Heikki Saarinen** kertoo lähteneensä mukaan ammattitaitokilpailutoimintaan

Skills Finlandin toiminnanjohtajana työskennelleen Juhani Hongan aloitteesta.

AKVA-projekti työllisti siinä määrin Saarista, että hän toimi projektipäällikön tehtävissä päätoimisesti usean vuoden ajan. Koulutusprojektit pyörivät täysin ESR-rahoituksen turvin. Monet kilpailutoimintaan osallistuneista Euroopan maista olivat suomalaisten oivalluksesta hieman kateellisia. Saarisen mukaan he totesivat, että ”olettepa olleet kekseliäitä, kun huomasitte ESR-rahoituksen soveltuvan tällaiseenkin tarkoitukseen”.

MALLI VALMENNUSYHTEISTYÖLLE RAKENNETAAN HUVA-HANKKEESSA

Opetushallitus teki myönteisen päätöksen HUVA-projektin rahoituksesta 31.10.2000. Hankhakemuksessa projektia kuvattiin seuraavasti:

Tavoitteena on kehittää projektiin osallistuvien yritysten työntekijöiden osaamista yhteistyössä ammatillisten oppilaitosten kanssa. Tavoitteena on yrityksessä olevien nuorten osaamisen kehittäminen siten, että heistä kehittyy huipputason osaajia. Projektissa kehitetään valmennus- ja koulutusmalleja, jotka johtavat huippuosaamiseen ja samalla lisäävät henkilöiden motivaatiota itsensä jatkuvaan kehittämiseen sekä työn innovatiiviseen kehittämiseen. Projektissa hyödynnetään työpaikalla tapahtuvan oppimisen eri muotoja, järjestetään työn ohessa tapahtuvaa koulutusta ja muuta valmennusta sekä verataan nuorten osaamistasoa ja sen kehittymistä myös kansainvälisessä perspektiivissä.

Projekti käynnistettiin syksyllä 2000 aloittamalla valmennus 21 lajissa.

Projektin aikana rakennettiin toimiva valmennusverkosto, jonka muodostivat lajikohtaisiksi valmennusyksiköiksi nimetyt ammatilliset oppilaitokset ja niiden kanssa yhteistyössä toimivat valmennusyrietykset. Verkoston keskeisinä toimijoina olivat lajipäälliköt, ekspertit ja valmentajat. Verkostossa rakennettiin kolmiportainen valmennusmalli, jonka mukaan valmennus jakautuu perus-, huippu- ja maajoukkuevalmennusjaksoihin. HUVA I- ja HUVA II -projektien kokonaiskustannukset vuosina 2000–2007 olivat noin 5,3 miljoonaa euroa.

HUVA-projektin ansiosta Suomeen saatiin toimiva valmennusverkosto, jossa voidaan yhdistää laajalti sekä oppilaitosten että yritysten asiantuntemusta.

HUVA-hankkeessa aloitettua työtä on jatkettu vielä kahdella yhdistyksen hallinnoimalla ESR-rahoitteisella hankkeella. Huippuvalmennuksella kilpailukykyä -hanke (HUKI) toteutettiin vuosina 2008–2010. Sen päätavoitteena oli koota ja kehittää edelleen valmennuksessa luotuja hyviä malleja ja levittää niitä mahdollisimman laajalle yritysten ja oppilaitosten käyttöön. Kilpailukykyä ja laatua ammatilliseen koulutukseen huippuosaamisella -hanke (KILTA) puolestaan käynnistyi vuonna 2011. Sen tavoitteena oli parantaa ammatillisen koulutuksen laatua ja kilpailukykyä edistämällä opettajien ja työpaikkaoh-

jaajien osaamista sekä heidän valmiuksiaan kouluttaa huippuosaajia ja hyödyntää valmennustoiminnan hyviä käytäntöjä kaikessa toiminnassaan.

TAITAJA9 SYNTYY TEKNIIKAN ALAN KEHITTÄMISPROJEKTIN ANSIOSTA

Samanaikaisesti AKVA-projektin kanssa, vuosina 2000–2003, HAMK Ammatillinen opettajakorkeakoulu hallinnoi myös Komes-projektia, (kone-, metalli- ja sähköalojen koulutuksen vetovoimaisuuden parantaminen). Sen kohde-ryhmänä olivat toisen asteen ammattioppilaitosten kone-, metalli- ja sähköalan opettajat sekä näillä aloilla toimivien yritysten työpaikkaohjaajat.

Komes-projektin vetäjänä toimi Teknologiateollisuuden asiantuntija **Marja-Terttu Tanttinen**. Hanke koostui kolmesta osaprojektista: työssäoppiminen, näyttöpilotti ja vetovoima. Tanttisen mukaan projektia pidettiin Teknologiateollisuudessa hyvin tärkeänä, joten hän valvoi henkilökohtaisesti, että asetetut tavoitteet saavutetaan. ”Se osaprojekti, mistä saatiin parhaat tulokset, oli työssäoppiminen. Vetovoiman osalta tärkeäksi muodostui oivallus uudesta T9-kilpailusta, josta kehittyi nykyinen Taitaja9.”

Suureksi menestykseksi osoittautunut Taitaja9-kilpailu rakennettiin Espoon ammattiopiston (nykyinen Omnia) suunnitelmien pohjalta. Sen finaali järjestettiin ensimmäisen kerran Espoossa vuonna 2002.

Komes-projektin päätyttyä Skills Finland haki ESR-rahoitusta Taitaja9-kilpailun edelleen kehittämiseksi. Hankerahoitusta saatiin vuosille 2003–2007. Hankkeen avulla laajennettiin kilpailu kaikille ammatti- ja koulutusaloille niin, että se oli sekä koulutusaloittain että alueellisesti kattava.

ESR-HANKKEET – NEROKAS OIVALLUS

AKVA- ja HUVA-projektit jatkoprojekteineen toteutettiin vuosina 2000–2007. Seitsemän vuoden ajanjakso oli riittävän pitkä kehittämistyölle. Tänä aikana saatiin rakennettua sekä järjestelmä kilpailuasiantuntijoiden kouluttamiseksi että järjestelmä kansainvälisiin kilpailuihin tähtäävien nuorien valmentamiseksi. Projektit oli suunniteltu siten, että ne täydensivät toisiaan, ja niiden välillä tehtiin konkreettista yhteistyötä ammattitaitokilpailuihin valmistauduttaessa. Projektien tuloksia pystyttiin testaamaan kolmessa WorldSkills-kilpailuissa: St. Gallenissa vuonna 2003, Helsingissä 2005 ja vielä Japanin Shizuokassa vuonna 2007.

ESR-rahoitteisia projekteja on kehuttu nerokkaaksi oivallukseksi, joka osaltaan takasi Helsingin kisojen talouden ja pohjusti järjestelyorganisaatioon rekrytoitavien henkilöiden koulutuksen. Ne siivittivät yhdistyksen tietä menestykseen ja loivat vahvan pohjan sen toiminnalle vielä vuosien ajaksi Helsingin WSC-tapahtuman jälkeen.

Vuoden 2008 alussa HAMK Ammatillisen opettajakorkeakoulun yhteyteen perustettiin hanke-

toiminnassa hyväksi koettujen toimintamallien jatkajaksi Skills Trainers' Academy, joka on osa Skills-verkostoa ja toimii tiiviissä yhteistyössä Skills Finland ry:n kanssa. Academyn tehtävänä on vakiinnuttaa monien vuosien ajan AKVA-projekteina toteutettu asiantuntijakoulutus.

LAHDESSA 2001 LAJIT ENSIMMÄISTÄ KERTAA SAMAN KATON ALLA

Vuoden 2001 Taitaja SM-kilpailujen järjestelyoikeudet oli myönnetty Päijät-Hämeen koulutuskonsernille. Koska Timo Sirkiä oli eronnut yhdistyksen palveluksesta eikä uutta toiminnanjohtajaa ollut vielä valittu, jäivät Taitaja-järjestäjän vastuulle monet yhdistykselle kuuluneet tehtävät, kuten aluekarsintojen järjestäminen. Tapahtuman projektipäällikkö **Aki Kauranen** otti erinomaisella tavalla kokonaisvastuun tapahtumasta. Vuoden 2001 toimintakertomuksessa Taitaja-tapahtumaa arvioitiin seuraavasti: ”Yhdistyksen näkökulmasta Taitaja 2001 oli suurmenestys, joka jopa ylitti odotukset monessa suhteessa. Taitaja 2001 oli ensimmäinen harjoitus Helsinki 2005 taito-olympialaistapahtumaa varten, se antoi erinomaisen näytön Päijät-Hämeen koulutuskonsernin järjestelykyvyistä sekä osoitti, että tapahtumalla on jo nyt runsaasti siihen sitoutuneita ystäviä, kannattajia, tukijoita ja toimijoita.”

Lahden Messukeskus osoittautui erittäin hyväksi areenaksi tämänkaltaiselle tapahtumalle. Vuonna 2001 saavutettiinkin vihdoin jo vuosia aikaisemmin asetettu tavoite kilpailulajien ko-

koamisesta yhden katon alle: 28 lajista peräti 24 järjestettiin Messukeskuksessa. Virallisten kilpailulajien lisäksi järjestettiin neljä näytöslajia. Kilpailijoita oli yhteensä 233. Yhteistyöyrityksiä ja muita tukijoita oli mukana 150. Vierailijoita tapahtuma keräsi yhteensä 20 000. Lahdessa luotiin pohja uudelle konseptille, jossa Taitaja-kilpailut ja koulutusmessut yhdistettiin näyttäväksi maakunnalliseksi ja valtakunnalliseksi tapahtumaksi.

Lahden onnistuneiden yhden katon alla järjestettyjen kilpailujen pohjalta yhdistyksen hallitus määritteli vuoden 2001 aikana kriteeristön tulevien SM-kilpailujen järjestämiselle. Tavoitteiksi asetettiin, että kilpailulajeista mahdollisimman suuri osa järjestetään saman katon alla ja että tapahtuman yhteydessä järjestetään sitä tukevia oheistapahtumia, kuten koulutusmessut ja seminaareja. Kisapaikkakunnalla tuli myös

Taitaja-kilpailut Lahdessa vuonna 2001 oli näyttävä maakunnallinen ja valtakunnallinen tapahtuma. 28 kilpailulajista 24 järjestettiin saman katon alla Lahden Messukeskuksessa. Kuvassa puuseppälajin kilpailijat ja kilpailutyö.

SUOMEN MESTARIT
Taitaja
2001

Vapaa sisäänpääsy

Koulutus ja työelämä
yhdessä
saman katon alla

18.-20.1.2001

Lahden Messukeskuksessa

OPPI JA TYÖ

Pääasia
KOULUTUSMESSUT

Internet: taitaja2001.phkk.fi

PÄIJÄT-HÄMEEN
KOULUTUSKONSERNI

olla mahdollisimman monien kilpailulajien koulutusta. Alueen oppilaitosten ja yritysten tuli tehdä saumatonta yhteistyötä kisojen eteen. Edelleen edellytettiin, että järjestäjällä on mahdollisuus panostaa tapahtumaan ja ottaa siitä myös taloudellista vastuuta.

Taitaja 2001 -kilpailun järjestelyissä hyödynnettiin ESR-rahoitusta. Skills Finland ry:n hallitus esittikin toiveen, että myös tulevat Taitaja-järjestäjät käyttäisivät hyväkseen tätä rahoitusmahdollisuutta.

Ammattitaitokilpailut elivät Suomessa nousukautta, ja Taitaja-kilpailu oli monella tapaa ottanut askeleen suur tapahtuman suuntaan. Tämän kehityksen ylläpitämiseksi yhdistys panosti vuoden 2001 aikana erityisesti Taitaja-sääntöjen kehittämiseen ja semifinaalijärjestelmän rakentamiseen.

LINJANHAKUVUONNA 2001 YHDISTYKSELLE UUSI NIMI JA ILME

Vuonna 2001 luotiin perusta yhdistyksen tulevien vuosien toiminnalle. Heti vuoden alussa käynnistettiin sääntömuutoshanke, jossa haluttiin ottaa huomioon Taitaja-kilpailun vakiintuminen, HUVA-hankkeen myötä käynnistynyt valmennusjärjestelmän rakentaminen ja ennen muuta Suomelle myönnetty vuoden 2005 WorldSkills-kilpailut.

Sääntömuutokset hyväksyttiin yhdistyksen varsinaisessa kokouksessa toukokuussa. Yhdistyksen nimi muutettiin kansainvälisen käytännön

mukaisesti muotoon Skills Finland ry. Yhdistyksen toiminta oli vuonna 2001 saanut jo niin vakiintuneet muodot, että vanhojen sääntöjen kohta ”organisoimalla valtakunnallisia teollisuus- ja palvelualojen ammattitaitokilpailuja” saatettiin muuttaa täsmällisempään muotoon ”antamalla järjestelyoikeudet vuosittaiseen valtakunnalliseen Taitaja-ammattitaitokilpailutapahtumaan ja järjestämällä kansainvälisiä nuorten ammattitaitokilpailuja Suomessa”. WSC 2005 -hankkeeseen valmistauduttiin kasvattamalla hallituksen jäsenten määrää aiemmasta 7–12 jäsenestä 10–20 jäseneseen. Sääntöihin lisättiin myös kohta: ”Hallituksen kokoonpanossa pyritään ottamaan huomioon ainakin, että jäsenet ovat työmarkkinoita edustavista työnantajien ja työntekijöiden järjestöistä, sekä opettajia, ammattiin opiskelevia ja koulutuksen järjestäjiä.” Näin haluttiin varmistaa kaikkien tärkeiden sidosryhmien mukanaolo ja sitoutuminen toimintaan.

Uuden nimen hyväksymisen jälkeen yhdistykselle laadittiin uusi graafinen ilme. Hämeen ammatillisessa korkeakoulussa oli aiemmin suunniteltu laivaseminaaria varten logo ”Skills”. Hallitus totesi sen toimivaksi, ja niinpä logon varaan perustettiin koko yhdistyksen uuden ilmeen suunnittelu.

Seuraavaksi lähdettiin kehittämään Taitaja-kilpailun ilmettä. Tavoitteena oli Skills-perheen näköinen, mutta kuitenkin joustava ilme, niin että jokainen kisajärjestäjä voisi tuoda siihen oman leimansa. Uusi ilme oli ensimmäistä kertaa nähtävissä Taitaja 2002 -tapahtumassa.

Uusi ilme luotiin myös nuorten ammattitaito-
maajoukkueelle Team Finlandille ja vuoden
2005 WorldSkills-kisoille.

Vuoden 2001 toiminnan teemana oli julkisuu-
den systemaattinen ja aktiivinen hakeminen.
Lahden Taitaja 2001 -tapahtuma aloitti sen
hienosti ja varsinainen ”vauhtipotku” saatiin
toimintakertomuksen mukaan toukokuussa,
kun WorldSkills 2001 Soul -haastekampanjan
avaajiksi lähtivät Teollisuuden ja Työnantajain
Keskusliitto TT:n toimitusjohtaja **Johannes
Koroma** ja Suomen Ammattiliittojen Keskus-
järjestö SAK:n puheenjohtaja **Lauri Ihalainen**.
Souliin lähti myös kameraryhmä, joka teki
tapahtumasta puolen tunnin pituisen televi-

sio-ohjelman. Ohjelma esitettiin vuoden 2002
alussa TV1:n Opinportti-ohjelmassa. Julkisuut-
ta saatiin myös opetusministeriön Ammatin
aika -kampanjan kautta. Toimintakertomuksen
arvion mukaan julkisuuden hakemisessa onnis-
tuttiin: yhdistys sai vuoden aikana lehdistössä
tilaa noin 200 000 palstamillimetriä ja oli lisäksi
esillä lukuisissa radio-ohjelmissa ja nettiuutisissa.

TYÖMARKKINAJÄRJESTÖT NÄKYVÄSTI MUKAAN MAAJOUKKUEEN TUKEMISEEN

Suomi osallistui syyskuussa 2001 Etelä-Ko-
rean Soulissa järjestettyihin WSC-kilpailui-
hin yhdellä kisojen suurimmista joukkueista.

Työmarkkinajärjestöt ottivat näkyvän roolin maajoukkueen ja kansainvälisen kilpailutoiminnan tukemisessa käynnistämällä kansallisen haastekampanjan.

Yhteinen esiintyminen oli luontevaa jatkoa aiemmalle työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen väliselle yhteistyölle, josta hyvä esimerkki oli rakennusalalla vallinnut käytäntö. Rakennusalan lajit olivat alusta lähtien vahvasti mukana Suomen kansainvälisessä kilpailutoiminnassa, ja niissä myös saavutettiin menestystä. Suuri merkitys oli alan työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen, Rakennusteollisuusliiton ja Rakennusliiton innostuksella ja panostuksella asiaan. Kilpailutoiminta nähtiin keinoa edistää alan koulutusta.

SAK:n puheenjohtaja Lauri Ihalainen ja TT:n toimitusjohtaja Johannes Koroma käynnistivät haastekampanjan, jolla kerättiin varoja Suomen maajoukkueen Soulin kisamatkaa varten vuonna 2001. Oikealta Lauri Ihalainen, Skills Finlandin puheenjohtaja Timo Lankinen ja toiminnanjohtaja Juhani Honka.

Ihalainen ja Koroma avasivat WSC 2001 Soul -haastekampanjan Helsingissä 16.5.2001. Tävoitteena oli kerätä 45 000 markkaa jokaista Souliin lähtevää kilpailijaa kohden. Haastekampanja oli avoin kaikille, erityisesti siihen toivottiin osallistuvan ammatti- ja työnantajaliittojen, toimialajärjestöjen ja eri alojen yritysten. Ajatuksena oli, että kukin taho haastaa kolme toimijaa. Maksaja saattoi itse määrittellä kenelle tai mille lajille haluaa tukensa antaa. Kampanjan etenemistä oli mahdol-

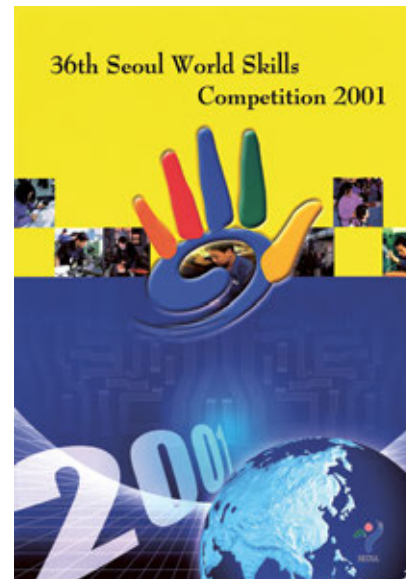
lista seurata internetissä. Kampanjan avaus-tilaisuudessa korostettiin, että tärkeää on osallistuminen, ei tukisumman suuruus. Ensimmäisenä haasteeseen vastasi Palvelualojen ammattiliitto PAM. Yhteensä haastekampanjalla saatiin kerättyä 341 200 markkaa, mikä vastasi noin neljännestä maajoukkueen lähettämisen kokonaiskustannuksista.

Ihalaisen näkyvä esiintyminen oli jatkoa järjestön aiemmalle aktiiviselle työlle ammattitaitokilpailutoiminnan hyväksi. SAK:n edustaja oli ollut mukana jo ensimmäisiä Taitaja-kilpailuja suunnitteleessa neuvottelukunnassa. Ammattiliitot ja -järjestöt olivat vuosien aikana tehneet merkittävää ja toimivaa yhteistyötä kilpailunjärjestäjien kanssa myös lahjoittamalla palkintoja ja osallistumalla valmennukseen.

Lauri Ihalainen korosti myöhemmin, tammi-kuussa 2004 Joensuun Taitaja-tapahtumassa, että ammatillisen koulutuksen arvostusta tuli kohentaa. Hän uskoi kilpailutoiminnan olevan tämän tavoitteen toteuttamisessa hyvä väline. ”Sitä paitsi ammattikoulutietä kulkevat voivat myös jatko-opiskella tänä päivänä”, muistutti Ihalainen. ”Me tarvitsemme hyviä ammattilaisia eri aloille. Siksi ammattikoulu on tosi tärkeä vaihtoehto.”

Myös työnantajapuoli näki kilpailutoiminnan tärkeänä. Soulin kilpailuja seurannut Autoalan Keskusliiton asiamies **Ossi Jalonen** piti kansainvälistä ja kotimaista Skills-kilpailutoimintaa autoalan kannalta erinomaisena asiana.

Suomen Autolehdeissä julkaistussa haastattelussa Jalonen peräänkuulutti osaavaa ja ammattitaitoista väkeä nopeasti kehittyvälle autoalalle ja suitsutti kilpailutoiminnan antavan alalle lisää näkyvyyttä sekä mahdollisuuksia houkuttella osaavia nuoria töihin. Jalonen myös korosti kilpailutoiminnan tuovan uusia ulottuvuuksia yritysten ja oppilaitosten yhteistoimintaan, mikä on olennaista koulutuksen laatua ja tarjouksen mukaisuutta kehitettäessä.

SOULIN WSC-KISOIHIN MENNÄÄN OPPIMAAN, TARKKAILEMAAN JA KILPAILEMAAN

Vuoden 2001 alkaessa yhdistyksen palkkailistoilla oli toiminnanjohtajan lisäksi jo kaksi muuta henkilöä: markkinointijohtaja **Jorma Sonninen** ja yhteyspäällikkö **Eeva Laurila**.

Yhdistyksen puheenjohtaja Timo Lankinen arvioi tilannetta seuraavasti:

Merkittävän kansallisia ja yhdistyksen tavoitteita palvelevan kanavan tarjoaa lähivuosina se, että valmistaudumme järjestämään taito-olympialaiset Helsingissä vuonna 2005. Hanke tulee nähdä usean vuoden kehittämishankkeena, jolla on laajalle ulottuva vaikutus ammatillisen koulutuksen ja ammattitaidon arvostuksen kohottamisessa ja tulevien vuosien työvoimatarpeiden tyydyttämisessä. Yhdistyksen toiminnassa kilpailujen järjestäminen tulee dominoimaan toimintoja; onhan sillä päävastuu kilpailujen järjestämisestä.

Vuoden aikana aloitettiin tila- ja vuokrasopimusneuvottelut Helsingin Messukeskuksen kanssa. Markku Aunolan nimissä ollut tilavaraus siirrettiin vihdoin Skills Finlandin vastuulle. Sponsoristrategia hahmoteltiin ja neuvottelut yritys yhteistyökumppanien ja laitetoimittajien kanssa käynnistettiin. Yhteistyössä opetusministeriön kanssa alettiin valmistella neuvottelukunnan ja järjestelytoimikunnan asettamista.

WSO:n kolmihenkinen delegaatio, presidentti Jack Düsseldorf sekä teknisen komitean puheenjohtajat **Franz Schropp** ja **Liam Corcoran**, teki elokuussa tutustumis- ja tarkastuskäynnin Suomeen. Delegaatio tutustui kisajärjestelyihin ja kisapaikkaan sekä tapahtuman valmistelutilanteeseen. Erityisiä keskustelun aiheita olivat yhteistyö Skills Finlandin ja WorldSkillsin välillä sekä sponsorijärjestelyt.

Tapahtuman suunnittelusta ja valmistelutilanteesta saatiin varaukseton tunnustus.

Skills Finland panosti huomattavasti Etelä-Korean Soulissa syyskuussa 2001 pidettyihin ammattitaidon MM-kisoihin. Tarkoituksena oli hankkia tietoa ja kokemusta omien kisojen järjestämiseen ja tavoitteena lähettää sekä kilpailija että ekspertti mahdollisimman moneen lajiin. Maajoukkueen lisäksi kisoihin matkusti suuri joukko suomalaisia asiantuntijoita tarkkailijoina.

Kilpailutulokset ovat aina yhtä jännittävää luettavaa. Vasemmalta putkiasennuksen ekspertti Hannu Immonen, maalauksen ja tapetoinnin ekspertti Jaakko Lainio, joukkueenjohtaja Hannele Marttiini ja floristilajin ekspertti Hanne Viljanen. Taustalla tuleva puuseppälajien ekspertti Marko Varjos.

Suomen viralliseen maajoukkueeseen kuului 32 kilpailijaa, 31 eksperttiä, 2 joukkueenjohtajaa sekä Suomen kaksi virallista WorldSkills-delegaattia. Souliin lähti myös lähes koko Skills Finlandin henkilöstö sekä lisäksi viisi yhdistyksen rekrytoimaa tarkkailijaa.

Yhdistys organisoi Souliin myös opintomatkan tärkeiden sidosryhmiensä edustajille. Vierailun tarkoituksena oli tutustuttaa keskeiset henkilöt kilpailujen tarjoamiin mahdollisuuksiin ja sitouttaa heidät WSC 2005 Helsinki -järjestelyihin. Matkalle osallistui yhteensä 70 henkilöä, joukossa kolme kansanedustajaa, sivistysvaliokunnan jäsenet **Kaarina Dromberg, Leena Rauhala ja Unto Valpas**.

Suomesta oli Soulissa yli 250 henkilöä kilpailemassa, arvioimassa, oppimassa, katsomassa ja kannustamassa. Kaikki mukana olleet olivat sitoutuneet tarkkailemaan kisajärjestelyjä etukäteen laaditun työnjaon mukaan ja raportoimaan niistä kisojen jälkeen. Tapahtuman koko ja sen järjestelyille asetettavat korkeat vaatimukset olivat yleinen ja yhteinen havainto ja keskustelujen aihe kisapaikalla. Kaikki kokemukset ja havainnot dokumentoitiin ”Skills Soul” -raporttiin.

Soulissa järjestettiin useita PR-tapahtumia, joissa markkinoitiin WSC 2005 Helsinki -tapahtumaa ja suomalaista osaamista. Skills Finlandin edustajat osallistuivat lisäksi moniin eri oheistapahtumiin, seminaareihin, konferensseihin ja vastaanottoihin. Suomen messuosaston valtti oli sepännyrkki. Nyrikin ansiosta osasto veti puoleensa runsaasti yleisöä, erityisesti nuoria, joista jotkut yrittivät koota nyrikkiä peräti useita tunteja. Kaiken kaikkiaan Suomi näkyi erinomaisesti taito-olympialaisten pitopaikassa, Soulin COEX-keskuksessa.

Suomalaiskilpailijat saavuttivat Soulin kisoissa kaksi hopeamitalia ja kahdeksan diplomia. Hopealle ylsivät simpeleläinen floristi **Tanja Kok-**

konen ja tietokoneet ja verkot -lajissa kilpailut uukuniemeläinen **Sampo Ahokas**.

Suomen joukkueen menestystä juhlistettiin kisojen jälkeen Säätytalolla opetusministeri Maija Raskin järjestämällä vastaanotolla. Tilaisuuteen osallistui maajoukkueen lisäksi arvovaltainen kutsuvierasjoukko. Opetusministeri jakoi kaikille kilpailijoille WorldSkills-järjestön kunniakirjat ja vuorineuvos **Pentti Herkama** mitalisteille sekä diplomien saaneille Yksityisyrittäjäin Säätiön stipendit.

Opettaja-lehden päätoimittaja **Hannu Laaksola** käsitteli pääkirjoituksessaan 2.10.2001 suomalaista ammattitaitokilpailutoimintaa. Laaksola kiinnitti huomiota siihen, ettei kaikissa oppilaitoksissa osattu vieläkään arvostaa kilpailuja riittävästi: ”Monet opettajat joutuvat tekemään töitä kisojen vuoksi ilman lisäkorvausta tai kiitosta, vaikka mainetta saa voittajan ohella myös itse oppilaitos.” Laaksola muistutti, että seuraavat ammattitaito-olympialaiset järjestetään vuonna 2003 Sveitsissä ja kaksi vuotta myöhemmin Helsingissä. ”Jotta kotikisoissa suomalaiset voisivat osoittaa osaamisensa, olisi valmistautuminen aloitettava jo nyt. Suomalaisen ammattitaidon taso on korkea. Se pitäisi suomalaisten oppilaitosten uskaltaa ja haluta näyttää maailmalle. Se olisi tärkeää oppilaille, opettajille, oppilaitoksille ja koko maalle.”

ENSIMMÄINEN TAITAJIEN TAITAJA VALITTAAN IMATRALLA 2002

Kisainnostus Suomessa kasvoi tasaisesti vuodesta 2000 lähtien. Vuoden 2002 Taitaja-kil-

New Yorkin terrori-isku sekoitti avajaiset

Terrori-isku New Yorkin World Trade Centeriin tapahtui juuri ennen Soulin WorldSkills-kisojen avajaisia 11.9.2001. Järkyttävä uutinen kantautui myös Soulin Tempf-hotelliin, jonne Suomen joukkue oli majoittunut.

Joukkueenjohtajina toimivat tuolloin Hannele Marttiini ja **Juhani Nieminen**. Marttiini kertoi tapahtuneesta Skills Finlandin Newsletterissä (6/2008):

USA:n joukkue oli maailmanmestaruuskilpailuissa mukana. Miten he selviävät tästä uutisesta? Heidän joukkueenjohtajansa kertoi aamun kokouksessa, että joukkue on valvonut koko edellisen yön uutisia seuraten. Kaikki kilpailijat ovat saaneet yhteyden koteihinsa, eikä onneksi kenenkään heidän omaisensa ollut uhrien joukossa. Joukkue oli yhdessä päättänyt, että he jatkavat kisassa. Illalla oli kisojen avajaiset. Taisivat kaikkien avajaispuheenvuorojen pitäjiä puheet mennä päivän aikana uusiksi. Syvä myötätunto huokui USA:n joukkueen kaikille jäsenille. Tämä tapahtuma vaikutti myös meidän nuoriimme. Heille oli tärkeää saada yhteys koteihinsa ja puhua hetki kotiväen kanssa. Me Juhaniin kanssa yritimme parhaamme mukaan torjua hurjimmat huhut, joita nuoret kuuluivat toisil-

taan. Vielä viimeisenä iltana päättäjaisissä minulta kysyttiin, miksi emme ole muuttaneet lentoreittiä kotiin, niin kuin norjalaiset ovat tehneet.

Annamaija Aro toimi Soulin kisoissa pukuom pelun eksperttinä. Hänkin muisteli Newsletter-artikkelissa (8/2008) ikimuistoista aamua, jolloin kilpailijat olivat tulleet tutustumaan kilpailupaikkaan. "Kaikki muistavat, missä olivat silloin, niin myös minä, jonka tehtävänä oli pääeksperttinä, surusta ja lamaannuksesta huolimatta, luoda kilpailijoille uskoa ja motivaatiota keskittyä ja menestyä nuoren elämänsä tärkeimmässä koitoksessa." ■

pailujen järjestämisoikeuksia tavoitteli peräti seitsemän hakijaa. Kaikki hakemukset arviointiin määritettyjen kriteereiden perusteella, ja yhdistyksen hallitus päätyi myöntämään kisat Imatran ammatillisen koulutuksen kuntayhtymälle. Asia julkistettiin Lahdessa Taitaja2001-tapahtuman yhteydessä. Myöhemmin keväällä hallitus myönsi vielä vuoden 2003 tapahtuman järjestämisoikeudet Jyväskylän koulutuskuntayhtymälle, joka oli ollut yksi viidestä hakijasta.

Taitaja 2002 järjestettiin tammikuussa Imatran Messukeskuksessa. Jo toisen kerran Taitajan historiassa myös koulutusmessut olivat saman katon alla. Karsintakilpailuja päästiin järjestämään jo 13 lajissa, ja finaaliin osallistui 257 kilpailijaa. Kilpailutehtäviä ja suoritusten arviointia kehitettiin alakohtaisissa ohjausryhmissä. Imatralla kehittämiskohteina olivat esimerkiksi ilmoittautumisjärjestelmä, tulospalvelu, pikataipaleet, Taitaja-neuvojat ja Juryn toiminta.

Taitaja-kilpailu oli vuodessa kehittynyt merkittävästi, ja yhä useampia oppilaitoksia oli lähtenyt mukaan. Semifinaaleihin osallistui jo 47 prosenttia ammatillisista oppilaitoksista, ja kilpailijoita oli mukana yhteensä 538. Lahdessa vuotta aiemmin koulutuksen järjestäjistä mukana oli 30 prosenttia ja kilpailijoita oli 300.

Kansainvälisyys oli vahvasti mukana Imatralla. Seminaareissa oli luennoitsijoita Venäjältä, Saksasta, Ruotsista, Virosta, Kanadasta ja

Isosta-Britanniasta. Ensimmäistä kertaa Taitaja-kilpailujen historiassa tarjottiin myös ulkomaisille vieraskilpailijoille mahdollisuutta osallistua. Vieraskilpailijoita oli yhteensä seitsemän, ja he tulivat Venäjältä, Ruotsista ja Saksasta. Taitaja 2002 -kilpailun projektipäällikkönä toiminut Vesa Markkanen muistelee, että ulkomaisilta vierailta saatiin erittäin hyviä arvioita kisajärjestelyistä. Paikalla ollut saksalainen Sick AG:n koulutusjohtaja Hans Farina totesi kisoista: ”Olette tehneet täällä todella hienoa työtä. Täällähän on sama tunnelma kuin Soulin olympialaisissa.”

Alueen peruskoulujen 7.-9.-luokkalaiset kuljetettiin linja-autoilla Taitaja-tapahtumaan ja heille järjestettiin opastettuja kierroksia kilpailualueella. Peruskoululaisia varten tehtiin ”Tulevaisuuden suunnitteluopas”, joka jaettiin kouluille tammikuun alussa. Myös opiskelijoiden vanhemmille lähetettiin kutsu tapahtumaan. Vierailijoita oli yhteensä 15 000.

Etelä-Saimaan pääkirjoituksessa 19.1.2002 Markku Soikkeli arvioi tapahtumaa seuraavasti: ”Taitaja-tapahtumassa oli oikeaa ammatti-osaamisen tenhoa, ja Imatralla pystyttiin osoittamaan, että tehdassali tai teollisuushalli voi tarjota hyvinkin kiinnostavan työympäristön.”

Imatran kisat muodostivat käännekohdan Taitaja-kilpailujen medianäkyvyydessä. Tähän vaikutti erityisesti se, että projektiin oli palkattu päätoiminen tiedottaja marraskuusta 2001 helmikuuhun 2002. Tiedotus aktivoitui, mikä näkyi esimerkiksi siinä, että lehdistöosumien määrä kaksinkertaistui ja televisioaika lisääntyi edellisvuoteen verrattuna. Lahden kisoja käsiteltiin vain kahdessa televisio-ohjelmassa, kun taas Imatran kilpailut näkyivät jo jokaisella televisiokanavalla. Tiedotuksessa hyödynnettiin innovatiivisesti myös uusia medioita. Ensimmäistä kertaa Taitaja-kilpailujen historiassa tapahtuma näkyi internetin välityksellä suorana lähetyksenä ympäri maailmaa noin 25 tunnin ajan. Suoraa lähetystä tuottivat Tampereen ammattiopiston viestinnän opiskelijat opettajansa **Ari Lehdon** johdolla.

Imatralta käynnistyi perinne, joka on jatkunut nykypäivään saakka: Taitajien Taitajan valinta. Taitajien Taitajaksi valinta edellytti Skills Finlandin määrittämien kriteereiden mukaan ”ehdotonta paremmuutta omassa kilpailulajissaan sekä ylpeyttä niin omasta osaamisestaan ja omasta ammatistaan kuin ammatillisesta koulutuksestaakin”. Taitajien Taitajalta vaadittiin myös positiivista ja ulospäin suuntautunutta luonnetta.

Taitajien Taitajan valitsee vuosittain kilpailun jury lajikohtaisten tuomaristojen tekemien ehdotusten perusteella. Taitajien Taitaja sitoutuu toimimaan vuoden ajan ammatillisen koulutuksen ja kilpailutoiminnan suurlähettiläänä. Konkreettisenä palkintona Taitajien Taitaja saa vuoden ajaksi käyttöönsä Skills Finlandin yritysyhteistyökumppanin lahjoittaman auton.

Historian ensimmäiseksi Taitajien Taitajaksi valittiin teollisuussähköasennuslajin voittaja **Petri Hämäläinen**, joka myöhemmin Helsingin WSC 2005 -kilpailuissa voitti lajissaan kultamitalin.

TAITAJA9 KÄYNNISTYY T9-KILPAILUNA ESPOOSSA VUONNA 2002

Taitaja9-kilpailun idea syntyi syksyllä 2001, ja sen isä oli ammattiaineiden opettaja **Pekka Ruokomäki** Matinkylän ammattioppilaitoksesta. Ruokomäki oli vuoden 2001 alusta lähtien ollut palkattuna valtakunnalliseen Komes-projektiin, jonka tavoitteena oli edistää kone-, metalli ja sähköalojen vetovoimaisuutta. Hänen tehtävänään oli paneutua erityisesti pääkaupunkiseudun tilanteeseen ja löytää uusia keinoja kiinnostuksen lisäämiseksi teknisille aloille.

Ruokomäki muistelee syksyn 2001 tapahtumia seuraavasti:

Eräänä päivänä syksyllä 2001 aloin kehittää erilaisia kilpailuja 9.-luokkalaisille. Päivän päätteeksi saatoin kysellä muilta opettajilta mielipidettä suunnittelemani T9-kisasta.

Taitajien Taitajat 2002–2013

Taitaja 2002, Imatra

Petri Hämäläinen, teollisuussähköasennus
Kouvolan seudun ammatillinen oppilaitos
WorldSkills 2005 Helsinki, kultamitali automaatioasennuksessa

Taitaja 2003, Jyväskylä

Veera Lång, floristiikka
Keuda, Mäntsälä

Taitaja 2004, Seinäjoki

Ville Hietikko, autonasennus
Jyväskylän ammattiopisto
WorldSkills 2007 Shizuoka, 18. sija autonasennuksessa

Taitaja 2005, Turku

Susanna Paananen, ravintolapalvelu
Turun ammatti-instituutti

Taitaja 2006, Tampere

Hilla Sorsamo, viherrakennus
Varsinais-Suomen maaseutuoppilaitos

Taitaja 2007, Joensuu

Pasi Tahkola, putkiasennus
Oulun seudun ammattiopisto
EuroSkills 2008 Rotterdam, 7. sija putkiasennuksessa
WorldSkills 2009 Calgary, 5. sija ja diplomi putkiasennuksessa

Taitaja 2008, Espoo

Sakari Hartikainen, kivityöt
Pohjois-Karjalan ammattiopisto

Taitaja 2009, Vaasa

Sami Puhakka, mekatroniikka
Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä

Taitaja 2010, Oulu

Mette Pöckelmann, hevostenhoito
Axxell, Ekenäs

Taitaja 2011, Kuopio

Teemu Mikkonen, tietokoneet ja -verkot
Etelä-Karjalan ammattiopisto
EuroSkills 2010 Lissabon, kultamitali sekä yksilö- että tiimilajissa, tietokone ja -verkot

Taitaja 2012, Jyväskylä

Vilma Hassi, pukuompelu
Tampereen ammattiopisto

Taitaja 2013, Joensuu

Jaakko Ekman, CAD-suunnittelu
Koulutuskeskus Salpaus
WorldSkills 2013 Leipzig, 17. sija CAD-suunnittelussa

Petri Hämäläinen – ensimmäinen Taitajien Taitaja ja maailmanmestari vuodelta 2005

Petri Hämäläisen voittokulku alkoi vuoden 2002 Taitaja-kilpailuista Imatralla. Kouvolan seudun ammatillisessa oppilaitoksessa silloin opiskellut Petri voitti teollisuus- sähköasennuslajin. Petri palkittiin kisojen päättäjäisissä myös Taitaja-historian ensimmäisellä Taitajien Taitaja -tittelillä. Petri sai vuodeksi käyttöönsä Volvo S40 -henkilöauton. Heti kilpailun jälkeen antamassaan haastattelussa Petri ilmoitti aikovansa pysyä sähköalalla, jossa työllisyysnäkömät olivat hyvät ja palkkatasokin kohtuullinen.

Petri Hämäläinen voitti kultaa sähköasennuslajissa Helsingin WorldSkills-kilpailussa. Vuonna 2002 hänet oli valittu Taitajien Taitajaksi Imatralla.

Valinta Taitajien Taitajaksi oli vasta alkua Hämäläisen voitokkaalla tiellä. Hän valmistui sekä Kouvolan ammattiopiston sähkötekniikan linjalta että lukiosta keväällä 2002 ja pääsi opiskelemaan sähkötekniikkaa Lappeenrannan tekniseen yliopistoon. Kilpailuinto ei kuitenkaan kadonnut, ja Hämäläinen päätti lähteä valmentautumaan kohden vuoden 2005 WorldSkills-kilpailujen automaatioasennuslajia. Valmentajana toimi Jarmo Kainumaa Länsi-Uudenmaan ammattikoulutus kuntayhtymästä. Hämäläinen kävi vuonna 2003 St. Gallenissa kisavieraana tutustumassa WorldSkills-kisailmapiiriin ja jatkoi valmentautumista sen jälkeen.

Vuoden 2005 kilpailuissa Hämäläinen asensi kultatimalin arvoisesti. Hän sai 538 pistettä ja jakoi kullan Ruotsin kilpailijan kanssa. Voiton jakaminen ei harmittanut kumpaakaan, sillä nuorille miehille kisan parasta antia olivat kansainväliset kontaktit ja menestyksen tuoma varmuus ammattiosaamisesta. Hämäläinen listasi oman voittonsa avaimiksi hyvät hermot ja pitkän pinnan. Kouvolan Sanomissa 3.6.2005 julkaistussa haastattelussa hän mainitsi valttikortikseen myös pituutensa. "193 senttiä on sähkömiehen standardimitta, ylettyy konttorin loisteputketkin vaihtamaan ilman tikkaita", naureskeli huumorintajuinen ammattimies.

Vuonna 2006 Hämäläinen valittiin edustamaan Suomea Australian Sydneyssä WorldSkills-kousten yhteydessä järjestetyssä ensimmäisessä

Nuorisofoorumissa (WorldSkills Youth Forum). Suomen toisena edustajana oli vuoden 2001 hiusmuotoilulajin kilpailija **Katri Heikka**.

Petri Hämäläinen valmistui Lappeenrannan teknisestä yliopistosta toukokuussa 2009 ja aloitti heti työt Fingrid Oyj:ssä. Hämäläinen asuu vaimonsa ja kahden lapsensa kanssa Porvoossa ja harrastaa vapaapalokuntatoimintaa.

Kysyttäessä muistoja Taitaja-kilpailuista ja Taitajien Taitajaksi valinnasta Hämäläinen vastaa: "Erittäin mukavia muistoja on muun muassa Taitajien Taitaja -vuodelta, mutta vaikea on eritellä mitään yksittäistä. Itse kisat olivat hirmuista puurtamista, ja siellä mennään eikä meinata; kamalasti ei muistojakaan jää. Ehkä päällimmäisenä on se, että Helsingin kisatehtävää olen harjoitellut niin paljon, että välittömästi, kun piirustukset sain käteen, pystyin bongaamaan sen muutetun 30 %. Samalla oivalsin, että mitään ongelmia ei pitäisi tulla. Eikä tullut, paitsi vianhakutehtävässä, josta Jarmo ripitti minua jälkikäteen. En tiedä, sainko siitä ihan pyöreän nollan vaiko pari säälipistettä."

Joka tapauksessa niillä pisteillä voitettiin MM-titteli. ■

Sen lähtökohtana oli ratamainen kilpailu, joka olisi yleisöystävällinen ja mielenkiintoinen. Miettiessäni kisan nimeä oli ehdolla ensin Sähkö9, joka viittasi kilpailun tempoon. Sitä seurasi T9-kisa, joka puolestaan viittasi tekniikkaan. Yhdeksiköllä puolestaan viitattiin kohderyhmään, 9.-luokkalaisiin, mutta myös kilpailutehtävien määrään. Kilpailu oli tarkoitus käydä 9-otteluna.

Taitaja9-kilpailun keksijä Pekka Ruokomäki järjesti ensimmäisen kilpailun 2001. Sen jälkeen hän on järjestänyt useana vuonna Taitaja9-kilpailun.

Idea otettiin hyvin vastaan kaikilla tahoilla. Komes-projektin ohjausryhmä suhtautui siihen myönteisesti ja Espoon tekniikan alan oppilaitoksessa (Amtek, nykyinen Omnia) nimettiin jo marraskuussa työryhmä, jonka tehtäväksi annettiin tämän ensimmäisen kisan valmistelu ja toteuttaminen.

Vaikka usko onnistumiseen oli vahva, niin uhkakuviakin oli ilmassa. Riittääkö aika kisan markkinointiin ja tiedottamiseen? Saadaanko riittävästi joukkueita mukaan? Saadaanko henkilökunta innostumaan tehtävien suunnitteluun ja toteuttamiseen?

Perimmäisenä tavoitteena oli markkinoida teknisiä aloja uudella tavalla peruskoululaisille. Kilpailun valjastaminen tähän tarkoitukseen näytti käyttökelpoiselta keinolta. Jo tuolloin oli kuitenkin selvää, että kilpailu toimii ainoastaan välineenä. ”On oltava tarkka sen suhteen, ettei kilpailu itsessään saa liian merkittävää roolia kokonaisuuden kannalta. Merkittävä asia on yhteistyö eri muodoissa eri oppilaitosmuotojen ja yritysten välillä”, pohdiskeli Ruokomäki kilpailua suunnitellessaan.

Ensimmäinen kilpailu toteutettiin varsin nopealla aikataululla. Kilpailu julkistettiin virallisesti Espoon koulutusmessujen yhteydessä 15.1.2002. Kilpailua markkinoitiin vielä Next Step -messuilla Helsingissä tammikuun lopulla. Espoon tekniikan alan oppilaitoksen avointen ovien päivien yhteydessä helmikuun alussa oli eri osastoille rakennettu T9-tehtäväpisteet, joissa saattoi tutustua kilpailujen tyyppitehtäviin.

Kilpailupäiväksi valittiin lauantai 2.3.2002 ja kilpailupaikaksi Matinkylän ammattioppilaitoksen liikuntasali, jonne oli rakennettu neljä kilpailurataa. Joukkueita oli 30, joista etäisin tuli Kemistä asti.

Kilpailutehtävät oli laadittu niin, että niiden avulla tutustuttiin erilaisiin ammatillisiin työkaluihin. Mallitehtävät laitettiin internettiin nähtäville ennakkoon, jotta joukkueet saattoivat halutessaan harjoitella niitä.

Kilpailun voiton vei Saarnilaakson koulun joukkue Espoosta, toiseksi tuli Pappilanmäen koulu Padasjoelta ja kolmanneksi Eilisenvaaran koulu Karinaisista.

Tapahtuman kokonaiskustannukset olivat noin 180 000 markkaa. Rahoituksesta vastasivat Espoon tekniikan alan oppilaitos ja Komes-projekti sekä mukana olleet tekniikan alan liitot ja yritykset.

Skills Finland oli pienellä panoksella mukana kisajärjestelyissä. Yhdistyksen markkinointijohtaja Jorma Sonninen puhui kisan avauksessa, ja yhdistyksen kautta saatiin paikalle valokuvaaja. Lisäksi Skills Finland lahjoitti kaikille kilpailijoille lippalakit ja tuomareille t-paidat.

Kilpailut onnistuivat erinomaisesti, ja niistä kerätty palaute oli pääosin niin myönteistä, että toimintaa päätettiin jatkaa. Vuodesta 2004 lähtien Skills Finland on toteuttanut kilpailun osana Taitaja-tapahtumaa.

Matinkylän tapahtuma kiinnosti jonkin verran mediaa. Helsingin Sanomien toimittaja oli paikalla koko iltapäivän, ja jo heti sunnuntain lehdessä (3.3.2002) oli kilpailuista artikkeli otsikolla ”Nuoria houkuteltiin Espoossa metallimiehiksi.”

Kiireestä huolimatta kilpailun konsepti oli hyvin ja perusteellisesti mietitty. Kilpailu on periaatteiltaan säilynyt samanlaisena nykypäivään saakka. Mielenkiintoista on se, että jopa monet pienet yksityiskohdat järjestelyissä ovat säilyneet muuttumattomina. Edelleenkin pääpalkintona on moposkootteri. Ja

Taitaja9-kilpailutehtävät vuonna 2002

Rakennustekniikka:
Linnunpönttö

Joukkue saaha merkityjä linjoja pitkin osat irti ja naulaa niistä linnunpöntön.

Huom! Kiinnitysreikien tulee olla ulkopuolelta alempana kuin sisäpuolella olevat reiät, jotta vesi ei valu sisään.

1. Sähkö	Jatkojohto
2. Metall	Makkaratikka
3. Rakennus	Linnunpönttö
4. Puu	Tappiliitos
5. Graafinen	Vihkotaitto
6. Auto	Renkaan vaihto
7. Fysiikka	Painopiste
8. Vaatetus	Napin ompelu
9. Asennustekniikka	Keittiötikas

edelleenkin loppukilpailut juontaa nuorison tuntema julkkis. Ensimmäisissä kisoissa juontajaksi oli saatu viihdetaiteilija **Juha Laitila**, entinen Leppävaaran ammattikoulun metallipuolen oppilas.

TUTKIMUS- JA JULKAISUTOIMINTA ALOITETAAN

Jo vuonna 1988 Ammattikasvatuksen suurtahtuman yhteydessä painotettiin ammattikasvatustutkimuksen merkitystä. Myös International Vocational Training Organisationiin (IVTO) liittymistä perusteltiin muun muassa tutkimusyhteistyöllä: ”Jäsen saa käyttöönsä järjestön tekemien tutkimusten tuloksia, mikä Suomen kannalta on erittäin tärkeitä. Ammattikasvatustutkimuksen perinteethän ovat meillä vielä vähäiset. Kansainväliset tutkimukset ovat pohjana kansalliselle tutkimustyölle. Niillä vauhditetaan perinteiden syntymistä myös tällä tieteenalueella.”

Vuoden 2002 aikana kaikki ammattitaitokilpailutoiminnan kehittämiseksi rakennetut ESR-projektit koottiin yhden käsitteen, ”Skills Huippuosaamista”, alle. Skills Finlandin tutkimus- ja julkaisutoimintaa toteutettiin osana kehittämisprojekteja yhteistyössä HAMK Ammatillisen opettajakorkeakoulun kanssa.

Vuonna 2002 Skills Finland palkkasi projektijohtajaksi **Hannele Kokotin**, jonka tehtävänä oli myös edistää tutkimustoimintaa.

HAMK oli julkaissut jo vuonna 2001 **Seppo Seinän** toimittaman teoksen ”Ammattitaitokilpailut ammattitaidon kehittäjänä ja mittaajana”.

HAMK Ammatillisen opettajakorkeakoulun opettajien Montrealin WorldSkills-kilpailuissa vuonna 1999 tekemät havainnot oli koottu raporttiin erillisiksi artikkeleiksi.

Vuoden 2003 aikana valmistuivat tutkimustulokset yritysten sitoutumisesta ammattitaitokilpailutoimintaan. Hannele Kokotin lisensiaatintutkimus ”Huippuosaamista ja vetovoimaa sitoutumalla. Yritysten sitoutuminen ammattitaitokilpailutoimintaan Suomessa” hyväksyttiin Tampereen yliopistossa maaliskuussa 2004. Tutkimustulosten perusteella laadittiin yhteistyö- ja sitoutumismalli, jota hyödynnettiin sekä WSC 2005-, Taitaja- ja Taitaja9-kilpailujen että valmennusyhteyshyönteistyön ja kilpailuasiantuntijakoulutuksen kehittämisessä.

Skills Finlandin oman tutkimusverkoston rakentaminen edistyi. Yhdistys oli vuoden 2003 aikana mukana kolmessa kansainvälisessä foorumissa. Yhteistyössä kumppaniorganisaatioiden kanssa valmisteltiin vuoden 2005 WorldSkills-tapahtuman yhteydessä järjestetty tieteellinen konferenssi Youth and Work Culture 2005.

Skills-julkaisusarjan ensimmäinen kirja julkaistiin vuoden 2003 alussa. Kyseessä oli Hannele Kokotin ja **Pia Ruppösen** toimittama artikkelikokoelma ”Valmennuksella kohti huippuammattitaitoa”, josta muodostui kansainvälisen kilpailutoiminnan ja valmennuksen perusteos.

Sarjan toinen julkaisu, Pekka Ruohotien ja Juhani Hongan ”Ammatillinen huippuosaaminen”, ilmestyi jo samana vuonna.

Kisavalmistelujen loppuhuipennus

EIJA ALHOJÄRVI ALOITTA TOIMINNANJOHTAJANA

Vuoden 2005 kisoihin alettiin valmistautua myös etsimällä uusia isompia toimitiloja. Vuonna 2002 Skills Finlandin toimisto muutti ”syntymäkodistaan” Opetushallituksesta Itä-Pasilaan OKKA-säätiön vuokralaiseksi. Syynä muuttoon oli nähtävissä oleva lisähenkilökunnan tarve. Opetushallituksella ei siinä vaiheessa ollut antaa lisätiloja Skills Finlandin käyttöön.

Juhani Honka joutui henkilökohtaisista syistä jättämään toiminnanjohtajan tehtävät vuonna 2002, kesken Helsingin WorldSkills 2005 -kisojen valmistelujen. Vuoden 2001 alussa yhdistyksen palvelukseen tullut markkinointijohtaja Jorma Sonninen toimi yhdistyksen virkaa toimittavana toiminnanjohtajana vuoden 2003 huhtikuun loppuun asti.

Vuoden 2003 alusta lähtien siirryttiin kisojen suunnittelemisesta niiden toteutusvaiheeseen ja uuden toiminnanjohtajan palkkaaminen kävi välttämättömäksi.

Skills Finland ry:n uutena toiminnanjohtajana aloitti 1.5.2003 metsänhoitaja Eija Alhojärvi. Helsingin WSC-kisojen pääsihteeriksi toukokuussa nimitetty markkinointijohtaja Jorma Sonninen irtisanoutui yhdistyksen palveluk-

Eija Alhojärvi on ollut Skills Finland ry:n toiminnanjohtaja vuodesta 2005 alkaen. Hän oli Helsingin WorldSkills-kisojen pääsihteerinä vuonna 2005. Alhojärvi oli jäsenenä WorldSkills European (entinen ESPO) hallituksessa vuosina 2007–2013.

sesta marraskuussa, minkä jälkeen Alhojärvi nimettiin myös vastuulliseksi WSC 2005 -tahtuman pääsihteeriksi.

Eija Alhojärvi oli koko virkamiesuransa ajan toiminut ammatillisen koulutuksen parissa. Hän aloitti Ammattikasvatustieteiden (AKH) metsäopetuksen osastolla ja toimi sen jälkeen monissa eri tehtävissä sekä Ammattikasvatustieteiden Opetushallituksessa. Opetusministeriöön Alhojärvi siirtyi vuonna 1995 Suomen liittyttyä Euroopan unioniin. EU:n puheenjohtajamaan toimi tuolloin Ranska ja Alhojärven ranskan kielen taidolle oli ministeriössä käyttöä. Skills

Finlandin toiminnanjohtajaksi Alhojärvi siirtyi OPM:n ammatillisen koulutuksen yksiköstä.

Alhojärvi oli saanut ensimmäisen kosketuksen ammattitaitokilpailuihin perehdyttyään AKH:ssa metsäalan ammattilaisten keskinäiseen kilpailutoimintaan. Alhojärvi oli myös mukana Pane Pallo Pyörimään -kampanjassa vastuullaan metsäalan loppukilpailun järjestelyt. WorldSkills-kisoihin hän oli tutustunut vuonna 2001 Soulissa, missä hän osallistui sidosryhmien edustajille järjestetylle matkalle.

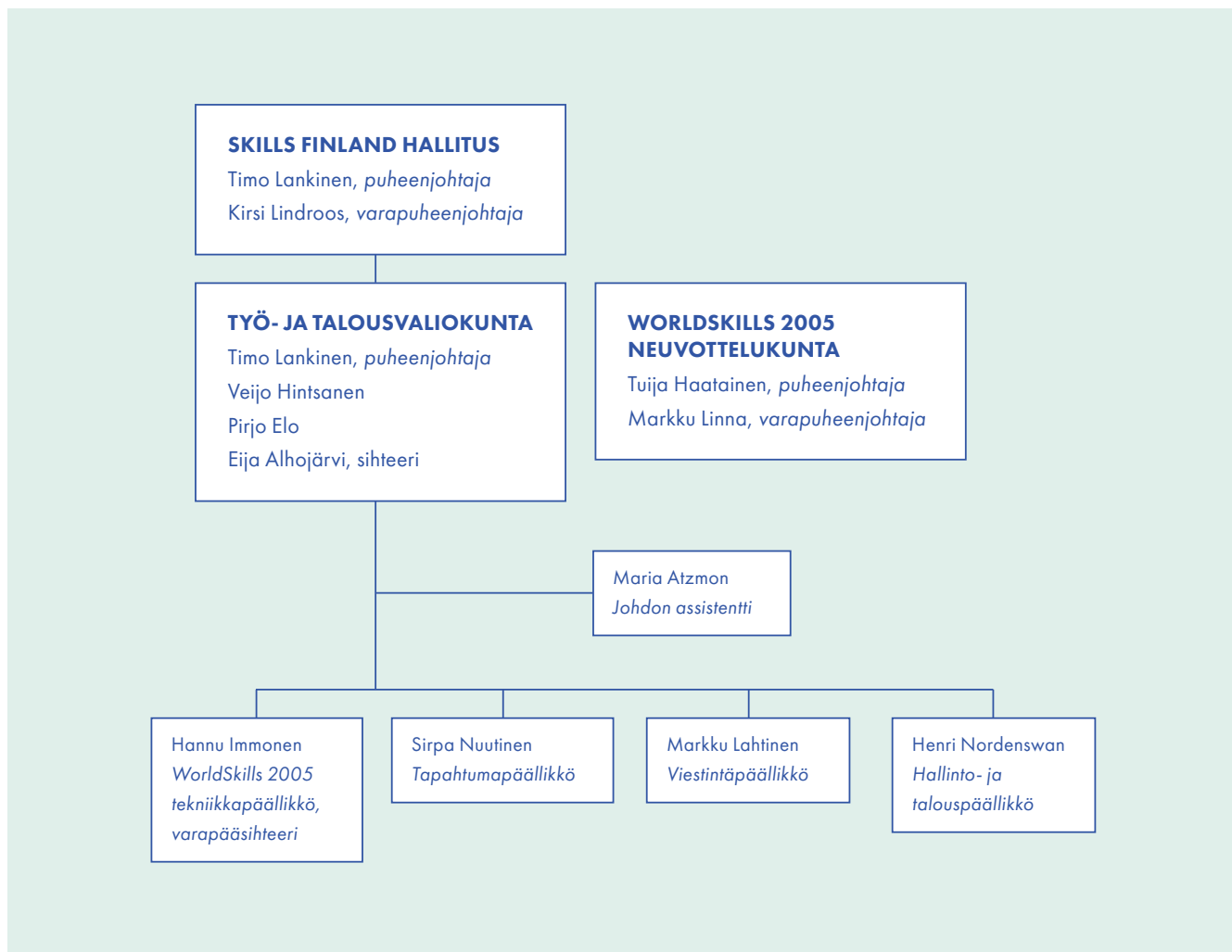
Ammattikasvatuksen aikakauskirjassa (3/2003) julkaistussa haastattelussa Alhojärvi toivoi kykenevänsä uudessa tehtävässään vaikuttamaan siihen, että kilpailutoimintaa voitaisiin hyödyntää myös ammatillisen koulutuksen EU-yhteistyössä. Kilpailutoiminnan kautta oli hänen mukaansa mahdollista löytää uusia näkökulmia

Skills Finland ry:n toimijat. Edessä vasemmalla Sirpa Nuutinen ja Eija Alhojärvi. Takana vasemmalla Markku Lahtinen, Henri Nordenswan, Veijo Hintsanen, Timo Lankinen ja Hannu Immonen. Kuvasta puuttuvat Pirjo Elo ja Kati Lundgren. Kuva: Raimo Uotila.

koulutusjärjestelmien keskinäiseen vertailuun ja sitä kautta edistää yhteisiä eurooppalaisia tavoitteita, ammatillisen koulutuksen laadun ja arvostuksen parantamista.

WSC 2005 Helsinki -hankkeen ydinorganisaation jäsenet rekrytoitiin lyhyen ajanjakson aikana vuonna 2003. Kaikki ydintoimijat aloittivat työnsä lähes samanaikaisesti. Alhojärvi muistele tilannetta seuraavasti:

Uuden organisaation toimintakuntoon saattaminen oli haasteellista. Vasta valitut toimijat joutuivat hyppäämään työhönsä vauhdissa, aikaa perehtymiseen ja harjoit-

teluun ei ollut. Oman haasteensa, joskin myös rikkautensa, toi myös se, että kaikki henkilöt tulivat hyvin erilaisista organisaatioista ja työskentelykulttuureista. Yhdessä oppimalla ja opettelemalla tilanteesta kuitenkin selvitettiin, ja kesäkuussa järjestettyjen St. Gallenin WorldSkills-kilpailujen ja lomien jälkeen organisaatio oli täydessä toimintakunnossa.

Yhdistyksen henkilöstön määrä oli vuoden 2003 lopussa kasvanut jo 13 henkeen.

WSC 2005 HELSINKI -NEUVOTTELUKUNTA PERUSTETAAN

Yhdistyksen hallitus oli vuoden 2003 alusta laajennettu 19-jäseniseksi siten, että se edusti kattavasti kaikkia WSC 2005 -hankkeen kannalta keskeisiä toimijoita. Hallituksen työvaliokunnan muodostivat hallituksen puheenjohtaja Timo Lankinen, hallituksen jäsen Veijo Hintsanen ja toiminnanjohtaja Eija Alhojärvi. Tilintarkastajat olivat suositelleet, että yhdistyksen hallitus perustaisi työvaliokunnan rinnalle talousvaliokunnan

yhä kasvavan talouden suunnittelua ja seurantaan varten. Koska talous liittyi kiinteästi kaikkiin päätöksiin, päädyttiin ratkaisuun, jossa talousvaliokunnan muodosti työvaliokunta täydennettynä hallituksen jäsenenä Pirjo Elolla. Käytännössä valiokunta kokoontui aina tässä laajemmassa talousvaliokunnan kokoonpanossa, ja sen nimeksi vakiintui työvaliokunta.

Opetusministeriö nimesi 2.5.2002 arvovaltaisen WSC 2005 Helsinki -neuvottelukunnan, joka vastasi kilpailujen järjestämistä koskevista periaatteellisista linjauksista ja kisatapahtuman tunnetuksi tekemisestä. Neuvottelukunnan nimitti ja sen ensimmäisenä puheenjohtajana toimi opetusministeri Maija Rask. Raskin jälkeen puheenjohtajaksi tuli opetusministeri **Tuula Haatainen**. Varapuheenjohtajana oli kansliapäällikkö **Markku Linna** opetusministeriöstä.

Neuvottelukunta kokoontui kaiken kaikkiaan neljä kertaa. Sen toimikausi huipentui kisojen päätösjuhlaan, jossa useilla neuvottelukunnan jäsenillä oli kunnia toimia mitalien jakajina.

JYVÄSKYLÄN TAITAJA 2003 KERÄSI SUUREN YLEISÖN

Taitaja 2003 SM-kilpailut pidettiin Jyväskylän Messukeskuksessa tammikuun lopulla. Jyväskylän ammatillisen koulutuksen kuntayhtymän lisäksi järjestelyvastuussa olivat Äänekosken ja Jämsän seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymät sekä Jyväskylän

Tarjoilulaji Jyväskylän Taitaja-kilpailussa 2003.

ammattikorkeakoulu. Kilpailulajeja oli 35 ja kävijöitä ennätyselliset 32 600.

Tapahtuman valmisteluihin kuuluivat tutustumismatkat Soulin WSC 2001 -kilpailuihin ja Imatran Taitaja-tapahtumaan. Projektin johtajan **Esko Junttilan** mukaan videokamera surisi tiuhaan, ja Soulissa koettu ja nähty toteutui sitten aikanaan Jyväskylässä monissa yksityiskohdissa.

Jyväskylässä satsattiin myös mittavaan kansainväliseen kongressiin ”Northern Lights – Tietotyön haasteet ammatilliselle koulutukselle”. Kongressin järjestäjinä olivat mukana Jyväskylän ammattikorkeakoulu ja Jyväskylän yliopisto ja sen tavoitteena oli selvittää, mitä muutoksia tietotekniikka aiheuttaa eri ammanteille ja eri alojen ammatillisille. Muita oheistapahtumia olivat muun muassa Next Step -koulutus- ja työpaikkamessut sekä valtakunnalliset opinto-ohjaajien opintopäivät.

”Taitajastahan on kehittymässä instituutio”, todettiin Jyväskylän loppuraportissa. Kehitysharppaus Imatran ja Jyväskylän välissä olikin monessa suhteessa merkittävä: Imatralla vuonna 2002 oli mukana 48 % ammatillisista oppilaitoksista, Jyväskylässä jo 74 %. Imatralla semifinaaleihin ilmoittautui 534 kilpailijaa, Jyväskylässä 1 001, ja semifinaalit päästiin järjestämään jo peräti 26 lajissa.

Taitaja-tapahtuma sai runsaasti julkisuutta lehdistössä, radiossa ja televisiossa. Mediaosumia oli 500, kun niitä Imatralla vuonna 2002 oli 355 ja Lahdessa vuotta aiemmin vähän yli sata. **Jukka Soini** arvioi Keski-suomalaisen pääkirjoituksessa 30.1.2003 tapahtuman merkitystä seuraavasti: ”Ammattitaitokilpailun yhdistäminen messuihin on hyvä idea. Muutoinkin ammatillisen osaamisen esiin nostaminen on paikallaan aikana, jolloin herkästi uskotaan vain IT-yritysten autuuteen ja pitkien teoriaopintojen putkeen. Totuus on kuitenkin se, että ammattikoulutuksen arvo ja arvostus tulevat lähivuosina entisestään nousemaan.”

Puhdistuspalvelulaji Jyväskylän Taitaja-kilpailussa 2003.

YHTEISTYÖTÄ NEXT STEP -MESSUJEN KANSSA

Yhdistys osallistui vuonna 1994 ensimmäistä kertaa Next Step -koulutusmessuille, mistä alkoi pitkään jatkunut yhteistyö. Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto – SAKKI ry käynnisti Next Step -messut vuonna 1990 tavoitteenaan ammatillisen koulutuksen arvostuksen nostaminen. Vuonna 1995 Suomen ammattitaito – Skill Finland jo esittäytyi Next Step -messuilla näyttävästi ”Tsemppaa Suomi voittoon” -osastolla. Osasto oli pystytetty yhteistyössä Opetushallituksen ja joidenkin valmennusyritysten kanssa, ja siellä esiintyi vuoden 1995 Lyonin taito-olympialaisiin jo valittuja kilpailijoita. Osastolla myös järjestettiin karsintakilpailu muurauslajin edustuspaikasta. Tuomarina toimi Janne Rantala, lajin kultamitalisti vuodelta 1993. Kahtena seuraavana vuonna yhdistys esiintyi yhteisellä osastolla Työtä Teollisuudesta Uudellamaalla -projektin kanssa. Taitaja-kilpailun ja Next Step -koulutusmessujen välistä tiiviimpää yhteistyötä kokeiltiin vuosina 2003 Jyväskylässä ja 2005 Turussa, jolloin Taitaja ja Next Step järjestettiin yhtä aikaa saman katon alla. Kantavana ideana oli tarjota nuorille sekä elämyksiä että tietoa. Koulutusmessuilta saattoi heti saman tien käydä hakemassa tietoa siitä ammatista ja koulutuksesta, joka Taitajassa oli herättänyt mielenkiinnon.

Next Step oli pitkään suurempi ja tunnetumpi näistä kahdesta tapahtumasta, mutta Taitaja kasvatti koko ajan kokoaan ja suosiotaan. Tii-

viimpi yhteistyö kariutui lopulta nimenomaan Taitajan kasvamiseen; enää ei ollut mahdollista löytää riittävän suuria tiloja yhteisen tapahtuman järjestämiseen. Vuoden 2005 jälkeen yhteistyötä on jatkettu pienimuotoisemmin.

ST. GALLENISSA VUONNA 2003 VIIMEINEN MAHDOLLISUUS OTTAA OPPIA WORLDSKILLS-JÄRJESTELYISTÄ

Vuoden 2003 WorldSkills-kilpailut järjestettiin Sveitsin St. Gallenissa kesäkuun lopussa.

St. Gallen oli järjestänyt WorldSkills-kilpailut vuonna 1997 ja sai nyt järjestettäväkseen toiset kisat lyhyen ajan sisällä ja poikkeuksellisella tavalla. Vuoden 2003 kisaisännöiden alun perin saanut Yhdistyneet Arabiemiirikunnat joutui

Suomen maajoukkue marsii lavalle St. Gallenin vuoden 2003 kilpailujen avajaisissa. Naisilla on yllään Marimekon sponsoroimat Unikko-mekot.

WorldSkills Organisationin (WSO) aloitteesta luopumaan kisahankkeesta. Syynä olivat mittavat puutteet kisajärjestelyjen etenemisessä.

Asian vaikeuden takia päätöksenteko lykkäytyi hyvin myöhäiseen ajankohtaan, ja lopulta WSO:lla oli kaksi vaihtoehtoa: joko lykätä kilpailujen ajankohtaa lisävalmisteluajan saamiseksi tai antaa järjestelyvastuu jollekin toiselle maalle. Ensimmäinen vaihtoehto todettiin hankalaksi, koska vuoden 2005 kilpailujen ajankohta oli jo lyöty lukkoon. Haasteeksi tuli sellaisen organisaation löytäminen, joka uskaltaisi ottaa järjestelyvastuut poikkeuksellisen lyhyestä valmisteluajasta huolimatta. Kaikkien

helpotukseksi Sveitsi ilmoitti olevansa valmis järjestämään kilpailut, mikäli kisapaikaksi hyväksyttäisiin vuoden 1997 kilpailujen pitopaikka St. Gallen. Myöhemmin voitiin todeta, että vuoden 2003 kilpailujen järjestelykoneiston runko ja kisa-areena olivat jokseenkin samat kuin kuusi vuotta aiemmin.

St. Gallenin kilpailut olivat Suomelle viimeinen oppimisen paikka ennen omia kisoja. Tapahtumaan valmistauduttiin huolella ja tavoitteet asetettiin korkealle.

Kisoihin osallistumiselle asetettiin viisi päätaavoitetta:

- lähettää kilpailija ja ekspertti kaikkiin niihin lajeihin, jotka kahden vuoden kuluttua tulnaisiin järjestämään Helsingissä
- kerätä mahdollisimman paljon tietoa kisajärjestelyistä
- vahvistaa kansallista verkostoa ja sen osaamista
- luoda hyvät ja toimivat yhteistyösuhteet WorldSkills-organisaation keskeisiin toimijoihin ja St. Gallenin kisaorganisaatioon
- markkinoida WorldSkills 2005 -tapahtumaa sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

Tavoitteessa kilpailijoiden ja eksperttien lähettämistä onnistuttiin. St. Gallenissa kilpaili kesäkuun ennätysheleissä yhteensä 43 suoma-

Kultamitalisti Johanna Laaksonen kilpailutyö.

laista 37 lajissa. Suomen joukkue oli kilpailujen kolmanneksi suurin samalla kilpailijamäärällä isäntämaan Sveitsin kanssa.

Suomen joukkue myös menestyi erinomaisesti. Mitaleille yllettiin viidessä lajissa. **Johanna Laaksonen** voitti kultaa floristiikassa ja **Erno Sundell** hopeaa teollisuuselektronikassa. Pronssimitalin saavuttivat **Mika Vilpo** lajiinaan tietokone ja -verkot ja **Markus Jauhiainen** graafisessa suunnittelussa. Konepajatekniikassa pronssia nappasi nelihenkinen joukkue: **Tommi Elg, Mikko Huuskonen, Antti Murto** ja **Inari Vanhala**.

Hannu Immonen toimi St. Gallenissa Suomen toisena joukkueenjohtajana. Hän toteaa, että joukkueen menestymisen taustalla oli valmennusjärjestelmän kehittyminen. Suunnitelmallinen valmentautuminen näkyi sekä joukkueessa että lopullisissa tuloksissa. Oma osansa menestykseen oli Immosen mukaan myös olosuhteilla kilpailujen aikana. Suomen joukkue oli majoitettu maaseudun rauhaan paikallisen maatalousoppilaitoksen tiloihin. Oppilaitos sijaitsi

pienen kylän laitamilla, kukkulan laella. Paikka oli hieno ja olosuhteet mahtavat. Joukkueella oli omassa käytössään esimerkiksi oppilaitoksen urheilukenttä, jossa pelattiin jalkapalloa. Suomella oli onnea, joutuivathan monet joukkueet majoittumaan armeijan kasarmeissa.

Veijo Hintsanen kuvaa koko joukkueen menestyksestä raportissaan kisojen jälkeen seuraavasti:

Suomi menestyi WSC 2003 kilpailuissa paremmin kuin missään aikaisemmissa kisoissa. Viisi mitalia ja 18 diplomia ylitti rohkeimmatkin odotukset. Myös joukkueen yhteishenki oli parempi kuin koskaan aikaisemmin. Kilpailijoiden ohella myös ekspertit hoitivat oman osuutensa erinomaisesti. Useita suomalaisten eksperttien kilpailutyöehdotuksia hyväksyttiin seuraavien kisojen tehtäväpankkiin ja ainakin viisi suomalaista eksperttiä äänestettiin omista lajeistaan ehdolle seuraavien kisojen pääeksperttijoukkoon (Chief Expert tai Deputy Chief Expert). Eksperttien työstä henki nyt aikaisempaa parempi varmuus ja vahvistunut itsetunto. Se näkyi myös kehittyneenä yhteishenkenä. Myös kielitaidossa on päästy mukavasti eteenpäin. Nuoret edellisten kisojen kilpailijat menestyivät nyt ekspertteinä erinomaisesti.

St. Gallenin pienessä kylässä oli kisojen aikana yhteensä yli 500 suomalaista, vaikka kotimaassa vietettiin samaan aikaan suomalaisten kenties rakkainta juhlaa eli juhannusta. Tämä oli vah-

va osoitus sitoutumisesta ja halusta olla joukolla edistämässä vuoden 2005 kilpailujen valmistelua. Skills Finlandin vastuulla olivat kilpailijoiden, eksperttien ja Skills-toimijoiden lisäksi 20 teknisen tarkkailijan, 127 opintomatkalaisen ja 13 VIP-vieraan matka- ja osallistumisjärjestelyt.

Kisoista koottiin valtaisa määrä palautetta. Työnjaosta ja tehtävistä oli sovittu etukäteen, ja erilaisia analyysejä ja arviointeja tehtiin monesta eri näkökulmasta. Havainnot ja kehittämisehdotukset koottiin kisojen jälkeen raporteiksi kaikkien kisajärjestelyissä mukana olleiden käyttöön. Jotakin yhteisestä talkoohengestä kertoo se, että monet opintomatkalalle osallistuneet ottivat vapaaehtoisesti itselleen arviointi- ja kehittämistehtäviä. Tämän työn perusteella saivat alkunsa esimerkiksi Jyväskylän ammattikorkeakoulun (JAMK) Ammatillisen opettajakorkeakoulun kehittämät ja WSC 2005 -kilpailuissa lanseeratut opintopolut. Niistä kehitettiin myöhemmin yhteistyössä JAMKin, Taitaja-järjestäjien ja Skills Finlandin kesken toimiva konsepti Taitaja-kilpailuihin.

Skills Finlandin toimijat pääsivät aitiopaikalta seuraamaan valmisteluja ja tapahtumien kulkua. Helsingin WSC 2005 -kilpailujen tapahtumapäälliköksi valittu **Sirpa Nuutinen** oli saapunut St. Gallenin kisapaikalle hyvissä ajoin ennen kilpailujen alkua ja sai puhuttua Skills Finlandille oman toimiston, yhden pöydän ja kaksi tuolia kisaorganisaation avokonttoriin. Näin kaikilla Skills Finlandin toimijoilla oli koko kisojen ajan pääsy tapahtuman hermokeskuk-

seen ja mahdollisuus seurata tapahtuman järjestelyjä läheltä ja hyvin konkreettisella tavalla. ”Kokemus oli niin opettavainen, että päätimme tarjota saman mahdollisuuden Helsingissä seuraaville kisajärjestäjille, Japanille ja Kanadalle. Helsingin kisoista eteenpäin käytännöstä muodostui pysyvä”, kertoo Eija Alhojärvi.

Ihan pelkkää työtä ei matka kuitenkaan ollut. Juhannusaaton kunniaksi Skills Finland järjesti Bodenseellä risteilyn, jolla päästiin ihailemaan kolmen maan maisemia. Risteily oli onnistunut ja sai paljon kiitosta, toihan se hyvin ansaitun tauon helteisen työviikon keskellä.

Tapahtuman aikana järjestettiin WSC 2005 Helsinki -vastaanotto, jota emännöi ylipormestari **Eva-Riitta Siitonen** yhdistyksen hallituksen puheenjohtajan Timo Lankisen ja Suomen Sveitsin-suurlähettilään **Antti Hynnisen** kanssa. Tilaisuuden tarkoituksena oli markkinoida Helsingin kisoja ulkomaisten delegaatioiden edustajille. Paikalla oli 150 kotimaista ja ulkomaista kutsuvierasta. Kutsuttujen joukossa oli muiden muassa Sveitsissä jo tuolloin asunut **Kimi Räikkönen**, joka ei kuitenkaan kisoihin eikä vastaanotolle osallistunut.

Suomen kisavalmistelujenkin kannalta WSO:n kokouksissa St. Gallenissa tehdyt henkilöpäätökset olivat merkittäviä. Järjestön presidentiksi toiselle nelivuotiskaudelle valittiin australialainen Jack Düsseldorf. Saksankieliset maat olivat asettaneet Düsseldorfin vastaehdokkaaksi järjestön pääsihteerinä toimineen sveitsiläisen

Suomen ”tekniset delegaattit”

Kisapäivien hulinassa ei välttytty myöskään kommelluksilta, kertoo Eija Alhojärvi. St. Gallenin kisaorganisaatio oli syystä tai toisesta kadottanut osan suomalaisten tarkkailijoiden akkreditointikorteista. Sirpa Nuutisen, joka oli saapunut kisapaikalle jo aiemmin, oli määrä olla lentokentällä vastassa myöhemmin paikalle tulevaa väkeä. Sirpalla piti olla mukanaan myös pääsyn kisapaikalle oikeuttavat akkreditointikortit. Kortteja ei löytynyt mistään, mikä neuvoksi?

Jo viikon kisatoimistossa istunut Sirpa onnistui löytämään sieltä laitteen, jolla viralliset kortit painettiin, ja päätti olla omatoiminen. Hieman pohdintaa aiheuttivat kortteihin painettavat tittelit, olihan Sirpa ensimmäisissä kisoissaan, eikä hänellä ollut tarkkaa käsitystä tapahtuman organisaatiosta tai käytössä olleista nimikkeistä. Sirpa katseli hetken listaa toimijoiden nimikkeistä ja tuumasi, että tekninen delegaatti kuulostaa hyvältä, ja valmisti koko Skills Finlandin porukalle akkreditointikortit.

Suomen ainoan oikean teknisen delegaatin Veijo Hintsasen ilme oli näkemisen arvoinen, kun Sirpa oli häntä lentokentällä vastassa kaulassaan kortti ”Sirpa Nuutinen, Suomen tekninen delegaatti”.

”Kävisitte tekin Sanna Furulla”

St. Gallenissa vallitsi kisapäivien aikaan vuosisadan helle, johon kisajärjestäjätäkään eivät olleet osanneet varautua. Helteinen sää aiheutti ongelmia erityisesti kilpailijoille, sillä ilmastoimattomissa teltoissa lämpötila saattoi nousta vaarallisen korkeaksi. Omat ongelmansa lämpötila aiheutti myös kisavieraille. Majapaikat olivat kaukana kisa-paikasta, pitkin Sveitsin maaseutua ja aina Itävallan puolella saakka. Työpäivät kestivät aamuvarhaisesta pitkälle iltaan, jopa yöhön saakka, eikä päivän aikana ollut mahdollisuutta käydä suihkussa tai vaihtaa vaatteita. Oli taas menossa yksi tuollainen päivä.

Eija Alhojärvi muistelee: ”Olimme Hannele Kokotin kanssa olleet koko päivän liikkeellä opintomatkalaisten kanssa. Välillä kävimme Leaders’ Forumissa, jossa yllättäen jouduim-

me ihan käytännön hommiin, kantamaan kisajärjestäjän puolesta pöytiä ja tuoleja paikoilleen. Sieltä sitten kiirehdimme juoksu-jalkaa kohti kylän toista laitaa, jossa oli jokin lukuisista Skills Finlandin järjestämistä iltatilaisuuksista. Helle oli kaamea, hiki valui, kengät hiersivät ja hiukset roikkuivat märkinä pitkin päänahkaa. Aamuisesta kampauksesta ei ollut jäljellä enää aavistustakaan.

Saavuimme tehokkaasti ilmastoidulle tapahtumapaikalle, missä Veijo Hintsanen oli meitä vastassa. Veijo katseli meitä hetken ja totesi sitten vakavana: ”Kävisitte tekin Sanna Furulla”. Vilkaisimme Hannelen kanssa tosiimme ja ratkesimme yhtä aikaa nauruun, jolle ei meinannut tulla loppua. Sen päivän jälkeen olemme Hannelen kanssa useasti tavanneet Sanna Furulla.”

Daniel Sommerin. Düsseldorf voitti äänestyksen selvästi. Merkitystä oli myös teknisen komitean puheenjohtajan valinnalla. St. Gallenissa uudeksi puheenjohtajaksi valittiin irlantilainen Liam Corcoran. Suomen kisavalmistelujen kannalta tärkeintä kuitenkin oli, että Suomen tekninen delegaatti Veijo Hintsanen valittiin teknisen komitean varapuheenjohtajaksi ja WSO:n hallituksen jäseneksi. Näin Suomella oli käytössään aitiopaikka vaikuttamiseen ja päätöksentekoon järjestön sisällä. Yhteistyö Corcoranin ja Hintsasen kesken sujui erinomaisesti, ja kilpailujen johto oli Suomen näkökulmasta hyvissä käsissä.

KAPULA SIIRTYY VIRALLISESTI SVEITSILTÄ SUOMELLE

Suomi sai virallisesti kisakapulan edelliseltä kisajärjestäjältä, Sveitsiltä St. Gallenin kilpailujen päätösjuhlassa. Suomen puheenvuoron tilaisuudessa piti kansliapäällikkö Markku Linna.

Vuoden 2003 loppupuoli oli WSO:n historiasa melkoisen kaaottinen. Jo edellisenä vuonna järjestön päämaja oli siirretty yleiskokouksen päätöksellä Sveitsistä Alankomaihin. Tätä oli valmisteltu pyytämällä jäsenmailta tarjoukset. Suomeltakin oli vuonna 2001 kysytty halukkuutta ottaa päämaja Suomeen. Skills Finlandin hallituksessa 21.1.2001 asiaa pohdittiin ja todettiin, että idea olisi toteuttamiskelpoinen vasta vuoden 2005 jälkeen. Lopulta tarjouksen jättivät Ranska, Hollanti ja Iso-Britannia. Päätös syntyi tiukan äänestyksen tuloksena.

Järjestön päämajan siirron yhteydessä oli pääsihteeriksi valittu hollantilainen **Rudi van den Hurk**. Pääsihteerin vaihtumiseen liittyneet tietokatkot ja muut ongelmat aiheuttivat muun muassa sen, että kaikki St. Gallenin kisojen aikana valmistellut vuoden 2005 kilpailutehtävät sekä lajikohtaisiin kuvauksiin ja ohjeisiin tehdyt tarkistukset ja muutokset katosivat kisojen jälkeen. Suomi ei koskaan saanut niitä käyttöönsä. Myös järjestön vanhat nettisivut oli suljettu. Näin suuri osa sekä suomalaisten että uuden pääsihteerin ajasta kului kadonneiden tietojen ja papereiden tuloksettomaan metsästämiseen.

Yhteistyötä WSO:n toimiston ja uuden pääsihteerin kanssa käynnisteltiin vuoden 2003 aikana aktiivisesti. Pääsihteerin van den Hurk osallistui Skills Finlandin järjestämään laivaseminaariin maaliskuussa ja yhdistyksen hallituksen kokoukseen elokuussa. Presidentti Düsseldorf tutustui Messukeskukseen ja kisajärjestelyihin kesäkuussa ja vieraili vielä toisen kerran Suomessa joulukuussa yhdessä pääsihteerin kanssa. Joulukuun lopussa pääsihteerin irtisanoutui tehtävästään. Uuden pääsihteerin hankkiminen eteni hitaasti, ja tilanne muuttui Suomen kannalta entistä tuskalammaksi. Käytännöllisesti katsoen koko valmistelukausi aina vuoden 2004 lopulle asti jouduttiin toimimaan ilman WSO:n pääsihteerin apua. Asiassa auttoi kuitenkin se, että uuden käytännön mukaan seuraavien kilpailujen isäntämaa sai nimetä valmistelukauden ajaksi WSO:n hallitukseen puheoikeuden omaavan jäsenen (ex-officio). Tämän seu-

rauksena Suomen molemmat delegaatit, Veijo Hintsanen ja Timo Lankinen, olivat WSC 2005 -kilpailujen valmistelukaudella WSO:n hallituksessa. Suhteellinen painoarvo ja vaikuttamismahdollisuudet olivat korkeat, kun hallituksessa oli yhteensä vain kuusi vaaleilla valittua jäsentä.

WSO:n uusi pääsihteeri **David Hoey** aloitti tehtävässään marraskuussa 2004. Hän oli kuitenkin mukana jo WSO:n yleiskokouksessa Hong Kongissa toukokuussa. Tuosta kokouksesta alkoi suomalaisten ja David Hoeyn pitkäaikainen ja lämmin yhteistyö, joka jatkuu edelleen. Eija Alhojärvi muistelee: ”Tilanne muuttui totaalisen toisenlaiseksi. Davidin kanssa välimme olivat avoimet ja luottamuk-

David Hoey (oikealla) aloitti WSO:n pääsihteerinä marraskuussa 2004. Liam Corcoran (vasemmalla) valittiin teknisen komitean puheenjohtajaksi 2003. Veijo Hintsanen (keskellä) on tehnyt vuosien kuluessa tiivistä yhteistyötä molempien kanssa.

selliset. Oli selvää, että kisoja ruvettiin valmistelemaan yhteistyössä ja hyvässä yhteisymmärryksessä. Yhdessä opettelimme hommia ja opetimme toinen toistamme.” Tuolta ajalta, noista yhdessä tekemisen kokemuksista on myös peräisin David Hoeyn ja monien kisajärjestelyissä mukana olleiden suomalaisten tähän päivään saakka jatkunut ystävyys. Suomen tilannetta helpotti vuoden 2004 aikana myös se, että alkuvuodesta WSO oli nimennyt eri maiden kokeneista teknisistä delegaateista koostuneen teknillisen kehittämisryhmän ki-

sajärjestelyjen avuksi. Ryhmä kokoontui ensimmäisen kerran Suomessa, Skills-laivaseminaarin yhteydessä maaliskuussa.

Helsingissä järjestettiin marraskuussa 2004 WSO:n teknisen komitean kokous, jossa tehtiin lukuisia Helsingin kisoja koskevia keskeisiä päätöksiä, muun muassa vahvistettiin lopulliset kilpailulajit: 34 virallista ja 5 demolajia. Eri maista tulleet tekniset delegaattitutustuivat kisapaikkoihin, Messukeskukseen ja Jäähalliin, sekä perehtyivät kisajärjestelyihin. Hannu Immonen muistelee, että messuhalliin oli rakennettu malliksi yksi lajialue näkyvyselementteineen. Delegaateille haluttiin antaa kuva siitä, miltä lopullinen kisa-alue näyttäisi.

”Halusimme myös tuoda omat lajivastaavamme mukaan kokoukseen”, kertoo Immonen. Kukin lajivastaava esitteli omaa lajiaan koskevat suunnitelmat lajista vastanneelle tekniselle delegaatille. Hannu Immonen muistelee, että tilanne oli monelle lajivastaavalle melkoisen jännittävä, joutuivathan he ensimmäistä kertaa, englannin kielellä, selvittämään valmistelutilannetta WorldSkills-järjestön edustajille. Esittelyt ja keskustelut sujuivat hyvin, ja lajivastaavat totesivat pärjäävänsä erinomaisesti kansainvälisessä seurassa.

Ja mikä tärkeintä, tällä tapaamisella oli luotu pohja myöhemmälle yhteistyölle. Tämäkin suomalaisten aloittama käytäntö muodostui pysyväksi WorldSkills-järjestössä. Vuoden

Käännösapua pääsihteeriltä

Suomen teknisenä delegaattina Hong Kongissa toukokuussa 2004 ollut Veijo Hintsa muistelee kokouksia seuraavasti:

”WSO:n yleiskokous Hong Kongissa oli sikäli erikoinen, että sen viikon aikana en ehtinyt kertaakaan ulos hotellista, jossa asuimme ja jossa myös kokoukset pidettiin. Kaikki illat ja alkuyöt valmisteltiin seuraavien päivien kokousaineistoja joko Suomen esitysten tai WorldSkillsin komiteoiden työpapereiden osalta. Yhtenä yönä olimme Timon kanssa punnertamassa hiki hatussa seuraavan päivän kokouksissa tarvittavia Suomen PowerPoint-esityksiä uuteen uskoon sekä sisältöjen että kieliasun osalta. Erityisesti Timo oli näissä asioissa aina hyvin kriittinen ja asetti esityksille korkeat laatuvaatimukset.

Samassa isossa tilassa teki omia valmistelujaan myös David Hoey, jolta saimme heti apua ’fiingliksen’ kääntämisessä ’englilksen’ suuntaan. Työ jatkui pitkästi yli puolen yön. Davidille yöstä tuli erityisen lyhyt, kun aikaa kului ensin runsaasti meidän auttamiseen ja sen jälkeen hän totesi oman tietokoneensa tilanneen töysin. Loppuyön aikana hän oli asentanut ohjelmistoja uudelleen ja saanut koneen toimimaan, mutta sen jälkeen oli pitänyt vielä aamuyön tunteina viimeistellä se oma esitys. Olimme aika tavalla myytyjä tämän poikkeuksellisen epäitsekään auttamisoperaation jälkeen.”

”Not possible, next item”

Kokouksissa käytiin vielä todellista kädenvääntöä sekä lopullisista kilpailulajeista että niiden toteutuksesta. Veijo Hintsanen muistelee:

”Kokouksessa yritettiin vielä monelta taholta vaikuttaa kisajärjestelyihin esimerkiksi autolajeissa käytettävien automerkkien osalta. Pitkien ja sydäntä särkevien puheenvuorojen jälkeen minun oli taas kerran pakko puheenvohtajakorokkeelta todeta lisäyksesityksistä lakonisesti ’not possible, next item’. Kisoihin valitun automerkin toimittaja oli niin merkittävä sponsori, että meillä ei ollut mitään mahdollisuuksia lipsua jo tehdyistä linjauksista ja sopimuksista.

Toinen mielenkiintoinen keskustelu käytiin leipurilajin järjestämisestä. Olimme jo aiemmin ilmoittaneet, että sitä näytöslajia ei Helsingin kisoissa voida järjestää. Syyt olivat pääasiassa taloudellisia, mutta ongelmia oli myös Messukeskuksen tilojen ja turvamääräysten takia. Meillä ei siten ollut mitään intoa sen lajin järjestämiseen, kun kädet olivat töitä ja ratkaisemattomia ongelmia täynnä muutenkin. Lopulta asia ratkesi siihen, että ilmoitimme sen lajin pitopaikaksi jonkin Helsingin alueella sijaitsevan oppilaitoksen, jolloin innokkaiden osallistujien määrä romahti selvästi alle vaaditun, ja ongelma poistui päiväjärjestyksestä.”

2007 kisojen vastaavassa valmistelukokouksessa Japanissa olivat lajivastaavien lisäksi mukana myös pää- ja varapääekspertit.

Tekniset delegaatit tarkistivat Helsingissä myös suunnitellut majoitus- ja liikennejärjestelyt ja testasivat kilpailijoille tarjottaviksi suunniteltuja aterioita Messuhallissa ja hotelleissa. Kokouksen arviot Suomen kisajärjestelyistä olivat myönteisiä. Teknisen komitean puheenjohtaja Liam Corcoran totesi kokousten jälkeen pidetyssä tiedotustilaisuudessa olevansa vakuuttunut siitä, että Helsingissä tullaan näkemään kaikkien aikojen parhaimmat ammattitaidon MM-kilpailut. Siitä oli hyvä jatkaa valmisteluja.

AMMATILLISEN KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJÄT TARTTUVA HAASTEeseen

Ammattitaidon MM-kilpailujen järjestämiskonseptia ja toimintatapaa jouduttiin pohtimaan tarkkaan, koska mitään Suomeen sopivaa valmista mallia ei ollut tarjolla. Jo hakemusta laadittaessa oli selvää, että kisahankkeelle haluttiin asettaa myös erityisiä kansallisia tavoitteita. Hankkeen tuli palvella sekä Suomen oman kansallisen kilpailujärjestelmän rakentamista että ennen muuta koko ammatillisen koulutuksen kehittämistä. Yhtä selvää oli alusta alkaen, että Suomen kisajärjestelyt nojaisivat pitkälti koulutuksen järjestäjien panokseen ja asiantuntemukseen.

Kisahanke tarjosi oppilaitoksille monia mahdollisuuksia kehittää omaa osaamistaan ja toimintaansa. Jo yhdistyksen vuoden 2001 toi-

mintakertomuksessa korostettiin Helsingin WorldSkills-kisojen tarjoavan kaikille oppilaitoksille erinomaisen mahdollisuuden ammatinvalinnanohjaukseen, työharjoitteluihin eri asteilla, taksvärkkeihin, työelämäyhteyksiin, oppinäytetöihin ja harjoituksiin sekä työssäoppimiseen.

Opetushallituksen pääjohtaja Vilho Hirvi oli jo vuonna 2000 lanseerannut Koneet Kisojen Kautta Kouluun (KKKK) -toimintatavan. Hirvi pohdiskeli kisahankkeen haasteita kone- ja laitehankintojen näkökulmasta seuraavasti: ”Kilpailijoilla on oltava käytössään parhaat mahdolliset laitteet ja välineet, mikä osaltaan nostaa kustannuksia. Tässäkin olisi silti mahdollista säästää esimerkiksi siten, että oppilaitokset ajoittaisivat laitehankintansa juuri kisojen alle ja antaisivat laitteensa uutena kilpailijoiden käyttöön. Laitteet eivät yksissä kilpailuissa paljon kulu, joten ne jäisivät oppilaitoksille uuden veroisina.” Näin sitten tehtiinkin. Koneinvestointeja suunnitelleet koulutuksen järjestäjät ajoittivat hankintansa Helsingin kisojen ajankohtaan, jolloin yhdistys pystyi järjestäjien puolesta kilpailuttamaan suuren määrän tilauksia ja oppilaitokset saivat yhteistilauksista huomattavan paljousalennuksen.

Hannu Immonen muistelee, että systeemi toimi kilpailutuksen vaatimasta suuresta työmäärästä huolimatta hyvin. Eniten töitä teettivät kolmessa lajissa tarvittavat keittiöt. Keittiöiden toimittamisesta kiinnostunutta yritysyhteistyökumppania ei lukuisista yhteydenotoista ja neu-

votteluista huolimatta löytynyt, eivätkä koulutuksen järjestäjät olleet halukkaita ostamaan keittiöitä. Aika alkoi jo käydä vähiin, ja taloudelliset riskitkin olivat kovat, sillä tarvittavien keittiöiden hinta oli kaiken kaikkiaan yli miljoona euroa. Kisabudjetti ei millään olisi kestänyt keittiöiden ostamista. Lopulta noin kahdeksan kuukautta ennen kisoja tilanne ratkesi: Electrolux ilmoitti halukkuutensa yhteistyöhön. Keittiöt saatiin lopulta paikalle, osan niistä lunastivat koulutuksen järjestäjät, ja loput myi Electrolux omien kanaviensa kautta.

Vuoden 2003 aikana yhdistyksessä paneuduttiin erityisesti yhteistyöverkoston rakentamiseen. Välittömästi tekniikkapäällikkönä aloitettuaan Hannu Immonen käynnisti yhteistyöneuvottelut koulutuksen järjestäjien kanssa. Työ oli samankaltaista ”matkasaarnaajan työtä”, josta Timo Sirkiällä oli kokemusta heti yhdistyksen perustamisen jälkeen. Mittakaava oli nyt vain huomattavasti suurempi, ja aikaa oli käytettävissä hyvin rajoitetusti. Koulutuksen järjestäjien kanssa käydyissä neuvotteluissa hyödynnettiin niiden opettajien asiantuntemusta, jotka olivat olleet joko eksperteinä tai teknisinä tarkkailijoina St. Gallenin kisoissa. Heillä oli hyvä ja realistinen käsitys lajien järjestämisestä sekä sen edellyttämistä resursseista. Hannu Immonen kertoo, että ”matkasaarnaajan” työ oli raskasta, mutta antoisaa. Tunnelma oli hyvä ja talkoohenkeä löytyi. Yksikään koulutuksen järjestäjä ei suoralta kädeltä ilmoittanut, ettei halunnut olla mukana. Kukin sitten osallistui omien tavoitteidensa ja mahdollisuuksiensa mukaan,

isot koulutuksen järjestäjät isommalla ja pienet pienemmällä panoksella. Yhteinen tahtotila oli selkeä.

Ensimmäinen yhteistyösopimus Skills Finlandin ja koulutuksen järjestäjän välillä allekirjoitettiin 21.10.2003. Kyseessä oli sopimus, jolla Oulun seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä (OSAKK) otti järjestääkseen peräti neljä kilpailulajia. Kuntayhtymän silloinen johtaja **Matti Määttä** kertoi allekirjoitustilaisuudessa, että hänelle oli kunnia-asia olla koulutuksen järjestäjistä ensimmäinen sopimuksen tekijä. Tilaisuus järjestettiin juhlallisesti opetusministeriön tiloissa valokuvaajien läsnä ollessa. Tilaisuuden päätteeksi nautittiin kakukahvit.

Kaikkien virallisten kilpailulajien, lukuun ottamatta mekatroniikkaa, sekä demolajien ja Suomen vastuulla olleiden lajinäytösten järjestämisestä tehtiin sopimukset koulutuksenjärjestäjien kanssa. Viimeinen sopimuksista allekirjoitettiin Seinäjoen Taitaja-kilpailun yhteydessä tammi-kuussa 2004. Järjestelyvastuun ottaneita koulutuksenjärjestäjiä oli yhteensä 21. OSAKK:n lisäksi toinen neljän lajin järjestäjä oli Turun ammatti-instituutti. Kolmesta lajista ottivat vastuun Koulutuskeskus Salpaus ja Keski-Uudenmaan ammattikoulutusyhtymä.

Koulutuskeskus Salpauksen järjestelyvastuulla olivat huonekalusepän ja rakennuspuusepän sekä kultasepän lajit. Salpauksen puualan koulutus on laaja-alaista ja tuottaa osaajia Päijät-Hä-

meen monimuotoiseen puusepänteollisuuteen. Salpauksen kultasepänalan koulutus puolestaan on sekä kansallisesti että kansainvälisesti tunnettua. ”Näiden perinteisten, kädentaitoa vaativien ammattien kautta Salpauksen mukana olo WSC 2005 -kilpailussa oli itsestäänselvyys. Salpaus halusi tuoda esille päijäthämäläistä perinteistä osaamista ja esimerkiksi osaltaan innostaa suomalaisia nuoria kouluttautumaan ja osallistumaan ammattitaitokilpailutoimintaan”, toteaa koulutuskeskus Salpauksen rehtori **Marita Modenius**.

Kilpailulajien suunnittelu kytkettiin yhteistyössä Hämeen ammattikorkeakoulun AKVA-projektin kanssa toteutettuun koulutusohjelmaan. Koulutus käynnistyi jo St. Gallenin kisoissa vuonna 2003, vaikka varsinaisia järjestäjäso-
pimuksia ei vielä ollutkaan. Tarkkailijoiksi St. Galleniin oli valittu henkilöitä, joilla oli kokemusta joko Taitaja-kilpailuista tai kansainvälisten kilpailujen eksperttitehtävistä. Koulutus Suomessa käynnistyi marraskuussa 2003, jolloin suurin osa lajivastaavista oli jo nimetty, ja se jatkui aina loppuraportin kirjoittamiseen kisojen jälkeen. Suunnitelmallisen koulutuksen avulla pystyttiin varmistamaan paitsi lajijärjestämisen laatu, myös valmistelutyön pysyminen aikataulussaan. Koulutustilaisuudet olivat myös oiva keino lajijärjestäjinä toimineiden ammattillisten opettajien verkostoitumiseen, toinen toisiltaan oppimiseen ja motivaation ylläpitämiseen koko pitkän ja osin raskaankin prosessin ajan. Koulutuksen tulokset, opettajien motivaatio ja koulutuksen järjestäjien sitoutuminen nä-

kyivät lopulta hankkeen tuloksissa. Kansainvälisissä arvioissa suomalaisten lajivastaavien työ sai erityistä kiitosta.

Suomalaista hyväksi havaittua koulutuskonseptia hyödynnettiin vielä kaksi vuotta myöhemminkin, kun WSI:n (entinen WSO) pääsihteeri David Hoey ja Hannu Immonen yhdessä järjestivät Suomen koulutusohjelman mukaisen koulutusjakson WSC 2007 -kilpailun lajivastaaville Japanissa.

Koska ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten mukaan saamista kisajärjestelyihin pidettiin keskeisenä sekä ammatillisen koulutuksen kehittämisen että kisajärjestelyjen näkökulmasta, opetusministeriö asetti Opetushallituksen käyttöön vuosiksi 2003–2005 har-

Oulun seudun koulutuskuntayhtymä oli ensimmäinen lajijärjestäjä, jonka kanssa allekirjoitettiin sopimus. Allekirjoittamassa kuntayhtymän johtaja Matti Määttä (OSAKK) ja Timo Lankinen. Vasemmalta ylärivissä Juhani Mankinen, Sauli Jaara ja Eija Alhojärvi.

kinnanvaraista määrärahaa, joka oli tarkoitettu ammatillisen peruskoulutuksen arvostuksen ja vetovoiman edistämiseen kilpailutoiminnalla. Määräraha myönnettiin koulutuksen järjestäjien projekteihin. Tarkoituksena oli tehostaa oppimista ja suunnata huomio ammattiosaamisen laatuun kehittämällä opiskelijoiden projektitöitä, työssäoppimista ja ammattiosaamisen näyttöjä, tiivistämällä oppilaitosten ja yritysten yhteistyötä, parantamalla kone- ja laitekantaa sekä vahvistamalla oppilaitoksen ja opettajien asiantuntemusta. Avustuksia myönnettiin yhteensä 29 koulutuksen järjestäjälle, ja niiden

kokonaissumma kohosi kolmen vuoden aikana yhteensä 4,5 miljoonaan euroon. Opetushallituksen opetusneuvoksen **Sirkka-Liisa Kärjen** mukaan koulutuksen järjestäjät ottivat haasteen vastaan hyvin positiivisesti ja hoitivat kehittämisprojektit mallikelpoisesti.

SUURIN OSA LAJEISTA TOTEUTETTIIN AVAIMET KÄTEEN -PERIAATTEELLA

Kilpailulajien järjestelyvastuu annettiin sopimuksilla koulutuksen järjestäjille, poikkeuksena mekatroniikka, jonka järjesti yksi kilpailujen pääyhteistyökumppaneista, Festo Oy.

Lajijärjestelyt tehtiin joko avaimet käteen -periaatteella tai siten, että järjestelyvastuu oli jaettu Skills Finlandin kanssa. Avaimet käteen -periaate tarkoitti sitä, että koulutuksen järjestäjä vastasi lajijärjestämisen kokonaisuudesta, mukaan lukien kaikki kilpailussa tarvittavat koneet, laitteet ja materiaalit. Skills Finlandin vastuulla oli tarvittavan perustekniikan, kuten sähkö, vesi ja paineilma, sekä kalusteiden ja yleisrakenteiden toimittaminen kaikkiin lajeihin. Virallisista kilpailulajeista 22 ja kaikki kansalliset näytöslajit toteutettiin tällä periaatteella.

Lajijärjestämisen lisäksi koulutuksen järjestäjät ottivat vastuulleen myös monia muita kisajärjestelyihin liittyneitä tehtäviä. Näin saatettiin tarjota mahdollisimman monille opiskelijoille – ammattiopistojen lisäksi myös ammattikorkeakoulujen, lukioiden ja aikuisopistojen opiskelijoille – mahdollisuus osallistua tapahtumaan ja kehittää omaa osaamistaan.

Päätös opiskelijoiden mukanaolosta aiheutti hankkeelle ja sen yhteistyökumppaneille erityisiä haasteita. Esimerkiksi avajaisten ja päättäjäisten toteuttajaksi valitun tuottajan oli oltava valmis yhteistyöhön oppilaitoksien kanssa ja toimittava muun työn ohessa myös työssäopimisen ohjaajana. Esitysten koko sisältö tuotettiin pääasiassa oppilaitosvoimin, ainoastaan tekniikasta vastasi alan ammattilainen. Toteutuksessa oli mukana kahdeksan oppilaitosta ja yhteensä yli 300 henkeä. Avajaisten ja päättäjäisten tuottajana toiminut **Vesa Ruotonen** muistelee omia tunnelmiaan seuraavasti:

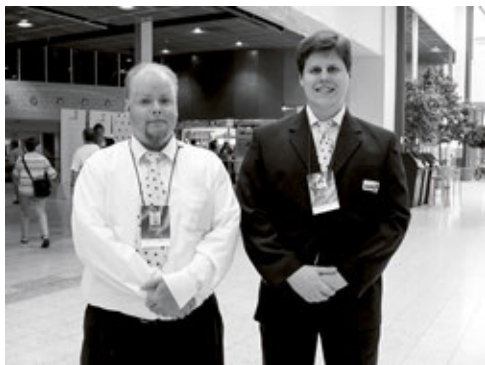
Ensimmäisissä tapaamisissa laitosten opetushenkilökunta ilmeisesti ajatteli, että avajaisista ja päättäjäisistä ei synny mitään järjestäjä. Syynä lienee opettajien vähäinen kokemus: nyt ei järjestetty kevätkuuhlia vaan suuren luokan kansainvälistä tapahtumaa jättihallissa. Epäusko ja usko taistelivat. Oppilailla ei vastaavia tunteja ollut. Se taas johtuu siitä, että korostin lopullisen vastuun aina olevan tuottajalla. Loppujen lopuksi, tapahtumien edetessä minuutilleen käsikirjoituksen mukaan onnistumisen tunne oli erityisen suuri: suuren katastrofin sijaan koettiin tekemisen triumpf.

TIETOKONEPOHJAINEN PISTELASKUJÄRJESTELMÄ KEHITETÄÄN HAMKISSA

Taitaja-kilpailuissa siirryttiin vuonna 2003 käyttämään kansainvälisten WSC-kilpailujen pistelaskutapaa. Jyväskylässä pisteet laskettiin

vielä Excel-taulukoinnin avulla, mikä osoittautui kohtuuttoman raskaaksi ja hitaaksi.

Seuraaviin Taitaja-kilpailuihin Seinäjoelle päätettiin rakentaa tietokantapohjainen pistelaskujärjestelmä. Työhön palkattiin Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) tietojenkäsittelyn koulutusohjelman opiskelijat **Tommi Saarinen** ja **Janne Ostrovski**. Ostrovski oli kuulunut Lyonin taito-olympialaisissa vuonna 1995 kultaa voittaneeseen multimediatiimiin. Miehet aloittivat työnsä kesällä 2003 harjoittelemalla ammatillisen opettajakorkeakoulun tiloissa ja laitteilla. Syksyllä valmistui ensimmäinen kehitysversio.

*CIS-pistelaskujärjestelmän kehittäjät
Tommi Saarinen (vas.) ja Janne Ostrovski.*

Syksyn ja talven aikana Ostrovski ja Saarinen jatkoivat version kehittelyä. Samalla tiimiin liittyi **Tapio Niemelä**, minkä jälkeen miehet työstivät aiheeseen liittyvää erikoistumisprojektia osana opintojaan. Tietojärjestelmän valmistuttua he kouluttivat Seinäjoen Taitaja 2004 -kilpailun järjestäjiä sen käyttöön. Ostrovski ja

Saarinen myös vastasivat tietojärjestelmän ylläpidosta ja pistelaskennan toteutuksesta kisojen aikana.

Ostrovskin mukaan tiimi kehitti itse asiassa kaksi tietojärjestelmää vuosina 2003–2005. Ensimmäinen, Taituri, syntyi Taitaja 2004 -kilpailun tarpeisiin. Toinen rakennettiin WSC 2005 -tapahtumaa varten, mutta sitä koekäytettiin jo Taitaja 2005 -tapahtumassa. Jälkimmäisen järjestelmän tilasi HAMKilta WorldSkills International, ja sitä työstettiin nimellä CIS (Competition Information System).

Laatijat saattoivat rauhallisin mielin luottaa Taiturin tekniseen toimivuuteen, koska perinteinen työasemasovellus ei käyttänyt tietokoneverkkoa. Lisähaasteen ohjelmoijille toi kuitenkin WorldSkills-arvioinnin muuttuminen vuosien 2003 ja 2005 välillä. Subjektivisessa arvioinnissa siirryttiin mäkihypystä tuttuun viiden tuomarin järjestelmään. Tällä haluttiin ehkäistä ja vähentää tuomarivirheitä ja niiden vaikutuksia kilpailusuoritusten lopullisiin pisteisiin. Arviointisäännöissä oli monia muitakin pieniä yksityiskohtia, jotka kaikki piti saada ohjelmistoon mukaan. Valmistelutyötä ohjasi WorldSkills Organisationin puolelta kokenut brittiasiantuntija **Peter Neate**, jolla on sittemmin ollut keskeinen rooli vuosien 2005–2011 WorldSkills-kilpailujen tulospalvelujen kehittämisessä ja johtamisessa.

CIS ei Ostrovskin mukaan vielä Turun Taitajassa tammikuussa kattanut kaikkia WSC-kilpailuissa tarvittavia osa-alueita, joten työryhmä joutui pa-

WSC 2005: lajit ja lajijärjestäjät

1	Polymekaniikka Turun ammatti-instituutti	13	Autokorin korjaus Savon koulutuskuntayhtymä, Pohjois-Savon ammattiopisto	21	Kivityöt Pohjois-Karjalan kky, Pohjois-Karjalan ammattiopisto
3	Konepajatekniikka (MTC) OSAKK, Oulun kulttuurin ja tekniikan oppilaitos	15	Putkiasennus OSAKK, Oulun kulttuurin ja tekniikan oppilaitos	22	Maalaus ja tapetointi TAO – Turun ammattiopistosäätiö
4	Mekatroniikka Festo Oy	16	Elektroniikka Turun ammatti-instituutti	24	Huonekalupuuseppä Koulutuskeskus Salpaus, Päijät-Hämeen koulutus konserni
5	CAD-suunnittelu Forssan ammatillinen aikuskoulutuskeskus	17	Web Design Suomen Liikemiesten kauppaopisto - ATK-instituutti	25	Rakennuspuuseppä Koulutuskeskus Salpaus, Päijät-Hämeen koulutus konserni
6	CNC-koneistus Tampereen Ammattiopisto	18	Yleinen sähköasennus Pohjois-Karjalan kky, Pohjois-Karjalan ammattiopisto	26	Kirvesmies OSAKK, Oulun kulttuurin ja tekniikan oppilaitos
9	Informaatioteknologia Suomen Liikemiesten kauppaopisto - ATK-instituutti	19	Automaatioasennus Länsi-Uudenmaan ammatti- koulutuskuntayhtymä	27	Kultaseppä Koulutuskeskus Salpaus, Päijät-Hämeen Koulutus konserni
10	Hitsaus Vaasan ammatillinen aikuskoulutuskeskus	20	Muuraus Keski-Uudenmaan ammattikoulutusyhtymä, Mäntsälän ammattiopisto	28	Floristiikka Varsinais-Suomen maaseutuoppilaitoksen kuntayhtymä
12	Laatoitus Keski-Uudenmaan ammattikoulutusyhtymä, Mäntsälän ammattiopisto				

- 29 Hiusmuotoilu
Helsingin palvelualuejen
oppilaitos
- 30 Kauneudenhoito
Espoon seudun kky,
Espoon terveydenhuolto-
ja sosiaalialan oppilaitos
- 31 Pukuompelu
Helsingin palvelualuejen
oppilaitos
- 32 Kondiittori
Jyväskylän ammattiopisto
- 33 Autoasennus
Hämeenlinnan seudun kky,
Koulutuskeskus Tavastia
- 34 Kokki
Haaga Instituutti -säätio,
Ravintolakoulu Perho
- 35 Ravintolapalvelu
Haaga Instituutti -säätio,
Ravintolakoulu Perho
- 36 Automaalaus
OSAKK, Oulun kulttuurin
ja tekniikan oppilaitos

- 37 Viherrakentaminen
Hämeen ammatillisen
korkeakoulutuksen
kuntayhtymä, HAMK
- 38 Kylmäkoneasennus
AEL
- 39 Tietokone ja verkot
Turun ammatti-instituutti
- 40 Graafinen suunnittelu
AEL
- D43 Tietoliikenneasennus
Vaasan ammattiopisto
- D44 Painotekniikka
Jyväskylän ammattiopis-
to
- D46 Teräsrakennetyöt
Kouvolan seudun ammat-
tiopisto
- D47 Rakennuspeltiseppä
Turun ammatti-instituutti
- D48 Kuljetustekniikka
Jyväskylän ammattiopisto

LAJINÄYTÖKSET:

Metsäkoneen käyttö
Jämsän seudun
koulutuskeskus

Lähihoitajan työ
Espoon seudun
koulutuskuntayhtymä

Somistajan työ
Keski-Uudenmaan
ammattikoulutusyhtymä

Muut koulutuksen järjestäjien vastuut

Kilpailijoiden ja eksperttien retket
Porvoon ammattiopisto

Messukeskusrakentaminen
Turun ammatti-instituutti

Opintopolut
Jyväskylän ammatillinen opettajakorkeakoulu

IT-infrastrukturi ja IT-tuki
Helsingin kaupungin opetusvirasto

Akkreditointi
Helsingin kaupunki ja Hervannan ammattiopisto

AVAJAISET JA PÄÄTTÄJÄISET

Orkesteri ja kuoro
Pop & Jazz konservatorio

Kuljetukset
Savon ammatti- ja aikuisopisto

Lavasteet ja projisointi
Oulun kulttuurialan oppilaitos

Kisaoppaat
Helsingin kaupungin opetusvirasto

Puvut, meikit ja kampaukset
Helsingin palvelualueen oppilaitos, Helpa,
ja Espoon terveydenhuolto- ja sosiaalialan
oppilaitos, ETSO

VIP-autojen kuljetus
Hämeen ammattikorkeakoulu,
Liikenneopetuskeskus

Näyttämösomistus
Pirkanmaan taitokeskus

Turvallisuus
Oulu, Seinäjoki ja Vantaa

Floristiikka
Mäntsälän ammattioppilaitos

Kisa-TV
Tampereen ammattiopisto,
Jyväskylän ammattiopisto ja ammattikorkeakoulu
Helia

TV- ja screenkuvaukset
Tampereen ammattiopisto

rantelemaan ja kehittämään järjestelmää tapahtuman aikana. CIS valmistui täyteen mittaan juuri ennen Helsingin kisoja.

CIS-järjestelmän kantavana ideana oli se, että siihen tallennettiin kaikki arviointikriteerit ja pisteet, joiden perusteella järjestelmä laski lopulliset tulokset ja maakohtaiset yhteenvedot. Järjestelmästä voitiin jälkeenpäin tarvittaessa tarkistaa kaikki jokaisen tuomarin arvioimat kohteet. Tämä paransi oleellisesti kilpailijoiden oikeusturvaa. Järjestelmässä oli lisäksi erilaisia asetuksia, joilla mahdollistettiin sen käytettävyys myös eri maiden kansallisissa kilpailuissa.

WSC 2005 -tapahtuman jälkeen suomalaistiimi käytti vielä kuukauden verran aikaa ohjelmiston viimeistelyyn sekä havaittujen ongelmakohtien analysointiin ja korjaamiseen. Ohjelmisto luovutettiin WSO:lle heinäkuun lopulla 2005.

Calgaryn WSC 2009 -tapahtumassa otettiin käyttöön uusi jatkokehitetty versio (CIS NG), jonka WSO:n IT-ryhmä oli kehittänyt suomalaisten työstämästä järjestelmästä. Ostrovski oli vuonna 2008 mukana jatkokehittelyn määrittämisessä ja suunnittelussa, mutta ei osallistunut enää uuden version lopulliseen toteuttamiseen.

TAITAJA 2004 -KILPAILU JÄRJESTETTIIN SEINÄJOELLA

Taitaja 2004 järjestettiin tammikuun lopulla. Seinäjoki Areenan tiloihin sijoitetusta tapahtumasta kantoi päävastuun Seinäjoen ammat-

Matti Vanhanen oli tuoreena pääministerinä ensimmäisen kerran Taitaja-kilpailun puhujana ja palkintojenjakajana Seinäjoella vuonna 2004.

tioppilaitos. Samanaikaisesti toteutettiin Seinäjoen Urheilutalossa Senuko-koulutusmessut ja kansainvälinen kongressi ”Entrepreneurship – A Good Choice”. Taitaja9-finaali järjestettiin ensimmäistä kertaa osana Taitaja-tapahtumaa.

Tapahtuma keräsi yhteensä 30 000 katsojaa. Vaikka suureen kävijämäärään ja toisen kilpailupäivän yleisöryntäykseen oli osattu varautua, aiheutti tilanne kuitenkin yllättäviä toimia: ”Pidimme edellisiltana järjestyksenvalvojen ja liikenteenohjaajien kanssa palaverin, jossa päätimme tehostaa pääsisäänkäynnin valvontaa ja parantelimme liikenteenohjauksen organisointia. Ennustemme kävi toteen, kävijämäärä oli yhden päivän aikana huikeat 15 000 ja linja-autoja parkkipaikalla parhaimmillaan noin 140. Tämä aiheutti jo tuntuvia ongelmia liikenteenohjauksessa sekä pääsisäänkäynnissä

ja ruuhkautti kulkuväylän jaksoittain täysin. Pääsisäänkäynnin ovet jouduttiin sulkemaan väliaikaisesti ja joukkoja ohjattiin muille oville. Kilpailu itsessään sujui normaalisti ja häiriöitä ei ilmennyt”, muistelee kilpailujen johtaja **Jorma Sihvonen** toisen kilpailupäivän yleisöryntäystä.

Seinäjoen kilpailujen valmisteluprosessissa ja siihen liittyneessä koulutuksessa parannettiin erityisesti laatukäsikirjan hyödyntämistä ja tiedon siirtämistä kisajärjestäjältä toiselle. Laatukäsikirjan lisäksi Seinäjoella kehitettiin lajikohtaisten valtakunnallisten ohjausryhmien toimintaa. Seinäjoen aktiivisen toiminnan ansiosta ohjausryhmiin saatiin paljon uusia jäseniä ja Turku seuraavana kisajärjestäjänä sai lähes 200 ammattilaisen tuen taakseen.

Tapahtuman valmisteluissa olivat mukana kaikki Seinäjoen ammattioppilaitoksen opiskelijat ja koko henkilökunta. Loppuraportissa kuvataan yhteistyötä seuraavasti: ”Mitä lähemmäksi kisatapahtumaa tulimme, sitä tiiviimpää oli yhteistyö eri henkilöiden, tukitiimien ja lajien kesken. Oli todella hieno ja tiivis tunnelma. Kaikilla oli sama tavoite, me teemme sen!”

Opiskelijoiden palautteessa kuvattiin kokemusta muun muassa seuraavasti: ”Hienoa, kun annetaan vastuuta tehtävien hoidossa.” ”Lähensi opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutusta.” ”Hyvä homma. Piti tulla viikonloppuna töihin, mutta kannatti.”

Seinäjoen Taitaja-tapahtuma herätti myös runsaasti kansainvälistä kiinnostusta. Monet WSC

*Kondiittorilajin kilpailua
Seinäjoen Taitaja 2004 -kilpailussa.*

2005 -kilpailuihin valmistautumassa olleet maat halusivat tulla tutustumaan Suomeen ja suomalaiseseen tapaan järjestää ammattitaitokilpailut. Monet maat hakivat myös mallia omia kansallisia kilpailujaan varten. Suurimmat delegaatiot tulivat Japanista, Hollannista ja Ruotsista.

Seinäjoella valtiovallan tervehdyksen kilpailijoille toi pääministeri **Matti Vanhanen**. Hän yllätti päätösjuhlien yleisön ja ennen kaikkea talonrakennustyön kultamitalistin **Niko Myllyniemen** luovuttamalla tälle itse rakentamansa linnunpöntön.

MAAJOUKKUEESEEN VALMENNETAAN 44 KILPAILIJAA

Valmentautuminen omiin WorldSkills-kisoihin aloitettiin jo vuonna 2003, jolloin perusvalmennuksessa oli mukana 196 nuorta eri aloilta. Huippuvalmennusjaksolle heistä valikoitui 106 ja lopulliseen kilpailujoukkueeseen 44. Valmennuksesta vastasivat 39 lajipäällikköä ja 200 valmentajaa. Valmennusyksikköinä toimivia oppilaitoksia oli mukana 50 ja valmennusyriä yli sata.

*Kauneudenhoitolaajan kilpailu
Seinäjoen Taitaja 2004 -tapahtumassa.*

Immo Pylvänen valittiin Skills Finlandin valmennuspäälliköksi vuoden 2004 alussa. Pylväsen tehtävänä oli ohjata valmennusta, huolehtia toimijoiden koulutuksesta ja vastata siitä, että valmennus kohti kotikisoja toteutettiin parhaalla mahdollisella tavalla. Pylvänen valittiin myös WSC 2005 -joukkueenjohtajaksi. Siitä lähtien hän toimi joukkueenjohtajana kaikissa WorldSkills-kilpailuissa aina vuoden 2013 Leipzigin kisoihin saakka.

Pylvänen työskentelee Kouvolan seudun ammattiopistossa ammatillisten aineiden lehtorina talotekniikkaosastolla. Hänen ensimmäinen kosketuksensa ammattitaitokilpailuihin tapahtui vuonna 1993, kun hänen oppilaansa osallistui Taitajassa ilmastointiasentajalajiin.

Vuosina 2001–2005 Pylväsen opiskelija voitti joka vuosi SM-kultaa ilmastointiasentajalajissa. Ammattitaitokilpailuvalmennuksen lisäksi Pylväsellä oli kokemusta myös urheiluvälmentäjänä.

Kotikisoihin alettiin valmistautua parantamalla koko valmennusjärjestelmän laatua ja tuottamalla tukimateriaalia. Vuoden 2004 aikana saatiin valmiiksi valmennuskäsikirja, joka oli tarkoitettu sekä lajipäälliköiden että valmentajien käyttöön. Lisäksi uudistettiin valmentajan kansio ja laadittiin omat kansiot myös valmennettavalle ja lajipäälliköille helpottamaan valmennuksen suunnittelua ja seuranta.

”Immo, mä oon auton kanssa katollani täällä!”

”Valmennuspäällikön tehtävässä vastaan siitä, että kaikissa lajeissa, joihin Suomi osallistuu, valmennus tapahtuu asianmukaisesti ja vastaa WSC-tasoa”, toteaa Pylvänen.

Pylvänen korostaa myös sitä, että valmentajan ja valmennettavan välille täytyy syntyä luottamus. Siihen liittyy myös molemminpuolinen kunnioitus. *”Vaikka valmentaja teettää kilpailijalla sellaista, mikä kilpailijasta saattaa sillä hetkellä tuntua täysin typerältä, tämä kuitenkin tekee sen. Kilpailija luottaa siihen, että valmentaja näkee sen olevan juuri tässä vaiheessa tärkeää hänen kehittymisensä kannalta.”*

Pylvänen kertoo tällaisesta luottamuksesta sangen opettavaisen esimerkin. Hän oli valmentanut St. Gallenin kisoihin kilpailijaa, joka soitti kisojen jälkeen hänelle eräänä aamuna viisi yli kuusi. Pylvänen vastasi unesta tokkuraisena puhelimeensa. *”Sieltä kuului tuttu ääni, että ’Hei, Immo, mitä mä teen? Mä oon auton kanssa katollani täällä.’ Kävi ilmi, että kaveri oli nukahtanut rattiin Elimäen suoralla ja ajanut autonsa pellolle, ja auto oli pyörähtänyt katolleen. Hän ei kuitenkaan ollut satuttanut itseään. Tämä on mielestäni se luottamuksen taso, mikä pitää olla: että ensimmäiseksi soitetaan valmentajalle aamukuudelta ja kysytään apua, vaikka valmennussuhde on jo päättynyt.”* Kyseinen kilpailija teki St. Gallenissa diplomitason huippusuorituksen ja oli kuudes.

Immo Pylvänen on ollut mukana kilpailutoiminnassa monessa roolissa: valmennuspäällikkönä, joukkueenjohtajana, eksperttinä, valmentajana ja Taitaja-kilpailujen ylituomarina.

Maajoukkueleirejä järjestettiin ennen kilpailuja kolme. Maajoukkuevalmennuksen tavoitteena oli kehittää kilpailijoiden kilpailullisia ja fyysisiä valmiuksia sellaiselle tasolle, että menestyminen WorldSkills-kilpailussa on mahdollista. Erityisesti tavoiteltiin järjestelmällistä työskentelytapaa, rutiinia, nopeutta ja työn korkeaa laatutasoa. Kötikenttätietoa hyödynnettiin muun muassa siten, että kilpailupaikkaan, Helsingin Messukeskukseen, tutustuttiin huolellisesti etukäteen.

TARVE HENKISEEN VALMENNUKSEEN OLI HUOMATTU JO 1990-LUVULLA

Henkisen valmennuksen tarve oli huomattu jo 1990-luvulla. Joukkueenjohtajana vuoden 1993 taito-olympialaisissa toiminut Pirkko Vesterinen arvioi kilpailujen jälkeen, että valmentautuminen pelkkään osaamiseen ei riitä. Pitää

kiinnittää huomiota myös kilpailijoiden kykyyn ja haluun kilpailla sekä valmentaa heitä vieraassa kulttuurissa toimimiseen.

Hyvä esimerkki henkisen valmennuksen tarpeesta on myös vuoden 1995 taito-olympialaisissa muuraukslajin hopeaa voittaneen peräseinäjokelaisen Sami Ojasen kertomus. Hänen mieleensä on erityisen vahvasti piirtynyt valtava yleisömäärä Lyonin kilpailussa. Kävijöitä arviointiin olleen neljän päivänä aikana runsaat 200 000. Ojanen muistaa jännittäneensä kovasti, minkä takia ruokakaan ei ollut oikein maistunut. Hän olikin laihtunut kilpailun aikana neljä kiloa. Ojanen pohdiskeli asiaa jälkepäin:

Meillä ei ollut silloin vielä minkäänlaista henkistä valmennusta. Sehän tuli mukaan vasta myöhemmin. Omien kokemusteni jälkeen pidin sitä hyvin tarpeellisena. Kun minua pyydettiin Lyonin kisojen jälkeen puhumaan seuraaviin olympialaisiin menossa olevalle joukkueelle, korostin siellä psyykepuolen koulutusta. Jos Tampereella oli parikymmentä katsojaa ja Lyonissa parisataatuhatta, niin on siinä vähän eroa. Kyllä siinä rupiaa puntti tutajamahan!

Saman asian oli tuonut omassa kilpailuraportissaan esille **Kari Pohjalainen**, joka toimi valumalinalvalmistuksen eksperttinä Soulin WSC-kisoissa vuonna 2001. Hän oli omasta mielestään tehnyt pahan virheen: jättänyt henkisen valmentautumisen valmennettavansa omaan harjintaan. Pohjalainen kirjoitti raportissaan, että

kilpailijoiden peruskoulutus oli ilmeisesti ollut teknisesti riittävää, mutta ryhmähengen luontiin tulisi jatkossa keskittyä enemmän, ”jotta saataisiin omaehtoista valmiutta kilpailijaporukassa tukea omassa kilpailussaan osittain epäonnistunutta ja masentunutta nuorta”.

HENKINEN VALMENTAJA ALOITTA TYÖNSÄ VUODEN 2004 ALUSSA

Valmennuspäällikkö Immo Pylvänen kertoo, että **Juhani Ahonen** aloitti maajoukkueen henkisen valmentamisen ensimmäistä kertaa, kun joukkue valmistautui St. Gallenin kisoihin vuonna 2003.

Ahonen oli ammatilliselta taustaltaan Vaasan ammatillisen aikuiskoulutuskeskuksen opettaja ja osastonjohtaja. Hän toimi pitkään lukuisia SM-voittoja saaneen Vaasan Vasaman naislentopallojoukkueen valmentajana ja henkisenä valmentajana.

*Maajoukkueen tukitiimi 2005: joukkueenjohtaja Hannele Marttiini (vas.),
kisapappi Atte Airaksinen, WS 2001 -kilpailijat Alexander Strakh ja Katri Heikka,
henkinen valmentaja Juhani Ahonen ja joukkueenjohtaja Immo Pylvänen.*

Juhani Ahonen aloitti virallisesti Helsingin MM-kisajoukkueen henkisenä valmentajana syksyllä 2004. Liikkeelle lähdettiin hengitys- ja rentoutumisharjoitteilla, joihin myöhemmin lisättiin stressinsietoharjoitteita. Ahonen hoiti valmennustehtävänsä marraskuuhun 2006 saakka. Immo Pylväsen mukaan Ahonen oli henkisenä valmentajana itseoppinut ja sovelsi olympiakomitean laatimaa henkisen valmennuksen opasta ammattitaitovalmennukseen menestyksekkäästi.

Juhani Ahosen ammattitaitoa hyödynnettiin myös kisojen järjestelyorganisaation valmennuksessa. Ahonen piti Skills Finlandin toimiston koko väelle tilaisuuksia, joiden tavoitteena oli parantaa stressinsietokykyä ja tiimin yhteishenkeä. Eija Alhojärvi muistaa Juhani Ahosen ystävällisenä ja työhönsä erinomaisesti paneutuvana henkilönä. ”Jo pelkästään Jussin rauhallisen olemuksen ilmestyttyä toimistolle kiire ja stressi helpottivat. Toimistolla käydessään Jussi myös aina muisti tulla kysymään kuulumisiani. Hetken keskustelun jälkeen murheet ja kiireet tuntuivat aina pienemmiltä”, toteaa Alhojärvi.

Ahonen ehti tehdä paljon, mutta hänen työnsä jäi kesken, sillä hän kuoli vuonna 2007 vaikeaan sairauteen. Ahosen kuoleman jälkeen henkisenä valmentajana jatkoi urheilupsykologi **Juha Minkkinen**. Hän otti käyttöön Ahosen lähestymistapoja ja lisäsi niihin omia näkemyksiään ja painotuksiaan. ”Juhani oli nimenomaan keskittynyt ammattitaitokilpailussa tarvittaviin henkisiin ominaisuuksiin, jotka ovat monessa

Skills Finland tarjoaa apuaan Ilveksen henkiseen valmennukseen

Skills Finlandin valmennuksesta vastaavana projektipäällikkönä vuosina 2009–2010 toiminut **Leena-Maija Talikka** muistelee: ”Tapahtui Ammatillisen koulutuksen kansainvälisyyspäivillä Tampere-talossa 26.–28.10.2010. Tampereen Ilveksen silloinen päävalmentaja **Raimo ”Raipe” Helminen** oli puhumassa aamun avajaisiksi harastamisesta, kilpailemisesta, voittamisesta ja erityisesti häviämisestä, koska juuri edellisenä iltana Ilves oli jälleen hävinnyt ottelun. Raipe kertoi, kuinka olivat yrittäneet kaikkea pelionnen kääntämiseksi avantouinnista psykologeihin, mutta mikään ei ollut auttanut. Silloin nostin käteni ja kerroin Skills Finlandissa juuri tehdystä Henkisen valmennuksen käsikirjasta osana kansainvälisiin ammattitaitokilpailuihin valmentautumista. Sanoin, että voisimme lähettää joukkueelle omat kappaleet, mikäli he haluaisivat sitä kokeilla. Raipe kiitti ja otti tarjouksen vastaan ja niinpä lähetimme heille nipun Henkisen valmentautumisen käsikirjaa.”

suhteessa ainutlaatuisia verrattuna urheiluun, jossa esimerkiksi suoritukset ovat kestoaltaan yleensä lyhyempiä”, Minkkinen toteaa.

Juha Minkkinen jatkoi Ahosen aloittaman henkisen valmennuksen työkirjan työstämistä. Hän täsmensi kirjaa entistäkin konkreettisemmaksi henkisen harjoittelun työvälineeksi yhdessä joukkueen kisapappina toimineen **Atte Airaksisen** kanssa. Minkkisellä on parinkymmenen vuoden kokemus SM-tason palloilujoukkueiden ja yksilöurheilijoiden valmentajana. Sen lisäksi hän on toiminut Suomen Suunnistusliiton lajipsykologina neljä vuotta. ”Kilpaurheilu- ja ammattitaitovalmennuksella on paljon yhteistä. Hyvin tärkeä on taito tehdä paras suoritus sillä hetkellä, kun sitä tarvitaan. Kun ammattitaitokilpailuissa on pitkiä päiviä, on lähes mahdotonta pystyä koko ajan huippusuoritukseen. Silloin nousee äärimmäisen tärkeäksi se, miten virheitä käsittelee.”

Henkisen valmennuksen opas julkaistiin painettuna kirjasena vuonna 2010. Se käännettiin myös englanniksi ja jaettiin vuonna 2011 kaikkien WorldSkills-maiden käyttöön. Opas sai hyvän vastaanoton, sillä vastaavaa valmennusta ei juuri muissa maissa järjestetä. Suomi on toiminut tässä asiassa selvästi edelläkävijänä.

HELSINGIN WORLDSKILLS-JÄRJESTELYT TESTATTIIN TURUN TAITAJASSA

Turussa, Elysée Arenalla ja Messukeskuksessa 19.–21.1.2005 järjestetyt Taitaja-kilpailut käyn-

nistivät kansallisen Ammattiosaajan teemavuoden, jonka päätapahtuma Helsingin WSC 2005 -kilpailu oli. Päävastuun Taitaja-järjestelyistä kantoi Turun ammatti-instituutti. Kisoja valmisteltiin ja ne myös toteutettiin samaan aikaan kun WSC 2005 -tapahtuman valmistelut olivat kiivaimmillaan. Monet Taitaja-kilpailuissa keskeisissä tehtävissä olleet jatkoivat heti kisojen jälkeen töitä WSC-organisaatioissa. Taitaja-järjestelyissä kertyneelle osaamiselle oli käyttöä. Tapahtuman kävijämäärä oli peräti 42 000.

Taitaja2005-tapahtumaan kuuluivat myös Next Step -koulutusmessut, Taitaja9-loppukilpailu ja kansainvälinen kongressi ”New Challenges for Vocational Education”. Kaksipäiväisessä juhlaseminaarissa keskusteltiin ammatillisen koulutuksen nykytilanteesta ja uudistamistarpeesta niin eurooppalaisesta kuin globaalista näkökulmasta. Yhtenä tärkeänä teemana oli Suomen kymmenvuotinen EU-jäsenyys. Seminaarissa puhuttiin myös suomalaisen koulutus-

Tarjoilijalajin kilpailua Taitaja2005-kilpailussa Turussa.

järjestelmän saavuttamasta maailmanlaajuisesta huomiosta ja esiteltiin PISA-tutkimuksen taustamateriaalia.

Turku oli tarjonnut mahdollisuutta Taitajan hyödyntämiseksi WSC 2005 -kilpailun esikisana. Eija Alhojärvi kertoo, että mahdollisuus testata etukäteen oikeissa olosuhteissa monia Helsinkiin suunniteltuja toteutusmalleja ja -tapoja oli ainutlaatuinen ja tähän mahdollisuuteen tartuttiinkin innolla. Yhteistyö Taitaja-organisaation kanssa sujui saumattomasti, ja paljolti näiden testausten ansiota oli se, että WSC-kilpailut saatiin niin laadukkaasti toteutettua.

Skills Finland rakennutti Turun Messukeskukseen yhden WSC-kisojen kilpailualueen. Pirkanmaan Taitokeskus, joka vastasi Helsingissä

lajiaitojen ja -tolppien rakentamisesta, pääsi Turussa harjoittelemaan rakenteiden pystyttämistä ja purkamista. Turussa myös testattiin aitojen, yritys- ja laji-informaatiotaulujen sekä lajitotolppien kestävyyttä, toimivuutta ja yleisilmettä. Arvokasta oli myös Turun ammatti-instituutin tiedotus- ja markkinointityö, joka tuki erinomaisella tavalla WorldSkills-tapahtuman markkinointia.

Kansainvälisyys oli yksi Taitaja2005-tapahtuman teemoista. Turussa jatkettiin aktiivisesti perinnettä tarjota ulkomaisille vieraskilpailijoille mahdollisuutta osallistua Taitajaan. Tiedottamista Turun Taitajasta tehtiin jo Soulin vuoden 2001 ja St. Gallenin vuoden 2003 WorldSkills-tapahtumien yhteydessä. ”Monet

olivat kiinnostuneita tutustumaan suomalaiseseen kilpailujärjestelmään Helsingin kisojen takia”, kertoo Turun ammatti-instituutin koulutusvastaavana tuolloin toiminut Hannu Immonen.

Taitaja-lajien lisäksi toteutettiin lopulta peräti 30 WorldSkills-kilpailulajia. Kilpailijoita näissä lajeissa oli yhteensä 89, ja he tulivat 13 maasta. Suomalaisia oli mukana 17, ja joissakin lajeissa karsittiin vielä Suomen maajoukkue-edustaja kesäkuun kilpailuun. Suomen ammattitaitomaajoukkue julkistettiin virallisesti Taitajan päätösjuhlassa.

WSC-lajeissa sekä suomalaiset että muualta tulleet kilpailijat saattoivat testata osaamistaan ja hioa taitojaan aidossa kilpailuympäristössä ja kansainvälisessä tunnelmassa. Näiden järjestäjistä 11 vastasi lajijärjestelyistä myös Helsingissä, joten tapahtuma tarjosi heille arvokasta tietoa lajin rakentamisesta ja toteutuksesta.

”Turun kisat onnistuivat erinomaisesti ja täytivät hyvin tehtävänsä Helsingin kisojen testialustana. Testien perusteella saatettiin todeta, että Helsinkiin suunnitellut perusratkaisut toimivat. Tärkeätä myös oli se, että lähes koko Helsingin toimijajoukko oli paikalla koulutautumassa tehtäviinsä. Tekniikkapäällikkönä seurasin testaamista mielenkiinnolla. Mitä pidemmälle kilpailu edistyi, sitä huojentuneempi oli mieleni. Tiesin, että vaikka paljon hienosäätöä on vielä tehtävä, olemme kuitenkin oikealla

Hannu Immonen oli WSC Helsinki 2005 -kilpailun tekniikkapäällikkö ja varapääsihteeri. Hän on toiminut putkiasennuksen eksperttinä vuosina 1999–2001 ja joukkueenjohtajana vuonna 2003 sekä Suomen teknisenä delegaattina WordSkills Internationalissa vuodesta 2007 ja European Skills Promotion Organisationissa vuosina 2008–2011. Immonen on työskennellyt Turun ammatti-instituutin rehtorina 2006–2011, ja vuonna 2012 hänet nimitettiin Turun ammatillisen koulutuksen vastuualueen johtajaksi.

tiellä”, muistelee Hannu Immonen.

Turun kilpailuja olivat seuraamassa myös WorldSkills-järjestön pääsihteeri David Hoey ja teknisen komitean puheenjohtaja Liam Corcoran. Kisojen jälkeisenä viikonloppuna pidettiin vielä yhteistyökokous WorldSkills Organisaation ja WSC 2005 -kisaorganisaation välillä. Paikaksi oli valittu Rymättylässä sijaitseva Herran Kukkaro. Paikalla olivat ulkomaisten vieraiden lisäksi Suomen delegaatit Timo Lankinen ja Veijo Hintsanen sekä pääsihteeri Eija Alhojärvi ja tekniikkapäällikkö Hannu Immonen. Suomen kisavalmistelut käytiin viikonloppun aikana

lävitse kohta kohdalta. Eksoottinen kokouspaikka – pakkasta oli yli 20 astetta ja lunta paljon – sekä kokousten jälkeiset savusauna ja avantouinti jäivät lähtemättömästi varsinkin australialaisen Hoeyn mieleen. ”Idea tapaamisesta oli erinomainen, vaikka ajankohta, heti yli viikon intensiivisen Taitaja-putken, jälkeen ei ollutkaan paras mahdollinen”, muistelee Alhojärvi. ”Myös paikavalinta, kiitos turkulaisten, oli erinomainen. Viimeistään tuon viikonlopun jälkeen olivat keskeiset WorldSkillsin ja Skills Finlandin toimijat hitsautuneet yhteen tiiviiksi työryhmäksi, mikä takasi saumattoman yhteistyön kiperimmissäkin paikoissa ja sitä myötä myös Helsingin kisojen onnistumisen.”

HELSINGIN KISOIHIN KOULUTETAAN TUHANNEN HENKILÖN TOIMIJAJOUKKO

”Tuskin kukaan meistä oli kisahankkeeseen lähtiessämme täydellisesti tajunnut sen vaatimaa valtavaa työtä tai sitä henkilömäärää, joka lopulta hankkeen läpiviemiseksi tarvittiin. En ainakaan minä”, toteaa kisojen pääsihteerinä toiminut Eija Alhojärvi.

Kisaorganisaatio rakennettiin pääosiltaan valmiiksi vuoden 2004 aikana. Rekrytointeja kuitenkin jatkettiin aina kisojen alkuun saakka. Sitä mukaa, kun tapahtuman vaatimat todelliset kustannukset pala palalta selvisivät ja taloudellinen tilanne antoi myöten, palkattiin avustavaa työvoimaa hankkeen loppuun saattamiseksi. Vielä ihan viimeiseksi, muutama viikko ennen

Kisahankkeen toimijat

Kisahankkeessa mukana olleet suurimmat työntekijäryhmät, sekä palkatut että vapaaehtoiset:

- Ydinorganisaatio 45
- Akkreditointitoiminnot 50
- Global Skills Village 20
- Lajijärjestäminen ja rakentaminen 150
- IT-infrastruktuurin rakentaminen ja ylläpito 50
- Turvallisuus 70
- Opintopolut 190
- Kisa-TV 90
- Lehdistökeskus 45
- Oppaat 400
- Avajaiset ja päättäjäiset 665
- Retket 300
- Konferenssipalvelut 30

tapahtuman alkua, rekrytoitiin joitakin kesätyöntekijöitä apuvoimiksi.

Kisojen ydinorganisaatiossa toimi koko- tai osapäiväisesti yhteensä 45 henkeä. Kaiken kaikkiaan kisatapahtuman aikana kisaorganisaatioon kuuluneiden palkattujen ja vapaaehtoisten kokonaismäärä oli 3 250 henkilöä.

Selvää oli, että hankkeen kunniakas toteutus edellytti kaikkien mukana olleiden kouluttamista tehtäviinsä. ”Lisähaasteen tehtävään toi se, että toimijajoukko oli hyvin heterogeeninen. Oli Skills Finlandin vakituisia työntekijöitä ja projektia varten määräajaksi palkattuja. Oli koulutuksen järjestäjien kanssa tehtyjen sopimusten nojalla tai tunti-veloituksella työskenteleviä. Osa palveluista ostettiin yrityksiltä. Oli myös suuri joukko erilaisia harjoittelijoita, työssäoppijoita ja opiskeluprojektejaan suorittavia opiskelijoita ja koululaisia. Ja vielä merkittävä määrä vapaaehtoisia, sekä aikuisia että nuoria, erilaisissa tehtävissä”, muistelee Alhojärvi.

Koulutuksesta päävastuun kantoi Hämeen ammattikorkeakoulu, joka toteutti koulutuksen osana AKVA-hanketta. HAMK:n järjestämään koulutukseen osallistui yhteensä yli tuhat toimijaa. Koulutus kytkettiin tiiviisti eri toimintojen suunnittelu- ja toteutusprosesseihin.

Kukin lajivastuussa oleva koulutuksen järjestäjä oli nimennyt kaksi henkilöä vastaamaan la-

jin suunnittelusta ja toteutuksesta. Henkilöistä käytettiin kansainvälisen käytännön mukaisia nimiä Workshop Supervisor ja Assistant Workshop Supervisor. Koulutusohjelma lajijärjestäjille käynnistyi vuoden 2003 lopulla. Helsinki 2005 Expert -koulutuksessa puolestaan olivat mukana kaikki kilpailuihin valitut ekspertit, joista noin kolmannes oli ensimmäistä kertaa ekspertin tehtävissä. Eksperttikoulutukseen kuului myös työskentely kotimaisissa Taitaja-kilpailuissa ja osallistuminen ammattitaitomaajoukkueen valmennusleireille.

Pidempien koulutusohjelmien lisäksi järjestettiin kilpailujen eri toimijaryhmille lyhyempiä perehdyttämiskoulutuksia. Muun muassa koko Opetushallituksen järjestelyissä mukana olleelle virkamiesjoukolle pidettiin kaksi puolen päivän pituista koulutustilaisuutta.

Oma erillinen, merkittävä projektinsa oli kisaoppaiden koulutus. Helsingin kaupungin opetusvirasto vastasi kisaoppaiden toiminnasta ja kouluttamisesta. Tavoitteena oli saada kisoihin 500 opasta, toteutunut määrä oli lopulta 400. Oppaat tulivat Helsingin kaupungin ammatillisista oppilaitoksista, suomen- ja ruotsinkielisistä lukioista ja aikuislukioista sekä oppisopimuskoulutuksesta. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadiasta tuli lisäksi 13 opasryhmien vetäjinä toiminutta huippuopasta. Opaskoulutuksen laajuus oli 1–3 opintoviikkoa, ja sen toteuttamiseen osallistuivat Skills Finland, Hämeen ammattikorkeakoulun AKVA-projekti, Helsingin opetusviraston linjat ja oppilaitokset, Stadia,

Helsingin kaupungin matkailu- ja kongressitoimisto ja Helsingin kaupungin tiedotustoimisto. Kaikki koulutuksessa mukana olleet oppaat jaettiin toiveidensa mukaisesti 13 eri tehtäväryhmään. Oppaat toimivat muun muassa avajaisissa ja päättäjäisissä, lentokentällä, hotelleissa, infopisteissä, akkreditoinnissa sekä lajioppaina ja joukkueoppaina. Opaspalveluja tarjottiin myös kotimaiselle ja kansainväliselle kisaorganisaatiolle sekä VIP-vieraille. Osa koulutuksesta oli yhteistä kaikille oppaille, osa tehtävien mukaisesti eriytettyä. Koulutus oli sisällytetty eri oppilaitosten kurssitarjottimille ja se oli siihen osallistuville osa opintoja. Koulutuksen aikana opiskelijat saivat kattavan paketin tietoa matkailusta ja Helsingin nähtävyyksistä sekä ammatillisesta koulutuksesta ja kisoista.

Toimijakoulutuksen lisäksi HAMK toteutti ammatillisille opettajille suunnatun opettajien ammatti- ja kansainvälisyysosaamisen kehittämiskoulutuksen. Teorian lisäksi tähän koulutukseen kuului käytännön havainnointia kisapaikalla.

Koko suuri koulutusurakka osaltaan varmisti kisojen sujuvan toteutuksen. Se myös loi pohjaa suomalaisen ammattitaitokilpailujärjestelmän tulevien vuosien kehittämiseksi. ”Uskon, että sillä oli merkitystä myös ammatillisen koulutuksen kehittämisen näkökulmasta. Yli tuhannen ammatillisen opettajan ja muiden ammatillisen koulutuksen parissa työskentelevien koulutusjakso ei voi olla näkymättä kisojen jälkeen normaalissa arkityössä”, pohtii Alhojärvi.

WSC 2005 Helsinki – kaikkien aikojen parhaat kisat

”Taito-olympialaisten yli 50-vuotisessa historiassa WorldSkills-kilpailut ovat ammentaneet voimansa kunkin järjestäjämäan perinteestä ja kulttuurista. Ja niin mekin teemme – suomalaisella tavalla toukokuussa 2005”, totesi yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja Timo Lankinen vuonna 2001.

Kisojen symboli Seppä Ilmarisen nyrkki kuvasti Helsingin kisojen kuutta peruspilaria: nuoret ja tulevaisuus, ammatillinen koulutus, uudet kokemukset ja ilo, kansainvälinen yhteistyö, reilu kilpailu sekä laatu ja ammattitaito.

PITKÄN VALMISTELUTYÖN TULOKSET PUNNITAAN

Vihdoin koitti päivä, johon oli lähes viiden vuoden ajan valmistauduttu: keskiviikko, 26.5.2005, ensimmäinen kilpailupäivä.

Kisojen rakentaminen Messukeskuksessa oli käynnistynyt jo kahta viikkoa aiemmin.

Samaan aikaan rakentamisen aloittamisen kanssa koko kisatoimisto siirtyi Skills Finlandin tiloista Asemamiehenkadulta väliaikaisiin tiloihin Messukeskuksen kolmanteen kerrokseen, pääsisäänkäynnin yläpuolelle.

Toimiston ikkunoista saattoi hyvin seurata kisavieraiden saapumista. ”Ensimmäisen kisapäivän aamuna seurasin, kuinka pääsisäänkäynnin edusta alkoi täyttyä kisavieraista. Tunne oli uskomaton, huojentunut ja jännittynytkin. Tajusin hyvin konkreettisesti, että seuraavien neljän päivän aikana tultaisiin punnitsemaan vuosien valmistelutyömme onnistuminen”, muistelee Eija Alhojärvi.

Timo Lankinen kuvasi koko hankkeen haastavuutta jälkeinpäin seuraavasti:

Suurtapahtuman järjestäminen on ollut suuri haaste Skills Finland ry:lle ja kaikille sen jäsenorganisaatioille ja yhteistyökumppaneille. WorldSkills-tapahtuma on myös poikkeuksellinen organisoitthaaste. Muista suurtapahtumista se poikkeaa muun muassa moniulotteisuutensa vuoksi.

Tarvitaan asiantuntemusta, joka yhdistää ammatillisen koulutuksen tuntemuksen, suurtapahtuman järjestämisen osaamisen, suomalaisten ja ulkomaisten tuotanto- ja palveluyritysten tuntemuksen sekä kansainvälisen ammattitaitokilpailutoiminnan. Yli 90 000 neliömetrin alueen rakentaminen kahdessa viikossa moderniksi tuotanto- ja palveluyritykseksi on yksi esimerkki ainutlaatuisesta haasteesta. Uusien koneiden, laitteiden, ohjelmistojen, verkkojen ja materiaalien määrä on varmasti Suomen tähänastinen ennätys. Tämän lisäksi kävijämäärä oli poikkeuksellisen suuri, ja sen palvelutarpeet ja -rakenteet asettivat suuria haasteita.

Messukeskuksen tilat olivat lähes kokonaan tapahtuman käytössä, osa lajialueina, loput toimisto- ja kokouskäytössä. Suurin osa lajeista saatiin sijoitettua kuuteen halliin, lisäksi käytössä oli Messukeskuksen ulkoalueita.

Kisojen rakentamisen toteuttivat lajivastuussa olevat koulutuksen järjestäjät. Messukeskus oli jo aiemmin aloittanut valmistelut asentamalla alustavia LVIS-syöttöjä ja mittaamalla kilpailualueiden paikat halleihin ja ulkoalueille Skills Finlandin laatimien suunnitelmien mukaisesti. Lajien rakentamiseen ja purkuun oli laadittu tarkat lajikohtaiset aikataulut.

Yksi koko kisaurakan suurimmista haasteista oli 22 täydellisen keittion rakentaminen Messukeskuksen toisessa kerroksessa sijainneeseen nelos-

*Akseli Gallen-Kallela: Sammon taonta, 1893
öljy kankaalle, 200 × 152 cm
Kansallisgalleria / Ateneumin taidemuseo
Kuva: Kansallisgalleria/Antti Kuivalainen*

”Silloin seppo Ilmarinen, takoja iän-ikuinen, rauan tempasi tulesta, asetti alasmelle; rakentavi raukeaksi, tekevi teräkaluiksi, keihä’iksi, kirvehiksi, kaikenlaisiksi kaluiksi.”

Yhdeksäs runo

Raudan synty, Väinämöisen paraneminen

”Nousi seppo seinän alta, takoja kiven takoa takomahan uutta kuuta, uutta auringon kehäistä. Kuun on kullasta kuvasi, hopeasta päivän laati.”

Yhdeksäsviidettä runo

Kuu ja aurinko vapaaksi

”Siitä seppo Ilmarinen, takoja iän-ikuinen, takoa taputtelevi, lyöä lynnähyttelevi. Takoi sammon taitavasti: laitahan on jauhomylllyn, toisehen on suolamylllyn, rahamylllyn kolmantehen.”

Kymmenes runo

Ilmarinen Pohjolaan, Sammon taonta

halliin. Kaikkien tarvittavien vesi-, viemäri- ja sähköliitännöiden rakentaminen vaati Messukeskukseltakin joustavuutta. Hannu Immonen toteaa, että ilman Messukeskuksen henkilöstön asiantuntemusta ja ratkaisukeskeistä asennetta ei koko kisoista olisi tullut mitään, sillä niin monia uusia, erikoisia tilanteita suunnittelun ja rakentamisen aikana tuli vastaan. Esimerkkinä Immonen mainitsee puuseppälajien edellyttämän purunpoistojärjestelmän. Ongelma ratkaistiin lopulta siten, että osa Messukeskuksen hallin seinästä purettiin purunpoistoputkia varten ja rakennettiin taas ennalleen kisojen jälkeen.

Messukeskus uusi koko sähkökeskuksensa hyvissä ajoin ennen kisoja. Tämä oli tarpeen

siksi, että kilpailujen sähköntehotarve oli ennätyksellisen suuri.

Kisa-alueen purku alkoi välittömästi kilpailujen päättyttyä sunnuntaina. Rakentamiselle oli varattu kaksi viikkoa, jotta työpäivät eivät venyneet kohtuuttoman pitkiksi. Näin pyrittiin myös välttämään liiallisesta väsymyksestä johtuvat tapaturmat. Purkutyöt sen sijaan suoritettiin vauhdilla neljässä päivässä. Sopimuksen mukaan Messukeskuksen tuli olla tyhjä jo tiistaina 31.5.2005 kello 24.00.

Lajialueiden rakennus- ja purkutöissä oli avustamassa yhteensä 1 500 ammattipöskelijää. Yleisrakentamiseen osallistui lisäksi 60 opiskelijää opettajiensa johdolla.

Koko Messukeskuksen kapasiteetti oli käytössä kilpailutapahtuman aikana. Lisää tilaa saatiin pystyttämällä telttoja ulkoalueille.

Pommi uhkaa peruuttaa kisat

WSC 2005 Helsinki -kilpailujen aikana tapahtui monia yllättäviä tilanteita. Hannu Immonen kuvailee yhtä mieleenpainuvimmista:

”Syksyllä 2004 oli Messukeskuksen vieressä sijaitsevasta Käpylän urheilupuistosta, syvältä maan alta, löytynyt esine, jota viranomaiset epäilivät sodan aikaiseksi räjähtämättömäksi pommiksi. Kisavalmistelujen ollessa loppumetreillään keväällä 2005 poliisi ilmoitti, että pommi aiotaan kaivaa ylös toukokuun lopussa, juuri kisaviikollamme. Pommitöiden ajaksi koko Messukeskus piti evakuoitaman. Tuosta ilmoituksesta käynnistyivät sitten pitkät ja monivaiheiset selvittelyt ja neuvottelut eri viranomaisten välillä. Yritimme puhua purkutyön siirtämisen puolesta: kun pommi on ollut rauhallisesti maan uumessa jo lähes 50 vuoden ajan, eikö se voisi odottaa siellä vielä muutamaa ylimääräistä viikkoa? Joidenkin valvottujen öiden aikana ehdin mieltä lävitse kaikki kauheimmat vaih-

toehdot lähtien kilpailujen peruuttamisesta ja päätyen koko kilpailupaikan räjähtämiseen. Ulkomaiset ekspertit olivat jo saapuneet kisapaikalle ja koulutus- ja kokousrumba oli pahimmillaan, kun pommiasiaassa vihdoin tehtiin päätös. Purkaminen päätettiin siirtää tapahtuvaksi välittömästi kisojen päättymisen jälkeen. Tämä aiheutti sen, että meidän piti tyhjentää Messukeskuksen ulkoalueet aiottua nopeammin. Piha-alue eristettiin, mutta sisällä halleissa saimme jatkaa kilpailualueiden purkua alkuperäisen aikataulun mukaisesti, tosin Messukeskuksen Käpylän puoleiset ovet olivat pois käytöstä.”

Niin paljon ylimääräistä työtä pommiuhka aiheutti, että työvaliokunnan jäsen Pirjo Elo muistaa yhä sen kiukun, mikä heräsi, kun hän muutamia päiviä kisojen jälkeen autoradiosta kuuli, että pommiepäilyn aiheutti vanha heteka.

Merkittävimmät oheistapahtumat

- Koulutusmessut Messukeskuksessa
- Sponsor Village ja Partner Expo Messukeskuksessa
- Opintopolut Messukeskuksessa (Jyväskylän ammatillinen opettajakorkeakoulu)
- Global Skills Village Messukeskuksessa (Opetushallitus)
- Leaders' Forum Messukeskuksessa (WorldSkills)
- Youth and Work Culture 2005 -konferenssi Hanasaressa (Työterveyslaitos)
- Koululaisille suunnattu Backstage 2005 -tapahtuma Jäähallissa (Taloudellinen tiedotustoimisto)
- Koululaisten Kansallisen metsävisan loppukilpailu Messukeskuksen piha-alueella (Suomen Metsäyhdistys)
- Mestarien työnäytökset Messukeskuksessa (Suomen Yrittäjät ja Mestarikiltaneuvosto)
- Valokuvanäyttely kulttuurikilpailujen parhaista kuvista (Saku ry)

Kisatapahtuma käsitti itse nelipäiväisen kilpailun ja WorldSkills-järjestön sääntöjen määräämien tapahtumien lisäksi myös monia muita tilaisuuksia, jotka olivat Skills Finlandin tai sen yhteistyökumppanien järjestämiä. Virallisia sääntöjen mukaisia tilaisuuksia olivat Jäähallissa järjestetyt avajaiset ja päättäjäiset, tervetulojuhlat, kilpailijoiden ja eksperttien retket kilpailujen jälkeen sekä lukuisia kokouksia ja koulutustilaisuuksia, jotka liittyivät tapahtuman järjestämiseen.

Kilpailijoiden tervetulojuhla järjestettiin Helsingissä Kalastajatorpalla ja eksperttien vastaava juhla Espoon Kulttuurikeskuksessa. Retkikohteena oli Porvoo. Tapahtuma siis näkyi ympäri Helsinkiä ja aina Tapiolassa ja Porvoossa saakka.

HELSINGIN MESSUKESKUKSESSA RIKOTAAN KAIKKI KÄVIJÄENNÄTYKSET

WorldSkills 2005 -kilpailujen kävijämäärä oli huikeat 118 000. Vierailijoista 65 000 oli koululaisia ja 8 000 ulkomaisia kävijöitä. Kävijämäärällä mitattuna tapahtuma oli Messukeskuksen siihenastisen historian suurin. Kolmantena kisapäivänä, perjantaina, rikottiin 42 559 vieraalla myös Messukeskuksen päiväkohtainen kävijäennätys.

Kisa-ajankohdaksi oli valittu toukokuun loppu siitä syystä, että ajankohta sopi koululaisten luokkaretkille. Koululaisvierailujen suunnittelua ja toteutusta varten perustettiin erityinen koulu yhteistyön ohjausryhmä, johon kuuluivat edustajat Skills Finlandista, Jyväskylän ammatikorkeakoulusta, Opetushallituksesta, Talou-

dellisesta tiedotustoimistosta, Helsingin kaupungilta ja Helsingin kauppakamarista.

Tapahtumaa markkinoitiin reppupaketin avulla. Yhteistyökumppaneina ja retkikohteina olivat Taloudellisen tiedotustoimiston Jäähallissa järjestämä Backstage-tapahtuma sekä Korkeasaari ja Linnanmäki. Hyvin suunniteltu reppupaketti kiinnosti kouluja odotettua vähemmän. Vastoin oletuksia suurin osa retkeläisistä teki päivamatkan Helsinkiin eikä aikaa muihin tarjolla olleisiin tutustumiskohteisiin jäänyt.

Koululaisvieraille asetettu tavoite saavutettiin pitkälti Skills Finlandin yhteistyökumppanien

Kilpailua seurasi Helsingin Messukeskuksessa yhteensä 118 000 ihmistä. Tapahtuma oli koko Messukeskuksen historian suurin, ja kahtena päivänä tehtiin myös uudet päiväkohtaiset kävijäennätykset, yli 42 000 vierailijaa päivässä.

aktiivisen toiminnan ansiosta. Lukuisat ammattioppilaitokset järjestivät retkiä Messukeskukseen. Esimerkiksi koulutuskeskus Tavastia varasi tarkoitukseen oman kisajunan. Junassa Helsinkiin saapui 900 matkustajaa, joiden joukossa oli ensimmäisen vuoden opiskelijoita, luottamushenkilöitä, virkamiehiä, opettajia ja yhteistyökumppaneita. Junamatkan lisäksi Tavastia järjesti linja-autokyydin parille tuhannelle seitsemännen ja kahdeksannen luokan opis-

kelijalle Hämeenlinnan seudun peruskouluista. Tempauksella haluttiin markkinoida ammatillista koulutusta ja innostaa opiskelijoita osallistumaan ammattitaitokilpailutoimintaan.

Myös Koulutuskeskus Salpaus osallistui aktiivisesti kuljetusten järjestämiseen, kertoo Salpauksen rehtori Marita Modenius:

Salpaus tarjosi jokaiselle pääjätämäläiselle yläkoululaiselle mahdollisuuden lähteä seuraamaan kisoja. Matka taittui linja-autoilla ja kahdella Salpaus-junalla. Yksi kisajuna lähti Salpauselta kisamontusta yli tuhannen matkustajan kanssa. Matkustajina olivat Lahden kaupunkialueen yläkoululaiset sekä lukuisten yhteistyöyritysten ja Salpauksen henkilöstöä. Kisajunan juontajina toimivat näyttelijät **Eppu Salminen** ja **likka Fors**. Toinen kymmenvuotias kisajuna keräsi yläkoululaiset Nastolan pysäkiltä ja Lahden rautatieasemalta. Osa koululaisista kuljetettiin linja-autoilla kouluilta rautatieasemalle. Ne nuoret ja yhteistyökumppanit, jotka eivät mahtuneet junien kyytiin, kuljetettiin 40 linja-autolla Helsingin Messukeskukseen. Salpaus-junat kulkivat Lahti–Helsinki-väliä kolmena kisapäivänä. Kisamatka taittui yli 5 000 eväspaketin ja Etelä-Suomen Sanomien virallisen kisalehden kanssa. Etelä-Suomen Sanomat oli Koulutuskeskus Salpauksen yhteistyökumppani ja teki koko kisaprojektin ajan juttuja kilpailuista.

Skills Finland ja opetusministeriö lähettivät henkilökohtaiset kutsut tapahtumaan EU-mai-

den opetusministereille ja ammatillisen koulutuksen pääjohtajille, Euroopan komission edustajille, ministereille, eduskunnan sivistysvaliokunnan jäsenille sekä Suomessa oleville suurlähettiläille. Myös WorldSkills-järjestön Leaders' Forum keräsi kisapaikalle VIP-vieraita.

Tapahtumassa kävi yhteensä yli 200 kutsuvierasta ja muuta VIP-vierasta. Tasavallan presidentti **Tarja Halonen** vieraili kilpailuissa viimeisenä kisapäivänä, lauantaina.

Eija Alhojärvi ja Timo Lankinen esittävät WorldSkills Helsinki 2005 -kilpailua presidentti Tarja Haloselle ja hänen puolisolleen Pentti Arajärvelle.

EU:n koulutuksesta, kulttuurista ja monikielisyydestä vastaava komissaari **Ján Figel'** oli paikalla kahden päivän ajan Skills Finlandin puheenjohtajan Timo Lankisen kutsumana. Komissaari piti näkemästään ja lähti innokkaasti puuhaamaan eurooppalaisia kisoja. Silloinen opetusministeri Tuula Haatainen mainitsi myöhemmin lehtihaastattelussa, että oli sopinut jo Helsingissä Suomen mukanaolosta EuroSkills-kilpailuissa.

Kutsuvieraiden käytössä oli VIP-oppaita, ja heille järjestetyistä opastetuista kierroksista kisapaikalla vastasi Opetushallitus. Kierroksia oli varauduttu pitämään suomeksi, englanniksi, saksaksi, ranskaksi, venäjäksi, viroksi, espanjaksi, unkariksi sekä lisäksi kaikilla pohjoismaisilla kielillä.

Ulkomaisia vieraita tuli 47 maasta, suurimmat ryhmät Japanista, Ranskasta ja Etelä-Koreasta. Tarkkailijoita saapui kymmenestä sellaisesta maasta, jotka eivät vielä olleet WorldSkills-järjestön jäseniä. Helsingin tapahtuman suuri saavutus WorldSkills-järjestön näkökulmasta oli, että se sai sellaiset suuret maat kuin Kiina, Intia ja Venäjä vakuuttuneeksi toiminnan tärkeydestä. Muutaman vuoden sisällä nämä kaikki liittyivät järjestön jäseniksi ja aktiivisiksi toimijoiksi WorldSkills-perheessä.

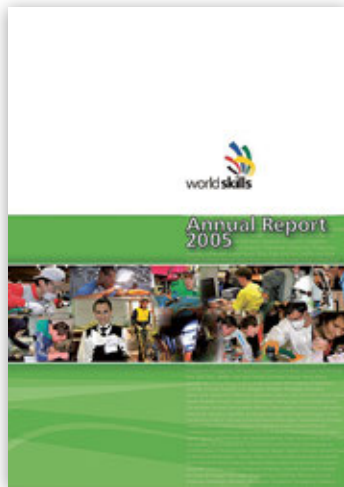
Helsingin WorldSkills-kilpailuilla oli lisäksi merkittävä vaikutus sekä EuroSkills-kilpailujen käynnistymiseen että Abilympics-toiminnan laajenemiseen. Tapahtuman aikana järjestettiin Skills Netherlands -järjestön aloitteesta eurooppalaisten WorldSkills-jäsenmaiden tapaaminen. Paikalla oli edustajia kahdeksasta maasta, ja tavoitteena oli kartoittaa jäsenmaiden kiinnostusta eurooppalaiseen yhteistyöhön ja erityisesti EuroSkills-kilpailun käynnistämiseen. Tapaamisen seurauksena perustettiin valmistelutyöryhmä, johon Suomikin lähti mukaan. Työryhmän työn tuloksena järjestettiin EuroSkills-kilpailut kolme vuotta myöhemmin, syyskuussa 2008, Hollannin Rotterdamissa.

Yhteistyö Skills Finlandin ja International Abilympic Federation -järjestön (IAF) kanssa käynnistettiin kutsumalla järjestön edustajia tutustumaan WorldSkills-kilpailuihin. IAF:n delegaatiota johti järjestön presidentti **Fumio Kimura**. Jo elokuun kokouksessaan Skills Finlandin hallitus päätti anoa IAF:n jäsenyyttä. Suomen aktiivisen toiminnan myötä monet muut Euroopan maat kiinnostuivat toiminnasta ja IAF sai seuraavien vuosien aikana useita uusia eurooppalaisia jäseniä.

TAVOITTEET SAAVUTETAAN SEKÄ KANSALLISELLA ETTÄ KANSAINVÄLISELLÄ TASOLLA

WorldSkills-kilpailuissa emojärjestön tehtävänä on toteuttaa itse kilpailu. Kisaisäntänä toimiva jäsenmaa puolestaan vastaa kisojen infrastruktuurista, muun muassa kilpailualueen rakentamisesta ja kaikista tarvittavista koneista ja laitteista, logistiikasta sekä suurelta osin kisoihin liittyvästä markkinoinnista ja tiedottamisesta. Emojärjestössä vallinnut murrosvaihe toi Suomelle normaalia enemmän vastuita myös kilpailujen järjestämisestä ja erityisesti oheistapahtumien kehittämisestä.

Kisahankkeeseen oli lähdetty, koska haluttiin edistää ammatillista huippuosaamista, kehittää ammatillista koulutusta ja parantaa ammattiosaamisen arvostusta. Kilpailutoimintaan uskottiin, niinpä hankkeen avulla haluttiin myös parantaa kansallista kilpailujärjestelmää ja sen hyödyntämistä.

"Experts and delegates recognized the Helsinki Competition as 'the best ever', citing improvements in all areas, well beyond normal evolutionary improvements."

Hankkeelle määritellyt tavoitteet olivat kunnianhimoiset. Tavoitteena oli paitsi tarjota laadukkaat puitteet kisatapahtumalle, myös kehittää itse kilpailua ja saada aikaiseksi pysyviä uudistuksia. Erityisiä kehittämiskohteita olivat kisojen seurattavuus ja yleisöystävällisyys, kisojen hyödyntäminen, työturvallisuus ja kansainvälinen yhteistyö.

Myös WorldSkills-järjestö asetti Helsingin kisoille kovat tavoitteet. Niistä piti tulla sekä laadun että reilun pelin näkökulmasta parhaat kisat kautta aikojen. Ratkaisuja haluttiin hakea myös kilpailijoiden entistä tasapuolisempaan kohteluun.

Kisahanke onnistui erinomaisesti: sille asetetut kansalliset ja kansainväliset tavoitteet saavutettiin. Kilpailujen taloudellinen tulos loi mahdollisuudet hankkeen tavoitteiden saavuttamista vahvistavien jälkihoitotoimien toteuttamiseen.

Järjestön pääsihteeri David Hoey arvioi tapahtuman onnistumista ja Suomen panosta kilpailujen kehittämisessä seuraavasti:

WorldSkills 2005 Helsinki was an outstanding success. Competitors were provided with a world-class environment and the Experts and Delegates ensured that this was capitalized on by conducting a world-class Competition. The Helsinki event included many initiatives and improvements from the WorldSkills Organisation and the Finnish Organising Committee. Skills Finland added great value by developing the Global Skills Village and the Competition Information System (CIS).

WorldSkills-järjestön presidentti Jack Düsseldorf puolestaan kiinnitti huomiota Suomen kunnianhimoisiin kansallisiin tavoitteisiin ja siihen, että suomalaisten nuorten osaaminen näkyi tapahtumassa monella tavalla:

Our Finnish colleagues and friends very wisely positioned the 2005 WorldSkills event as the culmination of a five-year development plan with the twin goals of renewing the mission of their vocational education and training sector as well as attracting a larger share of their youth cohort to skills and training. They succeeded in both objectives and, in doing so, provided WorldSkills with a world-class platform to very successfully promote our worldwide vision and mission... The modern requirement for young skilled profes-

nals to have “thinking hands” was evident not only from the 667 competitors in Helsinki, but also the hundreds of young student volunteers who participated in various roles including managing and staffing the onsite media centre which provided a daily stream of video footage and live interviews with many of the international participants and observers.

Kisojen pääsihteerinä toimineen Eija Alhojärven mukaan kisajärjestelyissä oli alusta lähtien kaksi keskeistä periaatetta: yhteistyö ja nuorten osallistuminen. Hankkeen toteutuksessa pyrittiin tietoisesti luomaan uusia ja uudenlaisia yhteistyöverkostoja. Mukaan haluttiin koulutuksen järjestäjiä, yrityksiä ja järjestöjä. Tärkeäksi nähtiin myös tuoda esille suomalaista osaamista monipuolisesti ja laajasti. Lisäksi haluttiin tarjota mahdollisimman monille nuorille mahdollisuus kartuttaa omaa osaamistaan ja ammattitaitoaan kisajärjestelyihin osallistumalla.

”Onnistuimme kehittämään kokonaan uudenlaisia oheistapahtumia ja palveluja. Jotkut niistä, kuten pistelasku- ja informaatiojärjestelmä (CIS) ja Global Skills Village, ovat jääneet elämään WorldSkills-kilpailuihin. Toiset taas, esimerkiksi opintopolut, ovat kehittyneet käytännöksi Taitaja-kilpailuissa. Itse asiassa Helsingin mallin mukaiset polut oppaineen ovat käytössä myös Hollannin kansallisissa kilpailuissa”, kertoo Alhojärvi.

”Kun nyt näin vuosien päästä arvioin Helsingin kilpailujen saavutuksia, pidän kansallisella ta-

solla edelleen tärkeimpänä laajapohjaista yhteistyötä ja verkostojen syntymistä. Siltä pohjalta on ollut hyvä jatkaa ammatillisen koulutuksen kehittämistä ja kilpailujärjestelmän rakentamista. Tärkeintä mitä WorldSkills-maailmassa saimme aikaiseksi on mielestäni avoimuuden lisääntyminen. Aloitimme ennakkoluulottoman yhteistyön WorldSkills-järjestön kanssa ja avoimen tietojen ja kokemusten vaihdon aiempien ja tulevien kisajärjestäjien kanssa. Tämä avoimuus on osaltaan ollut johtamassa kokonaan uudelleenlaaiseen toimintakulttuuriin, joka on mahdollistanut kilpailujen kehittämisen ja laajentumisen”, Alhojärvi arvioi.

YHTEISTYÖKUMPPANIT KESKEISESSÄ ASEMASSA

Veijo Hintsanen oli mukana WSC 2005 -hankkeessa kolmessa eri roolissa: kilpailun varajohdajana WSI-järjestön puolesta, kisajärjestelyistä vastaavana Skills Finlandin hallituksen ja työvaliokunnan jäsenenä sekä laji- ja tapahtumajärjestelyistä vastaavana Hämeen ammattikorkeakoulun rehtorina. Hän arvioi erityisen suureksi onnistumiseksi sen, että koko valtakunta saatiin järjestelyihin mukaan. Lajikohtaisten vastuiden antaminen isoille koulutuksenjärjestäjille sitoutti hyvin suuren määrän ammatillisen koulutuksen osaajia kisojen valmisteluihin. Samalla se tarjosi niille mahdollisuuden myös omien toimintojen voimalliseen kehittämiseen.

Myös kisojen tekniikkapäällikkönä toiminut Hannu Immonen pitää tärkeimpänä saavutuksena

koulutuksen järjestäjien mukana oloa. ”Toteutusmallimme oli ainutlaatuinen. Koulutuksen järjestäjien kautta saimme hankkeen kytkettyä suoraan ammatillisen koulutuksen kehittämiseen.”

Skills Finland teetti tutkimuksen tapahtuman vaikutuksista aluetalouden, koulutuksen järjestäjien ja yritysyhteistyökumppanien kannalta. Tutkimuksen teki Kaupunkitutkimus TA Oy.

Tutkimuksen mukaan tapahtuma sai aikaan kohutuullisen taloudellisen impulssin Helsingin seudun aluetaloudelle. Kisojen järjestämisen ja kisaturistien rahavirtojen aikaansaama arvonnäisyys oli koko maan tasolla 28 miljoonaa euroa ja Helsingin seudulla 16 miljoonaa euroa, kun otetaan huomioon sekä suorat vaikutukset että kerrannaisvaikutukset. Vaikutukset työllisyyteen olivat koko maassa noin 500 ja Helsingin seudulla noin 290 henkilötyövuotta.

Yhteistyökumppanien lehdistötilaisuus WSC Helsinki 2005 -kilpailussa.

Laji- ja tapahtumajärjestäjinä toimineiden koulutuksen järjestäjien tavoitteet liittyivät erittäin vahvasti oman toiminnan kehittämiseen. WSC 2005 -kilpailut nähtiin välineenä pysyä ajassa mukana opetuksen ja henkilöstön kehittämisessä. Tärkeimmiksi tavoitteiksi mainittiin opetushenkilöstön ammattitaidon kehittäminen, opetuksen kehittäminen ja ajanmukaistaminen, yhteiskunnan osamispääoman ja ammattitaidon kehittäminen, suuremman opiskelijamäärän saaminen alan ammattikoulutukseen, oppilaitoksen tunnettuuden parantaminen, myös yritysten suuntaan, oppilaitosten ja yritysten välisen sekä oppilaitosten keskinäisen yhteistyön kehittäminen.

Laji- ja tapahtumajärjestäjät satsasivat MM-kisoihin ennen kaikkea ohjaamalla ja kouluttamalla omaa henkilökuntaansa, vain pieni osa palkkasi uutta väkeä. Suurin osa järjestäjistä investoi koneiden ja laitteiden hankintaan ja osti erilaisia tavaroita ja palveluita. Kolme neljästä koulutuksen järjestäjästä sai sponsorituloja rahana tai palveluina ja tavaroina.

Laji- ja tapahtumajärjestäjät olivat lähes yksimielisiä siitä, että ammattitaitokilpailut sinällään lisäävät ammatillisen koulutuksen arvostusta. Ne myös edesauttavat ammattikoulutuksen ja osaamisen kehittämistä. Ammattitaitokilpailuilla on laji- ja tapahtumajärjestäjien näkemyksen mukaan suuri merkitys osaavan työvoiman saatavuuden lisäämisessä.

Laji- ja tapahtumajärjestäjät kokivat hyötyneensä kisoista esimerkiksi oppilaitosten kehittämisessä, yhteiskunnallisen vastuun kantamisessa ja yhteistyön edistämisessä. Puolet koulutuksenjärjestäjistä arvioi, että kisojen yhteydessä alkanut yhteistyö jatkuu myös tulevaisuudessa.

Oulun seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä (OSAKK) otti järjestääkseen neljä lajia: konepajatekniikan (MTC), putkiasennuksen, automaalauksen ja kirvesmiestyön. Kokonaisvastuussa lajien järjestämisestä oli projektipäällikkö **Sauli Jaara**. Hän kuvaili vuonna 2004 julkaistussa Skills Finlandin Newsletterissä syitä kisahankkeessa mukana oloon seuraavasti: ”Ammattitaitokilpailut ovat erinomainen keino mainostaa oppilaitosta ja koko

amatillista koulutusta. Kilpailujen kautta oppilaitos pystyy houkuttelemaan opiskelijoiden lisäksi myös uusia työntekijöitä.”

Jaaran mielestä ammattitaitokilpailut toimivat myös erittäin hyvänä yhteistyöväylänä oppilaitosten, opiskelijoiden ja alan yritysten välillä. Yritysten mukanaolo on korostunut viime vuosina, sillä oppilaitoksilla ei olisi yksin varaa esimerkiksi kalliisiin laitehankintoihin. Yritykset taas ovat kiinnostuneita hankkimaan itselleen uusia potentiaalisia työntekijöitä sekä saamaan näkyvyyttä. Jaara toteaa, että OSAKK on onnistunut hyödyntämään yritysyhteistyötä myös kilpailusponsorien etsinnässä. Suurten yritysten edustajat ovat haastaneet toisia yrityksiä tukemaan kilpailutoimintaa, ja yleensä hyvällä menestyksellä. Myös eri alojen ammattiliitot ovat lähteneet mielellään mukaan sponsorointiin.

Kilpailut ovat Jaaran mielestä myös lisänneet oppilaitosten välistä verkostoitumista ja viestintää. Oppilaitosten välillä vaihdetaan esimerkiksi harjoitustöitä sekä vertaillaan opetusmenetelmiä. ”Kilpailuihin osallistuminen ja niiden järjestäminen vaatii koululta talkoohenkeä. Ainakin OSAKK:ssa kilpailutoiminta on kuitenkin koettu niin tärkeäksi, että siihen kannattaa satsata”, kiteyttää Jaara.

Suuri osa mukana olleista yrityksistä tuli mukaan aiemman yhteistyön perusteella. Yhteistyötä oli tehty joko Skills Finlandin, koulutuksen järjestäjien tai Taitaja-tapahtuman kanssa.

Kaupunkitutkimuksen tekemän tutkimuksen mukaan valtaosa (2/3) mukana olleista yrityksistä piti tärkeänä kantaa vastuuta yhteiskunnan osaamis pääoman ja ammattitaidon kehittämisestä. Yritysten mukaan tapahtuma edistikin merkittävästi näiden tavoitteiden saavuttamista. Yritysten mielestä tapahtuma myös auttoi yrityksen oman imagon kehittämisessä sekä yritysten ja oppilaitosten välisten suhteiden edistämisessä.

Electrolux oli yksi tapahtuman pääyhteiskumppaneista ja mukana kolmessa kilpailulajissa: kondiittori, kokki ja ravintolapalvelu. Electrolux Professional -tulosityksikön johtaja **Jarmo Huuh-tanen** kertoi kirjassa ”WorldSkills 2005 Helsinki – ammattitaidon MM-kilpailut” (2005) olleensa erittäin tyytyväinen tapahtumaan, koska kävijät osoittivat suurta kiinnostusta lajeja kohtaan.

Electrolux rakensi kilpailualueelle 21 kilpailukeittiön lisäksi leipurikeittiöt, taustatilat sekä suurkeittiön, jonka varustelu vastasi 300 hengen ravintolaa. Kuvassa näkyvä musta jalanjälkikyltti kertoo, että laji kuuluu palveluduuni-opintopolkuun.

”Kilpailujen parasta antia oli mielestäni ammatillisen osaamisen parantaminen ja uusien innovaatioiden testaaminen käytännössä. Samalla päästiin syventämään oppilaitosten ja suurkeittolaitteiden maahantuojaisten yhteistyötä, joka on ensiarvoisen tärkeää alan laitteiden ja tuotantoprosessien kehittämisessä.”

Teknolomiteollisuus ry puolestaan päätti jo syksyllä 2003 osallistua pääyhteistyökumppanina WSC Helsinki 2005 -tapahtumaan. Teknolomiteollisuuden silloinen koulutus ja osaaminen -ryhmän päällikkö **Anneli Manninen** totesi panostuksen olleen sekä henkilö- että talousresurssien osalta todella merkittävä. ”Kokemus myös kannatti. Palaute oli hyvää ja yrityskentässä heräsi keskustelu laajemmastakin yhteistyöstä jatkossa.”

SUOMALAINEN INNOVAATIO: GLOBAL SKILLS VILLAGE

Global Skills Village -konseptia hiottiin Hong Kongin WorldSkills-kokouksien aikana keväällä 2004. Tarkoituksena oli kerätä kaikki kisapaikan oheistapahtumat yhden sateenvarjon alle. Konseptin nimestä käytiin kokouksissa keskustelua. Iso-Britannia ajoi vahvasti omassa maassaan käytössä olevaa nimeä Skills City. UK Skillsin edustajat olivat käyneet markkinoimassa omaa konseptiaan Helsingissä jo marraskuussa 2004. Lopulta Suomen esittämä kylä, village, sai enemmän kannatusta kuin kaupunki ja nimeksi päätettiin Global Skills Village (GSV).

Global Skills Village -konsepti tuli uutena elementtinä mukaan Helsingin kisoihin.

Tämä yhteinen kylä -ajatus oli Skills Finlandin lähtökohtana, kun toimintoja alettiin suunnitella. Oman haasteensa aiheutti itse tila: toiminnot piti hajasijoittaa kokous- ja aulatiloihin eri puolille Messukeskusta. Opasteisiin kiinnitettiin erityistä huomiota, ja opastusta piti vielä tapahtuman kuluessa tehostaa, jotta vierailijat olisivat löytäneet kylän ja sen tapahtumat.

Global Skills Villagen juhlallisissa avajaisissa puhuivat opetusministeri Tuula Haatainen, EU-komissaari Ján Figel, WorldSkills-järjestön presidentti Jack Düsseldorp ja Opetushallituksen pääjohtaja **Kirsi Lindroos**.

Opetushallitus (OPH) otti suuren vastuun Global Skills Villagen suunnittelusta ja toteutuksesta. Projektissa oli mukana, opastettujen kierrosten 40

henkilön lisäksi, yhteensä 30 henkilöä OPH:sta. Global Skills Village -konseptiin oli koottu International Village, seminaarit, opastetut kierrokset, kansallisen metsävisan loppukilpailu palkintojenjakoineen, Sakun kulttuurikilpailujen parhaiden töiden näyttely sekä esiintymislavaohjelma.

International Village oli näyttelyalue, jossa oli 17 WorldSkills-järjestön jäsenmaan ja 20 kotimaisen ja ulkomaisen organisaation näyttelyosastot. Näyttelyalueen laidalla oli esiintymislava, jolla kaikki halukkaat ennakkoon ilmoittautuneet saivat tilaisuuden esittää ohjelmaa. Kaiken kaikkiaan esityksiä oli 44 ja esiintyjä niissä yhteensä 180. Lavalla nähtiin esimerkiksi Koulutuskeskus Salpauksen opiskelijoiden sirkusesitys, Feston robotiikkanäy-

tös, Helsingin Pop Jazz konservatorion musiikkiesityksiä, Helpan opiskelijoiden muotinäytös, Youth Skills Swedenin info ja japanilainen kimonoesitys. Myös näytöslajien palkintojenjako tapahtui juhlallisesti Global Skills Villagen lavalla.

Seminaariohjelma oli osin Skills Finlandin ja osin WorldSkills Internationalin järjestämää. Lisäksi kotimaisille ja ulkomaisille tahoille oli tarjottu mahdollisuutta järjestää omia seminaarejaan tapahtuman aikana. Seminaareja järjestettiin kaiken kaikkiaan 17. Puhujia niissä oli yhteensä 60 ja yleisöä yli 500. Eniten yleisöä keräsi tapahtuman pääseminaari, opetusministeriön ja kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen CIMOn yhteistyössä järjestämä ”European Union Cooperation in Developing Vocational Education and Training: The Copenhagen Process”. Kaikki seminaariesitykset olivat nähtävissä Global Skills Village -internetsivuilla, joille myös perustettiin keskustelufoorumit jatkokeskusteluja varten.

Global Skills Villagesta vastannut Skills Finlandin projektipäällikkö **Kati Lundgren** keräsi kokemuksesta palautetta tapahtuman jälkeen. Kokonaisuudessaan konsepti toimi hyvin, ja ohjelman tuottamiseen osallistui varsin laaja kotimaisten ja ulkomaisten toimijoiden verkosto, mikä oli ollut tarkoituskin.

PORVOON-RETKET ILAHDUTTAVAT KILPAILIJOITA JA EKSPERTEJÄ

WSC-kisakonseptiin kuuluvien retkien tarkoituksena on tutustuttaa osallistujat isäntämaa-

han ja sen kulttuuriin sekä tarjota mahdollisuudet tutustua kilpakumppaneihin ja kollegoihin.

Mittavan retkiurakan otti järjestääkseen Itä-Uudenmaan koulutuskuntayhtymän Porvoon ammattiopisto (Amisto). Järjestelyjen ympärille rakennettiin projekti, Skills-Tours in Porvoo. Hankkeen rahoittajina toimivat Opetushallitus ja Skills Finland.

Retket järjestettiin 250 opiskelijan, 100 opettajan ja henkilökunnan sekä lukuisten yhteistyökumppanien voimin. Amistossa projektipäällikkönä toiminut **Tarja Hämäläinen** muistelee yhteistyökumppaneita olleen satoja ja toteutukseen osallistuneen kaiken kaikkiaan 1 500 henkeä.

Koko retkihanke suunniteltiin, toteutettiin ja raportointineen integroitiin osaksi Amiston normaalia opetustoimintaa. Kaikkien koulutusohjelmien opintoihin sisällytettiin vähintään yksi aiheeseen liittyvä opintoviikko, ja osalle opiskelijoista retkijärjestelyt olivat osa ammatillisten ja valinnaisten sekä vapaasti valittavien aineiden opetusta. Opiskelijat suunnittelivat opettajien ohjauksessa retkipäivien ohjelmat ja testasivat niiden toimivuutta.

Projekti ajoittui kolmelle vuodelle. Vuodet 2003 ja 2004 kuluivat suunnittelujen, neuvottelujen, koekielujen ja tarjouskierrosten järjestämisessä. Suurin satsaus osui luonnollisesti kevääseen 2005. Tarja Hämäläinen piti retkien järjestämistä erittäin haasteellisena ja opettavaisena, mutta korosti myös niiden hauskuutta. ”Se lisäsi meidän yhteishenkeämme

ihan hirveästi. Parin vuoden aikana me pystyimme tarjoamaan oppilaillemme mitä monipuolisimpia oppimisen mahdollisuuksia”, Hämäläinen muistelee.

Kilpailijoiden retki suuntautui Porvoon Kokonniemeen, luonnonkauniille ulkoilualueelle Porvoonjoen rannalle. Kilpailijat saapuivat viidellä laivalla ja kymmenellä bussilla. Sekä laivoilla että Kokonniemessä nuorille oli suunniteltu leikkimielistä ohjelmaa. Päivä huipentui paikallisen orkesterin rock-konserttiin. Vieraita oli yhteensä 800.

Ekspertit puolestaan matkasivat Porvooseen kuudella laivalla ja kahdellatoista bussilla. Vieraat nauttivat lounaan Kiialan kartanossa, minkä jälkeen seurasi ohjelmallinen kierros Vanhassa Porvoossa.

Kierroksen teemana oli Suomen neljä vuodenaikaa. Kevättä edusti Porvoon tuomiokirkossa esiintynyt 70 lapsen kuoro Porvoon suomalaisesta seurakunnasta. Kesäjuhla oli Porvoonjoen rannalla Maarissa, jossa vieraat nauttivat suomalaisesta juhannusidyllistä. Syksy-teemaan kuului käsityönäytöksiä ja markkinatunnelmaa vanhalla Raatihuoneen torilla ja talvea vietettiin joulupukin pajassa. Muutaman keväisen tunnin ajaksi koko Vanha Porvoon täyttyi kansainvälisistä vieraista, joita oli yhteensä 700.

Kilpailijoiden retkipäivänä irroteltiin leikkimielisen kisailun merkeissä. Kilpailulajeja olivat mm. tiimihihto (kuvassa), korikiipeily, trapetsihyppy sekä puujalka ja lumikenkäväly.

*Malesian joukkue WorldSkills
Helsinki 2005 -kilpailun avajaisissa.*

AVAJAISTEN JA PÄÄTTÄJÄISTEN TEEMANA THE SPIRIT OF HELSINKI

Virallisessa kisajärjestelyjä koskevassa hakemuksessaan Skills Finland oli ilmoittanut järjestävänsä kisojen avajaiset ja päättäjäiset uudella ja uuden aikaisella Hartwall-areenalla. Lopulta kuitenkin Helsingin Jäähallista saatiin huomattavasti edullisempi tarjous ja tilaisuudet päätettiin järjestää siellä. Eija Alhojärvi muistelee, että yhdistyksen hallituksessa käytiin asiasta pitkä ja syvä keskustelu. Jäähalli tuntui Hartwall-areenaan verrattuna pieneltä, vanhanaikaiselta ja hieman nuhruiseltakin. Pohdinnan jälkeen päädyttiin kuitenkin Jäähalliin, mikä osoittautui lopulta hyväksi ratkaisuksi. Karskista ulkokuoresta huo-

limatta itse halliin saatiin rakennettua hyvät puitteen ja tunnelma tilaisuuksille.

Sekä avajaisia että päättäjäisiä seurasi yli 6 000 katsojaa. Katsojakunta muodostui kilpailijoista ja eksperteistä, muista virallisista kisavieraista, kisaorganisaatioista, lajijärjestäjistä, yhteistyökumppaneista ja muista tapahtumista kiinnostuneista.

Avajaisten ja päättäjäisten teemana oli ”The Spirit of Helsinki”. Nimellä viitattiin Helsingissä vuonna 1975 järjestettyyn Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokoukseen (ETYK) ja siellä vallinneeseen Helsingin henkeen. Käsikirjoituksesta vastanneiden

Avajaisten juontajat Eeva Viikkumaa ja Axl Smith.

WSO:n presidentti Jack Düsselorp ja EU-komissaari Ján Figel' pitivät puheen avajaisissa.

Vesa Ruotosen ja **Lassi Ikäheimon** mukaan teema symboloi myös sitä tapaa, jolla Suomessa on tapana ratkaista asiat: yhdessä ja yhteistyössä. Suomen neljä vuodenaikaa olivat vahvasti läsnä sekä ohjelmassa että lavastuksessa ja lavarakennelma järvineen ja saarineen kuvasi suomalaista luontoa.

Ruotonen ja Ikäheimo ilmoittivat motokseen ”Young talents into the spotlight”. Tämä näkyi avajaisten ja päättäjäisten ohjelmassa ja järjestelyissä kautta linjan. Esitysten sisältö tuotettiin pääasiassa oppilaitosvoimin, ainoastaan tekniikasta vastasivat

Liikaa puhujia

Avajaisten ja päättäjäisten puhujien määrästä käytiin pitkiä ja kiivaitakin keskusteluja kisaorganisaation ja WorldSkillsin presidentin Jack Düsselorpin välillä. Eija Alhojärvi muistelee tilannetta seuraavasti: ”Jack esitti tapansa mukaan mielipiteensä tiukasti ja kovalla äänellä. Hän oli sitä mieltä, että puhujia on aivan liikaa, eikä hän mitenkään voinut ymmärtää esimerkiksi sitä, mitä tekemistä jollakin EU-komissariilla on WorldSkills-kilpailujen kanssa. Pidimme oman päämme, ja puhujien määrä pysyi alkuperäisten suunnitelmien mukaisena kутena. Myös EU-komissaari Ján Figel' piti puheen avajaisissa.”

”Kaksi vuotta myöhemmin Japanissa WorldSkills-kilpailujen avajaisissa minua rupesi hymyilyttämään”, kertoo Alhojärvi. ”Kun esirippu nousi, lavalla istui puheenvuoroaan odottamassa yli kymmenen japanilaista vanhahkoa herraa mustissa puvuissaan. Kuvittelin mielessäni niitä keskusteluja, joita puhujien määrästä oli käyty, ja totesin, että Jack näytti hävinneen myös ne keskustelut. Ja varsin pian Helsingin kisojen jälkeen Jack myös ymmärsi EU-komissaarin merkityksen.”

alan ammattilaiset. Opiskelijat myös vastasivat lavasteista, somistuksesta, floristiikasta, puvustuksesta, kampauksista ja meikeistä, näyttämösovituksista, tv- ja screenikuvauksista sekä kuljetuksista. Esitysten tuottamiseen osallistui yhteensä yli 300 henkilöä.

Avajaisten juontajina toimivat musikaalitähti **Eeva Vilkkumaa** ja MTV-juontaja **Axl Smith**. Kisat avasi virallisesti pääministeri **Matti Vanhanen** puheella, jota on jälkepäin kuvattu maailmanhistorian lyhimmäksi avajaispuheeksi: "I hereby declare the WorldSkills Competition officially open." Muina avajaisten puhujina olivat opetusministeri **Tuula Haatainen**, WorldSkills-järjestön presidentti **Jack Düsseldorf**, EU-komissaari **Ján Figel'**, Helsingin ylipormestari **Eva-Riitta Siitonen** ja Skills Finlandin puheenjohtaja **Timo Lankinen**. YLE televisioi avajaiset ja ohjelma lähetettiin YLE:n Tee-kanavalla 27.5.2005.

Päättäjäisjuhlallisuuksien lopuksi Suomi luovutti WorldSkills-kisalipun seuraavalle kisajärjestäjälle, Japanille. Lipun luovutus muodosti tunnelmallisen päätöksen päättäjäisjuhlallisuuksille. Musiikkina soi ensin suomalainen **Suvivirsi**, mikä pikkuhiljaa seremonian edetessä vaihtui japanilaisen **Sakuran** säveliin.

SUOMI MENESTYY KOTIKISOISSAAN

Virallisia kilpailulajeja järjestettiin Helsingissä 39 ja kilpailijoita oli yhteensä 670. Kun viiden lajinäytöksen kilpailijat lasketaan mukaan, oli kilpailijoiden kokonaismäärä 696.

Pääministerin vieressä

WorldSkills Helsinki 2005 -kilpailun avajaisissa eturivissä vasemmalta tekniikkapäällikkö Hannu Immonen, WSO:n strategisen komitean varapuheenjohtaja Yoo Bae Kim ja puheenjohtaja Mari-Thérèse Geffroy, WSO:n teknisen komitean puheenjohtaja Liam Corcoran, pääministeri Matti Vanhanen sekä teknisen komitean varapuheenjohtaja Veijo Hintsanen vaimonsa kanssa.

Avajaiset ja päättäjäiset olivat monella tavalla tunteita herättäviä tilaisuuksia. **Veijo Hintsanen** muistaa elävästi, kuinka WSO:n teknisen komitean puheenjohtaja irlantilainen **Liam Corcoran** oli oikeasti "ihan täpinöissään" päästessään istumaan avajaisissa Suomen pääministerin viereen. "Ei sitä ensin millään uskonut, mutta Liam on ottanut asian puheeksi vielä monta kertaa jälkeenkin päin ja samalla kehumus pääministerimme avauspuhetta parhaaksi ikinä kuulemistaan", muistelee Hintsanen.

*Eija Alhojärvi ja Timo Lankinen luovuttivat päättäjäisissä
WorldSkillsin lipun seuraavalle isäntämaalle Japanille.*

Jäsenmaita oli mukana 39, minkä lisäksi Viro ja Venäjä, jotka eivät vielä olleet WorldSkills-järjestön jäseniä, osallistuivat kumpikin yhteen lajiin vieraskilpailijalla. Eksperttejä kisoissa oli 636. Suurimmat joukkueet tulivat Suomen lisäksi Koreasta, Sveitsistä, Japanista, Hollannista ja Taiwanista.

Suomen ammattitaitomaajoukkue, Team Finland 2005, oli valmentautunut kisoihin huolella, mikä näkyikin kaikkien aikojen parhaana menestyksenä. Tuloksena oli neljä kultaa, yksi hopea, kolme pronssia ja 17 diplomisijaa. Suomi sijoittui maiden keskinäisessä vertailussa neljänneksi, edelle kiilasivat Sveitsi, Korea ja Saksa.

Kultaa voittivat Petri Hämäläinen automaatioasennuksessa, **Birgitta Kulppi** floristiikassa, **Henri Koskinen** putkiasennuksessa sekä kilpailijapari **Pekka Anto** ja **Jouni Ojanperä** kuljetustekniikassa. Hopeaa saavutti **Karo-**

liina Hytönen maalaus ja tapetointi -lajissa, pronssia **Saara Hyppänen** hiusmuotoilussa, **Markus Roni** sähköasennuksessa sekä **Tomi Miettunen** tietokone ja verkot -lajissa.

Birgitta Kulppi sai kutsun Brasiliaan kilpailemaan maan kansallisten kilpailujen yhteydessä järjestetyssä floristiikka-näytöslajissa. Birgitan ja Suomen ekspertin Hanne Heikkilän lisäksi kutsuttuina olivat myös lajin sveitsiläinen pääexpertti sekä kilpailijat Itävallasta ja Ruotsista. Kansainvälisillä floristikilpailijoilla oli kisassa oma osastonsa. Myös Brasilian presidentti Lula vaimoineen vieraili tapahtumassa.

Voittajien on helppo hymyillä. Jouni Ojanperä Kittilästä (vas.) ja Pekka Anto Uudestakaupungista voittivat kultaa kuljetustekniikkalajissa

Suomalainen putkiasentaja voittaa Helsingissä MM-kultaa

Pohjois-Karjalan Ammattiopiston opiskelija **Henri Koskinen** voitti putkiasennuslajin Seinäjoen Taitajassa vuonna 2004.

Ammattitaitomaajoukkueeseen Koskinen valittiin Turun rakennusmessuilla järjestetyissä karsintakilpailuissa. Keväällä 2005 Koskinen suoritti talotekniikan perustutkinnon ja pääsi heti valmistumisensa jälkeen vakinaiseen työsuhteeseen Joensuussa. ”Työnantajani suhtautui valmentautumiseen hyvin. Antoi vapaata aina, kun tarvitsin. Hyvä apu treenaukseen oli, kun sain kaikki tarvittavat työkalut ja kaasupullot koululta lainaksi kotiin”, Koskinen kertoo. Koskiselle hankittiin kilpailukokemusta Turun Taitaja-kilpailuista tammi-kuussa 2005.

Paria kuukautta ennen MM-kilpailuja Koskinen jäi pois työstä panostaakseen kokopäiväiseen harjoitteluun. Huhtikuun lopulla hän osallistui putkiasennuksen Pohjoismaiden mestaruuskisoihin Islannissa ja voitti siellä hopeaa.

Koskisella oli valmennuksen alkuvaiheessa asennoitumisvaikeuksia, koska jotkut kilpailuissa käytetyt työmenetelmät, kuten hiekkataivutus, tuntuivat vanhanaikaisilta; Suomessa ne olivat olleet käytössä 50-luvulla. Koskinen oli jo perumassa osallistumisensa, mutta hä-

nen valmentajansa ja opettajansa **Veli-Matti Poutanen** onnistui kuitenkin kääntämään nuorukaisen pään. ”Henri piti MM-kilpailutehtävissä käytettyjä työmenetelmiä vanhanaikaisina. Keskustelimme yhden pitkän illan. Sanoin, että sinulle on suotu ainutlaatuinen tilaisuus, jollaista ei monen kaverin kohdalle koskaan tule. Henri mietti yön yli. Aamulla hän ilmoitti jatkavansa valmentautumista”, kertoo Poutanen.

Hiekkataivutuksessa putki sullottiin täyteen hiekkaa, minkä jälkeen sitä kuumennettiin pillillä ja taivutettiin. Koskinen sai vanhalta kilpailijalta ja lajiekspertiltä **Kari Hongistolta** neuvoja siitä, kuinka menetelmä toimi käytännössä. Hän sai lopulta omasta mielestään hiekkalla aikaan jopa tarkempia taivutuksia ”kuin nykyisillä taivuttimilla”.

Henri Koskinen uskoi voiton Helsingin MM-kisoissa perustuneen tarkkaan työhön ja onnistuneeseen ajankäyttöön. Hän pärjäsikin parhaiten mitattavissa työkohteissa. Koskinen oli hyvillään siitä, että palkintojenjakotilaisuudessa olivat läsnä häntä valmentaneen opettajan lisäksi oppilaitoksen rehtori ja osastonjohtajat. Mieltä lämmitti myös se, että hänen työnantajansa ja esimiehensä kävivät seuraamassa työntekijänsä menestystä kilpailussa.

LVI-insinööri **Jari Könönen** on Koskisen silloisen työnantajan joensuulaisen Lämpökarelia Oy:n omistaja. "Kiinnitin huomioni Henrin rauhallisuuden kilpailutilanteessa. Sehän oli tullut ilmi työmaallakin. Nopeus tulee järjestelmällisyydestä ja siitä, että työntekijä osaa hahmottaa, mitä on tekemässä", Könönen sanoo.

"Hänet voitiin koulunpenkiltä tulleena laittaa tekemään urakatöitä. Tavallisesti nuori asentaja aloittaa remonttistöistä ja hakee kokemusta erilaisista työtilanteista puolenkymmentä vuotta", kertoo Könönen.

Ripeä työntekijä on aina haluttu urakkaporukkaan. "Rakennusalalla yritykset osaavat hyödyntää huippuosaamista. Tällaiset kaverit ohjataan sellaisiin hommiin, joissa he pääsevät toteuttamaan itseään. Jos näin ei tehdä, huippukaveri usein vaihtaa työpaikkaa." ■

WSC HELSINKI 2005 -TAPAHTUMA ONNISTUU TALOUDELLISESTI

Skills Finland ry:n hallituksen ja työvaliokunnan jäsen Pirjo Elo kuvaa tapahtuman jälkeisessä raportissa taloutta seuraavasti:

Helsingin kisojen taloudellisena tavoitteena oli, että tuotot kattaisivat kaikki kustannukset. WorldSkills 2005 -tapahtuman talous ajoittuu vuosille 2001–2006. Rahavirtojen painopiste on luonnollisesti vuosina 2004–2005. Tässä esitettävät kustannukset ja tuotot ovat kulkeneet Skills Finland ry:n tilien kautta. Lisäksi tulevat ne kustannukset ja tuotot, jotka ovat syntyneet koulutuksen järjestäjille kilpailulajien ja erilaisten tapahtumien järjestelyistä. Näihin kustannuksiin koulutuksen järjestäjillä oli mahdollisuus hakea Opetushallitukselta harkinnanvaraista projektiavustusta, koulutuksen kehittämistä. Avustus oli kolmen vuoden aikana yhteensä noin 4,5 miljoonaa euroa.

Hankkeen taloutta leimasivat loppuun asti suurehkot riskit niin kustannuksissa, tuotoissa kuin maksuvalmiudessa. Opetusministeriön osallistuminen ja Sitran vuonna 2003 tekemä päätös miljoonan euron avustuksesta antoivat perustan, joiden varassa Skills Finland ry saattoi hankkeen toteuttaa. Sitä kautta saadut varat eivät olisi kuitenkaan yksin riittäneet koko hankkeeseen edes vaatimattomimmalla mahdollisella konseptilla, vaan yritysten ja koulutuksen järjestäjien tuki sekä yhdistyksen oma tulonhankinta oli välttämätöntä.

Kiitos yhdistyksen henkilökunnan aktiivisen ja määrätietoisen toiminnan, suurin osa sopimuksiin perustuvista tuotoista oli selvillä jo vuoden 2004 lopussa. Myöskään itse kilpailupäivät eivät tuottaneet enää suuria yllätyksiä. Kävijämäärä, 118 000 henkeä, ylitti budjetoidut odotukset, eikä kilpailupäivien aikana syntynyt merkittävässä määrin odottamattomia kustannuksia.

WORLD SKILLS HELSINKI 2005 -HANKKEEN TALOUS

KULUT

Henkilöstökulut	1 678 000
Tila- ja laitevuokrat	2 192 000
Hallinnon yleiskulut	703 000
Markkinointi ja viestintä	1 795 000
Toimintakulut	2 877 000
	9 245 000

TUOTOT

Lipputulot	560 000
Palvelumyynti	2 565 000
Yritys- ja markkinointiyhteistyö	736 000
Yhteistyökorvaukset oppilaitoksilta	2 063 000
Muut tuotot	66 000
Julkinen projektirahoitus	3 740 000
	9 730 000

WSC Helsinki 2005 -hankkeen päärahoittajien kanssa käytyjen neuvottelujen tuloksena projektin kirjanpito suljettiin lopullisesti 31.12.2005. Tosiasiassa Helsinki-hanke jatkui vielä vuoden 2006 aikana hankkeen jälkihyödyntämisenä. Tältä osin kustannukset kuitenkin katettiin yhdistyksen tavanomaisen toiminnan rahoituksella.

TYÖTURVALLISUUDEN EDISTÄMISEKSI TEHTY TYÖ PALKITAAN

WSC Helsinki 2005 -kilpailujen yhdeksi kehittämiskohteeksi valittiin työturvallisuuden edistäminen. Työturvallisuuden ja -terveyden huippuosaaminen -projektia rahoittivat sosiaali- ja terveysministeriön VETO-ohjelma sekä Työsuojelurahasto.

Skills Finland ry:n henkilökunta vastaanottamassa työympäristötyön erityisansiomitalia Säätytalolla 26.9.2006. Ansiomitalia kannattelevat kuvassa keskellä projektipäällikkö Riikka Ruotsala ja hallituksen puheenjohtaja Timo Lankinen. Muut läsnäolijat vasemmalta Tuija Levo, Sinikka Nieminen, Hannu Pajari, Pekka Matikainen, Immo Pylvänen, Hannu Immonen, Pirjo Elo, Eija Alhojärvi, Laura Laakkonen ja Maria Atzmon.

Projektin tavoitteena oli parantaa työturvallisuusosaamista osana ammatillisen huippuosaamisen edistämistä ja ammattitaitokilpailutoimintaa, ja sen päätuotoksena syntyi Työturvallisuuden taitopassi. Taitopassin tarkoituksena on kehittää nuorten, työpaikkojen ja oppilaitosten työterveys- ja työturvallisuusyhteistyötä, ja sillä herätellään nuorten

terveys- ja turvallisuustietoisuutta sekä oman osaamisen arviointia käytännössä.

Projektin ansiosta kaikille WorldSkills-kilpailuihin osallistuneille eksperteille ja kilpailijoille jaettiin ensimmäistä kertaa kisahistoriassa ”Host Country Health and Safety Regulations” -ohjeistus työturvallisuusasioista. Käytäntö jatkui seuraavissa kisoissa, ja suomalaisten laatimat ohjeet muodostivat pohjan ja rakenteen tulevien kisajärjestäjien ohjeistuksille. Helsingissä aloitettiin käytäntö, että lajikohtaiset turvallisuustarkastukset toteutetaan ennen kilpailun aloittamista. Tämä tapa on edelleen käytössä.

Sosiaali- ja terveysministeriö myönsi vuonna 2006 Skills Finlandille työympäristön erityis-ansiomitalin nuorten työturvallisuuden pitkäaikaisesta ja ansiokkaasta edistämisestä kilpailutoiminnan avulla. Mitali jaettiin 18. kerran ja se myönnettiin ensimmäisen kerran yksityisen henkilön sijasta yhteisölle. Mitalin luovutti sosiaali- ja terveysministeri Tuula Haatainen.

Euroopan työterveys- ja turvallisuusvirasto (European Agency for Safety and Health at Work) palkitsi yhdistyksen ”Hyvä startti työhön 2006” -kilpailussa. Kilpailussa etsittiin hyviä esimerkkejä käytännöistä, joilla on lisätty

tietoisuutta riskeistä oppilaitoksissa sekä ehkäisty nuorten työntekijöiden riskejä työpaikoilla. Suomea kilpailuissa edusti Skills Finlandin Työturvallisuuden Taitopassin lisäksi Seinäjoen koulutuskeskuksen Työssäoppimisen työturvallisuushanke, joka sai kunniamaininnan.

Skills Finlandin puolesta palkintoa olivat vastaanottamassa hallituksen varapuheenjohtaja Kirsi Lindroos ja työturvallisuusprojektin päällikkönä toiminut Riikka Ruotsala. Palkinto luovutettiin 23.3.2007, jolloin oli parhaillaan menossa Skills Finlandin laivaseminaarin toinen päivä. Seminaariyleisö kuuli puhelimitse tuoreeltaan tunnelmia palkitsemistilaisuudesta Bilbaosta.

Työtä turvallisuustietoisuuden ja turvallisten työtapojen arvostuksen lisäämiseksi jatkettiin perustamalla Taitaja-kilpailuissa jaettava Turvalliset työtavat -palkinto. Palkinto jaettiin ensimmäistä kertaa Taitaja 2006 -kilpailun päättäjäisissä Tampereella.

VASTUU KANSAINVÄLISELLE YHTEISÖLLE PÄÄTTY MELBOURNESSA KESÄKUUSSA 2006

Suomi raportoi WorldSkills Internationalin kokouksissa Melbournessa kesäkuussa 2006 kisojen onnistumisesta. Timo Lankinen esitti Suomen virallisen kisaraportin yleiskokouksessa, ja Eija Alhojärvi raportoi Global Skills Villagen tavoitteista, toteutuksesta ja tuloksista strategiakomitean kokouksessa. Teknisen komitean kokouksissa

Helsingin WorldSkills-kilpailun vastuuhenkilöt saivat kunniakirjat kiitoksena hyvin järjestetystä kilpailusta. Kuvassa vasemmalta WSI:n presidentti Jack Düsselorp, Timo Lankinen, Veijo Hintsanen, Eija Alhojärvi ja Hannu Immonen.

käsiteltiin itse kilpailujärjestelyjä, ja siellä Suomen kisaorganisaatiota edustivat Veijo Hintsanen ja Hannu Immonen. Kokousten yhteydessä järjestettiin Leaders' Forum ja Youth Forum. Leaders' Forumin yhdeksi pääpuhujaksi oli kutsuttu Timo Lankinen, jonka aiheena oli "Attractiveness, working-life approach and quality – solutions and results in Finnish vocational education and training". Youth Forumissa Suomea edustivat entiset kilpailijat Petri Hämäläinen ja Katri Pokkinen (entinen Heikka).

Yleiskokouksessa luovutettiin kaikille WSC 2005 -kilpailujen keskeisille vastuuhenkilöille WorldSkills-järjestön tunnustuksena kehystetty kunniakirja.

Suomi käyttää vaikutusvaltaansa – pukuompelulaji tuodaan vihdoin 2000-luvulle

Pukuompelu tarjoaa mielenkiintoisen näkökulman koko WSC-kilpailujärjestelmään. Lajissa ovat aina korostuneet vahvasti kulttuuriset eroavaisuudet.

Aasiassa, erityisesti Kaukoitään kuuluvissa maissa, alan teollisuus oli pitkään käsityövaltaista ja moderneja valmistustekniikoita otettiin hitaasti käyttöön. Aasialaisten käsitykset ammattitaidosta poikkesivat myös pohjoisamerikkalaisista ja eurooppalaisista käsityksistä.

Lajipäällikkönä ja eksperttinä pitkään toimineen **Sari Lehtosen** mukaan kilpailutehtävän kehittäminen on ollut vaikeaa, koska eri maiden tavoitteet ja työelämän tarpeet ovat poikenneet huomattavasti toisistaan.

Aasian maissa vain kaavoittaja on mestaritasoa. Sen sijaan niissä maissa, joissa koulutusta annetaan korkeakouluissa, sekä kaavoittaja että suunnittelija ovat mestaritasoa. Ompelijan tekninen peruskoulutus on taas perustutkintotasoa. Lehtonen selittää, että vain kokeneen ompelijan on mahdollista edetä haute couture -tekniikkaan. ”Ompelija osoittaa mittavan työkokemuksensa kautta silloin useimmiten ompelijamestarin tasoa.” Ompelijan taidot ovat kuitenkin aliarvostettuja. Ammattiin työllistytään usein jo perustutkinnon jälkeen.

Lehtosen mukaan kilpailutehtävän kehittäminen on ollut vaikeaa, koska eri maiden tavoitteet ja työelämän tarpeet ovat poikenneet huomattavasti toisistaan.

Englannissa ja Hollannissa on vielä alan teollisuutta, kun taas esimerkiksi Suomesta ja Ruotsista sitä ei enää löydy. Meillä alan töihin kuuluvat suunnittelu-, kaavoitus-, myynti- ja asiantuntijatehtävät.

Lehtosen mielestä kulttuurierot ovat kuitenkin vuosien aikana pienentyneet. Myös lajin avoimuus ja yhteinäisyys ovat lisääntyneet. Kaikki tämä on parantanut mahdollisuuksia lajin kehittämiseen.

Suomi on pyrkinyt edistämään pukuompelussa myös teknistä kehitystä. St. Galleniin vuonna 2003 laadittu Suomen kilpailutehtävä tuotettiin jo tietotekniikkaa hyödyntäen. Tehtävän olivat laatineet ekspertti **Hanna Säilä** ja lajipäällikkö Annamaija Aro. Helsingin WSC-kisoissa vuonna 2005 Lehtonen toimi lajimestarina. Siellä otettiin ensimmäisen kerran tietotekniikka käyttöön kaavamuu-
tosten piirtämisessä. Vielä vuoteen 2003 saakka ekspertit piirsivät ja mittasivat käsin mallimuutoksen vaatimat korjaukset jokaisen kilpailijan kaavaan.

Pukuompelulajin uudistamisprosessin käynnistämässä Suomi hyödynsi WSC Helsinki 2005

Pukuompelun lajipäällikkönä ja eksperttinä toimintu Sari Lehtonen on ollut uudistamassa pukuompelulajia.

-kisoista saatua myönteistä tunnettua. Suomalaiset olivat mukana pukuompelulajissa jo Birminghamin WorldSkills-kilpailuissa vuonna 1989. Birminghamista lähtien suomalaiset olivat myös kritisoineet lajin kilpailutehtävää. Yrityksistä huolimatta kaikkia suomalaisten tärkeinä pitämiä muutoksia ei kuitenkaan vielä Helsingin kisoihin mennessä ollut saatu aikaiseksi.

Veijo Hintsanen korostaa Suomen strategian kilpailutoiminnassa olleen ja olevan myös jatkossa se, että kilpailulajeja kehitetään työelämän todellisia tarpeita vastaaviksi. "Tähän meillä on hyvät mahdollisuudet, kun suomalaisia ja suomalaista asiantuntemusta arvostetaan WorldSkills-perheessä. Meillä on todellista vaikutusvaltaa."

On hyvin todennäköistä, ettei muutoksia olisi saatu vuoden 2005 jälkeenkään läpi pelkkiin tosiasioihin tai järjestykseen vetoamalla. Siihen tarvittiin Hintsanen

mukaan myös ystävällistä, mutta määrätietoista painostusta. Muutosten aikaansaaminen vaatii usein pelitaitoa. Hintsanen kertoo Suomen turvautuneen taktisiin operaatioihin joskus aikaisemminkin vastaavissa tilanteissa. Pukuompelulajin muutosprosessin yhteydessä sekä lajin eksperteille että jäsenmaiden teknisille delegaateille lähetettiin teknisen komitean puheenjohtajiston terveisinä, että ilman oleellisia uudistuksia lajissa moni jäsenmaa vetää siitä kilpailijansa pois. "Tämä yleensä toimii", toteaa Hintsanen.

Suuri muutos kilpailutehtävään saatiin aikaiseksi vuoden 2007 WorldSkills-kilpailuissa Japanissa. Silloin tehtävään otettiin ensimmäistä kertaa mukaan suunnitteluosio.

Lehtonen kehuu verkkoyhteyksien tarjoamia mahdollisuuksia: "Kilpailutehtävät valitaan eksperttien tekemien esitysten perusteella, jolloin kommunikointi tapahtuu joustavasti eksperttifoorumien kautta. Näin tavoitamme toisemme eri puolilta maailmaa."

Pukuompelun uudistamisesta sovittiin lopulta teknisen komitean työryhmässä Melbournissa vuonna 2006 ja päätökset tehtiin teknisen komitean kokouksissa seuraavana vuonna. Calgaryn kilpailuissa vuonna 2009 lajista käytettiin jo uutta nimitystä: Fashion Technology eli muoti ja vaatetus. Tehtävänä oli suunnitella ja valmistaa naisten hääpuku. Tehtävään kuului yllätysosana "Black box", yllätysläättiko, jossa oli erilaisia somistetarvikkeita. Näistä kilpailijan tuli suunnitella ja toteuttaa puvun korsettiyliosaaan koristelu. Suomen kilpailija **Marianna Luoma** ylsi työllään hopeamitaliin, mikä oli vaateuslajissa siihen mennessä paras sijoitus. ■

3

WorldSkills Helsinki 2005
kantoaaltona kohti tulevaa

Skills Finland maailman parhaan ammattiosaamisen rakentajana

Onnistuneiden WorldSkills-kisojen jälkeen yhdistystä odottivat uudet haasteet. Vuoden 2005 loppupuoli ja vielä seuraava vuosikin olivat kisahankkeen loppuunsaattamisen ja jälkihoidon aikaa. Se oli myös yhdistyksen tavoitteiden ja toiminnan päivittämisen aikaa.

WorldSkills-tapahtumaa varten luotu organisaatio purettiin kokonaisuudessaan vuoden 2005 lopussa. Yhdistyksen uusi organisaatio rakennettiin ja tarvittavat rekrytoinnit tehtiin, ja vuoden 2006 lopussa palkkalistoilla oli seitsemän vakituista ja viisi osa-aikaista työntekijää. Yhdistys oli jo edellisenä syksynä muuttanut OKKA-säätiön tiloista Itä-Pasilasta RKL:n (Rakennusmestarit ja -insinöörit AMK) vuokralaiseksi Länsi-Pasilaan. Uudella organisaatiolla asetuttiin uusiin toimitiloihin.

Kisahankkeesta saatujen hyötyjen maksimimiseksi toteutettiin vuoden 2006 alussa vielä TV-mainoskampanja. Raportointi hankkeen päärahoittajille saatiin valmiiksi huhtikuun loppuun mennessä, ja sen jälkeen saatettiin täysipäiväisesti keskittyä tulevan toiminnan rakentamiseen.

Yhdistyksen vuoden 2006 toimintasuunnitelmassa tulevaisuutta linjattiin otsikon ”Skills Finland ry vuoden 2005 jälkeen” alla seuraavasti:

Yhdistyksen toimintaa kehitetään tavoitteena sekä kansallisesti että kansainvälisesti arvostettu asema ammattitaitokilpailujen asiantuntijaorganisaationa.

WorldSkills Helsinki 2005 -hankkeessa syntyneitä osaamista, kansallisia ja kansainvälisiä verkostoja sekä onnistuneiden kisajärjestelyjen myötä lisääntyneitä arvostusta ja tunnettua hyödynnetään täysimääräisesti yhdistyksen vaikutusvalan lisäämiseksi sekä kaikkien yhdistyksen ydintoimintojen kehittämiseksi.

Yhdistyksen tulevaisuuden haasteista suurimmaksi nähtiin ammattitaitokilpailuissa ja valmennustoiminnassa kertyneiden hyvien käytäntöjen ja uusien innovaatioiden levittäminen koko ammatillisen koulutuksen kenttään.

Kilpailutoiminnassa luodut parhaat käytännöt haluttiin saada arkikäyttöön kaikessa ammatillisessa koulutuksessa ja ohjauksessa. Ammattitaitokilpailujen katsottiin lisänneen tietoisuutta huippuosaamisesta ja sen merkityksestä. Tulevaisuudessa katsottiin tarpeelliseksi keskittyä ennen muuta ammattitaitokilpailujen hyödyntämiseen ammatillisen huippuosaamisen edis-

tämiseksi. Myös yhdistyksen ydintoimintojen toiminnallinen ja rahoituksellinen vakiinnuttaminen katsottiin tärkeäksi.

Vuosi 2006 oli monella tavalla voimakasta toiminnan kehittämisen aikaa. WorldSkills-kilpailun arviointien pohjalta laadittiin kehittämistavoitteet Taitaja-tapahtumalle. Vuosi toi mukanaan myös kokonaan uusia tehtäviä: valmistelut kohti International Abilitypics 2007- ja EuroSkills Rotterdam 2008 -kilpailuja.

Kisahankkeen myötä yhdistyksen jäsenmäärä oli kasvanut ja yhteistyöverkosto laajentunut. Viestinnän merkitys yhdistyksen toiminnassa oli kasvamassa. Niinpä kisojen aikaisen sähköisen uutiskirjeen julkaisemista päätettiin jatkaa. Uutiskirjeestä päätettiin kehittää yhdistyksen viestinnän pääkanava. Vuoden 2006 aikana tehtiin kysely, jolla kartoitettiin jäsenten näkemyksiä yhdistyksen tulevaisuudesta, ydintoiminnoista ja jäsenpalveluista.

Ehkä hieman yllättäenkin jäsenpalveluiden kehittämisen kärkeen nousivat tutustumismatkat kansainvälisiin ja muiden maiden kansallisiin kilpailuihin. Tämä toive toteutettiin jo heti seuraavana vuonna, kun yhdistys järjesti ensimmäisen Skills Experience -matkan WorldSkills Shizuoka 2007 -kilpailuun Japaniin.

Skills Experience -matkoja on järjestetty vuodesta 2007 alkaen jokaiseen WorldSkills-kilpailuun ja vuodesta 2010 lähtien myös

Matkalaukut taksikyödyssä

Maria Atzmon muistelee ensimmäisen Skills Experience -matkan kulttuurisia haasteita:

Saavimme Japaniin avajaispäivänä ja aikataulu oli tietysti kiireinen. Olin varannut 50 hengen ryhmälle bussikuljetuksen lentokentältä hotellin kautta avajaisiin. En kuitenkaan ollut osannut varautua siihen, että busseissa ei ollut lainkaan tavaratilaa. Bussifirma kylä tiesi, että saavumme Euroopasta, mutta heille ei ollut tullut mieleen, että meillä saataisi olla matkatavaraakin mukana. Ihmiset laitettiin bussiin ja laukut seurasivat perässä kahdeksalla taksilla.

EuroSkills-kilpailuihin. Jokaiselle matkalle on osallistunut kymmeniä opetushallinnon ja koulutuksen järjestäjien edustajia. Skills Finlandin toimistonhoitaja Maria Atzmon on toiminut alusta saakka Skills Experience -matkojen vetäjänä. ”Matkat on koettu hyväksi tavaksi verkostoitua myös suomalaisten kesken, kun eri koulutuksen järjestäjien ja ammattiryhmien edustajat tapaavat matkan kuluessa luontevasti toisiaan”, Atzmon kertoo.

Kisahankkeen myötä myös yhdistyksen kansainväliset yhteistyöverkostot vahvistuivat ja suomalaisen asiantuntemuksen arvostus maailmalla kasvoi. Tätä asemaa hyödynnettiin monin eri tavoin.

Ammatillisesta koulutuksesta vastaavat ministerit ja eurooppalaiset työmarkkinajärjestöt 32:sta Euroopan maasta kokoontuivat opetusministeri **Antti Kalliomäen** johdolla Helsingissä 5.12.2006. Kokouksessa hyväksyttiin Helsingin kommuniquea, jossa kiteytettiin ammatillisen koulutuksen tulevat haasteet sekä linjattiin eurooppalaisen yhteistyön tavoitteet ja painopisteet. Suomen aloitteesta asiakirjaan sisällytettiin maininta kansallisten ja kansainvälisten ammattitaitokilpailujen hyödyntämisestä eurooppalaisessa yhteistyössä. Tämä oli ensimmäinen kerta kun EU-tason asiakirjassa nostettiin ammattitaitokilpailut yhdeksi yhteistyön muodoksi ja keinoksi saavuttaa yhteiset tavoitteet.

YHDISTYS JUHLII 15-VUOTISTA TAIVALTAAN

Vuonna 2008 yhdistys juhlisti perustamisen 15-vuotispäivää. Gaalajuhla järjestettiin 19.11.2008 Helsingissä, Hilton Kalastajatorpan Pyöreässä Salissa. Juhlaan osallistui 233 vierasta, jotka edustivat Skills Finland ry:n hallitustahoja, yhteisö- ja henkilöjäseniä sekä muita yhteistyökumppaneita vuosien varrelta. Yhdistyksen perustajajäseniä paikalla oli kahdeksan.

Nuoret osaajat olivat keskeisessä roolissa juhlan valmisteluissa ja toteutuksessa. Jälkikiruokakakun näyttävät sokerikoristeet oli suunnitellut ja toteuttanut WorldSkills Shizuoka 2007 -kilpailun kondiittorilajin kilpailija **Mikko Hietala**. Kakun tarjoili pääpöytään **Miia Sironen**, ravintolapalve-

Skills Finlandin toimistonhoitaja Maria Atzmon (kuvassa keskellä) on toiminut alusta saakka Skills Experience -matkojen vetäjänä. Kuva on vuoden 2012 EuroSkills-kilpailusta.

lulajin maailmanmestari samalta vuodelta. Ammattiopisto Keudan opiskelijat vastasivat juhlatilan kukkasomisteista, Salpauksen sirkusopiskelijat ohjelmasta ja Oulunkylän pop- ja jazz-opiston opiskelijat musiikista. Helsingin palvelualojen oppilaitoksen vaatetusalan opiskelijat kokosivat näyttelyn maajoukkueiden edustusasuista. Airueina juhlasalissa toimivat entiset WorldSkills- ja EuroSkills-kilpailijat.

STRATEGIATYÖ KÄYNNISTYY

Hallitus käynnisti vuonna 2009 yhdistyksen tulevaisuuden toimintaa koskevan strategiatyön. Tavoitteeksi asetettiin toiminnan syventäminen ja sen laadun parantaminen sekä yhteistyön ja saavutettujen tulosten hyödyntämisen tehostaminen. Strategiakeskustelua käytiin myös yhdistyksen laivaseminaarissa yhdessä jäsenten ja sidosryhmien edustajien kanssa.

Shizuokan ravintolapalvelulajin kultamitalisti Miia Sironen tarjoili juhlassa. Mikko Hietalan liekkiä kuvaava sokerityö oli juhlaillan symboli.

Juhlan pääpuhuja oli ministeri Christoffer Taxell.

Gaalajuhlassa oli esillä edustusasuja vuosien varrelta.

Varsinaisessa kokouksessa 30.9.2010 hyväksyttiin yhdistykselle motto, missio, visio ja arvot.

Motto:

Skills Finland ry – ammattiosaamisen asialla

Visio:

Maailman parhaan ammattiosaamisen rakentaja.

Missio:

Edistämme ammattiosaamista ja sen arvostusta, haastamme kasvuun ja huippuosaamiseen.

Arvot:

Haastamme itsemme ja sidosryhmämme toimimaan avoimesti, reilusti, viisaasti, osaamisesta iloiten ja taitavasti.

Keskeisiksi hallinnon kehittämisen periaatteiksi määritettiin avoimuus, tasapuolisuus, tehokkuus, innovatiivisuus, verkostoituminen ja sitoutuminen. Hallinnon kehittämiseksi asetettiin tammikuussa 2011 hallituksen työryhmä, jonka puheenjohtajaksi nimettiin Timo Lankinen, varapuheenjohtajaksi Seija Rasku ja jäseniksi Johan Hakkala, Mirja Hannula, Päivi Koppanen ja Lena Öhman. Sihteerinä toimi Eija Alhojärvi. Työryhmän tuli arvioida hallinnon toimintaa ja esittää kehittämisehdotuksia.

Työryhmä totesi loppuraportissaan, että hallinnon kehittäminen edellyttää muutoksia yh-

Opetusneuvos Seija Rasku on ollut opetus- ja kulttuuriministeriön edustajana Skills Finlandin hallituksessa vuodesta 2009 alkaen, varapuheenjohtajana 2009–2012 ja puheenjohtaja vuodesta 2012 alkaen.

distyksen sääntöihin, hallinnollisiin ohjeisiin ja kokouskäytäntöihin. Kehittämistoimista keskeisimmiksi nähtiin yhdistyksen hallinnollisten ohjeiden täsmentäminen erityisesti työnjakoa ja vastuita koskevilta osilta sekä sääntömuutokset, joissa täsmennetään hallituksen kokoonpano ja määritellään työvaliokunnan rooli. Kehittämistoimet hyväksyttiin yhdistyksen varsinaisessa kokouksessa syyskuussa.

Yhdistyksen pitkäaikainen puheenjohtaja Timo Lankinen siirtyi loppuvuodesta 2011 Opetushallituksesta valtioneuvoston kanslian alivaltiosihteeriksi. Muuttuneiden työtehtäviensä myötä Lankinen luopui ammattitaitokilpailuihin liit-

tyvistä luottamustoimistaan. Niinpä hän vuoden 2012 alusta erosi sekä Skills Finlandin hallituksesta että WorldSkills International -järjestön hallituksesta, jonne hänet oli valittu vuonna 2010. Skills Finlandin hallituksen uudeksi puheenjohtajaksi valittiin opetusneuvos Seija Rasku opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Varapuheenjohtajana toimi vuonna 2012 Kiipulan ammattiopiston rehtori Markku Aunola ja vuodesta 2013 lähtien Opetushallituksen pääjohtaja Aulis Pitkälä.

Hyvin alkanutta strategiatyötä jatkettiin uuden puheenjohtajiston johdolla. Vuonna 2012 hyväksyttiin Skills Finland 2020 – strategiset linjaukset. Siinä määritettiin yhdistyksen toiminnalle neljä strategista painopistealuetta: kilpailutoiminnasta poweria – oman osaamisensa kehittäminen on kaikkien oikeus, kestävä taloudellinen pohja edellytyksenä pitkäjänteiselle toiminnalle, voimaa ja vaikuttavuutta yhteistyöllä sekä laadulla maailman osaavimmaksi kansaksi. Vuoden 2013 aikana oli vuorossa tahotilojen määrittäminen ydintoiminnoille.

Alkuvuodesta 2011 yhdistykselle alettiin etsiä uusia toimitiloja epätarkoituksenmukaisiksi käyneiden RKL:n tilojen tilalle. ”Erilaisia tiloja käytiin katsastamassa lukuisia, mutta sopivaa ei vain tuntunut löytyvän. Tilaa oli joko liian vähän tai liian paljon tai sitten huoneita turhan paljon tai riittämättömästi. Joistakin tarjolla olevista tiloista puuttui neuvotteluhuone tai varastotila. Jotkut tilat olivat epätoivoisten liikenneyhteyksien takana. Kun sopiva löytyi, oli hintapyyntö liian

Skills Finland ry:n puheenjohtajat

1993	Esko Lankila
1994–2000	Vilho Hirvi
2000–2012	Timo Lankinen
2012–	Seija Rasku

Skills Finland ry:n varapuheenjohtajat

1993–1999	Kari Purhonen
2000–2002	Jukka Sarjala
2003–2004	Pekka Ahmavaara
2005–2008	Kirsi Lindroos
2009–2011	Seija Rasku
2012	Markku Aunola
2013–	Aulis Pitkälä

korkea. Joissakin tapauksissa tilaa ei haluttu vuokrata yhdistykselle, joka ei ole ALV-velvollinen”, muistelee Eija Alhojärvi. Lopulta kuitenkin erinomaisesti kaikki yhdistyksen tarpeet täyttävä tila löytyi ja heinäkuussa 2011 päästiin muuttamaan Simonkadulle Sjuksköterskeföreningen i Finland -järjestön vuokralaiseksi.

Taitajasta kasvaa ammatillisen koulutuksen suur tapahtuma

Taitaja-kilpailusta on vuosien saatossa rakennettu todellinen ammatillisen koulutuksen suur tapahtuma ja yhdistyksen toiminnan lipupulaiva. Taitaja tuo ammatilliselle koulutukselle positiivista näkyvyyttä. Se toimii eri alojen ammattilaisten kohtaamispaikkana ja eri alojen ammattien ja koulutuksen näyteikkunana nuorille ja heidän vanhemmilleen.

Myös Taitajan alueelliset vaikutukset ovat ilmeiset, ja tästä syystä Taitaja kiinnostaa koulutuksen järjestäjiä. ”Minun aikanani Taitaja-järjestämisoikeuksia on lähes joka vuosi hakenut useampi kuin yksi koulutuksen järjestäjä”, kertoo Eija Alhojärvi.

Kasvava kiinnostus Taitajaa kohtaan aiheuttaa myös omat haasteensa. Tapahtuma on jo vuosia ollut niin suuri, että ainoastaan suurimmista kaupungeista löytyy sen järjestämiseen tarvittavat tilat ja majoituskapasiteetti. Tapahtuman kasvaessa myös budjetit kasvavat. Yksi suurimmista haasteista onkin kestävän pohjan löytäminen tapahtuman taloudelle ja kasvulle.

Yhtenä ratkaisuna on nähty semifinaalijärjestelmän kehittäminen. Yhdistyksen puheenjohtaja Timo Lankinen arvioi vuonna 2008, että itse Taitaja-tapahtuma oli Espoossa jo saavutta-

nut maksimikokonsa. ”Tästä syystä jatkossa on keskityttävä erityisesti semifinaalijärjestelmän kehittämiseen. Näin kilpailutoimintaan ja samalla ammatillisen koulutuksen kehittämiseen saadaan sitoutettua yhä useampia oppilaitoksia”, Lankinen totesi.

Ensimmäiset Taitaja-kilpailut oli organisoitu seitsemän aluekilpailun varaan. Aluekarsinnoista siirryttiin lajikohtaisiin koulukarsintoihin ja semifinaaleihin siinä vaiheessa, kun yhdistys otti vastuun Taitajan järjestämisestä. Järjestettyjen semifinaalien ja niiden osanottajien määrä on vuosi vuodelta kasvanut. Vuoden 2001 Lahden kisojen jälkeen semifinaalien kehittämiseen panostettiin erityisesti, ja jo kahta vuotta myöhemmin Jyväskylässä semifinaalit pystyttiin järjestämään 26 lajissa. Vuonna 2013 semifinalistien määrä oli 1940.

Samanaikaisesti määrällisen kehittämisen kanssa paneuduttiin myös semifinaalijärjestelmän laadulliseen kehittämiseen. Taitajan kehittämiseksi käydään jatkuvasti vuoropuhelua Skills Finlandin ja muiden toimijoiden välillä. Sauli Jaara, Taitaja2010-kilpailujohtaja Oulun seudun ammattiopistosta laati selvityksen ja kokosi kehittämistarpeet Taitaja-semifinaalijärjestelmän laajentamiseksi, kehittämiseksi

Koulutuksen järjestäjät kilpailevat Taitajan järjestämisoikeuksista

Skills Finlandin toiminnanjohtajana vuosina 2000–2002 toiminut Juhani Honka muistaa järjestelyoikeuksista syntyneen kilpailua jo 2000-luvun alussa. ”Imatran ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä järjesti Taitaja-kilpailun vuonna 2002. Kahden vuoden päästä järjestettävästä tapahtumasta käytiin kovaa kädenväntöä. Järjestäjän nimi oli tarkoitus julkistaa Imatralla. Yksi hakijoista oli Seinäjoki. Kun olimme lähdössä Imatralla, puhelin soi. Siellä oli seinäjokelainen henkilö, joka kysyi, että miten me seinäjokelaiset oikein pärjätään tässä kisassa. Pyöritellessäni vastaustani ja koettaessani välttää sanomasta mielipidettäni suuntaan tai toiseen, tämä seinäjokelainen vaikuttaja tokaisi: No sano edes sen verran, että tullaanko me ruusupuskan vai pesäpallomailan kanssa sinne Imatralle?”

Seinäjoen ammattioppilaitoksen kuntayhtymä sai järjestettäväkseen vuoden 2004 Taitaja-tapahtuman, eikä pesäpallomailaa tarvittu.

ja hyödyntämiseksi. Jaara luovutti raporttinsa Skills Finlandille helmikuussa 2011. Raportissa ja muissa yhteyksissä nousseita kehittämistarpeita olivat muun muassa semifinaalien hyödyntäminen opetuksessa ja sen kehittämisessä sekä finaalikilpailijoiden määrän sitominen semifinaaliosallistujien määrään.

HELSINGIN KOKEMUKSIA HYÖDYNNETÄÄN TAMPEREELLA VUONNA 2006

Lihatuotteiden valmistus on ollut kilpailulajina Taitajassa vuosina 2004–2006. Kuva on otettu vuonna 2006 Tampereella.

Tampere sai kunnian järjestää ensimmäiset Helsingin MM-kisojen jälkeisen ajan Taitaja-kilpailut. Osa toimijoista oli ollut mukana myös Helsingin kisojen järjestelyissä, joten sieltä saatuja oppeja saatettiin tuoreeltaan hyödyntää kansallisessa kilpailussa.

Vuoden 2006 Taitaja-tapahtuma järjestettiin Tampereen messukeskuksessa tammikuussa. Päävastuullisena järjestäjänä toimi Tampereen

kaupungin ylläpitämä Tampereen ammattiopisto yhdessä Pirkanmaan Taitokeskuksen ja Tampereen Aikuiskoulutuskeskuksen kanssa.

Tampereella vietiin eteenpäin erityisesti laji-alueiden yhtenäisyyttä, selkeyttä ja suunnittelua sekä yritys yhteistyökumppanien näkyvyyttä. Rekrypiste, jonka tarkoituksena oli saattaa yhteen nuoret työtä hakevat ja eri alojen yritykset, toteutettiin ensimmäistä kertaa. Aiemmin testikäytössä ollut CIS-pistelaskujärjestelmä otettiin virallisesti käyttöön ja Abilympics-lajeja toteutettiin ensimmäisen kerran näytöslajeina.

*Koneasennus ja kunnossapito -laji
Taitaja2013-tapahtumassa Joensuussa.*

Vuoden 2006 aikana Ylen aamu-tv lähetti Taitaja-ohjelmasarjaa, jossa esitettiin kustakin Taitaja 2006 -kilpailun voittajasta tai toiseksi sijoit-

*Painotuotteen suunnittelu on ollut kilpailulajina ensimmäisen kerran vuonna 2000 ja sen jälkeen vuodesta 2004 lähtien kaikissa Taitaja-kilpailuissa.
Kuva on otettu vuonna 2007 Joensuussa.*

tuneesta 5–8 minuuttia kestänyt henkilökuva. Tavoitteena oli esitellä eri alojen ammatteja ja niihin johtavaa koulutusta. Vuoden aikana esiteltiin yhteensä 40 ammattia.

VIKSIEN 2007 JA 2013 KILPAILUT MARKKINOIVAT POHJOISKARJALAISTA OSAAMISTA

Taitaja-tapahtuma järjestettiin Joensuu Areenalla ja sen viereisessä jäähallissa vuonna 2007 ja toisen kerran vuonna 2013. Ensimmäinen tapahtuma ajoittui tammikuun pakkupakkasille ja toinen toukokuun helteille. Lämpötilaero näiden kahden tapahtuman välillä oli yli 40 astetta! Vuoden 2013 ajankohdasta mahdollisti tapahtuman levittäytymisen myös ulkoalueille. Vastuullisena järjestäjänä molemmilla kerroilla oli Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä (PKKY). Vuoden 2013 kävijämäärätavoitteeksi asetettiin 35 000, mikä vastasi edellisten kisojen kävijämäärää. Tavoite ylittyi, kävijöitä oli 37 600.

PKKY toimi kummallakin kerralla tiiviissä yhteistyössä alueen elinkeinoelämän kanssa ja sen tapahtumalle asettamat omat tavoitteet liittyivät pitkälti pohjoiskarjalaisen osaamisen valtakunnalliseen markkinointiin. PKKY:n johtaja **Ilkka Pirskanen** totesi vuoden 2007 tapahtuman jälkeen, että hankkeen avulla haluttiin tuoda esille maakunnan vahvuuksia ja pohjoiskarjalaista yritysosaamista. ”Samalla markkinoitiin alueen ammatillista koulutusosaamista valtakunnan tasolla koko hankkeen ajan, ennen tapahtumaa ja tapahtuman aikana”, hän kertoo.

Anne Karppinen toimi kilpailujohtajana kummassakin kilpailussa. Hän pohti Taitaja2013-loppuraportissa tapahtuman merkitystä seuraavasti.

Taitaja-tapahtuma on poikkeuksellinen; siinä on niin monta ulottuvuutta, että se on tuotteena vertaansa vailla. Se on opeuksen laadun kehittämisen työkalu, verkostoitumistilaisuus, rekrytointitapahtuma, markkinointitapahtuma, tiedonvälittäjä, keskustelufoorumi, heittäytymisen ja itsensä likoon laittamisen areena, kasvamisen mahdollistaja ja niin, myös kilpailu.

Tapahtuman sloganiksi valittiin Osaamisen iloa! Kun slogania mietittiin, oli mediassa poikkeuksellisen paljon ikäviä uutisia. Työelämän uutiset keskittyivät teemoihin; irtisanomiset, työuupumiset, eläkeiän nosto negatiivisessa sävyssä, työpaikkakiusaamiset jne. Tuntui, että

Pelottava pakkanen

Oman erityisen haasteensa Joensuussa vuonna 2007 aiheutti lähes 30 asteen pakkanen. Ulkomaisille, ympäri maailmaa tulleille vieraille piti heti alkajaisiksi hankkia pipoja, lapasia ja lämpimiä takkeja. Eija Alhojärvi muistelee ihmetelleensä singaporelaisen vieraan outoa käytöstä. ”Tämä henkilö juoksi aina vauhdilla autosta sisätiloihin ja päinvas-toin. Me muut tulimme rauhallisesti perässä. Aikani asiaa ihmeteltyäni rohkenin kysyä syytä tähän juoksemiseen. Selvisi, että Singaporen lämmöstä tulleelle kova pakkanen tuntui oikeasti pelottavalta. Vieraamme käsitys oli, että kova pakkanen tappaa ihmisen lähes silmänräpäyksessä. Rauhoittelin vierastamme, vaikka kyllä hyvin ymmärsin hänen hämmennyksensä. Pohjois-Karjalan jäätävä sää oli välillä liikaa helsinkiläisellekin”, muistelee Alhojärvi.

mediassa ei näkynyt nuoria innostavia asioita juuri ollenkaan. Sen takia, aivan kuin vastaiskuna kaikelle negatiiviselle, halusimme nostaa osaamisen ilon teemaa esille. On hienoa osata ja omata ammatitaitoa. Nuoren kannattaa opiskella ja hankkia ammattitaito ja iloita siitä.

Vuonna 2007, WorldSkills Helsinki 2005 -tapahtuman jälkimainingeissa kansainvälisyys oli Joensuussa jo vahvasti läsnä. Ulkomaisia vieraita oli niin runsaasti, että Skills Finland päätti järjestää heille erityisen seminaarin WorldSkills-toiminnasta ja kilpailutoiminnan hyödyntämisestä. Yhdistys järjesti Joensuussa yhteistyössä WorldSkills International -järjestön kanssa myös CIS-pistelaskukoulutuksen, johon osallistui kymmenen henkilöä seitsemästä eri maasta. Mukana kouluttautumassa olivat myös japanilaiset, seuraavan WorldSkills-kisajärjestäjän edustajat. Yhdistyksen vieraana kisoihin tutustui myös suuri delegaatio Virossa, joka oli juuri edellisenä vuonna liittynyt WorldSkills-järjestön jäseneksi.

Vuonna 2013 PKKY asetti omiksi kansainvälistymistavoitteikseen lähiyhteistyön edistämisen venäläisten yhteistyöoppilaitosten kanssa. Kilpailuissa vieraili useita venäläisiä ryhmiä ja yksi seminaariosio oli omistettu kokonaisuudessaan tälle yhteistyölle.

PKKY on ollut mukana ammattitaitokilpailutoiminnassa nykyvuotoisen kilpailutoiminnan käynnistymisestä, vuodesta 2001 lähtien. PKKY:n oppilaitoksista Taitaja-loppukilpailuihin osallistuu vuosittain 25–30 nuorta. Merkittävintä on kuitenkin se, että joka vuosi saadaan satakunta opiskelijaa osallistumaan jonkinlaiseen karsintakilpailuun. Osallistujamäärä on PKKY:n valtuuston pitkäaikaisen puheenjohtajan **Timo Elon** mukaan pidetty korkealla kuntayhtymän valtuuston päätöksellä: ”Näin toimintapohja on riittävän leveä, jotta sillä on konkreettista vaikutusta ammatillisen koulutuksen laatuun.”

Koulutuskuntayhtymä on menestynyt Taitaja-kilpailuissa erinomaisesti. Skills Finland on vuodesta 2009 lähtien tilastoinut koulutuksen järjestäjien menestymistä Taitaja-kilpailuissa. PKKY on kisamenestyksellä arvioiden ollut joka vuosi kolmen parhaan joukossa. Pohjois-Karjalassa tullaan jatkossakin panostamaan ammatilliseen koulutukseen. Pirskasen mukaan kilpailutoiminta on siinä työssä hyvä työkalu: ”Hoidamme koulutuksen sillä tavalla, että hyvälaatuisen ja riittävän työvoiman saatavuus pysyy kilpailuetuna tämän alueen työnantajille.”

Osana Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittamaa HuvaKarjala-hanketta toteutettiin vaikuttavuusarviointi vuonna 2007. Arvioinnin mukaan kilpailutoiminnan koettiin kehittäneen perusopetusta modernimpaan ja työelämälähtöisempään suuntaan. Opiskelijat olivat päässeet oppimaan tuotannollis-tekniisten taitojen lisäksi monia työn suunnitteluun ja organisointiin, itsenäiseen päätöksentekoon ja sosiaalisiin taitoihin liittyviä asioita. Opiskelijoiden ammatillinen itsetunto oli vahvistunut, ja heidän katsottiin sopivan aiempaa varmemmin työssäoppimispaikkoihin ja työmarkkinoille.

Opettajat kokivat kehittyneensä ammatillisesti ja pedagogisesti päästyään vuorovaikutukseen toisten oppilaitosten edustajien ja alan työelämän kanssa. Saadut vaikutteet oli innokkaasti tuotu opetustilanteisiin. Ryhmä- ja tiimityöskentely oli vahvistunut.

Viiden tähden majoitus Joensuusta

WorldSkills International -järjestö myönsi vuonna 2012 Yhdistyneille arabiemiirikunnille vuoden 2017 WorldSkills-kilpailujen järjestämisoikeudet. Arabiemiirikuntien delegaatio, teknisen delegaatin Ali al Marzouqin johdolla, oli päättänyt tulla tutustumismatkalle Joensuun Taitaja2013-kilpailuun. Matkaa valmisteltaessa kysymyksiä ja toiveita lähetettiin puolin ja toisin. Yksi mieleenpainuvimmista – ja eniten töitä teettäneistä – oli vieraiden toive varata heille sviitti kisapaikka lähimpänä olevasta viiden tähden hotellista. Aika monta viestiä tarvittiin selvittämään, että Suomen ainoa viiden tähden hotelli on Helsingissä, eikä se todellakaan ole kovin lähellä kisapaikkaa. Lopulta ongelma ratkesi siten, että Pohjois-Karjalan patriarkka Yrjö Laakosen vierastalo vuokrattiin delegaation käyttöön. Henkilökuntana vierastalossa toimivat Pohjois-Karjalan ammattiopiston opiskelijat. Vieraat olivat pohjoiskarjalaiseen vieraanvaraisuuteen tyytyväisiä.

KOLMEN KOULUTUKSENJÄRJESTÄJÄN YHTEISTYÖ ESPOOSSA VUONNA 2008 AINUTLAATUISTA

Vuosi 2008 toi Taitajan kahdeksan vuoden tauon jälkeen taas pääkaupunkiseudulle. Tapahtuma levittäytyi Tapiolaan ja sen ympäristöön ja aina Helsinkiin, Narinkkatorille ja Kolmen Sepän aukiolle saakka. Järjestäjinä toimivat kolme pääkaupunkiseudun koulutuksen järjestäjää: Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia, Länsi-Uudenmaan ammattikoulutuskuntayhtymä Luaky ja Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keuda.

Ammatillisen koulutuksen suur tapahtuma piti sisällään sekä Taitaja2008-tapahtuman että samanaikaisesti järjestetyt Saku Stars -kulttuurikilpailut. Suur tapahtuma oli yksi Espoon 550-vuotisjuhlavuoden tapahtumista, mikä antoi sille lisänäkyvyyttä tapahtumien yhteisessä markkinoinnissa. Suur tapahtuman tilaisuuksiin osallistui yhteensä lähes 100 000 kävijää.

Kolmen kuntayhtymän yhteistyö Taitaja-tapahtuman järjestelyissä tässä mittakaavassa ja kunkin järjestäjän yhtäläisellä panostuksella oli ainutlaatuista. Lajijärjestelyvastuuta jaettiin kunkin kuntayhtymän vahvuusalueiden mukaisesti. Ohjausryhmänä toimivat kuntayhtymien johtajat **Hannu Heikkilä** (Keuda), **Tapio Siukonen** (Luaky) ja **Sampo Suihko** (Omnia).

Hannu Heikkilän mukaan näillä kolmella koulutuskuntayhtymällä oli jo aiempaa kokemusta

Koskisen ihmeelliset veljekset

Pohjois-Karjalassa, Pyhäselän Suhmuran kylässä syntynyt Koskisten veljessarja on menestynyt uskottoman hyvin ammattitaitokilpailuissa sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Yhdestätoista lapsesta peräti viisi on osallistunut kilpailuihin 2000-luvulla.

Vuonna 1985 syntynyt **Henri Koskinen** voitti Taitaja-kilpailuissa vuonna 2004 putkiasennuksen Suomen mestaruuden. Seuraavana vuonna Henri pokkasi Islannissa PM-hopeaa. Helsingin WorldSkills-kisoissa hänen kaulaansa ripustettiin vielä kultamitali. **Teuvo Koskinen** (s. 1988) kilpaili kirvesmies-lajissa vuoden 2006 Taitaja-kilpailuissa sijoittuen kolmanneksi.

Kai (s. 1990) ja **Samu** (s. 1991) **Koskinen** opiskelivat molemmat keväällä 2009 Pohjois-Karjalan ammattiopistossa levyseppähitsaajiksi. Kai valmistui samana keväänä, mutta Samulla oli vielä yksi vuosi jäljellä. Kumpikin osallistui levy ja hitsaus -lajiin Vaasan Taitaja-kilpailussa 2009 hienoin tuloksin: Kai voitti kultamitalin ja Samu nappasi pronssia. Vuonna 2011 Kai edusti Suomea Lontoon WorldSkills-kilpailussa lajinaan teräsrakennetyöt.

Joel Koskinen (s. 1995) on osallistunut Taitajaan viimeisimpänä. Hän voitti putkiasennuksen SM-kultaa Joensuun Taitajassa vuonna 2013.

Veljessarjan isä **Jari Koskinen** kertoo, että perheessä ovat kaikki ammattikouluikään ehtineet

sisarukset valinneet ammatillisen koulutuksen lukuun ottamatta vanhinta poikaa, josta on tullut fyysikko. *”Heitä ei ole painostettu valintoihinsa millään tavalla.”*

Henrin ammatinvalintaan vaikutti isän työ. Jari työskenteli putki- ja öljypoltinasentajana liki 30 vuotta samassa firmassa. Kun isälle sattui päivystysvuoro, poika lähti jo *”vaahotsammuttimen kokoisena”* isänsä mukaan työmaalle. *”Ajattelin lähteä opiskelemaan putkiasentajaksi, kun isän ei ollut tarvinnut olla uransa aikana päiväkään tööttömänä”*, Henri tuumaa.

OPETTAJA KANNUSTAA KÄDENTAITOAMMATTEIHIN

Peruskoulussa Koskisen veljeksillä oli opettajana **Veli-Matti Nuora**, joka osasi oikealla tavalla ruokkia poikien mielikuvitusta ja koikeilunhalua. Henri kertoo, kuinka opettajan oma harrastus, kilpaveneily, oli tehnyt häneen vaikutuksen. *”Hän näytti seiskaluokalla meille kuvia erilaisista veneistä, joita koulussa oli aikoinaan tehty. Ja kertoi meille harrastuksestaan aika legendaarisia juttuja.”*

Henri lähti rakentamaan puuvenettä kahdeksannella luokalla ja sai sen yhdeksännellä luokalla valmiiksi. Sama opettaja sai Teuvo Koskisen rakentamaan jollan. *”Kain tullessa samaan ikään hän rakensi koulussa mikroauton.*

Kai (oikealla) ja Samu Koskinen osallistuivat Vaasan Taitaja-kilpailussa vuonna 2009 levy ja hitsaus -lajiin.

Nyt tällä hetkellä he valmistavat Samun kanssa sellaista putkirunkoautoa, johon tulee Suzukin moottori ja mönkijän kori”, Jari kertoo.

Kai ja Samu myöntävät, että jonkin verran heitä on kannustanut kilpailutoimintaan isoveljiensä esimerkki. Kai kertoo Henrin antaneen heille kummallekin neuvoja kilpailuun valmistautumista varten, mutta toteaa samalla, että *”velipojalta ei kakkoseksi jäädä”*.

Jari Koskinen on kannustanut poikiaan kilpailamiseen. Hän uskoo siitä olevan hyötyä työ-

elämässäkin. Hän kertoo esimerkin pojastaan Teuvosta, joka sijoittui kirvesmies-lajissa kolmanneksi. Heti Taitaja-kilpailun jälkeen Teuvolle tarjoutui kuusi työpaikkaa.

Myös veljessarjan vanhin, **Tuomas** (s. 1982), on päässyt näyttämään osaamistaan kilpailussa. Kyse ei ollut tällä kertaa kuitenkaan Taitaja-kilpailusta, vaan MTV3-kanavalla keväällä 2008 järjestetystä ensimmäisestä Mestarikokki-kisasta. Tuomas voitti kilpailun. Osallistessaan Mestarikokki-kilpailuun hän oli viittä vaille valmis fyysikko. ■

yhteistyöstä. Siltä pohjalta oli helppo lähteä liikkeelle. ”Yhteistyöverkosta loimme jo Helsingin MM-kisojen aikana. Teimme yhteistyötä myös vuoden 2007 ja vuoden 2009 Taitaja-tapahtumien järjestäjien, Joensuun ja Vaasan kanssa. Yhteistyöyritysten osalta pystyimme hyödyntämään Helsingin kisojen aikaisia kontakteja. Toki monet näistä yrityksistä olivat meidän työssäoppimispaikkojamme, jotka tulivat mielellään mukaan.”

Espoossa toteutui jälleen yksi Skills Finlandin asettama tavoite: tapahtuma järjestettiin ensimmäistä kertaa täysin kaksikielisenä. Yhdistys oli aloittanut ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen jo vuonna 2003, jolloin julkaistiin Taitaja-kilpailusäännöt ruotsiksi, perustettiin ruotsinkieliset verkkosivut ja laadittiin ruotsinkielistä esittelymateriaalia. Korvaamatonta apua mittavaan työhön Espoossa saatiin Vaasan Taitaja2009-ryhmältä sekä Västra Nylands Yrkesskolanista. Tehty työ tuotti tulosta, finaalikilpailijoista ruotsinkielisiä oli 11.

TAITAJA LÄNNESSÄ, POHJOISESSA JA IDÄSSÄ – JÄRJESTELYVASTUUT VAASALLA, OULULLA JA KUOPIOLLA

Skills Finlandin tavoitteena on järjestää Taitaja eri vuosina aina eri puolilla maata, jotta tapahtumaa ja sen myötä ammatillista koulutusta voidaan tehdä tunnetuksi kaikkialla Suomessa. Hyvin Taitaja onkin levittäytynyt ympäri maan. Vuosina 2009–2011 Taitaja

Kivityöläjin kilpailija Sakari Hartikainen voitti Taitajien Taitaja -tittelin 2008 ja sai vuodeksi käyttöönsä tuliterän auton.

Taitaja 2008 järjestettiin Otaniemessä ja Tapiolassa. Vasemmalta kilpailupäällikkö Ari Toivonen, projektipäällikkö Heli Stolt, kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Markku Sistonen sekä järjestelyistä vastanneiden kuntayhtymien johtajat Sampo Suihko (Omnia), Tapio Suihkonen (Luaky) ja Hannu Heikkilä (Keuda).

Otteita pääministeri Matti Vanhasen puheesta Espoon suur tapahtumassa

”Suomen korkean teknologian ytimessä järjestettävä kilpailu osoittaa, että koulutukseen liitettävä sana ‘huippu’ ei koske pelkästään korkeakouluja. Tänäpä se liittyy entistä tiukemmin myös ammatilliseen osaamiseen ja ammatityön tekemiseen. Oman osaamisen ja työn arvostus ja koulutukseen hakeutuessa on tärkeää. Arvostuksen ja innostuksen tulisi olla sitä luokkaa, että keskeyttäminen ei ole (se houkuttelevampi) vaihtoehto.

Juuri täällä Espoon Suur tapahtumassa kokoonnutaan osaamisen ja hyvän motivaation äärelle. Tämä on oikea paikka muuttaa konkreettiseksi teoiksi ja tuotteiksi kaikki se osaaminen, innovatiivisuus ja koulutus, jota laadukas suomalainen koulutusjärjestelmä tuottaa.”

Espoon suur tapahtuma lukuina

Henkilökoulutuspäivät:

- Taitaja-lajivastaavat, 484 päivää, ulkopuoliset kouluttajat
- Johtoryhmät, 175 päivää, ulkopuoliset kouluttajat
- Lisäksi tapahtumaorganisaation itse järjestämät koulutuspäivät

Omien opiskelijoiden suoritukset:

- Ammatillisia opintoja 750 ov
- Vapaasti valittavia opintoja 200 ov
- Ammattiosaamisen näyttöjä 30 ov
- Työssäoppimista 175 ov
- Lopputöitä 25 ov

vieraili lännessä, pohjoisessa ja idässä: tapahtumapaikat olivat Vaasa, Oulu ja Kuopio.

Vuoden 2009 Vaasan Botnia-hallissa järjestetystä tapahtumasta vastasivat yhteistyössä Vaasan kaupunki/Vaasan ammattiopisto ja Svenska Österbottens Förbund för utbildning och kultur/Yrkesakademin i Österbotten.

Tapahtuman projektipäällikön **Iiro Suksen** mukaan Vaasan kilpailu osoitti sen, että myös pienemmät koulutuksen järjestäjät voivat ottaa vastuulleen Taitajan järjestämisen:

Taitaja2009:stä tuli menestystarina. Kävijätavoite, 35 000, ylitettiin huimasti. Vaasan ammattiopisto ja Yrkesakademin i Österbotten yhdessä olivat pienin tähänastisista Taitaja-järjestäjistä. Se todistaa paitsi organisaatioiden vahvuutta myös sen, että Taitajan voivat järjestää myös pienemmät organisaatiot, joilla on vähäisemmät resurssit. Uskomme ja toivomme, että Taitaja2009 voi inspiroida ja toimia esikuvana muille oppilaitoksille mahdollisuuksien hyödyntämisestä ja haasteisiin vastaamisesta.

Espoossa edellisenä vuonna aloitettu tapahtuman kaksikielisyys sai luontevan jatkoon. Tapahtuma oli aidosti kaksikielinen aina järjestelyistä toteutukseen saakka.

Skills Finlandin toteuttaman ja Yksityisyrittäjäin Säätiön rahoittaman ”Yrittäjyyden edistäminen ammattitaitokilpailutoiminnan avulla”

Kokkilajin kilpailijat Vaasassa 2009.

-hankkeen työn tuloksena yrittäjyys saatiin Vaasassa ensimmäistä kertaa mukaan näytöslajiksi. Loppukilpailussa oli mukana viisi kolmihenkiä joukkuetta. Kilpailijat perustivat ideoidensa tuloksena kuvitteellisen yrityksen

Viherrakentaminen Taitaja2010 -tapahtumassa Oulussa.

kilpailun ajaksi. Tehtävillä testattiin ryhmien todellisia markkinointi- ja myyntikykyjä. Lisäksi toimintatehtävissä testattiin keskittymistä, yhdessä tekemistä, luottamusta ja esiintymistaitoja. Yrityselämän edustajat alustivat osan kilpailutehtävistä ja olivat mukana tuomaristossa.

Metsäkoneen käyttö -laji Kuopiossa 2011.

Toinen merkittävä uutuus Vaasassa oli Kato & Koe -pisteet. Lajivastaavia oli kevästä 2008 alkaen innostettu järjestämään vierailijoille suunnattua oheisohjelmaa. Tavoitteena oli lisätä Taitaja-kisojen kokemuksellisuutta ja varmistaa, että lajialueilla tapahtuu koko ajan jotain mielenkiintoista, vaikka kilpailijat olisivat tauolla. Oheisohjelmaa mainostettiin Kato & Koe -kyltein sekä infolapuvin. Kato & Koe -piste järjestettiin 26 lajissa ja palaute toiminnasta oli erittäin positiivista. Kato & Koe -toiminta jatkui seuraavana vuonna Oulussa nimellä Kato ja Kokkeile.

Oulussa vuonna 2010 järjestetty Taitaja-kilpailu oli jälleen yleisömenestys: vierailijoita oli kolmen päivän aikana yli 51 000. Järjes-

telyistä vastasi Oulun seudun ammattiopisto. Tapahtuman erityisteemoina olivat yrittäjyys ja kansainvälisyys.

Haasteen kansainvälisyyden toteutumiseksi aiheutti islantilaisen Eyjafjallajökull-tulivuoren purkaus, jonka voimakkain vaihe ajoittui huhtikuulle. Purkauksen aiheuttaman tuhkapilven johdosta ilmatila ja lentokentät suljettiin kokonaan tai osittain useiksi päiviksi lähes kaikissa Euroopassa. Suomessa ilmatila suljettiin torstaina 15. huhtikuuta. Lentokielto kesti viikon verran ja vaikka se lopulta purettiin ennen Taitajan alkamista, oli epävarma tilanne aiheuttanut sen, että useat kansainväliset vieraat joutuivat perumaan tulonsa Ouluun. Tästä huolimatta vieraskilpai-

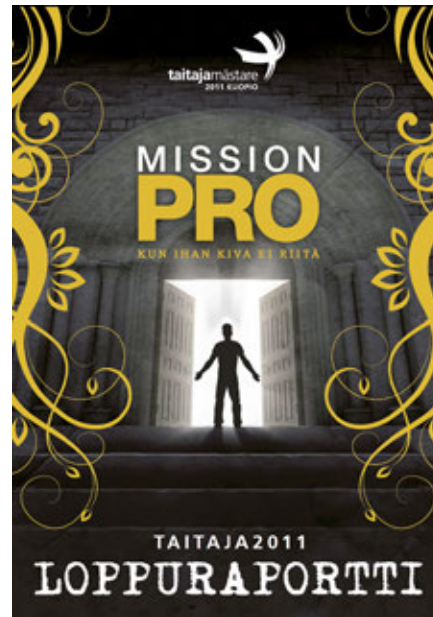
lijoita Oulussa oli kaiken kaikkiaan 29. Hienoa oli, että vieraskilpailijoita oli Taitaja-lajien lisäksi myös TaitajaPLUS-lajeissa ja Taitaja9-kilpailussa.

Vaikka kaksikielisellä alueella ei oltukaan, kaksikielisyyden toteuttamisessa onnistuttiin hyvin. Mittavan kilpailuasiakirjojen käännöstyön mahdollisti Opetushallituksen vuodesta 2006 rahoittama TaitajaMästare på svenska -projekti. Semifinaaleihin osallistui 86 ruotsinkielistä kilpailijaa 27 kilpailulajissa. Kilpailijoiden määrä säilyi lähes samana kuin Vaasan Taitaja-kilpailuissa vuonna 2009.

Edellisen vuoden näytöslajikokemusten perusteella yrittäjyys saatettiin toteuttaa Oulussa ensimmäistä kertaa virallisena kilpailulajina. Opiskelijat kilpailivat kolmen hengen ryhmissä ja perustivat ideoidensa tuloksena kuvitteellisen yrityksen kilpailun ajaksi.

Skills Finlandin yrittäjyystoimikunta oli luonut yrittäjyyden edistämiseksi mallin, johon kuului yrittäjyyslajin lisäksi yrittäjyyden arvioiminen mahdollisimman monessa kilpailulajissa. Taitaja2010-kilpailujen 50 lajista 38:ssä arvioitiin yrittäjyyttä. Lajeissa arviointi kohdistui joko sisäiseen yrittäjyyteen, taloudellisuuteen tai oman tuotteen tai palvelun myymiseen ja asiakassuhteeseen.

Kuopion Taitaja-tapahtuma vuonna 2011 järjestettiin teemalla ”Mission pro – kun ihan kiva ei riitä”. Tapahtuman juuret juontavat aina vuoteen 2005. Tuolloin Savon koulutuskuntayhtymän kutsuvierasjoukon paluumatkalla World-

Skills Helsinki 2005 -tapahtumasta vieraiden toimesta oli lausuttu varsin yksituumainen toive: Taitaja-tapahtuma on saatava Kuopioon. Tämä yhteinen tahtotila konkretisoitui Taitaja2011-tapahtuman järjestämisluvan hakemiseen yhteistyössä Ylä-Savon koulutuskuntayhtymän kanssa keväällä 2008.

Kilpailujohtaja Ilkka T. Kemppaisen mukaan kolmen vuoden järjestelykumppanuus syvensi kahden pohjoissavolaisen koulutuskuntayhtymän yhteistyötä merkittävästi myös muissa asioissa ja tuonee jatkossakin lisäarvoa pohjoissavolaiselle ammatilliselle koulutukselle.

Kuopion kisojen yhtenä teemana oli ”Oikeat valinnat”. Jo tapahtuman ennakkotilaisuuksissa pyrittiin yläkoululaisille kertomaan mahdollisimman laajasti eri ammanteista, jotta oikean valinnan tekeminen heti yläkoulun jälkeen olisi helpompaa.

Oikea valinta -teemalla haluttiin myös vastata niihin haasteisiin, jotka olivat nousseet esille Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n keväällä 2011 julkistamissa henkilöstö- ja koulutustiedustelun tuloksissa. Tiedustelun mukaan joka kolmas yritys oli kohdannut rekrytointivaikeuksia. Eniten niitä esiintyi ammatillisista osaamista vaativissa tehtävissä. Vaikeuksien syyksi mainittiin aiempaa yleisemmin alan heikosta tunnettavuudesta johdettavat ennakkoluulot sekä tietämyksen puute alan tarjoamista työpaikoista.

Tapahtuman suojelija, komissaari **Olli Rehn**, korosti omassa tervehdyksessään osaamisen merkitystä paitsi Suomelle, myös koko Euroopalle:

Taitaja2011-kilpailu kuvastaa Suomen ja koko Euroopan kasvun eväitä. Kestävä talouskasvu perustuu osaamiseen. Suomi tarvitseekin tulevaisuudessa entistä enemmän eri alojen taitajia. Kilpailu on hieno osoitus suomalaisesta huippuosamisesta ammatillisilla aloilla. Kilpailu auttaa nuoria ymmärtämään laadukkaan ja osaavan työn merkityksen. Se on myös hyvä mahdollisuus kasvaa ja kehittyä ammatillisesti.

Taitaja2011-kilpailu on monella tavalla linjassa Euroopan unionin tavoitteiden kanssa. Minulle onkin suuri ilo ja kunnia toimia sen suojelijana. Unionin päämääränä on kehittää eurooppalaisten taitoja, erityisesti kasvavilla aloilla. Kyvykkäät

työntekijät ovat avainasemassa talouskriisistä toivuttaessa. Osaamiseen panostaminen ei yksistään riitä. Osaamista pitää myös hyödyntää työmarkkinoilla. Unionin tavoitteena onkin nostaa Euroopan työllisyysaste 75 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. Tämä onnistuu vain, jos koulutus saadaan vastaamaan työelämän tarpeita. Taitaja2011-kilpailu kehittää ansiokkaasti koulutuksen ja työelämän yhteistyötä. Lisäksi se edistää nuorten työllistymistä, johon myös EU tietysti tähtää.

JYVÄSKYLÄ ALOITTAUVAUONNA 2012 UUSINTAKIERROSTEN SARJAN

Jyväskylän ammattiopisto oli ensimmäinen koulutuksen järjestäjä, joka otti toistamiseen vastuulleen ”nykymuotoisen” Taitajan järjestämisen. Vuonna 2012 vastuuta olivat ammattiopiston lisäksi kantamassa Jämsän ammattiopisto ja Jyväskylän aikuisopisto.

Taitaja2012 oli suurin Jyväskylän Paviljongissa siihen mennessä järjestetty yleisötapahtuma. Jyväskylän Messut Oy:n toimitusjohtaja **Leo Potkosen** mukaan kyseessä oli teknisen ympäristön rakentamisen osalta Jyväskylän Paviljongin historian mittavin urakka. Koskaan aikaisemmin ei halleihin ollut rakennettu sellaista määrää erilaisia teknisiä ratkaisuja.

Taitaja2012-kilpailunjohtaja **Esko Junttila** korosti loppuraportissa erityisesti tapahtuman merkitystä oppimisympäristönä.

Taitaja-tapahtumassa toteutui laajasti monipuolinen oppiminen. Taitaja oli oiva oppimisympäristö, loistava projektioppimisen paikka, hyvä esiintymiskoulutuksen antaja ja tehokas verkostoitumisareena. Taitajassa annettiin näyttöjä, tehtiin opintoja ja oliin avoimesti tekemässä työtä tuhansien arvioivien silmäparien kiintopisteessä. Suurtapahtuman toteuttaminen opetustyön lomassa vaati joustavuutta sekä henkilöstöltä että opiskelijoilta. Toisaalta tapahtuma oli piristävää ja mieliin jäävä kokemus arkirutiinien vastapainona.

*Keudan ammattiopiston yrittäjyyslajin joukkue
Matias Kuortti (vas.), Ari Lindström ja Nico Nurminen
Taitaja2012 Jyväskylä -kilpailussa.*

Jyväskylässä toteutettiin siihenastisen Taitaja-historian laajin ja monipuolisin seminaari-ohjelma. Seminaarit vaihtelivat koko päivän kestävästä seminaareista tietoisikumaisiin hankke-esittelyihin ja keskustelutilaisuuksiin. Seminaareissa oli mahdollista piipahtaa kesken kisavierailun joko pidemmän tai lyhyemmän aikaa, oman mielenkiintonsa mukaisesti. Yhteensä seminaarit saavuttivat reilut 600 osallistujaa. Lisäksi eri yhdistykset, verkostoryhmät ja kehittämistyöryhmät järjestivät Taitaja-tapahtuman aikana kymmeniä omia tilaisuuksiaan.

Jo perinteeksi muodostuneen, kisajärjestäjän, CIMOn ja Skills Finlandin yhteistyössä järjestämän kansainvälisen seminaarin aiheena oli tällä kertaa ”Quality and attractiveness of VET”. Seminaarin pääpuhujana oli EU:n komission ammatillisen koulutuksen yksikön varajohtaja **Alison Grabb**. Seminaari saavutti suuren suosion ja keräsi peräti 200 osallistujaa. Sekä seminaarijärjestelyt että kansainvälisistä

vieraista huolehtiminen hoidettiin esimerkillisesti. Muun muassa Latviasta, Kiinasta, Saudi-Arabiasta, Saksasta, Hollannista, Venäjältä ja Puolasta saapui suuria ryhmiä, joille laadittiin opinto-ohjelma koko viikon ajaksi. Kullakin ryhmällä oli oma yhteyshenkilönsä Jyväskylän koulutuskuntayhtymästä ja koordinoinnin hoiti kansainvälisten asioiden päällikkö **Aino Malin**.

Hyvä me! Sotkamon Taitaja9-voittajatiimi riemuitsee Tampereella vuonna 2006.

Taitaja9 jatkaa menestyskulkuaan

Taitaja9-kilpailu oli syntynyt vuonna 2002 nimellä T9 osana kone-, metalli- ja sähköalojen vetovoimahanketta (Komes). Kilpailu saavutti suuren suosion, jo ensimmäisenä vuonna alkukilpailuihin osallistui 2000 koululaista.

Kahden vuoden jälkeen kilpailun järjestämisvastuu siirtyi Skills Finlandille. Siitä lähtien kolmivaiheisen kilpailun päivän kestävä

finaali on toteutettu osana Taitaja-tapahtumaa. Yhdistys lähti kehittämään kilpailua ESR-hankkeen turvin. Rahoitusta hankkeelle myönnettiin vuosina 2003–2007. Projektin tavoitteena oli tutustuttaa peruskoululaisia eri ammatteihin, tukea koululaisten ammatinvalintaa ja lisätä ammatilliseen koulutukseen hakeutuvien nuorten määrää erityisesti haasteellisilla ja vähiten vetovoimaisilla aloilla. Samalla pyrittiin edistämään perus-

koulun, ammatillisen koulutuksen ja työelämän välistä yhteistyötä. Projektin myötä kilpailua laajennettiin alkuperäisten kone-, metalli- ja sähköalojen lisäksi myös muille aloille.

Nykymuotoinen Taitaja9-finaali järjestettiin ensimmäisen kerran Seinäjoen Taitaja-kisojen yhteydessä tammikuussa 2004. Edellisen syksyn aikana karsittiin paikallis- ja aluekarsinnoissa lähes 1300:sta peruskoulun yhdeksäsluokkalaisesta 36 kolmihenkistä joukkuetta finaaliin. Karsintoja järjestäneitä ammatillisia oppilaitoksia oli yli sata. Aktiivisinta toiminta oli Varsinais-Suomessa ja Pirkanmaalla. Aikataulullisesti Taitaja9 noudatti Taitaja-kilpailujen kulkua. Kilpailussa nykyisinkin noudatettava aluejako rakennettiin Suomen partiopiirien mallin mukaisesti.

Vuoden 2003 aikana luotiin Taitaja9-ilme, joka on pääosin säilynyt näihin päiviin saakka. Kilpailun markkinoinnissa käytettiin vuonna 2003 ”Hanki parempaa tekemistä”-kampanjaa. Kampanjamateriaali sisälsi julisteita, staattisia tarroja, näytönsäästäjiä, rintanappeja, mobileita, ilmapalloja, lippunaruja sekä ilmalla täytettäviä jättihanskoja. Markkinointityö tuotti tulosta: seuraavana vuonna osallistujia oli jo 1800.

Taitaja9-kilpailun suosio on vuosien saatossa pysynyt vakaana. Vuonna 2013 osallistujia oli 3513.

Taitaja2011-tapahtumassa opintopolut tunnisti värikkäistä hahmoista.

OPINTOPOLUT TOTEUTETTIIN ENSIMMÄISTÄ KERTAA HELSINGIN KISOISSA

Helsingin Worldskills-kisoihin ideoidut opintopolut saivat alkunsa Sveitsissä. Opintopolukujen pitkäaikainen kehittäjä **Jukka Lerkkanen** muistelee:

Idea syntyi St. Gallenin WorldSkills-kilpailussa vuonna 2003. Ryhmä Jyväskylän ammattikorkeakoulun (JAMK) ammatillisen opettajakorkeakoulun opettajia oli opettajakoulutuspäällikkö Ritva Sopasen johdolla seuraamassa kilpailua ja kiinnitti huomiota siihen, miten sekavasti yleisömasat kilpailussa liikkuvat. Helsingin WorldSkills-kilpailussa 2005 tämä haluttiin hoitaa paremmin. Niin syntyi hanke, jossa Opintopolku-konsepti kehitettiin.

JAMKin työn pohjalta päätettiin käynnistää kouluyhteistyöhanke, jonka tavoitteena oli antaa nuorille tietoa ammateista ja työelämästä, tarjota virikkeitä yritysten ja koulujen väliselle yhteistyölle sekä markkinoida MM-kilpailuja.

Hankkeen tueksi perustettiin ohjausryhmä, johon kuului edustajia tapahtumanjärjestäjien ja JAMKin lisäksi OPH:sta, Taloudellisesta tiedustustoimistosta (TAT), Helsingin kaupungilta ja Helsingin kauppakamarilta. Näin syntyivät reppukonsepti ja opintopolkuprojekti.

Reppukonsepti tarjosi koululaisryhmille valmistellun tukipaketin kilpailujen ja oheistapahtumien seuraamiseen. Konseptin yhteistyökumppaneina olivat Merimaailma Sealife Linnanmäellä, Heureka ja Korkeasaari sekä TAT.

JAMKin ammatillisen opettajakorkeakoulun kehittämän opintopolkukonseptin pedagogisina tavoitteina oli tukea ammattituntemuksen lisääntymistä ja syvenemistä, kehittää ja monipuolistaa uraohjauksen toteuttamista sekä vahvistaa erilaisen oppijan huomioonottamista ohjauksessa. Oppilaiden, opettajien, opinto-ohjaajien ja muiden kiinnostuneiden käyttöön tuotettiin ennakko- ja virikemateriaalia, johon sisältyi muun muassa tehtäviä kilpailu- ja näytöslajien ammateista.

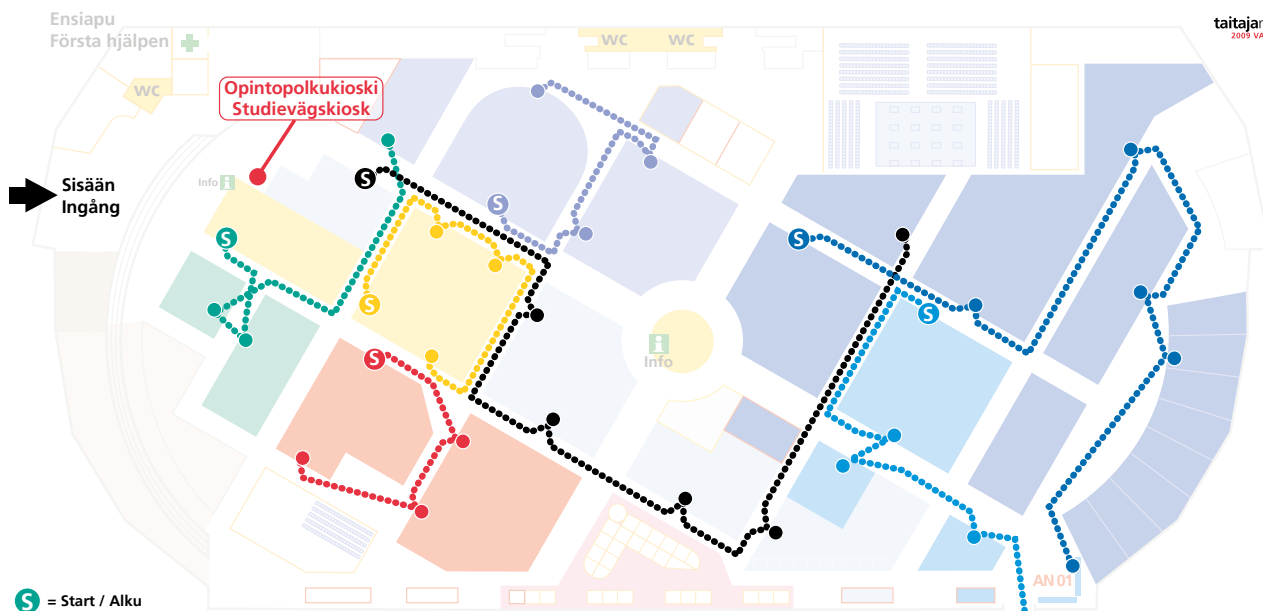
Opintopolkujen toteutus integroitiin Jyväskylässä syksyllä 2004 aloittaneiden opinto-ohjaajaopiskelijoiden, erityisopettajaopiskelijoiden ja kansain-

välisen opettajankoulutusryhmän opintoihin. Kilpailulajien kirjosta muodostettiin viisi teemallista opintopolkua, joista kukin sisälsi neljästä kuuteen ammattialaa. Polulle tulijat saivat käyttöönsä opintopolkukartan, jota seuraamalla kohteet löytyivät. Internetissä saattoi etukäteen tutustua polkuihin liittyneisiin ennakotehtäviin. Kisatapahtuman aikana koulutus- ja uravalintaohjauspalveluja tarjottiin yhteensä 40 000 nuorelle. Kohderyhmänä olivat pääasiassa yhdeksäsluokkalaiset.

*Sini-mustat reput olivat näkyvä osa
WorldSkills Helsinki 2005 -tapahtumaa.*

Kisoihin saapuneita koululaisryhmiä ohjaamaan tarvittiin koulukoordinaattori. Puoli vuotta ennen kisoja tehtävään valittiin **Matti Kauppinen** Merikosken ammatillisesta koulutuskeskuksesta. ”Touhua pyörittämään oli Jyväskylässä koulutettu noin sata opettajaksi ja opinto-ohjaajaksi opiskelutta henkilöä. Selvästi ne opot ja oppilaat, jotka olivat tutustuneet ennakkomateriaaleihin netissä, saivat eniten irti tapahtumasta”, Kauppinen kertoo.

S = Start / Alku

- **Luovapolku:** Painotuotteen suunnittelu, Kukkasideonta, Somistus, Pukuompelu
 - **Formulapolku:** Autonasennus, Autokorinkorjaus, Autonmaalauk, Metsäkoneen käyttö
 - **Datapolku:** Verkkosivujen tuottaminen, Tietojenkäsittely, Tietokoneet ja verkot, CAD-suunnittelu
 - **Hyvinvointipolku:** Puhdistuspalvelu, Hiusmuotoilu, Kauneudenhoito, Lähihoitaja
 - **Ravintolapolku:** Tarjoilija, Suurtaloukokki, Ravintolakokki, Kondiittori
 - **Rakennuspolku:** Putkiasennus, Talonrakennus, Maalaus- ja tapetointiyö, Huonekalupuseppä, Viherrakentaminen, Maanmittaus
 - **Teknopolku:** Elektroniikka, Mekatronikka, Automaatioasennus, Koneistus, Levy- ja hitsaus, Sähköasennus
-
- **Kreativa vägen:** Planering av trycksaker, Blomsterbinderi, Dekoration, Klädsömnad
 - **Formulavägen:** Fordonsmekanik, Bilskadreparation, Billackering, Användning av skogsmaskin
 - **Datavägen:** Produktion av webb-sidor, Databehandling, Datorer och nätverk, CAD-planering
 - **Må Bra vägen:** Rengöringsservice, Frisering, Skönhetsvård, Närvårdare
 - **Restaurangvägen:** Servitör, Kock i storhushäll, Restaurangkock, Konditor
 - **Byggnadsvägen:** Rörläggning, Husbyggnad, Målning och tapetsering, Möbelsnickare, Anläggning av grönområde, Kartläggning
 - **Teknikvägen:** Elektronic, Mekatronik, Automationsteknik, Maskinbearbetning, Plåt och svetsning, Elinstallation

Hyvin toiminutta opintopolkukonseptia yritettiin ”kaupata” seuraaviin, Japanin Shizuokassa pidettyihin WorldSkills-kilpailuihin. Japanilaiset eivät ikävä kyllä innostuneet asiasta.

Opintopolut kuitenkin jäivät elämään Taitajassa ja ne integroitiin osaksi kokonaisvaltaista ohjausta. JAMKilla on edelleen päävastuu polkujen tietopohjan päivittämisestä ja oppaiden koulutuksesta. Skills Finlandin tehtävänä on arvioida ja kehittää polkukonseptia, ja kukin kisajärjestäjä puolestaan soveltaa sitä omien tarpeidensa ja tavoitteidensa mukaisesti.

Esimerkiksi Jyväskylän Taitajassa vuonna 2012 järjestettiin seitsemän yläkoululaisille suunnatun polun lisäksi myös lukiopolku sekä yläkoulujen ja lukioiden henkilöstölle suunnattu VIP-polku. Oppaina poluilla toimivat Jyväskylän ammattiopiston ja lukioiden opiskelijat. Lisäksi kullakin lajialueella oli lajiopas, jonka tehtävänä oli kertoa alan ammasteista ja koulutuksesta sekä kilpailutehtävistä. Polkuvarauksia tehtiin kaiken kaikkiaan 6000 ja puolet Keski-Suomen 8.-luokkalaisista perehtyi ennakkoon tapahtumaan tekemällä opintopolkutehtäviä.

Ensimmäisiä polkuja toteuttamassa ollut Matti Kauppinen pitää opintopolkuja erinomaisena välineenä ja on ilahtunut niiden kehittymisestä ja hyvästä vastaanotosta. Kauppinen pitää kuitenkin tärkeänä, että mukana

olisi myös ala-asteen oppilaita. ”Ala-asteella lapsi on vielä avoin vaikutteille ja tieto jää itämään jonnekin syvemmälle.”

Vaikka japanilaiset eivät poluista innostuneetkaan, ovat ne herättäneet kiinnostusta joissakin muissa maissa. Eija Alhojärvi kertoo, että hollantilaiset ovat kopioineet konseptin omaan käyttöönsä. ”Kun vuonna 2011 vierailin Rotterdamissa Hollannin kansallisissa ammattitaitokilpailuissa, Skills Mastersissa, huomasin ilokseni tutun näköisiä oppaita ryhmineen kilpailualueella. Oppailla oli erityiset t-paidat päällään ja kädessään harjanvarteen kiinnitetty opaskyltti. Idea harjanvarsista oli peräisin Helsingistä. Helsingissä suuri kävijämäärä aiheutti yllättävän ongelman: polkuoppaiden kyltit eivät näkyneet riittävän selvästi ihmismassan keskeltä. Niinpä Matti Kauppinen lähetettiin kesken kaiken rautakauppaan ostamaan harjanvarsia, joihin kyltit kiinnitettiin. Jälkeenpäin Taitaja-tapahtumissa huomio on saavutettu muun muassa erivärisin ilmapalloin sekä erikoisin opashatuin”, kertoo Alhojärvi.

Erityisopiskelijat mukaan kilpailutoimintaan – TaitajaPLUS ja Abilympics käynnistyvät

Ensimmäiset kansainväliset vammaisten ja erityistä tukea tarvitsevien ammattitaitokilpailut järjestettiin vuonna 1981 Tokiossa osana YK:n kansainvälistä vammaisten vuotta. Tämän jälkeen kilpailut on järjestetty yhteensä seitsemän kertaa. Järjestyksessään kolmannet kisat pidettiin Hong Kongissa vuonna 1989. Näiden kisojen yhteydessä perustettiin kilpailuista vastaava organisaatio International Abilympic Federation (IAF), jonka kotipaikaksi tuli Tokio. Kilpailujen tavoitteena on parantaa vammaisten ja erityistä tukea tarvitsevien ammattitaitoa ja asemaa työmarkkinoilla, edistää tietoisuutta vammaisten kyvyistä ja heidän osallistumisestaan sosio-ekonomiseen elämään, edistää kansainvälistä yhteistyötä sekä kiinnittää päättäjien huomiota vammaisten ammattitaidon merkitykseen.

Skills Finland kirjasi vuoden 2005 toimintasuunnitelmaansa tavoitteen Abilympics-toiminnan käynnistämistä: ”Skills Finland liittyy kansainvälisen Abilympics-kisat järjestävän organisaation jäseneksi ja valmistautuu kilpailijoiden lähettämiseen seuraaviin vammaisten ammattitaidon MM-kilpailuihin vuonna 2007.” Yhtenä perusteena toiminnan aloittamiselle oli opetusministeriön vuonna 2004 laatima amma-

tillisen erityisopetuksen toimenpideohjelma, jossa tavoitteeksi asetettiin myös ammatillisen erityisopetuksen osalta koulutuksen vetovoiman ja arvostuksen parantaminen.

Yhteistyö International Abilympic Federation -järjestön (IAF) kanssa käynnistettiin kutsullalla järjestön edustajat tutustumaan WorldSkills Helsinki 2005 -kilpailuihin. IAF:n delegaatiota johti järjestön presidentti **Fumio Kimura**. Elokuussa pitämässään kokouksessa Skills Finlandin hallitus päätti hakea IAF:n jäsenyyttä. Hannu Immonen, Matti Kauppinen ja Eija Alhojärvi vierailivat lokakuussa Japanissa WorldSkills 2007- ja International Abilympics 2007 -organisaatioiden kutsusta. Vierailun aikana tutustuttiin Japanin kansallisiin ammattitaitokilpailuihin sekä käytiin neuvotteluja sekä WorldSkills 2007 -kisaorganisaation että Abilympics 2007 -järjestäjien kanssa. Matkan aikana luovutettiin juhlallisesti jäsenhakemus IAF:lle. Suomen jäsenyys hyväksyttiin 6.12.2005.

Jo vuoden 2005 lopulla käynnistettiin Abilympics-valmistelutyö tavoitteena ensimmäisten suomalaisten kilpailijoiden lähettäminen vuonna 2007 Japanissa pidettäviin kilpailuihin.

Valmistelutyötä tehtiin yhteistyössä ammatillisten erityisoppilaitosten ja Hämeen ammattikorkeakoulun AKVA-projektin kanssa. Hankkeen tavoitteena on paitsi selvittää halukkuutta ja mahdollisuuksia osallistua vuoden 2007 Abilympics-kisoihin, myös kartoittaa ammattitaitokilpailutoiminnan mahdollisuudet yleisesti ammatillisen erityisopetuksen kehittämisessä ja tunnetuksi tekemisessä sekä käynnistää erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden kansallinen kilpailutoiminta.

Skills Finlandin osa-aikaisena Abilympics-koordinaattorina aloitti jo marraskuun alussa Helsingin WorldSkills-kilpailuissa koulukoordinaattorina toiminut Matti Kauppinen.

KANSALLISESTA ABILYMPICS-KILPAILUSTA TAITAJAPLUS-KILPAILUKSI

Suomalaista Abilympics-toimintaa suunnittelemaan ja kehittämään asetettiin toimikunta, jonka puheenjohtajana toimi Markku Aunola, sihteerinä Matti Kauppinen ja jäsenenä oppilaitosten ja hallinnon edustajia.

Toimikunnan näkyvimpänä konkreettisena aikaansaannoksena oli opetusministeri Antti Kalliomäen ammatillisen koulutuksen järjestäjille lähettämä kirje erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden ammattitaitokilpailuista. Kirje perustui toimikunnassa tehtyyn valmistelutyöhön ja pohjatekstiin.

Vuoden 2006 Tampereen Taitaja-tapahtumassa ammatillisilla erityisoppilaitoksilla oli oma

TaitajaPLUS-työnäytökset Tampereen Taitajassa vuonna 2006.

osastonsa. Työnäytöksiä oli tekemässä opiskelijoita Arla Instituutista ja Kuhankosken erityisammattikoulusta. Myönteistä palautetta saatiin sekä työnäytöksiä tehneiltä opiskelijoilta, heitä ohjanneilta opettajilta että katsojilta.

Marraskuun 2006 lopussa, yhteistyössä Hämeen (HAMK) ja Jyväskylän (JAMK) ammatillisten opettajakorkeakoulujen kanssa, aloitettiin suunnittelu Abilympics-koulutuksen liittämiseksi osaksi ammatillisten erityisopettajien koulutusta. Lisäksi Abilympics-asiaa käsiteltiin vuoden aikana kolmessa HAMKissa järjestetyssä koulutustilaisuudessa.

Joensuun Taitajassa vuonna 2007 jatkettiin vielä työnäytöksillä. Virallisina kilpailulajeina Abilympics-lajit järjestettiin ensimmäisen kerran Espoon suurtaapahtuman yhteydessä vuonna 2008. Omnia oli aktiivinen Skills Finlandin toimikunnassa ja teki erinomaista työtä asian edistämiseksi. Espoossa oli mukana viisi lajia: lähihoitaja, asiakaspalvelu ja myynti, tietokoneet

ja verkot, verkkosivujen tuottaminen ja valokuvaus. Lisäksi 8 + 1 -mallia kokeiltiin kukkasi-donta-, kondiittori-, maalaus ja tapetointi- sekä puhdistuspalvelulajeissa. 8 + 1 -mallin mukaan toteutetussa kilpailussa erityisopiskelijat osallistuvat Taitajan SM-lajien semifinaaleihin ja kussakin semifinaalissa parhaan pistemäärän saanut erityisopiskelija pääsee ”ylimääräisenä” kilpailijana osallistumaan Taitaja-finaaliin.

Tämän lisäksi työnäytöksissä esittäytyivät kellosepät, artesaanit, muusikot ja ajoneuvoverhoilijat. Kaikkiaan mukana oli 28 erityisopiskelijaa kahdeksasta eri oppilaitoksesta. Työnantajien edustajille suunnattu seminaari järjestettiin ot-sikolla ”Työvoimaa uudesta suunnasta”.

Hämeen ammattikorkeakoulun Skills Trainers' Academyn (STA) panos erityistä tukea tarvitsevien kilpailutoiminnan kehittämiseksi oli alusta saakka merkittävä. Vuonna 2008 STA:n toteuttaman Abilympics-valmentajakoulutuksen suoritti 16 henkilöä. Hämeenlinnassa ja Jyväskylässä ammatillisiksi erityisopettajiksi koulutautuvat opettajat tekivät lisäksi Abilympics-kilpailuihin liittyviä opinnäytetöitä ja opintoprojekteja.

Vaasassa vuonna 2009 kansallinen Abilympics-kilpailu astui taas aimo harppauksen eteenpäin. Varsinaisina kilpailulajeina olivat lähihoitaja, puhdistuspalvelu ja verkkosivujen tuottaminen, näytöslajeina viherrakentaminen ja kiinteistöhoito. Lajien tilankäytössä kokeiltiin uudenlaisia ratkaisuja: lähihoitaja- ja puhdistuspalvelukilpailuissa käytettiin samaa tilaa

TaitajaPLUS-kilpailun puhdistuspalvelulaji Jyväskylän Taitajassa 2012.

ja rekvisiittaa. Myös viherrakentamisen ja kiinteistöhoitoon näytöslajeissa tehtiin yhteistyötä.

Kahden kokeiluvuoden jälkeen saatettiin jo todeta, että erityistä tukea tarvitsevien ammattitaitokilpailu oli vakiinnuttanut asemansa. Niinpä Skills Finlandin hallitus hyväksyi Vaasassa koekäytössä olleet kilpailusäännöt virallisiksi.

Erityistä tukea tarvitsevien kilpailujen vakiinnuttua syntyi tarve löytää kilpailun Abilympics-nimelle suomenkielinen vastine. Vuonna 2009 järjestettiin nimikilpailu, jonka tuloksena Abilympics sai uuden suomenkielisen nimen ”TaitajaPLUS”. Nimi julkistettiin virallisesti Skills Finlandin laivaseminaarissa toukokuussa 2009. Uudella nimellä haluttiin sitoa erityistä tukea tarvitsevien ammattitaitokilpailut selkeästi osaksi Taitaja-kilpailuja.

Vuodesta 2009 lähtien erityistä tukea tarvitsevien kilpailu onkin ollut kiinteä osa Taitaja-tapahtumaa. Kilpailun kehittämässä on keskitytty sen laadun parantamiseen ja kilpailijamäärien kasvattamiseen.

KANSAINVÄLINEN ABILYMPICS-TOIMINTA KÄYNNISTYY

Erityistä tukea tarvitsevien kilpailutoiminnassa lähdettiin alusta saakka kehittämään rinnakkain kansallista kilpailua ja osallistumista kansainvälisiin kilpailuihin. Tavoitteeksi asetettiin eurooppalaisen näkökulman esille tuominen kansainvälisessä Abilympics-toiminnassa.

Suomi osallistui International Abilympics -kilpailun ensimmäisen kerran Japanissa 2007.

Alusta saakka tavoitteena oli myös Abilympics-toiminnan tunnetuksi tekeminen WorldSkills- ja EuroSkills-maiden keskuudessa. Jo WorldSkills-järjestön vuoden 2000 yleiskokouksessa, jolloin Suomi kisasi Japanin kanssa WorldSkills Helsinki 2005 -kilpailun järjestämisoikeuksista, suomalaiset olivat nostaneet esille Abilympics-kilpailun. Suomalaisten yksi argumentti oli, että mikäli Japani saisi järjestää vuoden 2007 kilpailut, se voisi järjestää yhtä aikaa sekä WorldSkills- että Abilympics-kilpailut. Näin sitten tapahtuikin. Paljolti suomalaisten aktiivisuuden ansiota oli myös se, että WorldSkills International ja International Abilympic Federation allekirjoittivat vuonna 2006 yhteistyösopimuksen (Memorandum of Understanding).

Vuonna 2007 Japanissa järjestetyt kansainväliset Abilympics-kilpailut olivat ensimmäiset, joihin Suomi osallistui. Kilpailulajeja oli yhteensä 30, joista 26 oli ammattikilpailuja ja 4 vapaa-ajan ja elämäntaidon kilpailuja. Osallistuvia maita oli yhteensä 29. Suurimmat joukkueet tulivat Japanista ja Koreasta. Suomen joukkue oli neljällä kilpailijallaan yksi pienimmistä ja keski-ikältään nuorin. Suomalaiset kilpailijat olivat kaikki ammatillisen perustutkinnon viimeisen vuoden opiskelijoita, kun taas suurin osa heidän kilpakumppaneistaan oli jo vuosia työelämässä olleita ammattilaisia.

Kiipulan ammattiopiston rehtorin Markku Aunolan mukaan Japanin kilpailun oli tarkoitus olla pääasiassa opintomatka. ”Olimme silti yllättyneitä

Oulussa Taitaja2010-tapahtuman yhteydessä järjestetyn Abilympics-seminaarin osallistujia.

iloisesti siitä, että saimme lyhyessä ajassa prosessin käyntiin ja onnistuimme lähettämään Japaniin neljä kilpailijaa valmentajineen.”

Kisojen yhteydessä pidetyssä järjestön yleiskokouksessa Markku Aunola valittiin International Abilympic Federation -järjestön hallitukseen. Tämä oli hieno arvostuksen osoitus sille työlle, jota Suomi oli jo ehtinyt tehdä erityistä tukea tarvitsevien kilpailutoiminnan edistämiseksi.

Eurooppalainen Abilympics-yhteistyö käynnistyi vauhdikkaasti. Vuonna 2009 ranskalainen delegaatio vieraili Vaasassa tutustumassa Abilympics-lajeihin. Ranskalaiset olivat erityisesti kiinnostuneita Suomen mallista järjestää

erityistä tukea tarvitsevien ammattitaitokilpailut osana kansallisia kilpailuja. Myös nimi TaitajaPLUS miellytti ranskalaisia, jotka olivat halukkaita ottamaan PLUS-nimen käyttöön omissa kilpailuissaan. Jo seuraavana vuonna Oulussa nähtiin ensimmäiset vieraskilpailijat, virolaiset, TaitajaPLUS-lajissa. Vuonna 2011 puolestaan Abilympics-kilpailuihin valitut kilpailijat antoivat työnäytöksiä TaitajaPLUS-lajialueella. Näin kilpailupäiviin saatiin näyttävä toiminnallinen lisä.

Suomalaisen integroidun kilpailumallin tunnetuksi tekemiseksi ja eurooppalaisen

Abilympics-yhteistyön vauhdittamiseksi päätettiin Oulun Taitaja-kilpailun yhteydessä järjestää kansainvälinen seminaari, joka sai nimekseen ”Competitions for All”. Seminaari liittyi myös IAF:n pyynnöstä käynnistettyyn selvitystyöhön, jolla kartoitettiin Suomen mahdollisuuksia järjestää vuoden 2015 International Abilympics -kilpailut.

Kisajärjestämisen mahdollisuuksia selvitettiin vuodesta 2010 lähtien. Selvitystyöhön liittyi opintomatka vuoden 2011 Abilympics-tapahtumaan Etelä-Koreaan. Matkaan lähti delegaatio, johon kuului yhteensä 29 henkilöä. Kilpailijoiden, valmentajien ja tuomareiden lisäksi delegaatioon kuului 12 koulutuksen järjestäjiä, ammatillista opettajankoulutusta ja opetushallintoa edustavaa asiantuntijaa. Ryhmän jäsenet osallistuivat aktiivisesti joukkueen tiedotukseen sekä kilpailujärjestelyjen arviointiin ja dokumentointiin. Suomen Etelä-Korean suurlähettiläs **Pekka Wuoristo** kävi tutustumassa kilpailuun. Suurlähetystö myös tiedotti tapahtumasta aktiivisesti verkkosivuillaan.

Vaikka tahtoa Abilympics 2015 -kilpailujen järjestämiseen löytyi sekä Skills Finlandista että koulutuksen järjestäjien piiristä, kaatui hanke lopulta siihen, että sen taakse ei saatu riittävän laajaa verkostoa, eikä sille saatu varmistettua julkisen rahoituksen tukea. Elokuussa 2012 Skills Finlandista lähti IAF:ään virallinen kirje, jossa ilmoitettiin, että Suomi ei valitettavasti tule hakemaan vuoden 2015 International Abilympics -kilpailujen järjestämisoikeuksia.

WorldSkills-kilpailut suomalaisen huippuosaamisen edistäjänä

Kotikisojen jälkeen Suomi jatkoi aktiivista osallistumista WorldSkills-toimintaan. Skills Finlandin edustajat toimivat järjestön hallituksessa ja työryhmissä ja Suomi osallistui kilpailuihin suurilla joukkueilla.

HELSINGISTÄ KOHTI JAPANIN VUODEN 2007 KISOJA

IVTON vuoden 2000 yleiskokouksessa, jossa Suomi sai vuoden 2005 kisaisännyden, tehtiin päätös myös vuoden 2007 kisojen myöntämisestä Japaniin. Kisapaikkana olisi Shizuoka ja samanaikaisesti WorldSkills-kilpailun kanssa järjestettävään kansainvälinen Abilympics-kilpailu.

Japani oli lähettänyt vuoden 2005 kilpailijansa ja eksperttinsä ensimmäistä kertaa tutustumaan kisapaikkaan, Helsingin Messukeskukseen, jo keväällä 2004. Itse kisoissa Japanilla oli kilpailijoiden ja eksperttien lisäksi lajikohtaisia teknisiä tarkkailijoita, jotka WorldSkillsin sääntöjen mukaan olivat oikeutettuja perehtymään kisajärjestelyihin paitsi itse kisan, myös lajialueiden rakentamisen ja purkamisen ajan. Seuraava japanilaisen kisaorganisaation vierailu Suomeen tapahtui heti syksyllä 2005. Tästä alkoi tiivis suomalais-japanilainen yhteistyö, joka jatkui aina vuoden 2007 tapahtuman toteutukseen asti.

Kulttuurieroista huolimatta yhteistyö sujui hyvin. Oli aivan ilmeistä, että suomalaisten oli monia muita kansallisuuksia helpompi ymmärtää japanilaista kulttuuria ja toimintatapaa. Niinpä suomalaiset saivat usein toimia ”tulkkaina” Japanin kisaorganisaation ja esimerkiksi WorldSkillsin pääsihteerin David Hoeyn välillä.

Kulttuurierot näkyivät sekä pienissä että suurissa asioissa. Eija Alhojärvi kertoo kuvaavan esimerkin: ”Japanilaisdelegaatio vieraili toimistollamme syksyllä 2005. Tutustuimme Messukeskukseen ja vietimme lauantapäivän Skills Finlandin toimistolla. Puheenvuoroni aluksi kerroin, että tarkoitus on keskustella niistä asioista joista vieraamme ovat kiinnostuneita ja että minut saa kysymyksiin keskeyttää milloin vain. Aloitin luentoni Helsingin kisojen viitekehyksestä, Suomen ammatikoulutuspolitiikasta ja Helsingin tapahtuman tavoitteista. Päästyäni kohtaan kisojen kansalliset tavoitteet, ensimmäinen vieraistamme halusi esittää tarkentavan kysymyksen: ’Onko vaikea perustaa nettisivut?’. Lopetin luennoimisen siihen paikkaan ja jatkoimme tilaisuutta vastailemalla vieraidemme kysymyksiin”. Jatkossa näihin suomalaisesta näkökulmasta omituisiin kysymyksiin totuttiin. Niinpä, kun jossakin vaiheessa Japanista kysyttiin, kuinka monta karjalanpiirakkaa meillä oli tarjolla Farewell Partyssa, emme enää ihme-

telleet, vaan vastasimme esitettyyn kysymykseen. Jännityksellä kuitenkin odotin, olisiko karjalanniirakoita tarjolla Shizuokan päätösjuhlassa”, nauraa Alhojärvi.

Erityistä kunnioitusta japanilaisten keskuudessa nauttivat Timo Lankinen ja Hannu Immonen. Immonen olikin syyskuussa 2006 Japanissa yhdessä David Hoeyn kanssa kouluttamassa japanilaisia lajivastaavia. Koulutuksessa käytettiin hyväksi havaittua Helsingin kisoja varten laadittua koulutusohjelmaa. Immonen toimi myös itse kisatapahtumassa erityistehtävissä avustaen sekä kisojen tekniikkapäällikköä että kuljetuksista ja logistiikasta vastanneita henkilöitä.

Ilahduttavaa oli myös, että useita Helsingin kisoissa työskennelleitä nuoria oli pestattu kisaorgani-

Kisaorganisaatio toteutti Japanin kilpailun yhteydessä ensimmäisen kerran kouluvierailut eri maiden maajoukkueille. Suomen joukkue sai innostuneen vastaanoton. Koululaiset olivat valmistautuneet vierailuun huolella opiskelemalla etukäteen Suomietoutta.

saation palvelukseen Shizuokassa. **Joni Aaltonen** toimii tietotekniikan ja **Janne Ostrovski** pistelaskujärjestelmän asiantuntijana. Lisäksi **Taru Väarti**, **Kirsi Ajomo** ja **Kati Haahti** työskentelivät WSI:n toimistossa.

Worldskills Helsinki 2005 -tapahtumaa edeltäneellä valmistelukaudella oli uudistettu monia lajeja ja paneuduttu oheistapahtumien kehittämiseen. WorldSkillsin teknisen komitean varapuheenjohtajana silloin toimineen Veijo Hintsasen mukaan Japanin kisoissa pääpaino oli kilpailualueiden rakentamisessa ja kilpailutekniikassa.

Hitsauslajin ekspertti Juho Muhonen (vas.) ja kilpailija Janne Jauhola esittelemässä paineastiaa, joka oli kilpailutöistä suuritöisin.

Suomen maajoukkueen nuorin kilpailija oli 18-vuotias

Suomen maajoukkueen nuorin kilpailija Shizuokan Worldskills-kisoissa vuonna 2007 oli hitsaukseen osallistunut 18-vuotias **Janne Jauhola** Keminmaalta. Hän valmistui levyseppähitsaajaksi seuraavana keväänä Ammattiopisto Lappiasta.

Jauhola osallistui levyseppähitsauksen PM-kisojen karsintakilpailuun Vaasassa syksyllä 2006, ja oli karsinnan kakkonen. Vielä samana syksynä Tampereella järjestetyissä varsinaisissa PM-kisoissa Jauhola oli paras suomalainen häviten niukasti norjalaiselle voittajalle.

Samaan aikaan hän osallistui myös Taitaja-kilpailun semifinaaliin, jossa keminmaalaisen suoritus arvioitiin semifinaalien parhaaksi. Jauhola osallistui vielä Joensuun Taitaja-kisaan seuraavan vuoden helmikuussa ja voitti finaalin. ”Kävin valmennuksen aikana lajin pitkäaikaisella sponsorilla Kempillä työskentelevän **Hannu Saarivirran** luona Lahdessa. MM-valmennettavat ovat käyneet siellä vuodesta 2001 lähtien. Hän kouli minua erityisesti tig-hitsausasioissa”, Jauhola kertoo.

Jauhola ylsi Japanissa diplomisuoritukseen ja sijoittui viidenneksi. Hän onnistui kaikissa kuudessa kilpailutehtävässä neljän päivän aikana hyvin, mutta menetti jonkin verran pisteitä visuaalisessa arvioinnissa.

Jannen mukaan toleranssit olivat äärettömän ankaria. ”Hitsaussauman ohuin ja levein pätkä mitattiin, eikä niiden välinen erotus saanut olla kahtamillia enempää.” Hitsaussaamaa arvioitiin myös ottamalla siitä röntgenkuva. Näin saatiin näkyviin mahdolliset sisäiset hitsausvirheet: huokokset, kuonasulkeumat ja halkeamat.

Työelämässä ei yleensä tarvita täysin virheetöntä hitsiä. Tuotannossa vaadittava hitsin laatutaso osoitetaan hitsiluokituksella B, C ja D. Riittäväksi eli hyväksi konepajakäytännön mukaiseksi hitsiluokaksi on työelämässä asetunut C. ”Kilpailussa oli käytössä vielä luokka A eli sataprosenttisen puhdas sauma. Sain röntgenkuvauksen jälkeen kahdesta levysaumasta A-luokituksen, mutta putkisauma putosi vajaan millin kokoisen ilmakuplan takia B-luokkaan.” Jauhola pitää kilpailutehtävissä noudatettua mittatarkkuutta vieraana työelämälle. ”Siellä riittää hyvä, mutta kilpailussa pitää olla hyvää ja kaunista. Sillä saumalla oikein leikitään.”

Nuorukainen kiittelee omia valmentajiaan Ammattiopisto Lappiassa, kone- ja metalliteknikan opettajaa **Mikko Lehtilahtea** sekä levy- ja hitsausalan opettajaa **Kari Ruotsalaista**, jotka uskoivat häneen alusta lähtien. ■

Eksperttejä katsomossa Calgaryn WorldSkills-kilpailun avajaisissa.

Oheistoiminnot, esimerkiksi avajaiset, päättäjäiset, seminaarit ja kokoukset sekä ammattinäytökset, oli jätetty pienemmälle panostukselle.

Japanilainen innovaatio oheistoimintoihin oli ”One school, one country” -kouluvierailuohjelma. Kunkin maan joukkueelle oli etukäteen nimetty ystävyyskoulu, jossa ennen kilpailujen alkua vierailtiin. Suomen joukkueen vierailulle pääsivät mukaan myös kisavieraana ollut kansanedustaja **Leena Rauhala**, virallinen delegaatti **Timo Lankinen** ja toiminnanjohtaja **Eija Alhojärvi**. Suomen ystävyyskoulun Kaihoky Ele-

mentary Schoolin oppilaat olivat koko lukuvuoden ajan tehneet eri oppiaineissa Suomeen liittyviä projektitöitä. Ohjelma alkoi kaikille yhteisellä osuudella koulun juhlasalissa. Tämän jälkeen siirryttiin pienemmissä ryhmissä luokkiin, joissa oli tarjolla oppilaiden itse suunnittelemaa ohjelmaa.

”Siinä luokassa, jossa kilpailijoiden kanssa vierailin, ohjelma koostui kyselytunnista ja yhteisistä leikeistä”, kertoo **Eija Alhojärvi**. ”Oppilaat opettajineen olivat paneutuneet aiheeseensa,

Suomeen ja suomalaisten viihdyttämiseen, huolella. Oli liikuttavaa nähdä suomalaisten nuorten huippuosaajien ja pienten japanilaisten koululaisten kohtaaminen. Lopuksi kätelimme isäntämme. Ihmettelin koululaisten suurta määrää, käteltyjen jono ei tuntunut loppuvan lainkaan. Jossakin vaiheessa oivalsin, että lapset kiersivät luokan takaoven kautta uudelleen kättelyjonoon. Niin harvinaista on ulkomaalaisten tapaaminen lähietäisyydeltä. Kansainvälisyyskasvatusta parhaimmillaan. Puolin ja toisin.”

Kouluvierailuohjelma havaittiin toimivaksi ja vuoden 2007 jälkeen kaikki kisajärjestäjät ovat pitäneet sen ohjelmassaan.

Suomi osallistui Shizuokassa 39 lajiin, kilpailijoita oli yhteensä 45. Joukkue saavutti kaikkiaan kahdeksan mitalia ja yksitoista diplomia. Maiden välisessä vertailussa Suomi sijoittui jaetulle seitsemännelle sijalle 46 maan joukossa.

Kultaa Suomelle toivat ravintolapalvelulajin Miia Sironen Jyväskylästä ja automaalauslajin Taneli Sarajärvi Oulusta. Konepajatekniikkaan osallistuivat Oulun seudulta kotoisin olevat veljekset **Janne**, **Jani** ja **Jouni Ahola**. He voittivat pronssia.

Joukkueen palkitsemistilaisuus järjestettiin Säätytalossa. Suomen Messusäätiö jatkoi kaksi vuotta aiemmin aloittamaansa käytäntöä ja jakoi kilpailujen mitalisteille ja diplomitasoon yltäneille stipendit. Stipendit jakoi Säätytalossa järjestetysissä palkitsemistilaisuudessa **Pentti Kivinen**.

Elina Salminen voitti kultamitalin hiusmuotoilussa vuonna 2009 Kanadan Calgaryssä järjestetyissä WorldSkills-kilpailuissa. Lisäksi hänet valittiin Suomen joukkueen parhaaksi kisojen ”Best of Nation” -listaukseen.

KISAINNOSTUS JATKUU VUOSINA 2009 JA 2011

Suomi oli myös vuosien 2009 ja 2011 WorldSkills-kilpailuissa mukana suurilla joukkueilla. Kanadan Calgaryssa vuonna 2009 oli mukana 45 ja Lontoossa kahta vuotta myöhemmin 46 kilpailijaa. Suomen joukkueet myös menestyivät hyvin. Calgaryssa tuloksena oli yhteensä 5 mitalia, joista kaksi kultaista, yksi hopeinen ja kaksi pronssista. Kultaa voittivat **Ville Rämö** muurauksessa ja **Elina Salminen** hiusmuotoilussa. Lontoossa mitaleja tuli kaikkiaan kahdeksan: viisi hopeaa ja kolme pronssia. Suomen Messusäätiön stipendit jakoi vuonna 2009 **Veronika Krabbe** ja 2011 **Pentti Kivinen**.

Molemmissa kilpailuissa Suomi osallistui rohkeasti myös uusiin kilpailulajeihin. Calgaryssa osallistuttiin lentokonehuolto- ja teräsrakennetyöt-lajeihin ja Lontoossa somistukseen ja 3D-mallinnukseen.

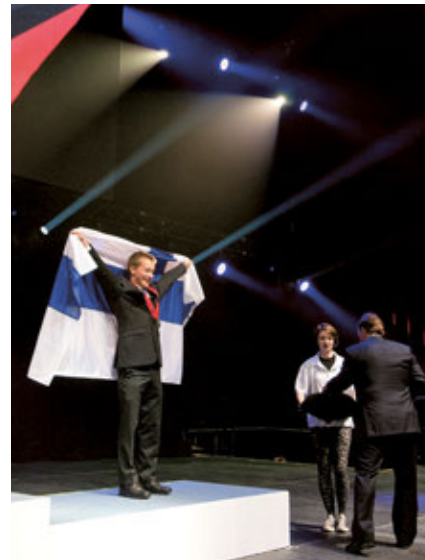
Suomen kannalta oman erityispiirteensä Calgaryn kisoihin toi Kanadan suomalaisten aktiivinen osallistuminen. Skills Experience -ohjelman suunnittelussa ja toteutuksessa yhdistys sai merkittävää apua Finnish Society of Calgary -yhdistyksen jäseniltä, erityisesti yhdistyksen puheenjohtajalta **Outi McEachernilta**. Ohjelmaan osallistui lisäksi muita yhdistyksen jäseniä. Suomen Kanadan kunniakonsuli **Judith M. Romanchuk** osallistui hänkin aktiivisesti kisatapahtumiin. Calgaryssa asuva **Raija Thomson** toimi joukkueen paikallisoppaana.

”Ovatko nämä kaikki tosiaan suomalaisia?”

Lontoon kisainfot järjestettiin suuressa salissa, joka kummallakin kerralla oli ääriään myöten täynnä suomalaisia. Eija Alhojärvi kertoo, että hänen yllätyksekseen toisen kisainfon alkaessa salin takarivillä istui Brasilian tekninen delegaatti ja WorldSkills Internationalin hallituksen jäsen **Roberto Spada**. *”Ajattelin, että Roberto oli eksynyt väärään tilaisuuteen ja kiiruhdin hänen luokseen kertomaan, että tilaisuus on tarkoitettu suomalaisille ja että siitä syystä kaikki puheet ikävä kyllä pidetään pääasiassa suomeksi.”* Roberto hymyili iloisesti vastatessaan: *”Tiedän kyllä. Tulin vain katsomaan, että ovatko nämä kaikki ihmiset tosiaan suomalaisia”.*

Lontoon kisoja oli seuraamassa ennätysmäärä, lähes 500 suomalaisvierasta. Koska yhdistys ei voinut järjestää näin suurelle vierasjoukolle perinteisiä opastettuja kierroksia kisapaikalla, päädyttiin järjestämään kaksi erillistä infotilaisuutta. Suomen Britannian suurlähettiläs **Pekka Huhtaniemi** osallistui niistä toiseen. Tilaisuuksissa oli yhteensä 280 osanottajaa.

Lontoossa käynnistettiin Skills Finlandin, opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen, Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen CIMOn ja Hämeen ammattikorkeakoulu HAMKin välinen viestintäyhteistyö suomalaisen ammatillisen osaamisen ja koulutuksen markkinoimiseksi. Yhteisestä messuosastosta saatiin hyviä kokemuksia. Monet ulkomaalaiset tulivat kyselemään osastolta tietoa ja näiden yhteydenot-

Antti Ukkonen voitti hopeaa lentokonehuollossa Lontoossa 2011.

tojen pohjalta käytiin kisapäivien aikana monet ja monenlaiset keskustelut. ”Hyvä esimerkki tästä oli Malmön kaupungin edustaja, joka oli tullut ständille ja ilmoittanut haluavansa keskustella kanssani WorldSkills Helsinki 2005 -järjestelyistä. Minut saatiin kiinni ja kävimme pitkän keskustelun. Vielä myöhemmin lähetin tälle henkilölle erilaisia yksityiskohtaisia tietoja, muun muassa tapahtuman rahoituksesta ja henkilöstötarpeesta. Kävi ilmi, että Ruotsi, joka oli päättänyt hakea vuoden 2016 EuroSkills-tapahtuman järjestämisoikeuksia, kilpailutti kahta kaupunkia, Göteborgia ja Malmöä. Hyvistä neuvoistani huolimatta tämän kisan voitti Göteborg”, kertoo Eija Alhojärvi.

Suomi järjesti ensimmäistä kertaa ison yhteisständin Lontoon WorldSkills-kilpailussa 2011. Kuvassa Suomen ständi WorldSkills Leipzig 2013 -kilpailussa.

KESKIMÄÄRÄISET MITALIPISTEET

Position	WorldSkills	Average Medal Points	Number of Competitors	GOLD	SILVER	BRONZE	Medallion For Excellence	Maita mukana
11	Helsinki	1,08	39	4	1	3	17	37
16	Shizuoka	0,82	38	2	0	6	11	46
18	Calgary	0,74	39	2	1	2	14	51
16	Lontoo	1,00	39	0	5	3	18	51
18	Leipzig	0,92	38	1	2	3	19	53

KAIKKIEN KILPAILIJOIDEN PISTEKESKIARVO

Position	WorldSkills	Total Medal Points	Average Points	Number of Competitors	GOLD	SILVER	BRONZE	For Excellence	Maita mukana
11	Helsinki	42	501,77	39	4	1	3	17	37
16	Shizuoka	31	495,76	38	2	0	6	11	46
18	Calgary	29	496,79	39	2	1	2	14	51
16	Lontoo	39	502,53	39	0	5	3	18	51
18	Leipzig	35	503,24	38	1	2	3	19	53

Birminghamista Calgaryyn – kaksi vuosikymmentä positiivista kehitystä

Veijo Hintsanen on ollut alusta saakka perustamassa suomalaista ammattitaitokilpailujärjestelmää. Hän toimi 20 vuotta Suomen teknisenä delegaattina ja yhteensä kahdeksan vuotta WSI:n teknisen komitean varapuheenjohtajana ja hallituksen jäsenenä. Hintsasella on ollut mahdollisuus seurata aitiopaikalta WorldSkills-kilpailujen kehittymistä, ja myös vaikuttaa siihen. Näin hän muistelee vuonna 2009 Suomen osallistumista WorldSkills-kilpailuihin.

NÖYRYYTYKSEN KAUTTA KOHTI KISAISÄNNYYTTÄ

Kun Suomi liittyi vuonna 1988 IVTOon, järjestön jäsenmäärä oli hiukan yli kahdenkymmenen. Luovussa ovat mukana niinkin pienet ja eksoottiset jäsenet kuin Bermuda, Uusi-Guinea ja Malta, jotka olivat lopulta mukana vain muutaman vuoden.

Jäsenmaiden rungon muodostivat kuitenkin jo tuolloin vahvat teollisuusmaat, joiden joukossa olivat muun muassa Yhdysvallat, Saksa, Ranska, Iso-Britannia, Japani, Korea, Australia ja Brasilia. Suomen jäsenyyden aikana jäsenmaiden määrä on yli kaksinkertaistunut ja oli vuoden 2009 alussa 50.

Suomen joukkueen koko on Birminghamin vuoden 1989 kisojen kahdeksasta kilpailijasta ja neljästä ekspertistä kasvanut vuosien mittaan

järjestelmällisesti ja päätynyt Calgaryn vuoden 2009 kisojen yhdeksi suurimmista joukkueista, jossa on 45 kilpailijaa ja 39 eksperttiä.

Birminghamin 1989 kisoihin lähdettiin hyvin lyhyellä valmistautumisajalla, eikä kenelläkään ollut aavistustakaan kansainvälisen taitokilpailun tasosta ja sen vaatimasta valmistautumisesta. Kaikki kisoihin liittyvät valmistelut tehtiin muutaman henkilön sivutyönä ilman mitään lisäresursseja.

Joukkue koottiin pienen piirin tuntemusten perusteella, eikä kilpailutehtävien edellyttämään valmentamiseen ollut riittävästi tietoa ja osaamista. Sähköisiä tiedostoja ei vielä ollut käytettävissä, eikä kansainvälisellä järjestölläkään ollut yhtään päätoimista henkilöä vastaamassa sinne lähetettyihin kyselyihin. Edellisten kisojen tehtäviä ei siten saatu nähtäväksi vaan valmistautuminen tapahtui täysin tuntuman ja

arvauksen perusteella. Tulos oli nöyryyttävä, mutta samalla myös hyvin opettavainen.

Vasta kisaorganisaatioon sisälle pääseminen avasi ovia tiedostoihin ja yhteyksiä muiden maiden osajajiin. Jo seuraavissa kisoissa Amsterdamissa 1991 Suomen mitalitili avautui, kun valmennusoppia oli saatu aina Australiasta saakka. Ensimmäinen kultamitali tuli seuraavissa kisoissa Taipeissa 1993. Lajina oli Amsterdamin tavoin muuraus.

Suomen joukkueen koko pysytteli Lyonin 1995 kisoihin saakka kymmenen paikkeilla. Lyonin kisat nostivat joukkueen koon kaksinkertaiseksi. Samalla myös menestystä alkoi tulla laajemmalla rintamalla. Mitalien ja diplomien määrä nousi edellisten kisojen kahdesta peräti seitsemään. Positiivinen kehitys jatkui myös seuraavissa eli St. Gallenin vuoden 1997 kisoissa, vaikka joukkueen koko ei kasvanut. Mitalien ja diplomien määrä kosi kolmeentoista eli lähes kaksinkertaistui.

Seuraavat kaksi kisaa, Montrealissa 1999 ja Soulisissa 2001, poljettiin menestyksen suhteen paikallaan, mutta joukkueen koon suhteen oltiin vahvan kasvun uralla. Tavoitteeksi oli jo aiemmin asetettu joukkueen koon järjestelmällinen kasvattaminen. Yhtenä tärkeänä syynä siihen oli haave saada kisat joskus myös Suomeen. Kisaisännöys edellytti kuitenkin perehtymistä suurimpaan osaan kilpailulajeista – vain osallistumalla voi päästä sisälle lajien ytimeen.

Montrealin 1999 kisajoukkueessamme olikin jo 30 kilpailijaa. Kisojen aikana päätimme Suomen delegaattien kesken, että haemme vuoden 2005

kisaisännöyttä Suomelle. Faksi asiasta lähti Montrealista Suomen opetusministeriöön medialle jaettuna tiedotteena. Kansliapäällikkö Vilho Hirvi oli tuolloin Suomen virallinen delegaatti, joten reitti opetusministeriöön oli lyhyt ja suora.

HELSINGIN WORLDSKILLS-KISAT OLIVAT MENESTYSTARINA

Päätös merkitsi uuden lehden kääntymistä ammatillisen koulutuksen ja ammattitaidon edistämiseksi. Vuoden 2005 WorldSkills-kilpailujen valmistelukaudesta monine kehittämishankkeineen tuli Suomessa vertaansa vailla oleva menestystarina. Kehittämiseen saatiin mukaan koko ammatillisen koulutuksen kenttä, kun vastuuta jaettiin kannusteita käyttäen.

Nosteeseen kuului myös kotimaisten Taitaja-kilpailujen kehittyminen uudelle tasolle vuosina 2000–2005. Sekä laadussa että laajuudessa päästiin uudelle tasolle. Samalla myös media saatiin pitkän yrittämisen jälkeen mukaan jakamaan positiivista viestiä ammattiteistä ja ammattitaidosta. Vetovoima lähti odotettuun nousuun, joka jatkuu edelleen.

SUOMESSA ALETTIIN VAIHTAA TIETOA KISAISÄNTIEN KESKEN

Päätös vuoden 2005 kisoista edellytti perusteellista paneutumista myös niihin lajeihin, joissa Suomella ei ollut aikaisemmin ollut kilpailijoita tai ekspertejä. Niinpä vuoden 2003 kisoissa St. Gallenissa Suomella oli edustus kai-

kissa niissä lajeissa, joiden ennakoitiin olevan myös vuoden 2005 kisaohjelmassa. Kisajoukkueessa oli 43 kilpailijaa ja lähes yhtä monta eksperttiä. Sen lisäksi Sveitsiin lähetettiin teknisiä tarkkailijoita jo ennen kisoja perehtymään kisa-areenan rakentamisvaiheeseen.

Helsingin 2005 kisojen valmisteluorganisaation yhteistyö St. Gallenin kisaorganisaation kanssa lähti hyvään käyntiin jo vuoden 2003 aikana ja jatkui hyvin avoimessa hengessä myös sen jälkeen. Ensimmäistä kertaa WorldSkills-kisojen historiassa peräkkäisten kisojen järjestäjät tekivät töitä yhdessä ja tietoa vaihdettiin aktiivisesti. Samaa käytäntöä on sittemmin jatkettu myös uusien kisaisäntien kanssa. Helsingin kisojen osaamista on jaettu Shizuokan 2007, Calgaryn 2009 ja Lontoon 2011 kisajärjestäjille hyvin avoimesti.

St. Gallenin vuoden 2003 kisoissa Suomen joukkue sai mitaleja ja diplomeja yhteensä 23 lajissa. Yli puolet Suomen joukkueen kilpailijoista ylsi siis huipusuoritukseen. Kotikisoissa 2005 tahti parani vielä tästäkin, kun mitaleja ja diplomeja tuli yhteensä 25 lajissa. Vuoden 2007 kisoissa Shizuokassa ei päästy aivan yhtä hyvään tulokseen, vaikka joukkue oli kooltaan Helsingin kisojen luokkaa.

VAIKUTUSVALTAA KÄYTETÄÄN KILPAILULAJIEN UUDISTAMISEEN

Helsingin kisat olivat laajan kansainvälisen palautteen perusteella järjestelyiltään parhaat kisat kautta aikojen. Osaamisessa oli siis saavutettu se,

mitä oltiin hakemassa. Kaiken muun positiivisen ohella Suomen arvostus WSI:ssä nousi Helsingin kisojen myötä ykkösluokkaan. Meitä kuunnellaan ja meitä arvostetaan.

Valmennusohjelmien, kokemuksen ja näyttöjen seurauksena suomalaisia on WSI:n luottamustehtävissä kaikilla tasoilla. Suomalaisten osaamisen arvostus näkyy esimerkiksi lajien johtajina toimivien pääeksperttien määrässä. Suomella oli Calgaryn 2009 kisoissa neljä pääekspertin (Chief Expert) ja kolme varapääekspertin (Deputy Chief Expert) pestiä hoidettavana. Se on reilusti yli laskennallisen osuutemme. Suomi on edustettuna myös järjestön sihteeristössä ja jopa järjestön vaaleilla valitussa pienessä hallituksessa (Board of Directors).

Vaikutusvaltaa on siis runsaasti. Sitä käytetään ja on jo aiemminkin käytetty kehittämisen vauhdittamiseen. WorldSkills-kisojen lajivalikoima on Suomen jäsenyyden aikana kokenut suuren muutoksen. Vuoden 1989 kisojen 37 lajista 12 on poistunut kokonaan lajivalikoimasta ja 10 on kokenut täydellisen uudistumisen. Calgaryn 2009 kisaohjelmassa on 24 sellaista lajia, joita ei ollut vuoden 1989 kisoissa Birminghamissa. Uudistamistyötä on vauhditettu järjestön strategiapäätöksin. Samalla on kiristetty uusien lajien laatuvaatimuksia.

Lajit ovat kehittyneet sekä teknologian kehityksen että työelämän laajentuneiden vaatimusten mukaisesti. Erityisen voimakasta on ollut ITC-osaamiseen liittyvien lajien kehitys. Merkittävää on myös

laajentuminen perinteisen tekniikan ulkopuolelle. Palvelusektorin merkityksen kasvu näkyy myös lajivalikoiman kehittämisessä.

Suomi on ollut vahvasti vaikuttamassa useiden lajien kehitykseen: esimerkiksi lähihoitajan työ (Caring), viherrakentaminen (Landscape Gardening), kauneudenhoito (Beauty Therapy), pukuompelu (Fashion Technology), floristiikka (Floristry) ja painotekniikka (Offset Printing) ovat olleet suomalaisten mielenkiinnon kohteita.

Nykyisin tärkeäksi koetaan kehittää kilpailutoimintaa ja lajeja vastaamaan paremmin jäsenmaiden ammatillista koulutusta ja ammattitaidon kehittämistä. Kansallisten kilpailujen kehitystyön ohella jäsenmaat hyötyvät WorldSkills-yhteistyöstä myös osaamisvaatimusten suhteen.

Ankeasta alusta huolimatta Suomi on vuosien mittaan noussut nöyrästä noviisista menestyväksi osajaksi ja yhdeksi WSI-järjestön vahvimmist ja vaikutusvaltaisimmista jäsenistä. Samalla koko ammatillisen koulutuksen kenttä on saatu positiiviseen kehittämiskierteeseen, koulutuksen vetovoima ja ammattitaidon arvostus nousuun ja koulutusväylien tasa-arvo merkittävästi aiempaa paremmaksi. Selittäviä tekijöitä on varmasti muitakin, mutta WorldSkills-toiminnoilla on kiistatta vaikutettu vahvasti sekä kotimaisten Taitaja-kilpailujen että ammatillisen koulutuksen vetovoimaan ja kansainvälistymiseen. ■

Suomi on ollut aktiivinen kehittäjä muun muassa pukuompelulajissa. Laji on muutettu vastaamaan nykypäivän vaatimuksia ja nimikin on muoti ja vaatetus.

Yksi lajin kehittämistyön huipentuma oli vuoden 2013 WorldSkills-kilpailu, jossa pukuompelijaksi ja vaatturiksi valmistunut Tytti Hongisto voitti lajissa kultaa. Lajin varapääeksperttinä toimi Sari Karjalainen.

EuroSkills-kilpailulle on tilaus

Uudelleen syntyneen EuroSkills-kilpailun juuret ovat vuodessa 2005 ja Helsingin WorldSkills-kilpailussa. Tuolloin järjestettiin Skills Netherlandsin johdolla eurooppalaisten WorldSkills-jäsenmaiden tapaaminen, jonka tavoitteena oli kartoittaa maiden halukkuutta syventää yhteistyötään ja ennen muuta niiden suhtautumista uuteen eurooppalaiseen ammattitaitokilpailuun. Tapaamisen jälkeen hanke lähti etenemään ripeästi Hollannin johdolla ja EU-komissaari Ján Figel'in tuella. Ensimmäinen EuroSkills-kilpailu oltiin valmis järjestämään jo kolmen vuoden kuluttua Hollannin Rotterdamissa.

Suomi osallistui aktiivisesti Helsingissä perustetun työryhmän työhön, vaikkakaan suhtautuminen tähän uuteen kilpailuun ei ollut pelkästään myönteinen. Eija Alhojärvi muistelee, että vuoden 2006 aikana järjestettiin useampia tilaisuuksia, joissa yhdessä koulutuksen järjestäjien kanssa pohdittiin EuroSkills-kilpailun hyviä ja huonoja puolia. ”Toisaalta oltiin kuitenkin vahvasti sitä mieltä, että työryhmän työskentelyyn tulee osallistua aktiivisesti, sillä se on ainoa tapa päästä vaikuttamaan tulevaan kilpailuun”, muistelee Alhojärvi.

Valmistelutyöryhmään osallistuivat alusta asti Hollannin ja Suomen lisäksi Itävalta, Iso-Britannia, Portugali ja Irlanti. Osallistujamäärä kuitenkin kasvoi nopeasti, ja vuoden 2006 lo-

pussa ryhmässä oli mukana jo 15 maata. Innostus ryhmässä oli valtava. ”Oli hienoa päästä alusta alkaen ideoimaan ja rakentamaan jotakin aivan uutta ja merkityksellistä”, muistelee ryhmän työskentelyyn alusta asti osallistunut Eija Alhojärvi. ”Kollegani, YouthSkills Swedenin toiminnanjohtaja **Claes Frankhammar** totesi eläkkeelle jäädessään, että EuroSkills-valmistelu oli ollut hauskin työ, mihin hän oli koko työuransa aikana päässyt osallistumaan. Tämä kuvasi hyvin meidän muidenkin tuntemuksia,” Alhojärvi kertoo.

Valmisteluvaiheessa käytiin innovatiivisia, syvällisiä ja osin kiivaitakin keskusteluja. Pohdittiin Euroopan työelämän tarpeita, vertailtiin eurooppalaisia ammattikoulutusjärjestelmiä ja kartoitettiin kansalliset ammattitaitokilpailut ja niiden tavoitteet. Paljon pohdintaa aiheutti myös suhde WorldSkills International -järjestöön ja WorldSkills-kilpailuun. Samanaikaisesti valmisteltiin sekä perustettavan järjestön sääntöjä että itse kilpailua.

European Skills Promotion Organisation -järjestön toiminta päätettiin kytkeä tiiviisti yhteisiin eurooppalaisiin tavoitteisiin ja EU:n ammattikoulutuspolitiikkaan. Vajaan kahden vuoden valmistelun jälkeen järjestön säännöt olivat valmiit hyväksyttäväksi. Järjestö perustettiin virallisesti 2.1.2007 ja se rekisteröitiin Hollantiin. Perustajina asiakirjassa olivat Skills

Netherlands ja UK Skills, samat järjestöt, jotka olivat myös 1990-lopulla perustamassa ensimmäistä, sittemmin lakkautettua EuroSkills-järjestöä.

Perustamisasiakirjassa mainitaan myös järjestön hallituksen ensimmäiset jäsenet: **Mr. Joannes Wilhelmus Theodorus de Goey**, **Mr. Kevin Glynn Wood**, **Mrs Eija Irmeli Alhojärvi**, **Mr. Stefan Prachl** ja **Mr Antonio Jose Ascensao Caldeira**.

Ensimmäisten kisojen valmistelu sujui vauhdikkaasti. Vuoden 2006 aikana saatiin valmiiksi alustava lajilista, kilpailusäännöt ja malli tekniselle lajikuvaukselle. Samaan aikaan kilpailujen valmistelun kanssa niitä piti markkinoida. Esimerkki tästä työstä oli Italian Bolzanossa marraskuussa 2006 järjestetty seminaari, joka oli suunnattu erityisesti uusille EU-jäsenmaille.

Järjestön ensimmäinen yleiskokous pidettiin Budapestissa syyskuussa 2007. Kokoukseen osallistuivat järjestöön jo liittyneiden 17 Euroopan maan lisäksi kahdeksan tarkkailijamaata. Vuoden 2007 lopussa järjestön jäsenmaiden määrä oli jo 27.

Kytkeä kilpailujen ja EU-politiikan välillä oli selvä. Lähtökohtana olivat Euroopan työelämän tarpeet, mikä näkyi sekä lajivalikoimassa että kilpailulajien toteutuksessa. Tietoinen päätös oli se, että kilpailuun rakennettiin omat WorldSkills-lajeista pääosin poikkeavat kilpailulajit. Kunnianhimoinen tavoite oli saada

mukaan paljon tiimilajeja, jotka mittaisivat todellista työelämässä tarvittavaa osaamista ja jotka olisivat myös yleisön kannalta kiinnostavia. Ensimmäisissä eli Rotterdamin kisoissa tiimilajeja oli mukana runsaasti. Monet lajeista olivat kuitenkin yllättävän kalliita sekä järjestää että osallistua. Lisäksi tiimitaitojen arviointi osoittautui melko hankalaksi. Kilpailu kilpailulta tiimilajien määrä onkin vähentynyt. Myöskään Euroopan tarpeet lajien osalta eivät osoittautuneet niin yhdenmukaisiksi kuin alussa oli ajateltu. Tästä esimerkkeinä ovat alussa listalla olleet, joillekin maille tärkeät, mutta esimerkiksi Suomen näkökulmasta toisarvoiset lajit, kuten polkupyörän korjaus, hevosen kengitys ja afrikkalaisten hiusten muotoilu. Vuosien saatossa myös kilpailulajivalikoima ja lajien toteutus on lähentynyt WorldSkills-käytäntöjä. Yhteistyösopimus, Memorandum of Understanding, näiden kahden järjestön välillä allekirjoitettiin vuonna 2009.

Valmistelukeskusteluissa näkyivät selkeästi eri maiden tavoitteet kilpailutoiminnalle. Pitkään ja hartaasti keskusteltiin jaettavien mitalien määrästä. Osa maista, Hollanti etunenässä, kannatti mitalien runsasta jakamista periaatteenaan ”mitä enemmän mitaleja, sitä enemmän julkisuutta”. Kun taas toiset maat, joihin Suomikin lukeutui, olivat sitä mieltä, että liian runsas mitalien jakaminen aiheuttaisi niiden arvon laskemisen. Hollanti, joka järjesti ensimmäiset EuroSkills-kilpailut vuonna 2008, toteutti omaa mitalipolitiikkaansa. Hollantilaiset olivat teettäneet kasan halpoja muovisia mitaleja, joi-

ta piti jaettaman kussakin lajissa jokaisen päivän voittajalle. Mitalien jakajiksi oli määrätty EuroSkills-järjestön hallituksen jäsenet. ”Minun piti yhdessä UK Skillsin **Simon Bartleyn** kanssa jakaa nämä päivämitalit floristilajissa”, muistelee Eija Alhojärvi. ”Hyvissä ajoin, saamiemme ohjeiden mukaisesti, olimme toisen kilpailupäivän aamuna muovimitalien kanssa floristilajin aitojen ulkopuolella. Lajin pääekspertti kuitenkin ilmoitti, että heillä ei ole aikaa mitaliseremonioihin, ja kehotti meitä tulemaan uudestaan iltapäivällä. Kun uudemman kerran yritimme päästä jakamaan mitali, pääekspertti ilmoitti, että itse asiassa he eivät näitä mitaleja halua lainkaan. Kolmatta kertaa emme enää yrittäneet mitaleja jakaa, ja ne unohdettiin kokonaan seuraavissa kisoissa”, kertoo Alhojärvi.

Robotiikka-kilpailuun Rotterdamissa osallistui Jyväskylästä Anniina Pelttonen ja Kalle Häkkänen. Pari sijoittui kilpailussa toiseksi. Anniina oli EuroSkills-kilpailun nuorin osallistuja ja lajinsa ainoa naispuolinen kilpailija.

ROTTERDAMIN EUROSKILLS-KILPAILU 2008 OLI SUOMALAISTEN SUURI MENESTYS

Hollannin Rotterdamissa syyskuussa 2008 järjestetty kilpailu oli menestys. Mukana oli 47 virallista ja 5 näytöslajia. Lajeista 21 toteutettiin tiimilajina. Osallistuvia maita oli peräti 29 ja kilpailijoita 419. Yksi EuroSkills-kisojen tärkeimmistä tavoitteista on saada mukaan niitä Euroopan maita, jotka eivät vielä ole mukana ammattitaitokilpailutoiminnassa. Rotterdamissa olikin mukana useita

tällaisia maita: Turkki, Malta, Slovakia, Latvia ja Liettua. Näin monen uuden maan osallistuminen aiheutti omat haasteensa kisajärjestäjille.

Yksittäisten lajien järjestämisessä Rotterdamissa suurimman haasteen aiheutti rakennustyöt-laji, johon oli yhdistetty neljä rakennusalan lajia, ja jossa kilpailtiin viiden hengen tiimeissä. Suomen tekninen delegaatti Hannu Immonen toimi rakennustyöt-lajissa juryn puheenjohtajana. ”Tiimiin kuuluivat muurari, laatoittaja, kirvesmies, kattopeltiseppä ja vielä työnjohtaja. Viiden hengen joukkueen piti keskenään sopia töistään, materiaaleistaan ja muista työn organisointiin liittyvistä seikoista. Kilpailussa arvioitiin sekä yksilösuoritukset että koko tiimin työ. Lajin voitti joukkue, jossa oli kilpailijoita viidestä eri maasta”, Immonen kertoo.

Suomi oli aktiivisesti mukana kisajärjestelyissä. Suomi oli tehnyt aloitteen elektroniikka- ja lähihoitajalajien järjestämisestä, ja myös osallistui näiden lajien valmisteluun ja toteutukseen. Lähihoitajalajista vastasi Oulun seudun ammattiopisto ja elektroniikkalajista avaimet käteen-periaatteella Turun ammatti-instituutti.

Elektroniikka-lajin järjestelyvastaavana ja pääeksperttinä toimi Turun ammatti-instituutin lehtori ja projektipäällikkö **Olavi Lähteinen**. Lajia oli vuosien ajan kehitetty Turun ammatti-instituutin koordinoiman ModVoc-projektin (The Modern Vocational Training Pilot) kautta. Tämän kolmivuotisen Leonardo-hankkeen tavoitteena oli toteuttaa Eurooppa-vetoista työelämä-benchmarkausta ja siirtää työelämän taitovaatimuksia oppi-

Lähihoitajalaji otettiin kilpailulajiksi Suomen aloitteesta. Suomalaiset järjestivät lajin EuroSkills-kilpailussa Rotterdamissa vuonna 2008. Lajijärjestäjänä oli Oulun seudun ammattiopisto.

laitosten opetussuunnitelmiin. Projekti sai jatkoa vuosina 2008–2010 nimellä European Electronics Workshop Team (EEWT) / Transfer of Innovation. Projektien koordinaattorin **Matti Haapasen** mukaan parhaiten projektissa onnistuttiin siinä, että elektroniikan kilpailulajia saatiin muutettua oleellisesti työelämälähtöisemmäksi.

Suomi lähti Rotterdamiin melko suurella joukkueella, 29 kilpailijalla ja 12 ekspertilla. Suomen menestys kilpailuissa oli hyvä. Tuloksena oli neljä kultaa, yksi hopea ja neljä pronssia. Kultaa saavuttivat **Mari Lehtonen** ja **Tuuli Aho** (lähihoitajan työ), **Olli Janatuinen**, **Matti Neuvonen**, **Niko Ruotsalainen** ja **Eljas Alakulppi** (tietokone ja verkot), **Antti Rantaeskola** ja **Tomi Leinonen** (elektroniikka) sekä **Ville Huusko** (kirvesmies).

Tavoitteeksi Suomen osallistumiselle EuroSkills-toimintaan oli asetettu ammatillisen koulutuksen eurooppalaisen yhteistyön edistäminen. Tavoitetta toteutettiin jo ensimmäisissä kilpailuissa

siten, että neljä Vaasan ammattiopiston opiskelijaa suoritti työssäoppimisjaksonsa avustuen hollantilaisista vastuuoppilaitosta ravintolapalvelu-lajin toteutuksessa. Lisäksi Turun ammatti-instituutin neljä opiskelijaa opettajansa johdolla suorittivat kansainvälisen työssäoppimisjakson kuljettamalla suomalaisten kilpailijoiden tavarat Rotterdamiin ja takaisin. Työssäoppimisjaksot rahoitettiin osin Opetushallituksen erillistuen sekä Leonardo-rahoituksen turvin.

Opetusministeriön ylijohtaja Sakari Karjalainen jakoi palkinnot elektroniikassa menestyneille Tomi Leinoselle ja Antti Rantaeskolalle.

Bordeaux'ssa 28.11.2008 järjestetyn Euroopan unionin epävirallisen opetusneuvoston kokouksen yhteydessä pidettiin tilaisuus, jossa palkittiin EuroSkills 2008 -kilpailun osallistujamaiden parhaat. Palkinnot jaettiin kokoukseen osallistuneiden ministereiden toimesta. Suomen palkittavat olivat elektroniikkalajin kilpailijapari **Tomi Leinonen** ja **Antti Rantaeskola**, joille palkinnot jakoi opetusministeriön ylijohtaja **Sakari Karjalainen**.

Rantaeskola oli myös valittu yhtenä kolmesta kilpailijasta puhumaan neuvoston yhteydessä järjestettyyn kansainväliseen seminaariin.

Ranska järjesti vuoden 2008 aikana vielä toisenkin tilaisuuden, johon EuroSkills-kilpailijat kutsuttiin. Ranskan EU-puheenjohtajuusohjelmaan kuulunut nuorisotilaisuus pidettiin Pariisissa lokakuussa. Suomen koko joukkue osallistui tilaisuuteen. Kaikista kustannuksista vastasi EU-puheenjohtajamaa.

TOISET EUROSILLS-KILPAILUT LISSABONISSA JOULUKUUSSA 2010

Ulkoministeri **Alexander Stubb** kirjoitti blogissaan 19.11.2010: ”Lissabon isännöi viikonloppuna ryppään huippukokouksia. Ensiksi on Naton huippukokous. Sitä seuraa Nato-Venäjä-neuvoston huippukokous. Sitten on Afganistan-huippukokous, johon myös Suomi osallistuu. EU ja USA kokoontuvat lopuksi omaan huippukokoukseensa.” Ulkoministerimme unohti mainita, että välittömästi näiden kokousten jälkeen Lissabonin messu- ja kongressikeskus, Feira Internacional de Lisboa, aloitti valmistautumisen toisenlaiseen huipputapaamiseen, EuroSkills 2010 -kilpailuun. Tapahtumaan, joka alun perin piti järjestää 23.–26.11.2010, mutta joka melko lyhyellä varoitusaajalla jouduttiin siirtämään myöhemmäksi, pois näiden Stubbin mainitsemien huippukokousten alta.

Portugali valmistautui kisoihinsa parisen vuotta. Näiden kahden vuoden aikana moni asia oli

Suomen tietokone ja verkot -tiimi Jukka Suhonen (vas.), Teemu Mikkonen, Daniel Mononen ja Markus Lintuala Lissabonin EuroSkills 2010 -kilpailussa.

muuttunut, ei vähiten Portugalin taloudellinen tilanne. Portugalissa kilpailut nähtiin kuitenkin tärkeänä yhteisenä kansallisena hankkeena ja ne onnistuttiin järjestämään, osin Euroopan sosiaalirahaston rahoituksen turvin. Taloustilanne ei loppujen lopuksi juurikaan näkynyt itse kisatapahtumassa. Järjestelyt olivat erinomaiset ja kahden vuoden takaisista ensimmäisistä kisoista oli Portugalin johdolla menty huima harppaus eteenpäin. Kisat järjestettiin pitkälti ”Helsingin mallin” mukaan siten, että paikalliset ammatilliset oppilaitokset kantoi-
vat päävastuun lajijärjestelyistä. Tapahtuman kävijämäärä nousi organisoitujen kouluvierailujen ansiosta 62 000:een.

Toki suuressa tapahtumassa pinnan alla aina tapahtuu kaikenlaista, mitä suuri yleisö ei näe. Lissabonissa tämä kaikenlainen tarkoitti ennen muuta joidenkin lajien järjestelyjä, lähinnä materiaali-
toimituksia. Joissakin lajeissa kilpailijat joutuivat odotelemaan materiaaleja voidakseen jatkaa kilpailua. Viherrakentamisessa vielä lisäksi sääolosuhteet sekoittivat tilannetta. Kisapaikalle tuodut taimet joutuivat myrskyn riepottelemiksi ja lopulta kilpailijat pakattiin kesken kilpailun pakettiautoon ja taimitarhalle ostamaan lisää taimia. Lajikohtaiset ongelmat tietysti tarkoit-

tivat myös eksperteille lisää työtä ja pitkiä päiviä. Erityisen ilahduttavaa oli, että suomalaisten eksperttien työskentelystä tuli koko kisojen ajan kiittävää palautetta kisajärjestäjältä sekä muiden maiden delegaateilta ja eksperteiltä.

Suomen panos myös näiden toisten EuroSkills-kilpailujen järjestelyissä oli merkittävä. Suomalaisten vastuulla oli elektroniikka- ja lähihoitajalajien lisäksi uuden yrittäjyyslajin toteutus. Ammatillisen koulutuksen kansainvälistymistä edistettiin monin tavoin. Kaksi suomalaista opettajaa oli kisatoimistossa töissä ja näin perehtymässä Taitaja-kilpailuissakin käytettävään pistelaskujärjestelmään. Suomen kilpailijoiden työkalupakkien kuljettamisesta Lissaboniin vastasivat suomalaiset logistiikka-alan opiskelijat opettajiensa johdolla. Yhteensä kahdeksan suomalaista ammattiopiskelijaa ja yhdeksän opettajaa suoritti tapahtuman yhteydessä ulkomaisen vaihtojakson. Kaikki tämä tarkoitti sitä, että lähes sata suomalaista opiskelijaa ja opettajaa oli tapahtumassa tavalla tai toisella työtä tekemällä oppimassa uutta ja syventämässä omaa osaamistaan. Tässä luvussa eivät vielä ole mukana noin 200 suomalaista kisavierasta, jotka kolmen kispäivän aikana perehtyivät kilpailuihin, osallistuivat seminaareihin ja vaihtoivat tietoa, kokemuksia ja ajatuksia suomalaisten ja eurooppalaisten kollegoidensa kanssa.

Suomen joukkueen menestys oli erinomainen, tuloksena oli yhteensä 23 mitalia. Kultaa voittivat **Jussi Holsti** ja **Ville Viitala** (elektroniikka), **Jan Kakko** (rakennuspeltiseppä),

Eeri Sivonen (kultaseppä), **Daniel Mononen** (Microsoft-asiantuntija), **Teemu Mikkonen** (Linux-asiantuntija), **Drazen Dodik** (verkkosivujen tuottaminen) ja **Susanna Virtanen** (painotekniikka). Lisäksi Suomen tietokone ja verkot -tiimi (**Jukka Suhonen**, **Markus Lintuala**, **Daniel Mononen** ja **Teemu Mikkonen**) sai yhteissuorituksestaan kultaa.

FORMULARADAN HAASTEET BELGIAN SPASSA VUONNA 2012

EuroSkills 2012 muistetaan ennen muuta mielenkiintoisesta, mutta haasteellisesta kisapaikasta. Omat ongelmansa järjestelyihin aiheuttivat myös Euroopan paheneva taloustilanne sekä belgialaisen kisaorganisaation kokemattomuus. Belgia ei sitten vuoden 1969 ollut järjestänyt kansainvälisiä ammattitaitokilpailuja ja kokemukset kansallisistakin kisoista olivat olemattomat.

Taloudellinen tilanne vaikutti sekä lajijärjestelyihin että osallistuvien maiden ja kilpailijoiden määriin. Jäsenmaiden taloudellisen tilanteen ja odotettavissa olleen osanottajamäärän vähenemisen vuoksi sääntöjä muutettiin keväällä 2012 pidetyssä valmistelukokouksessa siten, että laji on mahdollista järjestää, vaikka osallistujia olisi alle kuusi. Jo aiemmin oli kalliiden tiimilajien lukumäärää vähennetty. Taloustilanne näkyi myös kisajärjestäjän yhteistyökumppanien määrässä ja vaikeuksina saada hankittua kaikkia lajeissa tarvittavia koneita, laitteita ja materiaaleja.

Lähes koko Skills Finlandin hallitus osallistui hallituksen jäsenille suunnatulle EuroSkills 2012 -opintomatkalle Belgian Spahan. Opintomatkan tavoitteena oli tutustuttaa hallituksen jäsenet kansainvälisiin ammattitaitokilpailuihin ja jatkaa yhdistyksen strategiatyötä. Matkan yhteydessä järjestettiin työkokous, jonka tavoitteena oli muun muassa ideoida tahtotilaa yhdistyksen ydintoiminoille vuonna 2020 sekä pohtia yhdistyksen rahoitusta, organisaatiota, kumppanuuksia ja laatutyön käynnistämistä.

Suomen ammattitaitomaajoukkueen käyntikortteja.

”EuroSkills 2012 -kilpailujen seuraaminen formularadan maisemissa innoitti hallituksen jäsenet lennokkaaseen ideointiin työkokouksessa. Kun keskustelu eteni kansainvälisen kilpailutoiminnan tahtotilaan vuonna 2020, Hannu Immonen totesi, että vuonna 2020 on kulunut 15 vuotta Helsingin WorldSkills 2005 -kilpailuista, joten kyseinen vuosi olisi hyvä aika järjestää kansainväliset ammattitaitokilpailut Suomessa. Hallituksen jäsenet innostuivat aja-

tuksesta ja totesivat, että Suomeen pitää saada EuroSkills-kilpailu vuonna 2020. Se olisi loistava huipennus Skills Finlandin 2020 -strategialle, antaisi lisäpotkua Suomen ammatillisen koulutuksen kehittämiseen ja tarjoaisi oivan mahdollisuuden viedä EuroSkills-kilpailuja eteenpäin. Spassa syttynyt kipinä johti siihen, että lopulta strategiaan kirjattiin tavoitteeksi järjestää EuroSkills-kilpailu Suomessa vuonna 2020”, muistelee Seija Rasku.

Suomen 40 kilpailijan joukkue saavutti yhteensä 14 mitalia. Kultaa saavuttivat muoti ja vaatetus -lajin tiimi **Eve Korhonen** ja **Juulia Peuhkuri**, **Veera Varpa** vihersuunnittelussa ja **Tanja Pöyhönen** ravintolapalvelussa. Lisäksi Pöyhönen voitti kokki **Niina Jaakkolan** kanssa ravintola-alan tiimikilpailun.

Huippuosaajien valmennus saa jatkoa

Vuonna 2000 käynnistetty ESR-rahoitteinen ”Yrityksissä tapahtuva huippuosaajien ammattitaitovalmennus” (HUVA I ja II) -valmennushanke jatkui vielä kotikisojen jälkeen, aina vuoden 2007 loppuun saakka. Tavoitteena oli rakentaa Suomeen vakiintunut ja kehittyvä huippuosaamisen ammattitaitovalmennusjärjestelmä. Hankkeen tuloksia oli toden teolla testattu Helsingissä. Seuraavina etappeina olivat vuoden 2007 WorldSkills- ja Abilympics-kilpailut.

Valmennus nojasi vahvasti aikaisempina vuosina luotuihin hyviin käytäntöihin: laajan valmennusverkoston hyödyntämiseen, kolmiportaiseen valmennusmalliin ja koeteltuihin valmennuksen sisältöalueisiin. Tavoitteena oli parantaa yrityksissä työskentelevien nuorten osaamista niin, että heistä kasvaisi valmennuksen kautta lyhyessä ajassa huipputason osaajia yrityksiin. Huippuosaamiseen tähdättiin rakentamalla oppilaitosten ja yritysten käyttöön valmennusjärjestelmä, jonka eräänä tavoitteena oli lisätä nuorten motivaatiota jatkuvaan itsensä ja oman työnsä kehittämiseen. Lähtökohdiltaan sekä tavoitteitaan HUVAn kanssa samansuuntaisia sisarhankkeita olivat HuvaKarjala, HuvaSavo ja HuvaOulu. Verkostossa oli mukana myös Hämeen ammat-

tikorkeakoulun AKVA-hanke, jonka erityis-tehtävänä oli huippuosaamisen kehittäminen koulutuksellisin ja tutkimuksellisin keinoin.

Hanketta hyödynnettiin myös huippuosaamisen ja Skills-toiminnan tunnetuksi tekemiseksi. Vuonna 2006 kehitettiin uusi konseptin esittelemiseksi erilaisissa yleisötapahtumissa. Konsepti sisälsi varsinaisen esittelyständin lisäksi työnäytöksiä ja niiden yhteydessä järjestettäviä yleisökilpailuja, ja sitä toteutettiin vuoden aikana menestyksekkäästi useilla eri messuilla, esimerkiksi Next Stepissä ja työministeriön Narinkkatorilla järjestämässä European Mobility Road Show’ssa.

HUVA-hankkeen päättyessä vuoden 2007 lopussa mukana oli 368 organisaatiota, joista 289 oli erikokoisia yrityksiä, 38 oppilaitoksia ja 41 muita organisaatioita kuten säätiöitä, liittoja ja yhdistyksiä. Eri ammattialoja oli mukana 45. Näistä 39 tähtäsi WorldSkills-kilpailuihin, neljä Abilympics-kilpailuihin ja yksi kuljetustekniikan PM-kilpailuihin. Yhden mukana olleen lajin tavoitteena ei ollut kilpailuihin osallistuminen.

Vuosina 2008–2010 hankkeen nimi oli HUKI (Huippuvalmennuksella kilpailukykyä). Se jatkoi valmennusjärjestelmän kehittämistä tavoitteenaan koota ja kehittää edelleen valmennuksessa luotuja hyviä opetus- ja oppimismenetelmiä ja levittää niitä mahdollisimman laajalle yritysten ja oppilaitosten käyttöön. Käytännössä tämä toteutettiin laatimalla HOPS (henkilökohtainen opetussuunnitelma) -malli yhdistämällä eri lajeissa kehitettyjä ja testattuja hyviä valmennuskäytäntöjä. Hankkeen aikana valmistui kaksi julkaisua: Henkisen valmentautumisen käsikirja ja Matkalla huipulle – huippuvalmennuksen työkalut. Julkaisut käännettiin myös englanniksi. Ensin mainittu jaettiin vuoden 2011 WorldSkills-kilpailuissa lahjaksi kaikille jäsenmaiden virallisille ja teknisille delegaateille. Hankkeen tavoitteena oli myös huippuvalmennuksen kansainvälinen vertailu ja sitä täydentämään rakennettiin EU:n Leonardo-rahoituksella asiantuntijavaihtohanke, Excellence in Skills. Vaihtoon osallistuivat pääasiassa Skills Finlandin lajipäälliköt, ja vaihdot suuntautuivat Italian Etelä-Tiroliin, Englantiin ja Ranskaan.

Kilpailijat ja ekspertit valmennusleirillä 2009.

Vuonna 2011 käynnistyi kolmas ja samalla viimeinen ESR-rahoitteinen valmennushanke, ”KILTA” (Kilpailukykyä ja laatua ammatilliseen koulutukseen). Tässä hankkeessa keskityttiin erityisesti opettajien ja työpaikkaohjaajien osaamisen edistämiseen sekä heidän valmiuksiinsa kouluttaa huippuosaajia. Keskeiseksi tavoitteeksi asetettiin myös toiminnassa mukana olevien yritysten määrän lisääminen.

Vuonna 2000 käynnistynyt hanketoiminta on merkittävällä tavalla edistänyt yhdistyksen tavoitteiden toteutumista. Hankkeiden tuloksena on rakennettu Suomeen ammatitaitovalmennusjärjestelmä, testattu sitä käytännössä valmentamalla yli 200 nuorta ammattitaitokilpailuihin ja levitetty hyviksi havaittuja menetelmiä oppilaitosten ja yritysten käyttöön. Hankkeilla on ollut ensiarvoisen tärkeä merkitys yhdistyksen toiminnan rahoittamisessa, mutta ehkä vielä suurempi ja kauaskantoisempi on ollut niiden vaikutus verkostojen ja yhteistyön rakentajina. Hankkeet ja niiden tulokset ovat herättäneet kiinnostusta aina ulkomaita myöten.

Skills Trainers' Academy perustetaan

Hämeen ammattikorkeakoulu (HAMK) ja erityisesti sen ammatillinen opettajakorkeakoulu on alusta saakka ollut vahva toimija niissä verkostoissa, joissa ammattitaitokilpailutoimintaa on Suomessa kehitetty.

Ammattikoulujen Hämeenlinnan opettajaopisto oli mukana jo ensimmäisten, Hämeenlinnassa vuonna 1988 järjestettyjen Taitaja-kilpailujen järjestelyissä.

Skills Finlandin valmennuksen kehittämishankkeen (HUVA) rinnalla toimi vuosina 2000–2007 HAMK:n hallinnoima ”Ammattitaidon kohottaminen valmennus- ja kilpailutoiminnalla” (AKVA) -hanke. Se keskittyi valmennus- ja kilpailutoiminnan edistämiseen koulutuksen ja tutkimuksen keinoin. Toinen, Skills-toiminnan kannalta merkittävä hanke oli vuosina 2000–2003 toteutettu Kone-, metalli- ja sähköalojen koulutuksen vetovoimaisuuden parantaminen (KOMES) -hanke, jonka ideoiden pohjalta syntyi Taitaja9-kilpailu.

HAMK on vuodesta 2001 lähtien tuottanut monia tärkeitä ammattitaitokilpailutoimintaan liittyviä julkaisuja. Niiden avulla on levitetty tietoa kilpailutoiminnasta ja sen hyödyistä sekä kotimaassa että ulkomailla. HAMK:n rooli

erityistä tukea tarvitsevien kilpailutoiminnan edistämiseksi sekä julkaisujen että koulutuksen keinoin on ollut erityisen merkittävä.

Luonteva jatko tälle työlle oli HAMK Skills Trainers' Academyn perustaminen vuonna 2008. Academyn perustehtävänä on ammatillisen huipputaamisen edistäminen koulutuksen ja tutkimuksen keinoin. Toiminnan painopistealueita on neljä: kilpailu- ja valmennusasiantuntijoiden koulutus, huipputaamista edistävien hyvien käytäntöjen levittäminen ja juurruttaminen, kilpailu- ja valmennusosaamisen kansainvälistäminen tuonti- ja vientitoiminnalla sekä ammatillista huipputaamista tukeva tutkimus- ja kehittämistoiminta.

Kilpailutoiminta sitouttaa yrityksiä

Vuoteen 2005 saakka yritysysteistyön rakentaminen oli oppilaitosten vastuulla ja kukin kilpailujärjestäjä vastasi omista pääyhteistyökumppaneistaan. WorldSkills Helsinki 2005 -kilpailun toteuttamiseksi yritysysteistyön vahvistaminen oli kuitenkin välttämätöntä.

Hannele Kokotin lisensiaatintutkimuksessa Huippuosaamista ja vetovoimaa sitoutumalla (2004) tarkasteltiin suomalaisten yritysten sitoutumista ammattitaitokilpailutoimintaan. Tutkimus kohdistui niihin yrityksiin, jotka olivat mukana toiminnassa, joka tähtäsi vuoden 2003 kilpailuihin, Taitajaan ja St. Gallenin WorldSkills-kilpailuun. Kokotti korostaa, että yritysten yhteiskuntavastuuajattelu oli tuohon aikaan vielä melko uutta, ja vain muutamat yritykset pyrkivät sitä toiminnassaan määrätietoisesti noudattamaan. Kaikkiaan yrityksiä oli mukana melko vähän. Kilpailutoimintaa ei osattu vielä laajasti hyödyntää.

WorldSkills Helsinki 2005 -kilpailun jälkeen monet pääyhteistyökumppaneista halusivat jatkaa yhteistyötä myös Taitajassa. Taitaja-yhteistyökonsepti uudistettiin vuoden 2006 Taitajasta lähtien: Skills Finland vastaa sopimuksista pääyhteistyökumppaneiden kanssa. Taitaja-järjestäjän tehtävänä puolestaan on hankkia laji- ja lajiperhekohtaiset kumppanit.

Kuvassa vasemmalta Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän hallituksen puheenjohtaja ja Kontiolahden lukion rehtori Kari Väkeväinen, kuntayhtymän johtaja Ilkka Pirskanen sekä valtuuston puheenjohtaja Timo Elo. Kuva: Markku Tasala

POHJOIS-KARJALASSA ONNISTUTTIIN KUMPPANUUKSIEN LUOMISESSA

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä (PKKY) järjesti yhdessä yhteistyökumppaniensa kanssa Taitajan Joensuussa vuosina 2007 ja 2013. Vuonna 2007 yritysysteistyökumppaneita oli yhteensä 233, joista pääyhteistyökumppaneita 9. Vuoden 2013 kilpailuissa yritysysteistyökumppaneita oli jo 350, joista pääyhteistyökumppaneita 24. Joensuun Taitaja kokosi molemmilla kerroilla hienolla tavalla koko maakunnan yhteiseen ponnistukseen.

PKKY:n hallituksen puheenjohtaja ja Kontiolahden lukion rehtori **Kari Väkeväinen** kiitteli Taitaja2007-tapahtuman jälkeen yhteistyökumppaneiden lujaa sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin. ”Kaikille oli heti selvää, että meillä Pohjois-Karjalassa oli näin massiivisen tapahtuman järjestämiseen kovin kapea resurssipohja. Olimme käyneet tutustumassa aiempiin Taitaja-tapahtumiin, joten tiesimme hyvin, että onnistuaksemme tässä hankkeessa oli jokaisen toimijan osallistuminen ja työpanos tärkeä.”

Koulutuskuntayhtymän johtajan Ilkka Pirsken mielestä hanketta leimasi alusta lähtien realismi ja yhteistyökumppaneiden välinen luottamus. Positiivinen yllätys järjestäjille oli kalleimpaan ryhmään kuuluneiden yhteistyösovimusten kiivas kysyntä.

Pirsken mielestä ongelmattomuus kumppaneiden hankinnassa johtui ennen muuta hyvästä tuotteesta. Järjestäjät onnistuivat myös valitsemaan oikean tavan puhutella yrityksiä. ”Emme koskaan aloittaneet keskustelua puhumalla yhteiskuntavastuusta. Esitimme yritykselle edullista kauppaa. Totesimme, että osallistumalla ammatillisen koulutuksen vetovoiman kohentamiseen yritys pitkässä juoksussa kykenee vaikuttamaan oman työvoimansa laatuun ja saatavuuteen.”

Pirkanen muistuttaa, että esitteillä Taitaja-tapahtumaa on vaikea myydä. ”Se pitää tarjota koettavaksi.” Niinpä pohjatyo aloitettiin jo vuosia aikaisemmin viemällä yritysvieraita järjestelmällisesti Taitaja-kisoihin, ensimmäisen kerran Seinäjoelle

Teknoliateollisuus ry:n Marja-Terttu Tanttinen on ollut mukana Taitaja-kilpailujen alusta saakka.

2004, seuraavaksi Tampereelle, Turkuun ja lopulta Helsingin MM-kisoihin vuonna 2005. Kisojen näkeminen paikan päällä teki vaikutuksen yritysjohtajiin. PKKY:n valtuuston puheenjohtaja Timo Elo korostaa, että kilpailutoimintaan osallistuminen on osa kuntayhtymän strategiaa, johon liittyy laatuajattelun sisällyttäminen opetustoimintaan.

TEKNOLOGIATEOLLISUUS RY ON OLLUT MUKANA ALUSTA ALKAEN

Teknoliateollisuuden asiantuntija **Marja-Terttu Tanttinen** oli mukana ammattitaitokilpailutoiminnassa jo ensimmäisen Taitaja-kilpailun aikaan. Hän työskenteli silloin Metalliteollisuuden Työnantajaliiton osastopäällikkönä vastaten oman liittonsa ja Metalliteollisuuden Keskusliiton ammatillisesta koulutuksesta. ”Emme olleet suunnittelemassa kisoja, mutta muuten olimme aktiivisesti mukana tuomassa kone- ja metallia-

laa esille. Meille on ollut hyvin pitkään tärkeää turvata ammattiosaajien saatavuus tälle alalle.”

Tanttisen mielestä monet seikat koulutustarpeiden osalta ovat säilyneet ennallaan 1980-luvun alusta lähtien. Edelleen perusosaaminen, manuaalikonestus ja kädentaitojen hallinta ovat tärkeitä. Aikaisemmin alalle koulutettiin selkeämmin sorvaajia, levyseppiä ja hitsaajia. Nykyisin koulutus on laajentunut koneistukseen. ”Uusi dimensio on automaatioasteen nousu, mittaustekniikan vaatimusten lisääntyminen ja uudet materiaalit. Ne kaikki pitäisi ympätä siihen kolmeen vuoteen.”

Teknoliateollisuus on pitänyt opintojen modulaarisuutta tärkeänä opintojen rakenteessa. ”Se mahdollistaa opiskelijan profiilin muodostumisen. Siihen päälle voi rakentaa vaikka oppisopimuskoulutuksen. Tai sitten kyseeseen tulee työssäoppimisen kautta hankittu ammattitutkinto tai erityisammattitutkinto. Kun puhun yritysten ja oppilaitosten yhteistyön tiivistämisestä, se ei rajoitu pelkästään peruskoulutuksen rakentamiseen. Voimme myös mahdollisuuksien mukaan rakentaa uraputkia jo opiskelun aikana”, toteaa Tanttinen.

Tanttisen mukaan ammattitaitokilpailuja tuemalla teknoliateollisuus voi kertoa tarpeestaan saada maailmanluokan osaajia. Samalla pystytään vahvistamaan pitkäjänteistä yhteistyötä oppilaitosten ja yritysten välillä.

Teknoliateollisuus solmi vuonna 2007 pitkäaikaisen pääyhteistyökumppanuussopimuksen

Skills Finlandin kanssa. Tanttinen arvioi kumppanuutta Espoon suurtahtuman jälkeen Skills Finlandin Newsletterissä sanoen, että kokemus oli positiivinen, vaikkakin ensimmäinen kerta olikin puolin ja toisin harjoittelua. Taitaja-yhteistyö näkyi laajasti Teknoliateollisuus ry:n viestinnässä, niin internetissä kuin printtamediassa. Vaasan Taitaja-tapahtuman tiedottaminen keväällä 2009 sujui Tanttisen mukaan hyvin, ja alan yritykset saivat näkyvyyttä erityisesti paikallisissa valtalehdistä.

Pääyhteistyökumppanuuden kautta pyritään hakemaan pitkäjänteisyyttä yhteistyöhön. Teknoliateollisuuden keskeinen tavoite on mahdollisimman suuri näkyvyys mediassa.

Alan yritykset ovatkin juuri näkyvyyssyistä kiinnostuneempia tukemaan Taitaja-kilpailuja kuin MM-kilpailuja. Tanttinen kuitenkin muistuttaa, että Teknoliateollisuuden 100-vuotissäätiö on jo useana vuonna tukenut Suomen ammattitaitomaajoukkuetta merkittävällä summalla. Teknoliateollisuus ei ole toistaiseksi ollut kiinnostunut EuroSkills-kisojen sponsoroinnista, mutta mahdolliseen yhteistyöhön tulevaisuudessa vaikuttaa paljon se, ”mihin suuntaan tapahtuma kehittyy ja millaisen statuksen se tulee saamaan”.

ELECTROLUX PROFESSIONAL OY – YHTEISTYÖSSÄ VUODESTA 2005

Electrolux aloitti yhteistyönsä Skills Finlandin kanssa jo Turun Taitaja-tapahtumassa keväällä 2005. **Jarmo Huuhtanen**, Electrolux Professional Oy:n ammattikeittiötuotelinjalta katsoo,

että Turussa oli hyvä opetella sitä roolia, joka Helsingissä toteutettiin paljon suuremmassa mitakaavassa. ”Helsingin kisat oli meille rahallisesti iso satsaus. Se oli merkittävä tapahtuma myös Electroluxin globaalien markkinoinnin kannalta.”

Electroluxilla oli jo ennen Turua kokemusta kilpailutoiminnasta Vuoden kokki -kilpailujen ja skandinaavisten kokkikilpailujen kautta. Huhuhtaselle itselleen on ollut henkilökohtaisesti tärkeämpää osallistua Skills Finlandin organisoimaan kilpailutoimintaan, koska ”siellä voimme olla kannustamassa nuoria ihmisiä oppimaan ammattiin, kehittämässä ammatillista osaamista ja koulittamassa nuorista huippuammattilaisia”.

Electrolux Professionalin Jarmo Huuhtanen on toiminut ravintolakokkilajin tuomarina useissa Taitaja-kilpailuissa ja päätuomarina WorldSkills Helsinki 2005 -kilpailussa.

Kun Turun ja Helsingin kokemusten jälkeen Electroluxille selvisi ammattitaitokilpailutoiminnan maailmanlaajuisuus ja sen tiiviit yhteydet ammatillisen koulutuksen järjestä-

jiin, yrityksessä tehtiin päätös tukea kilpailuja enemmän ja käyttää niitä tärkeänä markkinointikanavana. ”Helsingin kisoista lähtien olemme toimittaneet Taitaja-kilpailuihin kisakeittiöt. Keittiöpuolella olemme olleet mukana kahdessa lajissa, ravintolakokki- ja suurतालouskokkilajissa. Tarjoilijoiden käyttämä keittiö on myös ollut meidän toimittamamme”, Huuhtanen kertoo.

Kondiittori-laji ei kuulu samalla tavalla Electroluxin bisnekseen, koska yritys markkinoi sillä puolella vähäisesti tuotteita. Jatkossa se pyrkii keskittymään enemmän omille vahvuusalueilleen. ”Puhdistuspalveluun me olemme toimittaneet pyykinpesukoneita ja kuivausrumpuja. Laji tulee pysymään meillä jatkossakin sponsorointikohteena.”

Electrolux on globaalina yrityksenä kiinnostunut kilpailutoiminnasta myös MM-tasolla, mutta osallistuakseen niihin sillä on oltava kisoja järjestävässä maassa tai maanosassa liiketoimintaa. Japanissa yrityksellä ei ollut organisaatiota, jonka kautta se olisi voinut toimia. Electrolux on kuitenkin joka vuosi sponsoroinut kilpailijoita, jotta sen ”omien lajien” kilpailijoiden oli mahdollista päästä mukaan MM-kisoihin.

Huuhtasen mielestä sopimusjärjestelmä Skills Finlandin ja pääyhteistyökumppanien kanssa on toimiva, vaikka näkyvyydessä olisi ehkä joskus ollut hieman toivomisen varaa. Sopimusjärjestelmä on kuitenkin joustava ja molempia osapuolia hyödyttävä: Electrolux on saanut aina sijoitukse-

Feston Kim Holm on ollut toiminnassa mukana pitkään. Vuonna 1993 hän toimi eksperttina Taiwanin WorldSkills-kilpailussa ja on sen jälkeen ollut mukana Feston edustajana useissa kilpailuissa. Holm on ollut mukana kehittämässä eri maiden kansallisia kilpailuja mekatroniikassa ja myötävaikuttamassa uusien maiden mukaantuloon WorldSkills-toimintaan.

leen vastinetta. ”Joskus me pääsponsorina toivomme, että Skills Finland olisi maanlaajuisesti enemmän esillä myös kisojen välillä, jotta yleisö oppisi paremmin tuntemaan järjestön. Parasta markkinointia meille on kuitenkin se, että kilpailu tapahtuu meidän tuotteillamme. Tuomme kilpailuihin myös omia asiakkaitamme, jotta voimme kertoa heille oivamme arvokkaalla tavalla mukana tukemassa nuoria.”

Huuhtanen kertoo päässeensä hyvin perille kilpailutoiminnasta ja lajivaatimuksista toimitukseen useammassa Taitaja-kisoissa tuomarina.

Tampereella 2006 hän työskenteli tuomarina, ja jo seuraavissa kisoissa Joensuussa ja Espoossa päätuomarina. Huuhtasen mielestä ammatillinen taso on alalla, samalla tavalla kuin alan kilpailulajeissakin, kehittynyt valtavien harppauksin. ”Samalla alan arvostus on noussut huomasti, erityisesti ravintolakokin ammatin osalta. Se tuntuu minusta hyvältä, koska itselänikin on ravintolakokin tausta.”

FESTO YHTEISTYÖSSÄ SEKÄ KANSALLISESTI ETTÄ MAAILMALLA

Ensimmäinen mekatroniikkakilpailu MM-tasolla käytiin Amsterdamin Taito-Olympialaisissa vuonna 1991 kahden maan kesken. Sittemmin mekatroniikasta on tullut yksi WorldSkills-kilpailujen suurimmista ja suosituimmista lajeista. Kansainvälinen yhtiö Festo on tukenut mekatroniikkakilpailuja alusta lähtien. Seuraavissa kilpailuissa vuonna 1993 Taiwanissa mukana oli jo seitsemän maan kilpailijat, myös suomalaiset. Lajin suomalaisena eksperttina toimi silloin ensimmäistä kertaa Feston silloinen koulutuspäällikkö **Kim Holm**.

Festo kouluttaa itse teollisuuden ammattilaisia eri puolilla maailmaa, mutta samalla myös kehittää koulutusjärjestelmiä ja suunnittelee koulutusohjelmia yhdessä opetusalan ammattilaisten kanssa. Yhtiön ja sen asiakkaiden menestymisen kannalta on tärkeää, että alan osaajat pystyvät hyödyntämään yhtiön valmistamaa tekniikkaa. Mekatroniikassa yhdistyvät huipputekniikan eri osa-alueet: mekaniikka,

Mikko Kivelä ja Esa Hirvonen edustivat Suomea mekatronikassa St. Gallenin WorldSkills-kisoissa 2003.

elektroniikka ja informaatiotekniikka. Teknisten taitojen lisäksi lajissa menestyminen vaatii tiimityö- ja vuorovaikutustaitoja.

Kim Holmin mukaan Festo on hyötynyt kilpailutoiminnasta monella tavalla. Sen kautta on tuettu yhtiön rekrytointia: esimerkiksi Lyonin vuonna 1995 pidetyistä Taito-Olympialaisista palkattiin heti paikan päällä kolme kilpailijaa Feston palvelukseen. Toisaalta kisoissa toimineilta eksperteiltä saadut kommentit ovat antaneet tärkeitä suunta- viivoja laitteistojen kehittämiseen.

Festossa yhteistyötä ammatillisen koulutuksen järjestäjien kanssa eri puolilla maailmaa pidetään tärkeänä. Yhtiö on järjestänyt vuodesta 1995 lähtien asiakasmatkoja WorldSkills-ta-

pahtumiin. Viime vuosina matkoihin on osallistunut noin 80 henkilöä, joista suomalaisia on ollut noin 15. Holmin mukaan matkalla tutustutaan kilpailun lisäksi paikallisiin kouluihin ja teollisuuteen. ”Keskustelut muiden maiden edustajien kanssa ovat myös hyödyllisiä. Tyypillinen osallistuja on opettaja, osastonjohtaja tai opetusalan viranomainen.”

Festo on huipputekniikan yritys, joka tarvitsee jatkuvasti uusia osaajia. Tästä syystä yhtiö on lähtenyt myös Baltian maihin järjestämään kansallisia kilpailuja mekatronikka-lajissa. Festo järjesti vuosina 2002, 2004 ja 2006 Bal-

tic Mechatronic Games -kilpailut, joihin osallistuivat kaikki Itämeren ympärillä sijainneet maat Saksaa ja Tanskaa lukuun ottamatta. EuroSkills-kilpailujen alettua ei omalle kilpailulle enää nähty tarvetta. Holm tähdentää näiden kisojen toimineen Baltian maille hyvänä sisäänajona EuroSkills- ja Worldskills-kilpailuihin.

Festo on ollut aktiivinen yhteistyökumppani myös Taitajassa, jossa mekatronikka on ollut kilpailulajina vuodesta 2001 alkaen.

ABLOY OY:N JOENSUUN TEHDAS MUKANA TAITAJASSA

Abloy Oy:n Joensuun tehdas on Pohjois-Karjalan suurimpia teollisuustyönantajia, ja työllistää paikakunnalla noin 850 ihmistä. Tehtaan liiketoimintayksikön johtaja **Jouni Pitko** kertoo, että heillä oli vahvoja ja ajankohtaisia syitä lähteä pääyhteistyökumppaniksi Joensuun ensimmäiseen Taitaja-tapahtumaan, joka toteutettiin vuonna 2007.

Abloy ei lähtenyt Taitajaan hakeakseen näkyvyyttä tuotteidensa markkinointiin. Ensisijaisena tavoitteena oli tukea sekä Pohjois-Karjalan elinkeinoelämälle tärkeää tapahtumaa että pohjoiskarjalaisia nuoria. Lisäksi yhtiö täytti vuonna 2008 sata vuotta, joten oli luontevaa juhlistaa 100-vuotisprojektia osallistumalla näyttävästi maakunnan yhteiseen voimanponnistukseen.

Abloyn sopimus Taitaja-tapahtuman kanssa jakaantui kolmen vuoden ajanjaksolle. Mittavan tapahtuman organisoiminen vaati pitkäjänteistä

Ovensulkiat-liiketoimintayksikön johtaja Jouni Pitko Abloy Oy:stä toimi pääyhteistyökumppanin edustajana Taitaja2007-tapahtumassa Joensuussa.

järjestelyjä, jotka Jouni Pitkon mielestä onnistuivat erittäin hyvin. Hän toimi maakunnallisen ohjausryhmän puheenjohtajana. Ohjausryhmässä oli edustus koulutuskuntayhtymästä, ammattikorkeakoulusta, yliopistosta ja yrityselämästä. ”Pohjois-Karjalan yrityselämä oli täysillä mukana. Kun ohjausryhmässä oli puolenkymmentä yritysjohtajaa, oli vaikeaa mennä väittämään, että jotain olisi tehty väärin.”

Vielä 2000-luvun alkupuolella, kun työvoimaa osattiin jo ennakoita, olivat metalliteollisuuden ammatteihin valmistavat tutkinnot vielä kovin epäsuosittuja nuorten keskuudessa. Pitkon mukaan heidän alallaan ja Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymällä oli yhteinen huolenaihe: toinen ei saanut työntekijöitä ja toinen ei saanut opiskelijoita. ”Meidän yhtiöllämme ei ole ollut paljonkaan vaikeuksia saada työvoimaa. Mutta kun meille elintärkeillä kompo-

nenttien toimittajilla eli alihankkijoillamme on ollut vaikeuksia rekrytoida väkeä, se on muuttanut myös meidänkin ongelmaksemme.”

Isojen ikäluokkien eläkkeelle jäämisestä aiheutuvaa tulevaa työvoimapulaa yhtiö on pyrkinyt ratkaisemaan toimenpiteillä ja ohjelmilla, jotka ovat kohdistuneet toisaalta ikääntyviin työntekijöihin ja toisaalta ammatillisia opintoja suorittaviin nuoriin. Abloy päättikin osallistua aiempaa suuremmalla panostuksella teollisuudenalan imagon kohentamiseen nuorison silmissä. Joensuun tehtaalla on ollut vuosikymmenen puolivälistä lähtien koneistajan perustutkinnon opiskelijoista muodostettuja kummiluokkia Pohjois-Karjalan ammattiopistossa.

Kummitoiminta tarkoittaa käytännössä sitä, että yhtiö järjestää pohjoiskarjalaisten nuorten työssäoppimisjaksot Joensuun tehtaallaan. Tehtaan väkeä on myös käynyt kertomassa opiskelijoille työelämän pelisäännöistä. Samalla on osallistuttu koulutusohjelman kehittämiseen, jotta koulutus vastaisi mahdollisimman hyvin työelämän tarpeita. ”Osaavasta työvoimasta tulee lähivuosina olemaan kilpailua. Yritykseltä olisi lyhytnäköistä toimintaa, ellei se valmistautuisi työvoimapulaan tilapäisestä laskusuhdanteesta huolimatta.”

Abloy sai Joensuun Taitajassa hyvin näkyvyyttä niin lehdissä kuin televisiossa ja radiossakin. Pitkon mielestä myönteiset vaikutukset ulottuivat myös yhtiön omaan toimintaan. ”Sen

lisäksi, että yrityksemme positiivinen imago näkyi ulospäin, oli tärkeää saada oikea viesti perille myös meidän omassa sisäisessä viestinnässämme. Halusimme henkilökuntamme ymmärtävän, että meidän on katsottava nuorisoa eri tavalla kuin aikaisemmin. Kun sijoitamme nuorten hyvinvointiin nyt, samalla vahvistamme oman organisaatiomme selkärankaa tulevaisuudessa.”

Pitkon mukaan suomen työelämässä tullaan aina tarvitsemaan huippuosajia, jollaiseksi kehittyminen on aina pitkä prosessi. ”Opiskelun kautta saadaan ne perusvalmiudet, joita lähdetään työssäoppimalla hiomaan. Työelämässä kohdataan ne ongelmat, joiden ratkaiseminen kasvattaa nuorta kohti yhä täydellisempää osaamista. Jos nuorella on kilpailutaustaa, se on vahva meriitti, koska tiedämme hänen käyneen kovan seulan läpi. Kysymys ei ole vain osaamisesta vaan myös henkisestä kantista. Voimme olla varmoja, että tällainen kaveri tulee pärjäämään missä tahansa.”

Tutkimus- ja julkaisutoiminta saa kansainvälistä huomiota

Opetus- ja kulttuuriministeriö on rahoittanut huippuosaamista koskevaa tutkimusta vuodesta 2007 lähtien. Tutkimuksista on vastannut Tampereen yliopiston Ammattikasvatuksen tutkimus- ja koulutuskeskus (AKTKK) ja päättäjänä on toiminut **Petri Nokelainen**. Skills Finland ja sen asiantuntijat ovat tarjonneet tutkijoille tukea tutkimuksen käytännön työvaiheiden toteuttamisessa, erityisesti liittyen tutkimusaineistojen keräämiseen maajoukkueleirien yhteydessä ja tutkimustulosten esittelyyn ammatillisen koulutuksen keskeisillä foorumeilla.

Tutkimusten kohdejoukkona ovat olleet World Skills-kilpailuihin osallistuneet Suomen joukkueiden (Shizuoka 2007, Calgary 2009, Lontoo 2011) kilpailijat, valmentajat ja työelämän edustajat. Tutkimusten tavoitteena on ollut selvittää erityisesti manuaalisten kädentaitojen poikkeukselliseen kehittymiseen vaikuttavia tekijöitä mahdollisimman monipuolisesti esimerkiksi kodin ja oppilaitoksen, ammattitaitokilpailuiden ja kilpailijoiden persoonallisuuspiirteiden osalta.

Tutkimussarjan ensimmäinen osa, Ammatillisen huippuosaamisen mallintaminen, Modeling Vocational Excellence (MoVE), toteutettiin

vuosina 2007–2008 ja siinä olivat mukana Petri Nokelaisen lisäksi projektia johtanut ammattikasvatuksen professori **Pekka Ruohotie** ja erikoistutkija, FT **Kari Korpelainen**.

Tutkimuksessa haastateltiin nuorten huippuosaajien lisäksi heidän valmentajiaan, vanhempiaan ja työnantajiaan. Eri vastaajaryhmien näkemykset eivät poikenneet toisistaan.

Tutkimus tuotti tietoa ammatillisen huippuosaamisen kehittymiseen vaikuttavista tekijöistä ja ammatillisen huippuosaamisen työelämäyhteyksistä. Tutkimuksen tuloksena syntyi nuoren ammatillisen huippuosaajan ominaisuuksia ja huippukyvyyn kehittymiseen vaikuttavia tekijöitä kuvaava malli ja sitä operationalisoiva haastattelurunko ja kyselylomake. Tutkimuksella saatiin myös tietoa nuorten ammatillisten huippuosaajien persoonallisuuspiirteistä (vahvuusalueet, motivoituneisuus, itesesäätely, sosiaalisuus) ja heidän tulevalle työnantajalleen asettamista odotuksista.

Kilpailuissa parhaiten menestyneet nuoret uskoivat ponnisteluihin menestyksen selittäjänä. He pitivät uusien asioiden opiskelua erittäin mielekkäänä, ja heillä oli ulkoista motivaatiota vahvempi sisäinen motivaatio

uusien asioiden opiskeluun. Heikoimmin menestyneet kilpailijat uskoivat omiin kykyihinsä menestymisen selittäjänä enemmän kuin kovaan yrittämiseen. He eivät pitäneet uusien asioiden opiskelua yhtä mielekkäänä kuin kilpailuissa parhaiten menestyneet nuoret. Heidän ulkoinen ja sisäinen motivaatiotasonsa oli myös alhaisempi. Lisäksi he jännittivät kilpailutilanteita hieman enemmän.

Sekä huippusaajat että heidän valmentajansa painottivat työnantajan tarjoamien haasteellisten työtehtävien merkitystä. Nuoret huippusaajat odottivat työnantajan kannustavan oma-aloitteiseen taitojen kehittämiseen ja palkitsevan siitä. Työelämän edustajat viittasivat haastatteluissaan myös haasteisiin, asiakaskontaktihin ja oppimismahdollisuuksiin.

Ympäristöön liittyvät tekijät hitsasivat viimeisen sauman huippusaajan uraputkeen ja vaikuttivat hakeutumiseen tietylle ammattialalle. Näitä tekijöitä olivat muun muassa perhe, vanhempien koulutustausta, ystävät, asuinpaikka, oppilaitos ja opettaja. Nokelainen toteaa, että sattuman tai onnen komponenttia ei pakotettu esiin aineistosta, vaan se nousi sieltä itsestään. ”Onnea voi olla vaikka se, että huippusaajalle osuu kannustava opettaja tai pätevä valmentaja. Jatkotutkimuksessa tullaan kiinnittämään huomiota lahjakkuuden ja kyvykkyyden eroihin. Lahjakkaalla ihmisellä voi olla suuremmat lahjat kuin kyvykkäällä ihmisellä, mutta hän ei ole aktualisoinut niitä lahjojaan kyvyiksi. Meitä kiinnostaa selvittää, millä tavalla nämä erot näkyvät työelämässä.”

Petri Nokelaisen huippusaamista koskeva tutkimus on saanut huomiota myös kansainvälisesti. Suomessa aloitettu tutkimus sai kansainvälisen jatkohankkeen, jossa haastateltiin vuonna 2011 Lontoon WorldSkills-kilpailuun osallistuneita kilpailijoita ja ekspertejä.

Kun MoVE-tutkimushanketta esiteltiin kansainvälisissä tutkijatapaamisissa, vastaanotto oli Nokelaisen mukaan yleensä innostunut.

Euroopan kasvatustieteiden vuosikonferenssissa tutkimusasetelmaa pidettiin innovatiivisena. Esityksemme herätti myös vastakaikua yleisössä. He selvästi ymmärsivät aiheen tärkeyden ja pitivät sitä ajankohtaisena.

AKTKK:ssa on ennen MoVE-projektia tutkittu etupäässä yrityksiä ja organisaatioita. Tutkimuksessa esillä ovat tähän asti olleet lähinnä ammattikorkeakoulun opiskelijat. Ammattikouluissa opiskelevat ovat suotta jääneet varjoon. Nokelaisen tutkimusryhmän mielestä on ristiriitaista, että peruskoulussa lapsia tutkitaan lastentarhaikäisistä lähtien, mutta am-

matillisen koulutuksen puolella tutkimusta ei tehdä juuri lainkaan. ”Tämä on ollut meillekin uudelleentarkastelun paikka. Mielestämme tutkimusta olisi suunnattava tälle alueelle huomattavasti enemmän.”

MoVen jälkeen opetus- ja kulttuuriministeriö rahoitti vielä kahta jatkotutkimusta.

Tutkimussarjan vuosina 2009–2011 toteutettu toinen osa, ”*Ammatillisen huippuosaamisen toteutuminen*” (AVE, Actualizing Vocational Excellence) jatkoi MoVE-hankkeessa tehtyä työtä laajentamalla nuorten huippuosaajien persoonallisuuspiirteiden kartoitusta (elämänhallinta, ammattietiikka, innovatiivisuus ja yrittäjyys) ja täydentämällä tutkimusasetelman koskemaan työelämän nuorilta työntekijöiltä vaatimia taitoja. Tutkimuksen yhtenä peruslähtökohtana ovat Opetushallituksen perustutkimusten perusteissa mainitut elinikäisen oppimisen avaintaidot.

Tulokset vahvistivat jo aiemmin MoVe-tutkimuksessa saatuja tuloksia. Kummassakin tutkimuksessa nousivat esille stressinsietokyky, pitkäjänteisyys ja kehityskyky tärkeimpinä huippuosaajien ominaisuuksina. AVE antoi myös uutta tietoa huippuosaajien piirteistä. Esimerkiksi motivaation suhteen AVE-tutkimuksen tulokset poikkesivat aiemmista, jotka korostivat sisäisen tavoiteorientaation (kiinnostus opiskelua kohtaan) sekä ponnistelujen merkitystä. AVEssa ammatillisten opintojen mielekkyys sekä ulkoinen tavoiteorientaatio (kilpailunhalu, kunnianhimo) nousivat tärkeimmiksi motivaati-

Aiempia tutkimuksia

Seppo Seinä (toim.)

Ammattitaitokilpailut ammatitaidon kehittäjänä ja mittaajana. Hämeen ammattikorkeakoulun julkaisuja, 2000.

Skills-julkaisusarja

Hannele Kokotti

ja Pia Ruppenon (toim.):

Valmennuksella kohti huippuammattitaitoa. Hämeen ammattikorkeakoulu. Skills-julkaisu 1, 2003

Pekka Ruohotie ja Juhani Honka

Ammatillinen huippuosaaminen. Kompetenssitutkimusten avaama näkökulma huippuosaamiseen, sen kehittämiseen ja johtamiseen. Skills-julkaisu 2, 2003.

Kari Kiviniemi

Kansainväliset ammatitaitokilpailut yleisten työelämävalmiuksien kehittäjänä, 2005.

Hannele Kokotti

Huippuosaamista ja vetovoimaa sitoutumalla. Yritysten sitoutuminen ammatitaitokilpailutoimintaan Suomessa. Licensiaattityö, 2004.

tiota ylläpitäviksi tekijöiksi. Sisäinen tavoiteorientaatio jäi vertailussa kolmanneksi. Lisäksi kyvykkyys arvioitiin ponnisteluja merkittävämmäksi ominaisuudeksi huippusuorituksen saavuttamisessa. Nokelaisen mukaan saatu tulos perustuu aikaisempaa suurempaan ja useampaa ammattialaa edustavaan otokseen, joten sen voi olettaa kuvaavan paremmin nuorten huippuosaajien populaation mielipidettä.

Tutkimuksessa havaittiin, että ammattitaitokilpailuissa heikoiten menestyneillä nuorilla suorituksen välttely oli muita korostuneempaa. Välttelyyn liittyy usein pelko siitä, että muut näkevät mahdolliset vaikeudet tehtävien tai harjoitteiden suorittamisessa. Tulosten perusteella henkisen valmennuksen rooli on merkittävä. Sen avulla kilpailijat saavat työvälineitä suorituksen välttelyyn liittyvien tuntemusten hallintaan.

Tutkimussarjan kolmas osa, ”*Kehityspolkuja ammatilliseen huippuosaamiseen*” (PaVe, Pathways to Vocational Excellence), käynnistyi vuonna 2012. Tarkoituksena on tuottaa tutkimustietoa ammattiin opiskelevan nuoren, toisen asteen ammatillisen oppilaitoksen ja työympäristön keskinäisestä vuorovaikutussuhteesta. Tutkimuksessa tarkastellaan sekä Skills-huippuvalmennukseen osallistuvia että osallistumattomia nuoria. Tutkimuksessa syvennetään aiemmissa tutkimuksissa saatua kuvaa ammatillisen huippuosaamisen kehittymisestä opiskeluaikana ja erityisesti työelämässä. Tutkimusprojektin aikana on tarkoitus luoda tutkimuksen koh-

teena oleville ammattialoille sovitettu verkossa käytettävä adaptiivisuus-innovatiivisuus-itsearviointiväline, joka antaa nuorelle käsityksen omien ja ammattialaan liittyvien piirteiden yhteensopivuudesta.

Move-tutkimus sai kansainvälistä jatkoa, kun Petri Nokelaisen johdolla toteutettiin vuonna 2011 ns. MoVe International -tutkimus ”*What Contributes to Vocational Excellence? Characteristics and experiences of Competitors and Experts in WorldSkills London 2011 A report to the WorldSkills Foundation on the MoVe International research*”.

Tutkimuksessa haastateltiin WorldSkills 2011 -kilpailuun osallistuneita kilpailijoita ja eksperttejä, ja sen rahoitti WorldSkills Foundation. Tutkimuksessa olivat Tampereen yliopiston lisäksi mukana Oxfordin yliopisto sekä RMIT ja Deakin yliopistot Australiasta.

Kilpailutoiminta hyödyttää kaikkia

Kaksi vuosikymmentä jatkunut kilpailutoiminnan kehittäminen on tuottanut tulosta. Suomesta on kehittynyt osaava kilpailujen järjestäjä ja kansainvälinen kisamenestyskin on kohentunut. Skills Finland teki vuonna 2013 videon, johon haastateltiin ammatillisen koulutuksen toimijoita. Näin haastateltavat kuvasivat ammattitaitokilpailuja ja niiden merkitystä ammattikoulutuksen kehittämislle.

”Skills tuli vastaamaan moneen sellaiseen asiaan, jotka me oli todettu tavallaan päivänpolttaviksi ongelmiiksi. Meillä ei ollut Suomessa yhtään sel-laista yhteistä foorumia, toimivaa foorumia, missä samalla foorumilla olisi ollut opetushallinto, oppi-laitoskenttä ja työelämäjärjestöt.”

Veijo Hintsanen

rehtori

Hämeen ammattikorkeakoulu

”Varmasti maailma ammatillisen koulutuk-sen näkökulmasta on parempi tänä päivänä ja kauniimpi kuin mitä se olisi ilman Skillsiä. --- Kyllä meillä Jyväskylän ammattiopistossa kilpailutoiminta on yhdeksi strategiseksi paino-pistealueeksi linjattu, ja me nähdään se hyvin voimakkaasti henkilöstön kehittämisen välinee-nä ja osaamisen varmistamisena, ja tavallaan myös osittain opetuksen tasalaatuisuuden var-mistajana koko maan tasolla.”

Kirsti Kosonen

rehtori

Jyväskylän ammattiopisto

”Skills on lähentänyt oppilaitoksia ja yrityksiä keskenään toimimaan. Tää verkosto on mun mielestä se tärkein asia, mikä tässä on muo-dostunut. --- Työnantajat ovat erittäin mielis-sään siitä, että tällainen hanke on aikanaan lähdetty viemään eteenpäin.”

Jouko Sohlberg

asiamies, tekninen asiantuntija

Autoalan Keskusliitto

”Skills tarjoaa kivalla, ajankohtaisella ja nuo-riin vetoavalla tavalla kurkistuksen suomalai-seen työelämään. Se avaa näkökulman siihen, minkälaisia uravalintamahdollisuuksia nuorilla on, mitä ammatteja heillä on valittavanaan, minkälaisia polkuja kuljettavanaan.”

Kirsi Rasinaho

koulutus- ja työvoimapoliittinen asiantuntija

SAK

4

Futuriikki

Kilpailutoiminnasta poweria tulevaisuuden tekemiseen

Skills Finland ry:n toiminta käynnistyi 1990-luvun laman keskellä taloudellisesti tiukkana aikana. Ammatillinen koulutus oli aallonpohjassa: sinne jouduttiin, ei haluttu. Työelämä puolestaan katsoi, että ammatillinen koulutus oli ajautunut liian kauas työelämästä kyetäänseen tuottamaan sellaista osaamista, jolla olisi käyttöä oikeissa töissä. Taloudellisesti ahtaalla olevissa ja osittain myös opiskelijapulasta kärsivissä ammatillisissa oppilaitoksissa laskettiin jokainen ropo tarkkaan ja mietittiin, mihin rahat käytetään, jotta saadaan mahdollisimman paljon aikaan. Oppilaitosten johtoa ja opettajia puhuttivat henkilökunnan lomautukset, lainsäädännön uudistusten mukanaan tuoma epävarmuus tulevasta ja nuorten syrjäytyminen. Näin jälkeenpäin voi vain ihailla yhdistyksen perustajajäsenten kykyä nähdä laman ja vaikeiden aikojen yli ja katsoa tulevaan. Yhdistyksen perustajajäsenet ymmärsivät, että juuri vaikeina aikoina on kehitettävä ammatillista koulutusta ja investoitava ammattiosaamiseen, jotta Suomi nousee suosta.

Tänä päivänä ammatillisen koulutuksen tilanne on toinen kuin reilut kaksikymmentä vuotta sitten. Ammatillinen koulutus ei ole enää aallonpohjalla, vaan se on merkittävä askel elinikäisen oppimisen polulla. Ammatillinen koulutus avaa

oivat sekä työelämään että korkeakoulutukseen. Se on nuorille tasavertainen vaihtoehto lukio- koulutuksen rinnalla: sinne päästään, ei jouduta. Ammatillisen koulutuksen vetovoima on kasvanut tasaisesti koko 2000-luvun siten, että vuosikymmenen vaiheessa ammatilliseen koulutukseen suoraan perusopetuksesta ensisijaisesti hakeneiden määrä ylitti muutamana vuonna lukioon hakeneiden määrän. Viimeisimmän parin vuoden aikana ammatillisen koulutuksen suosio on hieman hiipunut. Vaikka hiipuminen on vähäistä, kehityssuunnasta on syytä olla huolissaan. Lukuisat ennakoitiselvitykset ja yrityksille suunnatut rekrytointikyselyt nimittäin osoittavat, että puolet työelämän tarvitsemista osaajista valmistuu ammatillisesta koulutuksesta. Työelämä tarvitsee ja myös arvostaa ammatillisen tutkinnon suorittaneita ammattiosaajia. Arvostus näkyy sekä mielikuvatutkimusten tuloksissa, kansainvälisissä vertailuissa että ammatillisen tutkinnon suorittaneiden hyvässä työllistymisessä.

Skills Finland ry on tehnyt ammattitaitokilpailujen avulla pitkäjänteistä työtä suomalaisen ammattiosaamisen ja sen arvostuksen edistämiseksi ja ammattikoulutuksen vetovoiman lisäämiseksi. Yhdistyksen rakentama ja hallinnoima ammattitaitokilpailujärjestelmä sekä valmennus- ja kou-

lutusjärjestelmä on tänä päivänä vakiintunut, toimiva ja tunnustettu osa ammatillista koulutusta ja sen kehittämistä. Ammattitaitokilpailutoiminnan suosio on näihin päiviin saakka jatkuvasti kasvanut, ja sen avulla on saatu aikaan näkyviä tuloksia. Vuotuisesta Taitaja-tapahtumasta on tullut koko ammatillisen koulutuksen suur tapahtuma ja yhdistyksen toiminnan lippulaiva. Taitajan perustar koitus ammatillisen koulutuksen näyteikkunana, kehittäjänä ja vetovoiman edistäjänä on toteutunut erinomaisesti, ja se ohjaa kilpailun toteuttamista ja kehittämistä myös tulevaisuudessa.

Tätä päivää ja yhdistyksen perustamisajankohtaa yhdistää kaksi asiaa: taloudellisesti tiukat ajat ja päivänpolttavat puheenaiheet. Muutaman taantumavuoden jälkeen Suomen kansantalous on kääntynyt hienoiseen kasvuun. Huolimatta orastavasta talouden piristymisestä Suomen taloustilanne pysyy lähivuosien ajan heikkona ja on suurien haasteiden edessä. Julkinen talous pysyy edelleen alijäämäisenä, vaikka alijäämä on sopeutustoimien ansiosta pienentynyt. Velkasuhde ei ole taittumas sa lähivuosina, joskin sen kasvu hidastuu. Hallitus jatkaa julkista taloutta vahvistavaa sopeutusohjelmaa, joka kohdistuu hyvin laajasti yhteiskunnan eri lohkoille ja koskettaa kaikkia suomalaisia. Myös toisen asteen ammatilliseen koulutukseen on tehty kipeitä leikkauksia, jotta julkinen talous saadaan tasapainoon.

Ammatillisen koulutuksen määräraha-leikkaukset ovat niin suuret, että niistä ei selvitä toimintaa hitusen viilaamalla, vaan on pakko uudistua ja muuttaa ajattelu- ja toimintatapoja. Vähem-

mällä pitää saada enemmän aikaan, muutoin ammatillinen koulutus surkastuu ja näivettyy. Ammatillisen koulutuksen järjestäjien tiukka taloudellinen tilanne on heijastunut myös ammattitaitokilpailutoimintaan. Taloudellisesti hyvinä aikoina 2000-luvun alkupuolella ammatillisen koulutuksen järjestäjät kilpailivat Taitaja-tapahtuman järjestämisoikeuksista. Pitkittyneen taloudellisen taantumun ja heikon talouskasvun aikana kilpailua järjestämisoikeuksista ei ole ollut. Taloustilanne on saanut Skills Finlandin ja koulutuksen järjestäjät pohdimaan myös vaihtoehtoisia tapoja järjestää Taitaja-tapahtuma. Tapahtuma on jo vuosia ollut niin suuri, että ainoastaan Suomen suurimmista kaupungeista löytyy sen järjestämiseen tarvittavat tilat ja majoituskapasiteetti. Tapahtuman kasvaessa myös tapahtuman budjetti on kasvanut.

Edellä kuvatun kaltaiset heijastusvaikutukset ja keskustelut ovat ymmärrettäviä ja inhimillisiä tilanteessa, jossa päivänpolttavina puheenaiheina ammatillisessa koulutuksessa ovat yt-neuvottelut, henkilöstön lomautukset tai irtisanomiset sekä hallitusohjelmaan kirjatun ammatillisen koulutuksen reformin mukanaan tuomat muutokset koulutuksen järjestäjien toimintaan ja epävarmuus tulevasta rahoituksesta. Ammatillisen koulutuksen reformi tulee lähivuosina muuttamaan merkittävästi ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöä, toimintamalleja, rakenteita, ohjausta, säätelyä ja rahoitusta sekä lisäksi ammatillisia tutkintoja. Nämä muutokset muuttavat myös Skills Finlandin toimintaympäristöä ja tuovat toiminnalle uusia

Skills Finlandin 20-vuotisjuhlan kunniaksi järjestetyn juhlaseminaarin ja gaalailallisen osanottajat sekä vuoden 2013 ammattitaitomaajoukkue Vanajanlinnassa 6.6.2013.

haasteita ja mahdollisuuksia. Jotta yhdistys voi toteuttaa rooliaan ammatillisen koulutuksen kehittäjänä, on sen kehitettävä omaa toimintaansa reformin linjausten suuntaan. Toisaalta yhdistyksen tulee löytää keinoja, joilla se voi kilpailutoiminnan kautta tukea koulutuksen järjestäjiä esim. digitalisaation ja oppimisympäristöjen kehittämisessä, työelämäyhteyksien ja innovaatiotoiminnan edistämässä tai kansainvälistymisessä ja koulutusviennissä.

Yhdistysonottanut Skills-verkostokantautuvat viestit tosissaan ja kuunnellut herkällä korvalla jäsentensä ääntä ammattitaitokilpailutoimintaa kehittäessään. Kilpailu- ja valmennustoiminta sekä yhdistyksen toiminta on rakennettava sen kaikilla tasoilla kestäväälle taloudelliselle pohjalle. Toiminnan on oltava kustannustehokasta ja rahoitusrakenteen monipuolinen ja joustava. Vain näin voidaan varmistaa ammattitaitokilpailutoiminnan jatkuvuus muuttuvissa taloudellisissa tilanteissa. Toisaalta, nyt jos koskaan tarvitaan yhdistyksen perustamisajalta tuttua rohkeutta, kykyä ja voimaa katsoa vaikeiden aikojen yli ja rakentaa yhdessä parempaa tulevaisuutta.

Skills Finlandin historian aikana on aina aika ajoin pysähtytty miettimään yhdistyksen ja kilpailutoiminnan roolia muuttuvassa maailmassa. Viimeksi tämä tehtiin vuonna 2009, jolloin käynnistettiin yhdistyksen strategiaproessi. Tulevaisuuteen katsottiin koko Skills-verkoston voimin, sillä strategiakeskustelua käytiin yhdistyksen järjestämissä seminaareissa yhdessä jäsenistön ja sidosryhmien edustajien kanssa. Yhdistyksen

strategia ”Skills Finland 2020” hyväksyttiin kokonaisuudessaan vuonna 2013. Strategiassaan yhdistys asetti itselleen lähes saavuttamattomalta tuntuvan vision: se haluaa olla maailman parhaan ammattiosaamisen rakentaja.

Yhdistys on mottonsa mukaisesti ammattiosaamisen asialla. Toiminnan painopiste on siirtynyt kilpailujärjestelmän rakentamisesta ja kilpailujen toteuttamisesta toiminnan laadun parantamiseen ja ammatillisen koulutuksen laadun ja innovaatiotoiminnan edistämiseen. Strategiasa korostuu vahvasti ammattiosaamisen ja sen kehittämisen merkitys Suomen kilpailukyvyyn, suomalaisten hyvinvoinnin ja menestymisen sekä ammatillisen koulutuksen ja ammattiosaamisen arvostuksen perustana. Suomi ei nouse suosta katsomalla peruutuspeiliin ja käpertymällä itseensä. Meidän on katsottava sekä koko Suomessa että Skills Finlandissa rohkeasti sekä eteenpäin että ulospäin, jos haluamme nousta kansainväliseen kärkeen ammattiosaamisessa ja myös pysyä siellä.

Eteenpäin katsomisen tekee vaikeaksi se, että maailma ympärillämme muuttuu nopeammin kuin kykenemme ymmärtämään. Muutos on jatkuvaa ja rajua. Muutoksen keskeisimpänä ajurina ovat uudet teknologiat. Teknologinen kehitys on eksponentiaalista, ja siksi myös sosiaalisen, kulttuurisen, yhteiskunnallisen ja työelämän muutoksen vauhti vain kiihtyy. Puhutaan digitaalisesta vallankumouksesta, jonka seurauksena robotit, lennokit ja muut älykkäät koneet korvaavat kolmanneksen nykyisistä

työpaikoista 10 vuoden kuluessa, lähes puolet työpaikoista 20 vuoden kuluessa ja reilut kaksi kolmasosaa työpaikoista 30 vuoden kuluessa. Digitaalinen vallankumous muuttaa myös jäljelle jäävien ammattien sisältöjä ja työn tekemisen tapoja sekä synnyttää kokonaan uusia yrityksiä ja työpaikkoja muutosten mukanaan tuomille aloille. Ihmisten ja koneiden yhteensulautuminen on vasta aluillaan. Riippuvaisuutemme koneista kasvaa. Vaatteisiin ja ympäristöön tai jopa hermostoon kytkeytyvät mobiililaitteet takaavat jatkuvan pääsyn virtuaaliseen todellisuuteen, jossa jaamme jatkuvasti yhä enemmän tietoa sekä itsestämme että ympäröivästä maailmasta. Kehitys vie kohti maailmankylää, jossa ajatukset ja ideat ovat heti synnyttyään kaikkien ulottuvilla.

Skills Finland ry aikoo pysyä mukana digitaalisen vallankumouksen pyörteissä. Yhdistys kehittää toimintaansa ja sitä kautta koko Suomen ammatillista koulutusta työelämän muutoksia ennakoiden. Tavoitteena on kehittää Taitajakilpailuja niin, että vuonna 2020 innovatiivisuus ja uuden luominen ovat osa kaikkia kilpailulajeja. Näin kehitetään aidosti koulutusta ja synnytetään uusia, elinkelpoisia tuotteita ja palveluja. Myös ammattitaitokilpailujen lajivalikoimaa ja lajien toteutusta on tarkoitettu tarkastella kriittisesti työelämän tulevien osaamistarpeiden näkökulmasta. Lajeja uudistamalla annamme omaa uraansa etsiville monipuolisen kuvan siitä, mitä huomisen ammattiosaaminen on. Ammattitaitokilpailuja tullaan hyödyntämään myös tulevaisuudessa ammattiin tutus-

tumisen, perusteltujen valintojen ja laadukkaan opinto- ja uraohjauksen työkaluna. Opinto- ja uraohjausta tarvitaan, jotta omaa unelmauraansa etsivä tai uraa vaihtava löytää juuri hänelle sopivalle polulle. Lisäksi tavoitteena on saada nuorten omat koulutustoiveet sekä työelämän ja yhteiskunnan osaamistarpeet nykyistä paremmin kohtaamaan.

Ammattitaitokilpailutoiminta haastaa oppimaan uutta ja testaamaan omia rajojaan. Se tuo lisää virtaa ammatilliseen koulutukseen. Eniten lisävirtaa saa, kun ammattitaitokilpailujen järjestäminen, niihin valmistautuminen ja osallistuminen sulautuvat osaksi oppilaitosten ja yritysten arkea ja elävää elämää. Näin vältetään ylimääräiset kustannukset ja varmistetaan, että kilpailu- ja valmennustoiminta on kaikkien koulutuksen järjestäjien, yritysten, opettajien, työpaikkaohjaajien ja opiskelijoiden saatavilla. Toimintaan osallistuminen on parhaimmillaan koko oppilaitoksen yhteinen asia. Se näkyy myös koulutuksen järjestäjän strategiassa strategisena valintana ja koulutuksen toteutussuunnitelmissa yhtenä vaihtoehtoisena tapana hankkia ammatillista huippuosaamista.

Kilpailu- ja valmennustoiminnan yhteydessä syntynyt tieto, taito ja kokemus on tarkoitettu jaettavaksi. Jakamalla mahdollistetaan laadukas toiminta, kustannustehokkuus ja suurin mahdollinen hyöty. Verkostojen tietoa ja mielikuvitusta eli joukkoälyä hyödyntämällä saamme käyttööme viimeisimmät tiedot ja löydämme nopeasti ratkaisut ongelmiin, joiden kanssa aiemmin

Vuonna 2013 tuli kuluneeksi 25 vuotta siitä, kun Suomi liittyi WorldSkills-järjestön jäseneksi. Tekninen delegaatti Hannu Immonen ja virallinen delegaatti Seija Rasku vastaanottivat kunniakirjan WSI:n presidentiltä Simon Bartley'ltä Leipzigissa 7.7.2013 järjestetyssä järjestön yleiskokouksessa.

vatuloitiin pitkään. Skills Finland ry:n toiminta on perustunut alusta saakka verkostoyhteistyölle. Uskomme erilaisten ja eri tavoin toimivien verkostojen voimaan myös tulevaisuudessa. Ainoastaan yhteistyöllä pääsemme visioomme ja saavutamme strategiassa asetetut kunnianhimoiset tavoitteet. Tavoitteena on kehittää yhdistyksen viestintä- ja vuorovaikutuskanavia aiempaa vuorovaikutteemmiksi ja osallistavammiksi niin, että ne tulevat ja edistävät toisilta oppimista sekä tiedon avointa jakamista ja nopeaa hyödyntämistä. Yhdistyksen tavoitteena on olla nyt ja tulevaisuudessa merkittävä foorumi ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi tehtävälle yhteistyölle niin Suomessa kuin globaalistikin.

Globalisaatio syvenee ja pakottaa meidät katsomaan ulospäin. Valtioiden rajat hämärtyvät, sillä uudet yritykset ovat useimmiten isänmaattomia ja ylikansallisia, ja niiden työntekijät tulevat eri puolilta maailmaa. Supisuomalaisia ja elinikäisiä työpaikkoja ei enää ole, vaan on tultava toimeen eri kieli- ja kulttuuriryhmiä edustavien ihmisten kanssa ja oltava valmis oppimaan uutta koko ajan, jos haluaa pysyä työn syrjässä kiinni. Globaali maailma edellyttää yhä enenevässä määrin kansainvälistä yhteistyötä ja kansainvälistä työotetta sekä jatkuvaa oman osaamisen ylläpitämistä ja edelleen kehittämistä.

Yksi Skills Finland ry:n ydintoiminnoista on kansainväliset ammattitaitokilpailut. Niiden kautta syntyy uusia verkostoja ja uudenlaista yhteistyötä ammatillisen koulutuksen kehittä-

miseksi. Sekä kilpailuun osallistuvat nuoret, tuomareina toimivat ekspertit että suomalaiset tukijoukot oppivat uutta työskentelemällä muiden maiden edustajien kanssa ja tarkkailemalla heidän työtään sekä osallistumalla kilpailujen yhteydessä järjestettäviin seminaareihin ja muihin tilaisuuksiin. Tämä kehittää koko Suomen osaamispääomaa ja ammattitaitoa. Hyödyntämällä ja soveltamalla hyväksi havaittuja toimintatapoja pystymme kehittämään ja ajanmukaistamaan ammatillista opetusta ja parantamaan ammatillisen koulutuksen laatua Suomessa. Kansainvälisistä kilpailuista voi löytyä myös uusia kilpailutapahtumaan liittyviä innovaatioita, joita voimme viedä osaksi Taitajaa ja näin lisätä sen vaikuttavuutta entisestään.

Hyvä menestys kansainvälisissä kilpailuissa lisää Suomen arvostusta ammattikoulutusmaana. Tätä on mahdollista hyödyntää sekä ammatillisen koulutuksen kansainvälistymisessä että koulutusviennissä. Katteettomia lupauksia ei kansainvälisessä yhteistyössä tai koulutusviennissä kannata antaa, sillä kerran menetettyä luottamusta on lähes mahdotonta saada takaisin. Tästä syystä toiminnan laadusta on pidettävä tiukasti kiinni. Huippuosaajien tekijän on oltava itsekkin huippuosaaja ja tehtävä oikeita asioita oikealla tavalla oikeaan aikaan. Skills Finland tähtää laadulla maailman parhaan ammattiosaamisen rakentajaksi. Yhdistyksen toimintaa kehitetään jatkuvasti niin, että vuonna 2020 toiminnan laatu täyttää ulkopuolisen arvioinnin perusteella erinomaisen organisaation kriteerit.

Työ ammatillisen koulutuksen eteen jatkuu Skills Finlandissa. Kuvassa alarivissä vasemmalta Taitaja-päällikkö Pekka Matikainen, toiminnanjohtaja Eija Alhojärvi ja tekniikkapäällikkö Hannu Immonen. Ylärivissä vasemmalta johdon assistentti Emmi-Maria Husu, toimistonhoitaja Maria Atzman, TaitajaPLUS- ja Abilympics-koordinaattori Matti Kauppinen, viestintäpäällikkö Katja Katajamäki ja huippuvalmennuspäällikkö Teija Ripattila. Kuvasta puuttuu viestintäassistentti Liina Luukkonen. Kuvan otti Skills Finlandissa työssäoppimisjaksoa suorittanut Ammattiopisto Luovin opiskelija Liisa Uski.

Suurimman hyödyn kansainvälisistä ammattitaitokilpailuista saa, kun järjestää kilpailut itse. Kansainvälisten ammattitaitokilpailujen järjestäminen mahdollistaa tapahtuman kehittämisen järjestäjämälle tärkeään suuntaan. Tästä syystä yhdistys haki EuroSkills 2020 -kilpailuja Suomeen ja Helsinkiin. Opetus- ja kulttuuriministeriö lupautui tapahtuman rahoituksen takuumieheksi.

Yhteinen työ kilpailujen saamiseksi Suomeen ja koko Skills-verkoston sitoutuminen hakuprosessiin ei kuitenkaan tuottanut toivottua tulosta, vaan Itävalta sai vuoden 2020 kilpailut järjestettäväkseen. Periksi ei kuitenkaan anneta! Suomelle ammattitaitokilpailut ovat tapa kehittää ammatillista koulutusta ja lisätä sen tunnettua ja arvostusta. Tähän suuntaan haluamme kehittää myös kansainvälisiä ammattitaitokil-

pailuja. Teemme aktiivista kehittämistyötä kansainvälisten ammattitaitokilpailujärjestöjen hallituksessa, työryhmissä ja verkostoissa. Lisäksi teemme entistä tiiviimpää yhteistyötä samaan tapaan ajattelevien maiden kanssa saadaksemme äänemme kuuluviin.

Satavuotiaan Suomen juhluvuoden teema ”Yhdessä” kuvaa hyvin myös Skills Finlandia ja sen tulevaisuutta. Yhdessä tekeminen synnyttää positiivista virettä, jota määrärahaheikkauksen puristuksissa ja monien muutosten pyörteissä olevassa ammatillisessa koulutuksessa tarvitaan. Voivottelun sijaan pistämme porukalla positiivisen oravanpyörän pyörimään, keskittämme voimamme etenkin Taitajan kehittämiseen ja haemme kilpailutoiminnasta lisää poweria Suomen ammatilliseen koulutukseen ja ammatillisen huippuosaamisen kehittämiseen.

Seija Rasku

puheenjohtaja, Skills Finland ry
opetusneuvos, opetus- ja kulttuuriministeriö

Skills Finlandin hallituksen jäsenet – 1/4

1993	1994	1995	1996
Puheenjohtaja Esko Lankila Suomen Ammatillisten Oppilaitosten Liitto	Puheenjohtaja Vilho Hirvi Opetushallitus	Puheenjohtaja Vilho Hirvi Opetushallitus	Puheenjohtaja Vilho Hirvi Opetushallitus
Varapuheenjohtaja Kari Purhonen Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto	Varapuheenjohtaja Kari Purhonen Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto	Varapuheenjohtaja Kari Purhonen Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto	Varapuheenjohtaja Kari Purhonen Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto
Arto Saarinen Ammatillisten oppilaitosten rehtoriliitto ry	Pirjo Elo Ammatillisen koulutuksen talouspäälliköt ry	Pirjo Elo Ammatillisen koulutuksen talouspäälliköt ry	Pirjo Elo Ammatillisen koulutuksen talouspäälliköt ry
Veijo Hintsanen Opetushallitus	Veijo Hintsanen Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymä	Veijo Hintsanen Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymä	Veijo Hintsanen Hämeen ammatillisen korkeakoulutuksen kuntayhtymä
Jaana Kuisma Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto – SAKKI ry	Jarmo Nurmio Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry	Ossi Jalonen AKL ry	Ossi Jalonen AKL ry
Jarmo Nurmio Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry	Ari Näätäsaari Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto – SAKKI ry	Jarmo Nurmio Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry	Jarmo Nurmio Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
Reijo Paananen Suomen Ammatiliittojen Keskusjärjestö	Reijo Paananen Suomen Ammatiliittojen Keskusjärjestö	Ari Näätäsaari Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto Sakki ry	Ari Näätäsaari Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto Sakki ry
Matti Pekko Ammattikasvatussäätiö	Matti Pekko Ammattikasvatussäätiö	Matti Pekko Ammattikasvatussäätiö	Matti Pekko Ammattikasvatussäätiö
Petri Pohjonen Ammatillisten Aikuskoulutuskeskusten Liitto	Petri Pohjonen Ammatillisten Aikuskeskusten Liitto	Petri Pohjonen Ammatillisten Aikuskeskusten Liitto	Petri Pohjonen Ammatillisten Aikuskeskusten Liitto
Pirjo Elo Ammatillisen koulutuksen talouspäälliköt ry	Pentti Rauhala Ammatillisten oppilaitosten rehtoriliitto ry	Janne Puumi SAK ry	Janne Puumi SAK ry
Pentti Rauhala Ammatillisten oppilaitosten rehtoriliitto ry		Pentti Rauhala Ammatillisten oppilaitosten rehtoriliitto ry	Pentti Rauhala Ammatillisten oppilaitosten rehtoriliitto ry
Eero Heinäluoma SAK ry			
Vilho Hirvi Opetushallitus			

1997

Puheenjohtaja Vilho Hirvi
Opetushallitus

Varapuheenjohtaja Kari Purhonen
Teollisuuden ja Työnantajain
Keskusliitto

Pirjo Elo
Ammatillisen koulutuksen
talouspäälliköt ry

Veijo Hintsanen
Hämeen ammatillisen
korkeakoulutuksen kuntayhtymä

Ossi Jalonen
AKL ry

Jarmo Nurmio
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry

Ari Näätäsaari
Suomen Ammattiin
Opiskelevien Liitto Sakki ry

Matti Pekko
Ammattikasvatussäätiö

Petri Pohjonen
Ammatillisten Aikuiskeskusten Liitto

Pekka Porvali
Metallityöväenliitto ry

Leo Leppänen
AIKE ry

Jukka Sarjala
Opetushallitus

1998

Puheenjohtaja Vilho Hirvi
Opetushallitus

Varapuheenjohtaja Kari Purhonen
Teollisuuden ja Työnantajain
Keskusliitto

Pirjo Elo
Ammatillisen koulutuksen
talouspäälliköt ry

Kimmo Harra
OKKA-säätiö

Veijo Hintsanen
Hämeen ammatillisen
korkeakoulutuksen kuntayhtymä

Ossi Jalonen
AKL ry

Jarmo Nurmio
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry

Leo Leppänen
AIKE ry

Matti Määttä
Ammatilliset rehtorit ry

Pekka Porvali
Metallityöväenliitto ry

Jukka Sarjala
Opetushallitus

Kimmo Talkki
Valkeakosken ammattiopisto

1999

Puheenjohtaja Vilho Hirvi
Opetushallitus

Varapuheenjohtaja Kari Purhonen
Teollisuuden ja Työnantajain
Keskusliitto

Pirjo Elo
Ammatillisen koulutuksen
talouspäälliköt ry

Veijo Hintsanen
Hämeen ammatillisen
korkeakoulutuksen kuntayhtymä

Ossi Jalonen
AKL ry

Jarmo Nurmio
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry

Kimmo Harra
OKKA-säätiö

Jani Pentti
Rakennusliitto

Petri Pohjonen
Opetushallitus

Pekka Porvali
Metallityöväenliitto ry

Kimmo Talkki
Valkeakosken ammattiopisto

Jukka Sarjala
Opetushallitus

Skills Finlandin hallituksen jäsenet – 2/4

2000–2001

Puheenjohtaja Timo Lankinen
Opetusministeriö

Varapuheenjohtaja Jukka Sarjala
Opetushallitus

Kimmo Harra
OKKA-säätiö

Veijo Hintsanen
Hämeen ammatillisen
korkeakoulutuksen kuntayhtymä

Ossi Jalonen
AKL ry

Jarmo Nurmio
Akava ry

Jani Pentti
Rakennusliitto

Pekka Porvali
Metallityöväen Liitto ry

Kari Purhonen
Teollisuuden Työnantajat

Pirjo Elo
Ammatillisen koulutuksen
talouspäälliköt ry

Heikki Sederlöf
Ammatillisten Aikuisopetuskeskusten liitto

Kimmo Tolkki
Valkeakosken ammattiopisto

2002

Puheenjohtaja Timo Lankinen
Opetusministeriö

Varapuheenjohtaja Jukka Sarjala
Opetushallitus

Pirjo Elo
Ammatillisen koulutuksen
talouspäälliköt ry

Kimmo Harra
OKKA-säätiö

Veijo Hintsanen
Hämeen ammatillisen
korkeakoulutuksen kuntayhtymä

Ossi Jalonen
Autoalan keskusliitto

Jani Pentti
Rakennusliitto

Pekka Porvali
Metallityöväen liitto ry

Kari Purhonen
Teollisuus ja työnantajat

Jukka Salminen
Ammatilliset rehtorit ry

Heikki Sederlöf
Ammatillisten aikuiskoulutuskeskusten liitto

Liisa Souru
Opetusalan ammattijärjestö

Martti Pallari
Suomen Yrittäjät

2003

Puheenjohtaja Timo Lankinen
Opetusministeriö

Varapuheenjohtaja Pekka Ahmavaara
SAK ry

Harri Anttila (5/2003 asti)
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Hanna Kuntsi (5/2003–)
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Pirjo Elo
Ammatillisen koulutuksen
talouspäälliköt ry

Aslak Haarahiltunen
Metallityöväen Liitto ry

Kimmo Harra
OKKA-säätiö

Veijo Hintsanen
Hämeen ammatillisen
korkeakoulutuksen kuntayhtymä

Ossi Jalonen
AKL ry

Rauno Jarnila
Helsingin kaupunki

Anneli Kangasvieri
Kuntaliitto

Pentti Leipälä
Koulutuksen järjestäjien yhdistys ry

Martti Pallari
Suomen Yrittäjät

Kari Purhonen
TT

Jukka Salminen
Ammatilliset rehtorit ry

Jukka Sarjala
Professori

Heikki Sederlöf
AIKE Oy

Liisa Souru
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry

Tarja Tuominen
Palvelutyönantajat ry

Ville Wallin
Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto
– SAKKI ry

2004

Puheenjohtaja Timo Lankinen
Opetusministeriö

Varapuheenjohtaja Kirsi Lindroos
Opetushallitus

Pekka Ahmavaara
SAK ry

Marita Aho
Teollisuuden ja liike-elämän
oppilaitokset

Pekka Aittoniemi
Ammatilliset rehtorit ry

Hanna Kuntsi
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Pirjo Elo
Ammatillisen koulutuksen
talouspäälliköt ry

Aslak Haarahiltunen
Metallityöväen Liitto ry

Kimmo Harra
OKKA-säätiö

Veijo Hintsanen
Hämeen ammatillisen
korkeakoulutuksen kuntayhtymä

Ossi Jalonen
AKL ry

Anneli Kangasvieri
Kuntaliitto

Pentti Leipälä
Koulutuksen järjestäjien yhdistys ry

Martti Pallari
Suomen Yrittäjät

Kari Purhonen
TT

Heikki Sederlöf
AIKE Oy

Liisa Souru
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry

Tarja Tuominen
Palvelutyöntajat ry

Ville Wallin
Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto
– SAKKI ry

2005

Puheenjohtaja Timo Lankinen
Opetusministeriö

Varapuheenjohtaja Kirsi Lindroos
Opetushallitus

Marita Aho
Teollisuuden ja liike-elämän
oppilaitokset

Pekka Aittoniemi
Ammatilliset rehtorit ry

Pirjo Elo
Ammatillisen koulutuksen
talouspäälliköt ry

Aslak Haarahiltunen
Metallityöväen Liitto ry

Kimmo Harra
OKKA-säätiö

Veijo Hintsanen
Hämeen ammatillisen
korkeakoulutuksen kuntayhtymä

Ossi Jalonen
AKL ry

Anneli Kangasvieri
Suomen Kuntaliitto

Reetta Kuosmanen
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Petri Lempinen
STTK

Martti Pallari
Suomen Yrittäjät

Kari Purhonen
TT

Heikki Sederlöf
AIKE Oy

Saana Siekinen
SAK ry

Liisa Souru
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry

Tarja Tuominen
Palvelutyöntajat ry

Ville Wallin
Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto
– SAKKI ry

Heikki Yli-Olli
Koulutuksen järjestäjien yhdistys

Skills Finlandin hallituksen jäsenet – 3/4

2006

Puheenjohtaja Timo Lankinen
Opetusministeriö

Varapuheenjohtaja Kirsi Lindroos
Opetushallitus

Marita Aho
Teollisuuden ja liike-elämän
oppilaitokset

Pekka Aittoniemi
Ammatilliset rehtorit ry

Pirjo Elo
Ammatillisen koulutuksen
talouspäälliköt ry

Aslak Haarahiltunen
Metallityöväen Liitto ry

Eija Harjula
SAK ry

Kimmo Harra
OKKA-säätiö

Veijo Hintsanen
Hämeen ammatillisen
korkeakoulutuksen kuntayhtymä

Ossi Jalonen
AKL ry

Anneli Kangasvieri
Suomen Kuntaliitto

Päivi Koppanen
Opetusalan ammattijärjestö OAJ

Petri Lempinen
STTK

Pertti Myllyselkä
OSAKK

Martti Pallari
Suomen Yrittäjät

Heikki Sederlöf
Ammatillisten Aikuiskoulutuskeskusten
Liitto

Sointu Toivonen
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Tarja Tuominen
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Ville Wallin
Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto
– SAKKI ry

Heikki Yli-Olli
Koulutuksen järjestäjien yhdistys

2007

Puheenjohtaja Timo Lankinen
Opetusministeriö

Varapuheenjohtaja Kirsi Lindroos
Opetushallitus

Pekka Aittoniemi
Ammatillisten oppilaitosten rehtoriliitto ry

Markku Aunola
Kiipulan ammattiopisto

Eija Harjula
SAK ry

Kimmo Harra
OKKA-säätiö

Ulla Hiiri
Ammatillisen koulutuksen
talouspäälliköt ry

Veijo Hintsanen
Hämeen ammatillisen
korkeakoulutuksen kuntayhtymä

Päivi Koppanen
Opetusalan ammattijärjestö OAJ

Petri Lempinen
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK

Eeva-Maija Mäntynen
Oulun seudun koulutuskuntayhtymä

Martti Pallari
Suomen Yrittäjät

Petri Rajaniemi
Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry

Heikki Sederlöf
Ammatillisten
Aikuiskoulutuskeskusten Liitto

Jouko Sohlberg
AKL ry

Sointu Toivonen
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Tarja Tuominen
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Sami Vironen
Metallityöväen Liitto ry

Ville Wallin
Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto
– SAKKI ry

Heikki Yli-Olli
Koulutuksen järjestäjien yhdistys

2008

Puheenjohtaja Timo Lankinen
Opetusministeriö

Varapuheenjohtaja Kirsi Lindroos
Opetushallitus

Pekka Aittoniemi
Ammatillisten oppilaitosten rehtoriliitto ry

Markku Aunola
Kiipulan ammattiopisto

Mirja Hannula
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Eija Harjula
SAK ry

Kimmo Harra
OKKA-säätiö

Ulla Hiiri
Ammatillisen koulutuksen
taluspäälliköt ry

Veijo Hintsanen
Hämeen ammatillisen
korkeakoulutuksen kuntayhtymä

Päivi Koppanen
Opetusalan ammattijärjestö OAJ

Petri Lempinen
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK

Eeva-Maija Mäntynen
Oulun seudun koulutuskuntayhtymä

Juhani Nokela
Suomen Ammattiin
Opiskelevien Liitto – SAKKI ry

Martti Pallari
Suomen Yrittäjät

Petri Rajaniemi
Suomen Opiskelija-Aliianssi – OSKU ry

Heikki Sederlöf
Ammatillisten
Aikuiskoulutuskeskusten Liitto

Jouko Sohlberg
AKL ry

Sointu Toivonen
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Sami Vironen
Metallityöväen Liitto ry

Heikki Yli-Olli
Koulutuksen järjestäjien yhdistys

2009

Puheenjohtaja Timo Lankinen
Opetushallitus

Varapuheenjohtaja Seija Rasku
Opetusministeriö

Markku Aunola
Kiipulan ammattiopisto

Mirja Hannula
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Eija Harjula
SAK ry

Kimmo Harra
OKKA-säätiö

Ulla Hiiri
Ammatillisen koulutuksen
taluspäälliköt ry

Veijo Hintsanen
Hämeen ammatillisen
korkeakoulutuksen kuntayhtymä

Päivi Koppanen
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Petri Lempinen
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK

Eeva-Maija Mäntynen
Oulun seudun koulutuskuntayhtymä

Juhani Nokela
Suomen Ammattiin
Opiskelevien Liitto – SAKKI ry

Martti Pallari
Suomen Yrittäjät

Petri Rajaniemi
Koulutuksen järjestäjien yhdistys KJY ry

Pekka Aittoniemi
Ammatillisten oppilaitosten rehtoriliitto ry

Heikki Sederlöf
Ammatillisen Aikuiskoulutuksen Liitto

Jouko Sohlberg
AKL ry

Sointu Toivonen
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Sami Vironen
Metallityöväen Liitto ry

Heikki Yli-Olli
Koulutuksen järjestäjien yhdistys KJY ry

Skills Finlandin hallituksen jäsenet – 4 / 4

2010

Puheenjohtaja Timo Lankinen
Opetushallitus

Varapuheenjohtaja Seija Rasku
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Markku Aunola
Kiipulan ammattiopisto

Mirja Hannula
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Eija Harjula
SAK ry

Kimmo Harra
OKKA-säätiö

Ulla Hiiri
Ammatillisen koulutuksen
talouspäälliköt ry

Veijo Hintsanen
Hämeen ammatillisen
korkeakoulutuksen kuntayhtymä
HAMK

Päivi Koppanen
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Petri Lempinen
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK

Eeva-Maija Mäntynen
Oulun seudun koulutus kuntayhtymä

Juhani Nokela
Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto

Martti Pallari
Suomen Yrittäjät

Arto Pylvänäinen
Suomen Ammatilliset Rehtorit ry

Heikki Sederlöf
Ammatillisen Aikuskoulutuksen Liitto

Jouko Sohlberg
AKL ry

Sointu Toivonen
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry
(8/2010 asti)

Mikko Koskinen
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry
(9/2010–)

Urpo Uusitalo
Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry
(9/2010 asti)

Vesa Kauppinen
Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry
(9/2010–)

Sami Vironen
Metallityöväen Liitto ry

Heikki Yli-Olli
Kalajokilaakson koulutus kuntayhtymä

2011

Puheenjohtaja Timo Lankinen
Opetushallitus

Varapuheenjohtaja Seija Rasku
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Markku Aunola
Kiipulan ammattiopisto

Johan Hakkala
Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys
AMKE ry

Mirja Hannula
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Eija Harjula
SAK ry

Kimmo Harra
OKKA-säätiö (10/2011 asti)

Tuulikki Similä-Lehtinen
OKKA-säätiö (10/2011-)

Ulla Hiiri
Ammatillisen koulutuksen
talouspäälliköt ry

Veijo Hintsanen
Hämeen ammatillisen
korkeakoulutuksen kuntayhtymä

Vesa Kauppinen
Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry

Päivi Koppanen
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Olli-Pekka Koljonen
Suomen Ammattiin
Opiskelevien Liitto – SAKKI ry

Mikko Koskinen
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Eeva-Maija Mäntynen
Oulun seudun koulutus kuntayhtymä

Martti Pallari
Suomen Yrittäjät

Arto Pylvänäinen
Suomen Ammatilliset Rehtorit ry

Jouko Sohlberg
AKL ry

Sami Vironen
Metallityöväen Liitto ry (9/2011 asti)

Juha-Pekka Ahonen
Metallityöväen Liitto ry (9/2011–)

Lena Öhman
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

2012

Puheenjohtaja Timo Lankinen
(2/2012 asti)
Valtioneuvoston kanslia

Puheenjohtaja Seija Rasku
(2/2012–)
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Varapuheenjohtaja
Markku Aunola
(2/2012–)
Kiiipulan ammattiopisto

Jussi-Pekka Ahonen
Metallityöväen Liitto ry

Johan Hahkala
Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys
AMKE ry

Mirja Hannula
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Ulla Hiiri
Ammatillisen koulutuksen
talouspäälliköt ry

Veijo Hintsanen
Hämeen ammatillisen
korkeakoulutuksen kuntayhtymä

Vesa Kauppinen
Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry

Päivi Koppanen
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Olli-Pekka Koljonen
Suomen Ammattiin
Opiskelevien Liitto – SAKKI ry

Mikko Koskinen
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Eeva-Maija Mäntynen
Oulun seudun koulutuskuntayhtymä

Martti Pallari
Suomen Yrittäjät

Arto Pylvänäinen
Suomen Ammatilliset Rehtorit ry

Kirsi Rasinaho
Suomen Ammattiliittojen
Keskusjärjestö SAK ry

Tuulikki Similä-Lehtinen
OKKA-säätiö

Jouko Sohlberg
AKL ry

Lena Öhman
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

2013

Puheenjohtaja Seija Rasku
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Varapuheenjohtaja Aulis Pitkälä
Opetushallitus

Jussi-Pekka Ahonen
Metallityöväen Liitto ry

Johan Hahkala
Ammattiosaamisen kehittämissyhdystys
AMKE ry

Mirja Hannula
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Mikko Heinikoski
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Ulla Hiiri
Ammatillisen koulutuksen
talouspäälliköt ry

Veijo Hintsanen
Hämeen ammatillisen
korkeakoulutuksen kuntayhtymä

Vesa Kauppinen
Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry

Olli-Pekka Koljonen
Suomen Ammattiin
Opiskelevien Liitto – SAKKI ry

Mikko Koskinen
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Päivi Koppanen
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Saija Niemelä-Pentti
Oulun seudun ammattiopisto

Martti Pallari
Suomen Yrittäjät

Markku Aunola
Kiiipulan ammattiopisto

Kirsi Rasinaho
Suomen Ammattiliittojen
Keskusjärjestö, SAK ry

Tuulikki Similä-Lehtinen
OKKA-säätiö

Jouko Sohlberg
AKL ry

Jyrki Turunen
Suomen Ammattikoulutuksen Johtajat
SAJO ry

Yhdistyksen henkilöstö – 1/2

1993–1996

Toiminnanjohtaja
Pirjo Heikkilä
(hoiti tehtävää Opetushallituksen
ylitarkastajan työnsä ohella)

Yhdistyksen toimintaan ja
kilpailutoimintaan liittyvät käytännön
asiat: Hannele Marttiini
(hoiti tehtävää Opetushallituksen
osastosihteerin työnsä ohella)

1996–2000

Toiminnanjohtaja
Timo Sirkiä

2000

Toiminnanjohtaja
Timo Sirkiä (7/2000 asti)

Toiminnanjohtaja
Juhani Honka (11/2000–)

Yhteyspäällikkö
Eeva Laurila

Markkinointi-
ja talousvastaava
Jorma Sonninen

2001

Toiminnanjohtaja
Juhani Honka

Markkinointijohtaja
Jorma Sonninen

Yhteyspäällikkö
Eeva Laurila

HUVA-projektin
projektivastaava
Juha Leviäkangas

Projektiassistentti
Pauliina Jokinen

Projektipäällikkö
Jaakko Pekkala

2002

Toiminnanjohtaja
Juhani Honka

Vt. toiminnanjohtaja
Jorma Sonninen

Projektijohtaja
Hannele Kokotti

Yhteyspäällikkö
Eeva Laurila

HUVA-projektin
projektivastaava
Juha Leviäkangas

Projektiassistentti
Pauliina Jokinen

Projektipäällikkö
Jaakko Pekkala

2003

Vt. toiminnanjohtaja,
WSC Helsinki 2005 -pääsihteeri
Jorma Sonninen (4/2003 asti)

Toiminnanjohtaja,
WSC Helsinki 2005 -pääsihteeri
Eija Alhojärvi (5/2003–)

Talous- ja hallintopäällikkö
Henri Nordenswan

Johdon assistentti
Maria Atzmon

PC-tukihenkilö
Piia Virtanen

Projektijohtaja
Hannele Kokotti

HUVA-projektivastaava
Juha Leviäkangas

Taitaja- ja Taitaja9-vastaava
Esa Lähteenaro

Projektityöntekijä
Kati Lundgren

Projektityöntekijä
Tiina Meklin

Tapahtumapäällikkö
Sirpa Nuutinen

Tekniikkapäällikkö,
WSC Helsinki 2005 -varapääsihteeri
Hannu Immonen

Tekniikkapäällikkö
Jaakko Pekkala

Viestintäpäällikkö
Markku Lahtinen

2004

Toiminnanjohtaja,
WSC Helsinki 2005 -pääsihteeri
Eija Alhojärvi

Hallinto- ja talouspäällikkö
Henri Nordenswan

Tapahtumapäällikkö
Sirpa Nuutinen

Viestintäpäällikkö
Markku Lahtinen

Tekniikkapäällikkö
Jaakko Pekkala

Johdon assistentti
Maria Atzmon

IT-suunnittelija
Piia Virtanen

HUVA-projektin projektipäällikkö
Juha Leviäkangas (4/2004 asti)

HUVA-projektin projektipäällikkö
Kati Lundgren (5/2004–)

Tiedottaja
Tiina Meklin

Valmennuspäällikkö
Immo Pylvänen

Tekniikkapäällikkö,
WSC 2005 Helsinki -varapääsihteeri
Hannu Immonen

Taitaja9-projektipäällikkö,
Taitaja-koordinaattori
Esa Lähteenaro

Turvallisuuspäällikkö
Jorma Sihvonen

IT-koordinaattori
Jusa Virtanen

Projektipäällikkö
(työturvallisuusprojekti)
Riikka Ruotsala

Projektsihteeri
(HUVA ja Taitaja9)
Tua Kauppala

Projektityöntekijä
Kalle Vihtari

2005

Toiminnanjohtaja,
WSC Helsinki 2005 -pääsihteeri
Eija Alhojärvi

Tapahtumapäällikkö
Sirpa Nuutinen

Viestintäpäällikkö
Markku Lahtinen

Hallinto- ja talouspäällikkö
Henri Nordenswan

HUVA-projektin projektipäällikkö
Kati Lundgren (8/2005 asti)

HUVA-projektin projektipäällikkö
Pekka Matikainen (10/2005-)

HUVA-projektsihteeri
Sinikka Nieminen

Tekniikkapäällikkö
Jaakko Pekkala

Johdon assistentti
Maria Atzmon

Tiedottaja
Tiina Meklin

IT-suunnittelija
Piia Virtanen

Tekniikkapäällikkö,
WSC Helsinki 2005 -varapääsihteeri
Hannu Immonen

Koulukoordinaattori
Matti Kauppinen

Turvallisuuspäällikkö
Jorma Sihvonen

Logistiikkapäällikkö
Jussi Karlsson

IT-koordinaattori
Jusa Virtanen

Tapahtuma-assistentti
Pipsa Kirjavainen

Valmennuspäällikkö
Immo Pylvänen

Taitaja9-projektipäällikkö,
Taitaja-koordinaattori
Esa Lähteenaro

Johdon assistentti
Taru Väarti

Tekninen assistentti
Tommi Heikkilä

CAD-koordinaattori
Heikki Kokkonen

Projektipäällikkö
(työturvallisuusprojekti)
Riikka Ruotsala

Projektityöntekijä
Laura Laakkonen

Yhdistyksen henkilöstö – 2/2

2006	2007	2008	2009
Toiminnanjohtaja Eija Alhojärvi	Toiminnanjohtaja Eija Alhojärvi	Toiminnanjohtaja Eija Alhojärvi	Toiminnanjohtaja Eija Alhojärvi
Toimistonhoitaja Maria Atzmon	Toimistonhoitaja Maria Atzmon	Toimistonhoitaja Maria Atzmon	Toimistonhoitaja Maria Atzmon
Projektipäällikkö Pekka Matikainen	Projektipäällikkö Pekka Matikainen	Projektipäällikkö Pekka Matikainen	Taitaja-päällikkö Pekka Matikainen
Projektsihteeri Sinikka Nieminen	Projektsihteeri Sinikka Nieminen	Projektsihteeri Sinikka Nieminen	Projektipäällikkö Leena-Maija Talikka
Projektiassistentti Tuija Levo	Projektiassistentti Tuija Levo	Projektipäällikkö Tuija Levo	Projektsihteeri Sinikka Nieminen
Tiedottaja Teemu Lindfors	Tiedottaja Teemu Lindfors	Tiedottaja Teemu Lindfors	Tiedottaja Teemu Lindfors
Taitaja-päällikkö Hannu Pajari	Taitaja-päällikkö Hannu Pajari	Projektiassistentti Elisabet Saranpää	Tekniikkapäällikkö Hannu Immonen
Tekniikkapäällikkö Hannu Immonen	Tekniikkapäällikkö Hannu Immonen	Tekniikkapäällikkö Hannu Immonen	Abilympics-koordinaattori Matti Kauppinen
Assistentti Laura Laakkonen	Abilympics-koordinaattori Matti Kauppinen	Abilympics-koordinaattori Matti Kauppinen	Valmennuspäällikkö Immo Pylvänen
Abilympics-koordinaattori Matti Kauppinen		Valmennuspäällikkö Immo Pylvänen	EuroSkills-koordinaattori Matti Haapanen
Valmennuspäällikkö Immo Pylvänen		EuroSkills-koordinaattori Matti Haapanen	
HUVA-projektityöntekijä Juhani Ahonen			

2010	2011	2012	2013
Toiminnanjohtaja Eija Alhojärvi	Toiminnanjohtaja Eija Alhojärvi	Toiminnanjohtaja Eija Alhojärvi	Toiminnanjohtaja Eija Alhojärvi
Toimistonhoitaja Maria Atzmon	Toimistonhoitaja Maria Atzmon	Toimistonhoitaja Maria Atzmon	Toimistonhoitaja Maria Atzmon
Taitaja-päällikkö Pekka Matikainen	Taitaja-päällikkö Pekka Matikainen	Taitaja-päällikkö Pekka Matikainen	Taitaja-päällikkö Pekka Matikainen
Projektipäällikkö Leena-Maija Talikka	Projektipäällikkö Leena-Maija Talikka (3/2011 asti)	Huippuvalmennuspäällikkö Teija Ripattila	Huippuvalmennuspäällikkö Teija Ripattila
Projekti sihteeri Sinikka Nieminen	Projektipäällikkö Teija Ripattila (9/2011–)	Projekti sihteeri Sinikka Nieminen	Projekti sihteeri Sinikka Nieminen
Projekti sihteeri Elisabet Saranpää (3/2010 asti)	Projekti sihteeri Sinikka Nieminen	Projektiassistentti Annamari Henriksson	Projektiassistentti Annamari Henriksson
Projektiassistentti Annamari Henriksson	Projektiassistentti Annamari Henriksson	Viestintäpäällikkö Katja Nieminen (osittaisella toimivapaalla)	Viestintäpäällikkö Katja Nieminen (osittaisella toimivapaalla)
Tapahtuma-assistentti Tuomo Alhojärvi	Viestintäpäällikkö Katja Nieminen	Viestintäpäällikkö Pauliina Juhola (3/2012–)	Viestintäpäällikkö Pauliina Juhola
Viestintäpäällikkö Katja Nieminen (9/2010–)	Viestintäassistentti Hanna Lassila (1/2011 asti)	Tekniikkapäällikkö Hannu Immonen	Viestintäassistentti Liina Luukkonen
Viestintäassistentti Hanna Lassila	Viestintäassistentti Kirsti Bergman (2/2011–)	TaitajaPLUS- ja Abilympics -koordinaattori Matti Kauppinen	Tapahtuma-assistentti Ulla Matikainen
Tekniikkapäällikkö Hannu Immonen	Tekniikkapäällikkö Hannu Immonen	Valmennuspäällikkö Immo Pylvänen	Tekniikkapäällikkö Hannu Immonen
Abilympics-koordinaattori Matti Kauppinen	Abilympics-koordinaattori Matti Kauppinen	Viestintäassistentti Liina Luukkonen (1/2012–)	TaitajaPLUS- ja Abilympics -koordinaattori Matti Kauppinen
Valmennuspäällikkö Immo Pylvänen	Valmennuspäällikkö Immo Pylvänen		Valmennuspäällikkö Immo Pylvänen

WorldSkills- ja EuroSkills-kilpailijat – 1/2

TAITO-OLYMPIALAISET 1989 BIRMINGHAM

Mika Hokkanen, sorvaus
Jukka Nivala, jyrsintä
Minna Karevuori, pukuompelu
Janne Virtanen, sähköhitsaus
Harri Nyman, kirvesmies
Juha Salminen, muuraus
Jari Paulin, CNC-tekniikka

TAITO-OLYMPIALAISET 1991 AMSTERDAM

Petri Vastamäki, muuraus
Arto Saastamoinen, kirvesmies
Anne Äikäs, pukuompelu
Mikko Olanterä, tarjoilija
Satu Katoniemi, kokki
Kari Aalto, CNC-sorvaus
Juhani Johansson, CNC-työstö
Teemu Kangas, CNC-jyrsintä
Jarkko Mäenpää, hitsaus
Jari Valo, maalaus ja tapetointi

TAITO-OLYMPIALAISET 1993 TAIPEI

Satu Kivimäki, pukuompelu
Seppo Keinonen, maalaus ja tapetointi
Juhani Lammi, mekatroniikka
Harri Silvasti, mekatroniikka
Marko Hämäläinen, CNC-työstö
Marko Raiden, CNC-jyrsintä
Mika Lackman, kirvesmies
Janne Rantala, muuraus
Kari Laitinen, teollisuussähköasennus
Mikko Nieminen, hitsaus

TAITO-OLYMPIALAISET 1995 LYON

Teemu Autio, huonekalupuuseppä
Lukas Bäckström, autonasennus
Karl Fallenius, automaatioasennus

Maria Haanpää, kampaaja
Pauliina Haastola, maalaus
Kari Helenius, näytöslaji: multimedia
Jukka Kenttämies, mekatroniikka
Pekka Kolehmainen, CNC-jyrsintä
Kasimir Kvist, laatoitus
Mikko Levoska, tarjoilija
Kai Markkanen, elektroniikka
Teija Mattsson, pukuompelu
Sami Ojanen, muuraus
Timo Oksanen, näytöslaji: multimedia
Janne Ostrovski, näytöslaji: multimedia
Jarkko Pakaslahti, kirvesmies
Eero Piippo, CNC-sorvaus
Anne Saarinen, floristiikka
Jukka Sihvonen, hitsaus
Jussi Tuominen, näytöslaji: multimedia
Jouni Vuorensivu, CAD-suunnittelu
Jarkko Vähä-Tahlo, mekatroniikka
Piia Niku, parturi
Mira Halonen, kokki

WSC 1997 ST. GALLEN

Janne Forsvik, autokorinkorjaus
Sanna Furu, kampaaja
Kirsi Kautto, floristi
Keijo Kivioja, hitsaus
Toni Koskela, muuraus
Matti Kumpulainen, CNC-sorvaus
Toni Kylätasku, parturi
Juha Liitola ja Kimmo Puola, mekatroniikka
Kimmo Niemi, teollisuussähköasennus
Tomi-Pekka Nieminen, CNC-jyrsintä
Touko Palviainen, huonekalupuuseppä
Petri Päckilä, informaatioteknologia
Markku Randell, maalaus ja tapetointi
Mikko Salonen, autonasennus
Anu Savolainen, pukuompelu
Esa Tilli, laatoitus
Timo Toropainen, CAD
Veli-Pekka Vehmaa, valumallin valmistus
Jenni Yrjölä, tarjoilija

ES 1998 GRONINGEN

Toni Vehkala, hitsaus
Merja Sarkkinen, huonekalupuuseppä
Mikko Smed, kultaseppä

WSC 1999 MONTREAL

Manu Rekola, mekatroniikka
Krister Ekman, mekatroniikka
Harri Krook, CAD
Toni Ruohonen, CNC-sorvaus
Joni Nieminen, CNC-jyrsintä
Mikko Halttunen, levy- ja hitsaustyö
Vesa Koskinen, informaatioteknologia
Tero Vehkala, hitsaus
Jussi Nikkilä, valumallin valmistus
Olli Nissinen, laatoitus
Vesa Pyrhönen, autokorinkorjaus
Ville Salomaa, putkiasennus
Mika Vannas, teollisuuselektroniikka
Arto Hongisto, teollisuussähköasennus
Markus Rantanen, muuraus
Jarno Tanskanen, maalaus ja tapetointi
Samuli Maja, huonekalupuuseppä
Jani Kellola, kirvesmies
Pauli Smeds, kultaseppä
Kaisu Mattila, floristiikka
Iina Björklöf, kampaaja
Ritva Honkanen, parturi
Hanna Säilä, pukuompelija
Timo Välimäki, autonasennus
Ville Pyykönen, kokki
Mari Torsti, tarjoilija
Jukka Markkanen, automaalaus
Minna Suomela, kauneudenhoito
Antti Koskinen, viherrakennustyö
Juha Jokinen, viherrakennustyö

WSC 2001 SOUL

Mikko Hanhiala, mekatroniikka
Tommi Elonen, mekatroniikka

Robert Kiviniemi, CAD
Harri Hyryläinen, CNC-sorvaus
Veikko Naakka, CNC-jyrsintä
Eko Miettinen, levy- ja hitsaustyö
Sami Hiltunen, informaatioteknologia
Esa Niemelä, hitsaus
Alexander Strakh, valumallin valmistus
Jere Katvala, laatoitus
Heikki Ilomäki, autokorinkorjaus
Kari Hongisto, putkiasennus
Mika Vainiotalo, teollisuuselektroniikka
Teemu Pirttinen, yleinen sähköasennus
Petri Ilves, teollisuussähköasennus
Petri Zeus, maalaus ja tapetointi
Jarno Möttönen, huonekalupuuseppä
Jouni Niemi, kirvesmies
Kai Tallberg, kultaseppä
Tanja Kokkonen, floristi
Katri Heikka, kampaaja
Linda Ruotsalainen, parturi
Katja Lindberg, pukuompelu
Ella Suontama, sokerileipuri
Klaus Eerikäinen, autonasennus
Markus Lattunen, kokki
Janne Marin, tarjoilija
Lauri Linnavuori, automaalaus
Niina Toukola, viherrakentaminen
Pauliina Siltanen, viherrakentaminen
Sampo Ahokas, tietokone ja verkot
Laura Vainio, graafinen suunnittelu
Tanja Kokkonen, floristi
Sampo Ahokas, tietokone ja verkot

WSC 2003 ST. GALLEN

Esa Hirvonen & Mikko Kivelä, mekatroniikka
Rasmus Palosaari, CAD-piirtäminen
Ville-Veikko Romppainen, CNC-sorvaus
Jari Hongisto, CNC-jyrsintä
Kalle Hämäläinen, levy ja hitsaustyö
Ville Lehtinen, tietojenkäsittely
Sakari Nissinen, hitsaus
Markus Kallio, valumallin valmistus

Jussi Hauolos, laatoitus
Jani Reunamo, autokorinkorjaus
Asseri Kyytsönen, peltisepän työt
Janne Pajunen, putkiasennus
Erno Sundell, teollisuuselektronikka
Richard Mercer, yleinen sähköasennus
Pasi Jussila, teollisuussähköasennus
Juha Vainikainen, muuraus
Mika Rouhiainen, kivityöt
Heli Piironen (os. Jokinen), maalaus ja tapetointi
Erkka Pentikäinen, kipsityöt
Jussi Maja, huonekalupuseppä
Eetu Tingander, rakennuspeltiseppä
Mika Rautama, kirvesmies
Matti Kantola, kultaseppä
Johanna Laaksonen, floristi
Piia Martiskainen, hiusmuotoilu
Christina Haapala, pukuompelu
Eero Paulamäki, kondiittori
Samu Kuittinen, autonasennus
Jesse Söderlund, kokki
Jens Högberg, ravintolapalvelu
Jarmo Henttonen, automaalaus
Anu Manninen & Raisa Heino, viherrakennus
Mika Parviainen, kylmäkoneasennus
Mika Vilpo, tietokoneet ja verkot
Markus Jauhainen, graafinen suunnittelu
Eve Korkala, kauneudenhoito
Joni Aaltonen, verkkosivujen suunnittelu
Antti Murto, MTC/konepajatekniikka
Inari Vanhala, MTC/
konepajatekniikka
Mikko Huuskonen, MTC/
konepajatekniikka
Tommi Elg, MTC/konepajatekniikka

WSC 2005 HELSINKI

Juha Kelkka, polymekaniikka
Mika Aarnio, konepajatekniikka
Riku Lambacka, konepajatekniikka
Tuomo Fabritius, konepajatekniikka
Janne Hurme, mekatronikka

Jarkko Kylander, mekatronikka
Ville Kivelä, CAD-suunnittelu
Mikko Vepsäläinen, CNC-koneistus
Vesa Rankaviita, informaatioteknologia
Sami Ala-Varvi, hitsaus
Anssi Lehti, laatoitus
Antti Kankaanpää, autokorinkorjaus
Henri Koskinen, putkiasennus
Toni Harju, elektronikka
Elmo Saukko, web design
Markus Roni, yleinen sähköasennus
Petri Hämäläinen, automaatioasennus
Antti Linatti, muuraus
Juha Nieminen, kivityöt
Karoliina Hytönen, maalaus ja tapetointi
Seppo Heilimo, huonekalupuseppä
Joonas Hänninen, rakennuspuseppä
Marko Partanen, kirvesmies
Päivi Sohkanen, kultaseppä
Birgitta Kulppi, floristiikka
Saara Hyppänen, hiusmuotoilu
Ilona Väätänen, kauneudenhoito
Ria Tilsala, pukuompelu
Aini Kaikko, kondiittori
Juuso Jukkala, autonasennus
Erik Mansikka, kokki
Sina Siltanen, ravintolapalvelu
Tuomo Tuohino, automaalaus
Tiina Nurmio, viherrakennus
Ville Koskinen, viherrakennus
Sami Tufan, kylmäkoneasennus
Tomi Miettunen, tietokone ja verkot
Petra Niemi, graafinen suunnittelu
Olli Laihin, tietoliikenneasennus
Henna Ahlgren, painotekniikka
Jarno Raitanen, teräsrakennetyöt
Janne Leppänen, rakennuspeltiseppä
Jouni Ojanperä, kuljetustekniikka
Pekka Anto, kuljetustekniikka

WSC 2007 SHIZUOKA

Henri Paukkunen, polymekaniikka
Jouni Ahola, konepajatekniikka

Janne Ahola, konepajatekniikka
Jani Ahola, konepajatekniikka
Jukka-Pekka Muotio, mekatronikka
Joonas Lassila, mekatronikka
Tommi Rautiainen, CAD-suunnittelu
Heikki Kalpio, CNC-sorvaus
Ville Jalkanen, CNC-jyrsintä
Tony Ohls, informaatioteknologia
Janne Jauhola, hitsaus
Toni Törmä, painotekniikka
Juho Kinnunen, laatoitus
Lauri Mertala, autokorinkorjaus
Markus Mustikkamaa, rakennuspeltiseppä
Niko Peltomäki, putkiasennus
Antti Rantaeskola, elektronikka
Mikael Korpela, web design
Matti Kinnunen, sähköasennus
Antton Stigell, automaatioasennus
Jarno Kauppila, muuraus
Aaro Mönkkönen, kivityöt
Riikka Silvennoinen, maalaus ja tapetointi
Juuso Laurila, huonekalupuseppä
Anssi Helén, rakennuspeltiseppä
Ville Tuovinen, kultaseppä
Jaana Korhonen, floristiikka
Jaana Hellstén, hiusmuotoilu
Milla Outila, kauneudenhoito
Johanna Obisike, pukuompelu
Mikko Hietala, kondiittori
Ville Hietikko, autonasennus
Antti Kinnunen, kokki
Miia Sironen, ravintolapalvelu
Taneli Sarajärvi, automaalaus
Minna Kääriäinen, viherrakennus
Emma-Pirita Purovirta, viherrakennus
Olli Saarela, kylmäkoneasennus
Olli Janatuinen, tietokone ja verkot
Maiju Vähäkainu, graafinen suunnittelu
Laura Ahvenvaara, lähihoitaja
Hanna-Mari Haapalahti, lähihoitaja
Aki Lempinen, robotiikka
Lari Ernsten, robotiikka
Arto Häkkinen, pattern making

ABILYMPICS 2007 SHIZUOKA

Laura Halme, julisteen suunnittelu
Eetu Haurinen, CAD rakennuspiirustus
Sanni Tarvainen, floristiikka
Tomas Vaarala, elektoriikka, asennus ja testaus

ES 2008 ROTTERDAM

Hanna Tervo, floristi
Elina Laaksonen, floristi
Olli Janatuinen, Office asiantuntija/projektijohtaja
Matti Neuvonen, Cisco asiantuntija
Niko Ruotsalainen, Microsoft asiantuntija
Eljas Alakulppi, Open Source -asiantuntija
Joni Hasanen, verkkosivujen tuottaja
Raisa Huittinen, graafinen suunnittelija
Maria Lyytikä, painoteknikko
Anniina Peltonen, robotiikka
Kalle Häkkinen, robotiikka
Antti Rantaeskola, elektronikka- asentaja
Pavel Gavrilov, elektronikka- asentaja
Eero Sarell, elektronikka- asentaja
Tomi Leinonen, elektronikka- asentaja
Pasi Tahkola, putkiasentaja
Taneli Kolppanen, sähköasentaja
Mikko Toivonen, kylmäkoneasentaja
Ville Huusko, rakennuspuseppä
Sebastian Kemi, muuraaja
Ari Ojanen, laatoittaja
Toni Gröndahl, rakennuspeltiseppä
Markus Mustikkamaa, työnjohtaja
Janne Seikkala, yhdistelmäajoneuvon kuljettaja
Sami Pakkanen, yhdistelmäajoneuvon kuljettaja
Juuso Jukkala, automekaniikka
Tuuli Aho, lähihoitaja
Laura Taavitsainen, lähihoitaja
Mika Hiirikoski, CNC

WorldSkills- ja EuroSkills-kilpailijat – 2/2

WSC 2009 CALGARY

Ville Laurikainen, polymekaniikka
Antti Autio, konepajatekniikka
Mika Junttila, konepajatekniikka
Sami Myllynen, konepajatekniikka
Ville Arffman, mekatroniikka
Jarno Martiskainen, mekatroniikka
Alexander Juustovaara, CAD-suunnittelu
Joni Lappalainen, CNC-sorvaus
Tuomas Pajuranta, CNC-jyrsintä
Juha Lampén, informaatioteknologia
Tino Ojanperä, hitsaus
Niklas Kivioja, painotekniikka
Timo Huhtasalo, laatoitus
Juhani Raappana, autokorinkorjaus
Pasi Tahkola, putkiasennus
Tomi Leinonen, elektroniikka
Sam Stenvall, web design
Taneli Kolppanen, sähköasennus
Mika Tuomala, automaatioasennus
Ville Rämö, muuras
Jarkko Kukkonen, kivityöt
Katja Jaatinen, maalaus ja tapetointi
Kalle Häkkänen, robotiikka
Anniina Peltonen, robotiikka
Anssi Nikku, huonekalupuuseppä
Harri Vilokkinen, sisustuspuuseppä
Ville Huusko, kirvesmies
Maria Suikkanen, kultaseppä
Tuulikki Mattila, floristiikka
Elina Salminen, hiusmuotoilu
Heidi Lahti, kauneudenhoito
Marianna Luoma, muoti ja suunnittelu
Linda Nummelin, kondiittori
Tuomo Pyhälä, autonasennus
Eric Rätty, kokki
Joonas Heino, ravintolapalvelu
Harri Jalonen, automaalaus
Erno Maja, viherrakennus
Katja Pesonen, viherrakennus
Matti Neuvonen, tietokone ja verkot
Heli Mikkonen, graafinen suunnittelu
Jaana Pakanen, lähihoitaja
Tiina Ahola, lähihoitaja

Ville Hämäläinen, lentokonemekaniikka
Olli-Pekka Pöllänen, teräsrakennetyöt

ES 2010 LISSABON

Heini Aunola, floristiikka
Jenniina Tiikkainen, floristiikka
Eeri Sivonen, kultasepän työ
Jukka Suhonen, tietokone ja verkot
Markus Lintuala, tietokone ja verkot
Teemu Mikkonen, tietokone ja verkot
Daniel Mononen, tietokone ja verkot
Drazen Dodik, verkkosivujen tuottaminen
Susanna Virtanen, painotekniikka
Lasse Tuominen, CNC-jyrsintä
Daniel Salonen, automaatioasennus
Jani Sihvola, CAD-suunnittelu
Timo Hohkala, mekatroniikka
Juha-Matti Rossi, mekatroniikka
Jussi Holsti, elektroniikka
Ville Viitala, elektroniikka
Katja Pesonen, vihersuunnittelu ja -rakentaminen
Reetta Höyhty, vihersuunnittelu ja -rakentaminen
Laura Jantunen, vihersuunnittelu ja -rakentaminen
Markus Viitala, putkiasentaja
Jarmo Seppä, sähköasentaja
Samu-Pekka Toivanen, muuras
Jan Kakko, rakennuspeltiseppä
Mia Päivärinta, maalari
Jesse Einistö, yhdistelmäajoneuvon kuljettaja
Satu Haapalahti, lähihoitaja
Iida Malinen, lähihoitaja
Anni Riikonen, puhdistuspalvelut
Janne Ponnikas, puhdistuspalvelut
Qua Siu, puhdistuspalvelut
Anssi Lindström, kokki
Heidi Tuominen, tarjoilija

ABILYMPICS 2011 SOUL

Markku Hentonen, CAD rakennuspiirustus

Samuli Lappalainen, tietokoneen kokoaminen
Hans Wendelin, tietokoneen kokoaminen
Jenna Sipponen, floristiikka
Eero Martikainen, huonekalupuuseppä
Eino Majamaa, kultaseppä
Muhammed Alali, studioalokuvaus

WSC 2011 LONTOO

Miika Laari, polymekaniikka
Juha Peteri, konepajatekniikka
Oiva Partanen, konepajatekniikka
Kasper Hahtonen, konepajatekniikka
Joonas Nuolijoki, mekatroniikka
Tomi Summanen, mekatroniikka
Jani Sihvola, CAD-suunnittelu
Ossi Lilja, CNC-sorvaus
Lasse Tuominen, CNC-jyrsintä
Juha Kiiski, informaatioteknologia
Riku Lähteenmaa, hitsaus
Susanna Virtanen, painotekniikka
Toni Erkkilä, autokorinkorjaus
Antti Ukkonen, lentokonehuolto
Markus Viitala, putkiasennus
Ville Viitala, elektroniikka
Drazen Dodik, web design
Matti Alarautalahti, sähköasennus
Tuomas Pirttijoki, automaatioasennus
Samu-Pekka Toivanen, muuras
Aku Korhonen, maalaus ja tapetointi
Aku Ilola, robotiikka
Jasu Romo, robotiikka
Veijo Kauppila, huonekalupuuseppä
Toni Lehtimäki, sisustuspuuseppä
Joonas Vuokila, kirvesmies
Sanni Jakoleff, kultaseppä
Jenniina Tiikkainen, floristiikka
Kerttu Johansson, hiusmuotoilu
Heidi Huttunen, kauneudenhoito
Juulia Peuhkuri, muoti ja vaatetus
Enni Rantala, kondiittori
Hannu Pöntinen, autotekniikka
Toni Toivanen, kokki

Maria Suihkonen, ravintolapalvelu
Outi Sallinen, automaalaus
Reetta Höyhty, viherrakennus
Laura Jantunen, viherrakennus
Markus Lintuala, tietokone ja verkot
Heikki Salo, graafinen suunnittelu
Noora Jänkälä, lähihoitaja
Mari Kurula, lähihoitaja
Kai Koskinen, teräsrakennetyöt
Mariina Jyläskoski, somistus
Timo Pirlä, 3D-mallinnus
Kimmo Raatikainen, kivityöt

ES 2012 SPA FRANCORCHAMPS

Säde Tilsala, floristiikka
Heli Haapatalo, floristiikka
Pipsa Kokko, somistus
Suvi Kolehmainen, somistus
Carolinen Hermunen, hiusmuotoilu
Juulia Peuhkuri, muoti ja vaatetus
Eve Korhonen, muoti ja vaatetus
Jarkko Kukkonen, kivityöt
Niko Gröhn, verkkosivujen tuottaminen
Pia Ropo, graafinen suunnittelu
Niko-Ossi Hintsala, painotekniikka
Ville Lehtonen, CNC-koneistus
Jaakko Ekman, CAD-suunnittelu
Ville Torvinen, automaatioasennus
Ville-Pekka Virtanen, hitsaus
Aku Ilola, robotiikka
Jasu Romo, robotiikka
Niko Laihininen, mekatroniikka
Niklas Harjula, mekatroniikka
Topi Lampiranta, elektroniikka
Niko Kinnunen, elektroniikka
Ira Luoto, viherrakentaminen
Tero Virtanen, viherrakentaminen
Veera Varpa, vihersuunnittelu
Joonas Immonen, putkiasennus
Antti Heikura, sähköasennus
Juuso Hietamies, kylmäasennus
Anneli Pitkänen, maalaus
Toni Kettunen, muuras

Joni Koponen, kattopeltiseppä
Timo Möttönen, kuljetustekniikka
Anna Blubbaum, lähihoitaja
Heli Petersohn, lähihoitaja
Tiina Lampinen, puhdistuspalvelu,
ylläpitösiivous
Anni Miettinen, puhdistuspalvelu,
perussiivous
Niina Jaakkola, kokki
Tanja Pöyhönen, tarjoilija
Elina Laakko, yrittäjyys
Virpi Ollila, yrittäjyys
Saija Vähänen, yrittäjyys

WSC 2013 LEIPZIG

Joska Nylund, polymekaniikka
Aki Ahola, konepajatekniikka
Juho Leskelä, konepajatekniikka
Felix Vielma, konepajatekniikka
Timo-Pekka Mutanen, mekatroniikka
Joonas Väisänen, mekatroniikka
Jaakko Ekman, CAD-suunnittelu
Jari Tuhkanen, CNC-sorvaus
Ville Lehtonen, CNC-jyrsintä
Eemu Pihlaja, informaatioteknologia
Ville-Pekka Virtanen, hitsaus
Pasi Kuusikko, painotekniikka
Santeri Vartia, laatoitus
Joni Jussila, autokorinkorjaus
Pauli Manninen, putkiasennus
Topi Lampiranta, elektroniikka
Niko Gröhn, web design
Antti Heikura, sähköasennus
Ville Torvinen, automaatioasennus
Toni Kettunen, muuraus
Margarita Telegey, maalaus ja
tapetointi
Valtteri Makkonen, robotiikka
Veli Tapper, robotiikka
Antrei Hartikainen,
huonekalupuuseppä
Matti Simonen, kirvesmies
Pirkka Sivonen, kultaseppä
Säde Tilsala, floristiikka
Caroline Hermunen, hiusmuotoilu

Anna-Kaisa Lehtonen,
kauneudenhoito
Tytti Hongisto, muoti ja vaatetus
Pauliina Räsänen, kondiittori
Juuso Rämö, autotekniikka
Roni Toivari, kokki
Kia-Lisa Vartiainen, ravintolapalvelu
Raisa Holopainen, automaalaus
Pia Koskinen, viherrakennus
Laura Lempiäinen, viherrakennus
Daniel Mononen, tietokone ja verkot
Pia Ropo, graafinen suunnittelu
Anna Blubbaum, lähihoitaja
Joonas Innanen, Jyri Lehtonen,
teräsrakennetyöt
Matti Haapaniemi, kivityöt
Soila Korhonen, lentokonehuolto

Taitaja-kilpailujen järjestäjät ja kilpailujohtajat

1988	Hämeenlinnan ammattioppilaitos ja opettajaopiston ammattikoulu	2007	Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä, Anne Karppinen
1989	Hämeenlinnan ammattioppilaitos ja opettajaopiston ammattikoulu	2008	Omnia, Keuda ja Länsi-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä, Heli Stolt
1990	Hämeenlinnan ammattioppilaitos ja opettajaopiston ammattikoulu	2009	Vaasan ammattiopisto, Iiro Suksi
1991	Rakennustaitajan finaali, Pirkanmaan ammattioppilaitos	2010	Oulun seudun ammattiopisto, Sauli Jaara
1992	Hämeenlinnan ammattioppilaitos ja opettajaopiston ammattikoulu	2011	Savon koulutuskuntayhtymä, Ilkka Kemppainen
1993–1996	kilpailulajeja toteutettiin hajanaisesti eri oppilaitoksissa	2012	Jyväskylän ammattiopisto, Esko Juntila
1997	Turun teknillinen ammattioppilaitos	2013	Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä, Anne Karppinen
1998	Hämeenlinnan ammattioppilaitos		
1999	Oulun ammattioppilaitos, Haukiputaan ammattioppilaitos, Oulun käsi- ja taideollisuusoppilaitos, Pohjois-Pohjanmaan ammattiopisto		
2000	Helsingin tekniikan alan oppilaitos ja Helsingin palvelualojen oppilaitos		
2001	Päijät-Hämeen koulutuskonserni, Aki Kauranen		
2002	Imatran ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä, Vesa Markkanen		
2003	Jyväskylän koulutuskuntayhtymä, Esko Juntila		
2004	Seinäjoen ammattioppilaitoksen kuntayhtymä, Jorma Sihvonen		
2005	Turun ammatti-instituutti, Jussi Karlsson		
2006	Tampereen ammattiopisto, Hannu Pajari		

HAASTATTELUAINEISTO

Historiikkiin haastateltiin seuraavia henkilöitä:

Pekka Aalto, Eija Alhojärvi, Juha Arhinmäki, Annamajja Aro, Markku Aunola, Pirjo Elo, Timo Elo, Sanna Furu nyk. Ruskomäki, Matti Haapanen, Helmi Halabi, Sakari Hartikainen, Hannu Heikkilä, Veijo Hintsanen, Kim Holm, Juhani Honka, Jarmo Huuhtanen, Petri Hämäläinen, Tarja Hämäläinen, Hannu Immonen, Sauli Jaara, Rauno Jarnila, Janne Jauhola, Esko Junttila, Matti Kauppinen, Juho Kesseli, Kari Kiviniemi, Hannele Kokotti, Kari Korpelainen, Henri Koskinen, Jari Koskinen, Kai Koskinen, Samu Koskinen, Sirkka-Liisa Kärki, Jari Könönen, Riitta Lampola, Timo Lankinen, Mikko Lehtilahti, Sari Lehtonen nyk. Karjalainen, Tomi Leinonen, Jarmo Linkosaari, Olavi Lähteinen, Keijo Maaranen, Anneli Manninen, Vesa Markkanen, Hannele Marttiini, Matti Mertanen, Juha Minkkinen, Marita Modenius, Petri Nokelainen, Sami Ojanen, Janne Ostrovski, Maija-Sisko Paananen, Matti Pekko, Ilkka Pirskanen, Jouni Pitko, Veli-Matti Poutanen, Antti Punkari, Kari Purhonen, Immo Pylvänen, Janne Rantala, Pekka Ruokomäki, Vesa Ruotonen, Kari Ruotsalainen, Heikki Saarinen, Asta Sarjala, Jukka Sarjala, Jorma Sihvonen, Petri Sipiläinen, Timo Sirkkiä, Leena-Maija Talikka, Elmo Saukko, Sirpa Saukko, Riikka Suutari, Ossi Talvi, Mika Tammilehto, Marja-Terttu Tanttinen, Matti Tiainen, Arto Tikkenen, Petri Vastamäki, Pirkko Vesterinen, Kari Väkeväinen, Taisto Hintsanen ja Leena-Maija Talikka.

Haastattelijat: Markku Tasala, Elisabet Saranpää, Eija Alhojärvi, Pirjo Elo ja Pekka Matikainen.

SKILLS FINLAND RY:N ARKISTO- JA NETTIMATERIAALI

Ammattitaito-olympialaiset ja niistä saatuja kokemuksia. Muistio 28.8.1992 (Timo Sirkkiä). Moniste.

Amsterdam, Taitajaa -91 Olympialaiset, eksperttityöskentelyn kokemuksia. Elokuu 1991. Muistio (Irmeli Maunonen-Eskelinen). Moniste.

Eksperttiinä taito-olympialaisissa. 1991. Päiväämätön muistio (Timo Sirkkiä). Moniste.

Experttitehtävä Soul 2001. Valumallinvalmistus Laji 11. Soul 2001. Kari Pohjalaisen raportti Soulin kisoista (23.09.2008).

Kansliapäällikkö Jaakko Nummisen ja kulttuurisihteerin Inkeri Aarmion vastaus AKH:n kirjelmään (17.3.1987) koskien aloitetta IVTO:n jäsenyydestä. 23.9.1987 (asiakirjan numero 3552/891/87).

Kansliapäällikkö Jaakko Nummisen ja kulttuurisihteerin Inkeri Aarmion vastaus AKH:n kirjelmään (27.10.1987) ja OPM:n kirjelmään (23.9.1987) koskien aloitetta IVTO:n jäsenyydestä. 6.1.1988 (asiakirjan numero 11305/893/87).

Kilpailevat ammattilaiset vastaan ammattimaiset kilpailijat. Suomalaisnuoret toista kertaa taito-olympialaisissa. 1991. Artikkelit (Riitta Laine, OPH). Moniste.

Lounais-Suomen ammattikoulujen järjestämä ammattitaitokilpailu. 1987. Päiväämätön muistio (Ossi Talvi). Moniste.

Metsämiesten varhaisia kilpailuja sekä moottorisahauskilpailujen historiaa vuoteen 1993. Metsänhoitaja Lauri Rainio. Moniste.

Mietteitä taito-olympialaisista. Pirkanmaan ammattioppilaitoksen lehtori Seppo Huhtiniemen kolumni. 1993. Nimeämätön ja päiväämätön lehtileike.

Opintomatka Amsterdamiin 12.11.–18.11.1990. Forssan ammatillisen kurssikeskuksen rakennusosaston osastonjohtajan Timo Sirkkiän ja ammatinopettajan Matti Tiaisen matkaraportti. Moniste.

Pääjohtaja Jorma Pöyhösen ja tarkastaja Asta Sarjalan (AKH) aloite opetusministeriölle Suomen liittymiseksi IVTO:n jäseneksi. 27.1.1987 (asiakirjan numero 35/08/87).

Pääjohtaja Jorma Pöyhösen ja suunnittelija Asta Sarjalan (AKH) vastaus OPM:n kirjeeseen (23.9.1987) koskien IVTO:n jäsenyyttä. 27.10.1987 (asiakirjan numero 35/08/87).

Pääjohtaja Jorma Pöyhösen vastaus IVTO:n pääsihteerille Daniel Sommerille koskien tiedustelua Suomen kannasta Etelä-Afrikan jäsenyyshakemukseen (IVTO). 26.6.1989.

Skill-Olympics Birminghamissa 27.9.1989–3.10.1989. Forssan ammatillisen kurssikeskuksen rehtorin Heikki Paulamäen, ammatinopettajan Matti Tiaisen ja rakennusosaston osastonjohtajan Timo Sirkkiä matkaraportti. Moniste.

Suomi neljännen kerran nuorten ammattitaito-olympialaisissa. 1995. Nimeämätön ja päiväämätön artikkeli (Pirkko Vesterinen).

Taito-olympialaiset Iossaa-Britanniassa 28.8.–31.8.1989. Matkakertomus Lontoon matkasta 27.8.–3.9.1989. Työryhmä: rehtori Jorma Lohila, rehtori Unto Mäenpää, os. johtaja Antero Vuorinen ja os. johtaja Rauno Klingberg. Moniste.

Taito-olympialaiset, Taiwan 26.–29.7.1993. Ladies´ Dressmaking. Muistio 4.8.1993 (Annamajja Aro). Moniste.

Ulkoasiainministeriön va. osastopäällikön Pertti Torstilan vastaus pääjohtaja Jorma Pöyhöselle (AKH) koskien tiedustelua Suomen kannasta

Etelä-Afrikan jäsenyysshakemukseen (IVTO).
22.6.1989 (asiakirjan numero 14266).

Veijo Hintsasen muistioita (AKH): Opiksi ja ojennukseksi seuraavia kertoja varten (29.8.1989) ja Skill Olympics -organisaatio (3.11.1989). Moniste.

Veijo Hintsasen muistioita ja tiedotteita (OPH): Skill Olympics 1991, Amsterdam (5.7.1991), Tiedote (9.7.1991) ja Ammattitaitokilpailut ja niiden organisaatiot (18.8.1991). Moniste.

Veijo Hintsasen muistioita (HAMK): Skill Olympics / Suomen strategiat ja organisaatiot (10.9.1993). Moniste.

Yleisten Ammattikoulujen Liiton (Skills Finland ry:n hallussa oleva) arkistomateriaali

Skills Finlandin Newsletterit

Aunola, M. Pitkän linjan kilpailutoimintaa.
Newsletter 1/2009

Aro, A. 20 vuotta Skills-aatetta. Newsletter 8/2008.

Elo, P. Suomen ammattitaito – Skills Finland ry:n perustaminen. Newsletter 7/2008

Hintsanen, V. Amatööristä ammattilaiseksi – kilpailutoiminnan lyhyt historia. Newsletter 9/2008

Lindfors, T. Teknologiateollisuus panostaa kilpailutoimintaan. Newsletter 9/2007

Lindfors, T. Teknologiateollisuus ry jatkaa Taitajaan kumppanina. Newsletter 3/2009

Marttiini, H. Joukkueenjohtajan muisteloita – Hannele Marttiini. Newsletter 6/2008

Saarinen, H. Skills-koulutus kilpailutoiminnan tukena. Newsletter 2/2009

MUU NETTIMATERIAALI

Ammatillisen koulutuksen järjestelmä.
www.cedefop.europa.eu/etv/Upload/Information_resources/Bookshop/221/537FI_3_1.pdf
Luettu 13.5.2009

Ammattilakki.
<http://fi.wikipedia.org/wiki/Ammattilakki>
Luettu 13.5.2009

Helakorpi, S. Koulutuksen 1970-luvulla.
<http://openetti.aokk.hamk.fi/sisu/aokk50v/1970-luku/Sepon%20teksti%201970-luvusta.pdf>
Luettu 26.4.2009

Joukkueyöskentelyä ja show-tunnelmaa Rotterdamin EuroSkills-ammattitaitokilpailuissa. Kari Kiviniemi ja Jarmo Salo.
<http://sisukas.jamk.fi/content/view/70/49/>
Luettu 12.7.2009

Kaksoistutkintolakki.
<http://fi.wikipedia.org/wiki/Kaksoistutkintolakki>
Luettu 13.5.2009

Nieminen, H. Tuomas on Mestarikokki!
<http://www.mtv3.fi/ohjelmat/sivusto.shtml/lifestyle/mestarikokki/uutiset?750993>
Luettu 10.6.2009

Nuorisoasteen koulutuskokeilun arviointiryhmän muistio 2001.
Opetusministeriön työryhmien muistioita 2001, 4.
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2001/liitteet/opm_530_nukomuistio.pdf?lang=fi
Luettu 13.5.2009

Porin Aikuiskoulutuskeskus.
<http://www.poriakk.fi/ajankohtaista/default.asp?method=arkisto&id=11>
Luettu 7.6.2009

Jacques Chirac ja Ranskan ydinkokeet Mururoan atollilla vuonna 1995.
http://fi.wikipedia.org/wiki/Jacques_Chirac
<http://fi.wikipedia.org/wiki/1995>
Luettu 13.6.2009

Suomen Hiusyrittäjät ry.
<http://www.hiusyrittajat.fi/index2.php?id=108&PHPSESSID=fwpoockol>
Luettu 7.6.2009

Suomen Kukkakauppiasliitto.
<http://www.suomenkukkakauppiasliitto.fi/kilpailut/sm-kilpailu+2009/>
Luettu 7.6.2009

Vuorio-Lehti, M. Valkolakin hohde – Keskustelua ylioppilastutkinnon merkityksestä Suomessa toisen maailmansodan jälkeen. Julkaistu Kasvatus & Aika -verkkojournaalissa (1/2007). Kasvatuksen historiallis-yhteiskunnallinen julkaisu.
http://www.kasvatus-ja-aika.fi/site/?page_id=54
Luettu 27.4.2009.

SANOMALEHDET

Helsingin Sanomien vuosikerrat 1990–2009

Lainattuja sanoma- ja aikakauslehtien juttuleikeitä (1985–2009):

- Aamulehti
- Ammattikasvatus
- Etelä-Suomen Sanomat
- Helsingin Sanomat
- Hämeen Kansa
- Insinööriopettaja
- Kainuun Sanomat
- Karjalainen
- Koulutus uutiset
- Rakentaja
- Rautpohjan Uutisia
- Savon Sanomat
- Spektri
- Teollisuusviikko
- Tietotaito
- Toimikas
- Turun Sanomat
- Työpaikat ja koulutus
- Uusimaa
- Uusi Suomi
- Viikko-Savo

KUVALÄHTEET

Skills Finland ry, WorldSkills International, Valtion kuva-arkisto, Ammattikasvatushallitus, Suomen hiusyrittäjät, Markku Tasala, Lassi Peltomaa, Katarina Koch, Olli Häkämies, Studio Promedia / Hannes Victorzon, Helmi Kytölä, Liisa Uski, Viestintätoimisto VCA Oy sekä Riitta Lampolan, Hannele Marttiin, Maija-Sisko Paanasen ja muiden haastateltujen kotialbumit.

MUU MATERIAALI

AKH:n Pane pallo pyörimään -kampanjan muistiot ja muistiinpanot 1985–1986. (Juha Arhinmäen hallussa)

Ammattikoulun ja sen antaman ammattitaidon arvostuksen lisäämismahdollisuuksia selvittäneen työryhmän muistio. Yleisten ammattikoulujen Liitto (1984). Moniste. (Juha Arhinmäen hallussa)

Annamajja Aron ja Maija-Sisko Paanasen kirjeenvaihto 30.8.1988–18.4.1989.

Lounais-Suomen ammattikoulujen ammattitaitokilpailujen (1987) tiedotemateriaali (Juho Kesselin hallussa).

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n asiantuntijan Hannu Hakalan tiedonanto projektiassistentti Elisabet Saranpöälle 11.5.2009.

Risto Kouvalaisen, Seppo Paloluoman ja Terttu Lindewaldin tiedonannot projektiassistentti Elisabet Saranpöälle 3.-4.6.2009.

Taitaja 98, 10 vuotta juhlakilpailut. Suomen ammattitaito – Skill Finland ry:n projektisuunnitelma 17.10.1997 (Koulutuskeskus Tavastia).

SAKU ry:n vs. toiminnanjohtajan ja tiedottajan Saija Sippolan tiedonannot kirjoittajalle 27.4.2009 ja 30.4.2009.

Taitaja 88. Hämeenlinnan ammattioppilaitoksen ja Opettajaopiston ammattikoulun tiedotuslehti. (1988)

Taitaja Champion -90. 1990. Hämeenlinnan ammattioppilaitoksen vaatetusalan opiskelijoiden oppilaslehti. Moniste.

30th International Youth Skill Olympics 28.–31.8.1989 Birmingham´issa Englannissa. Maija-Sisko Paanasen laatima yhteenveto kisoista. Moniste. (Maija-Sisko Paanasen hallussa)

WSI:n pääsihteerin David Hoeyn tiedonanto Skills Finland ry:n toiminnanjohtajalle Eija Alhojärvelle 24.1.2009.

LÄHDEKIRJALLISUUS

- AKVA3-jatkoprojekti. Ammattitaidon kohottaminen valmennus- ja kilpailutoiminnalla. Laadullinen loppuraportti. HAMK Ammatillisen opettajakorkeakoulun julkaisuja 2/2006. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Alhojärvi, E. 2005. WorldSkills 2005 Helsinki – hankkeen tavoitteet, toteutus ja hyödyntäminen. Teoksessa Saarinen, H. (toim.) WorldSkills 2005 Helsinki – ammattitaidon MM-kilpailut. Huippuosaamista, menestystä ja yhdessä oppimista. Skills-julkaisuja 4/2005, 31–36. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Ammatillisen koulutuksen suurtahtuma 16.–19.4.2008 (Espoo–Uusimaa). Loppuraportti. Tornion Kirjapaino.
- Ammattitaidon SM-kilpailujen Taitaja 2007 loppuraportti. Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä. Painamaton julkaisu.
- Elo, P. 2005. WorldSkills 2005 Helsinki -hankkeen talous. Teoksessa Saarinen, H. (toim.) WorldSkills 2005 Helsinki – ammattitaidon MM-kilpailut. Huippuosaamista, menestystä ja yhdessä oppimista. Skills-julkaisuja 4/2005, 47–48. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Haapanen, M. 2008. EuroSkills 2008 -tapahtuman arviointia. Raporttikooste. Painamaton julkaisu.
- Haapanen, M., Lähteinen O. & Volosatova, L. 2005. Kansainvälinen toiminta Taitaja 2005 -tapahtumassa/FinnSkills 2005. Painamaton julkaisu.
- Helakorpi, S. (toim.) 1988. Taitaja '88. Raportti koulutuspäivästä 20.4.1988. Julkaisuja n:o 42. Hämeenlinna: Opettajaopiston monistamo.
- Helavuori, E. 2005. Electrolux: yhteistyö jatkuu kisojen jälkeenkin. Teoksessa Saarinen, H. (toim.) WorldSkills 2005 Helsinki – ammattitaidon MM-kilpailut. Huippuosaamista, menestystä ja yhdessä oppimista. Skills-julkaisuja 4/2005, 113–114. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Hintsanen, V. 2003. Nuorten kansainväliset ammattitaitokilpailut. Teoksessa Kokotti, H. & Ruppenen, P. (toim.) Valmennuksella kohti huippuammattitaitoa. Skills-julkaisu 1/2003, 9–18. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Honka, J., Lampinen L., Verrtanen L., Lahdenkauppi M. & Mattila, P. 2000. Ammattitaidon kohottaminen valmennus- ja kilpailutoiminnalla. Projektisuunnitelma 24.5.2000. Ammatillinen opettajakorkeakoulu (HAMK). Painamaton julkaisu.
- Honka, J. 2000. Keskiasteen koulunuudistus – koulutusta koko ikäluokalle. Teoksessa Rajaniemi, A. (toim.) Suomalaisen ammattikasvatuksen historia. OKKA-säätiön ja Tampereen yliopiston Ammattikasvatuksen tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja, 71–89, Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Hämäläinen, T. & Marinos, N. 2005. WorldSkills 2005 Helsinki – kilpailijoiden ja experttien viralliset retket Porvooseen. Teoksessa Saarinen, H. (toim.) WorldSkills 2005 Helsinki – ammattitaidon MM-kilpailut. Huippuosaamista, menestystä ja yhdessä oppimista. Skills-julkaisuja 4/2005, 89–94. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Immonen, H. 2005. WorldSkills 2005 Helsinki – kilpailulajit ja niiden toteutus. Teoksessa Saarinen, H. (toim.) WorldSkills 2005 Helsinki – ammattitaidon MM-kilpailut. Huippuosaamista, menestystä ja yhdessä oppimista. Skills-julkaisuja 4/2005, 31–36. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Itälä, J. 2000. Ammatillisen koulutuksen rooli Suomen rakentamisessa. Teoksessa Rajaniemi, A. (toim.) Suomalaisen ammattikasvatuksen historia. OKKA-säätiön ja Tampereen yliopiston Ammattikasvatuksen tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja, 41–69. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- IVTO History from 1950 – June 2000. 200. Senai.
- Kaloinen, S., Pynnönen, P. & Saarinen, H. (toim.) Kilpailuja kaikille I. HAMK Ammatillisen opettajakorkeakoulun julkaisuja 2/2009. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Karvinen, E. & Nykänen, J. 2007. Ammattitaitokilpailutoiminta ammatillisessa koulutuksessa. Vaikuttavuusarviointi. Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä. HuvaKarajala-hanke. Painamaton tuote.
- Kiviniemi, K. 2005. Kansainväliset ammattitaitokilpailut yleisten työelämävalmiuksien kehittäjänä. Skills-julkaisuja 2/2005. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Kokotti, H. 2004. Huippuosaamista ja vetovoimaa sitoutumalla. Yritysten sitoutuminen ammattitaitokilpailutoimintaan Suomessa. Ammatillisesti suuntautuva lisensiaatintutkimus. Tampereen yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta.
- Korpelainen, K., Nokelainen, P. & Ruohotie, P. Ammatillisen huippuosaamisen mallintaminen. Huippuosaajaksi kasvaminen ja kasvun edellytykset: laadullisen aineiston yhteenveto. Artikkelit Ammattikasvatuksen aikakauskirjassa 1/2009, 33–47. Saarijärvi: Saarijärven Offset.
- Kuisma, T. & Rasku, S. 2005. Taitaja-kilpailujen arviointi ja ammattiosaamisen näytöt. Teoksessa Saarinen, H. (toim.) Taitaja – ammattitaidon SM-kilpailut. Nuorten näytön paikka. Skills-julkaisuja 1/2005, 43–51. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.

- Kuisma, T. & Saarinen, H. 2006. Ammattitaitokilpailut ammattioppilaitosten arjessa – osaamista, kehittämistä, vetovoimaa. Selvitys ammattitaitokilpailutoiminnan vaikutuksista oppilaitosten toimintaan, opettajan työhön ja ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuuteen. AKVA – ammattitaitokilpailutoiminnan vakiinnuttaminen -projekti. Painamaton julkaisu.
- Laakso, S., Kuisma, H. & Kostianen, E. 2006. WorldSkills 2005 Helsinki – Ammattitaidon MM-kilpailut. Vaikutukset järjestäjien, yhteistyökumppanien ja aluetalouden kannalta. Kaupunkitutkimus TA Oy. Painamaton julkaisu.
- Lahtinen, M., Lerkkanen J. & Sopanen, R. 2005. Opintopolku St. Gallenista Helsinkiin – opintopolulta vaihtoehtoja ammatilliseen tulevaisuuteen. Teoksessa Saarinen, H. (toim.) WorldSkills 2005 Helsinki – ammattitaidon MM-kilpailut. Huippuosaamista, menestystä ja yhdessä oppimista. Skills-julkaisuja 4/2005, 95–100. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Lehtisalo, L. & Raivola, R. 1992. Koulutuspolitiikka. Juva: WSOY.
- Linnoaro, M. 1987. Lohjan kalkkitehdas Oy:n konepaja 60 vuotta. Lohja.
- Manninen, A. 2005. Teknolohjateollisuus WorldSkills 2005 Helsinki -kilpailuissa. Teoksessa Saarinen, H. (toim.) WorldSkills 2005 Helsinki – ammattitaidon MM-kilpailut. Huippuosaamista, menestystä ja yhdessä oppimista. Skills-julkaisuja 4/2005, 121–123. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Meklin, T. (toim.) 2004. Valmennuskäsikirja. Skills Finland ry HUVA II -jatko projekti.
- Nokelainen, P., Korpelainen K. & Ruohotie, P. 2009. Ammatillisen huippuosaamisen kehittämiseen vaikuttavat tekijät: tapausesimerkinä suomalaiset ammattitaidon maailmanmestaruuskilpailuihin osallistuvat ja valmentautuvat nuoret. Artikkelit Ammattikasvatuksen aikakauskirjassa 2/2009, 41–53. Saarijärvi: Saarijärven Offset.
- Peltonen, M. 1985. Koulutus kriisi torjuttava. Helsinki: Painomies Oy.
- Purhonen, K. 2005. Taitaja-kilpailujen juuret teollisuuden työtaitokilpailuissa. Teoksessa Saarinen, H. (toim.) Taitaja – ammattitaidon SM-kilpailut. Nuorten näytön paikka. Skills-julkaisuja 1/2005, 19–25. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Pöyhönen, J. & Sirkiä, T. 2000. Kansainvälisyys ammattikoulutuksessa – IVTO ja Skill Finland. Teoksessa Rajaniemi, A. (toim.) Suomalaisen ammattikasvatuksen historia. OKKA-säätiön ja Tampereen yliopiston Ammattikasvatuksen tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja, 242–247. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Saarinen, H. 2005. WorldSkills 2005 Helsinki – toimijakoulutukset ja tutkimushankkeet. Teoksessa Saarinen, H. (toim.) WorldSkills 2005 Helsinki – ammattitaidon MM-kilpailut. Huippuosaamista, menestystä ja yhdessä oppimista. Skills-julkaisuja 4/2005, 105–108. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Seppänen, L. 2005. WorldSkills 2005 Helsinki – kilpailujen tulokset laskettiin Hämeen ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kehittämällä järjestelmällä. Teoksessa Saarinen, H. (toim.) WorldSkills 2005 Helsinki – ammattitaidon MM-kilpailut. Huippuosaamista, menestystä ja yhdessä oppimista. Skills-julkaisuja 4/2005, 101–103. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Skills Finland ry:n toimintasuunnitelma ja henkilöstön ja talouden suuntaviivat vuodelle 2009. Painamaton julkaisu.
- Suomen ammatillisten oppilaitosten kulttuuri- ja urheiluliitto SAKU ry. 50 vuotta 1949–1999. 2000. Jyväskylän tekninen ammattioppilaitos, graafinen osasto.
- Tasala, M. 2003. Ammattitaidon MM-kisat Helsingissä haaste Skills Finlandin uudelle toiminnanjohtajalle. ”Haemme kilpailutoiminnalla ydinosaamisen alueita”. Eija Alhojärven haastattelu Ammattikasvatuksen aikakauskirjassa 3/2003, 70–72. Saarijärvi: Saarijärven Offset.
- Tasala, M. 2005. Ammattitaidon MM-kilpailut Helsingissä onnistuivat. ”Hyvä yhteishenki kannusti Suomen maajoukkuetta ennätysmenestykseen”. Suomen ammattitaitomaajoukkueen jäsenien haastatteluja sekä Seppo Helakorven, Heikki Saarisen ja Tauno Tertsusen haastattelu Ammattikasvatuksen aikakauskirjassa 3/2003, 103–113. Saarijärvi: Saarijärven Offset.
- Tasala, M. 2007. Suomalaiset huippuosaajat matkalla ammattitaidon MM-kisoihin Japaniin. Artikkelit Ahjo-lehdessä 21/2007, 16–19. Metallityöväen Liiton jäsenlehti.
- Tasala, M. 2008. Suomi saavutti kahdeksan mitalia ammattitaidon MM-kisoissa. Suomen ammattitaitomaajoukkueen jäsenien haastatteluja sekä Petri Nokelaisen haastattelu Ammattikasvatuksen aikakauskirjassa 1/2008, 72–81. Saarijärvi: Saarijärven Offset.
- Tasala, M. 2009. Amatillinen koulutus kiinnostaa nuoria, mutta samalla on erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden määrä lisääntynyt. OPM:n ammatillisen koulutuksen yksikön päällikön Mika Tammilehdon haastattelu Ammattikasvatuksen aikakauskirjassa 1/2009, 59–62. Saarijärvi: Saarijärven Offset.
- the 38th world skills competition in finland 2005. 2000. Suomen IVTO:lle osoittama hakemus WSC-kisojen 2005 järjestämiseksi Helsingissä (HAMK). Painamaton julkaisu.
- Yrityksissä tapahtuva huippuosaajien ammattitaitovalmennus (HUVA-projekti). 2002. Loppuraportti. Skills Finland ry. Painamaton julkaisu.
- Yrityksissä tapahtuva huippuosaajien ammattitaitovalmennus II -jatko projekti (HUVA II -jatko projekti). 2008. Loppuraportti. Skills Finland ry. Painamaton julkaisu.

Skills Finland ry perustettiin tammikuussa 1993 tavoitteenaan edistää suomalaista ammattiosaamista ja sen arvostusta kilpailutoiminnan avulla.

Kirjassa kuvataan, miten yhdistys vähä vähältä, useiden henkilöiden merkittävän työn tuloksena, kasvoi nykyisiin mittoihinsa. Kahden lajin Taitajasta kehittyi nykyisen kaltainen ammatillisen koulutuksen suurtapahtuma. Vaatimattomasta alusta huolimatta Suomesta kasvoi merkittävä tekijä kansainvälisessä ammattitaitokilpailuperheessä.

Kaikki tämä on hyödyttänyt suomalaista ammattiosaamista ja ammatillista koulutusta.